

การสร้างความรู้ ฉลาดรู้ เพศ เรื่อง ในวัฒนธรรมบริโศค

ภาภรณ์ หะวานนท์, กิตติกร สันคติประภา,
อุษณีย์ ธโนศวรรย์ และธีรวัลย์ วรรณโทัย

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิสร้างความรู้เข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม (วปส.) มหาวิทยาลัยมหิดล

การสร้างความรู้ ฉลาดรู้ เพศ ในวัฒนธรรมบริโกล

นภาพรณี หะวานนท์, กิตติกร สันคติประกาศ,
อุษณีย์ ธโนศวรรย์ และฉัตรวิทย์ วรรณโทัย

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม (วปส.) มหาวิทยาลัยมหิดล

การสร้างควมฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบรีโกค

นภกรณ หะวานนท, กิตติกร สันคิตประภา, อุษณีย ธโนศวรรรย และอิรวลย วรรณโทย.

รายงานในชุดโครงการ 'การวิจัยเพื่อวางรากฐานองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนนโยบายสุขภาพทางเพศ'

ดำเนินการโดย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม (วปส.) มหาวิทยาลัยมหิดล
และมูลนิธิสร้างควมเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

สนับสนุนโดย แผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

การสร้างควมฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบรีโกค / นภกรณ หะวานนท และคนอื่นๆ.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างควมเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง และสถาบันวิจัยประชากร
และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2555.
(เอกสารทางวิชาการ / สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ; หมายเลข 401)
(รายงานในชุดโครงการ 'การวิจัยเพื่อวางรากฐานองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนนโยบายสุขภาพทางเพศ')
320 หน้า
1. ความฉลาดรู้. 2. เพศสัมพันธ์. 3. เพศศึกษา. 4. วัฒนธรรมบรีโกค. I. นภกรณ หะวานนท.
II. กิตติกร สันคิตประภา. III. อุษณีย ธโนศวรรรย. IV. อิรวลย วรรณโทย. V. มูลนิธิสร้างควมเข้าใจ
เรื่องสุขภาพผู้หญิง. VI. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. VII. ชื่อชุด.

ISBN 978-616-279-160-4

HQ18.T5 ก523 2555

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ธันวาคม 2555 จำนวน 500 เล่ม © สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

จัดพิมพ์โดย : มูลนิธิสร้างควมเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)
12/12 ถ.เทศบาลสงเคราะห์ ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 02 5911224 – 5; 02 5911099

ทุนสนับสนุนโดย : แผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
website: <http://www.whaf.or.th>

บรรณาธิการเล่ม :กุลภา วนสาระ และกฤตยา อาชวนิจกุล

ปกและรูปเล่ม : สุภัฏญา พรหมทรัพย์ <http://khunnaipui.multiply.com/>

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์เดือนตุลา
39/204 – 206 ซอยวิภาวดีรังสิต 84 แขวงสนามบ้น เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 02 – 996 – 7392 – 4 โทรสาร 02 – 996 – 7395

สารบัญ

คำนำ	แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ	vii
คำนำ	หัวหน้าชุดโครงการ	ix
คำนำ	ผู้เขียน	xix
1	บทนำ	1
	<i>นภาพรณี หะวานนท์</i>	
	▶ เข้าถึงเรื่องเพศผ่านเรื่องเล่า	9
	▶ การวิเคราะห์เรื่องเล่า	12
2	เพศวิถีกับความเป็นตัวบุคคล	15
	<i>นภาพรณี หะวานนท์</i>	
	▶ นิยามของเพศวิถี	17
	▶ เทคนิควิทยาการจัดแบ่งเพศวิถีและการตัดสินใจ ความเป็นปกติ	21

▶ การสร้างและผลิตซ้ำบรรทัดฐานรักต่างเพศ	28
▶ การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมบริโกล	34
▶ เพศวิถีในวัฒนธรรมบริโกล	39
▶ เทคโนโลยีแห่งตัวตน: ทางเลือก ในการสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศ	42

3 สังคมไทยกับความรู้เรื่องเพศ 49

อุษณีย์ ธีโนศวรรย์

▶ กรอบการมองเรื่องเพศ	52
▶ การสร้างความรู้เรื่องเพศ	59
▶ ความฉลาดรู้เรื่องเพศ	78

4 เพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศ 87

นภาพรณี หะวานนท์ และธีรวัลย์ วรรณโณทัย

▶ ปฏิเสธเพศสัมพันธ์ในความรัก: การก้าวข้าม บรรทัดฐานรักต่างเพศ	91
▶ สร้างตัวตนผ่านอัตลักษณ์ทางเพศหลายแบบ	103
▶ ดุลยภาพการดำรงอยู่ของเกย์ซึ่งมีเพศวิถีเป็นหญิง	114
▶ การเลื่อนไหลของเพศวิถีรักสองเพศ	123
▶ นิยามความสัมพันธ์ทางเพศผ่านเพศวิถีหญิงรักหญิง	132
▶ ยืนยันอัตลักษณ์เกย์ภายใต้บรรทัดฐานรักต่างเพศ	140
▶ ทางเลือกในเรื่องเพศของหญิงรักหญิง	151
▶ ต่อรองกับบรรทัดฐานรักเพศเดียวกัน	160

5 เพศวิถีในครอบครัวต่างเพศ 171

กิตติกร สันคติประภา

- ▶ สร้างอัตลักษณ์ทางเพศด้วยการบูรณาการความรู้ 179
- ▶ เพศวิถีตามบรรทัดฐานความเป็นหญิง 186
- ▶ ปฏิบัติการเพื่อยืนยันความเป็นชาย 195
- ▶ การต่อต้านขัดขืนบรรทัดฐานเรื่องเพศในวัยเรียน 204
- ▶ สร้างความเป็นผู้หญิงทันสมัยในสังคมบริโภค 215
- ▶ การรื้อสร้างตัวตนทางเพศ 228
- ▶ การใช้ชีวิตอ้างอิงแบบแผนความเป็นผู้หญิง 237
- ▶ ตัดราตนเองเพราะตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ 245
- ▶ ความเสี่ยงในวิถีเพศ 255
- ▶ การสร้างตัวตนทางเพศบนฐานครอบครัว 264

6 การสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในสังคมไทย 275

นภาพรณี หะวานนท์, กิตติกร สันคติประภา,
อุษณีย์ ธโนศวรรย์ และธีรวัลย์ วรรณโนทัย

- ▶ ความรู้และแหล่งความรู้ในเรื่องเพศวิถี 280
- ▶ ระบบการศึกษากับการเรียนรู้เพศวิถี 282
- ▶ การผลิตซ้ำบรรทัดฐานรักต่างเพศ 286
- ▶ เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศ 288
- ▶ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศ 290

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพะทางเพศ

เชื่อ ว่าสังคมไทยในปัจจุบันยังมีคนจำนวนไม่น้อยที่มอง “เรื่องเพศ” เป็นเรื่องน่าอาย ไม่ควรถูกหยิบยกมาพูดในที่สาธารณะ ไม่ควรนำมาเป็นหัวข้อในการเรียนรู้ และเป็นเรื่องกึ่งๆ “ต้องห้าม”

คนที่แสดงความสนใจในเรื่องเพศก็มักถูกมองไปในทางลบ และแม้แต่หน่วยงานอย่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. เองก็อาจถูกมองว่าไม่น่าเสียเวลาและงบประมาณมาทำงานสร้างเสริมสุขภาพะ “ทางเพศ”

แต่ภารกิจในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนทำให้ สสส. ต้อง “สนใจเรื่องเพศ” เพราะความเป็นจริงของสังคมไทย คือ “การมีเพศสัมพันธ์ไม่ปลอดภัย” เป็นสาเหตุหลักของการเสียสุขภาพและเสียชีวิตโดยไม่จำเป็นที่ว่า “ไม่จำเป็น” นั้นเป็นเพราะเราสามารถป้องกันหรือลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์นี้ได้ เพียงแต่ต้องระดมสรรพกำลังมาช่วยกัน ทั้งงานวิชาการ งานปฏิบัติการในพื้นที่ งานรณรงค์สังคม ไปจนถึงงานนโยบายและการจัดบริการสาธารณะต่างๆ ให้ประชาชน

ทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้คนมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อเรื่องเพศ มีความรู้ที่เพียงพอและไม่บิดเบือนเพื่อให้เกิด “ปัญญา” ในการตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตทางเพศให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ชีวิตของตน ได้รับบริการต่างๆ ที่เกื้อหนุนให้เกิดสวัสดิภาพ และปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ชุดโครงการ ‘การวิจัยเพื่อวางรากฐานองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนนโยบายสุขภาพทางเพศ’ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ด้วยแนวคิดเบื้องหลังการออกแบบชุดโครงการวิจัยดังที่หัวหน้าโครงการได้กล่าวไว้ในคำนำ

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศ สสส. ขอขอบพระคุณการทำงานหนักด้วยความอดทนของ รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล หัวหน้าชุดโครงการวิจัย รศ.ดร.นภาพร ษ์วานนท์ และคณะ คือ ดร.กิตติกร สันคติประภา ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์ และ ผศ.ดร.ธีรวัลย์ วรรณโทัย นักวิจัย ตลอดจนจนคณะนักวิชาการและนักวิจัยทุกคนที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ครบ ณ ที่นี้

และขอเชิญให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศศึกษา บริการสุขภาพ บริการด้านสังคม ประชาสังคม/องค์กรชุมชน ท้องถิ่น ผู้กำหนดนโยบายในระดับต่างๆ ตลอดจนสื่อมวลชน ใช้ประโยชน์จากฐานความรู้เหล่านี้อย่างเต็มที่เพื่อร่วมเปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เอื้อให้ผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติพันธุ์ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมี “สุขภาพทางเพศ”

ณัฐยา บุญภักดี

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

และมูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

คำนำ

ทิวทัศน์ยุทธศาสตร์โครงการ

‘การวิจัยเพื่อวางรากฐานองค์ความรู้
สู่การขับเคลื่อนนโยบายสุขภาวะทางเพศ’

ทิว ใจของแผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ คือ การขับเคลื่อน
ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาวะ
ทางเพศที่ดีทั้งทางกาย จิต ปัญญา และสังคม (sexual wellbeing)
โดยเป้าประสงค์สำคัญของการศึกษาวิจัยของแผนงานสร้างเสริม
สุขภาวะทางเพศ ระยะที่ 2 คือ เพื่อเพิ่มชุดความรู้ในประเด็นเพศวิถี
และสุขภาวะ ที่มีการเชื่อมโยงความรู้สู่การกำหนดทิศทางนโยบาย และ/
หรือการพัฒนามาตรการเพื่อนำไปสู่ปฏิบัติการต่างๆ (intervention)
เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสุขภาวะทางเพศของประชากรทั้งเชิงกลุ่มและ
เชิงพื้นที่

ผลการดำเนินงานของแผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศระยะแรก ได้ข้อสรุปว่า การสร้างเงื่อนไขให้เกิดสุขภาพทางเพศที่รอบด้าน ต้องมีหลายปัจจัยมาประกอบเข้าด้วยกัน นับตั้งแต่ตัวบุคคล ผู้คนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ในความสัมพันธ์ และการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดความปลอดภัยซึ่งครอบคลุม ทั้งสภาพแวดล้อมเชิงกายภาพ เชิงวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน ของสังคม นโยบายสาธารณะ การบริการสุขภาพ การสื่อสารสาธารณะ และการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดย**ค่านั่งที่สำคัญในเรื่องนี้คือ การยับยั้ง/ปรับฐานคิดหรือมุมมองต่อเรื่องเพศของบุคคลและสังคม**

ชุดโครงการวิจัยนี้เชื่อมั่นว่า กระบวนการวิจัยเรื่องเพศที่ตั้งใจสร้างองค์ความรู้ และตั้งใจเสนอทางเลือกเชิงนโยบาย และตั้งใจลงมือปฏิบัติการ คือเครื่องมือสำคัญในการช่วยปรับฐานคิดของบุคคลและสังคม ที่ส่งผลต่อการปรับมุมมองได้ในระดับทั้งลึกและกว้าง และสามารถนำไปรณรงค์สานต่อได้ในอนาคตหลากหลายรูปแบบ รวมถึงนำไปปรับใช้ในกลุ่มผู้ทำงานขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศศึกษา ความหลากหลายทางเพศ เรื่องเพศกับเอดส์ เรื่องท้องไม่พร้อม ความรุนแรงทางเพศ และการบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศ ฯลฯ ความเชื่อมั่นเหล่านี้นำไปสู่ข้อเสนอเพื่อการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

(1) ในมิติเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องเพศ ข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดให้มีเพศศึกษา นับเป็นสิ่งที่ถูกเรียกร้องมาตลอดนานกว่า 50 ปี และปัจจุบันได้เกิดขึ้นจริงในหลายระดับ แต่ในท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมปัจจุบัน มิติเรื่องเพศวิถีและเพศภาวะ ถูกทำให้กลายเป็นสินค้าภายใต้ระบบสัญญาะที่ซับซ้อนและมีรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีได้มีเป้าหมายอยู่ที่สุขภาพทางเพศ (sexual health) ของผู้บริโภค ผู้บริโภคจำนวนมากจึงตกอยู่ในฐานะเปราะบางและเสี่ยงต่อการที่จะเลือกบริโภคสินค้าที่เป็นอันตรายกับสุขภาพ

ทางเพศของตนเอง ในวัฒนธรรมที่เร่งเร้าการบริโภคเช่นนี้ ข้อเสนอเรื่องเพศศึกษาจึงไม่น่าจะเพียงพอที่จะสร้างให้บุคคลและสังคมมีภูมิคุ้มกันเรื่องเพศได้มากพอ

การวิจัยเรื่อง *'การสร้างเสริมความฉลาดรู้เรื่องเพศในสังคมไทย'* ในชุดโครงการนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อขจัดความไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เข้าใจในเรื่อง เพศในสังคมไทยและสร้างฉลาดรู้ในเรื่องเพศ (sexual literacy) งานวิจัยนี้ทำโดย รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพรณ์ หะวานนท์ อติตรองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และคณะ คือ ดร.กิตติกร สันคติประภา ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัลย์ วรรณโณทัย

(2) ในมิติการถกเถียงเรื่องนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องเพศ กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านนี้ก็เหมือนกับเรื่องอื่นๆ คือ ส่วนใหญ่มีลักษณะผูกขาดโดยผู้เชี่ยวชาญและข้าราชการ ด้วยวิธีกำหนดจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่างโดยกลุ่มคนที่มีความเชื่อแบบเดียว และไม่ฟังเสียงที่หลากหลาย นโยบายสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องเพศหลายเรื่องจึงวนเวียนเป็นปัญหาเรื้อรังที่ไม่รู้จบ เพราะเกี่ยวพันอย่างซับซ้อนกับค่านิยมและฐานคิดที่แตกต่างของผู้คนมากมาย แนวนโยบายเปลี่ยนแปลงไปตามการขึ้นลงของความเชื่อต่างๆ ประเด็นเหล่านี้สะท้อนการปะทะของค่านิยมสำคัญที่เลือกหรือจัดลำดับความสำคัญได้ยาก เพราะหลายแง่มุมของพฤติกรรมและวิถีชีวิตทางเพศกระตุ้นเร้าความโกรธและความกลัวสำหรับคนที่เชื่อมโยงความเป็นระเบียบในทางเพศกับศีลธรรม นโยบาย/มาตรการของรัฐในเรื่องเพศจึงมีแนวโน้มที่จะยึดโยงความกลัวเชิงศีลธรรมเป็นหลัก มากกว่าจะทำความเข้าใจฐานความเชื่อที่แตกต่างของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่างๆ มาตรการที่ไม่ได้ฟังเสียงที่แตกต่างให้รอบด้านได้สร้างปัญหาอื่นๆ ตามมา

เพื่อผ่าขวากหนามดังกล่าว ชุดโครงการวิจัยนี้จึงต้องการตรวจสอบการโต้เถียงสาธารณะในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศที่มักถูกนำไปเชื่อมโยงกับมาตรฐานทางศีลธรรมของสังคมไทย 2 หัวข้อวิจัยคือ เรื่อง *'ห้องไม่พร้อม'* และ *'การค่าบริการทางเพศ'* เพื่อทำความเข้าใจและแยกแยะการมองประเด็นและข้อเสนอเชิงนโยบายที่ถูกนำเสนอ โดยเชื่อมโยงกับฐานความเชื่อที่แตกต่าง เพื่อให้ได้ภาพรวมของการเรียกร้องเชิงนโยบายที่จะทำให้ผู้ตัดสินใจทางการเมืองได้เห็นความหลากหลายและทางเลือกต่างๆ ทางเลือกเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการพิจารณากำหนดหรือการเปลี่ยนแปลงกติกาและนโยบายสาธารณะใน 2 ประเด็นนี้ เพื่อลดความทุกข์ยากของผู้คนที่เกี่ยวข้องและสะท้อนความเห็นหลักของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม งานวิจัยสองหัวข้อนี้ ผู้รับผิดชอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ แห่งคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(3) ในมิติเรื่องความรุนแรงทางเพศ และความรุนแรงบนฐานของเพศภาวะ (gender – based violence) จากฐานข้อมูลข่าวเรื่องเพศในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2541 – 2550) และหนังสือและรายงานวิจัยเรื่องเพศในท้องสมุด (กุมภาพันธ์, 2551) ซึ่งสอดคล้องกันว่า หนึ่ง ขนาดของการกระทำรุนแรงทางเพศมีสูงมาก และ สอง สัดส่วนของความรุนแรงในชีวิตคู่และในครอบครัวก็สูงมากเช่นกัน ในเรื่องแรกพบว่า จำนวนหนังสือและรายงานวิจัยทั้งหมดนี้ไม่มีตำราเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงทางเพศเลยสักเล่มเดียว ขณะที่ความรุนแรงบนฐานของเพศภาวะที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย – หญิง ได้รับความสนใจเชิงนโยบายจากรัฐบาลมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 นำไปสู่การเปิด 'ศูนย์พึ่งได้' เพื่อให้บริการผู้ถูกกระทำรุนแรงที่จุดเดียวครบวงจร (One Stop Crisis Center – OSCC) โดยปัจจุบันได้ขยายไปสู่โรงพยาบาลจังหวัดทั่วประเทศ ใน พ.ศ. 2550 ได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ

ด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีผลบังคับใช้ในเดือนสิงหาคม 2550 ซึ่งเป็นหนึ่งใน 'กฎหมายรุ่นใหม่' ที่เป็นผลพวงของกระแสความคิดและการผลักดันเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศเพื่อขจัดความรุนแรงบนฐานของเพศภาวะ (gender – based violence)

เพื่อให้เห็นความคืบหน้าในทางปฏิบัติของการเกิดกฎหมายใหม่ข้างต้นนี้ ชุดโครงการนี้จึงเสนองานวิจัยเพื่อศึกษาฐานความคิด โอกาส และอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว โดยมุ่งหวังที่จะสร้างข้อวิเคราะห์เชิงทฤษฎีเรื่องฐานความคิดด้านเพศภาวะกับความรุนแรงในสังคมไทยโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ข้างต้น ในงานวิจัยเรื่อง **กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว: ฐานความคิด โอกาส และอุปสรรค** ผู้รับผิดชอบ คือ ดร.วราภรณ์ แซ่มสนธิ แห่งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะ คือ ดร.ศิริจิต สุรินทร์ตะ ชื่นสุข อาศัยธรรมกุล และพิมพ์ธรรม เอื้อเพื่อ

อีกหนึ่งข้อเสนอคือ การวิจัยเพื่อเขียนหนังสือในลักษณะตำราเรื่อง '**ความรุนแรงทางเพศในสังคมไทย**' เพื่อจัดการความรู้ในเรื่องนี้ที่กระจัดกระจายให้เป็นระบบ และเป็นการสร้างความรู้ที่เน้นมุมมองใหม่ต่อผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงทางเพศ คือ ไม่ตีตรา แต่ต้องสร้างเสริมพลังอำนาจให้ผู้ถูกกระทำสามารถก้าวข้ามผ่านปัญหาไปได้ และเพื่อสร้างเสริมความเข้าใจและตระหนักถึงรากเหง้าของความรุนแรง/การละเมิดทางเพศว่า มาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้กระทำกับผู้ถูกกระทำ ที่สำคัญที่สุด คือ การเสริมสร้างวัฒนธรรมที่ไม่ยอมรับเรื่องความรุนแรงทางเพศทุกรูปแบบ ที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในระยะยาวอย่างยั่งยืน ผู้รับผิดชอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล แห่งสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

(4) ในมิติเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับเพศวิถี แม้สังคมไทยจะเริ่มเปิดใจยอมรับเรื่องเพศที่สาม เพศที่สี่มากขึ้น แต่ก็ยังคงมีความเชื่อฝังแน่นเรื่องของ ‘ชายจริงหญิงแท้’ อยู่ เนื่องจากความคิดเรื่องเพศที่ผ่านมามากอยู่ใต้ความคิดทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ ทำให้คนส่วนใหญ่ยังมองเพศบนฐานการตัดสินใจเชิงสรีระ และนำไปเชื่อมโยงกับการให้ความหมายว่าปกติหรือผิดปกติ กล่าวคือ เพศชายและเพศหญิงเป็นเพศที่สังคมยอมรับและมองเป็นเรื่องปกติ เป็นความถูกต้อง ส่วนเพศอื่นๆ ได้แก่ กะเทย เกย์ เลสเบี้ยน ไบเซ็กส์ชวล คนข้ามเพศ และคนสองเพศ เป็นต้น จะถูกมองว่าแปลกประหลาดและผิดปกติ ด้วยความคิดดังกล่าวนี้ทำให้นักคิดเรื่อง ‘ความหลากหลายทางเพศ’ น่าสนใจยิ่ง เพราะเป็นแนวคิดที่ต้องการลบการแบ่งแยกกีดกัน โดยชูคุณค่าเรื่องเพศและอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน

ด้วยช่องว่างของความรู้เกี่ยวกับความเป็นเพศของมนุษย์นี้เอง ทำให้เพศที่เป็นอื่น หรือเราคุ้นเคยกันว่า คือ ‘เพศที่สาม’ ยังขาดการดูแลในเรื่องสุขภาพทางเพศอย่างจริงจัง ทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม เพื่อเปิดพื้นที่และมุมมองใหม่เกี่ยวกับ ‘ความหลากหลายทางเพศ’ ชุดโครงการวิจัยนี้เสนอให้สร้างความรู้เรื่อง ‘ความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย’ ขึ้น โดยการทบทวนองค์ความรู้และงานวิจัยในแนวทางต่างๆ ว่ามีความครอบคลุมอย่างไร ความรู้เหล่านั้นได้สะท้อนถึงสถานการณ์ในสังคมเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศที่หลากหลายอย่างไร และมีนัยอย่างไรต่อสุขภาพทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ พฤติกรรม เพศสัมพันธ์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ขณะเดียวกันก็นำเสนอให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีคิด การขับเคลื่อนแนวคิดสู่การต่อสู้และการเคลื่อนไหวทางสังคมในการเปิดพื้นที่ทางสังคม ปกป้องสิทธิและศักดิ์ศรีในฐานะมนุษย์ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาประเด็นของสุขภาพทางเพศในสังคมไทยให้ครอบคลุมกว้างขวางกว่าเพศกระแสหลัก ชาย-หญิง

ซึ่งจะนำสู่การให้ความหมายอย่างครอบคลุมต่อสุขภาพทางเพศ บนพื้นฐานของความหลากหลายทางเพศ ผู้รับผิดชอบเป็นบรรณาธิการหนังสือเล่มนี้ ซึ่งมีหน้าที่ร้อยเรียงและประมวลแนวคิดและข้อเท็จจริงจากบทความต่างๆ มากกว่า 10 บทความ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ทวีสิทธิ์ แห่งสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

(5) ในมิติเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ‘ถุงยางอนามัย’ ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้เกิดความปลอดภัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะการลดโอกาสเสี่ยงที่จะติดเชื้อกามโรคและเอชไอวี/เอดส์ ตลอดระยะเวลาที่เกิดการระบาดของเอดส์ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ได้มีความพยายามในการส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยของทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานราชการ ผ่านการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการป้องกันการได้รับเชื้อเอชไอวี อาทิ การดำเนินงานโครงการเพศศึกษาในกลุ่มเยาวชนในระบบโรงเรียนและเยาวชนในชุมชน รวมทั้งเยาวชนในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนโลก และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2546 มาจนถึงปัจจุบัน (2554) ก็ยังคงมีความพยายามในการพัฒนามาตรการการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยให้เป็นมาตรการสำคัญหนึ่งในหลายๆ มาตรการผ่านรูปแบบการสอนเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย วิธีการใช้ถุงยางอนามัย การส่งเสริมการเข้าถึงถุงยางอนามัยทั้งผ่านรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและตู้จำหน่ายถุงยางอนามัยอัตโนมัติ แต่ก็พบว่าการใช้ถุงยางอนามัยยังคงไม่ได้เป็นบรรทัดฐานในชีวิตทางเพศของคนไทยแต่อย่างใด

การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยให้เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตทางเพศในสังคมไทย จึงเป็นเรื่องท้าทายอย่างยิ่ง และเป็นที่มาของงานวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความจริงชุดใหม่

เรื่องอุทกภัยอันน่าม้วยในการดำเนินชีวิตทางเพศในสังคมไทย โดยมีคณะนักวิจัยที่รับผิดชอบคือ นวัตกรรม สุวรรณพัฒนา และกาญจนา แดงกิจ ซึ่งเป็นทั้งนักวิจัยอิสระและนักกิจกรรมที่ทำงานด้านเอดส์มายาวนาน

(6) ในมิติการสร้างฐานข้อมูลเรื่องเพศ เพื่อเป็นสร้างความต่อเนื่องของงานฐานข้อมูลจากแผนงานระยะแรก ชุดโครงการวิจัยนี้ได้รวบรวมข้อมูลข่าวเรื่องเพศต่อเนื่องจากปี 2550 ออกไปอีก 3 ปี คือ พ.ศ. 2551-2553 ในสี่หัวข้อข่าว คือ ข่มขืน ความรุนแรงทางเพศ อนาถมัยเจริญพันธุ์ และท้องไม่พร้อม รวมจำนวนทั้งสิ้น 6,574 รายการ ได้ผลออกมาเป็นหนังสือชื่อ “เรื่อง” เพศจากข่าว 3 ปี: ข่มขืน ท้องไม่พร้อม แม่วัยรุ่น และเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ นักวิจัยที่เขียนหนังสือ คือ กุลภา วจนสาระ ซึ่งเป็นนักวิจัยประจำชุดโครงการวิจัยนี้

จากเป้าหมายหลักของชุดโครงการวิจัยที่ระบุว่า เพื่อช่วยเสริมการบรรลุเป้าหมายของแผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศที่มุ่งเปลี่ยนแปลงฐานคิดหรือมุมมองต่อเรื่องเพศของบุคคลและสังคม ได้แยกเป็นวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

- (1) วิเคราะห์ประสบการณ์ชีวิตของบุคคลในลักษณะต่างๆ ว่ารู้หรือรู้ไม่เท่าทันในเรื่องเพศที่แตกต่างและหลากหลายอย่างไร เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขจัดความไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เข้าใจในเรื่องเพศในสังคมไทย และสร้างความฉลาดรู้ในเรื่องเพศ
- (2) วิเคราะห์ให้เห็นภาพที่สลับซับซ้อนของการโต้เถียงสาธารณะว่าด้วยปรากฏการณ์ท้องไม่พร้อม และทางเลือกนโยบายที่รวมเอาเสียงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้
- (3) วิเคราะห์ตรวจสอบการโต้เถียงสาธารณะในประเด็นการค้าบริการทางเพศ เพื่อทำความเข้าใจและแยกแยะการมองประเด็นและข้อเสนอเชิงนโยบายที่ถูกนำเสนอ โดยเชื่อมโยงกับฐานความเชื่อที่

แตกต่างกันเพื่อให้ได้ภาพรวมของการเรียกร้องเงินนโยบายที่จะทำให้ผู้ตัดสินใจทางการเมืองได้เห็นความหลากหลายและทางเลือกต่างๆ เหล่านี้

- (4) วิเคราะห์เชิงทฤษฎีเรื่องฐานความคิดด้านเพศภาวะกับความรุนแรงในสังคมไทย โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่เป็นจริงในสังคมไทย เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเรื่อง การจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยมาตรการทางกฎหมาย
- (5) วิเคราะห์กรอบแนวคิดทฤษฎี และสถานการณ์ความรุนแรงทางเพศในสังคมไทยแบบต่างๆ การให้บริการต่อผู้ถูกละเมิดจากภาครัฐและเอกชน และกระบวนการนิติรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อยุติความรุนแรงทางเพศ เพื่อนำไปสู่การเขียนหนังสือตำราความรุนแรงทางเพศเล่มแรกในประเทศไทย
- (6) วิเคราะห์กรอบแนวคิดทฤษฎีและกระบวนการทัศน์ที่ใช้ศึกษาเรื่องเพศภาวะและเพศวิถี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย และขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเรื่องความหลากหลายทางเพศ เพื่อนำไปสู่การเขียนหนังสือรวมบทความความหลากหลายทางเพศเล่มแรกในประเทศไทย
- (7) วิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมาย การรับรู้ และความเข้าใจเรื่องอุ้งยางอนามัยในกลุ่มคนที่มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศแบบต่างๆ ในการดำเนินวิถีชีวิตทางเพศของตน เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการใช้อุ้งยางอนามัยให้เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตทางเพศในสังคมไทย
- (8) เพื่อสร้างฐานข้อมูลสุขภาพทางเพศอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

คณะนักวิจัยทุกคนที่มีส่วนร่วมสร้างงานในชุดโครงการนี้คาดหวังว่าหนังสือรายงานวิจัยทุกเล่มคงเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อยต่อการขับเคลื่อนทางความคิด ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สนับสนุนทุกคนมีชีวิตทางเพศที่มีสุขภาพ และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางเพศและโครงสร้างค่านิยมของสังคมให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติในทางเพศดังกล่าวมาแล้ว เพื่อให้อคติทางเพศและประเด็นปัญหาต่างๆ นานาอันเกิดจากทัศนคติทางเพศสองมาตรฐาน ที่ให้ความสำคัญและนิยมความเป็นชายมากกว่าหญิงในสังคมไทยบรรเทาเบาบางลง

หากผู้อ่านพบข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์หรือมีความเห็นต่อหนังสือรายงานวิจัย ไม่ว่าในทางใด ขออย่าได้ลังเลที่จะสะท้อนกลับมายังผู้รับผิดชอบ เราน้อมใจรับฟังด้วยความยินดียิ่ง

กฤตยา อาชวนิจกุล

ตุลาคม 2555

คำนำ

จากผู้เขียน

๒๒ “ถ้าหนังสือเล่มนี้เสร็จ ผมจะซื้อไปให้แม่อ่าน” ผู้เล่าเรื่องคนหนึ่งพูดขึ้นหลังจากที่ได้อ่านต้นฉบับเรื่องเล่าของตนเอง อาจเป็นครั้งแรกสำหรับผู้เล่าเรื่องที่ได้มีโอกาสอ่านผลผลิตทางวิชาการในรูปของ “ความรู้” ที่ไม่เห็นห่างจากชีวิตจริงที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ ความรู้ซึ่งช่วยให้ตัวตนที่เคยถูกเบียดขับออกไปจากพื้นที่ทางวิชาการ ได้มีพื้นที่สำหรับการดำรงอยู่อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ผู้เขียนหวังว่าความรู้จากเรื่องเล่าที่นำเสนอในหนังสือเล่มนี้ จะมีส่วนในการปรับเปลี่ยนวิธีคิด ทำที และมุมมองที่สังคมมีต่อผู้ซึ่งเลือกดำรงชีวิตที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางเพศตามที่สังคมกำหนด

ข้อจำกัดอย่างหนึ่งของการสร้างความรู้ในสังคมไทย ได้แก่ การละเลยการสร้างความรู้ที่เชื่อมโยงกับโลกของความจริง ซึ่งกระจายตัวอยู่ในชีวิตประจำวันของคนธรรมดาสามัญ ความรู้จำนวนมากถูกสร้างขึ้นมาเพื่อยืนยันหรือตอกย้ำคุณค่า ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติ ที่สืบทอดกันมาช้านาน บรรทัดฐานในเรื่องเพศหลายประการทำให้คนจำนวนไม่น้อยต้องตกอยู่ในสภาวะของความสับสน วิดกกังวล ถูกตำหนิ หรือในหลายๆ กรณีต้องตกอยู่ในความเสี่ยง

ด้านสุขภาพและแม้แต่เสี่ยงต่อชีวิต ในหลายๆ กรณี ครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของคนเหล่านี้ต้องตกอยู่ในสภาวะเครียด ไม่มีความสุข ผิดหวัง เพราะลูกหลานไม่เป็นอย่างที่คาดหวัง

ความคาดหวังต่อความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาในเรื่องเพศของผู้หญิงที่ยังเยาว์วัย การขัดเกล่าให้ผู้ชายเป็นผู้นำ ผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเพศ การปฏิเสธความเป็นปกติของคนรักเพศเดียวกัน รักข้ามเพศ หรือรักทั้งสองเพศ หรือการติกรอบเรื่องเพศศึกษาให้จำกัดอยู่เฉพาะเนื้อหาสาระบางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก เยาวชน และคนทั่วไป ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นผลมาจากข้อจำกัดในการสร้างความรู้ที่ไม่ตอบสนองต่อเพศวิถีที่มีความแตกต่างหลากหลาย

ระบบการสร้างความรู้ที่ผ่านมาได้มอบอภิสิทธิ์ให้กับ “ผู้เชี่ยวชาญ” ให้เป็นผู้เลือกที่จะสร้างความรู้ใดบ้าง ใช้วิธีการอย่างไร และเพื่อประโยชน์ของใคร เมื่อความรู้ได้สร้างขึ้นมาก็จะมีอิทธิพลต่อวิถีคิด ความคิด และความเชื่อของสาธารณชน และนำไปสู่การให้คุณค่า การวางกฎเกณฑ์กติกา และการบังคับทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้คนยึดถือปฏิบัติตาม

เมื่อคนธรรมดาสามัญไม่มีโอกาสเป็นผู้สร้างความรู้ หรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางการสร้างความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ ความรู้จึงแยกตัวออกจากชีวิตจริง ผู้เล่าเรื่องได้สละเวลามาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องของตนเอง แม้ว่าจะต้องนำเรื่องราวส่วนตัวออกมาสู่พื้นที่สาธารณะ ก็ด้วยความปรารถนาที่จะให้ประสบการณ์ของตนเองได้มีส่วนในการสร้างความรู้ที่แตกต่างออกไปจากความรู้ชุดเดิมๆ และหวังว่าความรู้ที่สร้างขึ้นนี้จะช่วยปรับเปลี่ยนวิธีการมองโลกและวิถีปฏิบัติที่คนทั่วไปมีต่อเพศวิถีที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม

คณะผู้เขียนขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) ที่เห็นความสำคัญของการวิจัยเพื่อวางรากฐานองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนนโยบาย

“สุขภาพทางเพศ” และได้ให้เงินทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล จากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้จุดประกายความคิด และผลักดันให้มีการสร้างความรู้ในลักษณะนี้ขึ้น ในสังคมไทย คุณณัฐยา บุญภักดี และทีมงานจาก สคส. ที่ได้ให้การสนับสนุน และเป็นพลังใจให้กับการทำงานนี้ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา สถาอานันท์ จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ให้คำ วิจารณ์ที่สร้างสรรค์เกี่ยวกับโครงการวิจัยในช่วงแรก และรองศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์ ผู้อำนวยการสำนักบรรณคดีและสื่อสารสังคม จาก สคส. ที่ได้ให้ความเห็นอันมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งกับผลงานวิจัยที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม แต่ได้ให้ความคิดเห็นที่ ล้วนมีความหมายสำหรับคณะผู้เขียนทุกคน ท้ายสุด คณะผู้เขียนขอขอบคุณ ผู้เล่าเรื่องทุกคนที่ได้สละเวลามาเล่าเรื่องราวของตนเอง และมีส่วนสำคัญยิ่ง ต่อการสร้างสรรค์งานชิ้นนี้

การทำงานครั้งนี้ทำให้คณะผู้เขียนได้มีโอกาसानุเคราะห์กรรม ทั้งที่เป็นแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ มากมาย และที่สำคัญคือได้มีโอกาส เข้าถึงเรื่องราวชีวิตที่มีคุณค่าของบุคคลต่างๆ หากเปรียบเทียบการทำงานชิ้นนี้ เหมือนการเดินทาง คณะผู้เขียนได้เดินผ่านกาลเวลา สถานที่ และผู้คน ได้เห็น รับฟัง และรับรู้สิ่งต่างๆ มากมาย เกินกว่าที่จะนำมาเขียนไว้ในหนังสือเล่มเดียว ประสบการณ์จากการทำงานนี้ทั้งที่เขียนไว้และไม่ได้เขียน ไม่เพียงถูกบันทึกไว้ ในความทรงจำของผู้เขียนเท่านั้น แต่สิ่งผ่านมาทั้งหมดได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนของผู้เขียนอย่างที่ไม่อาจจะลบเลือนได้

นภาพรณี หะวานนท์

การสร้างความรู้

จัดการ

เพื่อ

ในวัฒนธรรมบริบท

1

บทนำ

นภาพกรณ์ ทวีวานนท์

ยุคทันสมัยซึ่งเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดการผลิตสิ่งของและบริการต่างๆ ในรูปสินค้าที่สามารถหาซื้อเป็นเจ้าของได้ด้วยเงินตรา ภายใต้ระบบอุตสาหกรรมการผลิตสินค้ามีเป้าหมายสำคัญเพื่อกำไร

การกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้าจึงเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในระบบการผลิตและการตลาด สินค้าถูกทำให้มีความหมายต่อบุคคลผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ ไม่เฉพาะประโยชน์ใช้สอย (used-value) โดยผู้บริโภคต้องการใช้สินค้ามีใช้เพื่อสนองตอบต่อความจำเป็น ซึ่งเป็นการใช้สินค้าตามหน้าที่ของสินค้านั้นๆ เท่านั้น แต่สินค้ายังมีคุณค่าในเชิงสัญญาณ (sign-value) อันเป็นเรื่องของระบบการตีความหรือระบบการให้ความหมายซึ่งมีนัยว่า วัตถุ

จะมีความหมายก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์กับความหมายอื่นๆ วัตถุจึงเป็นที่ต้องการทั้งในระบบของความจำเป็นในการดำรงชีวิตและในระบบสัญลักษณ์ แน่แน่นอนว่าความจำเป็นมิได้จำกัดเฉพาะความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์เท่านั้น แต่เป็นความจำเป็นตามสถานภาพด้วย เช่น ความต้องการเครื่องเรือนหรูหราเพื่อแสดงฐานะของตนเอง ส่วนความต้องการวัตถุในระบบสัญลักษณ์ เป็นความต้องการที่คนถูกจัดกระทำให้รู้สึกว่สิ่งนั้นหรือสินค้านั้นมีความสำคัญ โดยการใช้ตัวบท (text) เช่น ภาษา สื่อต่างๆ การกระทำ ซึ่งเป็นภาพตัวแทนทางวัฒนธรรม (cultural representation) หรืออีกนัยหนึ่ง ในฐานะผู้บริโภค คนกระทำ ปฏิบัติ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นภายใต้ระบบการให้ความหมายหรือสัญลักษณ์ที่ดำรงอยู่ การบริโภคของคนจึงเป็นกระบวนการผลิตซ้ำระบบสังคมไปพร้อมๆ กันด้วย

วัฒนธรรมบริโภค (consumer culture) เป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสินค้า การซื้อและการขายสินค้าและบริการมิได้เป็นเพียงเป็นกิจกรรมสำคัญในการใช้ชีวิตของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีส่วนสำคัญในการจัดระเบียบสังคม การควบคุมมนุษย์ และการให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ ภายใต้วัฒนธรรมบริโภค คนมีแนวโน้มจะมองว่าสิ่งที่เป็นศูนย์กลางของการดำรงชีวิตคือการเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ และเชื่อว่าการเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ เป็นที่มาที่สำคัญของการได้รับความพึงพอใจหรือความไม่พึงพอใจในชีวิต บุคคลจะต่อรองกับความต้องการต่างๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับบริบทที่ตนเองดำรงชีวิตอยู่ (Slater, 1997)

ภายใต้วัฒนธรรมบริโภค สินค้าและบริการต่างๆ ถูกสร้างขึ้นมาอย่างล้นหลาม สินค้าเหล่านี้ได้เสนอทั้งปัญหาและทางออกสำหรับการสร้างตัวตนของบุคคล กระบวนการสร้างตัวตนผ่านสินค้าเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนขั้นตอนของชีวิต เช่น เมื่อก้าวจากวัยรุ่นสู่การเป็นผู้ใหญ่ ความปรารถนาของการสร้างตัวตนผ่านการบริโภคสินค้าจะแปรเปลี่ยนไปด้วย

วัฒนธรรมบริโภคเกิดขึ้นยุโรปช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 นับเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตสินค้าที่ก่อให้เกิดการบริโภคในกลุ่มประชาชนอย่างกว้างขวาง นำไปสู่การสร้างร้านรวงต่างๆ ศูนย์การค้า และการจัดแสดงสินค้าในรูปแบบที่ไม่เคยเป็นมาก่อน เกิดสถานะที่ผู้บริโภครู้สึกว่าตนเองมีอำนาจอิสระในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าได้ตามต้องการและตามกำลังซื้อของตนเอง การบริโภคสินค้าแผ่ขยายเจาะเข้าสู่คนทุกระดับชั้น ทุกฐานะ การบริโภคถูกกระตุ้นโดยภาคปฏิบัติการที่ทำให้คนเกิดความรู้สึกต่อสไตส์และรสนิยมในเรื่องต่างๆ มีการจัดองค์กรและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น รูปแบบของการจัดวางสินค้าในศูนย์การค้า การโฆษณา การผลิตสื่อ ฯลฯ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเกิดขึ้นของกิจกรรมการซื้อและการให้ข้อมูลข่าวสารโดยมีผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง

ในวัฒนธรรมบริโภค เพศวิถี เพศภาวะ และเรื่องเพศถูกทำให้กลายเป็นสินค้าภายใต้ระบบสัญญาณที่ซับซ้อนและมีรูปแบบหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของร่างกาย/รูปร่าง ความสัมพันธ์ระหว่าง (เพศหญิง เพศชาย อื่นๆ) พฤติกรรมทางเพศ ความงาม ความรู้สึก ความปรารถนา ความพึงพอใจ คุณค่า บุคคล ถูกดึงเข้าไปสู่ระบบสัญญาณ ผ่านปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า สื่อเอกสาร โทรทัศน์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต เด็ก วัยรุ่น เยาวชน หรือบุคคลใดก็ตามที่ไม่มีความรู้และประสบการณ์ กลายเป็นผู้บริโภคที่ไม่มีอำนาจต่อรองในตลาดอันกว้างใหญ่ และซับซ้อนในเรื่องเพศ โดยเหตุที่เรื่องของเพศวิถี เพศภาวะ และเรื่องเพศถูกทำให้เป็นสินค้าโดยมิได้มีเป้าหมายอยู่ที่สุขภาพทางเพศ (sexual health) ของผู้บริโภค แต่อยู่ที่การขายและกำไร ผู้บริโภคจำนวนมากจึงตกอยู่ในฐานะเปราะบางและเสี่ยงต่อการเลือกบริโภคสินค้าที่เป็นอันตรายกับสุขภาพทางเพศของตนเอง

ความฉลาดรู้ในเรื่องเพศ (sexual literacy) หมายถึง การตระหนักรู้ถึงนัยสำคัญในเรื่องเพศ ทั้งส่วนที่เกี่ยวกับตัวเอง และการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ผ่านการสื่อสารเรื่องราว/คำพูดเกี่ยวกับเรื่องเพศ สามารถยืนยันสิ่งที่ตนเองถือว่ามีคุณค่า และหากจำเป็นก็สามารถยืนยันหยัด สู้/

ปฏิเสธ สิ่งที่สังคมถือว่าเป็นบรรทัดฐานได้ ความฉลาดรู้ในเรื่องเพศมีส่วนสำคัญในการกำหนดตัวตนของบุคคล ช่วยส่งเสริมสุขภาพทางเพศและปกป้องสิทธิทางเพศ การขาดความฉลาดรู้ในเรื่องเพศ (sexual illiteracy) มีผลสำคัญทำให้คนไม่มีความรู้ในเรื่องสิทธิการเจริญพันธุ์ ความสัมพันธ์ทางเพศที่ปลอดภัย การละเมิดทางเพศ และความรุนแรงทางเพศ ดังนั้น การสร้างความฉลาดรู้ในเรื่องเพศจึงมีส่วนสำคัญต่อการทำให้ปัจเจกบุคคลมีความสามารถทั้งในเชิงปัญญาและอารมณ์ รู้ความต้องการของตนเอง สามารถประเมิน ปรับเปลี่ยน และใช้ประโยชน์จากระบบเพศซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีอำนาจครอบงำ เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเพื่อชุมชน/สังคมที่ตนเองดำรงชีวิตอยู่

เรื่องเพศเป็นผลผลิตของสังคมและวัฒนธรรม การสร้างความฉลาดรู้ในเรื่องเพศมีความหมายมากกว่าการให้ความรู้และความเข้าใจเรื่องเพศเท่านั้น แต่บุคคลต้องเข้าใจด้วยว่าเรื่องเพศถูกสร้างผ่านภาษา และวิถีทางที่ภาษาและระบบความหมายถูกสร้างขึ้นมาภายใต้ฐานคิดเรื่องเพศ ดังนั้น สิ่งที่เราเรียกว่าความรู้ ความเข้าใจ การให้ความหมายในเรื่องเพศจึงเชื่อมโยงกับความคิด การใช้ภาษา การแสดงออก และการกำหนดความสัมพันธ์กับผู้อื่นของบุคคล

การให้การศึกษารื่องเพศในหลายๆ สังคมยังคงติดกรอบอยู่เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรักต่างเพศ (heterosexuality) ซึ่งถูกนิยามว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์ มีคุณค่า และสมควรได้รับสิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย เช่น การแต่งงาน การมีบุตร การทำนิติกรรมต่างๆ ในทางกลับกัน การรักเพศเดียวกัน (homosexuality) รักสองเพศ (bisexuality) หรือรักโดยไม่มีเพศสัมพันธ์ (asexual) ถูกมองว่าผิดปกติหรือเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม และถูกปฏิเสธสิทธิต่างๆ ทางกฎหมาย ทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับสิ่งที่เรียกว่าความหลากหลายในเรื่องเพศ ทัศนคติในการสอนเพศศึกษาให้กับวัยรุ่นในโรงเรียนมีผลทำให้นักเรียนที่อยู่นอกขอบข่ายของรักต่างเพศรู้สึกว่าคุณค่า ไม่มีคุณค่า ไม่สมบูรณ์แบบ และทำให้เครียด ซึมเศร้า ผลการเรียนลดลง และบางคนถึงกับคิดฆ่าตัวตาย

สังคมไทยเองก็ไม่ต่างจากสังคมอื่นๆ ที่ยังคงยึดแนวทางสร้างภาพตัวตนหรือความเป็นหนึ่งเดียวในเรื่องเพศผ่านเรื่องเล่าหลัก (grand narrative) เช่น การสร้างระบบวิธีคิดในเรื่องชายจริงหญิงแท้หรือความสัมพันธ์ทางเพศที่มีเฉพาะชายกับหญิง ทำให้สถานะของผู้ที่ไม่ถูกนิยามว่าชายจริงหญิงแท้กลายเป็นบุคคลชายขอบของสังคม และทำให้บุคคลเหล่านี้รู้สึกสับสนในตนเอง/รู้สึกผิดหรือการทำให้ความสัมพันธ์ทางเพศเป็นเรื่องที่ควรปิดบัง ไม่พูดถึง ทำให้ผู้ที่ถูกละเมิดทางเพศไม่รู้ ไม่กล้าพูด/เล่า/ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง นอกจากนี้ภายในระบบรักต่างเพศเองก็ยังมี การสร้างกรอบกติกาต่างๆ ที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคทางเพศ ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้สังคมไทยประาะบางและต้องเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับเรื่องของเพศวิถี

อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมเคลื่อนตัวจากสังคมประเพณีอันเป็นสังคมที่ปัจเจกบุคคลถูกกำหนดให้ทำตามสิ่งที่จารีตประเพณีกำหนดไว้ไปสู่การเป็นสังคมสมัยใหม่ ซึ่งปัจเจกบุคคลสามารถถอนตัวออกจากข้อผูกมัดทางสังคมได้มากขึ้น โดยสื่อต่างๆ ได้ส่งผ่านข้อมูล ข่าวสาร ภาพลักษณ์ ภาพตัวตนในเรื่องคุณค่า ความงาม ความพึงพอใจ การดำรงชีวิตในรูปแบบต่างๆ ไปยังปัจเจกบุคคล ทำให้คนสามารถตั้งคำถามกับตนเองว่าจะทำอะไร จะปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างไร มีเพศวิถีแบบใด บุคคลเริ่มต่อรองกับสิ่งที่สังคมกำหนดไว้ และมองหาพื้นที่ทางสังคมสำหรับการสร้างอัตลักษณ์ของตนเองตามแบบที่ปรารถนาหรือต้องการ หรือตามวิถีการมองโลกของตนเอง คนสามารถต่อรองกับกติกาของสังคมด้วยการแสดงเจตจำนงของตนเองผ่านปฏิสัมพันธ์ เพื่อโน้มน้าวให้คนที่เกี่ยวข้องปรับเปลี่ยนความคาดหวังในการกระทำ การแสดงออก หรือความคิดที่มีต่อเรื่องหนึ่งเรื่องใด

ประเด็นสำคัญในเรื่องนี้ก็คือ ถึงแม้ว่าความทันสมัย (modernity) จะเปิดพื้นที่ให้กับโครงการสร้างตัวตน (project of self) แต่ก็เป็นการสร้างตัวตนภายใต้สภาวะการณ์ที่ได้รับอิทธิพลจากทุนนิยมที่ทำให้ทุกอย่างเป็นสินค้า หมายความว่า ปัจเจกบุคคลเชื่อว่าตัวเองสามารถสร้างตัวตนผ่านการซื้อสินค้า

ต่างๆ ร่างกายไม่เพียงแต่เป็นสิ่งแสดงออกของตัวตน แต่ยังเป็นสิ่งที่สามารถจัดการ ควบคุม หรือปรับเปลี่ยนได้ เช่น มีการใช้คำว่าจัดการกับร่างกายของตนเองเพื่อสร้างความประทับใจ บุคคลอาจควบคุมการแสดงออกทางสีหน้า การวางท่วงท่า กริยามารยาท หรือการเลือกเสื้อผ้าที่เชื่อว่าเหมาะสม และหากมองว่าร่างกายตนเองมีข้อบกพร่อง ไม่เหมาะสม หรือไม่สมบูรณ์ ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้โดยใช้เครื่องมือ ผู้เชี่ยวชาญ และปฏิบัติการที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุสิ่งที่ต้องการ ในยุคสมัยใหม่ที่เทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว คนอาจเลือกใช้การผ่าตัดหรือศัลยกรรมต่างๆ หรือการจัดการที่ทำให้ร่างกายผอมลง หรือได้สัดส่วนขึ้น ดัดแปลงส่วนต่างๆ บนใบหน้าหรือร่างกายตามต้องการ ไปจนถึงการแปลงเพศได้

อัตลักษณ์ทางสังคม (social identity) เป็นภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้บริบทของวัฒนธรรมหนึ่งๆ ทำให้คนในสังคมนั้นๆ มีทัศนระร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เช่น รูปร่าง การแต่งกาย รสนิยม ความสวย ความงาม ซึ่งสมาชิกของสังคมนั้นๆ พยายามทำให้ภาพลักษณ์ของตนเองสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นมาผ่านภาษา ระบบความรู้ และระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ทั้งนี้เพื่อยืนยันสถานะแห่งการเป็นสมาชิกของสังคมนั้น ขณะเดียวกัน บุคคลก็ต้องการสร้างลักษณะเฉพาะของตนเอง เป็นการสร้างอัตลักษณ์แห่งตัวตน (self identity) ขึ้นมาด้วยเช่นกัน (Barker, 2000: 165) คนจึงมีแนวโน้มจะเชื่อว่าการสร้างตัวตน (self production) เป็นปัญหาในเชิงเทคนิคที่ต้องการเครื่องมือเฉพาะ ผู้เชี่ยวชาญ และกฎหมายต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง (Maguire & Stanway, 2008: 64) ดังนั้น ตัวตนในที่นี้จึงกลายเป็นโครงการที่บุคคลสามารถทำได้ด้วยตนเอง (do-it yourself project) ภายใต้วัฒนธรรมบริโภคนิยม การชักจูงให้คนบริโภคสินค้าจึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมขึ้นมา และทำให้คนเชื่อว่าการบริโภคสินค้าและบริการคือหนทางในการสร้างตัวตนขึ้นมา ช่วยทำให้ได้รับความสุข ความสมบูรณ์ ความปิติ โดยนัยนี้ วัฒนธรรมบริโภคนิยมจึงสามารถเข้ามาจัดการกับร่างกาย ความคิด จิตวิญญาณ รวมทั้งการกระทำต่างๆ ของคนได้อย่างแยบยล

ขณะที่สังคมเข้าสู่ยุคของการทำให้ทุกสิ่งกลายเป็นสินค้า มีสื่อมากมายที่นำเสนอความเชื่อมโยงกับเรื่องเพศในรูปแบบต่างๆ แต่คนทั่วไปไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุ กลับตกอยู่ในฐานะของผู้ไม่มีความรู้เท่าทันในเรื่องเพศ เยาวชนก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่โดยไม่มีความรู้แม้ในระดับ ก ไก่ ข ไข่ ในเรื่องเพศ โรงเรียนอาจให้ความรู้ทางสรีระและระบบเจริญพันธุ์ แต่แต่ละเลยความรู้เรื่องระบบความสัมพันธ์ในเรื่องเพศที่ปฏิบัติกันอยู่จริงๆ หรือไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับความสุขและความพึงพอใจในเรื่องเพศ การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก หรือการจัดการกับความขัดแย้งต่างๆ ฯลฯ นอกจากนี้ การให้การศึกษาเรื่องเพศยังมีแนวโน้มทำให้ผู้ที่เพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศถูกต่อต้านหรือปฏิเสธ และไม่มีโอกาสเรียนรู้เรื่องเพศที่สอดคล้องกับความปรารถนาของตนเอง มีความสุขในเรื่องเพศ และมีความปลอดภัยในเรื่องเพศ

การสร้างความรู้ในเรื่องเพศต้องเริ่มจากฐานคิดเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเคารพให้ความสำคัญกับความจริงที่แตกต่างกัน และเปิดพื้นที่ให้กับการมอง/ตรวจสอบโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่แยก/จัด/แบ่งประเภทตัวเราออกจากคนอื่น แยกคนออกจากกัน หรือกีดกันคนอื่น ๆ ออกไป หรือทำให้คนกลายเป็นคนสิ้นไร้อำนาจ การทำให้คนรู้เท่าทันในเรื่องเพศเป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์ และเปิดพื้นที่ให้กับทางเลือกในเรื่องเพศ ไม่ใช่การให้ใบสั่ง

การให้ความรู้เรื่องเพศที่ซ้ำเกินไป หรือไม่ให้เลย หรือให้แต่ไม่เพียงพอ ล้วนมีส่วนทำให้บุคคลมีโอกาสมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่ปลอดภัย ถูกเอาเปรียบทางเพศ หรือถูกละเมิดสิทธิทางเพศ ดังนั้น การสร้างความรู้ในเรื่องเพศจะช่วยให้คุณรู้เท่าทันระบบความคิด ความเชื่อ บรรทัดฐาน รวมทั้งข้อมูลและสื่อในเรื่องเพศที่มีอยู่มากมาย สามารถคิด ไตร่ตรอง และตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ อย่างมีวุฒิภาวะ มีเหตุผล ไม่เป็นอันตรายกับตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

โครงการวิจัยนี้เริ่มต้นจากฐานคิดที่ว่า ความคิด ความเชื่อ ท่าที การให้คุณค่า และการกระทำของบุคคลในเรื่องเพศ เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยกรอบกติกาของสังคมผ่านปฏิสัมพันธ์ที่บุคคลนั้นๆ มีกับบุคคลอื่นๆ วัฒนธรรมบริโภคได้ขัดเกลา (socialize) สาธารณชนให้กลายเป็นผู้บริโภค ซึ่งถูกกำกับหรือชักนำให้เกิดความต้องการที่จะเป็นเจ้าของสินค้าหรือให้คุณค่ากับสินค้า โดยผู้ผลิตสินค้าใช้กระบวนการผลิต การตลาด และสื่อโฆษณาต่างๆ ผ่านสัญญาณต่างๆ สัญญาเหล่านี้ถูกนำไปผลิตซ้ำโดยผู้บริโภคผ่านปฏิสัมพันธ์และการให้ความหมาย เกิดเป็นระบบสัญญาณที่ประกอบไปด้วยคุณค่า ความสุข ความพึงพอใจ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นมายาคติที่ถูกสร้างขึ้นมาภายใต้เจตจำนงของผู้ผลิตสินค้า

อย่างไรก็ตาม บุคคลที่เกิดและเติบโตขึ้นมาไม่จำเป็นต้องเดินตามรอยหรือวิถีที่ถูกกำหนดไว้เสมอไป การโต้แย้ง ต่อรอง ยอมจำนนเป็นบางส่วนหรือบางโอกาสอาจเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะเมื่อบุคคลได้รับข้อมูล ข่าวสาร หรือความรู้ที่ช่วยให้รู้เท่าทันสิ่งที่เกิดขึ้น การศึกษานี้ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งสะท้อนการรู้เท่าทันเรื่องเพศที่แตกต่างและหลากหลาย ความเข้าใจในประสบการณ์ของบุคคลจะช่วยให้คนทั่วไปเข้าถึงการสร้างสภาวะแห่งการรู้เท่าทันหรือไม่รู้เท่าทันเรื่องเพศของบุคคลในลักษณะต่างๆ กัน เพื่อบรรลุสู่สุขภาพทางเพศ ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้การกำหนดนโยบายเพื่อขจัดความไม่รู้ไม่เห็นและไม่เข้าใจเรื่องเพศ มีลักษณะที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของบุคคลที่มีความหลากหลาย และนำไปปฏิบัติได้จริง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือการพยายามเข้าถึงโลกของความจริงเกี่ยวกับเพศวิถีของบุคคลต่างๆ ทั้งผู้ที่อยู่ในกรอบของรักต่างเพศและนอกกรอบรักต่างเพศ โดยใช้วิธีการศึกษาเรื่องเล่า ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความรู้เรื่องเพศวิถีที่มาจากประสบการณ์ชีวิต ผ่านการตีความของผู้เล่าเรื่องออกมาเป็นเรื่องเล่าของตนเอง ความรู้ในเรื่องเพศวิถีที่ได้จากเรื่องเล่าสะท้อนปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับบุคคลอื่นๆ และโครงสร้างทางสังคมซึ่งถูกสร้างขึ้นมาภายใต้ระบบคิดแบบรักต่างเพศ ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวอาจแสดงออกมาในลักษณะ

ของการรู้เท่าทัน การขัดขืน ต่อต้าน ต่อรอง ประนีประนอม หรือยอมตาม ซึ่งสามารถบ่งบอกถึงความฉลาดรู้เรื่องเพศ และมีผลต่อการสร้างตัวตนของปัจเจกบุคคล ความรู้ที่ได้นี้สามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการนำเสนอนโยบายในการสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในสังคมไทย

เข้าถึงเรื่องเพศผ่านเรื่องเล่า¹

การศึกษานี้ใช้วิธีวิทยาการศึกษาที่เรียกว่า การศึกษาเรื่องเล่า (narrative approach) อันเป็นวิธีการศึกษาที่อยู่ภายใต้กระบวนทัศน์สร้างสรรค์สังคม (social constructivism) ซึ่งเชื่อว่าความจริงมิใช่สิ่งที่มีดำรงอยู่ในลักษณะที่เป็นวัตถุวิสัย และการวิจัยคือการพยายามค้นพบความรู้นี้ แต่วิธีศึกษาเรื่องเล่าเชื่อว่ามนุษย์คือผู้สร้างความจริง นักคิดในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เรียกว่าความหมายและประสบการณ์ของมนุษย์ โดยมองว่าความจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของบุคคลเกิดจากการตีความและการให้ความหมายเชื่อมโยงกับบริบทของบุคคลนั้นๆ การที่บุคคลคิดหรือตระหนักรู้โดยคาดการณ์หรือมองว่าคนอื่นกำลังคิดอย่างไร หรือต้องการอะไร และตนเองคิดอย่างไร บุคคลได้สร้างความจริงทางสังคมหรือโลกที่ตนเองดำรงอยู่ร่วมกับอื่นๆ (intersubjective world) ดังนั้นความจริงจึงไม่ใช่สิ่งคงที่หรือตายตัวแต่ถูกสร้างขึ้นในแต่ละบริบทของสังคม ความจริงสามารถดำรงอยู่ภายใต้การรับรู้ของมนุษย์ในหลากหลายรูปแบบ และมนุษย์จะรับรู้ว่ามีสิ่งใดดำรงอยู่บ้างก็จากความจริงที่ถูกสร้างขึ้นมานี้เอง

การใช้วิธีการศึกษาเรื่องเล่าช่วยให้ทราบว่าคุณคนสร้างความจริงเรื่องเพศตามการรับรู้ของเขาอย่างไร วัตถุ การกระทำ ความสัมพันธ์ และเหตุการณ์

¹ เนื้อหาส่วนที่เป็นวิธีการศึกษาเรื่องเล่าและวิธีการวิเคราะห์เรื่องเล่านี้ สรุปรจาก นภาพรณ ทยานนท์. 2552. วิธีการศึกษาเรื่องเล่า: จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์, *วารสารสังคมสุนันทา*, 5(2): 1–22.

ต่างๆ มีความหมายต่อบุคคลอย่างไร รวมทั้งกระบวนการที่ความหมายเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมา ความหมายที่วุ่นนี้เกิดจากการตีความประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆ ผนวกกับการคาดทำนายว่าคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องคิดอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่ให้สิ่งที่ถูกกีดกันหรือถูกขจัดออกไปนี้ได้แสดง “ตัวตน” และเป็น “เสียง” ที่มีส่วนในการสร้างความหมายและความจริงในสังคม

การศึกษานี้มุ่งหวังให้บุคคลได้เล่าเรื่องราวชีวิตของตัวเอง ตัวตนของผู้เล่าคือชีวิตที่ผ่านประสบการณ์และเรื่องราวที่ผู้เล่าพูดถึงตัวเอง แต่การเล่าเรื่องมิใช่เป็นเพียงการบรรยายเรื่องของตนเองเท่านั้น เพราะคนจะกระทำ ปฏิบัติ ดำเนินชีวิต และปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไปตามแบบแผนแห่งเรื่องเล่าที่ผู้เล่าสะท้อนออกมา เรื่องเล่ามิได้เป็นอิสระจากสิ่งที่เป็นกฎเกณฑ์ สถาบัน และวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อเรื่องเล่า คือเป็นสิ่งที่มียผลต่อการที่บุคคลเลือกที่จะเล่า และจะเล่าเรื่องอย่างไร ชีวิตและเรื่องเล่าต่างเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน แยกออกจากกันไม่ได้ เรื่องเล่าแทรกตัวอยู่ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ปรากฏอยู่ในอายุ ชาติพันธุ์ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งทางสังคม เรื่องเล่าจึงเป็นวิริวิทยาที่เหมาะสมสำหรับการศึกษารัฐจักรของชีวิต รวมทั้งกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งนี้เพราะเรื่องเล่าทำให้บุคคลสามารถรับรู้หรือลำดับความเป็นไปของชีวิตตนเองนับจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน และคาดทำนายเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง

แนวคิดที่ว่าชีวิตและความสัมพันธ์ของบุคคลถูกกำหนดโดยความรู้และเรื่องเล่าหลัก (grand narrative) ที่สังคมนั้นสร้างขึ้น (เช่น ความสัมพันธ์กับพี่น้อง เพื่อน การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและการรับรู้ การละเมิดทางเพศ หรือถูกละเมิดทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ ฯลฯ) เรื่องราวเหล่านี้จำนวนมากมีส่วนกำหนดตัวตนและวิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับความรู้และเรื่องเล่าหลักของสังคมหรือชุมชนนั้นๆ การเล่าเรื่องช่วยให้บุคคลสามารถแยกตัวเองออกจากความรู้และเรื่องเล่าหลักที่เคยกดทับหรือทำให้

ชีวิตสับสน ช่วยให้บุคคลสามารถนำตัวเองออกมาจากสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น (เช่น ความทุกข์ ความกลัว ความเจ็บปวด ความยากลำบาก) และมองสิ่งเหล่านี้ในสายตาของคนที่ไม่ใช่เจ้าของปัญหา เพื่อสะท้อนสิ่งที่ตนเองคิดและทำทหาย วิธีชีวิตที่เคยถูกกดทับ วิธีการศึกษาเรื่องเล่าสนับสนุนให้บุคคลเป็นผู้เขียนหรือบอกเล่าเรื่องราวที่ตนเองเห็นว่าจะช่วยสร้างทางเลือกให้กับตัวตนของบุคคล การเล่าเรื่องจึงเป็นการบำบัดความเจ็บปวด (narrative therapy) ช่วยให้บุคคลสามารถมองสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนเองในอนาคตจากมุมมองที่ตนเองปรารถนา การตีความสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต และสถานการณ์ที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันตามวิธีคิดที่กล้าทำทหายต่อสิ่งเคยกดดัน ประทับ トラ หรือดูหมิ่นผ่านการเล่าเรื่อง ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะมองหาทางเลือกในอนาคตตามวิถีที่ตนเองต้องการ แทนการปล่อยชีวิตให้เป็นไปตามความรู้และเรื่องเล่าหลักที่คนอื่นเป็นผู้กำหนด

การศึกษาเรื่องเล่าให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยกับผู้เล่าเรื่อง ผู้วิจัยมิได้มีสถานะเป็นผู้กำหนดว่าต้องการให้ผู้เล่าเรื่องใดหรือกำหนดท่าทีความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้เล่าเรื่อง และผู้เล่าเรื่องมิได้มีฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่นักวิจัย ในกระบวนการเข้าถึงเรื่องเล่า นักวิจัยพูดคุย ฟังเรื่องเล่า และนำเรื่องเหล่านั้นเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเอง และเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้เล่าเรื่องจึงอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค นักวิจัยมิใช่ผู้กำกับ (direct) กระบวนการสนทนา โดยนัยนี้ เรื่องเล่าจึงมีผลต่อนักวิจัย ทั้งในส่วนของวิธีคิด ทักษะ และความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อเรื่องหนึ่งเรื่องใด ทั้งนี้ ในการเขียนเรื่องเล่า ผู้วิจัยต้องสะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยในกระบวนการวิจัย (analytical reflexivity) วิธีวิทยาของเรื่องเล่า ทำให้สิ่งที่นักวิจัยอ้างว่าเป็น “ความรู้” มีที่มาที่ไป และความรู้มิใช่สิ่งที่มีลักษณะเป็นวัตถุวิสัย (objective knowledge) แต่ได้ผ่านการตีความและเป็นความรู้ที่สร้างขึ้นรวมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้เล่าเรื่อง

การวิเคราะห์เรื่องเล่า

วิธีวิเคราะห์ที่นำมาใช้ในการศึกษานี้คือ การวิเคราะห์เพื่อสร้างเรื่องเล่า (Narrative Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยการนำองค์ประกอบหรือส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคล ความหมาย และการตีความเพื่อสร้างเป็นเรื่องเล่า แทนการแยกเรื่องราวออกเป็นส่วนๆ เพื่อนำเสนอประเด็นที่เป็นจุดสนใจของการวิจัย อย่างไรก็ตามการนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ ซึ่งบางครั้งการใช้คำว่าวิเคราะห์อาจไม่เหมาะสมกับวิธีการศึกษาเรื่องเล่าแบบนี้เท่าใดนัก โดยมีการใช้คำว่า การสร้างเรื่องราวจากข้อมูล (the configuration of data) แทน

การเชื่อมโยงเหตุการณ์และการกระทำต่อองค์โครงเรื่อง เมื่อโครงร่างของเรื่องก่อรูปขึ้นมา เหตุการณ์ที่มีความสำคัญจะเป็นตัวคลี่คลายเรื่องราวให้ปรากฏ การเกิดขึ้นของโครงเรื่องเป็นตัวบอกผู้เขียนว่ามีเหตุการณ์หรือองค์ประกอบใดบ้างที่ควรนำเข้ามาสู่เรื่องราว ข้อมูลทั้งหมดไม่ได้มีความจำเป็นสำหรับการสร้างเรื่องราว ข้อมูลซึ่งไม่ขัดแย้งกับโครงเรื่องและมิได้มีส่วนช่วยสร้างเรื่องราวขึ้นมาอาจไม่จำเป็นต้องนำมาเป็นส่วนหนึ่งของผลการวิจัย เพราะประสบการณ์ของมนุษย์มีมากมาย การนำสิ่งเหล่านี้มาสร้างเป็นเรื่องราวต้องอาศัยการจัดระเบียบที่มากกว่าการจัดระเบียบประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่ากระบวนการนี้จะใช้การบังคับให้เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ เข้ามาสู่โครงเรื่องที่คุณเขียนกำหนดไว้ล่วงหน้า เรื่องราวที่เป็นผลงานขั้นสุดท้ายของผู้เขียนต้องสอดคล้องกับข้อมูล แต่ขณะเดียวกันก็ต้องจัดระเบียบและให้ความหมายที่ไม่ปรากฏอยู่ในตัวข้อมูลด้วย ผู้เขียนใช้ความรู้ในสาขาของตนเองช่วยตีความคำพูด การกระทำ และเรื่องราวในฐานะเป็นข้อมูล ดังนั้น ผู้เขียนต้องเสนอทั้งเหตุการณ์และข้อถกเถียงเพื่อสนับสนุนความเป็นไปได้ของเรื่องราวที่ผู้เขียนได้สร้างขึ้น

ในบทที่ 2 ของหนังสือเล่มนี้นำเสนอแนวคิดเรื่องเพศวิถีกับความเป็นตัวบุคคล โดยพยายามแสดงให้เห็นถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการมองเรื่องเพศวิถี และผลที่มีต่อตัวบุคคลและการจัดระเบียบสังคม บทที่ 3 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาจากเอกสารที่เป็นความรู้เรื่องเพศในสังคมไทย ส่วนของผลการศึกษาเรื่องเล่าแบ่งนำเสนอออกเป็น 2 บท คือบทที่ 4 ว่าด้วยเรื่องของเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศ และบทที่ 5 ว่าด้วยเพศวิถีในกรอบรักต่างเพศ และบทที่ 6 ซึ่งเป็นบทสุดท้ายเป็นการนำเสนอแนวทางการสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- นภาพรณั ्हวานนท์. (2552). วิธีการศึกษาเรื่องเล่า: จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*, 5(2): 1–22.
- Barker, Martin. (2000). *Cultural Studies: Theory and Practice*. London: Sage Publications.
- Maguire, Jennifer S. and Stanway, Kim. (2008). Looking Good: Consumption and the Problems of Self–production. *European Journal of Cultural Studies*, 11(1): 63–81.
- Slater, Don. (1997). *Consumer Culture and Modernity*. Cambridge: Polity Press.

2

เพศวิถีกับความเป็นตัวบุคคล

นภาพรณี หะวานนท์

ปีง จุบันคนจำนวนมากตั้งคำถามกับความเชื่อที่สะสมกันมานานว่า เรื่องเพศเป็นสภาวะทางชีวภาพที่เกิดมาพร้อมๆ กับความเป็นมนุษย์ (เช่น อวัยวะเพศ โครงสร้างสมอง ฮอริโมน โครโมโซม) ลักษณะทางชีวภาพนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือเพศหญิงกับเพศชาย และเป้าหมายสำคัญของเพศหญิงและชายคือการสืบแทนพันธุ์มนุษย์

ดังนั้น กฎเกณฑ์กติกาของสังคมจึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว สถาบันครอบครัวที่ยึดหลักการอยู่ร่วมกันของคนสองเพศและการมีลูก นำไปสู่การสร้างกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์มากมายที่เชื่อมโยงเป้าหมายของครอบครัว เช่น การคบหากันระหว่างหญิงชาย การแต่งงาน

การจดทะเบียนสมรส การเลี้ยงดูบุตร สิทธิในทรัพย์สินของครอบครัว การหย่าร้าง ฯลฯ กฎเกณฑ์กติกาเหล่านี้มีทั้งที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ จารีต และกฎหมาย ซึ่งล้วนต่อกันอย่างบรรทัดฐานรักต่างประเทศ การสร้างกรอบกติกาที่เชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องรักต่างประเทศนี้ขยายออกไปสู่พื้นที่ทางสังคมทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษา สถานที่ทำงาน สถานบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งต่างสร้างหลักปฏิบัติและกฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมาบนพื้นฐานของการแบ่งประเภทคนออกเป็นหญิงและชาย เช่น รูปร่าง เสื้อผ้า หน้าตา ท่าทาง อากัปกิริยา การแสดงออกต่างๆ ทางด้านอารมณ์และความรู้สึก ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ในยุคของวัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งบางคนเรียกว่าช่วงปลายของยุคสมัยใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่ยุคหลังสมัยใหม่ ได้เกิดแนวคิดที่ปฏิเสธความเชื่อที่ว่า เพศวิถีเป็นสิ่งคงที่และติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด หรืออย่างน้อยก็ตั้งแต่เริ่มมีพัฒนาการในวัยเด็ก มาสู่การมองว่าเพศวิถีมีความเลื่อนไหล ไม่มีเสถียรภาพ เป็นสิ่งที่บุคคลสามารถสร้าง/ปรับเปลี่ยนได้ เปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะเมื่อบุคคลมีข้อมูลใหม่ หรือเมื่อความรู้ใหม่ๆ ถูกสร้างขึ้นมา แนวคิดนี้เชื่อว่า ในปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นปัจเจกบุคคลมีได้อยู่ในฐานะของผู้ที่ต้องทำตามบรรทัดฐานแบบไม่มีปากเสียง แต่สามารถต่อรองการปฏิบัติ/การแสดงออกทางเพศได้ ขึ้นอยู่กับข้อมูล ความรู้ และสภาวะแวดล้อมขณะนั้น พฤติกรรมทางเพศจึงมิใช่เป็นเรื่องของการขจัดเกลากบุคคลให้สวมบทบาทเพศตามที่สังคมกำหนด แต่เป็นผลผลิตของกระบวนการที่ปัจเจกบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับคนและสิ่งต่างๆ การแสดงออกหรือการประพฤติปฏิบัติของคนคือสิ่งที่เป็นตัวสร้างบทเพศ (sexual script) บทเพศจึงมีนัยสำคัญต่อการเข้าถึงเพศวิถีมากกว่าบรรทัดฐานทางเพศ ซึ่งกลายเป็นสิ่งไม่สมจริง เพราะขณะที่สังคมพยายามต่อกันอย่างบรรทัดฐานของรักต่างประเทศ แต่สิ่งที่ปรากฏอยู่ทั่วไปคือ การปรากฏของผู้ที่ไม่ได้มอง/แสดงตนเองว่าอยู่ในวงกรอบบรรทัดฐานของรักต่างประเทศ โดยเฉพาะการมีปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลอาจมีความสัมพันธ์แบบลึกซึ้งโดยไม่ต้องมีเพศสัมพันธ์แบบรักต่างประเทศ เช่น การเกิดขึ้นของหญิงรักหญิง

หรือคนที่อยู่ร่วมกันโดยไม่มีเพศสัมพันธ์ นำไปสู่การตั้งคำถามกับนิยามและกรอบแนวคิดอันคับแคบของเพศวิถีที่ให้ความสำคัญเพียงเฉพาะรักต่างเพศเท่านั้น

ในบทนี้มุ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเพศวิถีในฐานะที่เป็นหัวใจของการสร้างความเป็นตัวบุคคล โดยเริ่มต้นจากการนำเสนอการเกิดขึ้นของเพศวิถีแบบรักต่างเพศ และการทำให้บรรทัดฐานแบบรักต่างเพศเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และนำเสนอต่อไปว่าวัฒนธรรมบริโภคนิยมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานคิดเกี่ยวกับเพศวิถีอย่างไร การเปลี่ยนแปลงนี้ได้เปิดพื้นที่ในการสร้างความเป็นตัวบุคคล หรือตัวตนของปัจเจกบุคคลให้ตอบสนองต่อสิ่งที่คนมองว่ามินัยกับตนเองอย่างไร

นิยามของเพศวิถี

เพศวิถี (sexuality) เป็นคำที่ให้ความหมายหลากหลายสำหรับบุคคลและแวดวงวิชาการ จนยากที่จะชี้ชัดว่าหมายรวมถึงเรื่องใดบ้าง กล่าวอย่างกว้างๆ เพศวิถีเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงภาพรวมของบุคคล หมายรวมถึงการตอบคำถามว่า เราคือใคร มีความเชื่ออย่างไร รู้สึกอย่างไร และตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ อย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการพูด การแสดงกริยาท่าทาง การแต่งตัว การแสดงความรู้สึก รวมถึงลักษณะความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับบุคคลต่างๆ มีผู้พยายามนำประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีมาจัดกลุ่มเพื่อแสดงให้เห็นองค์ประกอบของเพศวิถีว่าหมายรวมถึง อัตลักษณ์ทางเพศ ความพึงพอใจทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ (White, Bondurant & Travis, 2000:11)

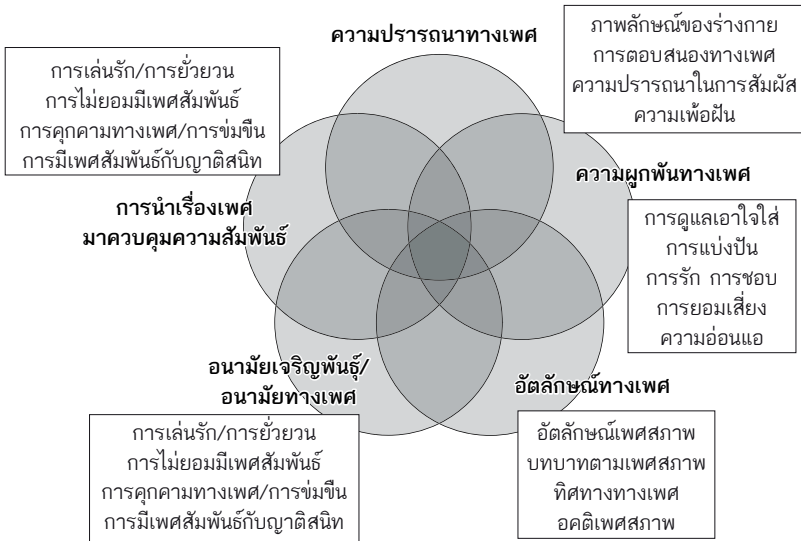
ความซับซ้อนของเพศวิถีถูกนำมาเสนอในรูปของวงกลมที่ซ้อนทับกันของมิติต่างๆ ของเพศวิถี ซึ่งเรียกว่า วงกรอบเพศวิถี (circles of sexuality) ประกอบด้วยมิติต่างๆ ของเพศวิถี ได้แก่ ความปรารถนาทางเพศ (sensuality) ความผูกพันทางเพศ (sexual intimacy) อัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity)

อนามัยเจริญพันธุ์และอนามัยทางเพศ (reproductive and sexual health) และการนำเรื่องเพศมาควบคุมความสัมพันธ์ (sexualization) ภาพประกอบที่ 1 แสดงวงกรอบเพศวิถีที่ประกอบด้วยวงกลม 5 วง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เพศวิถีหมายรวมถึงความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม ที่เชื่อมโยงกับเพศสภาพ การมีเสน่ห์ดึงดูด การได้รับความรัก และการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในลักษณะของความปรารถนา ความรัก ความผูกพันทางเพศ และรวมถึงกิจกรรมทางเพศ เพศวิทยังรวมถึงความสุขหรือความพึงพอใจที่บุคคลรับรู้ได้จากประสาทสัมผัสทางรูป รส กลิ่น เสียง วงกรอบเพศวิถีประกอบด้วยวงกลม 5 วงดังต่อไปนี้

วงกลมที่ 1: ความปรารถนาทางเพศ เป็นการตระหนักรู้และความรู้สึกเกี่ยวกับร่างกายของตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะร่างกายของคู่สัมพันธ์ทางเพศ ความปรารถนาทางเพศช่วยให้บุคคลรู้สึกดีกับการที่ตนเองมีร่างกายซึ่งดูดี และรู้สึกว่าควรจะทำปฏิกิริยาต่อร่างกายอย่างไร ความปรารถนาทางเพศส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศของปัจเจกบุคคลในหลายด้าน ความปรารถนาทางเพศอาจแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น ความรู้สึกเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของร่างกาย (body image) ความรู้สึกพึงพอใจเมื่อร่างกายบางส่วนถูกสัมผัส หรือได้รับการโอบกอดจากบุคคลอันเป็นที่รัก (พ่อแม่ เพื่อน คนรัก) ความรู้สึกว่าร่างกายตนเองดึงดูดใจผู้อื่น รวมไปถึงความเพ้อฝันเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศหรือประสบการณ์ทางเพศ เช่น การเพ้อฝันว่ามีเพศสัมพันธ์กับดารา ซึ่งเป็นเรื่องปกติ และบุคคลไม่จำเป็นต้องมีพฤติกรรมตามความเพ้อฝันของตนเอง

วงกลมที่ 2: ความผูกพันทางเพศ เป็นสิ่งที่บุคคลรู้สึกว่าตนเองสามารถมีความผูกพันใกล้ชิดกับคนอื่น ๆ ได้ ความรู้สึกนี้อาจออกมาในรูปของการแบ่งปันความรักความผูกพัน การดูแลเอาใจใส่ การเข้าถึงทั้งความสุขและความเจ็บปวดของคนที่ตนเองรัก การรู้สึกว่าตนเองรักหรือชอบใคร การที่บุคคลรู้สึกว่าสามารถเปิดเผยความรู้สึกของตนเอง แม้ว่าอาจเสี่ยงต่อการที่อีกฝ่ายจะไม่รู้สึกในแบบเดียวกันหรือไม่ยอมรับ แต่ความผูกพันใกล้ชิดจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดความ

ภาพประกอบที่ 1: วงกรอบเพศวิถี (Circles of Sexuality)

ที่มา: www.advocatesyouth.org

จริงใจและเปิดเผยความรู้สึกต่อกัน การมีความรู้สึกผูกพันทางเพศมีส่วนทำให้บุคคลตกอยู่ในภาวะอ่อนแอ เพราะบุคคลอาจถูกทำร้ายจิตใจ หรือรู้สึกถูกรังแกโดยคนที่ตนเองมีความผูกพันได้ง่าย

วงกลมที่ 3: อัตลักษณ์ทางเพศ หมายถึงความเข้าใจว่าตนเองมีเพศสภาพเป็นใคร เช่น เป็นผู้ชาย เป็นผู้หญิง เป็นเกย์ เป็นเลสเบียน เป็นกะเทย เป็นต้น ซึ่งแน่นอนว่าอัตลักษณ์เพศสภาพไม่จำเป็นต้องตรงกับเพศที่ปรากฏในทางชีวภาพ อัตลักษณ์ทางเพศสภาพจะเป็นสิ่งที่บอกว่าคุณคนจะมีบทบาทอย่างไร (gender role) ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับสถานะแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคมที่บุคคลนั้นดำรงชีวิตอยู่ นอกจากนี้ อัตลักษณ์ทางเพศยังหมายถึงถึงทิศทางทางเพศ (sexual orientation) ของบุคคลด้วย บุคคลอาจรู้สึก

ดึงดูดใจกับผู้ที่มิเพศสภาพตรงข้าม (รักต่างเพศ/heterosexual) หรือที่มีเพศสภาพเดียวกัน (รักเพศเดียวกัน/homosexual) หรือทั้งสองเพศสภาพ (รักทั้งสองเพศ/bisexual) ก็ได้

วงกลมที่ 4: อนามัยเจริญพันธุ์และอนามัยทางเพศ เป็นมิติที่เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ รวมทั้งพฤติกรรมและทัศนคติที่ทำให้ความสัมพันธ์ทางเพศมีสุขอนามัยและมีความสุข ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ การเจริญพันธุ์ และเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ปัจเจกบุคคลเข้าใจในสิทธิเสรี ความรู้สึก ความต้องการ รวมทั้งแรงปรารถนาทั้งของตนเองผู้อื่น

วงกลมที่ 5: การนำเรื่องเพศมาควบคุมความสัมพันธ์ เป็นมิติที่อาจมีการกล่าวถึงในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของเพศวิถี เป็นสถานการณ์ที่บุคคลแสดงออกทางเพศเพื่อคุกคาม ควบคุม หรือสร้างอิทธิพลต่อคนอื่น เป็นพฤติกรรมที่มักเรียกว่าเป็นด้านมืดของเพศวิถี การนำเรื่องเพศมาควบคุมความสัมพันธ์อาจมีตั้งแต่การไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายไปจนถึงการสร้างความเจ็บปวดทางเพศ ความโหดร้าย และอาชญากรรม พฤติกรรมนี้อาจหมายรวมถึงการเล่นรัก การยั่วยวน การไม่ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศเพื่อเป็นการลงโทษหรือเพื่อให้ได้สิ่งหนึ่งสิ่งใด การคุกคามทางเพศ การเอาเปรียบทางเพศ การบังคับมีเพศสัมพันธ์กับคนในครอบครัวหรือญาติสนิท และการข่มขืน

นิยามและองค์ประกอบของเพศวิถีข้างต้นช่วยให้มองเห็นความหมายที่กว้างและความซับซ้อนของเพศวิถี เพศวิถีเป็นภาพรวมของความเป็นตัวบุคคล และอาจกล่าวได้ว่าเป็นรากฐานของการมีชีวิตที่ดีและเป็นสุขของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจในนิยามและองค์ประกอบของเพศวิถีไม่เพียงพอที่จะตอบคำถามว่า เพศวิถีถูกสร้างขึ้นมาอย่างไร อะไรเป็นสิ่งที่จำแนกหรือจัดประเภทให้เพศวิถีบางอย่างเป็นเรื่องปกติและบางอย่างกลายเป็นความผิดปกติ และการจัดประเภทดังกล่าวมีผลต่อความสุข ความพึงใจ และคุณภาพชีวิตของบุคคลอย่างไร

เทคนิควิทยาการจัดแบ่งเพศวิถีและการตัดสินใจเป็นปกติ

ความพยายามอธิบายการเกิดขึ้นของเพศวิถีอย่างเป็นระบบเกิดขึ้นในยุคสมัยใหม่ ซึ่งเป็นภาพตัวแทนของความเชื่อในเรื่องความก้าวหน้าโดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ฐานคิดแบบวิทยาศาสตร์ปฏิเสธความเชื่อต่างๆ ที่อ้างอิงสิ่งเหนือธรรมชาติและความเชื่อทางศาสนา ว่าไม่ได้ช่วยให้เข้าใจความจริงอย่างถ่องแท้และแม่นยำ เป้าหมายสำคัญของการปฏิวัติวิทยาศาสตร์คือการค้นหาความจริงเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะกฎหรือทฤษฎีที่เป็นตัวกำกับความเป็นไปของสรรพสิ่ง ในยุคนี้ได้มีการนำเสนอวิธีการหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์ (scientific research) ที่เชื่อว่าเป็นวิธีทำให้ได้ความรู้เชิงวัตถุวิสัยและสามารถนำมาอธิบาย/คาดทำนายสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ นอกจากนี้ ยังอ้างอีกด้วยว่าด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ที่ได้จะเป็นสากลคือเป็นจริงในทุกสถานการณ์ และข้อค้นพบที่ได้ล้วนมีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุน การค้นพบกฎ/ทฤษฎี ซึ่งเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่และความเป็นไปของสรรพสิ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถควบคุมและกำกับสิ่งต่างๆ ได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ

กลุ่มนักคิดที่สนใจสร้างความรู้ที่เรียกว่าเพศศาสตร์ (sexology) เกิดขึ้นภายใต้ลัทธิความเชื่อของยุคทันสมัย นักคิดเหล่านี้มองว่าเรื่องเพศเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ดำรงอยู่กับตัวมนุษย์ด้วยลักษณะทางชีวภาพ จึงสามารถนำมาศึกษาทดลองด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ซึ่งหมายรวมถึงการสร้างศัพท์เทคนิคในเรื่องเพศ การจัดโครงสร้างความรู้ในเรื่องเพศ การใช้เทคนิคการจัดแบ่งประเภท (taxonomies) และการสร้างกลไกต่างๆ ตามวิธีการแบบวิทยาศาสตร์ เรื่องเพศถูกศึกษาและกล่าวถึงในลักษณะของวัตถุเพื่อการศึกษา โดยแยกส่วนสิ่งที่ศึกษา (เรื่องเพศ) ออกจากตัวผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ได้รับการอนุญาตให้ทำการสำรวจตรวจตรา สังเกต และหาข้อมูลเชิงประจักษ์ในเรื่องเพศจากบุคคลต่างๆ ได้ และเมื่อได้ความรู้มาแล้วก็สามารถนำไปเผยแพร่หรือบอกกล่าวในที่สาธารณะในรูปของความรู้ที่ค้นพบได้ นักคิดในกลุ่มนี้มีความเชื่อ

พื้นฐานว่าลักษณะทางชีวภาพและสิ่งที่อยู่ภายในร่างกายมนุษย์มีสารัตถะแห่งความจริงที่นักวิทยาศาสตร์สามารถแยกแยะออกเป็นส่วนๆ เพื่อการศึกษาได้ ความเชื่อนี้นำไปสู่การให้คำอธิบายในเรื่องเพศว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางด้านชีววิทยา เช่น แรงขับทางเพศ ฮอโมน โครโมโซม ซึ่งติดมากับตัวบุคคล ตั้งแต่เกิด ปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นพลังขับที่ทำให้มนุษย์มีความปรารถนาทางเพศเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวกำหนดทิศทางทางเพศ (sexual orientation) ของบุคคลให้เป็นผู้หญิงหรือเป็นผู้ชายด้วย ความเชื่อว่าธรรมชาติได้แบ่งมนุษย์ออกเป็นสองเพศคือหญิงและชายถูกยืนยันด้วยผู้เชี่ยวชาญที่พยายามใช้ความรู้ที่ได้มาจากข้อมูลเชิงประจักษ์และวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ มาสนับสนุน

ความรู้ในเรื่องเพศกระแสหลักได้รับอิทธิพลจากชุดความรู้ทางด้านเพศศาสตร์ ซึ่งกล่าวถึงเป้าหมายที่อ้างความเป็นสากลว่า เรื่องเพศได้รับพลังขับจากการที่มนุษย์ต้องการสืบพันธุ์ ดังนั้น เพศสัมพันธ์ที่ถือว่าเป็นปกติหรือเป็นธรรมชาติก็คือความสัมพันธ์ทางอวัยวะเพศระหว่างชายและหญิง (heterosexual coitus) ผู้ชายจะถูกกระตุ้นเร้าโดยธรรมชาติให้เป็นฝ่ายสอดใส่ ส่วนผู้หญิงมีความพร้อมที่จะเป็นฝ่ายรับ สามารถตั้งครภภ์และเลี้ยงดูลูกได้ การนำเสนอความรู้เรื่องเพศในลักษณะนี้ให้ภาพลักษณ์ที่สำคัญและดูเป็นเรื่องปกติของธรรมชาติ ได้แก่ เพศวิถีของการรักต่างเพศ (heterosexuality) การมีเพศสัมพันธ์ด้วยการสอดใส่ (coitus sex) การเล่าโลมของฝ่ายชาย การฟุ่มเฟือยแลดูของฝ่ายหญิง ความเป็นแม่ การให้กำเนิด และการเลี้ยงดูลูกๆ มีผู้เรียกเรื่องเพศลักษณะนี้ว่าเป็นเพศวิถีรักต่างเพศภาคบังคับ (compulsory heterosexuality) (Plummer, 1996:vi – xiii) นอกจากนี้ การมองว่าหน้าที่ทางธรรมชาติของสตรีระทางเพศและการกระทำทางเพศคือการสืบพันธุ์ นำไปสู่การมองว่า ความสัมพันธ์ทางเพศที่มีใช้เพื่อการสืบพันธุ์เป็นสิ่งผิดธรรมชาติ ดังนั้น การรักเพศเดียวกัน หรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยวิธีอื่นๆ ที่ไม่นำไปสู่การมีบุตรถือเป็นเรื่องผิดธรรมชาติ ผิดปกติ หรือเป็นพฤติกรรม

นอกกลุ่มนอกรทาง การมองเรื่องเพศเป็นเรื่องของธรรมชาติทำให้เพศศาสตร์ในยุคนี้วนเวียนอยู่กับการนำเรื่องเพศไปผูกโยงกับการศึกษาปัจจัยทางชีววิทยา (Stein, 1997:158 – 159)

ศาสตร์ด้านเพศซึ่งเป็นที่มาของความรู้และความจริงเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทำให้คนทั่วไปเชื่อว่าสิ่งที่นำเสนอเป็นความรู้ที่มาจากการศึกษาเรื่องเพศอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการให้เหตุผลและคำอธิบายว่า รักต่างเพศเป็นสภาวะทางธรรมชาติ ส่วนการรักเพศเดียวกัน การรักสองเพศ ถือเป็นสิ่งที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติหรือผิดปกติและเกิดขึ้นกับคนจำนวนน้อย บุคคลที่ตกอยู่ในสภาวะผิดปกติสมควรได้รับการรักษาเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้ บางกรณีอาจถูกลงโทษ ถูกกีดกัน หรือถูกขับออกจากสังคม ผู้ที่รักเพศเดียวกันหรือรักทั้งสองเพศจึงมีแนวโน้มจะพยายามปิดบังหรือหลบซ่อนเพศวิถีของตนเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม

เทคนิคการแบ่งประเภทโดยการทำให้เพศวิถีแบบรักต่างเพศเป็นเรื่องปกติ และเพศวิถีในแบบอื่นๆ เป็นสิ่งผิดปกติ มีใช่เป็นถ้อยแถลงของการแบ่งเรื่องเพศตามสภาวะของข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่เป็นการสร้างระบบบรรทัดฐาน (normative order) ในเรื่องเพศขึ้นมา โดยนอกจากจะนำหลักศีลธรรมและความถูกต้องเข้ามากำกับแล้ว ยังมีการสร้างระเบียบกฎเกณฑ์อื่นๆ เข้ามากำกับบุคคลให้ต้องเลือกระหว่างการเป็นหญิง/การเป็นชายอีกด้วย การแสดงความ เป็นหญิงหรือเป็นชายยังถูกกำกับด้วยเรื่องอื่นๆ ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น การแต่งกาย การพูด การแสดงกริยาท่าทาง ไปจนถึงการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก การสร้างหรือการทำตัวให้ดึงดูดใจเพศตรงข้าม เป็นต้น

การจัดประเภทบุคคลให้เป็นหญิงและชายตามเพศวิถีซึ่งเชื่อว่าเป็นเรื่องธรรมชาติและเชื่อมโยงกับสรีระทางเพศ ได้สร้างสิ่งที่เรียกว่าเพศสภาพ (gender) ของความเป็นหญิงและชายให้กับปัจเจกบุคคล และบุคคลมีแนวโน้มจะคิดและแสดงการกระทำไปตามเพศสภาพที่ถูกกำหนดให้ จึงเกิดการมองว่า สังคมปกติประกอบด้วยผู้หญิงและผู้ชาย และคนในสังคมจะดำเนินชีวิตตาม

กฎเกณฑ์/บรรทัดฐานของเพศหญิงเพศชายซ้ำแล้วซ้ำอีก บรรทัดฐานแบบรักต่างเพศจึงถูกทำให้เป็นบรรทัดฐานที่ดีมีคุณค่าและกลายเป็นสถานะแห่งความจริงที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

คำอธิบายว่าเรื่องเพศถูกกำหนดโดยปัจจัยทางชีวภาพล้วนๆ ถูกโต้แย้งโดยซิกมันด์ ฟรอยด์² นักจิตวิเคราะห์ที่เชื่อว่ามนุษย์แตกต่างจากสัตว์ เพราะมนุษย์มีความสามารถใคร่ครวญด้วยตนเอง (self-reflection) และด้วยความสามารถนี้มนุษย์จึงเปลี่ยนแปลงพลังขับทางชีวภาพได้ นอกจากนี้ ฟรอยด์ยังโต้แย้งวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อว่าการแยกผู้วิจัยกับสิ่งที่ศึกษาออกจากกันเป็นหลักการสำคัญของการให้ได้ว่าซึ่งความรู้ที่เป็นวัตถุวิสัย ฟรอยด์แสดงให้เห็นว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับนักจิตวิเคราะห์มีผลทำให้ความคิด ความเชื่อ และการแสดงออกเรื่องเพศของปัจเจกบุคคลเปลี่ยนแปลงไป โดยทั้งปัจเจกบุคคลและนักจิตวิเคราะห์ต่างพยายามคาดเดาคำคิดของอีกฝ่ายหนึ่ง และแสดงออกไปในทิศทางที่มองว่าอีกฝ่ายคาดหวังให้กระทำหรือแสดงออกสำหรับฟรอยด์แล้ว การทำงานของนักจิตวิเคราะห์สามารถเยียวยาสถานะอันไม่ปกติที่เกี่ยวกับเรื่องเพศได้

ฟรอยด์เสนอว่า ถึงแม้เรื่องเพศจะมีมาพร้อมกับปัจเจกบุคคล แต่เพศวิถีมิได้ดำรงอยู่อย่างตายตัวตลอดช่วงชีวิตของบุคคล ข้อเสนอที่มีอิทธิพลต่อแวดวงวิชาการคือพัฒนาการทางเพศในแต่ละวัยนับตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฟรอยด์เชื่อว่ามนุษย์มีสัญชาตญาณของความต้องการทางเพศมาตั้งแต่เกิด ซึ่งฟรอยด์เรียกว่าลิบิโด โดยลิบิโดจะมีการเปลี่ยนแปลงชนิดกลับหัวกลับหางหลายครั้งนับจากช่วงของการเป็นทารกจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ในช่วงที่เป็นทารก มนุษย์จะมีลิบิโดแบบไม่มีโครงสร้าง เรียกว่าเป็นความไม่ลงรอยในหลายรูปแบบ (polymorphously perverse) จนเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ

² แนวคิดของฟรอยด์ในส่วนนี้ สรุปลและเรียบเรียงจาก LeVay, 2010

2 ขวบ ลิบิโดของเด็กจะอยู่ที่อวัยวะเพศ การตอบสนองสัญชาตญาณความต้องการทางเพศในช่วงนี้คือการกระตุ้นอวัยวะเพศด้วยตนเอง (แนวคิดนี้ของ فروยด์มุ่งไปที่เด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะคนไข้มองของ فروยด์ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย) ในช่วงนี้ลิบิโดจะกระตุ้นให้เด็กเริ่มสนใจคนอื่นๆ เด็กผู้ชายจะสนใจผู้ชายเหมือนกัน ส่วนเด็กผู้หญิงก็จะสนใจผู้หญิง สำหรับ فروยด์ ระยะนี้เป็นช่วงของการรักเพศเดียวกัน (homosexual phase) เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความทรงจำนั้นจะถูกกดทับไว้ภายใต้สิ่งที่เรียกว่าจิตใต้สำนึก เมื่ออายุประมาณ 3 ปี ลิบิโดของเด็กผู้ชายจะเปลี่ยนมาอยู่ที่แม่ ซึ่ง فروยด์เรียกว่าเป็นระยะปมโอดิปุส (oedipus phase) อันเป็นสภาวะที่เด็กผู้ชายจะติดแม่และอิจฉาพ่อ จึงพยายามทำตัวเลียนแบบพ่อ فروยด์กล่าวว่า ระยะนี้จะกินเวลาประมาณ 2-3 ปี หลังจากนั้น ลิบิโดจะเข้าสู่ขั้นของการหยุดทำงานชั่วคราว และจะกลับมาทำงานอีกครั้งเมื่อเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาว ซึ่งลิบิโดจะแสดงออกในรูปของการรักต่างเพศ

فروยด์อธิบายว่า เพศวิถีของการรักเพศเดียวกัน (homosexuality) ในผู้ชายซึ่งเป็นผู้ใหญ่เกิดจากความล้มเหลวของพัฒนาการทางเพศ คือลิบิโด ประสบความล้มเหลวที่จะเคลื่อนเข้าสู่ช่วงปมโอดิปุส ซึ่ง فروยด์เรียกว่า การคลี่คลายปมโอดิปุส (resolution of oedipus complex) ทำให้ลิบิโดของเด็กผู้ชายยังคงติดอยู่กับการรักแม่ ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถตอบสนองสัญชาตญาณความต้องการทางเพศของตนเองได้ เด็กผู้ชายจึงหาทางออกด้วยการทำให้ตนเองเหมือนแม่ และหาความสัมพันธ์ทางเพศที่เป็นตัวแทนของตนเอง فروยด์อธิบายว่าเด็กผู้ชายจะเคลื่อนเข้าสู่ความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายอื่น โดยสภาวะทางจิตของเด็กผู้ชายจะมีพัฒนาการของปมโอดิปุสที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ชาย และตนเองจะกลับบทบาทให้สวมรับบทบาทของแม่ อย่างไรก็ตาม ในงานชิ้นหลังๆ فروยด์เสนอว่า การรักเพศเดียวกันเป็นผลมาจากการที่เด็กผู้ชายสวมรับอัตลักษณ์ของแม่ และต้องการแทนที่แม่ในความสัมพันธ์ทางเพศกับพ่อ ซึ่ง فروยด์เรียกว่า ปมโอดิปุสในทางลบ (negative

oedipal complex) ตามคำอธิบายนี้ การรักเพศเดียวกันจึงเป็นการกระทำที่มาจากความปรารถนาในการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับพ่อ (LeVay, 2010)

ฟรอยด์พยายามแสดงให้เห็นว่าความปรารถนาทางเพศของปัจเจกบุคคลถูกจัดระบบโดยประสบการณ์ในวัยเด็ก ความขัดแย้งภายในที่ไม่อาจแก้ไขได้อย่างสมบูรณ์ และการควบคุมสัญชาตญาณในวัยเด็ก โดยการควบคุมสัญชาตญาณทางเพศในวัยเด็กจะมีผลต่อการจัดระบบของสภาวะทางจิตให้สามารถสร้างตัวตน (ego) ซึ่งมีวุฒิภาวะ ดังนั้น วุฒิภาวะทางเพศจึงไม่ใช่สิ่งที่ผู้ซึ่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วจะบรรลุได้เอง แต่เป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้นมาในช่วงที่เด็กกำลังมีพัฒนาการทางเพศ ถึงแม้ฟรอยด์จะเสนอสภาวะอันเป็นธรรมชาติและเป็นสากลของพลังขับทางเพศที่ติดตัวมากับมนุษย์และสภาวะทางธรรมชาติของวัยทารก แต่ฟรอยด์ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของจิตว่ามีได้ดำเนินไปตามกฎธรรมชาติ เพศวิถีของผู้ใหญ่ได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในช่วงที่เด็กยังเป็นทารกและเป็นเด็ก ประสบการณ์ชีวิตของปัจเจกบุคคลจึงมีนัยสำคัญต่อเพศวิถี ดังนั้น การรักต่างเพศหรือการรักเพศเดียวกันจึงมิใช่เป็นสภาวะทางธรรมชาติเหมือนนักคิดกลุ่มเพศศาสตร์ที่เชื่อในความเป็นสากลของลักษณะทางชีวภาพในเรื่องเพศ อย่างไรก็ตาม ฟรอยด์ยังคงเชื่อในความเป็นสากลของทฤษฎีพัฒนาการทางเพศของมนุษย์ และยังเชื่อว่าเพศวิถีที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมเป็นเรื่องผิดปกติหรือความเบี่ยงเบน อันเป็นผลจากความล้มเหลวของพัฒนาการในวัยทารกและวัยเด็ก ฟรอยด์ยังคงตกย้ำเทคนิคการแยกประเภทของเพศวิถีออกเป็นความปกติและไม่ปกติในสังคมต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในช่วงต่อมา (ประมาณทศวรรษที่ 1960) เริ่มมีนักคิดในศาสตร์อื่นโดยเฉพาะนักสังคมวิทยาเสนอว่า เรื่องเพศถูกกำหนดโดยโครงสร้างสังคม ถึงแม้จะปฏิเสธไม่ได้ว่าเรื่องเพศเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะทางชีวภาพและสภาวะทางจิตของมนุษย์ มนุษย์มีพลังขับทางเพศโดยธรรมชาติที่ต้องการปลดปล่อยหรือตอบสนอง แต่พลังขับทางธรรมชาติไม่อาจกำหนดได้ว่าบุคคลจะตอบสนองความต้องการทางเพศที่ไหน อย่างไร และกับใคร

การศึกษาวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์กระแสหลักของอัลเฟรด คินซี (Alfred Kinsey) และเพื่อนร่วมงานซึ่งได้วิจัยแบบสำรวจหลายครั้ง ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของคนชั้นกลางอเมริกันผิวขาวและวิเคราะห์เชื่อมโยงพฤติกรรมทางเพศ (เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศเดียวกัน การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน) กับตัวแปรทางด้านอายุ ชนชั้น และเพศภาวะ คินซีและคณะได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมทางเพศโดยแบ่งภาพตัวแทนของพฤติกรรมทางเพศออกเป็นสองขั้ว ขั้วหนึ่งคือรักต่างเพศ อีกขั้วหนึ่งคือรักเพศเดียวกัน (วัดจากการที่คนบอกว่าเคยมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันหรือต่างเพศจนถึงจุดสุดยอด) จากนั้นจึงนำประชากรตัวอย่างมาจัดลงตำแหน่งต่างๆ ระหว่างภาพตัวแทนสองขั้วนี้ (homosexual – heterosexual continuum) พบว่ามีผู้ชายอเมริกันประมาณครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มรักต่างเพศได้อย่างชัดเจน ส่วนผู้ที่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มรักเพศเดียวกันมีอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก และประมาณร้อยละ 37 ระบุว่าแม้ตนเองอยู่ในกลุ่มรักต่างเพศ แต่ก็เคยมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกัน หากพิจารณาเฉพาะผู้ชายอายุ 35 ปีขึ้นไปซึ่งยังโสด ปรากฏกว่าร้อยละ 50 ตอบว่าเคยมีเพศสัมพันธ์กับคนเพศเดียวกัน นอกจากนี้ งานของคินซีและคณะยังแสดงให้เห็นว่านอกจากพฤติกรรมทางเพศของผู้ชายอเมริกันจะแปรผันไปตามปัจจัยทางด้านสังคมแล้ว บรรทัดฐานของคนอเมริกันยังมีความโน้มเอียงจะยอมรับบรรทัดฐานของเพศวิถีแบบรักต่างเพศซึ่งเชื่อมโยงกับการมีลูกอีกด้วย (Kinsey et al., 2003)

การศึกษาของคินซีและคณะได้เปิดประเด็นถกเถียงแนวคิดก่อนหน้านี้ที่เสนอว่า เพศวิถีเกิดจากลักษณะทางชีวภาพ และแนวคิดทางจิตวิเคราะห์ที่เสนอว่าเพศวิถีของปัจเจกบุคคลเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูและพัฒนาการทางเพศของบุคคลนั้นๆ คินซีและคณะไม่เห็นด้วยกับการใช้บรรทัดฐานที่เข้มงวดและตายตัวเกี่ยวกับเพศวิถี ซึ่งเสนอว่า การรักต่างเพศเป็นเรื่องปกติ และการรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องผิดปกติ ข้อมูลของความแพร่หลายของผู้ชาย

อเมริกันที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกันแสดงให้เห็นว่า ต้องมีการศึกษาที่มองเรื่องเพศวิถีอย่างเปิดกว้างมากขึ้น อย่างไรก็ตาม งานของคินซีและคณะ ยังจำกัดอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างระบบบรรทัดฐานหรือโครงสร้างสังคม กับพฤติกรรมทางเพศที่เป็นเรื่องของเพศสัมพันธ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าการศึกษานี้ของคินซีและคณะยังมุ่งสนใจเรื่องความแปรผันของประชากรไปตามภาพในอุดมคติ (ideal type) ของรักต่างเพศกับรักเพศเดียวกันในลักษณะของตัวแปรตาม ซึ่งผันแปรไปตามตัวแปรอิสระทางประชากรและสังคม (เช่น อายุ ชนชั้น การศึกษา) มากกว่าการตั้งคำถามว่า เพศวิถีแบบรักต่างเพศหรือเพศเดียวกันถูกสร้างขึ้นมาได้อย่างไร และการจัดประเภทให้กับเพศวิถีแบบต่างๆ มีผลต่อตัวตนของปัจเจกบุคคลอย่างไร

การสร้างและผลิตซ้ำบรรทัดฐานรักต่างเพศ

บรรทัดฐานรักต่างเพศ (heteronormativity) เป็นบรรทัดฐานที่ถูกนำมาใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อทำให้คนรู้สึกว่ารักต่างเพศเป็นสิ่งถูกต้องและดำรงชีวิตตามบรรทัดฐานนี้ เช่น การกำหนดว่าผู้หญิงควรทำอะไร อย่างไร และควรหรือควรไม่ทำอะไร เช่นเดียวกันก็มีกฎเกณฑ์กำหนดว่าผู้ชายทำอะไรได้บ้างและไม่ควรทำอะไร การกระทำหรือการแสดงออกใดๆ ที่เชื่อมโยงกับเพศสภาพหรือความเป็นหญิงความเป็นชายจึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก และมีผลต่อการจำแนกเพศทั้งสองออกจากกัน บุคคลถูกบังคับให้เป็นหญิงหรือเป็นชาย การข้ามเพศหรือการรักเพศเดียวกันกลายเป็นเรื่องต้องห้ามหรือมีแนวโน้มจะถูกขัดขวาง/ตำหนิ/ลงโทษจากสังคม โดยนัยนี้คนถูกทำให้เชื่อหรือคิดว่า อวัยวะบางส่วนของร่างกาย เช่น อวัยวะเพศหญิง อวัยวะเพศชาย มีความเชื่อมโยงกับคุณลักษณะบางประการ เช่น อารมณ์ การใช้เหตุผล การเป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายรับ

บรรทัดฐานรักต่างเพศมีแนวโน้มที่จะบ่งบอกว่าสิ่งที่พบในผู้ชายมักไม่พบในผู้หญิง นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้หญิงคิดว่าตนเองมีความปรารถนาในผู้ชาย และผู้ชายคิดว่าตนเองมีความปรารถนาในผู้หญิง ความเป็นหญิงหรือความเป็นชายที่ถูกจัดประเภท ผนวกกับสิ่งที่กำหนดว่าแต่ละประเภทควรทำหรือไม่ทำอะไร ควรปรารถนาอะไร จึงเป็นบรรทัดฐานที่ถูกสร้างขึ้นในลักษณะคู่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (a binary relation) บรรทัดฐานรักต่างเพศทำให้คนที่ไม่สามารถจัดตัวเองให้เข้าไปอยู่ในคู่สัมพันธ์นี้กลายเป็นคนแปลกประหลาดหรือผิดปกติ ดังนั้น บรรทัดฐานจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของอำนาจทางสังคมที่ทำให้คนตระหนักในความเป็นตัวเอง รู้ว่าจะต้องทำอะไร และคิดว่าตนเองได้ทำสิ่งที่ฉลาด ถูกต้องเหมาะสม เพศวิถีจึงหมายถึงการสร้างภาพตัวตน หรือชุดของพฤติกรรม หรือข้อกำหนด ที่ทำให้บุคคลรู้สึก เข้าใจ กระทำ หรือจัดระเบียบชีวิตของตนไปในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Martinsson et al., 2007:11) เพศวิถีรักต่างเพศจึงเป็นบรรทัดฐานที่สร้างความเป็นเพศหญิงและเพศชายขึ้นมา และได้เบียดขับ/กีดกัน/ขจัดเพศวิถีแบบอื่นๆ จนทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมเชื่อว่าเพศวิถีแบบรักต่างเพศเป็นสิ่งปกติหรือเป็นธรรมชาติ เพศวิถีแบบอื่นผิดปกติหรือขัดกับธรรมชาติ

นอกจากการสร้าง/ผลิตบรรทัดฐานการรักต่างเพศจะมีผลทำให้เพศวิถีแบบอื่นๆ เช่น การรักเพศเดียวกัน การรักสองเพศ การข้ามเพศ หรือการไม่มีเพศสัมพันธ์ (asexual) กลายเป็นสิ่งแปลกปลอมหรือผิดปกติแล้ว บรรทัดฐานรักต่างเพศยังกำหนดขอบเขตของการพูดถึงเรื่องเพศไว้เพียงบางเรื่อง หรือพูดได้กับเพียงบางกลุ่ม รวมทั้งกำหนดว่าเรื่องใดสามารถกล่าวถึง/ปฏิบัติได้หรือไม่ได้ และยังจัดวางตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมและบทบาทของชายและหญิงที่ไม่เพียงแตกต่างกัน แต่ยังให้คุณค่า โอกาสในชีวิต และอำนาจอิสระที่ไม่เสมอภาคกันด้วย พูโกตซ์ชี้ให้เห็นว่าเพศวิถีที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของยุคสมัยใหม่ว่า นอกเหนือจากเรื่องของบรรทัดฐานรักต่างเพศแล้ว สังคมในยุคนี้ยังได้สร้างหลักปฏิบัติ/บรรทัดฐานที่เด่นชัดขึ้นมาอีกอย่างน้อย 4 เรื่อง ได้แก่ (1) ร่างกายของผู้หญิงกลายเป็นสิ่งเชื่อมโยงกับเรื่องเพศในฐานะ

ที่ผู้หญิงมีบทบาทในการมีลูก หากเป็นกรณีอื่นๆ ถือว่าเป็นปัญหาทางด้านอารมณ์ ซึ่งเกิดจากปัญหาในเรื่องเพศ (2) การสอนเรื่องเพศให้เด็กต้องยึดหลักว่า เด็กต้องได้รับการปกป้องจากอันตรายที่แทรกอยู่ในการสำเร็จความใคร่ให้ตนเอง และอันตรายจากเรื่องทางเพศอื่นๆ (3) การขัดเกลาทางสังคมในเรื่องเพศ จะให้ความสำคัญกับเพศวิถีเพื่อการสืบทอดเผ่าพันธุ์ และควรอยู่ภายใต้บริบท ของการศึกษาในเรื่องการเพิ่มขึ้นของประชากร และ (4) เพศวิถีของผู้ใหญ่ กลายเป็นวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา และเพศวิถีที่เบี่ยงเบนจากปกติทุกรูปแบบถือว่าเป็นเรื่องอันตราย (Foucault, 1978)

ฟูโกต์ชี้ให้เห็นว่าหลักปฏิบัติของเพศวิถีในยุคนสมัยใหม่มิได้เพื่อจัดรูปแบบต่างๆ ของเพศวิถีให้หมดไป แต่เป็นเจตจำนงของการรักษาสุขภาพและการสืบพันธุ์ของมนุษย์ รูปแบบของเพศวิถีหลายอย่างถูกมองว่าเป็นอันตราย และผู้สร้างกติกาต้องการปกป้องสุขภาพและความบริสุทธิ์ของเชื้อชาติ ความคิดที่ผสมผสานระหว่างการเพิ่มขึ้นของประชากร โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และ พันธุกรรม ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เป็นอันตราย (Foucault, 1978)

การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ได้ก่อให้เกิดการสร้างความรู้ในรูปของศาสตร์ต่างๆ ขึ้นมา ชุดของความรู้เหล่านี้ได้ให้คำอธิบายในเรื่องต่างๆ โดยอ้างความถูกต้องวิธีการศึกษาและข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์ได้รับการสถาปนาและได้รับสิทธิอำนาจในการสร้างความรู้/ตัวบท (text)/ถ้อยแถลง (statement) รวมทั้งกำหนดว่าสิ่งใดผิด สิ่งใดถูก ใครทำอะไรได้ ใครทำอะไรไม่ได้ ฟูโกต์ชี้ให้เห็นว่าการผลิต การต่อยอดความรู้ และการไหลเวียนของความรู้ เป็นชุดของวาทกรรม ซึ่งหมายถึงชุดของกฎเกณฑ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสถาปนาโมทัศน์ของสิ่งหนึ่งสิ่งใด และมีการผลิตถ้อยแถลงเกี่ยวกับสิ่งนั้น จนสิ่งนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นความจริงทางสังคม วาทกรรมจึงเป็นตัวการในการสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมา (เช่น ชาย หญิง เกย์ เลสเบี้ยน) ดังนั้น สรรพสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมจึงเป็นผลผลิตของวาทกรรม และเป็นตัวกำหนดการกระทำ

และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คนยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นมา อำนาจของวาทกรรมกระจายตัวอยู่ทั่วไปในสังคม ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มคน (เช่น ผู้ปกครอง) แต่แทรกอยู่ในเครือข่ายของความสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อตัวเป็นโครงสร้างสังคม คนจะกระทำ ปฏิบัติ และแสดงออกไปตามกฎเกณฑ์กติกา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆ ซึ่งหมายถึงว่าปัจเจกบุคคลถูกอำนาจของวาทกรรมจัดกระทำให้ต้องพยายามควบคุมตัวเอง ขณะเดียวกันก็พยายามควบคุมผู้อื่นที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์ด้วยเช่นกัน การทำงานของอำนาจจึงมิใช่การทำงานจากผู้มีอำนาจเหนือที่เข้ามากำกับดูแลคนในระดับล่าง แต่แพร่กระจายอยู่ทั่วไปในสังคมที่สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน การทำงานของอำนาจจึงแยบยลจนยากที่บุคคลจะตระหนักถึงพลังอำนาจที่มีดำรงอยู่ตลอดเวลา (McNay, 1992)

ฟูโกต์โต้แย้งความคิดเพศศาสตร์ในยุคสมัยใหม่ที่เสนอว่าต้องศึกษาเรื่องเพศโดยยึดหลักพื้นฐานของสภาวะทางธรรมชาติและลักษณะทางชีวภาพ มนุษย์สามารถศึกษาเรื่องเพศโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นพบความรู้และความจริงเกี่ยวกับเพศอย่างเป็นระบบเพื่อสามารถควบคุม/กำกับเรื่องเพศให้เป็นไปในทิศทางที่ไม่เป็นอันตรายกับบุคคลและสังคม ฐานคิดของเพศศาสตร์มองว่าเรื่องของเพศวิถีและเพศสภาพเป็นผลที่ติดตามมาจากความรู้และความเข้าใจในเรื่องเพศอย่างถ่องแท้ หรืออีกนัยหนึ่ง เพศวิถีและเพศสภาพถูกกำหนดขึ้นมาในฐานะของบรรทัดฐานเรื่องเพศเพื่อควบคุมสภาวะที่เป็นอันตรายหรือไม่เหมาะสมของเรื่องเพศ ฟูโกต์ชี้ให้เห็นว่า เพศวิถีเป็นผลผลิตของการแบ่งประเภท การจัดระเบียบ การกำหนดกฎเกณฑ์กติกา และการควบคุมกำกับดูแลเรื่องเพศอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ในงานศึกษาประวัติศาสตร์เพศวิถีในสังคมตะวันตก ฟูโกต์แสดงให้เห็นว่า คนทั่วไปเชื่อว่าในยุควิคตอเรีย เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ถูกกดทับไว้ ไม่ควรพูดถึงในที่สาธารณะ เพราะเป็นเรื่องในบ้านหรือในครอบครัว การพูดถึงเรื่องเพศที่บุคคลเชื่อว่าไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม จะกระทำผ่านการสารภาพบาป พื้นที่สารภาพบาปของโบสถ์จึงเป็นพื้นที่ที่คนเข้าไปพูดถึงเรื่อง

เพศของตนเอง แต่ฟูโกต์เห็นว่าการทำให้เรื่องเพศเป็นเรื่องปกปิดหรือไม่พูดถึง ก็ถือเป็นการควบคุมทางเพศอย่างหนึ่ง เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง พระกับคนทั่วไป พระเป็นผู้บอกว่าอะไรทำได้และไม่ได้ในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศ และการสารภาพบาปทำให้เรื่องเพศจำกัดปริมาณลอยู่ที่พระกับผู้สารภาพ โดยเรื่องเพศจะไม่ถูกนำไปเชื่อมโยงกับภาพกว้างของศาสนา (Foucault, 1978)

ในยุคสมัยใหม่ เมื่อเรื่องเพศกลายเป็นหัวข้อของการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ ศาสตร์ทางการแพทย์และเพศศาสตร์ทำให้เรื่องเพศถูกนำมายึดโยงกับเครือข่าย ของความรู้ที่เชื่อกันว่าเป็นความรู้ที่ปราศจากอคติ เชื่อถือได้ พิสูจน์ได้ และมี ส่วนสำคัญในการสร้างสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมในเรื่องเพศ คนทั่วไปยอมรับและ ปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอโดยเชื่อว่าเป็นสิ่งถูกต้อง บุคคลจึงมีแนวโน้ม จะอ้างอิงสิ่งที่ตนเองทำ คิด หรือปฏิบัติ หรือแม้แต่มองว่าตนเองเป็นใครกับ องค์ความรู้มีอยู่ และปฏิบัติ/แสดงออก/คิดไปตามวิถีปฏิบัติที่แทรกตัวอยู่ใน องค์ความรู้นั้นๆ การมองว่าเรื่องเพศเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ การพยายาม ควบคุมเรื่องเพศให้อยู่ในกรอบกติกาจึงขึ้นอยู่กับการพยายามควบคุมตนเอง ของปัจเจกบุคคล ดังนั้น ทางออกของปัญหาเรื่องเพศในยุคสมัยใหม่มิใช่ การห้ามปราม (เช่น เป็นบาป หรือเป็นอันตราย) แต่เป็นการ “จัดการ” กับ ปัญหาในเรื่องเพศ ความสนใจในเรื่องเพศจึงมิได้มุ่งไปที่ความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่มุ่งไปที่ความสัมพันธ์กับตนเอง ความเชื่อนี้นำไปสู่การสร้างกลไกผ่านการให้ ความรู้เพื่อให้คนสามารถควบคุมตนเอง ดูแลตนเอง และจัดการตัวเองในเรื่อง เพศ โดยไม่ต้องอาศัยการควบคุมจากภายนอก กล่าวอีกนัยหนึ่ง เรื่องเพศ ในสังคมสมัยใหม่ถูกกำกับโดยวินัยควบคุมตนเองของมนุษย์มากกว่าพลังบังคับ จากภายนอก ฟูโกต์ใช้คำว่า อำนาจระดับจุลภาค (micro power) เพื่ออธิบาย ให้เห็นว่า วาทกรรมได้กำกับร่างกายของบุคคลจนสามารถทำให้บุคคลรับรู้และ เข้าใจร่างกายของตนเองและแสดงออกไปตามที่วาทกรรมกำหนด (Foucault, 1978) เช่น ผู้หญิงควรนั่ง ยืน เดิน หรือพูดจา หรือแสดงออกทางเพศอย่างไร ผู้ชายสามารถปฏิบัติแตกต่างออกไปได้อย่างไร เป็นต้น

การมีวินัยในตนเองตามฐานคิดของสังคมสมัยใหม่มีนัยถึงการดูแลตนเอง และการดูแลคนอื่นด้วย เช่น การเข้มงวดในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์มิได้มี จุดประสงค์เพื่อขจัดความปรารถนา แต่เพื่อให้บุคคลสร้างสมดุลระหว่าง ความปรารถนาทางร่างกายกับความจำเป็นทางจิตวิญญาณ ซึ่งไม่เพียงทำให้คน สมบูรณ์พร้อมแต่มีผลดีต่อชุมชนด้วย แนวคิดนี้มองว่า ถ้าทุกคนมีความสมดุล สมผลและรับผิดชอบ สังคมจะอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลมากกว่าความรู้สึก โดยสมาชิกของสังคมจะเคารพพันธะที่มีต่อกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดสังคมที่สมาชิก มิมีมิตรไมตรีต่อกัน ดูแลซึ่งกันและกัน รวมทั้งเมตตากรุณาต่อกัน อันเป็นคุณลักษณะ ของสังคมที่มีสุขภาพแข็งแรง (Danaher, Schirato & Webb, 2000)

ดังนั้น ในสังคมสมัยใหม่ เรื่องเพศจึงเคลื่อนย้ายจากการเป็นเรื่องที่อยู่ ภายในครอบครัวไปสู่พื้นที่ของสถาบัน เรื่องเพศถูกทำให้กลายเป็นสมบัติ สาธารณะ วัตถุประสงค์ในการทำความเข้าใจเรื่องเพศมิใช่เพื่อเข้าใจตัวเอง แต่เพื่อให้ได้ความรู้ที่ต้องการ เรื่องเพศเป็นสิ่งที่ต้องนำมาศึกษา วิเคราะห์ และขัดเกลา เพื่อนำไปสู่ประโยชน์โดยรวมของสังคม เพศวิถีถูกนำไปเชื่อมโยง กับกระบวนการศึกษาที่พยายามถ่ายทอดความรู้จากศาสตร์ต่างๆ ให้กับคน ในสังคม ความรู้เหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาใช้เพศวิถีเป็นเครื่องมือในการบรรลุ เป้าหมายของสังคม วาทกรรมเรื่องเพศจึงมักเกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ โดยใช้เพศวิถี เป็นตัวอธิบาย เช่น สุขภาพอนามัย ชีวิตที่ดี ความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว การปรับตัว การทำงาน สิ่งที่ขาดหายไปคือการตั้งคำถามกับที่มาของเพศวิถี เช่น อะไรที่ทำให้การแยกประเภทเพศวิถีตามแบบที่เป็นอยู่เป็นที่ยอมรับ อะไร ทำให้เพศวิถีบางประเภทกลายเป็นสิ่งผิดปกติในสังคม หรืออะไรที่ทำให้ การกระทำหรือรูปลักษณะบางอย่างเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับของสังคม

การศึกษาซึ่งมุ่งอธิบายว่าเพศวิถีแบบใดจะนำไปสู่ชีวิตที่ดีและเป็นที่ยอมรับ นำไปสู่การบังคับ/จัดการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้คนเข้ามาสู่กรอบวัฒนธรรม ที่ถูกกำหนดโดยความรู้ดังกล่าวข้างต้น โดยเหตุที่ความรู้ในยุคสมัยใหม่มีแนวโน้ม จะใช้เพศวิถีเป็นเครื่องมือสำหรับเป้าหมายบางอย่าง (เช่น ความมั่นคงของ

ชาติพันธุ์ การดำรงอยู่ของสถาบันครอบครัว การสืบแทนพันธุ์ (ถ้าไรจากการผลิตสินค้า และความบันเทิงเพื่อแสวงหากำไร) โดยเฉพาะเมื่อสังคมเคลื่อนไปสู่วัฒนธรรมบริโภคนิยม ทำให้เป็นการยากที่คนจะแยกเรื่องของเพศวิถีออกจาก การบริโภค ดังนั้น การทำให้คนรู้เท่าทันที่มาของคุณค่า/ความถูกต้อง/ความเหมาะสม/ความดี/ความงาม ที่ถูกสร้างขึ้นและนำไปผูกติดกับเพศวิถี จะช่วยให้บุคคลสามารถต่อรอง/ต้านทาน/ขัดขืน ต่อสิ่งที่ถูกทำให้กลายเป็นบรรทัดฐาน และสามารถปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์แบบใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นได้

การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมบริโภค

การผลิตภายใต้ระบบอุตสาหกรรมทำให้การบริโภคขยายตัวอย่างกว้างขวาง สิ่งต่างๆ ที่เฉพาะคนชั้นสูงเท่านั้นที่สามารถเป็นเจ้าของได้ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อการบริโภคของคนทั่วไป นับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 สังคมตะวันตกได้เคลื่อนเข้าสู่วัฒนธรรมบริโภค ซึ่งจะดำรงอยู่ได้หากประชาชนจำนวนหนึ่งมีเงินเพียงพอที่จะซื้อสินค้าเกินความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ขณะเดียวกัน สังคมต้องมีพลังการผลิตเพียงพอที่จะผลิตสินค้าออกสู่ท้องตลาด รวมทั้งมียุทธศาสตร์ด้านการตลาดเพียงพอที่จะกระตุ้นให้คนอยากลงทุนซื้อสิ่งของที่มีความหมายทางสังคมและอารมณ์มากกว่าประโยชน์ใช้สอยจริง เงื่อนไขนี้นำไปสู่การขยายตัวของการผลิตและการขยายตลาดของสินค้าในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการผลิตสินค้าในระบบสายพาน การขยายสาขาการผลิต การพัฒนาการตลาด การโฆษณา การสร้างห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ให้มีบรรยากาศเชิญชวนคนให้อยากเข้าไป ไม่เพียงแต่เพื่อเดินดูและซื้อสินค้าเท่านั้น แต่ยังเป็นการพักผ่อนหย่อนใจและหาความสุข หรือเป็นสถานที่นัดพบด้วย อาจกล่าวได้ว่านับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา สังคมตะวันตกได้เปลี่ยนไปสู่โลกที่สินค้าเพื่อการบริโภคได้แทรกซึมเข้าไปถึงตลาดท้องถิ่น บ้าน และชีวิตประจำวันของ

คนทั่วไป ซึ่งยิ่งทำให้เกิดความต้องการสินค้าใหม่ๆ ในรูปแบบใหม่ๆ มากขึ้น
อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

มีผู้กล่าวว่า การผลิตและการบริโภคที่เกิดขึ้นในยุคสมัยใหม่ก่อให้เกิด
อุดมการณ์ของการแลกเปลี่ยนเสรี กล่าวคือปัจเจกบุคคลมีอำนาจในตน มีเหตุผล
และมีอิสระที่จะตัดสินใจหรือกระทำในสิ่งที่ตนปรารถนา คือสามารถเลือกซื้อ
สินค้าตามความพอใจ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับตนเอง ข้อสมมตินี้เกิดจาก
ความเชื่อว่า คนมีความสามารถที่จะกำหนดความต้องการของตนเอง และ
สามารถหาทางตอบสนองความต้องการนั้นได้อย่างสมเหตุสมผล อย่างไรก็ตาม
มีข้อโต้แย้งว่า ผู้บริโภคมีแนวโน้มจะถูกหลอกหรือถูกชักจูงให้หลงเชื่อหรือ
ตกเป็นเหยื่อของระบบตลาดซึ่งเป็นตัวกำหนดความต้องการหรือความปรารถนา
ของผู้ซื้อ หรืออีกนัยหนึ่งตกเป็นเหยื่อของหลักเหตุผลและเสรีภาพของตนเอง
สิ่งที่เรียกว่าอำนาจอิสระและเสรีภาพที่เกิดขึ้นก็เป็นเพียงยุทธศาสตร์ของ
การควบคุมในยุคทันสมัยนั่นเอง (Danaher, Schirato & Webb, 2000)

วัฒนธรรมบริโภคถูกผลิตซ้ำและสร้างขึ้นใหม่ภายใต้การออกแบบ
การวางรูปลักษณ์ และการนำออกเผยแพร่ แนวคิดในยุคหลังสมัยใหม่นิยาม
'วัฒนธรรมบริโภคนิยม' แตกต่างจากช่วงเริ่มต้นยุคสมัยใหม่โดยสิ้นเชิง การ
ทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมบริโภคไม่ได้มุ่งสนใจไปที่ความต้องการ ความปรารถนา
และการตัดสินใจเลือกสินค้าของปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่วิเคราะห์การบริโภค
ในบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคม โครงสร้าง สถาบัน และระบบต่างๆ โดย
เฉพาะปฏิสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของบุคคลและการจัดระเบียบทรัพยากร
ทางสังคม วัฒนธรรมบริโภคเป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสินค้า
การซื้อและการขายสินค้าและบริการมิได้เป็นเพียงเป็นกิจกรรมสำคัญในการ
ใช้ชีวิตของมนุษย์ แต่มีส่วนสำคัญในการจัดระเบียบสังคม ในการควบคุมมนุษย์
และในการให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะนิยามของสิ่งที่คนเรียกว่าเป็น
ความต้องการจำเป็นในสังคมบริโภค (Slater, 1997)

โดยทั่วไป คนมักเชื่อว่าการเป็นผู้บริโภคหมายถึงการรู้ว่าตนเองต้องการอะไรและสามารถได้สิ่งนั้นมา อาจจะเป็นด้วยการเลือก การซื้อ และการใช้ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง ความต้องการจำเป็นอาจเป็นความต้องการสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย แต่ความต้องการจำเป็นนี้ก็มักสัมพันธ์กับความ ต้องการ ความเพ้อฝัน ความพึงพอใจ หรือความปรารถนา ซึ่งเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลแต่ละคนด้วย อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจมองความต้องการจำเป็นแบบง่าย ๆ ว่าเกิดจากอิทธิพลของสังคมหรือกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หรือความกดดันทางสังคม เมื่อบุคคลบอกว่าจำเป็นต้องได้สิ่งนั้น ก็มินัยว่าบุคคลเห็นว่าสิ่งนั้นจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในแบบหนึ่งแบบใด และสิ่งนั้นมีความจำเป็นเพื่อจะได้มีความสัมพันธ์กับใครรวมทั้งเพื่อให้สามารถกระทำการหนึ่งสิ่งใดได้ หรือเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายอย่างหนึ่งอย่างใด ถ้อยคำที่บอกถึงความจำเป็นจึงมินัยว่าบุคคลนั้นต้องการหรือคิดว่าตนเองควรมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างไรด้วย ความต้องการจำเป็นจึงมิได้เป็นเรื่องทางสังคมเท่านั้นแต่ยังเป็นเรื่องทางการเมืองด้วย เพราะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการบรรลุผลในโครงการต่างๆ นอกจากนี้ เมื่อบุคคลบอกว่าตนเองต้องการอะไรยังมินัยถึงการอ้างสิทธิในทรัพยากรทางสังคมหรือตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม ซึ่งเป็นถ้อยแถลงที่ตั้งคำถามกับทรัพยากรที่เป็นวัตถุและมีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ แรงงาน และพลังอำนาจ ที่ถูกจัดสรรโดยกระบวนการทางสังคมหรือสถาบัน ที่ทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอย่างที่ต้องการได้ วัฒนธรรมบริโภคดำรงอยู่ได้เพราะคนเชื่อว่าตนเองสามารถบรรลุสิ่งที่ต้องการภายในบริบทที่ดำรงชีวิตอยู่ ขณะเดียวกัน ระบบของสังคม (เช่น ตลาด บริษัทเอกชน สื่อ สถาบันทางวัฒนธรรม รวมถึงความรู้สมัยใหม่) ต้องมีพลังอำนาจในการสร้างความต้องการจำเป็นให้กับคนได้ด้วยเช่นกัน

ในสังคมสมัยใหม่ สิ่งที่คนบริโภคมักอยู่ในรูปของสินค้า ซึ่งมีความหมายผ่านระบบสัญลักษณ์ต่างๆ (เช่น การโฆษณา การจัดวางสินค้า การทำให้สินค้าแสดงออกถึงสถานภาพบางอย่าง) อาจกล่าวได้ว่าเป็นการผลิตซ้ำวัฒนธรรม

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าบุคคลไม่เพียงสร้าง/ผลิตตัวตนด้วยการแสดงออกว่าตนเองคือใคร แต่ยังผดุงรักษา/พัฒนา/ป้องกัน/แข่งขัน/จินตนาการ/ปฏิเสธวัฒนธรรมบางอย่างบางประการเพื่อสร้างความหมายให้กับตนเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า ในการบริโภคบุคคลในฐานะที่เป็นผู้กระทำทางสังคมได้สร้างอัตลักษณ์และความสัมพันธ์จากทรัพยากรทางสังคม ยิ่งการบริโภคกลายเป็นวิถีทางสำคัญที่ช่วยให้คนสามารถดำรงสถานะหรือมีตัวตนอยู่ในสังคม การต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจครอบครองวัตถุ เงินตรา และอำนาจเชิงสัญลักษณ์ได้กลายเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตซ้ำวัฒนธรรมในวิถีประจำวันของคนทั่วไป (Featherstone, 1990; Slater, 1997)

ท่ามกลางการผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค การตลาด สื่อและการโฆษณากลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการ “ให้การศึกษา” กับสาธารณชน เพื่อทำให้คนทั่วไปกลายเป็นผู้บริโภค แม้แต่สิ่งที่เรียกว่าความสุขจากการใช้เวลาว่าง ศิลปะ และการแสดงออกทางวัฒนธรรม ก็ถูกสร้างผ่านอุตสาหกรรมการผลิตวัฒนธรรมออกสู่ตลาด ทำให้รูปแบบของการแสวงหาความสุขและการเติมเต็มชีวิตผ่านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวหรือชีวิตส่วนตัว ถูกแทนที่ด้วยการซื้อหาสินค้า การสะสมสินค้าถูกมองว่าเป็นความสำเร็จ และทำให้บุคคลแตกต่างจากคนอื่น ๆ วัฒนธรรมประเพณีซึ่งมีรากฐานอยู่ที่คุณภาพถูกแทนที่ด้วยสินค้าที่มุ่งเน้นปริมาณ อาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมของสังคมสมัยใหม่แบบทุนนิยมเป็นวัฒนธรรมที่มีรากฐานอยู่ที่คุณค่าในเชิงการแลกเปลี่ยน (exchange value) คือคนบริโภคสินค้าจากการมองเห็นคุณค่าของสินค้านั้นในเชิงสัญญาะ และเชื่อว่าตนเองได้ตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลในการเลือกซื้อ สินค้ากลายเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมและภาพลวงตา โดยเฉพาะการโฆษณาสามารถนำเอาเรื่องของความโรแมนติก ความพิเศษ ความปรารถนา ความงาม การเติมเต็มชีวิต การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชีวิตที่ดี ไปผูกติดกับสินค้าต่างๆ เช่น สบู่ แชมพู รถมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องดื่ม ฯลฯ การบริโภคจึงเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระทำทางสัญญาะ หรืออีกนัยหนึ่ง สัญญาะและสินค้าถูกนำมารวมกัน

เพื่อผลิตสินค้าในเชิงสัญลักษณ์ อำนาจของผู้สร้างสัญลักษณ์ (signifier) สามารถจัดการสัญลักษณ์โดยอาศัยการโฆษณาผ่านสื่อ และสามารถผลิตซ้ำสัญลักษณ์ ภาพในใจ และการทำให้เหมือนจริง จนสามารถลบเลือนความต่างระหว่างภาพในใจกับภาพจริงให้หมดไปได้

อาจกล่าวได้ว่า สังคมบริโภค (consumer society) ได้เคลื่อนไปสู่สิ่งที่เรียกว่าเป็นวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ ที่ชีวิตสังคมถูกควบคุมน้อยลง มีระบบความสัมพันธ์หลากหลายมากขึ้น และมีโครงสร้างที่ถูกกำหนดโดยบรรทัดฐานแบบหนึ่งแบบใดน้อยลง เนื่องจากสินค้าที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างล้นหลามทำให้คนมองว่าตนเองมีทางเลือกในการใช้ชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาอย่างมากมาย การผลิตซ้ำภาพในใจและภาพเหมือนจริงทำให้ความหมายของสิ่งต่างๆ ขาดเสถียรภาพ รวมทั้งสร้างสิ่งที่เรียกว่าความงามให้กับความจริง ทำให้คนทั่วไปหลงใหลไปกับการลื่นไหลอันไม่มีที่สิ้นสุดของสิ่งต่างๆ ที่ถูกนำมาแสดง การพินิจพิเคราะห์ของคนจึงมีเสถียรภาพน้อยลง คนอาจปล่อยตนเองให้เข้าไปอยู่ในความสวยงาม เปิดโอกาสให้เข้าไปมีประสบการณ์ในด้านอารมณ์และความรู้สึกเหมือนตกอยู่ในความฝัน แต่ไม่ได้หมายความว่าคนจะสูญเสียการควบคุม แต่ต้องการวินัยและการควบคุมเพื่อให้สามารถเดินผ่านสินค้าต่างๆ ที่วางขาย การดูโดยไม่ไปถกถามหา การเคลื่อนไหวโดยไม่ไปกีดขวางผู้อื่น การจับจ้องโดยควบคุมความอยากได้ดูสิ่งต่างๆ โดยไม่ให้เห็นเองถูกมองหรือสังเกตจากคนอื่น ๆ รวมไปถึงการอดทนต่อการเข้าไปอยู่ในคนหมู่มากโดยไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกคุกคามหรือถูกจับตามอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเข้าไปอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยสินค้าและบริการ อาจทำให้คนมีความตื่นเต้นและความพึงพอใจ แต่บุคคลก็ต้องรู้จักควบคุมตนเองด้วย (Featherstone, 1990)

เพศวิถีในวัฒนธรรมบริโกค

เมื่อสังคมเคลื่อนเข้าสู่วัฒนธรรมบริโกค ความหมายของสิ่งต่างๆ ที่คนอาจเคยเห็นร่วมกันหรือมีเหมือนกันได้เคลื่อนไปสู่สภาวะที่เรียกว่าพหุนิยม (pluralism) ซึ่งไม่เพียงเป็นความหลากหลายของแนวคิดทางวิชาการในสาขาต่างๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงความหลากหลายในประสบการณ์ของมนุษย์ด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้สร้างกรอบความคิดที่ปิดกั้นหรือทำให้ประสบการณ์บางอย่างของมนุษย์ถูกละเลย ภายใต้วัฒนธรรมบริโกค สิทธิอำนาจต่างๆ อ่อนกำลังลง คนมีทางเลือกมากขึ้น เวลาและพื้นที่ถูกจัดระเบียบใหม่ และสิ่งที่เรียกว่าสภาวะธรรมชาติของสรรพสิ่งได้ถูกรื้อถอน (เช่น เพศวิถี) ความแตกต่างเริ่มเป็นที่ยอมรับมากขึ้น นิยามตายตัวกลายเป็นสิ่งที่ผันผวนภาพในความนึกคิดที่สร้างขึ้นโดยสื่อ รูปแบบของข้อมูล ระเบียบของการกำหนดความหมาย และการทำให้ความงาม/สุนทรียะกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ได้สร้างความแตกต่างหลากหลายให้กับสิ่งที่เคยเชื่อกันว่ามีความจริงเพียงหนึ่งเดียว เรื่องเล่าหลัก (grand narrative) ค่อยๆ หมดความสำคัญลง สภาวะเช่นนี้นำไปสู่การเปิดพื้นที่ให้กับเพศวิถีแบบอื่นๆ พื้นที่ของเพศวิถีซึ่งเคยถูกครอบครองด้วยบรรทัดฐานของเพศวิถีแบบรักต่างเพศได้เปิดทางให้เพศวิถีแบบอื่นๆ เช่น เพศวิถีของคนรักเพศเดียวกัน เพศวิถีแบบรักสองเพศ เพศวิถีแบบไม่มีเพศสัมพันธ์ หรือเพศวิถีของคนข้ามเพศ

การมองว่าเพศวิถีแบบรักต่างเพศเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยธรรมชาติและเพศวิถีเป็นสิ่งที่มีการศึกษาได้แบบวัตถวิสัยถูกทำลายในยุคของวัฒนธรรมบริโกค ซึ่งเน้นความสำคัญของบทบาทของภาษา สัญลักษณ์ สัญญา และการสร้างความหมาย (signifiers) โดยเชื่อว่าเพศวิถีไม่มีสารัตถะที่ดำรงอยู่เพื่อให้คนค้นพบ และปฏิเสธการแบ่งเพศวิถีออกเป็นคู่ตรงข้ามระหว่างชายและหญิง โดยเสนอว่าเพศวิถีเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากภาษาและสัญลักษณ์ เพศวิถีจึงมีความหมายหลากหลายและเลื่อนไหล เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ได้ผลิต/สร้างสิ่งที่เรียกว่าเพศวิถีขึ้นมา เพศวิถีอยู่ในสภาวะ

เลื่อนไหลได้ (sexual fluidity) ไม่ใช่สิ่งที่คงที่หรือตายตัว สามารถแปรเปลี่ยนไปตามช่วงชีวิตของบุคคล เมื่อชีวิตของบุคคลดำเนินไป ประสบการณ์ที่ผ่านมา ผวนวกกับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลต่างๆ อาจทำให้บุคคลปรับเปลี่ยนเพศวิถีของตนเองได้ ดังตัวอย่างการศึกษาทางจิตวิทยาซึ่งสัมภาษณ์ผู้หญิงวัยกลางคนที่เปลี่ยนเพศวิถีจากรักต่างเพศมาสู่รักเพศเดียวกันว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมิได้เกิดจากพลังขับเคลื่อนทางชีววิทยาหรือจิตใต้สำนึก แต่มีแนวโน้มจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อม เช่น การเปลี่ยนงาน ซึ่งกล่าวได้ว่า มีอิทธิพลต่อการกลับมาประเมินสภาวะการณ์ของตนเองอีกครั้ง ความเป็นไปได้ โอกาส หรือการเลือกที่จะให้คุณค่ากับสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Kinsey et al., 2003)

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาของนักสังคมวิทยาที่สรุปว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับตัวบุคคลมีส่วนทำให้ผู้หญิงอาจสวมรับอัตลักษณ์ทางเพศและการปฏิบัติทางเพศที่แตกต่างไปในแต่ละช่วงของชีวิต ขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปด้วย เช่น ผู้หญิงซึ่งในช่วงหนึ่งมีเพศวิถีแบบรักต่างเพศ ต่อมาตกหลุมรักเพื่อนหญิงของตนเอง หรือผู้หญิงที่ใช้ชีวิตแบบหญิงรักหญิง แต่ช่วงหนึ่งคบหาผู้ชายในฐานะคู่รัก (Diamond, 2008) เพศวิถีซึ่งเคยถูกนิยามแบบตายตัว มีรูปแบบที่ชัดเจน และมีความเป็นสากล ได้เปลี่ยนไปสู่การมองว่าเพศวิถีแทรกอยู่ในสำนึกแห่งตัวตนของบุคคล และเป็นสิ่งที่คนสามารถได้รื้อรองและปรับเปลี่ยนได้ขึ้นอยู่กับบริบท เพศวิถีจึงมิได้หลากหลายความหมาย หลากหลายรูปแบบ และหลากหลายรูปลักษณะ เพศวิถีมีแนวโน้มจะได้รับอิทธิพลจากสื่อต่างๆ และรูปแบบในเรื่องเพศอาจมิได้ตั้งแต่การสื่อสารเรื่องเพศทางโทรทัศน์ ทีวีวิดีโอ เพศเสมือนจริง ไปจนถึงเพศทางอินเทอร์เน็ต หรืออาจอยู่ในรูปที่ไม่ชัดเจน เช่น การขยายตัวของสิ่งที่เรียกว่า ซุปเปอร์มาร์เก็ตของความเป็นไปได้ในเรื่องเพศ (Simon, 1996)

การเปิดพื้นที่ให้กับเพศวิถีแบบอื่นๆ นอกเหนือรักต่างเพศ และการเกิดขึ้นของกลุ่มที่เรียกว่า LGBT (lesbian, gay, bisexual, transsexual) ได้สร้างทางเลือกให้กับคนที่มิได้มีเพศวิถีแบบรักต่างเพศ เรื่องราวและประสบการณ์

ชีวิตของ LGBT ถูกนำมาเสนอต่อสาธารณชนมากขึ้น รูปแบบในอุดมคติของครอบครัวที่มีความสุขอันประกอบไปด้วยสามีภรรยาและลูก ถูกทำลายด้วยเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นข้อจำกัดและภาพทางลบของการบังคับคนที่มีเพศวิถี นอกเหนือรักต่างเพศให้เข้ากรอครอบครัวตามแบบฉบับของรักต่างเพศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งมีการนำเสนอเรื่องราวดี ๆ อันเป็นความสุขและเป็นที่ยอมรับของผู้ที่ใช้ชีวิตแบบรักเพศเดียวกัน หรือรักสองเพศ ทำให้สถานะของการรักเพศเดียวกัน หรือรักสองเพศ มิได้จำเป็นต้องถูกตีตราว่าเป็นความเบี่ยงเบนเสมอไป เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าโลกาภิวัตน์ของการเคลื่อนไหวของ LGBT ทำให้การรักเพศเดียวกันหรือรักสองเพศปรากฏตัวเองออกมาสู่คนทั่วไปว่าเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้สำหรับการดำรงชีวิต ขณะเดียวกันปรากฏการณ์นี้ได้กลายเป็นสิ่งที่คุกคามบรรทัดฐานของรักต่างเพศ การต่อต้านและการปฏิเสธเพศวิถีที่ไม่ใช่รักต่างเพศจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ทั่วไป การปรากฏตัวของผู้ที่มีเพศวิถีนอกเหนือจากรักต่างเพศยังไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ จนกว่าจะรื้อถอน (deconstruct) บรรทัดฐานรักต่างเพศที่ครอบครองพื้นที่ทางสังคมอยู่โดยทั่วไป

วัฒนธรรมบริโภคไม่เพียงเปิดพื้นที่ให้กับการเกิดขึ้นของเพศวิถีนอกเหนือรักต่างเพศเท่านั้น แต่ยังเปิดพื้นที่ให้กับการขัดขืน/ทำลายบรรทัดฐานของความ เป็นหญิงและความเป็นชายด้วย เพราะแม้แต่ในความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและหญิง สังคมก็มีกฎเกณฑ์ที่กำกับการปฏิบัติตามบทบาท (perform) ของผู้หญิงและผู้ชาย (เช่น การแสดงออกของร่างกาย การเคลื่อนไหว การสวมเสื้อผ้า การแสดงความรัก เพศสัมพันธ์ ฯลฯ) ที่ทั้งหญิงและชายต่างก็ปฏิบัติตามบทบาทซ้ำแล้วซ้ำอีก อันเป็นการตอกย้ำอัตลักษณ์ของความ เป็นหญิงและความเป็นชายผ่านวาทกรรมในเรื่องเพศ จนกล่าวได้ว่าปัจเจกบุคคลถูกทำให้เป็นหญิงหรือเป็นชายก่อนที่ตนเองจะอยู่ในสถานะที่สามารถเลือกหรือปฏิเสธอัตลักษณ์ของเพศสภาพได้

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า วัฒนธรรมบริโภคเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของการผลิตเพื่อการบริโภค สื่อประเภทต่างๆ เป็น เครื่องมือของการแพร่กระจายความคิด การให้ข้อมูล การโฆษณาสินค้า การให้ความรู้ สื่อถูกมองว่ามีอำนาจทำให้คนคิด/เชื่อ/ปฏิบัติตาม แต่สิ่งที่สื่อ นำเสนอก็มีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องของฐานคิด เป้าหมาย รูปแบบ สาระ และยุทธศาสตร์การนำเสนอ อำนาจของสื่อจึงมิได้เป็นเนื้อเดียวกันหรือเป็นไป ในทิศทางเดียวกัน มวลชนที่รับสื่อก็มิได้เป็นเนื้อเดียวกัน นอกจากนี้ สื่อมิได้เป็น เพียงแหล่งเดียวที่สามารถผลิต/สร้างวาทกรรม สถาบันอื่นๆ เช่น สถาบัน การศึกษา ศาสนา สถานที่ทำงาน ครอบครัว โครงสร้างของรัฐ ล้วนมีส่วน ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและการควบคุมด้วยเช่นกัน ดังนั้น ถึงแม้สื่อ และสถาบันทางสังคมต่างๆ จะสามารถสร้างอำนาจผ่านวาทกรรมในรูปแบบ ต่างๆ แต่ผลของวาทกรรมที่มีต่อคนทั่วไปนอกจากจะไม่คงเส้นคงวาหรือไม่มี เสถียรภาพแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ด้วย

เทคโนโลยีแห่งตัวตน: ทางเลือกในการสร้างความฉลาดรู้ เรื่องเพศ

การมองว่าวาทกรรมเรื่องเพศที่ถูกสร้างขึ้นผ่านความรู้ชุดต่างๆ อัน นำไปสู่การสร้างกฎเกณฑ์กติกากฎหรือบรรทัดฐานให้คนปฏิบัติตาม โดยอำนาจ ที่สร้างผ่านความรู้นี้สามารถเข้าไปจัดการกับบุคคลในระดับของความเชื่อว่า สิ่งนั้นเป็นความจริง หรือเป็นธรรมชาติที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ อาจนำไปสู่ ความคิดที่ว่ามนุษย์เป็นเพียงร่างกายที่เชื่องหรืออ่อนสอนง่ายและสยบยอม ต่อสิ่งที่วาทกรรมสร้างขึ้นมา แม้ว่าวาทกรรมนั้นจะปิดกั้นความปรารถนา ความ พึงพอใจ และความสุข แต่ด้วยการที่ปัจเจกบุคคลถูกจัดกระทำจนถึงระดับที่มี วินัยในการควบคุมตนเองให้เป็นตามบรรทัดฐาน ปัจเจกบุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะ เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างต้องเป็นอย่างที่เป็นอยู่ หรือถูกกำหนดมาให้เป็นเช่นนี้ไม่มี ทางเปลี่ยนแปลงได้ อีกนัยหนึ่ง ความเป็นองค์ประธาน (subject) ของปัจเจกบุคคล

เป็นเพียงภาพลวงตา แท้ที่จริงบุคคลมิได้เลือกที่จะเป็นแต่ถูกกำหนดให้เป็นแนวคิดที่ว่าความเป็นองค์ประธานได้ตายไปแล้ว (The subject is dead) เป็นการมองว่าปัจเจกบุคคลมิได้มีอำนาจอิสระ และมีได้เป็นผู้กำหนดชะตากรรมของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ความคิดที่เชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเอาชนะสิ่งที่มา กำหนดชะตาชีวิตและสร้างความเป็นอิสระให้กับตัวเองได้ ผลงานในระยะเวลาหลังของฟูโกต์ได้โต้แย้งสภาวะที่ยอมจำนนของมนุษย์ โดยเสนอว่าการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมสามารถใช้เป็นเทคนิคในการขัดขืนการกดขี่และอำนาจได้ ฟูโกต์ใช้คำว่าจริยธรรมในความหมายว่า บุคคลประพฤติปฏิบัติไปตามบรรทัดฐานของศีลธรรม ซึ่งเป็นชุดของกฎเกณฑ์ ข้อห้าม และรหัสของสังคม ทั้งนี้เพราะตัวตนของบุคคลถูกสร้างขึ้นโดย “เกมของการสร้างความจริง” ซึ่งเชื่อมโยงกับอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น ตัวตนของบุคคลจึงยึดโยงอยู่กับจริยธรรม การต่อรองกับอำนาจ และความรู้ บุคคลไม่มีวันรู้ถึงความจริงเกี่ยวกับตนเองเพราะไม่มีความจริงให้รู้ได้ แต่ตัวตนของบุคคลปรากฏขึ้นจากสิ่งที่ได้ปฏิบัติ (performance) และการกระทำติดต่อกันมา เช่น การเลือกเสื้อผ้า การออกไปเที่ยวกับเพื่อน การมีคู่รัก ล้วนเป็นการปฏิบัติที่เกี่ยวกับเพศวิถี การปฏิบัตินี้คือ บท (script) ที่บุคคลอ่านและกระทำไปตามนั้น แต่มีได้หมายความว่าบุคคลกำลังทำสิ่งเหล่านั้นอย่างเป็นอิสระ แต่กำลังถูกเขียนด้วยวาทกรรมชุดต่างๆ ของเพศวิถี ถึงแม้บุคคลไม่สามารถหลบหนีจากกฎเกณฑ์ของสถาบันหรือวาทกรรมที่ตนเองมีส่วนสร้างขึ้นมาได้ แต่หากบุคคลสามารถระบุงูญเกณฑ์หรือวาทกรรมที่ดำรงอยู่ได้ (อย่างน้อยเป็นบางส่วน) และระบุงูญการกระทำที่สะท้อนตัวตนออกมาได้ ความรู้นี้เองที่บุคคลสามารถสร้างกลยุทธ์ที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

ฟูโกต์ชี้ให้เห็นว่า บุคคลสามารถสร้างตัวตนขึ้นมาในฐานะผู้กระทำ (องค์ประธาน) ที่เหมาะสมกับตนเอง และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ นั่นคือปัจเจกบุคคลสามารถเป็นผู้เขียน (author) ตัวตนของตนเองขึ้นมาได้ สามารถ

สร้างสรรค์ตัวตนขึ้นมาเหมือนการสร้างสรรคผลงานศิลปะ ศิลปะของการดำรงอยู่ไม่เพียงทำให้บุคคลกำหนดความเป็นตัวเองอย่างอิสระเท่านั้น แต่ยังปูทางไปสู่การทำทายเป็นและขัดชินโครงสร้างอำนาจด้วย แนวของฟูโกต์ได้เคลื่อนจากการมองว่าปัจเจกบุคคลเป็นผู้ถูกกระทำ (passive subject) ซึ่งพูดและกระทำผ่านวาทกรรม ไปสู่การมองว่าปัจเจกบุคคลมีตัวตนที่มีอำนาจอิสระ สามารถเลือกใช้วาทกรรมที่มีอยู่หลายแบบหลายประเภท และชี้ให้เห็นว่าการคิดว่าปัจเจกบุคคลเป็นผู้ถูกกระทำเป็นการปฏิเสธศักยภาพในการเป็นตัวของตัวเองและการกำหนดชะตากรรมตนเองของปัจเจกบุคคล ดังนั้น เทคโนโลยีแห่งตัวตน (technologies of the self) จึงเป็นเครื่องมือที่ปัจเจกบุคคลสามารถนำมาใช้ออกแบบตัวตนให้กับตัวเอง (Foucault, 1988; Danaher, Schirato & Webb, 2000; Evans, Riley & Shankar, 2010) หรือมีผู้นำเสนอว่าเทคโนโลยีแห่งตัวตนหมายรวมถึงวิธีการต่างๆ ที่บุคคลจัดกระทำกับร่างกายของตนเองเพื่อสร้างตัวตนขึ้นมา (Pini, 2004)

วาทกรรมเกี่ยวกับเพศวิถีที่กระจายอยู่ในวัฒนธรรมบริโภคไม่เพียงหลากหลายและซับซ้อนเท่านั้น แต่ความหมายหรือนิยามของสิ่งต่างๆ ยังสลับสับเปลี่ยนไปมาอยู่ตลอดเวลา นำไปสู่ “การอ่าน” หรือรับรู้ความหมายที่ถูกสร้างขึ้นโดยวาทกรรมที่แตกต่างหลากหลายไปด้วย สิ่งที่คนกระทำหรือแสดงออกไปตามอำนาจของวาทกรรมนำไปสู่การสร้างวาทกรรมชุดใหม่ขึ้นมาอีก ยิ่งในโลกปัจจุบันบุคคลอยู่ภายใต้บริบททางสังคมที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับพื้นที่ต่างๆ มากมาย เช่น ที่ทำงาน สถานศึกษา สถานบันเทิง แหล่งช้อปปิ้ง พื้นที่แห่งการเลือกกระทำหรือถูกกำหนดให้แสดงออกตามบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย หากพิจารณาเฉพาะวาทกรรมเรื่องความงามของผู้หญิง เราจะเห็นวาทกรรมความงามลักษณะต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ การทำศัลยกรรม การเลือกรับประทานอาหาร การดูแลสุขภาพจากภายใน หรือวาทกรรมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้ง การท้องก่อนแต่ง เป็นต้น

การสร้างความรู้เรื่องเพศจึงไม่อาจมุ่งไปที่การพยายามกำหนด/จัดสรรสาระหรือเนื้อหาของเพศวิถีที่ปรากฏอยู่ในวาทกรรมชุดต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นวาทกรรมที่ถูกผลิตและเผยแพร่โดยสื่อสาธารณะหรือผ่านสถาบันต่างๆ ให้อยู่ในกรอบความคิดเรื่องหลักศีลธรรม สุขภาพอนามัย หรือการมีครอบครัว ที่อบอุ่น เพราะจะไม่ต่างอะไรกับการตอกย้ำหรือวนเวียนอยู่กับการสร้างวาทกรรมชุดต่างๆ ออกมาสู่สาธารณชนหรือสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นภาพยนตร์ เพลง ละครโทรทัศน์ หนังสือ วารสาร หรือหลักสูตรเพศศึกษา ซึ่งเป็นเพียง การเพิ่มปริมาณของวาทกรรมในสังคม ทำให้คนทั่วไปรวมทั้งเด็กและเยาวชน ยิ่งสับสนและประสบกับความยากลำบากหรือมีติดขัดต่อการจัดตัวเองให้ เป็นไปตามวาทกรรมเพศวิถีและวาทกรรมเพศสภาพที่มีอยู่อย่างดาษดื่น

การสร้างความรู้เรื่องเพศจึงควรเริ่มจากการทำให้คนตระหนักถึง ความสำคัญของเรื่องเพศ ว่าเป็นแหล่งที่มาของความสุขและความพึงพอใจ เป็นสิ่งที่สวยงาม เป็นวิถีทางที่จะสร้างอัตลักษณ์ เป็นรูปลักษณะของร่างกาย เป็นการแสดงตัวตน และเป็นการค้นหาสิ่งที่จะเติมเต็มให้กับตนเอง (Evans, Riley & Shankar, 2010) แต่สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ คนต้อง มีความรู้เท่าทันในภาคปฏิบัติการของวาทกรรมชุดต่างๆ ที่เข้ามาจัดกระทำกับ บุคคลจัดกระทำกับตนเอง และจัดกระทำกับคนอื่น ให้กระทำ/แสดงออกในสิ่ง ที่ตนเองมิได้ปรารถนา เทคโนโลยีแห่งตัวตนเป็นวิธีการที่ได้รับการตอบรับจาก กลุ่มนักคิดซึ่งมองเห็นความเป็นมนุษย์ที่ถูกกดทอนลงเป็นเพียงร่างกายที่วุ่นวาย สอนง่าย และถูกจัดกระทำโดยวาทกรรมชุดต่างๆ ช่วยให้อัจเจกบุคคลสามารถ เลือกใช้วิธีการเพื่อให้เกิดผลกับตนเอง หรืออาจโดยการช่วยเหลือของผู้อื่น ที่จะช่วยให้ปัจเจกบุคคลสามารถกำหนดการทำงานของร่างกาย จิตวิญญาณ ความคิด การกระทำ และการดำรงชีวิต เพื่อปรับเปลี่ยนตนเองให้สามารถเข้าถึงความสุข ความบริสุทธิ์ ปัญญา ความสมบูรณ์พร้อม และการดำรงอยู่อย่าง ยั่งยืนได้ (Foucault, 1988)

ในการศึกษาประวัติศาสตร์ของเพศวิติ พูโกต์ซีชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีแห่งตัวตนเป็นวิธีการที่บุคคลพยายามอยู่กับความจริง พุดเกี่ยวกับความจริง และเปลี่ยนตัวเองไปตามความจริง (ในที่นี้หมายถึงความจริงที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยวาทกรรม) เทคโนโลยีที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การรู้จักตนเอง (self-knowledge) สำหรับพูโกต์แล้ว การรู้จักตัวตนของตัวเองเกี่ยวข้องกับการกำหนดว่าอะไรคือความจริงสำหรับตัวเอง เพราะการรู้ความจริงในข้อนี้ทำให้บุคคลกำหนดได้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะบรรลุถึงความสมบูรณ์พร้อมได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า “การดูแลตนเองก็หมายถึงการรู้จักตนเอง” นั่นเอง

เทคโนโลยีแห่งตัวตนหรือวิธีการที่ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างตัวตนได้คือการสำรวจตรวจตราเกี่ยวกับตัวเอง ประกอบด้วย 3 วิธีหลักๆ ประการแรกเป็นเทคนิคที่ช่วยให้บุคคลสามารถทบทวนความคิดของตนเองซึ่งผูกติดอยู่กับกฎเกณฑ์กติกาของสังคม ประการที่สองเป็นความเข้าใจความคิดที่ฝังอยู่ภายในกับความบริสุทธิ์ที่ฝังอยู่ในดิน และประการที่สามเป็นการทบทวนว่าความคิดของตนเองตอบสนองต่อสิ่งที่เชื่อว่าเป็นความจริงอย่างไร แน่نونว่าเทคโนโลยีทั้งสามประการนี้เป็นเพียงกรอบกว้างๆ และวิธีการที่นำมาใช้สำรวจตรวจตราหรือทบทวนตัวเองก็มีได้หลากหลาย เช่น การสารภาพบาป การเขียนบันทึกชีวิตส่วนตัว การบอกเล่าเรื่องของตนเองให้ผู้จิตแพทย์ฟัง เป็นต้น (Danaher, Schirato & Webb, 2000) ภายใต้วัฒนธรรมบริโศค หัวใจสำคัญของเทคโนโลยีแห่งตัวตนน่าจะเป็นการทบทวนและสร้างความจริงที่ช่วยให้บุคคลสามารถรู้จักตนเอง เพื่อสร้างตัวตนขึ้นมาบนพื้นฐานของการตระหนักรู้ในปัญหาของตนเอง มิใช่ถูกจัดกระทำหรือกำหนดโดยกฎเกณฑ์กติกาที่เต็มไปด้วยอคติและความรังเกียจเดียดฉันท์ ซึ่งวิธีการนี้เป็นเทคนิคของการขัดขึ้นต่ออำนาจและการบังคับ

ในบทที่ 4 และ 5 ของหนังสือนี้ได้นำเสนอเรื่องเล่าของบุคคลที่มีเพศวิติแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นไปและไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้ เป้าหมายสำคัญคือการศึกษาระบบการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อต่อรองกับบรรทัดฐานเพศวิติของสังคม เพื่อสร้างตัวตนในแบบที่อาจไม่เป็นไปตาม

บรรทัดฐาน แต่สามารถทำให้ผู้ที่เข้ามามีปฏิสัมพันธ์ด้วยต้องปรับท่าทีของตนเอง
อันนำไปสู่การสร้างบทเทศที่สนองตอบต่อจริยธรรมแห่งตัวตนของบุคคลได้
ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นเทคโนโลยีแห่งเพศวิถี

เอกสารอ้างอิง

- Danaher, G., Schirato, T., and Webb, J. (2000). *Understanding Foucault*. London: Sage Publications.
- Diamon, L. M. (2008). *Sexual Fluidity: Understanding Women's Love and Desire*. London: Harvard University Press.
- Evans, A., Riley, S., and Shankar, A. (2010). Technologies of Sexiness: Theorizing Women's Engagement in the Sexualization of Culture. *Feminism & Psychology*, 20(1): 114 – 131.
- Featherstone, M. (1990). Perspectives on Consumer Culture. *Sociology*, 24(1): 5 – 22.
- Foucault, M. (1978). *The History of Sexuality: An Introduction*. Trans. R. Hurley. Harmondsworth: Penguin.

- _____. (1988). Technologies of Self. in L. H. Martin, H. Gutman and P. Hutton (eds). *Technologies of Self: A Seminar with Michel Foucault* (pp.16–49). Amherst: The University of Massachusetts Press.
- Kinsey, A., Pomeroy, W. R., and Martin, C. E. (2003). Sexual Behavior in Human Male. *American Journal of Public Health*, 93(6): 894–898.
- LeVay, S. (2010). *Gay, Straight, and the Reason Why: The Science of Sexual Orientation*. New York: Oxford University Press.
- Life Planning Education, Advocates for Youth*. Retrieved 27 February 2011, from <http://www.advocatesforyouth.org>
- McNay, L. (1992). *Foucault and Feminism*. Oxford: Polity Press.
- Martinsson, L., Reimers, E., Reingarde, J. and Lundgren, A. S. (2007). *Norms At Work: Challenging Homophobia and Heteronormativity*. Deledios: Transnational Cooperation for Equality.
- Pini, M. (2004). Technologies of the Self. in J. Roche, S. Tucker, R. Thomson and R. Flynn (eds). *Youth in Society* (pp.160–167). (2nd edition). London: Sage Publications.
- Plummer, K. (1996). Forward. in W. Simon. *Postmodern Sexuality* (pp.iv–xiii). London: Routledge.
- Simon, W. (1996). *Postmodern Sexuality*. London: Routledge.
- Slater, D. (1997). *Consumer Culture and Modernity*. Cambridge: Polity Press.
- Stein, A. (1997). Sex After Sexuality: From Sexology to Post–structuralism. in D. Owen (ed). *Sociology After Postmodernism* (pp.158–172). London: Sage.
- White, J. W., Bondurant, B., and Travis, C. B. (2000). Social Constructions of Sexuality: Unpacking Hidden Meanings. in C. B. Travis, & J. S. White, (eds). *Sexuality, Society, and Feminism* (pp.11–33). Washington, D.C.

3

สังคมไทยกับความรู้เรื่องเพศ

อุษณีย์ ธโนศวรรย์

เรื่อง เพศในสังคมไทยเป็นเรื่องที่น่าพิศวง ด้วยถูกทำให้เป็น “เรื่องลับ” หรือ “เรื่องสงวน” ด้วยตรรกะที่ว่า เป็นเรื่อง ที่เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับ “ของลับ” หรือ “ของสงวน” การเข้าถึงเรื่อง ลับและเรื่องสงวนเป็นเรื่องที่เปิดให้เฉพาะกลุ่ม เฉพาะเพศ เฉพาะวัย เฉพาะกาล เฉพาะเรื่อง การกำหนดว่าเรื่องใดใครสามารถเข้าถึงได้ เรื่องใดที่ต้องกันคนบางกลุ่มออกไป จึงเป็นปรากฏการณ์สองมาตรฐาน ที่ใช้และเลือกปฏิบัติต่อเพศ เช่น ในงานศึกษาของนิโคลัส ฟอร์ด และ ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต (Ford & Kittisuksathit, 1996 อ้างถึงใน นุปผา, เบญญา และเกรย์, 2544: 15)

เกี่ยวกับทัศนคติทางเพศของวัยรุ่นชายหญิง พบว่าการรับรู้และแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศแตกต่างกัน โดยสังคมยอมรับให้ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ผู้ชายที่ไม่มีโอกาสถูกถากถางเยาะเย้ยจากเพื่อน ขณะที่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานสำหรับผู้หญิงถือว่าไม่ถูกต้อง และเป็นมลทินต่อชื่อเสียงทั้งของตนเองและครอบครัว

สื่อและนักวิชาการตั้งคำถามถึงการแบ่งแยกความแตกต่างมาโดยตลอด แต่การให้ความรู้เรื่องเพศในสังคมไทยยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลง และไม่มีการตอบคำถามดังกล่าว หลายปรากฏการณ์ชี้ให้เห็นระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมทางเพศที่สะท้อนภาวะนำวิถึคของระดับความรู้เรื่องเพศในสังคมไทย

...ภาวะด้านพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเด็กมัธยมถึงอุดมศึกษาที่ยอมรับว่ามีเพศสัมพันธ์แล้ว เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16 เป็นร้อยละ 20 โดยเฉพาะเด็กระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษายอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วถึงร้อยละ 28 และ 30 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปีที่ทำคลอดมีจำนวนเพิ่มขึ้น จาก 52,000 คนในปีที่แล้ว เป็นกว่า 70,000 คนในปีนี้ หรือเฉลี่ยวันละเกือบ 200 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กต่ำกว่า 14 ปี จำนวนราว 2,000 คน หรือเฉลี่ยวันละ 5 คน...

(สรุปสถานการณ์เด็กปี 48-49 เด็กไทยมีพฤติกรรมเสี่ยง เสพสื่อลามก - เซ็กส์ - เล่นพนันสูงขึ้น, 2550)

สอดคล้องกับปรากฏการณ์เกี่ยวกับปัญหาสังคม - สาธารณสุข เรื่องเพศสัมพันธ์ไม่ปลอดภัยจนนำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พร้อม (ดังกรณีซากทารก 2002 ศพที่พบที่สุสานวัดไผ่เงิน กรุงเทพมหานคร) และการติดโรคก็อยู่ในระดับที่แสดงให้เห็นนัยสำคัญของปัญหาที่กำลังก่อตัวและพัฒนาเป็นปัญหาที่เกาะติดกับสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ

...จากข้อมูลการสำรวจของเอแบคโพลส์เมื่อต้นปี 2553 พบว่าเยาวชนไทยร้อยละ 65 ไม่รู้วิธีการคุมกำเนิด และร้อยละ 64 ไม่รู้วิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยที่มีร้อยละ 21.1 ที่ใช้ถุงยางอนามัย

ทุกครั้ง ร้อยละ 58.8 ใช้บางครั้ง และร้อยละ 2.01 ไม่เคยใช้เลย...

(เพศสัมพันธ์ที่ (ไม่) ปลอดภัย, 2553:7)

สิ่งที่น่าสนใจคือ แม้ว่าสถิติตัวเลข ข้อมูลต่างๆ ล้วนชี้ชวนให้เห็นถึงปัญหา และแนวโน้มของปัญหาที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่สมาชิกในสังคมกลับให้ความสำคัญกับการศึกษา การป้องกัน และปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทิศทางตรงกันข้าม ดังทัศนคติที่ว่า

วัยรุ่นชาย: ญูงยางจะใช้กับผู้หญิงขายบริการ
แต่ไม่ใช้กับแฟนหรือคู่สมรส
การคุมกำเนิดถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้หญิง

วัยรุ่นหญิง: โดยทั่วๆ ไปจะไม่กล้าหาความรู้เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิด
กลัวถูกหาว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี

(Ford & Kittisuksathit,1996 อ้างถึงใน บุปผา, เบนญา และเกรย์, 2544: 15)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ การให้ความรู้เรื่องเพศบนฐานการจัดระเบียบเรื่องเพศในสังคมไทยที่กำหนดมาตรฐานการเข้าถึงความรู้ที่แตกต่างในกลุ่มเพศ วัย รวมทั้งกำหนดตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างให้กับความสัมพันธ์ทางเพศ การสื่อสารทางเพศ และผู้ที่ถูกกีดกันปิดกั้นจากความรู้เรื่องเพศ การให้ความรู้เรื่องเพศจึงมิใช่การให้ความรู้แบบเดียวกัน แต่เป็นความรู้ที่มีค่านิยม ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับอุดมการณ์ความเป็นชายและความเป็นหญิงสอดแทรกอยู่อย่างเข้มข้น ดังนั้น การเข้าถึงการจัดการความรู้เรื่องเพศในสังคมไทยจึงจำเป็นต้องพินิจพิเคราะห์การให้ความรู้เรื่องเพศภายใต้กรอบคิดมุมมองที่ช่วยอธิบายให้เห็นว่าการจัดระเบียบความรู้เรื่องเพศนั้นมีอุดมการณ์สำคัญอะไรที่เข้ามากำกับให้การจัดการความรู้เรื่องเพศเป็นไปได้อาจปฏิบัติการณ์ให้เห็นจริงเห็นจังตามอุดมการณ์นั้นอย่างไร และส่งผลต่ออัตลักษณ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมและระบบความรู้ความเชื่ออย่างไร

กรอบการมองเรื่องเพศ

การสืบค้นเพื่อให้ภาพที่กระจ่างดังกล่าว จำเป็นต้องเข้าใจฐานคิดบางประการที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ การศึกษานี้อาศัยกรอบการมองเรื่องเพศตามแนวคิดของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ที่เสนอว่า เพศวิถี (sexuality) ไม่ใช่คุณลักษณะตามธรรมชาติหรือความจริงของชีวิตมนุษย์ แต่เป็นประสบการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นจากประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม มากกว่าเป็นเรื่องของชีววิทยา ดังจะเห็นได้ในประวัติวัฒนธรรมตะวันตกที่มองเรื่องเพศวิถีในสมัยวิคตอเรียว่าเป็นลักษณะธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ซึ่งต้องควบคุม เป็นสิ่งที่ไม่สามารถพูดถึงหรือเขียนถึงได้ ภายใต้ข้อห้ามและการควบคุมผ่าน ข้อบังคับต่างๆ แม้แต่การแต่งกายก็ถูกควบคุมให้อยู่ในลักษณะมิดชิด ต่อมาในช่วงของยุคมินิสเกิร์ต “mini-skirt” ที่คนนิยมนุ่งกระโปรงสั้น นับเป็นการปลดปล่อยและชี้ให้เห็นว่าเรื่องเพศเป็นสิ่งที่มิมีมาแต่กำเนิด และการแสดงออกช่วยยให้คนมีความสุขมากขึ้นและสุขภาพดีขึ้น สามารถแสดงความเป็นตัวตนมากขึ้น (Spargo, 1999:11)

ลักษณะสำคัญในการวิเคราะห์เพศวิถีของฟูโกต์ (Spargo, 1999:49-52) มองว่า ปัจเจกไม่ได้ถูกมองในฐานะผู้ที่มีอิสระและมีอัตลักษณ์มาโดยกำเนิด แต่เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ เช่นเดียวกับภาษาและวาทกรรมเฉพาะที่เชื่อมโยงกับการแบ่งประเภทความรู้ซึ่งเป็นการประกอบสร้างทางสังคมมากกว่าความจริงตามธรรมชาติ การที่คนเฝ้าให้ความหมายว่าตัวเองเป็นหญิง ชาย เกย์ เลสเบียน หรือคนที่รักได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง (bisexual) เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เปิดหรือเอื้อให้คิดถึงตัวตนซึ่งเกี่ยวโยงวาทกรรมและความรู้ที่เขาดำรงอยู่ โดยวาทกรรมและความรู้นี้จะเป็นตัวผลิตและควบคุมเพศวิถีและเพศสภาพ (gender) ที่กระทำผ่านคำพูด ความคิด การกระทำซึ่งล้วนเป็นความจริงที่สร้างโดยสังคม

วาทกรรมและความรู้ตามแนวคิดของ ฟูโกต์ (Foucault, 1974 อ้างใน Usher & Edward, 1994:90) จึงไม่เพียงทำหน้าที่สร้างความเป็นไปได้ในการที่จะพูด คิด หรือให้อ่านจว่าใครที่สามารถพูดได้ ที่ไหน เวลาใดเท่านั้น

แต่ยังเป็นตัวกำหนดความหมายและความสัมพันธ์ทางสังคม โดยสร้างทั้งผู้กระทำ/องค์ประธาน (subjectivity) และความสัมพันธเชิงอำนาจ (power relation) ขณะเดียวกันก็กีดกันหรือแทนที่สิ่งที่มีลักษณะต่างออกไป ฟูโกต์เห็นว่าการจัดกระทำใดๆ นั้นต้องมีอำนาจที่เข้ามากำกับเพื่อก่อให้เกิดการยินยอมและยอมรับ อำนาจรูปแบบหนึ่งที่ฟูโกต์เห็นว่ามีความสำคัญ (Foucault, 1979 อ้างใน Usher & Edwards, 1994:84) คืออำนาจของความรู้ โดยความรู้ถูกพิจารณาว่ามีอำนาจมากเมื่อมันสามารถแสดงถึงสภาพของความจริง เช่น ความรู้ที่ตั้งอยู่บนหลักการของวิทยาศาสตร์และวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิธีการค้นหาความจริงของโลก ด้วยการมองเห็นนี้ ความรู้จึงมีลักษณะเหมือนความจริง ที่ถูกพิจารณาว่ามีอำนาจเพราะเป็นวิธีการที่จะปลดปล่อยคนจากอำนาจ (The truth will make you free) ช่วยให้คนตระหนักถึงความมีเหตุผล สามารถแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ ด้วยคุณลักษณะของความรู้ความจริงที่กำหนดให้นี้ ทำให้ความรู้ความจริงกลายเป็นสิ่งที่มีอำนาจมาก เพราะสามารถปรับเปลี่ยนการมองสรรพสิ่งต่างๆ ได้

อำนาจอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญและมีพลังในการกำหนดความจริงและเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความจริง คือ อุดมการณ์ (ideology) ในทัศนะของคาร์ล มาร์กซ (Marx & Engels, 1975 อ้างใน Morrison, 1995:44 – 45) หมายถึง ระบบของทัศนคติ แนวคิด และความเชื่อ ซึ่งสามารถทำหน้าที่กำหนดความจริง และเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความจริง โดยมาร์กซชี้ว่า

...เราไม่ได้รับรู้และเข้าใจโลกโดยตรงแต่ดูมันผ่านเลนส์ที่บิดเบือนการรับรู้ของเรา ทัศนคติที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เชิงวัตถุ มีอำนาจที่จะแปลงเงื่อนไขความจริงที่ปรากฏไปสู่สิ่งที่เรียกว่า รูปแบบที่ปรากฏ (appearance forms) โดยวิธีการนี้ความจริงจะสะท้อนตัวเองออกมาในวิธีการที่บิดเบือน และปรากฏออกมาในลักษณะที่ถูกทำให้เป็นมากกว่าที่เป็นจริงๆ ...

ด้วยนิยามและความคิดดังกล่าว คุณลักษณะสำคัญของอุดมการณ์คือ การทำหน้าที่เป็นเลนส์หรือตัวกั้นกรอง (filter) การรับรู้โลก ซึ่งสามารถทำให้ สถานการณ์กลับหัวกลับหาง หรือกลับการรับรู้ไปสู่สิ่งตรงข้ามกับความเป็นจริง อุดมการณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เนื่องจากมีอำนาจที่จะเปลี่ยนการรับรู้ โลกภายนอกหรือการยอมรับความจริงของสังคม

ภายใต้ความคิดดังกล่าว เรื่องเพศจึงเป็นเรื่องของวาทกรรม อุดมการณ์ และความรู้ ที่ผู้โกตม์มองว่าวาทกรรมทำหน้าที่จัดระเบียบ และสร้างความเป็น ไปได้ในกาหนดว่าสิ่งใดเป็นความรู้เรื่องเพศ สิ่งใดอยู่นอกกรอบของความรู้ เรื่องเพศ และกลุ่มคนใดควรได้รับความรู้เรื่องเพศ กลุ่มคนใดไม่อยู่ในกรอบนั้น โดยอาศัยภาคปฏิบัติการวาทกรรมที่ถูกผลิตขึ้นภายใต้อุดมการณ์ (เช่น อุดมการณ์ ชายเป็นใหญ่) พร้อมรูปแบบของเพศวิถีแบบรักต่างเพศ (heterosexuality) ที่ใช้เป็นบรรทัดฐานความสัมพันธ์ของมนุษย์ กำหนดข้อบังคับ รวมทั้งบทบาท เพศ เพศสภาพไว้ และรับเอาไว้ในฐานะกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ส่วนความรู้ ในฐานะเทคโนโลยีการควบคุมเป็นอำนาจอีกรูปแบบหนึ่งที่กำกับควบคุมร่างกาย ของมนุษย์โดยตรง เข้ามากำกับควบคุมร่างกายจากภายนอก ด้วยการจำแนก แยกประเภท ทำให้เห็นเป็นรูปธรรม และอาศัยเทคโนโลยีของตัวตน อัตลักษณ์ ที่เข้ามากำกับควบคุมจากภายในในระดับปัจเจก

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ถ้าเพศวิถีเป็นการประกอบสร้างทางสังคมวัฒนธรรม และความรู้ เพศสภาพเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมแล้ว ทำไมมนุษย์จึงคิดว่าเพศ มีเพียง 2 เพศ ผู้โกตม์มองว่าร่างกายไม่ใช่เพศ แต่ถูกทำให้เป็นเพศโดยกระบวนการ ทางสังคมวัฒนธรรมที่ใช้ผลผลิตของเพศวิถีในการขยายและสนับสนุนอำนาจ ของความสัมพันธ์ที่ปรากฏในรูปของความสัมพันธ์ทางเพศหรือความสัมพันธ์ ระหว่างเพศ ดังที่ ซิโมน เดอ โบว์วัวร์ (Simone de Beauvoir) ให้ภาพเกี่ยวกับ เรื่องเพศในแนวคิดนี้ไว้อย่างน่าสนใจด้วยคำกล่าวที่ว่า “One is not born, but rather becomes a woman” หรือ “ผู้หญิงมิได้เกิดมาเป็นผู้หญิง แต่ถูกทำให้ กลายเป็นผู้หญิงในภายหลัง” (Beauvoir, 1953 อ้างใน วิลาสิณี และกิตติ,

2546:15) หมายถึง การที่เด็กคนหนึ่งเกิดมามีเพศสรีระเป็นหญิงนั้น ไม่มีอะไรบ่งบอกว่าเธอด้อยกว่า แต่ครั้งทารกน้อยลืมตาดูโลก การแสดงสีหน้าหรือความรู้สึกจากคนรอบข้างในเชิงผิดหวังนั้น ได้บ่งบอกการเริ่มต้นกระบวนการที่ทำให้เด็กผู้หญิงนั้นมีคุณค่าน้อยกว่าเด็กผู้ชายแล้ว

ลักษณะความสัมพันธ์ของอำนาจและความรู้นี้เผยให้เห็นอำนาจรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะเครือข่ายที่มีการจัดกระทำกับร่างกายและส่งผ่านไปยังสังคม กล่าวคือ อำนาจถูกส่งผ่านทางระบบความรู้ที่เข้าไปกำหนดตัวผู้กระทำ (active subject) ขึ้นมาในฐานะของความเป็นเพศ ผ่านเพศสภาพ และการกำกับบทบาทอำนาจหน้าที่ให้กับเพศที่กำหนดให้ นั่น ด้วยเหตุนี้ เพศจึงเป็นความจริงที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นโดยเทคโนโลยีของอำนาจที่เข้ามากำหนดอัตลักษณ์ให้กับบุคคล ปัจจุบันจึงเป็นทั้งวัตถุที่อำนาจสร้างขึ้น (object of power) และเป็นเครื่องมือหรือสื่อในการบริหารอำนาจ

อำนาจที่ส่งผ่านระบบความรู้ในสังคมสมัยใหม่ไม่เพียงส่งผ่านระบบกล่อมเกล่าให้ความรู้แก่สมาชิกในสังคมโดยตรง เช่น การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับกิจกรรมายาห์ในครอบครัว การสอนเพศศึกษาในสถานศึกษา บทบาทชายหญิงในชุมชน แต่ยังส่งผ่านระเบียบวินัยสังคม (disciplines) ซึ่งเป็นความรู้ว่าด้วยระเบียบในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เกี่ยวข้องกับทัศนคติ บรรทัดฐาน ค่านิยม และช่วงชั้นที่กำหนดให้กับคนในสังคม เช่น บทบาทหน้าที่ ค่านิยม ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ในสังคมของเพศต่างๆ โดยคุณลักษณะที่กำหนดดังกล่าวนี้มีเป้าหมายเพื่อจัดระเบียบร่างกายของคน ให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้เข้าไปในทิศทางที่ต้องการ เช่น การกำหนดมาตรฐานความงามของผู้หญิงหรือผู้ชายผ่านรูปทรง ความสูง ความสมส่วน เป็นต้น ตลอดจนการบัญญัติศัพท์ เช่น ความเป็นผู้หญิงดี ที่เข้ามากำกับความคิดของผู้หญิงว่าต้องบริสุทธิ์ ไม่มีความรู้ความต้องการเรื่องเพศ ดังนั้น ผู้หญิงจึงถูกกำหนดควบคุมภายใต้ความคิดการจัดการร่างกายเพื่อให้ได้ร่างกายตามมาตรฐานความงาม ขณะเดียวกันก็ถูกปิดกั้นการเข้าถึงความรู้ หรือสิทธิในความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

และทางเพศ ในระบบสังคมที่ให้ความสำคัญกับผู้ชายหรือชายเป็นใหญ่ เรื่องเพศจึงไม่มีพื้นที่สำหรับผู้หญิง หรืออาจมิได้ภายใต้รูปแบบที่สนับสนุนและเอื้อต่อความต้องการของเพศชาย ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ของการปกครองและควบคุมมนุษย์และความสัมพันธ์ของมนุษย์ โดยใช้ร่างกายเป็นพื้นที่สำคัญในการบริหารอำนาจ ภายใต้วินัยของสังคมที่ตั้งบนหลักการของความรู้

วาทกรรมว่าด้วยเพศศึกษาจะสร้างชุดของความรู้ รวมทั้งกำหนดกลุ่มของคุณลักษณะที่จัดว่าเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มที่เบี่ยงเบนออกจากมาตรฐาน เช่น กำหนดให้เพศวิถีแบบรักต่างเพศเป็นมาตรฐานปฏิบัติ ส่วนเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกัน (homosexuality) กะเทย เกย์ เลสเบียน เพศวิถีแบบรักได้ทั้งสองเพศ คนที่อยู่ร่วมกันโดยไม่มีเพศสัมพันธ์แบบสอดใส่ (asexual) เป็นกลุ่มเบี่ยงเบน การกำหนดเช่นนี้เปิดทางให้ตั้งคำถามถึงฐานะตำแหน่งทางสังคมการเมืองของกลุ่มที่เบี่ยงเบนออกจากบรรทัดฐาน ดังนั้น การบัญญัติคำว่าเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกัน กะเทย เกย์ เลสเบียน เพศวิถีแบบรักได้ทั้งสองเพศ คนที่อยู่ร่วมกันโดยไม่มีเพศสัมพันธ์แบบสอดใส่ จึงเป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างความหมายและความสำคัญ ขณะเดียวกันก็สะท้อนความสัมพันธ์ในลักษณะของการจัดกลุ่มประเภทไว้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ

ความรู้ที่ถูกกำหนดด้วยคุณลักษณะของอำนาจดังกล่าว เป็นฐานในการวิเคราะห์ให้เห็นถึงวิถีของการผลิต การกระจาย และการบริโภค วาทกรรมที่ถูกสร้างผ่านความรู้ ซึ่งต้องผ่านการยอมรับรับรองโดยสถาบันต่างๆ เช่น โรงพยาบาล หรือผู้รู้ เช่น บุคลากรทางการแพทย์ หรือศาสตร์ว่าด้วยการนั้น เช่น การสาธารณสุข ประชากรศาสตร์ อนามัยเจริญพันธุ์ โดยกำหนดให้มีหน้าที่สำคัญ 2 ประการคือ สร้างความรู้วิชาการว่าด้วยเรื่องเพศ เช่น กายวิภาคชีววิทยา อนามัยและการเจริญพันธุ์ ประชากรศาสตร์ การวางแผนครอบครัว ฯลฯ เป็นต้น เพื่อถ่ายทอดให้แก่สมาชิกในสังคม ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระของเรื่องเพศ ตลอดจนแนวทางและมาตรฐานในการปฏิบัติแก่ผู้ที่จะเป็นครู เพื่อนำไปเป็นสาระในการสอน หรือการปฏิบัติการสอนจริงในโรงเรียน

โดยสาระของการศึกษานี้จะถูกจัดระบบ/ระเบียบใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการ
สอนจริงในแต่ละบริบทพื้นที่ โดยมีหลักสูตรเป็นตัวกำกับการดำเนินการของครู
หลักสูตรนี้สามารถนำมาจัดระเบียบใหม่ภายใต้ความรู้ทางการศึกษาที่เรียกว่า
“การพัฒนาหลักสูตร” เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมแก่กลุ่มผู้เรียน
ที่ต่างกัน ทั้งระดับอายุ หรือบริบทพื้นที่ ส่วนทัศนคติ ค่านิยม และระเบียบ
วินัยทางสังคมที่ส่งผ่านการศึกษาไปสู่ผู้เรียนนั้นถูกส่งผ่านทางหลักสูตรแฝง
(hidden curriculum) (Steven & Wood, 1995:116) ได้แก่ โครงสร้างของ
โรงเรียน อุปกรณ์การสอน พฤติกรรมครู และการจัดองค์กรของโรงเรียน ศัพท์
ภาษาที่ใช้ เป็นต้น

อำนาจความรู้นี้จึงเป็นการสร้างความหมายให้กับเรื่องเพศและกำหนด
กรอบขอบเขตความรู้ที่จัดว่าเป็นความรู้เรื่องเพศและกระบวนการเรียนรู้ในเรื่อง
เพศ ขณะเดียวกันก็กีดกันกดทับปิดกั้นความรู้และกระบวนการเรียนรู้อื่นออกไป
และถูกมองว่าไม่ใช่ความรู้ เบียดขับออกไปในพื้นที่ของต้องห้าม เป็นเรื่องสัปดน
ลามก ดังนั้น ความรู้ที่อยู่นอกรอบชีววิทยา กายวิภาค หรือที่ไม่ผ่านการ
คัดกรองให้บริสุทธิ์สะอาดจึงไม่จัดว่าเป็นความรู้

นอกจากอำนาจของความรู้นี้จะทำให้การจัดกระทำดำเนินการกับ
การศึกษานั้นเป็นไปได้แล้ว ยังทำหน้าที่กำหนดฐานะตำแหน่งให้กับคนในสังคม
และบริหารจัดการผ่านการจัดระเบียบในรูปของกฎหมาย บทบัญญัติ ข้อปฏิบัติ
ต่างๆ รวมทั้งการจัดหน่วยงานขึ้นเพื่อรองรับและให้บริการเพื่อให้สามารถ
เข้ามาจัดกระทำโดยตรงกับร่างกายมนุษย์

ด้วยอำนาจของความรู้ดังกล่าว การศึกษา กฎหมาย การสาธารณสุข
การแพทย์ รวมทั้งการจัดการรูปแบบต่างๆ จึงถูกสร้างให้มีทั้งพื้นที่และผู้ดำเนินการ
ในการบริหารอำนาจ ภายใต้กรอบความเชี่ยวชาญเฉพาะที่ถูกกำหนดขึ้น
ด้วยกระบวนการวาทกรรมที่กำหนดอัตลักษณ์ให้กับความรู้เรื่องเพศ อำนาจ
ความรู้ที่กำหนดให้นี้จึงสามารถเข้ามาจัดระเบียบ (ordering) การดำเนินการ
ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในระบบการป้องกันดูแลสุขภาพ ตั้งแต่แรกเกิด เข้าสู่

วัยเจริญพันธุ์ วัยทอง วัยชรา โดยการจัดระเบียบร่างกาย กำหนดมาตรฐานการดูแลสุขภาพ ตั้งแต่การจัดประเภท (categorizing) แบ่งคนออกเป็นกลุ่มเป็นพวก การดำเนินการทั้งหมดนี้ถูกควบคุมตรวจสอบภายใต้การทำให้เป็นเรื่องปกติ (normalizing) เป็นเรื่องที่ถูกต้อง และเป็นระเบียบปฏิบัติ (regulating) ในรูปของการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ และการประเมิน (measuring) การทดสอบ การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการใช้อำนาจเข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบชีวิตมนุษย์ให้ผูกติดกับความรู้โดยผ่านกระบวนการให้การศึกษา การตรวจสอบสุขภาพ การดูแลสุขภาพอนามัย และการเจริญพันธุ์ รวมทั้งระเบียบปฏิบัติทางกฎหมาย

อำนาจและความรู้ (power – knowledge) ยังเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ (identity) ซึ่งแนวคิดวาทกรรมมองว่าเป็นเรื่องของการสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อจัดระเบียบให้กับสิ่งที่วาทกรรมนั้นกำหนดขึ้น ขณะเดียวกันอัตลักษณ์นี้ก็ทำหน้าที่สร้างความเป็นอื่นของอัตลักษณ์ขึ้นมาพร้อมๆ กัน (ไชยรัตน์, 2542:113) และทำหน้าที่แบ่งแยกกีดกันสรรพสิ่งที่มีคุณลักษณะแตกต่างออกไปนอกกรอบ เช่น กำหนดคุณลักษณะที่แตกต่างกันให้เกิดขึ้นในมนุษย์ เช่น เพศหญิงต่างจากเพศชาย กะเทยต่างจากเพศหญิงและเพศชาย พร้อมกับการกำหนดอัตลักษณ์ ตัวตน (self) ถูกสร้างขึ้น (Foucault, 1982 อ้างใน Olssen, 1999: 32) โดยมีกลไกสำคัญ 2 ประการคือ เทคโนโลยีการควบคุมและเทคโนโลยีของตัวตน (technologies of domination and technologies of self) เทคโนโลยีการควบคุมนั้นควบคุมร่างกายจากภายนอกด้วยวิธีการจำแนกแยกประเภทและทำให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งโยงถึงศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาหลังศตวรรษที่ 19 มีการกำหนดผู้เชี่ยวชาญ (expert) และรูปแบบความรู้ที่พิสูจน์ได้ (authoritative knowledge) และจัดประเภท โดยการแบ่งแยกฐานะตำแหน่งของผู้ปฏิบัติ เช่น บ้า – ดี ฉลาด – โง่ เป็นต้น ซึ่งในการศึกษากระทำผ่านการประเมินการสอบวัด ส่วนเทคโนโลยีของตัวตน (technologies of self) ทำงานในระดับปัจเจกบุคคลที่เป็นตัวแทนใช้อำนาจ

จัดการและมีผลต่อการสถาปนาตัวตนในฐานะผู้กระทำ (subjects) ผ่าน การรับรองและยอมรับ ทั้งฐานะตำแหน่งประธานหรือผู้มีอำนาจเหนือ หรือ ผู้ที่อยู่ในฐานะที่เป็นรองหรือเป็นอื่น

กรอบการมองดังกล่าวจะช่วยคลี่ให้เห็นความเชื่อมโยงภายใต้ของการ สร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในสังคมไทยว่า เรื่องเพศแบบไหนที่สังคมไทย จัดว่าเป็นความรู้ และเรื่องเพศแบบไหนที่ไม่จัดว่าเป็นความรู้ และการจัด เรื่องเพศให้เป็นวิชาการความรู้ นั้นต้องผ่านกระบวนการสถาปนาให้เป็นความรู้ อย่างไร ขณะเดียวกัน ส่วนที่แตกต่างจะถูกกดทับปิดกั้นและกีดกันออกจากพื้นที่ ของความรู้ และถูกเบียดขับเข้าสู่พื้นที่ที่เป็นอื่นไม่ได้รับการยอมรับ เช่น พื้นที่ ของความลามก ซึ่งไม่มีประโยชน์ นำไปสู่ปัญหา จึงไม่เพียงต้องจำกัด แต่ต้อง ขจัดออกไปจากสังคมด้วย

การสร้างความรู้เรื่องเพศ

การสร้างความรู้เรื่องเพศในสังคมไทยในการศึกษานี้แบ่งออกเป็น 3 ช่วง เพื่อสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์โยงใยระหว่างอุดมการณ์ วาทกรรม และ ความรู้ ที่มีผลต่อการผลิตและการสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในสังคมไทย

(1) การสร้างความรู้เรื่องเพศยุคก่อนเปิดรับอารยธรรม ตะวันตก

ความรู้เรื่องเพศในสังคมไทยมีมาช้านาน ดังจะเห็นได้จากคำสอนของ พุทธศาสนาที่ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติของชาวไทยทั่วไป ภาพจิตรกรรมในวัด วรรณกรรม สุภาษิต โคลง กลอน ที่สะท้อนความคิดและอุดมการณ์เกี่ยวกับ เรื่องเพศในสังคมไทย จากงานศึกษาของ ชลิดาภรณ์ (2551ก:44 – 47) ชี้ว่า ในสังคมก่อนเปิดรับอารยธรรมตะวันตกนั้นมองเรื่องเพศเป็นเรื่องของความ อุดมสมบูรณ์ เช่น การนับถืออวัยวะเพศที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นสัญลักษณ์ ของการแพร่พันธุ์และการเกิด เรื่องเพศเป็นส่วนหนึ่งของการละเล่นพื้นบ้าน

อย่างเปิดเผย และเรื่องเพศปรากฏในวัดพุทธศาสนาหลายวัดในประเทศไทย ที่สะท้อนการแต่งกาย วิถีชีวิต การกระทำทางเพศระหว่างหญิงกับชาย หญิงกับหญิง ชายกับชาย ทั้งในแง่มุขขันธ์และเชิงสังวาส ที่อธิบายว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติและปกติธรรมดาของชีวิตทางโลกย์ หรือเพื่อแสดงว่าเรื่องเพศเป็นอุปสรรคขวางทางสู่นิพพานของมนุษย์ ความต้องการทางเพศเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการดำเนินชีวิต แต่ก็ยังเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์และฉุฉุนรำคาญจากการบรรลุนิพพาน การเรียนรู้ที่จะควบคุมร่างกาย ความรู้สึก และความต้องการทางเพศให้พอดีไม่มากเกินไปจึงเป็นเรื่องสำคัญ

เพศที่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทยมีเพศหญิง เพศชาย และกะเทย โดยกะเทยนั้นมีการพูดถึงเขียนถึงในพระไตรปิฎก กล่าวถึง กะเทยหรือบัณฑิตกะเทย หมายถึงผู้มีสองเพศในบุคคลเดียว และบัณฑิตกะเทยก็เป็นข้อห้ามหนึ่งที่ไม่ยินยอมให้บวช และพฤติกรรมการร่วมเพศถือว่าเป็นสิ่งผิดไม่ติงาม เป็นข้อห้ามข้อหนึ่งของสงฆ์ ในพระวินัยปิฎกระบุว่า จะกระทำมิได้ และกำหนดให้ทุกเพศวัยควบคุมร่างกาย ความรู้สึก และความต้องการทางเพศ ฐานะทางสังคมของเพศชาย และเพศหญิงอยู่ในระดับแตกต่างกัน เพศชายอยู่ในฐานะเหนือกว่าในแง่ของการสืบวงศ์สกุลและการบวชเรียน ส่วนเพศหญิงนั้นมีบทบาททางสังคมโดยการอิงกับเพศชาย เช่น บิดา หรือวงศ์ตระกูล หรือสามี (ชลิดาภรณ์, 2551ก)

การเจริญพັນนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเนื่องจากเกี่ยวข้องกับทายาท การสืบสกุล การคุมกำเนิดจึงไม่อยู่ในพื้นที่ของความรู้เรื่องเพศในยุคสมัยนั้น อย่างไรก็ตาม การตั้งครรภ การดูแลครรภ์เป็นหน้าที่ร่วมกันระหว่างสามีภรรยา โดยสามีต้องคอยดูแลภรรยาทั้งในระหว่างตั้งครรภ์และในช่วงการคลอดและหลังคลอด เช่น เตรียมอุปกรณ์การทำคลอด เช่น ตัดไม้ไผ่ ต้มน้ำ การดูแลอยู่ไฟ สิทธิในครรภ์เป็นของผู้หญิงไม่ว่าการคลอดนั้นเด็กจะรอดหรือไม่ ไม่ถือว่าเป็นความผิด ซึ่งจากงานศึกษาของ กนกรวรรณ (2545:17-18) พบว่าหลักฐานที่พอจะอ้างอิงเกี่ยวกับการทำแท้งในกฎหมายตราสามดวงมีอยู่สองบทคือ

บทพระอัยการลักษณะฝ่าฝืนเกี่ยวกับการฆ่าเด็กในครรภ์มารดา ตามมาตรา 10 และมาตรา 15 เป็นกฎหมายที่ไม่มีการบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานทำให้แท้งลูกโดยตรง และไม่เอาผิดผู้หญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูกด้วย อีกบทหนึ่งอยู่ในหมวดของพระอัยการโทษของกฎหมายตราสามดวงมาตรา 94 ซึ่งแบ่งกำหนดการตั้งครรภ์ออกเป็นสามช่วง ในช่วงสามเดือนแรกเรียกว่า “เขตรักษาท้อง” และช่วงที่สอง จากสามเดือนจนครบกำหนดเรียกว่า “ทศมาส” ไม่ว่าจะคลอดหรือแท้งก็ถือว่าเป็นการคลอดเด็กทั้งสิ้น และมาตรา 98 กำหนดต่อไปว่า ในการคลอดระยะที่สองนี้ ไม่ว่าจะเด็กที่คลอดจะรอดหรือจะตาย กฎหมายในจารีตประเพณีของไทยก็ยกประโยชน์ให้ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ทั้งหมด ธาวิต สุขพานิช วิเคราะห์ว่า ข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่อเรื่องนี้ชัดเจนอย่างโต้แย้งไม่ได้เลย นั่นคือ สตรีไทยมีเสรีภาพในการทำแท้งมาโดยตลอด และสตรีทุกๆ คนมีสิทธินี้เสมอกันหมด ไม่จำกัดชนชั้นหรือสถานภาพ จะยากดีมีจนเป็นเจ้า สามัญชน ไพร่ หรือทาส สิทธินี้มีอยู่พร้อมในความเป็นหญิง ผู้ชายไม่มีสิทธิยุ่งเกี่ยวด้วยเลย (ธาวิต, 2542 อ้างใน กนกรวรรณ, 2545:17)

ความเป็นชายและความเป็นหญิงถูกอบรมสั่งสอนผ่านคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อกำกับพฤติกรรมของเพศไว้ผ่านระบบค่านิยม ความคิด ความเชื่อ โดยปลูกฝังผ่านการอบรมสั่งสอน เช่น สุภาพชน คำสอนต่างๆ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของเพศไว้ชัดเจนในมิติของความเป็นชายหญิง เช่น กำหนดให้เพศชายเป็นผู้สืบสกุล เป็นผู้เข้มแข็ง แข็งแรงทางกายภาพ จึงอยู่ในฐานะของผู้นำครอบครัว โดยการเป็นผู้นำที่ดีได้ต้องเป็นผู้มีวิชา การมีวิชาจึงเสมือนการมีทรัพย์ เพื่อดูแลหาเลี้ยงครอบครัว ส่วนเพศหญิงอ่อนแอกว่า ต้องอยู่ในความปกป้องดูแล และมีหน้าที่ดูแลครอบครัว ผู้หญิงจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการมีสามีที่ดี และสตรีนั้นมีรูปเป็นทรัพย์ เช่น ในวรรณกรรมกาพย์และคำสอนประชุมโคลงโลกนิติ (กรมวิชาการ, 2543:339) มีคำสอนที่ชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติตนของหญิงชายว่า

ภาษาโสภาคด้วย	ชูบทรง
สัตวสี่เท้างามยง ³	ใหญ่อ้วน
บุรุษรอบรู้คง	งามเพื่อ รู้ ⁴ แฮ
หญิงจังกามลั่นลั่น	เลิศด้วยสามี

วัดเป็นแหล่งให้ความรู้ทางเพศศึกษามากที่สุดแก่ประชาชนไทยในโบราณกาล ทั้งที่เป็นภาพเขียนฝาผนังในวัด โบสถ์ หรือในคำสอนของพระพุทธเจ้า และในหลักธรรม พระพุทธองค์เมื่อครั้งยังมีชนม์ชีพอยู่ได้บัญญัติสิกขาบทเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของสงฆ์กับฆราวาสหญิง เช่น การรับของประเคน การจับต้องกาย การปฏิบัติตนระหว่างภิกษุกับภิกษุณี ห้ามไม่ให้ภิกษุณีมีคู่ครองหรือเสพงามคุณ

นอกจากนั้น มีบรรดาธิบายถึงการเกิดของมนุษย์ การเกิดเป็นเพศหญิง เพศชาย การเกิดสังคม การลงโทษภิกษุที่ให้คำแนะนำแก่สตรีเพื่อนำไปสู่การทำแท้ง การปฏิบัติตนตามบทบาทของมารดา บิดา อาจารย์ บุตร ภรรยา มิตร สมณพราหมณ์ (รวมเรียกว่าทิศหก) นอกจากนั้น พระพุทธองค์ยังสอนให้ห้ามการประพடுத்தผิดในกามกับลูกเขาเมียเขา หรือหญิงที่มีเจ้าของ หรือหญิงต้องห้าม คำสอนต่างๆ ไม่เพียงแต่ให้ใช้กับสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น แต่สามารถปฏิบัติกับสมาชิกทุกๆ คนในสังคม เช่น สอนให้ซื่อสัตย์ต่อกัน (สัจจะ) รู้จักข่มจิตของตน (ทมะ) มีความอดทน (ขันติ) สละให้ในสิ่งของต่างๆ ของตนให้แก่ผู้อื่น (จาคะ) สอนให้มีพรหมวิหารสี่ คือ ปรารถนาให้เขาเป็นสุข (เมตตา) ช่วยเขาให้พ้นทุกข์ (กรุณา) มีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี (มุทิตา) ไม่ยินดียินร้ายเมื่อช่วยไม่ได้ (อุเบกขา) กับสอนให้มีความละอายต่อบาป (หิริโอตตัปปะ ซึ่งถือว่าเป็นธรรมที่คุ้มครองโลก) เป็นต้น

³ หมายถึง แข็งแรง มั่นคง กล้าหาญ

⁴ คงงามเพื่อรู้ หมายถึง มีความสง่างามเพราะวิชาความรู้

การสอนเพศศึกษาผ่านวรรณคดีในสมัยอยุธยา เช่น ขุนช้างขุนแผน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเพศศึกษาของสมัยอยุธยาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การตั้งชื่อเด็ก ประเพณีบวช หมั้น แต่งงาน พัฒนาการทางร่างกาย และจิตใจเพื่อความพร้อมในการครองเรือน รวมทั้งความผูกพันของอารมณ์เพศ (ชัยวัฒน์, สุริย์ และ จารุณี, 2524:12 – 13)

ในสมัยลพบุรี จากจดหมายเหตุลาลูแบร์ แปลโดย กรมหมื่นนราธิป ประพันธ์พงศ์ ทำให้ทราบว่าในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สตรีไม่คอย คบขู้สูกชาย ทั้งนี้เพราะสามีมีอำนาจลงโทษภรรยาของตัวได้ตามอำเภอใจทุก อย่าง ตั้งแต่ขาย จองจำ จนถึงฆ่าทิ้ง ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าเธอคบขู้สูกชายอื่น และบุตรไม่กล้าขัดขืนบิดามารดาเพราะกลัวถูกขายให้ไปเป็นโสเภณี หรือเกรง ตายแล้วต้องไปเป็นเปรต (ชัยวัฒน์, สุริย์ และจารุณี, 2524:13 – 14)

การสร้างความรู้เรื่องเพศในยุคสมัยนี้ตั้งอยู่บนอุดมการณ์ทางศาสนา เป็นสำคัญ โดยเป้าหมายของชีวิตคือการหลุดพ้นจากวัฏสงสาร เรื่องเพศเป็น อุปสรรคหนึ่งที่เป็นกับดักสำคัญของการติดรส รูป กลิ่น เสียง สัมผัส ดังนั้น เรื่องเพศจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องควบคุมตนเอง รวมทั้งครอบครัว สังคมก็เข้ามา มีส่วนในการกำกับดูแลด้วย เรื่องเพศในยุคนี้ถือว่าเป็นวิถีชีวิต เป็นเรื่องธรรมชาติ การพูดจาหยอกล้อเรื่องเพศไม่ถือว่าเป็นผิดบาป อย่างไรก็ตาม เพศชายมีอำนาจ เหนือเพศหญิงในฐานะผู้ดูแล หรือผู้มีสิทธิในตัวผู้หญิงในฐานะพ่อหรือสามี ที่ผู้หญิงอาจถูกขายไปเป็นทาส หรือคลุมถุงชนได้

(2) การสร้างความรู้เรื่องเพศยุคการพัฒนาประเทศไปสู่ ความทันสมัย

การพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์ทาง การค้ากับประเทศตะวันตกและรับเอาวัฒนธรรม ความรู้ วิทยาการทางการแพทย์ จากชาติตะวันตกเข้ามานั้น มีอิทธิพลต่ออุดมการณ์ความคิดเกี่ยวกับการจัด ระเบียบเรื่องเพศ เช่น ในสมัยต้นรัชกาลที่ 5 มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศศึกษา

ในหนังสือรายเดือน เช่น หนังสือมิวเซียม หรือรัตนโกษา ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือรายเดือนเล่มแรกของไทย (พิมพ์ฉบับที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2419) เรื่องเทศศึกษาที่เขียนไว้ ได้แก่ คัมภีร์ครุฑรักษา โดย ดร. แบรดเลย์ หมอสอนศาสนาชาวอเมริกัน โลกยสังฆาร แต่งโดย ท.จ.ว.ม.ม. ทั้งสองเรื่องได้กล่าวถึงลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิง การเกิดโลหิตประจำเดือน การตั้งครรภ์ การเจริญเติบโตของทารกในครรภ์ ลักษณะของมดลูก และลักษณะภายนอกของอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย เป็นต้น

การรับเอาอารยธรรมของชาติตะวันตกที่ได้รับอิทธิพลทางศาสนาคริสต์และวิทยาศาสตร์ในสมัยนั้น มองว่าเรื่องเทศเป็นไปเพื่อการเจริญพันธุ์เท่านั้น ในงานศึกษาของชลิดาภรณ์ (2551ก) ชี้ให้เห็นว่า การมองเรื่องเทศดังกล่าวส่งผลให้เกิดความรู้สึก การรับรู้เกี่ยวกับเรื่องเทศเปลี่ยนแปลงไป ดังที่สุจิตต์ (2549, อ้างถึงใน ชลิดาภรณ์, 2551ก:48) เสนอว่า

เทศสัมพันธ์ที่คนไทยคิดว่ามีหน้าตาที่อย่างเดี๋ยวนั้นคือการให้กำเนิดมนุษย์นี้จริงๆ แล้วไม่ได้เป็นความคิดของคนไทยสมัยก่อน แต่เป็นความคิดของฝรั่งซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยวิคตอเรียของอังกฤษ ความคิดนี้ได้รับอิทธิพลทั้งทางศาสนาคริสต์และวิทยาศาสตร์ในสมัยนั้น แล้วเราก็เริ่มรับเข้ามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ลงมาถึงปัจจุบันนี้ ทำให้เรามองเรื่องของเทศสัมพันธ์ว่ามันมีหน้าที่เพียงอย่างเดียว คือ หน้าที่เกี่ยวกับการให้กำเนิดมนุษย์ เมื่อไหร่ที่เทศสัมพันธ์ไม่เกี่ยวกับการให้กำเนิดมนุษย์เมื่อนั้นเราก็จะรู้สึกว่ามันเป็นอนาจารไปหมด

ไม่เพียงความหมายเรื่องเทศดังกล่าวที่ถูกส่งผ่านและรับเข้ามาในสังคมไทย เรื่องผิวเดี๋ยวนั้นเดี๋ยวนั้นก็ถูกส่งเข้ามาด้วย รวมทั้งภาคปฏิบัติการของทะเบียนสมรสที่เป็นสัญญาณบ่งบอกถึงการเปลี่ยนสถานะทางสังคม และข้อกำหนดว่าด้วยการจดทะเบียนช้อนเป็นโมฆะคือไม่มีผลทางกฎหมาย

นอกจากนั้น ระบบคิดเกี่ยวกับสิทธิของครรภ์ที่เดิมเป็นสิทธิของผู้หญิงหรือมารดาโดยสมบูรณ์ก็ได้ปรับเปลี่ยนไป มีการประกาศยกเลิกกฎหมายลักษณะผิวเมียและบังคับใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งนำแนวคิดมาจากกฎหมายของเยอรมัน มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูกในมาตรา 260-264 ห้ามการทำแท้งอย่างเคร่งครัด ไม่มีกรณียกเว้น (กนกวรรณ, 2545:17-18)

ในระยะต่อมา มีนโยบายวางแผนครอบครัวเพื่อลดอัตราการเพิ่มของประชากร โดยสร้างคำขวัญ เช่น มีลูกมากยากจน มีลูกหนึ่งคนจนไป 7 ปี โดยระยะต้นที่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจกำหนดนโยบายให้มีบุตรได้ไม่เกิน 4 คน และต่อมาให้มีไม่เกิน 2 คน และมีมาตรการคุมกำเนิดติดตามมา เช่น การใช้ถุงยางอนามัยที่รณรงค์โดยคุณมีชัย วีระไวทยะ จนเป็นที่รู้จักในนาม “ถุงยางมีชัย” หรือให้การเลี้ยงดูบุตรได้ไม่เกิน 4 คน และ 2 คน สามารถหักลดหย่อนภาษีได้ในระยะต่อมา

การให้ความรู้เรื่องเพศ ที่เดิมเป็นเรื่องของการกำกับพฤติกรรมทางเพศของสมาชิกในสังคมผ่านคำสอนของศาสนาพุทธ หรือการอบรมสั่งสอนของครอบครัว และการกำกับของสังคม/ชุมชน ถูกปรับรูปแบบและเนื้อหาไปอยู่ในรูปของวิชาเพศศึกษาและเริ่มมีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยรัฐบาลไทยรับหลักการให้มีการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนได้เมื่อ 24 ธันวาคม 2517 อย่างไรก็ตาม ขอบข่ายของเพศศึกษาถูกกำหนดภายในกรอบความรู้ที่ตั้งอยู่บนศาสตร์ในยุคทันสมัยที่ให้ความสำคัญกับความเป็นสากลที่เป็นศาสตร์บริสุทธิ์ ปราศจากอคติ เป็นกลาง การให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์จึงถูกกำหนดให้อยู่ในกรอบของกายวิภาค สรีระวิทยา ระบบสืบพันธุ์ของเพศชายและหญิง ตลอดจนจนการทำให้เกิดทารกและการเรียนรู้จิตวิทยาาระหว่างเพศ (ชัยวัฒน์, สุรีย์ และจารุณี, 2524:7; ระวีวรรณ, 2538: 15-16, 18, 19-26) ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในมิติอื่นจึงไม่จัดว่าเป็นความรู้และไม่ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรการสอนเพศศึกษา

ภายใต้ระบบความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์ที่ใช้เป็นฐานกำหนดและพิสูจน์ความเป็นเพศ การจำแนกแยกเพศถูกทำให้เห็นเป็นรูปธรรมผ่านรูปลักษณะของอวัยวะเพศ และโยงใยถึงศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์ เช่น กายวิภาค ชีววิทยา จิตวิทยา รวมทั้งมีการกำหนด ผู้เชี่ยวชาญ (expert) เช่น แพทย์ และรูปแบบความรู้ที่พิสูจน์ได้ (authoritative knowledge) เข้ามายืนยันให้เห็นเป็นประจักษ์ของการมีอยู่ซึ่งเพศและความผิดปกติของเพศ ผ่านงานศึกษาทางการแพทย์ที่พิสูจน์ว่าร่างกายมนุษย์พัฒนาภาวะทางเพศภายใต้ปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ โครโมโซม (chromosomes) อวัยวะเพศหญิง/ชาย (gonads) และฮอร์โมน (hormones) (Meyer, 2010:29 – 30)

โครโมโซมเพศกำหนดโดยไข่และสเปิร์มที่รวมตัวเป็นสิ่งมีชีวิตใหม่ โดยไข่ (ovum) จะให้โครโมโซม X ส่วนสเปิร์มผลิตโครโมโซม X หรือ Y เพศหญิงจะประกอบด้วยโครโมโซม XX ส่วนเพศชาย XY แต่เด็กบางคนมีโครโมโซม XO (เทอร์เนอร์ ซินโดรม “Turner Syndrome” พบในเพศหญิง เกิดจากโครโมโซม X ขาดหายไป 1 แห่ง โครโมโซมเป็นแบบ XO อาการ ลักษณะอวัยวะเพศภายนอกเป็นหญิง มีรูปร่างเตี้ย คอเป็นแฉง หน้าอกแบนกว้าง เต้านมเล็กและหัวนมอยู่ห่างกัน อวัยวะเพศเจริญได้ไม่เต็มที่ รังไข่และมดลูกเล็กและเป็นหมัน) และบางคนมีโครโมโซม XXY (ไคลน์เฟลเตอร์ ซินโดรม “Klinefelter Syndrome”) พบในผู้ชาย เกิดจากมีโครโมโซม X เกินมา 1 แห่ง โครโมโซมเป็นแบบ XXY อาการ อวัยวะเพศภายนอกเป็นเพศชาย แต่อัณฑะเล็ก เต้านมโตคล้ายผู้หญิง รูปร่างสูง อ้วน ปัญญาอ่อนข้างอ่อน) ดังนั้น ผู้ที่มีโครโมโซมไม่เป็นไปตามแบบแผนก็กลายเป็นผู้ที่มีความผิดปกติ (Meyer, 2010: 29 – 30)

เรื่องเพศที่รับมาจากวัฒนธรรมตะวันตกนั้นยังผูกโยงกับการเจริญพันธุ์ที่มองเรื่องเพศหรือเพศวิถีเป็นวิธีการหรือกระบวนการในการให้กำเนิด ดังนั้น เพศวิถีที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการให้กำเนิดจึงเป็นเพศวิถีที่ถูกต้อง และเพศวิถีที่ได้รับการยอมรับตามแนวคิดนี้จึงอยู่ที่เพศวิถีแบบรักต่างเพศ

ส่วนเพศวิถีแบบอื่นเช่นเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกัน กลายเป็นเรื่องผิดปกติหรือ เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของเพศวิถีแบบรักต่างเพศ

เรื่องเพศที่เป็นปกติหรือธรรมชาติจึงมีเพียงเพศหญิงและเพศชายและเพศวิถีแบบรักต่างเพศเท่านั้น ส่วนเพศอื่นเพศวิถีแบบอื่นถูกผลักเข้าสู่พื้นที่ของความผิดปกติ ความบกพร่องไป ดังงานศึกษาของ เทอดศักดิ์ (2545) เรื่องวาทกรรมเกี่ยวกับ “เกย์” ในสังคมไทย พ.ศ. 2508 – 2542 ที่พบว่าในช่วงปลายทศวรรษ 2500 ของการพัฒนาประเทศนี้เองที่ได้รับเอาคำว่า เกย์ จากสังคมอเมริกันมาใช้เรียกคนที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ และรับเอาระบบคิดเกี่ยวกับเกย์เข้ามาด้วยในฐานะผู้มีความผิดปกติทางจิตที่สามารถรักษาให้หายได้ และในช่วงปลายทศวรรษ 2510 คนกลุ่มนี้เริ่มใช้หนังสือพิมพ์เป็นพื้นที่ในการสร้างวาทกรรมให้สังคมยอมรับ อย่างไรก็ตาม วาทกรรมกระแสหลักก็หยิบประเด็นเรื่องอาชญากรรมกับเกย์ว่าเป็นปัญหาสังคม ปลายทศวรรษ 2520 คนกลุ่มนี้ได้พยายามสร้างวาทกรรมของตนขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมีนิตยสารที่ให้ “พื้นที่” มากขึ้น โดยเฉพาะนิตยสารสำหรับเกย์ที่ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นสิ่งปกติ และ “เกย์” สามารถทำประโยชน์ให้สังคมได้เช่นเดียวกับหญิงและชาย แต่วาทกรรมกระแสหลักก็หยิบยกเรื่องโรคเอดส์ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในขณะนั้นมีสาเหตุสำคัญจากเกย์ ทศวรรษ 2530 วาทกรรมกระแสหลักผ่อนคลายเป็นประเด็นเรื่องเกย์เป็นโรคจิตลง จิตแพทย์บางคนเริ่มยอมรับว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศไม่ใช่โรคจิต ไม่ต้องบำบัดรักษา และมีใช้พาหะสำคัญของโรคเอดส์ แต่อย่างไรก็ตาม ยังชูประเด็นเรื่องเกย์เป็นภัยต่อสังคม ขณะที่เกย์เริ่มมีพื้นที่สาธารณะช่วงครึ่งช่วงคราว แต่สังคมภายใต้วาทกรรมกระแสหลักก็ยังไม่ยอมรับเกย์โดยสมบูรณ์

สำหรับคำว่า ทอม ที่มาจากคำภาษาอังกฤษว่า ทอมบอย (tomboy) และ ดี มาจากคำว่า เลดี้ (lady) เป็นคำที่ใช้เรียกเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง (female homosexuality) หรือเลสเบี้ยน (lesbian) โดยทอมบอยถูกนำมาใช้ในความหมายของหญิงรักหญิงที่ทำตัวเลียนแบบชาย เพี้ยนจากความหมาย

เดิมในภาษาอังกฤษที่หมายถึงเด็กผู้หญิงที่แก่นแก้วคล้ายผู้ชาย เริ่มนำมาใช้ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970 และดี หญิงรักหญิงที่แสดงออกเป็นหญิง มีการนำมาใช้ระยะหลังต่อมา (ปิยรัตน์, 2546:18, 34) ส่วนคำว่าเลสเบียนนั้น จากการศึกษาของปีเตอร์ แจ็คสัน (Jackson, 1997 อ้างถึงใน ปิยรัตน์, 2546:34) ชี้ว่า ในช่วงปี 2513 ผู้หญิงที่มีลักษณะเป็นชายไม่ได้ถูกเรียกว่ากะเทยอีกต่อไป หากมีคำยืมจากภาษาอังกฤษปรากฏขึ้นในสังคมไทย คือคำว่า เลสเบียน (lesbian) และคำว่า ไดค์ (dyke)

แม้จะบัญญัติคำศัพท์ขึ้นเรียกขานกลุ่มเพศดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของกลุ่มเพศที่เปิดพื้นที่ของการมีอยู่ของเพศอื่นๆ นอกจากเพศชายและเพศหญิง แต่ระบบคิดเกี่ยวกับเพศที่ต่างจากเพศชายหรือหญิงก็ถูกมองว่าเป็นเรื่องผิดปกติ เบี่ยงเบน ส่งผลให้การปฏิบัติต่อหรือการได้รับสิทธิต่างๆ อยู่ในฐานะที่เป็นรอง และถูกเลือกปฏิบัติ

การให้ความรู้เรื่องเพศในสังคมก็มีลักษณะถ่ายทอดระบบคิดดังกล่าว ทั้งในส่วนของศึกษาในระบบโรงเรียน และการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนทางเพศที่กระทำผ่านครอบครัวและชุมชน แต่การรับอารยธรรมตะวันตกและความทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตของคนทันสมัยผ่านสื่อต่างๆ หรือผ่านการศึกษเล่าเรียนในต่างประเทศ ทำให้สังคมไทยเปิดรับค่านิยมเกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศในรูปแบบที่เปิดเผยมากขึ้น แสดงออกมากขึ้น ในขณะที่การให้คุณค่ากับความเป็นเพศยังไม่ปรับเปลี่ยนดังจะเห็นทัศนคติความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศ ในงานศึกษาของรัตนา (2538 อ้างถึงใน จักรกฤษณ์, 2552:17 – 18) ได้รวบรวมความเชื่อทางเพศในสังคมวัฒนธรรมไทยไว้หลายประการ ดังนี้

1. ความเชื่อที่ว่าผู้ชายเป็นมนุษย์เพศที่เหนือกว่าผู้หญิง ผู้หญิงอ่อนแอกว่าผู้ชาย
2. ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงเป็นเพียงสมบัติของผู้ชาย

3. ความเชื่อว่าการต้องการทางเพศของผู้ชาย เป็นสิ่งจำเป็นที่จะ
ต้องการทางปลดปล่อย หรือตอบสนองอย่างน่าเห็นใจ ในขณะที่ความต้องการ
ทางเพศของผู้หญิงไม่จำเป็นต้องทำเช่นนั้น

4. ความเชื่อว่าคุณชายที่แท้หรือชายชาติตรีต้องการทางเพศสูง

5. ความเชื่อว่าคุณชายมีความต้องการทางเพศสูงกว่าผู้หญิง

6. ความเชื่อว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายจะมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง
หลายๆ คน

7. ความเชื่อว่าเป็นเรื่องปกติที่ผู้ชายสามารถไปหาความสุขทางเพศ
นอกบ้านได้

8. ความเชื่อที่โสเภณีมีไว้เพื่อแก้ปัญหาความต้องการทางเพศของผู้ชาย

9. ความเชื่อว่าการเที่ยวโสเภณีเป็นความชอบธรรมเพราะผู้หญิง
ได้เงินตราเป็นการตอบแทน

10. ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ (Sexual Object) เป็นสิ่งที่
สามารถหาซื้อได้ด้วยเงินตรา อาจมีสภาพเหมือนเครื่องเล่นหรือนางทาสบนเตียง

11. ความเชื่อว่าคุณชายไม่มีความจำเป็นต้องรับผิดชอบหลังมีเพศสัมพันธ์
ด้วยความคิดความเชื่อดังกล่าว เรื่องเพศสำหรับเพศชายจึงกลายเป็น
มายาคติสำคัญที่ถือเป็นคุณสมบัติของชายชาติตรี และเพศหญิงมีหน้าที่ต้องตอบ
สนองความต้องการทางเพศให้กับฝ่ายชาย และเพศชายยังมีอำนาจเหนือ
เพศหญิงในระบบความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ทั้งในส่วนของ การแสดงออก
ประสบการณ์ ความต้องการ ผลผลิต (เด็กที่คลอดมาจะใช้นามสกุลตามพ่อ)

สำหรับเพศหญิงนั้นอยู่ในฐานะที่เป็นรอง ได้รับการยอมรับในการแสดงออก
ทางเพศหรือเพศวิถีได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในสถาบันการแต่งงาน กรณีที่ไม่อยู่ในสถาบัน
การแต่งงาน การมีเพศสัมพันธ์กลายเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง และหากเกิด
การตั้งครรภ์ขึ้นฝ่ายหญิงต้องรับภาระในการดูแลครรภ์โดยลำพัง หากฝ่ายชาย
ไม่รับผิดชอบ การตั้งครรภ์จะกลายเป็นเรื่องที่ถูกตำหนิติติงจากสังคม และผลัก

ให้คนกลุ่มนี้ออกไปนอกกรอบการยอมรับจากสังคม ซึ่งนอกจากสะท้อนให้เห็นในรูปของการตำหนิติติงแล้วยังเห็นได้จากการไม่มีการให้บริการหรืออำนวยความสะดวกทั้งในแง่ข่าวสารข้อมูลหรือการบริการดูแลด้านสุขภาพอนามัยสำหรับผู้ที่อยู่นอกกรอบตามที่สังคมกำหนด

เรื่องเพศในยุคนี้อย่างสะท้อนอุดมการณ์ทางสังคมที่ชี้ให้เห็นข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งบรรทัดฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ โดยพฤติกรรมหรือการปฏิบัติใดที่เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดก็จัดว่าเป็นความปกติ กรณีที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดจัดเป็นเรื่องผิดปกติ กฤตยา และกนกวรรณ (2550) ได้สรุปแนวคิดของเกล รูบินเพื่อเปรียบเทียบลักษณะความสัมพันธ์ทางเพศที่ปกติและผิดปกติ ดังนี้

เพศสัมพันธ์ที่ “ปกติ”	เพศสัมพันธ์ที่ “ผิดปกติ”
ระหว่างชายกับหญิง	ระหว่างคนเพศเดียวกัน
ชายหญิงต้องแต่งงานกันแล้ว	เพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
เป็นแบบผัวเดียวเมียเดียว	เพศสัมพันธ์นอกสมรส
เป็นไปเพื่อการสืบสกุล	เพื่อเหตุผลอื่นที่ไม่ใช่เพื่อการสืบสกุล
ไม่ใช่เพศสัมพันธ์ที่ทำไปเพื่อเงิน	ซื้อ/ขายบริการทางเพศ
คู่นอนยังไม่ได้เลิกกัน	ช่วยตัวเอง(masturbation)/ไม่จริงจัง
คู่นอนอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน	คู่นอนอายุต่างกันมาก
เพศสัมพันธ์เกิดขึ้นที่บ้าน	เพศสัมพันธ์ในที่สาธารณะตามฟุ่มไม้ ในห้องน้ำ
ไม่ใช่สื่อโป๊และอุปกรณ์เสริมเพื่อกระตุ้นอารมณ์	ใช้สื่อโป๊และอุปกรณ์เสริมเพื่อกระตุ้นอารมณ์

ที่มา: Rubin, 1984 อ้างใน กฤตยา และกนกวรรณ, 2550: 92

อุดมการณ์และวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านระบบความสัมพันธ์ และบทบาทของเพศ ที่เป็นอุดมการณ์ความคิดแบบชายเป็นใหญ่ กำหนดให้ผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เป็นรองที่สามารถเห็นได้จากระบบคิดเกี่ยวกับเพศชายและเพศหญิง เช่น ผู้ชายเป็นผู้สืบทอดสกุล (เรณู, 2544:43 – 45) ผู้หญิงไม่สามารถบวชเรียนได้ เป็นเพศอ่อนแอต้องได้รับการช่วยเหลือดูแลปกป้องจากผู้ชาย

ภายใต้ฐานคิดผู้ชายเป็นใหญ่ประกอบกับความคิดที่ว่าผู้ชายต้องเป็นผู้นำทั้งทางสังคมและทางเพศ และค่านิยมของสังคมที่กำหนดให้ผู้หญิงที่ดีต้องเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ ส่งผลให้ผู้หญิงมีโอกาสเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศ โรคที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์ วิธีการคุมกำเนิดน้อยกว่าเพศชาย เช่น ในงานศึกษาของ Ford & Kittisuksathit (1996 อ้างใน บุปผา, เบญจา และเกรย์, 2544:16) พบว่า ผู้หญิงธรรมดาที่มีความรู้เกี่ยวกับหญิงงามอนามัย โรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ (STDs/HIV/AIDS) น้อยกว่าผู้ชาย แต่ในทางตรงข้ามผู้หญิงชายบริการจะรู้วิธีการใช้หญิงงามอนามัยมากกว่าลูกค้า (ผู้ชาย) รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอชไอวี/เอดส์มากกว่าผู้ชาย และผู้หญิงที่ไม่ใช่ผู้หญิงชายบริการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ตลอดเวลา ขณะเดียวกันกลุ่มผู้หญิงที่ไม่ใช่ผู้หญิงชายบริการ (ทั้งโสดและแต่งงานแล้ว) กลับมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ใช่กลุ่มเสี่ยง ทำให้ละเลยในเรื่องความรู้และการปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพอนามัยของตน และในบางกรณีอาจรวมถึงลูกที่อยู่ในครรภ์ด้วย

จากการศึกษาของแคช (Cash ,1993 อ้างใน บุปผา, เบญจา และเกรย์, 2544:16) ที่โรงงานในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า วัยรุ่นสตรีที่ทำงานในโรงงานมีความรู้เรื่องเพศผิดๆ อายุที่จะพูดเรื่องเพศ จึงไม่รู้จักรวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์หรือการป้องกันไม่ให้ตนเองติดโรค เช่นเดียวกับการศึกษาของพิมพ์วัลย์ (2541 อ้างใน บุปผา, เบญจา และเกรย์, 2544:16) ที่พบว่าโรคทางเพศสัมพันธ์ในสตรียังเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากไม่มีความรู้เกี่ยวกับอาการเริ่มแรกของ

โรคทางเพศสัมพันธ์และมีพฤติกรรมอื่นๆ อีก เช่น ไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยกับคนรักหรือสามี เมื่อสามีติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ (STDs) มักไม่บอกภรรยา เมื่อภรรยามีอาการผิดปกติก็ไม่ถามสามี สตรีสงสัยว่าสามีเป็นโรคทางเพศสัมพันธ์ แต่ไม่กล้าถาม ไม่กล้าปฏิเสธเพศสัมพันธ์ และไม่กล้าใช้ถุงยางอนามัย ชายที่เป็นหนองในเทียมไม่ปรากฏอาการ เป็นต้น

ภายใต้ระบบคิดดังกล่าวจึงไม่ได้มองความแตกต่างทางเพศว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่สามารถแตกต่างได้และดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมกัน แต่เป็นความแตกต่างที่เจือปนไปด้วยการแบ่งระดับแยกชนชั้น ส่งผลให้ความรู้ทัศนคติเรื่องเพศที่กำหนดให้มีในคนแต่ละกลุ่ม และการเข้าถึงความรู้เรื่องเพศของคนแต่ละกลุ่มนั้นถูกปิดกั้นและกีดกันการเข้าถึงอย่างน่าวิตก

การกำหนดให้เพศชายเท่านั้นที่มีบทบาทนำในเรื่องเพศ ส่วนเพศหญิงต้องไม่เพียงสาวเรื่องเพศจึงจะเป็นผู้บริสุทธิ์สะอาด เป็นกุลสตรี และที่สำคัญผู้หญิงที่ดีต้องไม่มีความต้องการทางเพศ เรื่องเพศจึงเป็นเรื่องของผู้ชายเท่านั้น และสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะโดยผ่านสื่อต่างๆ การพูดคุยแลกเปลี่ยนหรือจากการหาประสบการณ์จริงกับหญิงค้าบริการ ในขณะที่ผู้หญิงจะเข้าถึงเรื่องเพศได้โดยการแต่งงานเท่านั้น ด้วยกรอบคิดดังกล่าว การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสจึงถูกมองว่าเป็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทั้งหญิงและชาย แต่สำหรับเพศชายแล้วสังคมผ่อนผันให้สามารถมีได้เพื่อแก้ปัญหาความต้องการทางเพศ ในชายที่ไม่ได้รับการปลดปล่อยจะเป็นปัญหาวิกฤตินอกจากนั้นเป็นการสะสมประสบการณ์และนำไปใช้ในการดำรงชีวิตครอบครัว แม้แต่การแต่งงานแล้วไม่มีบุตรก็กลายเป็นปัญหา และเป็นประเด็นที่ฝ่ายสามีสามารถหยิบยกขึ้นมาอ้างเพื่อการหย่าร้าง หรือหาหญิงอื่นเพื่อผลิตทายาทสืบสกุล

ในยุคของการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยแม้เพศหญิงจะมีบทบาททางสังคมและเศรษฐกิจมากขึ้น ผ่านการศึกษาและการเข้าสู่งานอาชีพที่หลากหลาย แต่การให้ความรู้เรื่องเพศกับเพศหญิงนั้นยังอยู่ในกรอบที่จำกัด

กล่าวคือ มีการให้การศึกษาเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ให้ความรู้ในทางชีววิทยา การทำงานของอวัยวะสืบพันธุ์ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการให้ความรู้กับผู้เรียนในวัยต้นของการเจริญพันธุ์ที่ขาดประสบการณ์และมองว่าความรู้ที่เรียนนั้นห่างไกลจากวิถีการดำรงชีวิตของตนเอง ดังในงานศึกษาของ กนกวรรณ (2545: 48–49) พบว่า ผู้ที่ท้องไม่พร้อมนั้นส่วนหนึ่งเชื่อว่าการคุมกำเนิดเป็นเรื่องของคนที่แต่งงานแล้ว เมื่อยังไม่ได้แต่งงานเลยไม่กล้าคุม ไม่กล้าไปหาหมอ หรือไม่มีความรู้เรื่องคุมกำเนิดที่แม้จะมีการสอนเรื่องถุงยางอนามัยในโรงเรียน แต่ก็สอนให้กับเพศชายเท่านั้น และแม้จะสอนเพศศึกษาในโรงเรียนแต่ก็ไม่ได้สนใจเพราะไม่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง

ยิ่งไปกว่านั้น ชลิดาภรณ์ (2551ข:17, 61) พบว่า หนังสือโป๊เป็นแหล่งความรู้เรื่องเพศแรกๆ ของคนหลายกลุ่ม โดยเฉพาะเด็กชาย นอกจากนี้งานศึกษาหลายชิ้นพบว่าเพศชายมีประสบการณ์ทางเพศครั้งแรกกับหญิงค้าบริการ ความรู้เรื่องเพศของเพศชายที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำในเรื่องเพศตั้งบนความเสี่ยง ทั้งในส่วนของ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสื่อโป๊ที่เป็นพื้นที่ของจินตนาการ ซึ่งหลุดกรอบจากโลกของความเป็นจริง และการเรียนรู้ประสบการณ์ทางเพศจากหญิงค้าบริการนั้น ย่อมเป็นความเสี่ยงในการติดโรคหากไม่มีการป้องกันที่ถูกต้อง

ในยุคแห่งความทันสมัยที่ตั่งบนพื้นฐานความรู้และความชอบธรรมของความรู้ส่งผลให้วาทกรรมเรื่องเพศหรือการจัดระเบียบเรื่องเพศแบ่งเป็น 2 เพศตามลักษณะทางกายภาพ และสนับสนุนด้วยข้อบ่งชี้จากการศึกษาวิเคราะห์วิจัยทางการแพทย์ประกอบการผูกโยงเรื่องเพศ เพศวิถีเข้ากับการเจริญพันธุ์ส่งผลให้เพศวิถีแบบรักต่างเพศเป็นบรรทัดฐานและความสัมพันธ์ภาคบังคับของความสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์ พร้อมทั้งการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้กับเพศสภาพ และข้อห้ามหรือข้อบังคับให้กับเพศวิถีแบบอื่น เช่น เพศวิถีแบบรักเพศเดียวกัน ในฐานะผู้ผิดปกติ บกพร่องหรือเบี่ยงเบน และไม่ได้รับการยอมรับ

หรือยกย่องจากสังคม ในยุคนี้ เกย์ เลสเบียน กะเทย หรือเพศวิถีแบบรักได้ ทั้งสองเพศ จึงอยู่ในฐานะสิ่งที่ไม่เป็นธรรมชาติผิดปกติ เบียงเบน ไม่เป็นที่ ยอมรับ

(3) การสร้างความรู้เรื่องเพศศึกษิตนธรรมบธิกคณียม

กว่า 50 ปีนับแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกที่รับเอาแนวคิดการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมตามแนวเสรีประชาธิปไตย ผนวกกับการเข้ามาของระบบ ทุนนิยมที่ใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ พร้อมกับ ผลพวงของความทันสมัยที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ทั้งด้านการแพทย์ที่ทรงประสิทธิภาพ และการติดต่อสื่อสารผ่าน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผ่านถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม พฤติกรรม ให้สังคม ต่างๆ ทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งหลักการสำคัญ ในแนวคิดบริกคณียมที่ถูกสร้างและเผยแพร่ผ่านความหมายของการมีชีวิตอยู่ คือ การได้มา (acquisition) การเป็นเจ้าของ (ownership) และการบริโภค (consumption) (McGregor, 2003:15) และให้ความสำคัญกับ “เสรีภาพ ในการเลือก” (free choice) ที่สามารถตอบสนองความต้องการผ่านสินค้าและ บริการที่จับต้องได้ การบริโภคจึงกลายเป็นอำนาจใหม่ที่เข้ามาจัดกระทำกับ เนื้อตัวร่างกายโดยตรง โดยทำให้ร่างกายเป็นวัตถุที่สะท้อนความเป็นตัวตนผ่าน ขนาด รูปร่าง ท่าทาง วิธีการเดิน นั่ง วิธีการรับประทานอาหาร การดื่ม พื้นที่ ทางสังคม น้ำเสียง สำเนียง การใช้ภาษา การแสดงออกทางใบหน้า ฯลฯ เพื่อ จัดระดับฐานะตำแหน่งในสังคมตามสินค้าและบริการที่ใช้ การกำหนดรูปแบบ ของความทันสมัย ความงาม ความสมบูรณ์แบบภายใต้รูปลักษณ์แห่งความเป็น ชายและหญิง โดยการสร้างมาตรฐานความทันสมัย ความงามผ่านการประกวด นางงามจักรวาล นางงามโลก ผ่านการสื่อสาร โฆษณา สินค้า ฯลฯ พร้อมทั้ง เปิดช่องทางให้ได้มาซึ่งรูปลักษณ์ผ่านวิทยาการทางการแพทย์ เวชสำอาง หรือ สินค้าและบริการต่างๆ

บริโภคนิยม (consumerism) จึงเป็นคติสำคัญของวัฒนธรรมบริโภค ที่ยอมรับการบริโภคในฐานะวิถีในการพัฒนาตนเอง การตระหนักในตนเอง และการเติมเต็มความปรารถนาของตนเอง ในสังคมบริโภคนิยมนี้ อัตลักษณ์ของบุคคลผูกติดกับสิ่งที่บริโภค คนจึงซื้อสินค้ามากกว่าความต้องการที่เป็นความจำเป็นพื้นฐาน และสนใจแค่ประโยชน์ของตนเองที่ได้จากการบริโภคมากกว่าผลของการบริโภคนั้นจะเกิดขึ้นต่อส่วนรวม ชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม อะไรที่ก่อให้เกิดความสุขสูงสุดเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ดังนั้น การบริโภคโดยการซื้อสินค้าและบริการจะสนใจความต้องการที่แท้จริงน้อยมาก ความทนทาน ของแท้ หรือเทียม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในกระบวนการผลิตหรือการทำลาย สิ่งที่น่าสนใจคือ วัตถุที่ได้เป็นเจ้าของ (stuff of life) มากกว่าคุณภาพของชีวิต (quality of life) โดย ดิวร์นิง (Durning, 1992 อ้างใน McGregor, 2003:19) กล่าวว่า คนที่อาศัยอยู่ในวัฒนธรรมบริโภคนิยมพยายามสร้างความพึงพอใจ ทั้งด้านสังคม อารมณ์ และจิตวิญญาณด้วยวัตถุ

ด้วยวิธีคิดดังกล่าว สินค้าและบริการจะถูกผลิตขึ้นมาอย่างหลากหลาย เพื่อสนองความต้องการและเป็นภาคปฏิบัติการเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และให้เห็นถึงเสรีภาพของการเลือก (free choice) และความเป็นไปได้ในการตอบสนองหรือเติมเต็มความต้องการ ความสมบูรณ์แบบผ่านสินค้าและบริการ ร่างกายและผลิตภัณฑ์ของร่างกายก็ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว เช่น การเสริมตั้งจมูก เหล็กกราม ฮอร์โมนที่ผลิตขึ้นเพื่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ให้กับกลุ่มหญิงข้ามเพศ ยาไวอะกร้าที่นิยมใช้ในการเสริมความแข็งแรงทางเพศของชาย อาหารเสริมที่ผลิตเพื่อบำรุงร่างกายให้สมส่วน/ลดความอ้วน ฯลฯ การพัฒนาประสิทธิภาพของเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารเป็นตัวเปิดพื้นที่ให้ตัวบทเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ รวมทั้งเรื่องเพศ (sexual text) ให้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเพศวิถีรูปแบบใหม่ก็ถูกสร้างและผลิตเพิ่มขึ้นด้วย เช่น เซ็กส์โฟน (phone sex) อีเมลล์แอฟแฟร์ (email affairs) ไซเบอร์เซ็กส์ (cybersex) แคมฟร็อก (camfrog) ซึ่งกลายเป็นรูปแบบต่างๆ ของการปฏิบัติทางเพศ (sexual practice)

เรื่องเพศจึงขยายกรอบจากเพศสัมพันธ์ไปสู่เรื่องของอัตลักษณ์ การสร้างภาพลักษณ์นิยมผ่านความทันสมัย ความใหม่ ความดึงดูดใจ นวัตกรรม ความงาม ความมีสุขภาพดี การมีอนามัยดี ถูกสุขอนามัย ที่เข้ามากำหนดอุดมการณ์ความคิด รวมทั้งการกระทำที่กำหนดเพื่อเป็นหนทางให้ได้ครอบครองอัตลักษณ์ หรือภาพลักษณ์ที่ถูกจัดวางว่าเป็นที่นิยม เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา วัฒนธรรมความเป็นที่นิยม (popular culture) ถูกเผยแพร่ผ่านเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน การตลาด การรักษาโรค และการบริโภค โดยมีความใหม่ ความสด และการบริโภคเป็นกลไกสำคัญในการแพร่กระจาย เช่น ความปรารถนาที่จะมีเพศสรีระที่ต่างจากสรีระที่ได้มาแต่กำเนิด หรือร่างกายที่จัดว่าสวยงามตามมาตรฐานสากล เช่น สูงเพรียว จมูกโด่ง ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศ ผ่าตัดเสริมความงาม เข้าคอร์สลดน้ำหนัก ฯลฯ หรืออัตลักษณ์ที่ส่งผ่านสินค้าหรือบริการที่ใช้ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า ที่กำหนดให้มีคุณค่าผ่านชื่อของสินค้า (brand name)

ไม่เพียงการใช้สินค้าและบริการเท่านั้นที่สะท้อนความทันสมัย การใช้ชีวิต/วิถีชีวิตก็สะท้อนให้เห็นความทันสมัยด้วย เช่น การย้ายถิ่นเข้ามาหางานทำในเมือง ซึ่งถือเป็นการเข้าสู่สังคมที่ทันสมัย มีอิสระ สามารถคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง หลุดพ้นจากการจับจองของครอบครัว ผู้ปกครอง ประกอบการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารที่สามารถส่งผ่านค่านิยมจากทุกแห่งหนเข้ามาได้อย่างกว้างขวางรวดเร็ว ประกอบกับการแพร่หลายของคอมพิวเตอร์ที่มีใช้ทั่วไปทั้งในบ้าน สำนักงาน ทุกคน ทุกเพศวัยสามารถใช้ได้ และการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ (online) ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถือเป็นสื่อ ทำให้คนสามารถติดต่อสื่อสารได้รวดเร็ว รูปแบบการติดต่อและสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์โดยไม่เห็นหน้าค่าตาหรือเห็นภาพ การแสดงผ่านคลิปต่างๆ กลายเป็นอีกพื้นที่ทางสังคมที่มีลักษณะเสมือนจริง (cyber worlds, cyber space) สังคมออนไลน์ (chat) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (email) ถูกนำมาใช้เป็นสื่อในการสร้างและส่งผ่านความบันเทิง การค้า ข่าวสารข้อมูล รวมทั้งการแสดงออกความเป็น

ตัวตน ที่สามารถทำได้ทั้งในรูปของการเผยตัวตนและไม่เปิดเผย พื้นที่นี้จึงเป็นพื้นที่ของการแสดงออกโดยไม่จำกัด โดยเฉพาะการแสดงออกถึงตัวตน เพศวิถี ความต้องการทางเพศ

เพศที่มีสองเพศและเป็นคุณลักษณะที่มีมาแต่กำเนิดถูกปรับไปสู่คุณลักษณะของบุคคลที่สามารถเลือกได้ ซึ่งเป็นการขยายกรอบความเป็นเพศที่กำหนดโดยอวัยวะเพศ หรือโครโมโซม และฮอร์โมนที่ได้มาแต่กำเนิด ไปสู่ความเป็นเพศที่กำหนดผ่านรูปลักษณ์และการใช้สินค้าและบริการ นัยหนึ่งอาจเป็นการเปิดพื้นที่ที่เคยจำกัดให้กับผู้ที่ไม่พึงพอใจเพศกำเนิด ให้สามารถปรับเปลี่ยนเพศให้อยู่ในสภาพที่สะดวกและมั่นใจในความเป็นตัวตนของตนเองได้ เพศจึงมีได้จำกัดอยู่ที่ความเป็นเพศหญิงหรือชายตามลักษณะของอวัยวะเพศโดยกำเนิด แต่เพศกลายเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่มีองค์ประกอบหลากหลาย สามารถเลือกองค์ประกอบเหล่านั้นมาเป็นเจ้าของได้ ในอีกแง่มุมหนึ่งซึ่งมักจะถูกมองข้ามหรือไม่ได้มีการพิจารณาคือ การให้ได้มาซึ่งเพศที่พึงประสงค์นั้นไม่ได้มาโดยอิสระ แต่มีค่าใช้จ่ายทั้งที่เป็นตัวเงิน ส่วนที่ต้องเสียไปและได้มาใหม่ ดังงานศึกษาของ วารุณี (2546:125 – 133) เรื่องชีวิตหลังการผ่าตัดเปลี่ยนเพศจากชายเป็นหญิง พบว่าโรคประจำตัวหลังการผ่าตัดเปลี่ยนเพศ ได้แก่ ไมเกรนที่เกิดจากความกดดันในการทำงาน โรคซึมเศร้าเกิดจากความรักไม่สมหวังหรือไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม การติดเชื้อเอชไอวีเนื่องจากมีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศ หลังผ่าตัด ผลกระทบต่อร่างกายในกรณีที่ใช้ฮอร์โมนทดแทนเข้าสู่ร่างกายไม่ถูกวิธี ผลข้างเคียงจากการผ่าตัด เช่น เต้านมเน่า ปวดหลัง ใบหน้าเสีย รูปทรง เป็นต้น

เรื่องเพศที่ผูกติดกับการเจริญพันธุ์ปรับไปสู่เรื่องเพศกับอัตลักษณ์การแสดงตน ที่สามารถเลือกคุณลักษณะต่างๆ มาเป็นอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างเสรี ทำให้ขอบเขตของความเป็นเพศขยายกรอบกว้างขวางขึ้นจากความเป็นเพศโดยกำเนิดสู่ความหลากหลายทางเพศ การรักเพศเดียวกันไม่ถือว่าเป็นเรื่องผิดปกติ และสามารถเลือกเอาคุณลักษณะของความเป็นเพศ

เข้ามาเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์/ตัวตนได้ผ่านการบริโภคสินค้าและบริการ เพศ
เพศวิถี และเพศสภาพจึงไม่ใช่ความคงที่ตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตาม
ความนิยมและการสนองตอบของสินค้าและบริการ เช่นในช่วง พ.ศ. 2545
กรมสุขภาพจิตได้ออกหนังสือรับรองทางวิชาการว่า การรักเพศเดียวกันไม่ถือว่าเป็น
เป็นความผิดปกติ (ปิยรัตน์, 2546:14)

แม้กรอบคิดเรื่องเพศในสังคมบริโภคนิยมจะขยายตัวมากขึ้น มีตัวบท
ที่เข้ามาสัมผัสกับคนโดยตรงใกล้ชิดมากขึ้น แต่การให้การศึกษาหรือความรู้
เรื่องเพศในระบบโรงเรียนกลับมีค่อนข้างน้อย เช่น ปิยรัตน์ (2546) ที่ศึกษา
เนื้อหาการเรียนรู้อันเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกันในวิชาสุขศึกษา หลักสูตรชั้น
ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า ในหลักสูตร
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่มีการกล่าว
ถึงคนรักเพศเดียวกัน มีปรากฏในส่วนของมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น
การให้ความรู้เกี่ยวกับเพศและเรื่องเพศในระบบโรงเรียนยังจำกัดมาก
ด้วยต้องผ่านการคัดกรองและทำให้บริสุทธิ์โดยการรับรองจากกระทรวง
สาธารณสุข นอกจากนี้ การเรียนรู้ในห้องเรียนมีลักษณะตัดขาดจากวิถีชีวิต
ในสังคมบริโภคที่มีตัวบทเรื่องเพศ สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ๆ แวดล้อม
มากมาย และมีประสิทธิภาพสูงในการจูงใจ/ล่อใจ สะท้อนให้เห็นว่ากรอบคิด
การให้การศึกษาเรื่องเพศยังไม่ปรับตามสภาพสังคม มายาคติเกี่ยวกับเรื่องเพศ
ที่สืบทอดมาแต่ยุคโบราณยังมีอิทธิพลอยู่ เช่น คนรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งผิดปกติ
สามีมีสิทธิทำความรุนแรงต่อภรรยาได้ การท้องไม่พร้อมเป็นเรื่องของการรักสนุก
ใจแตก

ความฉลาดรู้เรื่องเพศ

การสร้างความรู้เรื่องเพศใน 3 ช่วงสมัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึง
การเติบโต วิวัฒนาการเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศในสังคมไทย จากความรู้เรื่อง
เพศในสังคมก่อนทันสมัยที่ผูกโยงเรื่องเพศเข้ากับหลักปฏิบัติทางศาสนา ไปสู่

การผูกโยงกับวิทยาศาสตร์และการเจริญพันธุ์ในยุคของความทันสมัย และปรับตัวเข้าสู่สังคมบริโภคนิยมโดยเชื่อมโยงเข้ากับอัตลักษณ์/ตัวตน ขณะทีพัฒนาการของการให้ความรู้เรื่องเพศผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียนที่เริ่มในปี พ.ศ. 2517 จนถึงปัจจุบัน มีการปรับตัวค่อนข้างน้อยและตัดขาดจากสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างเห็นได้ชัด สะท้อนกรอบคิดหลักเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมที่ไม่เอื้อต่อสังคมแบบบริโภคนิยมที่มีตัวบทเกี่ยวกับสินค้าบริการที่ผลิตและสร้างเพื่อสนองต่อความต้องการทางเพศ รวมทั้งการเสริมสร้างอัตลักษณ์ที่เน้นความแปลกใหม่ที่ดึงดูดใจ

วาทกรรมที่จัดให้เรื่องเพศเป็นสิ่งไม่สมควรพูดหรือคิดถึง ขณะที่มีการตั้งคำถามว่าเผยแพร่อะไรมากมายในพื้นที่สังคมออนไลน์ หรือเรื่องเพศเป็นเรื่องของนักวิชาชีพด้านแพทย์และการสาธารณสุข ขณะที่บุคคลทั่วไปล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เด็กและเยาวชนไม่ควรเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ขณะที่เด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยต้องประสบปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ท้องไม่พร้อม ติดโรคทางเพศสัมพันธ์ ฯลฯ วาทกรรมเหล่านี้สมควรนำมาทบทวนกรอบคิดการให้ความรู้เรื่องเพศแก่สมาชิกในสังคม

ความรู้เรื่องเพศมีใช้ความรู้ที่เป็นกลาง แต่ถูกกำหนดและสร้างขึ้นโดยอุดมการณ์และวัฒนธรรมของสังคม ที่กำหนดว่าสมาชิกในสังคมควรมีความรู้เรื่องเพศในขอบข่ายที่กว้างขวางเพียงใดและลึกซึ้งระดับใด โดยกำหนดว่าส่วนใดจัดว่าเป็นความรู้และส่วนใดที่ไม่จัดว่าเป็นความรู้ นั้นแสดงว่า ความรู้เรื่องเพศมีขอบข่ายมากกว่าเรื่องเพศที่กำหนดและสร้างขึ้นโดยการถ่ายทอดความรู้จากการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน และมีบางส่วนที่ไม่จัดว่าเป็นความรู้ถูกกดทับปิดกั้นออกนอกรอบ การให้ความรู้ในลักษณะนี้จึงเป็นการให้ความจริงเพียงบางส่วน ความรู้ที่ได้รับจึงไม่สามารถสร้างความฉลาดรู้ได้อย่างแท้จริง ปรากฏการณ์การเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงต่อการติดโรค อัตราการท้องไม่พร้อม อัตราความรุนแรงทางเพศ หรือการถูกล่วงละเมิดทางเพศที่สูงขึ้นเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เกินเลยความเป็นไปได้ เมื่อเทียบวัดกับระดับความฉลาดรู้

ทางเพศที่สังคมไทยได้พยายามสร้างมา นับแต่เริ่มมีการจัดให้มีการสอนเพศศึกษาในระบบโรงเรียน (36 ปี)

ตัวเลขการเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงและสถิติเกี่ยวกับปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ การท้องไม่พร้อม หรือการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ต่ำลง เป็นสัญญาณที่ชัดเจน และมีพลังพอที่จะบอกให้สังคมเร่งปรับการสร้างภูมิรู้เรื่องเพศให้กับสมาชิกในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน ที่ควรให้ความสำคัญ ไม่เพียงสรรระวิทยา จีวีวิทยา การทำหน้าที่ของอวัยวะ การดูแลรักษาสุขภาพอนามัย แต่จำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับเพศ เพศสภาพ และเพศวิถี ในฐานะสิ่งประกอบสร้างทางสังคม เพื่อเป็นฐานความคิดความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องเพศ และตระหนักในความแตกต่างหลากหลายและความเท่าเทียมกันทางเพศ ตลอดจนสิทธิของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ทั้งในการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงจากความเสี่ยง ทั้งการติดเชื้อ ถูกลวนลามและการใช้ความรุนแรงทางเพศ รวมทั้งการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีทั้งทางกายและทางจิต ไว้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนด้วย

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงมิใช่การจัดการเรียนการสอนเฉพาะในหลักสูตรเท่านั้น แต่สำคัญกว่าผ่านการเรียนการสอนหลักสูตรแฝงในการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ เช่น การอยู่ร่วมกันในสังคมโรงเรียน การแสดงออกให้เห็นถึงความแตกต่าง ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ความสัมพันธ์ที่พบได้ทั่วไปในโรงเรียน เช่น การล้อเลียน ไม่ว่าจะเป็นการล้อเลียนเกี่ยวกับบุคลิก สุง ผอม อ้วน ขาว ดำ ผมหยิก ฟันยื่น หรือแม้แต่บุคลิกทางเพศก็ล้อเลียนได้เสมอ ซึ่งเมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่น การล้อเลียนจะมีผลต่อการรับรู้ตนเองและความมั่นใจในตนเอง ดังการศึกษาของ เมเยอร์ (Meyer, 2010: 5-7) พบว่า นักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งทางเพศมีความเสี่ยงสูงที่จะติดยาเสพติด เลิกเรียนกลางคัน และฆ่าตัวตาย นักเรียนที่เป็นเกย์ เลสเบียนจะรู้สึกกลัวและอับอายในโรงเรียน ครูต้องเรียนรู้

ที่จะใช้ภาษา ทักษะในการหยุดการล้อ หรือสวนลามทางเพศ ในทุกวัย (ช่วงอายุ) เพื่อให้เยาวชนได้รู้ว่า อคติเหล่านี้ไม่เป็นที่ยอมรับ

โรงเรียนจึงต้องเป็นสถานที่ปลอดจากการกลั่นแกล้งและอคติที่เกิดจากความแตกต่าง เป็นพื้นที่ปลอดภัยจากการละเมิด สวนลาม ทำร้าย เป็นพื้นที่ของความเท่าเทียม การเสริมสร้างภูมิปัญญา และสุขภาพที่ดีทั้งทางกายและใจ

การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความฉลาดรู้เรื่องเพศ มิได้เป็นเพียงการเรียนรู้ถึงอวัยวะและการทำงานของอวัยวะตามหลักชีววิทยา แต่สำคัญกว่านั้นคือการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากความเป็นเพศ ซึ่งจะนำไปในรูปแบบใดนั้น เป็นสิ่งที่บุคคลและสังคมต้องยอมรับความแตกต่างและเคารพในความเท่าเทียมกันแห่งเพศนั้นๆ

ความฉลาดรู้เรื่องเพศไม่เพียงเป็นตัวสะท้อนความฉลาดรู้เรื่องเพศของบุคคลแต่รวมถึงระดับสังคมด้วย ดังนั้น การมุ่งเป้าให้สมาชิกในสังคมมีระดับความฉลาดรู้เรื่องเพศ จำเป็นที่ต้องขับเคลื่อนทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคมนับแต่สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนในฐานะสถาบันที่จัดการความรู้เรื่องเพศให้แก่สมาชิกตั้งแต่วัยต้น รวมทั้งองค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่ต้องปรับระบบคิด/มุมมองเกี่ยวกับเรื่องเพศ ที่จำเป็นต้องขยายกรอบคิดเรื่องเพศมุ่งไปในทิศทางเพื่อสร้างคุณค่าให้กับทุกคน ลดอคติที่เกิดจากความแตกต่าง และตระหนักในความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ให้กับองค์ความรู้และภาคปฏิบัติการเรื่องเพศที่จะช่วยให้มีชีวิตทางเพศที่ปลอดภัย หรือมีอนามัยที่ดีได้ และสามารถใช้ชีวิตทางเพศอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ธารวรรณ. (2545). *ทางเลือกของผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *หนังสือชุดวรรณกรรมภาคีและคำสอนประชุมโคลงโลกนิติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤตยา อาชวนิจกุล (บรรณาธิการ). (2547). *“ผู้หญิง” ในวาทกรรมการเมืองเรื่องเพศและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์*. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมูลนิธิรีออคกีเฟลเลอร์.
- กฤตยา อาชวนิจกุล และกนกวรรณ ธารวรรณ. (2550). *วิเคราะห์วิถีคิดวิทยาในงานวิจัยเรื่องเพศสภาวะและเพศวิถีกับเอดส์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: แผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศ มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- กฤตยา อาชวนิจกุล และวรรณาทองสีมา (บรรณาธิการ). (2548). *“ผู้หญิง” ในวาทกรรมสิทธิทางเพศ*. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมูลนิธิรีออคกีเฟลเลอร์.
- กาญจนา แก้วเทพ, พริศรา แซ่ก้วย และวรรณาทองสีมา (บรรณาธิการ). (2548). *ทั้งรักทั้งใคร่ ทั้งใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง*. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมูลนิธิรีออคกีเฟลเลอร์.
- กาญจนา แก้วเทพ และพริศรา แซ่ก้วย (บรรณาธิการ). (2547). *เพศวิถี วันวาน วันนี้ และวันพรุ่งนี้ ที่จะไม่เหมือนเดิม*. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมูลนิธิรีออคกีเฟลเลอร์.
- กิตติกร สันคติประภา. (2550). *การลวนลามทางเพศ: นัยสำคัญภายใต้วาทกรรมรักต่างเพศ*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กุลภา วจนสาระ. (2551). *มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณะอนุกรรมการการศึกษาอาชีพ และวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักราชบัณฑิตย. (2538). *รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหนังสือเวียนและหนังสืออ่านประกอบการเรียนเชิงถ่ายถอดค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย*. (เอกสารอัดสำเนา)

- จตุพร บุญหลง. (2548). *ชีวิตติดเบอร์: ตัวตนและเพศวิถีของเกย์ “ควิง” ในเซาน่า M.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สตรีศึกษา) สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์. (2552). *เพศวิถี การรับรู้ความเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ของวัยรุ่นชาย* [รายงานการวิจัย]. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- จักร พันธุ์เพชร. (2546). *เพศสัมพันธ์ในสายเลือด: กระจกแห่งการต่อต้านชัดเจน.* วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จิตติมา ภาณุเดชะ, ญัฐยา บุญภักดี, สุมาลี โตกทอง และดุสิตา พึ่งสำราญ. (2548). *การฉายภาพความรุนแรงต่อผู้หญิง.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- จิตติมา ภาณุเดชะ, ญัฐยา บุญภักดี และธัญญา ใจดี. (2550). *สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ หัวใจสำคัญของสุขภาพผู้หญิง.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- จิตติมา ภาณุเดชะ และญัฐยา บุญภักดี (บรรณาธิการ). (2548). *“ผู้หญิงห้ามเข้า” จาริดและความเชื่อที่ต้องอธิบาย.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- จูนี เทียนไทย. (2548). *พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทยและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์. ใน อมรา พงศาพิชญ์ (บรรณาธิการ). เพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย* (หน้า 165-207). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2547). *ภาษาเพศ: อำนาจ เรื่องทางเพศ กับพหุนิยมทางจริยศาสตร์.* เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2549). *เมื่อผู้หญิงคิดจะมีหนวด การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศในสภาผู้แทนราษฎร.* กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- _____. (2551ก). *ประวัติศาสตร์ของเพศวิถี: ประวัติศาสตร์เรื่องเพศ/เรื่องเพศในประวัติศาสตร์.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- _____. (2551ข). *หนังสือเปิดตลาดล่าง: ความรู้ มายาคติ และจินตนาการในเรื่องเพศ.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์, สุรีย์ กาญจนวงศ์ และจากรุณี นະวีโรจน์. (2524). *เพศศึกษาแผนใหม่ = Modern Sex Education.* กรุงเทพฯ : บารมีการพิมพ์.

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2542). *วาทกรรมการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ไชโย นิธิอุบลี. (2546). *การสื่อสารเพื่อเปิดเผยตนเองของกลุ่มชายรักชาย*. วิทยานิพนธ์
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ญาณานธร เจียรรัตนกุล. (2551). *คำถามยอดฮิตในคอลัมน์ถามตอบเรื่องเพศ*. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐยา บุญภักดี. (2551). *มีเรื่องอยากเล่าให้ฟัง เสียงจากผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม*.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง
- ทศพร มนต์ศรีจำ. (2545). *การสร้างความเป็นอื่นให้กับเกย์*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎี
บัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- เทอดศักดิ์ ร่มจำปา. (2545). *วาทกรรมเกี่ยวกับ “เกย์” ในสังคมไทย พ.ศ. 2508-2542*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2551). *เพศ: จากธรรมชาติ สู่วิถีธรรมจนถึงสุนทรียะ*. กรุงเทพฯ:
มติชน.
- ธันนิกันต์ สุนดูสินภัย. (2548). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ผู้หญิงเป็นหญิงรักหญิงใน
กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธาวิต สุขพานิช. (2542). *108 เรื่องที่หญิงไทยควรรู้ (แต่ไม่เคยรู้ เพราะหลงนึกว่ารู้) กัน
อยู่แล้ว*. กรุงเทพฯ: พ็อพบุ๊กส์ พับบลิช.
- นภาพรณี หะวานนท์. (2552). *วิธีการศึกษาเรื่องเล่า: จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้าน
สังคมศาสตร์*. *วารสารสังคมกลุ่มน้ำโขง*, 5(2): 1-22.
- บุปผา ศิริรัตมี, เบญจา ยอดดำเนิน แอ็ดติจจ์ และอลัน โนเอล เกรย์. (2544). *คู่มือการ
อบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนางานวิจัยด้านเพศภาวะ มิติทางเพศ และอนามัย
การเจริญพันธุ์*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบญจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติจจ์. (2544). *เพศภาวะและมิติทางเพศ. คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติ
การโครงการพัฒนางานวิจัยด้านเพศภาวะ มิติทางเพศ และอนามัยการเจริญพันธุ์*
(หน้า 9-24). นครปฐม: สถาบันประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. เอกสาร
วิชาการหมายเลข 228.

- ปิยรัตน์ มาร์แต็ง. (2546). *แนวทางการให้การศึกษเพื่อความเข้าใจในวิถีชีวิตคนรักเพศเดียวกัน*. วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร.
- เพศสัมพันธ์ที่ (ไม่) ปลอดภัย. (2553, 6 ตุลาคม). *มติชน*. หน้า 7.
- ระวีวรรณ แสงฉาย. (2538). *การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแนวคิดสำหรับพ่อแม่ ครูผู้สอน ในโรงเรียน บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: ทิพย์ พรินท์.
- วรชัย ทองไทย และอรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ. (2537). *ความรู้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ : โครงการสำรวจประสิทธิผลของสื่อสารเรื่องโรคเอดส์ต่อพฤติกรรมและค่านิยม พ.ศ. 2536*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วันทนี วาสิกะสิน และสุนีย์ เหมาะประสิทธิ์. (2545). *สังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วารุณี แสงกาญจนวนิช. (2546). *ชีวิตหลังการผ่าตัดเปลี่ยนเพศจากชายเป็นหญิง*. วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร.
- วิลาสินี พิพิธกุล และกิตติ กันภัย. (2546). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการเพศและการสื่อสารในสังคมไทย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (เอกสารอัดสำเนา).
- สรุปรุสถานการณ์เด็กปี 48-49 เด็กไทยมีพฤติกรรมเสี่ยงเสพยาเสพติด-เซ็กส์-เล่นพนันสูงขึ้น. (2550, 10-12 มกราคม). *สยามธุรกิจ*.
- สุมนา พุทธเจริญสมัย (แปล). (2550). *เพศศึกษาที่เราอยากรู้ = The Magic Castle: Sex Education Handbook for the Youngsters*. ชอย ดัดชู (เขียน). กรุงเทพฯ: นานามีบู๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- เสนาะ เจริญพร. (2548). *ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- หลวงวิจิตรวาทการ, พลตรี. (2542). *วิชาการครองชีพครองรัก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทสร้างสรรค์บุ๊คส์ จำกัด.
- อมรา พงศาพิชญ์ (บรรณาธิการ). (2548). *เพศสถานะ และเพศวิถีในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา สุนทรธาดา. (2544). *ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและพฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์*. *คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนางานวิจัยด้านเพศภาวะ มิติทางเพศ และอนามัยการเจริญพันธุ์* (หน้า 63-76). เอกสารวิชาการหมายเลข 228 สถาบันประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาอังกฤษ

- Ball, Stephen J. Z. (1990). *Foucault and Education Disciplines and Knowledge*. Great Britain: Biddles Ltd, Guildford and King's Lynn.
- Ingraham, Natalie. (2009, 23 March). *Sexual Literacy...What is that?*. Retrieve from <http://kinseyconfidential.org/sexual.literacy/>
- Jackson, Peter A. & Sullivan, Gerard. (2000). *Lady Boys, Tom Boys, Dent Boys Male and Female Homosexualities in Contemporary Thailand*. Bangkok: O.S.Printing House
- McGregor, Sue. (2003, 3 October). *Postmodernism, Consumerism, and A Culture of Peace*. Retrieved from <http://www.kon.org/archives/forum/13-2/mcgregor.pdf>
- Meyer, Elizabeth J. (2010). *Gender and Sexual Diversity in School*. London: Springer.
- Morrison, Ken. (1995). *Marx Durkheim Weber: Formation of Modern Social Thought*. New York: Sage Publication.
- National Sexuality Resource Center. (2007, 4 February). *Sexual Literacy*. Retrieve from http://th.wikipedia.org/wiki/sexual_literacy
- Olssen, Mark. (1999). *Michel Foucault Materialism and Education*. London: Bergin & Garvey.
- Robertson, Jennifer. (2005). *Same-Sex Culture and Sexualities An Anthropological Reader*. UK: MPG Books Ltd, Bodmin, Cornwall.
- Spargo, Tamsin. (1999). *Foucault and Queer Theory*. Australia: Allen & Unwin Pty.Ltd.
- Stevens, Edward, Jr. & Wood, George H. (1995). *Justice, Ideology, and Education: An introduction to the social foundations of education*. 3rd ed. U.S.A.: McGraw - Hill, INC.
- Usher, Robin and Edwards, Richard. (1994). *Postmodernism and Education*. London: Routledge.

4

เพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศ

นภาพรณั ฑะวานนั และธีรวัสส์ วรสรโณทัย

บุคคเริ่มสร้างอัตลักษณ์ของตนเองด้วยการมองหาหมวดหมู่ทางสังคม (social categories) ที่มีอยู่ โดยพิจารณาและทบทวนว่าตนเองเหมาะที่เข้าไปสังกัดในหมวดหมู่ใด หมวดหมู่ทางสังคมจึงเป็นเสมือนกรอบช่วยให้บุคคลประเมินตนเองผ่านประสบการณ์ต่างๆ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม และพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปอยู่ในหมวดหมู่นั้นๆ อัตลักษณ์ของบุคคลเกิดขึ้นและค่อยๆ ปรับเปลี่ยนไปเมื่อได้เข้าไปอยู่ในหมวดหมู่ต่างๆ ที่มีอยู่หลากหลายในสังคม (Janness, 1992: 65) อย่างไรก็ตาม ปัญหาของบุคคลเกิดขึ้นเมื่อหมวดหมู่ในสังคมมีไม่เพียงพอหรือไปกันไม่ได้กับความปรารถนา ความต้องการ ความพึงพอใจ และความสุขของบุคคล

การเติบโตขึ้นมาในสังคมที่มีการแบ่งหมวดหมู่ของคนออกเป็น 2 เพศ คือเพศชายกับเพศหญิง และกำหนดคุณลักษณะต่างๆ เช่น การแต่งกาย รูปร่าง กริยา การแสดงออก เพศวิถี เพศสภาพ ฯลฯ อย่างยึดโยงอยู่กับสถานะที่เรียกว่าเพศชายและเพศหญิง ทำให้คนที่ไม่ต้องการจัดตนเองเข้าไปในหมวดหมู่ของชายและหญิงอาจต้องเผชิญกับการมองหาหมวดหมู่ที่รู้สึกว่าได้กับตนเอง ผู้ที่มีเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศจึงไม่เพียงต้องเผชิญกับปฏิกิริยาต่างๆ จากครอบครัว คนรอบข้าง และสังคมทั่วไปเท่านั้น แต่ยังต้องต่อสู้กับการตั้งข้อสงสัยในการดำเนินชีวิตในบทบาทเพศที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมอีกด้วย โดยเฉพาะคำถามต่อผู้ที่เลือกเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันไม่มีครอบครัว และมีลูก ซึ่งวาทกรรมของเพศวิถีรักต่างเพศมักนำเรื่องเพศไปผูกโยงกับการสืบสกุล ครอบครัวที่สมบูรณ์ และความมั่นคงในยามแก่เฒ่า ยิ่งไปกว่านั้น สังคมยังมีแนวโน้มที่จะเลือกอดทน/อดกลั้น/มองข้ามปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้วิถีคิดของเพศวิถีรักต่างเพศ เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การเอาเปรียบทางเพศในชีวิตแต่งงาน การขาดความสุขและความพึงพอใจในเรื่องเพศระหว่างสามีภรรยา การทอดทิ้งเด็กและคนชรา ขณะเดียวกัน สังคมกลับสอดส่อง/จับจ้อง/วิพากษ์อย่างเข้มข้นกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ที่ใช้ชีวิตนอกกรอบรักต่างเพศ อดคิดเหล่านี้มีส่วนในการสร้างเรื่องเล่าหลัก หรืออภิมาเรื่องเล่า (grand narrative) ซึ่งสร้างภาพให้ชีวิตภายใต้เพศวิถีรักต่างเพศมีคุณค่าเหนือการดำรงชีวิตนอกกรอบรักต่างเพศ

ในบทนี้เป็นการนำเสนอเรื่องเล่าของผู้ที่ดำรงชีวิตนอกกรอบรักต่างเพศ เรื่องเล่าเหล่านี้บ่งบอกประสบการณ์ทางบวกของผู้ที่เลือกใช้ชีวิตนอกกรอบบรรทัดฐานรักต่างเพศ เรื่องเล่าเหล่านี้เปิดพื้นที่ให้เกิดการคิดและถกเถียงเกี่ยวกับการสร้างความจริงในเรื่องเพศวิถี และเรียกร้องให้มีการทบทวนและสรรค์สร้างความจริงชุดใหม่ ซึ่งจะช่วยให้คนในสังคมมีความฉลาดรู้เรื่องเพศในทิศทางที่แตกต่างไปจากเดิม

การพูดคุยสนทนากับผู้เล่าเรื่องทั้ง 8 คน เป็นทั้งการทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และเป็นการสร้างตัวตนขึ้นจากเรื่องที่แต่ละคนได้เล่าออกมา เรื่องราวเหล่านี้ มีความหมายและสำคัญสำหรับตัวเอง มีไว้เพื่อให้คนอื่นได้รับรู้และเข้าถึงเท่านั้น แต่เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนหรือต่อรองกับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่าง ตนเองกับคนอื่น ๆ ด้วย ผู้เล่าเรื่องมีเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านเข้ามาในชีวิตมากมาย แต่การเล่าเรื่องของแต่ละคนมิได้มีการเรียงลำดับตามช่วงเวลาจากวัยเด็กสู่ ปัจจุบัน เรื่องราวแต่ละเรื่องได้ถ่ายทอดออกมาเป็นเสมือนการสร้างฉาก (scene) ที่จะทำให้ทั้งผู้เล่าเรื่องและผู้อ่านเห็นความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และมีผลต่อตัวตน เรื่องเล่ามีทั้งที่เป็นการคัดค้านหรือสนับสนุนรูปแบบ ทางสังคม และบางกรณีเป็นการท้าทายอุดมการณ์และความเชื่อทางสังคม ที่กดทับความต้องการและความปรารถนาแห่งตัวตน และอำนาจที่ดำรงอยู่ใน สังคม ในการเล่าเรื่องจะมีการเชื่อมโยงตนเองกับคนอื่น ๆ เรื่องเล่าจึงให้ภาพ แห่งจินตนาการ มายาคติ และคำเปรียบเปรยต่างๆ ที่ประสานไปกับความคิด เรื่องความถูกต้อง ความดี หรือความบกพร่องของตนเอง

ในการเข้าถึงเรื่องเล่าของทุกคน ผู้เขียนไม่พยายามหาข้อสรุปเกี่ยวกับ ความแน่นอนและพยายามตรวจสอบเพื่อหาสิ่งที่เรียกว่าเป็นความจริงแท้ แต่ จะมองเรื่องเล่าในฐานะที่ผู้เล่าเรื่องได้นำเรื่องราวตามแบบที่แต่ละคนรับรู้และ มองว่าเป็นความสมเหตุสมผลของชีวิต ดังนั้นในการวิเคราะห์เรื่องเล่า ผู้เขียน จึงพยายามเข้าถึงความหมายจากคำพูดหรือข้อความที่คนเลือกใช้ และตีความ เรื่องเล่าโดยอาศัยทั้งโลกทัศน์ ประสบการณ์ และพื้นฐานทางทฤษฎีของผู้เขียน เพื่อนำมาสร้างเป็นโครงเรื่อง ซึ่งเป็นตัวบอกว่ามีเหตุการณ์หรือองค์ประกอบ ใดบ้างที่ควรใช้เขียนเรื่องเล่า เรื่องเล่าซึ่งเป็นผลงานชิ้นสุดท้ายต้องสอดคล้อง กับข้อมูล ขณะเดียวกันก็ต้องจัดระเบียบและให้ความหมายที่ไม่ปรากฏอยู่ใน ตัวข้อมูลด้วย

เรื่องเล่าทั้ง 8 เรื่องแสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ ขัดจีน การประนีประนอม และการต่อรองของผู้ที่ผ่านประสบการณ์การดำรงชีวิตนอกกรอบบรรทัดฐานรักต่างเพศ *เรื่องแรก* เป็นเรื่องเล่าของผู้หญิงซึ่งเลือกปฏิบัติเสกการมีเพศสัมพันธ์ (asexual) โดยสามารถก้าวข้ามบรรทัดฐานรักต่างเพศได้อย่างรู้เท่าทัน *เรื่องที่สอง* เป็นเรื่องเล่าของเกย์ซึ่งสามารถสร้างตัวตนบนอัตลักษณ์ทางเพศหลายแบบ (multiple identities) เพื่อความสุขและความพึงพอใจของตนเอง และสามารถสร้างอัตลักษณ์เพศสภาพที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศที่มีหลายรูปแบบได้ *เรื่องที่สาม* เป็นเรื่องเล่าของเกย์ซึ่งเกิดมามีสิริระเป็นชาย แต่เมื่อเติบโตขึ้นจึงตระหนักว่าตนเองมีความรู้สึกทางเพศแบบผู้หญิง และต้องการความรักจากผู้ชาย ไม่ใช่จากเกย์ด้วยกัน การตระหนักรู้ความต้องการของตนเองทำให้สามารถสร้างดุลยภาพการดำรงอยู่ของเกย์ซึ่งมีเพศวิถีเป็นหญิงได้ในระดับที่ทำให้มีความสุขโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน *เรื่องที่สี่* เป็นเรื่องของผู้หญิงที่ผ่านประสบการณ์ของการมีเพศวิถีแบบรักสองเพศ และเป็นเรื่องเล่าที่สะท้อนการเคลื่อนไหวของเพศวิถีของบุคคลที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อสภาวะแวดล้อมในชีวิตเปลี่ยนแปลงไป *เรื่องที่ห้า* เป็นเรื่องเล่าของผู้ที่เลือกจะขัดจีนกับบรรทัดฐานรักต่างเพศ โดยยอมรับเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงได้อย่างสนิทใจตระหนักในความต้องการทางเพศของตนเอง และสามารถทำให้ตนเองและคู่สัมพันธ์มีความสุข *เรื่องที่หก* เป็นเรื่องของเกย์ที่เมื่อตระหนักว่ามีความรักในเพศชาย ก็พร้อมจะเปิดเผยความเป็นเกย์ และพยายามสร้างพื้นที่ทางสังคมของตนเองเพื่อยืนยันอัตลักษณ์เกย์ *เรื่องที่เจ็ด* เป็นเรื่องของด็กกับทอมซึ่งมีความรักความผูกพันอย่างลึกซึ้งโดยไม่มีเรื่องของเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง และ *เรื่องสุดท้าย* เป็นเรื่องของเกย์ซึ่งสามารถใช้ปฏิบัติสัมพันธ์ทางสังคมกับคนรอบข้างทั้งที่เป็นเกย์และคนทั่วไป จนสามารถสร้างบทเพศที่สอดคล้องกับความปรารถนาของตนเองได้

1. ปฏิเสธเพศสัมพันธ์ในความรัก: การก้าวข้ามบรรทัดฐานรักต่างเพศ

บรรทัดฐานรักต่างเพศทำให้คนเชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์ (sexual intercourse) ระหว่างผู้ชายและผู้หญิงเป็นเรื่องธรรมชาติ ในสังคมไทยการแต่งงานไม่เพียงถูกมองว่าเป็นการทำให้เพศสัมพันธ์เป็นเรื่องถูกกฎหมายเท่านั้น แต่ยังถูกหลักศีลธรรมและประเพณีปฏิบัติด้วย เมื่อแต่งงานแล้ว การปฏิเสธ/ละเลยการมีเพศสัมพันธ์ของสามีหรือภรรยาสามารถใช้อ้างเป็นสาเหตุหนึ่งของการหย่าร้างได้ เพศสัมพันธ์ที่สร้างความสุขและความพึงพอใจให้กับทั้งสองฝ่ายถูกหยิบยกขึ้นมาว่าเป็นส่วนสำคัญของการมีชีวิตคู่ มีการผลิตสื่อต่างๆ เพื่อเป็นคู่มือสำหรับการมีเพศสัมพันธ์ ทั้งที่เป็นคำแนะนำทั่วไป การสร้างความตื่นตัวเร้าใจ และการตอบสารพัดปัญหาของการมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ เมื่อนำเรื่องแต่งงานหรือการใช้ชีวิตคู่ไปเชื่อมโยงกับการมีลูกและการมีครอบครัวที่สมบูรณ์ก็ยิ่งทำให้เรื่องของการมีเพศสัมพันธ์กลายเป็นสาระสำคัญของชีวิต

ในแวดวงนักวิชาการที่สนใจศาสตร์ทางด้านเพศมีการสร้างความรู้จนเป็นที่ยอมรับกันอย่างไม่มีข้อโต้แย้งว่า เพศสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของเพศวิถีและโดยเหตุที่เพศวิถีเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเป็นตัวบุคคลหรืออัตลักษณ์ของบุคคล ผู้ที่ไม่มีความปรารถนาทางเพศ หรือผู้ที่มีความรักแบบโรแมนติกแต่ไม่ต้องการมีเพศสัมพันธ์ (asexual) จึงถูกตัดสินทางการแพทย์ว่าเป็นผู้มีปัญหาทางเพศ เช่น ถูกจัดว่าเป็นผู้มีความผิดปกติอันเนื่องมาจากการเกลียดชังเรื่องเพศ (sexual aversion disorder) ซึ่งต้องรักษาและเยียวยาทางร่างกายและทางจิตใจ หรืออย่างหนึ่งอย่างใด (เช่น การบำบัดด้วยฮอร์โมน) ยิ่งกว่านั้น แวดวงการแพทย์ยังตอกย้ำความผิดปกติของผู้ที่ปฏิเสธเพศสัมพันธ์ในความรักด้วยการนำสภาวะของการปฏิเสธ/การไม่มีเพศสัมพันธ์ในความรักไปบรรจุไว้ในคู่มือการวินิจฉัยโรคและสถิติ (Diagnostic and Statistics Manual – DSM) อีกด้วย (Scherrer, 2008)

ความเชื่อที่ว่าธรรมชาติสร้างเพศสัมพันธ์ขึ้นมาเพื่อให้ความสุขและความพึงพอใจทางเพศแก่ชายและหญิงที่เป็นคู่สัมพันธ์กัน นำไปสู่การตั้งข้อสงสัยในเพศวิถีรักของคนรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะหญิงรักหญิงที่มองว่าในที่สุดแล้ว หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้หญิงจะต้องอาศัยเครื่องมือเทียบเคียงอวัยวะเพศชายเพื่อสร้างความสุขและความพึงพอใจทางเพศให้กับคู่สัมพันธ์ ซึ่งอีกนัยหนึ่งคือการเลียนแบบการมีเพศสัมพันธ์แบบรักต่างเพศ ทศนะนี้มีส่วนสำคัญทำให้เพศวิถีของหญิงรักหญิงตกอยู่ในฐานะเป็นรองในเรื่องความสุขและความพึงพอใจทางเพศ โดยเฉพาะเมื่อมองจากกรอบแนวคิดเรื่องเพศที่เน้นการสอดใส่ (penetrative conception of sex) ก็ยิ่งทำให้พฤติกรรมที่นอกเหนือจากนี้ ถูกตั้งคำถามว่าควรจัดเป็นการมีความสัมพันธ์ทางเพศหรือไม่

การปรากฏขึ้นของเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันก่อให้เกิดคำถามกับการสร้างสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้ามระหว่างเรื่องเพศ (sexual) กับไม่ใช่เรื่องเพศ (asexual) โดยเฉพาะคำถามที่ว่า การมีความสัมพันธ์ที่มีใช้เพศสัมพันธ์แบบชายกับหญิงสามารถสร้างความสุข ความพึงพอใจ และความผูกพันทางอารมณ์ความรู้สึกได้ไม่ต่างจากเพศสัมพันธ์แบบรักต่างเพศหรือไม่ อะไรเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการตัดสินว่าคนสองคนมีความสัมพันธ์ทางเพศหรือไม่ นิยามอันดับแรกของ “การมีความสัมพันธ์ทางเพศ” ไม่เพียงแต่ทำให้มีการนิยามเพศสัมพันธ์ในแบบอื่นๆ ว่าเป็น “เพศสัมพันธ์ที่ผิดปกติ” เท่านั้น แต่ยังนิยามความสัมพันธ์บางอย่างว่า “ไม่ใช่เรื่องเพศ” อีกด้วย บรรทัดฐานรักต่างเพศทำให้เพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงกลายเป็นพฤติกรรมภาคบังคับของความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยาหรือคู่รัก ซึ่งนอกจากจะปิดกั้นทางเลือกของความสัมพันธ์ทางเพศแบบอื่นๆ แล้ว ยังเป็นการให้อภิสิทธิ์ของความเป็นเพศที่เหนือกว่าของผู้ชายเพียงเพราะเหตุผลว่าผู้ชายเท่านั้นที่มีอวัยวะเพศ ซึ่งเป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้ความสัมพันธ์ทางเพศมีความสมบูรณ์แบบและเป็นธรรมชาติ

เรื่องเล่าของพิมได้สร้างความหมายใหม่ให้กับสิ่งที่เรียกว่าความสัมพันธ์ฉันท์คู่รัก พิมชัดเจนและมีความสุขกับการเลือกใช้ชีวิตที่มีคนรักแต่ไม่จำเป็นต้อง

มีเพศสัมพันธ์ เหมือนที่คนเชื่อกันโดยทั่วไปว่ามีความสำคัญสำหรับคนที่รักกัน และตัดสินใจอยู่ด้วยกัน ผมไม่เคยเข้าร่วมกระบวนการต่อสู้ของสตรี ไม่เคยเข้าร่วมในขบวนการหญิงรักหญิง แต่ผมเลือกที่จะดำรงชีวิตที่ทำให้คุณค่าของการอยู่ร่วมกันแบบเป็นผู้ชีวิตโดยไม่จำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์ ผมเล่าเรื่องของตนเองให้ผู้เขียนฟังในเย็นวันหนึ่ง ภายใต้บรรยากาศแบบเป็นกันเองในบ้าน ผมยอมละทิ้งภาระการงานที่รัดตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อมาพูดคุยเรื่องราวของตัวเอง ตลอดเวลาที่พูดคุย ผมไม่เคยแสดงความรู้สึกอึดอัดกับการสนทนา คำพูดต่างๆ ถูกเรียงร้อยออกมาเริ่มจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง เมื่อการสนทนาสิ้นสุดลง ตัวตนของผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งเลือกชีวิตที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมที่ให้คุณค่ากับรักต่างเพศปรากฏออกมาอย่างชัดเจน และยืนยันทางเลือกที่ไม่เหมือนคนอื่น เรื่องเล่าของผมเปิดพื้นที่ให้กับความจริงอีกชุดหนึ่งได้เข้ามาแข่งขันกับความเชื่อที่ถูกทำให้เป็นความจริงเพียงหนึ่งเดียวมาเป็นเวลานาน

เริ่มต้นชีวิตในครอบครัวที่กลมกลืนกับบรรทัดฐานรักต่างเพศ

ผมเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ ครอบครัวมีธุรกิจที่ผมเรียกว่า “การเฝ้าท์” ซึ่งเป็นการเย็บผ้าสำเร็จรูปขาย นอกจากมีร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปของตนเองแล้ว ยังรับทำตามใบสั่งจากต่างประเทศด้วย ผมถูกสอนให้ช่วยงานมาตั้งแต่อยู่ชั้นประถม 3 ช่วยงานตัดผ้าตัดย้วยบ้าง ริดผ้าบ้าง ผมมีเงินพิเศษจากการช่วยพ่อแม่ทำงานเล็กๆ น้อยๆ เท่าที่จะทำได้ ผมมีความสุขกับการช่วยงาน เพราะพ่อแม่ไม่ได้บังคับ เมื่อผมอยากได้สิ่งของอะไรก็จะใช้เงินที่ได้จากการทำงานเหล่านี้ไปซื้อ ไม่ต้องขอจากพ่อแม่ ผมเรียนรู้ว่าการหาเงินได้เองเป็นอิสระภาพอย่างหนึ่ง คืออยากได้อะไรก็ทำงานเพื่อให้ได้เงินมาซื้อ ไม่ต้องคอยอ้างเหตุผลต่างๆ เพื่อขอเงินจากพ่อแม่ ตั้งแต่มัธยม ผมได้เงินจากพ่อแม่เฉพาะค่าขนมประจำวันเท่านั้น หากอยากได้ของอย่างอื่นต้องใช้เงินที่ได้จากการทำงานด้วยตัวเอง

เมื่อพิมพ์เข้ามาหาวิทยาลัย พ่อแม่ก็เลิกกิจการเพราะอยากพักผ่อน พิมพ์เล่าว่าธุรกิจเย็บผ้าส่งออกเป็นงานหนักและเครียด ถ้ามีการสั่งของเข้ามามากก็ต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำเพื่อให้ทันเวลา มิฉะนั้นจะโดนปรับ หากผลิตของไม่ได้มาตรฐาน ของก็ถูกตีกลับ พ่อกับแม่แทบไม่มีเวลาพักผ่อน ตลอดทั้งปีเกือบไม่ได้หยุดพักเลย จนสุขภาพเริ่มแยลง ญาติพี่น้องจึงขอให้พ่อกับแม่เลิกทำ เพราะมีรายได้และเงินเก็บมากพอสมควรแล้ว หากจะหยุดทำงานเพื่อพักผ่อน ชีวิตครอบครัวก็ไม่ลำบาก ตอนนั้นพ่ออายุได้ประมาณ 50 กว่า และแม่อายุประมาณ 40 กว่า จึงตัดสินใจเลิกกิจการ นำเงินไปเข้าหุ้นทำธุรกิจกับพี่น้อง และรับเงินปันผลแทน ส่วนพิมพ์เรียนบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชนมีชื่อแห่งหนึ่ง ระหว่างเรียนพิมพ์สมัครทำงานเป็นพรีดีดีบ้าง ทำงานเสิร์ฟในร้านอาหารบ้าง ทำให้พอมีรายได้พิเศษ แต่งานพรีดีดีที่ทำเป็นงานที่มีความพอเหมาะสำหรับตัวพิมพ์เอง ไม่ใช่เป็นงานที่ต้องแต่งตัวหวือหวา พิมพ์เป็นคนมีรูปร่างหน้าตาสวย บุคลิกคล่องแคล่ว กล้าพูดกล้าแสดงออก ทำให้พิมพ์มีงานพิเศษเข้ามาให้ทำอยู่เรื่อยๆ ระหว่างที่เรียนมหาวิทยาลัย

พ่อแม่เลี้ยงดูพิมพ์มาอย่างดี ให้ความรักและความอบอุ่น สอนให้ทำงานแต่ไม่เคยบังคับ ให้อิสราภาพที่พิมพ์จะเลือกทำอะไรในขอบเขตและมีความพอดีในสายตาของพ่อและแม่ พ่อของพิมพ์ค่อนข้างเจ้าชู้แต่ไม่ได้จริงจังกับใคร ยังคงใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวมาโดยตลอด พิมพ์รู้สึกสนิทสนมทั้งกับพ่อและแม่ พิมพ์คิดว่ามีโอกาสดีโตขึ้นมาในครอบครัวที่ให้ความอบอุ่น ชีวิตของพ่อกับแม่ก็ไม่ต่างจากชีวิตของสามีภรรยาคนอื่น ๆ ผู้ชายเจ้าชู้มิได้ผิดแปลกแต่อย่างใดสำหรับพิมพ์ เมื่อพิมพ์เรียนอยู่ปี 4 แม่วางแผนให้พิมพ์ไปเรียนต่อระดับปริญญาโทที่ประเทศออสเตรเลีย แต่เมื่อเรียนจบ ห้างสรรพสินค้าใหญ่ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งเรียกให้พิมพ์ไปทำงานในตำแหน่งผู้จัดการฝ่าย มีคนสมัครมากมายแต่พิมพ์ได้รับการคัดเลือก พิมพ์ตัดสินใจไม่ไปเรียนต่อและอยู่ทำงานในเมืองไทย เพราะคิดว่าชีวิตที่ประสบความสำเร็จในการทำงานน่าจะมีคุณค่ากว่าการไปเรียนต่อ

ปริญญาโท ซึ่งผมมองว่าอาจเป็นเพียงการทำตามแฟชั่นเท่านั้น ดังนั้น เมื่อมีโอกาสทำงาน ผมจึงเลือกที่จะทำงานอยู่เมืองไทย ทั้งพ่อและแม่ก็ได้ขัดขวางการตัดสินใจของผม

ความมั่นคงและความสำเร็จของชีวิตอยู่ทำงาน

ผมทำงานที่ห้างสรรพสินค้าได้สักพักหนึ่งก็มีคนมาชวนให้ลองไปเป็นสมาชิกของบริษัทที่ได้ชื่อว่าเป็นธุรกิจขายตรงที่ใหญ่มาก ผมไปสมัครเพราะคิดว่าจะซื้อสินค้ามาใช้ส่วนตัวหรือให้ทางบ้านใช้ ไม่ได้คิดจะเข้าไปขายสินค้าจริงจัง แต่เมื่อเข้ามาสู่สังคมของบริษัทนี้ ผมเริ่มเรียนรู้ทำความเข้าใจกับคนรู้จัก ลองขายสินค้าให้กับคนรู้จัก ผมมองว่าเป็นการหารายได้พิเศษที่ไม่ได้รบกวนเวลาทำงานประจำ มีรายได้สองทาง ยิ่งทำงานในบริษัทนี้ผมยิ่งประสบความสำเร็จ มีรายได้จากการขายตรงมากกว่างานประจำ ผมอายุได้ประมาณ 27 ย่าง 28 ปี ก็สามารถขายสินค้าต่างๆ จนติดอันดับต้นๆ ของพนักงานในที่สุดผมตัดสินใจออกมาทำงานที่บริษัทนี้เต็มเวลา

จุดเปลี่ยนในชีวิตเกิดขึ้นเมื่อผมสมัครเข้าประกวดเป็นสุดยอดพนักงาน ซึ่งมีคนสมัครเป็นพันๆ คน หลายคนเคยชนะเลิศสุดยอดพนักงานระดับภาคมาแล้ว ผมผ่านการคัดเลือกในรอบต่างๆ ซึ่งผมเปรียบเทียบว่า “เหมือนการประกวดนางสาวไทย” เพราะต้องมีการแสดงความสามารถด้านต่างๆ การนำเสนอสินค้า การให้สัมภาษณ์ การตอบคำถาม และการแสดงไหวพริบต่างๆ ผมผ่านการประกวดมาจนถึงรอบ 10 คนสุดท้าย มีการประกาศคนได้ที่ 3 ได้ที่ 2 ซึ่งถึงตอนนั้นผมคิดว่าคงไม่ได้ตำแหน่งอะไรแล้ว แต่เมื่อประกาศผล ปรากฏว่าคนได้ที่ 1 เป็นชื่อผม ผมรู้สึกภาคภูมิใจมากและคิดว่าเป็นความสำเร็จที่สูงมาก

การได้เป็นสุดยอดพนักงานทำให้ผมได้เซ็นสัญญากับทางบริษัทเป็นเวลา 1 ปี เพื่อไปอบรมพนักงานของบริษัท ส่วนใหญ่เป็นการแนะนำสินค้าและเทคนิคการขาย ผมต้องเดินทางไปจังหวัดต่างๆ ได้พบคนมากมาย ทุกที่ที่ไปมีแต่

คนอยากรู้จักพิม เพราะการเป็นสุดยอดพนักงานในบริษัทักษ์ใหญ่ขนาดนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย พิมกลายเป็นบุคคลตัวอย่างหรือที่พิมใช้คำว่า ไอดอล (idol) ของพนักงานจำนวนมาก ขณะทำงานตามสัญญากับบริษัท พิมเริ่มเรียนรู้การสร้างเครือข่ายของผู้ขายและผู้ซื้อ เริ่มเรียนรู้ว่างานที่ทำไม่ได้เป็นเพียงธุรกิจขายตรง แต่หากงานประสบความสำเร็จ ก็เหมือนกับว่าพิมมีส่วนที่เป็นเครือข่ายทางธุรกิจของตนเอง งานของพิมไม่ใช่พนักงานขายตรงเหมือนที่เคยเข้าใจตั้งแต่แรก แต่เป็นการตลาดขายปลีกที่มีเครือข่ายธุรกิจเป็นของตนเอง พิมกล่าวว่ามูลค่าธุรกิจที่พิมเข้าไปมีส่วนแบ่งผ่านการสร้างเครือข่ายของผู้ซื้อและผู้ขายมีมูลค่าสูงถึงกว่าสิบล้านบาท ซึ่งพิมมองว่า ผลที่ได้รับจากการทำงานกลายเป็นการลงทุนของตนเองไปด้วย เพราะเครือข่ายตลาดทำให้พิมมียอดขายที่มีเสถียรภาพและสามารถนำออกขายต่อได้ พิมมองตัวเองว่าเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน อาจเป็นเพราะทำอะไรจริงจัง ไม่ชอบทำอะไรฉาบฉวย แม้แต่การขายสินค้า พิมก็จะสนใจศึกษาและอ่านข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าเป็นอย่างดี พิมจริงจังกับสิ่งที่นำออกขายให้กับลูกค้า เพราะใช้สินค้านั้นเองและซื้อให้พ่อกับแม่ใช้ด้วย จากการเซ็นสัญญาเพื่อทำงานอบรมและประชาสัมพันธ์สินค้าในปี 2546 ความสำเร็จทำให้พิมได้รับการต่อสัญญาทำงานต่อมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน (ปี 2554) การทำงานทางด้านอบรมทำให้พิมรู้สึกว่าตนเองมีส่วนช่วยให้คนจำนวนหนึ่งสามารถสร้างธุรกิจของตนเองขึ้นมาจากการทำการตลาด หลายคนเริ่มจากไม่มีทรัพย์สินเป็นของตนเองสามารถก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาจนมีรายได้ในระดับที่มั่นคง พิมเล่าถึงการทำงานของตนเองว่า

พิมค่อนข้างมีดวงเรื่องงาน แล้วเราเป็นคนที่ไม่ท้อ บางคนอาจจะชอบไปหาเงินต่างประเทศ รู้สึกมันหาค่อนข้าง ทรัพยากรเมืองไทยนี่ดีที่สุดแล้ว ถ้าเรามีมือมีเท้านะ ถ้ามีใจอยู่ที่ไหนก็หาเงินได้ คิดแบบนี้มาตลอด พิมรู้สึกว่ ถ้าเรามีไอเดีย ไม่มีคำว่าตกงานหรอก มันต้องหางานอย่างอื่นทำได้ เลยไม่ค่อยกลัวเรื่องงาน เพราะพิมเป็นคนไม่เลือกงาน พิมรู้สึกว่ทุกงานมันคือประสบการณ์

เข้าสู่เพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศ

พิมเรียนหนังสือในโรงเรียนสตรีมาโดยตลอด ชอบเล่นกีฬาบอลเลย์บอล ตั้งแต่เด็ก จนได้เป็นนักกีฬาของโรงเรียน ตอนเรียนอยู่ชั้นมัธยมต้น กลุ่มเพื่อนของพิมเป็นนักกีฬาไปไหนมาไหนด้วยกัน พิมเล่าว่า “เป็นกลุ่มสาวหัวหมดเลย หน้าไม่ได้แต่ง ตัดผมซอยสั้น” กลุ่มของพิมโดดเด่น มีนักเรียนอื่นๆ นำดอกไม้ ช็อคโกแลต และจดหมายรักมาให้ทุกวัน พิมอยู่กับกลุ่มเพื่อน มีน้องๆ ผลัดกันเข้ามานั่งคุยด้วย แต่ไม่ได้คบหากับใครเป็นพิเศษ พิมบอกว่าไม่ได้สนใจเรื่องนี้ “ไม่ได้ถูกกักกับใคร ก็จะมีแบบน้องคนนั้นคนนี้นั่งด้วย” แต่เมื่อเข้ามหาวิทยาลัย พิมเข้ามาสู่สังคมที่มีนักศึกษาทั้งหญิงและชาย พิมชอบคบเพื่อนผู้หญิง โดยไม่ได้คิดว่าตัวเองเป็นทอมที่ต้องคบผู้หญิงและไม่คบเพื่อนผู้ชาย แต่มองว่าการไปไหนมาไหนกับเพื่อนผู้หญิงด้วยกันสบายใจดี แต่มีเชื่อว่าพิมจะคบแต่กับเพื่อนผู้หญิงเท่านั้น เพราะในกลุ่มเพื่อนผู้หญิงที่คบกัน บางครั้งก็มีเพื่อนผู้ชายเข้ามารวมกลุ่มไปไหนมาไหนด้วย พิมกล่าวว่า “เป็นคนแบบมองโลกกว้าง ไม่ได้จำกัด มีผู้ชายเข้ามาก็สนิทสนมกัน สองคบดู มันก็เพื่อน” เคยมีเพื่อนผู้ชายมาชอบพิมอย่างจริงจังถึงกับขอแต่งงานด้วย แต่พิมปฏิเสธ พิมใช้คำพูดว่า “ขอแต่งงาน จะแต่งยังไง ในเมื่อชีวิตไม่เคยคิดจะแต่งงาน”

พิมไม่ได้มองตัวเองว่ามีความดีดุดใจทางเพศกับผู้หญิงหรือผู้ชาย แต่พิมมองว่า การคบหาหรือไปไหนมาไหนกับผู้หญิงมีความสบายใจและปลอดภัยกว่าคบกับผู้ชาย ไม่ต้องคอยระวังตัวมาก พิมพูดว่า “ผู้ชายที่พิมเคยเห็นมามันมีแต่เรื่องเซ็กส์หรือเปล่า อย่างที่เราเห็นมา คุณพ่อก็เจ้าชู้ ผู้ชายเข้ามาคิดแต่เรื่องนี้หรือเปล่า” แต่ความระมัดระวังตัวไม่ได้ทำให้พิมปิดโอกาสตัวเอง พิมยังคงเปิดใจคบกับผู้ชายที่เข้ามาในชีวิตอยู่เรื่อยๆ จากการเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จนถึงชีวิตการทำงาน มีผู้ชายหลายคนสนใจเข้ามาคบหา แต่พิมบอกว่า “มันไม่ปัง” ตอนเรียนหนังสืออยู่ปี 4 พิมเคยลองคบหากับรุ่นพี่ผู้ชายถึงขั้นไปมาหาสู่กัน จนทางบ้านของฝ่ายชายเริ่มจริงจัง พิมก็ขอยุติโดยพูดถึงการตัดสินใจในตอนนั้นว่า “พอคบกันไปคบกันมา ทางบ้านเขาจะเอาจริง

เรารู้สึกว่ามันไม่ใช่ปลายทางชีวิตเรา และเขาก็ยังไม่ใช่ผู้ชายที่เราคิดจะอยู่ด้วยได้...รู้สึกว่ามันไม่ใช่ มีความรู้สึกที่เราไม่เหมาะกับเขา”

พิมชอบไปไหนมาไหนกับผู้หญิง จนบางคนมองว่าพิมคบผู้หญิง เป็นทอมบ้าง เป็นดีบ้าง พิมไม่สนใจสายตาของสังคม แต่ทำสิ่งที่ตัวเองสบายใจ เพราะคิดว่าไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน การทำงานของพิมต้องเดินทางไปไหนมาไหนบ่อยๆ บางครั้งไปคนเดียว บางครั้งมีเพื่อนไปด้วย หากไปกับผู้ชาย เปิดห้องพักที่โรงแรมคนละห้อง ก็ยังมีคนมอง ตั้งข้อสงสัย แต่ไปกับเพื่อนผู้หญิง สามารถพักห้องเดียวกันได้ ไม่เปลืองเงินค่าห้องพัก พิมรู้สึกว่าการไปไหนมาไหนกับผู้หญิง หรือการทํากิจกรรมร่วมกันกับผู้หญิงให้ความรู้สึกที่เป็นอิสระและสบายใจมากกว่าผู้ชาย ไม่ต้องระวังตัวมาก แม้แต่การพูดคุยกัน พิมก็รู้สึกว่า สามารถคุยกับผู้หญิงด้วยความรู้สึกที่เข้าใจกันมากกว่าคุยกับผู้ชาย พิมกล่าวถึงความรู้สึกของตนเองว่า

ผู้ชายเขามีพื้นที่ที่มันเข้าถึงผู้หญิงไม่ค่อยได้ เรามีความรู้สึกแบบนั้น ความอ่อนโยนจะมีน้อย อาจเป็นเพราะเราคบผู้หญิงมาเยอะ แบบที่เข้าใจความรู้สึกของเรา พอมาเจอผู้ชาย มันขาด เลยทำให้เราไม่เปิดกับผู้ชาย มันเปรียบเทียบโดยอัตโนมัติ ไม่ได้ตั้งใจ มันก็เลยกลายเป็นเห็นชัดเจนว่า ผู้ชายมือไม้ห่างมาก ไม่ค่อยเข้าใจความรู้สึกของผู้หญิง

ชีวิตการทำงานของพิมทำให้มีโอกาสพบผู้ชายหลายแบบ เป็นเพื่อนร่วมงานบ้าง พบกันในการฝึกอบรมบ้าง บางคนก็พบกันช่วงที่พิมไปฟังเพลงกับเพื่อนๆ ในผับ พิมพูดคุยด้วยได้ แต่ไม่มีท่าทีแบบที่เรียกว่า “การทอดสะพาน” ให้เดิน พิมจะใช้วิธีพูดคุยแบบทั่วๆ ไป ชวนกินอาหารบ้าง คุยเล่นบ้าง บางคนทำท่าว่าสนใจเป็นพิมพิเศษ แต่พิมบอกว่า “เราก็พอจะมองออกว่าเขารู้สึกดีกับเรา แต่เราจะไม่สานต่อ”

ความปรารถนาและการมีความสุขทางเพศโดยไม่มีเพศสัมพันธ์

พิมเล่าถึงความรู้ที่ได้สมัยเรียนมหาวิทยาลัยว่า มีการวิจัยสอบถามคนทั่วไปได้ผลว่า ผู้ตอบ 80 เปอร์เซ็นต์ บอกว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตคู่ และระบุว่า เป็นไปไม่ได้ที่คนจะใช้คำว่ารักและอยู่โดยไม่มีเรื่องเซ็กส์เข้ามาเกี่ยวข้อง พิมแสดงทัศนคติว่า ยอมรับได้กับการที่คนบอกว่าเพศสัมพันธ์คือสิ่งที่ทำให้คนสองคนมีความใกล้ชิดและผูกพันกันมากขึ้น แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าทั้งสองคนจะอยู่ด้วยกันไปนานเท่าไร และไม่ได้หมายความว่าคนสองคนที่ตัดสินใจอยู่ด้วยกันโดยไม่มีเพศสัมพันธ์จะอยู่กันไม่ได้ยาวนาน พิมไม่ได้มองว่าความสัมพันธ์ยืนยาวเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการอยู่ด้วยกัน เพียงแต่ไม่เห็นด้วยกับการที่คนพยายามพูดว่าเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของชีวิตคู่ พิมเชื่อว่าการอยู่ด้วยกันด้วยความรัก ดูแลเอาใจใส่กัน มีการสัมผัสร่างกาย กอดจูบกันก็ทำให้เกิดความใกล้ชิด มีความรู้สึกที่ดีและโรแมนติกได้ พิมพูดถึงเรื่องนี้ว่า

การจูบหรือการอะไร มันก็ลึกซึ้ง มันเป็นการถ่ายทอดฟิลลิ่งดี คือบางทีการมีเซ็กส์กับบางคน เราอาจจะไม่รู้สึกละเลยด้วยซ้ำว่ามีความผูกพันเพิ่มขึ้น มันแค่สนองความอยาก สมองอารมณ์แค่บางจุดเท่านั้น พิมคิดว่า ผู้ชายบางคนก็ need เรื่องเซ็กส์ ก็ไม่ได้คิดว่ารักกับเซ็กส์มันไปด้วยกัน ไม่จำเป็นว่าเขาจะมีเซ็กส์เฉพาะกับคนที่เขารักเท่านั้น ไม่อย่างนั้นจะมีสาวประเภทบริการหรือ พิมคิดว่าเซ็กส์เป็นเรื่องทางอารมณ์เยอะกว่า บางทีมันไม่มีมุมมองความรักอยู่เลย พิมเลยไม่คิดว่าความรักกับเซ็กส์ต้องไปทิศทางเดียวกันเสมอไป แต่การแสดงออกทางความรักที่เป็นการกอดกัน หอมกัน กลับได้ฟิลลิ่งมากกว่าด้วยซ้ำ

เมื่อพิมพูดถึงคำว่า “เซ็กส์” พิมหมายถึงการมีเพศสัมพันธ์ทางอวัยวะเพศและมีการสอดใส่ ซึ่งไม่ได้หมายถึงเฉพาะหญิงกับชายเท่านั้น เซ็กส์อาจเกิดระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงก็ได้ พิมมีประสบการณ์กับผู้หญิงมาทั้ง 2 แบบ คือมีเซ็กส์ที่มีการสอดใส่ กับไม่มีเซ็กส์ ซึ่งหมายถึงการสัมผัส กอดจูบ โดยไม่มี

เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศ พิมเคยอยู่กับผู้หญิงในแบบของคู่อรัก โดยผู้หญิงเข้ามา
อยู่ในบ้านพิม นอนห้องเดียวกัน ใช้ชีวิตร่วมกัน โดยไม่มีเซ็กส์ แสดงความรัก
ด้วยการสัมผัสร่างกาย พิมมีความสุขกับการแสดงความรักในลักษณะนี้มาก
แม่ของพิมไม่ว่าอะไรที่พิมพาคนรักเข้ามาอยู่ในบ้าน แม่ต้องการให้พิมมี
ความสุข และไม่ได้มองว่าการที่พิมมีคู่อรักเป็นผู้หญิงเป็นเรื่องไม่เหมาะสม
พิมพูดถึงแม่ว่า “แม่เป็นคนที่เหมือนเพื่อน แล้วก็มีความคิดไม่เหมือนชาวบ้าน
ลูกทำในสิ่งที่ทำให้ลูกมีความสุข ไม่ทำใครเดือดร้อนก็จบ”

พิมไม่ได้มองเรื่องเพศจากประสบการณ์ตรงของตัวเองเพียงอย่างเดียว
พิมมีเพื่อนมาก เวลาเพื่อนมีปัญหาหมักโทรศัพทมาปรึกษา พิมเปรียบเทียบ
ตัวเองว่า “เหมือนศิราณี” ทำให้พิมมีมุมมองในเรื่องความรักกว้างขวาง
พิมมีเพื่อนที่เป็นทอม ซึ่งต้องการแสดงออกเรื่องเพศแบบทางเดียวคือเป็นฝ่าย
ทำ และไม่ยอมให้อีกฝ่ายมายุ่งกับร่างกายของตนเอง พิมเล่าถึงเพื่อนที่เป็นทอม
ว่าบางคนจะเป็นฝ่ายรุกอย่างเดียว “ไม่ให้ยุ่ง ไม่ให้มารุก ขอเป็นฝ่ายรุก
อย่างเดียวจะรู้สึกโอเค เป็นการป้องกันตัวเองมาก แมนมาก คือในฟิลลิ่ง
ของเขา เขารู้สึกว่าเขาต้องเป็นฝ่ายกระทำ อย่างนี้เมียอะ” พิมมองว่า
การแสดงออกของความรักน่าจะเป็นสองฝ่ายร่วมกันมากกว่าจึงจะมีความสุข
พิมใช้คำว่า “ถึงเวลา คุณเป็นฝ่ายมาถามว่า เธอเสร็จไหม ก็แล้วตัวคุณเสร็จ
ตอนไหนละ พูดกันตรงๆ คุณจบตรงไหน คุณถึงตรงไหน พูดกันตรงๆ ในหลัก
ของเซ็กส์ มันต้องสองทางนะ” พิมมองความรักและการแสดงออกของความรัก
ทั้งจากประสบการณ์ของตนเองและจากการพูดคุยกับเพื่อนๆ เพื่อนทอม
บางคนเริ่มเห็นด้วยกับพิม เริ่มมีความสัมพันธ์แบบสองทางกับดี ไม่ใช่ตนเอง
เป็นฝ่ายทำอย่างเดียว พิมบอกว่า “การที่ดีเขารู้สึกว่าได้มีส่วนร่วม ทำให้เขา
ถึงจุดเหมือนกัน เป็นความรู้สึกที่ดี” พิมเชื่อว่าการมีความรู้สึกต่อกันในการสัมผัส
การกอด การจูบ เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศมากกว่าการมีเพศสัมพันธ์
พิมเปรียบเทียบการดูหนังเอ็กซ์และหนังอาร์ว่า หนังอาร์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์
มากกว่าหนังเอ็กซ์ เพราะทำให้เกิดความรู้สึกได้ดีกว่า พิมใช้คำพูดว่า

พอดูหนังเอ็กซ์ เอกันแล้วหรือ หลายท่ามากเลย ไม่เห็นมีความรู้สึกตาม แสดงว่าเรื่องเช็กส์กับเรื่องของฟิลลิ่งมันไม่ได้ไปด้วยกันเสมอไป แค่เทียบหนังเอ็กซ์กับหนังอาร์ก็ชัดเจน หนังอาร์มันมีสัมผัส มีกอด มีหอม ความรู้สึกมัน build ดีจังเลย นี่แหละคือความรักความใกล้ชิดคือศาสตร์และศิลป์ ก็เลยรู้ว่าเรื่องเช็กส์นี้ไม่ได้สำคัญที่สุดในชีวิตของฟิม

การสร้างความหมายใหม่ให้กับคำว่าครอบครัว

ฟิมเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ สำหรับสังคมไทยทั่วไป ฟิมอาจถูกคาดหวังให้แต่งงาน มีครอบครัวของตนเองและมีลูก แต่ฟิมเลือกที่จะไม่เดินตามบรรทัดฐานนั้น พ่อกับแม่ไม่หว่านล้อมหรือกดดันให้ฟิมแต่งงานและมีลูก ฟิมพูดถึงพ่อกับแม่ว่า “โชคดีมาก ที่บ้านไม่เป็นอย่างนั้นเลย เขาคงมองว่าเราให้ชีวิตเรามาแล้ว เส้นทางนับจากนี้ไปมันเป็นลมหายใจของเรา” แม่บอกฟิมว่า ลูกไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต เพราะตอนที่แม่มีฟิม แม่ยังไม่อยากมี เพราะกลัวว่าจะเลี้ยงลูกไม่มีคุณภาพ เมื่อฟิมไม่ต้องการมีครอบครัวของตนเอง ไม่อยากมีลูก พ่อกับแม่จึงไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องผิดปกติ ฟิมเคยคุยและถามแม่ว่า “แม่จะเครียดไหม ถ้าฟิมจะไม่แต่งงาน” คำตอบของแม่ทำให้ฟิมสบายใจและมีความสุข แม่ให้ข้อคิดอย่างที่ว่าฟิมไม่เคยคิดมาก่อนว่า “เอาเถอะลูก อะไรที่เรามีความสุข การแต่งงานไม่ใช่จุดจบของชีวิต การที่เรามีเพื่อนเดินไปข้างกาย การที่เราแต่งงานกับคนหนึ่งคน คือการหาเพื่อนมาเดินกับเราในชีวิต ฉะนั้นสุดท้ายสามีก็คือเพื่อนที่ดี มันก็คือคำว่าเพื่อนนั่นแหละ หนูจะมีเพื่อนผู้หญิงหรือเพื่อนผู้ชายก็เหมือนกัน” มุมมองของแม่ทำให้ฟิมมั่นใจที่จะเลือกทางเดินของตัวเองโดยไม่เดินไปตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้

ฟิมมองการแต่งงานและการมีลูกว่าเป็นสิ่งซึ่งคนที่จะอยู่ด้วยกันต้องไว้วางใจกันมากพอที่จะตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกัน โดยเฉพาะการมีลูกยิ่งเป็นพันธะที่พ่อแม่ต้องรับผิดชอบเป็นเวลายาวนาน อาจจะต้องตลอดชีวิต ฟิมบอกว่า

ตนเองเป็นคนรักเด็ก อยู่กับเด็กได้ทั้งวัน แต่ถ้ามีลูกพิมจะต้องดูแลเด็กตลอด 24 ชั่วโมง พิมเปรียบเทียบกับ ลูกเป็นความหวังโย เป็นโน้ช เป็นห่วงคล้องคอ เพียงแค่นี้ พิมก็รู้สึกถึงภาระอันหนักหน่วงทางด้านจิตใจ พิมคิดว่าไม่ต้องการมีลูก ส่วนความสัมพันธ์กับผู้ชาย พิมไม่ได้ปฏิเสธการคบหาสมาคมกับผู้ชาย แต่ยังคงคบหาไป พิมก็ยิ่งตระหนักถึงความปรารถนาและความต้องการของผู้ชาย โดยเฉพาะการโยงการคบกับผู้หญิงกับเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งพิมใช้คำพูดว่า “พิมมีเพื่อนผู้ชายเยอะ แต่ละคนไม่ธรรมดาเลยสักคน เขาถึงบอกว่า ก้าวออกจากบ้านก็ไปเป็นสามีคนอื่น เดินเข้ามาในบ้านก็เป็นสามีของเรา”

การมีเพื่อนฝูงมากและคนรู้จักในแวดวงการทำงานมากหน้าหลายตา ทำให้พิมคุ้นเคยกับการพูดคุยกันในวงเหล้าของผู้ชาย บางคนเล่าว่าได้ไป “ฟิน” ใครมาบ้าง เคยนอนกับผู้หญิงคนไหน บางคนเรียกผู้หญิงที่เคยไปมีเพศสัมพันธ์ ด้วยว่า “เป็นเมีย” พิมรู้สึกรังเกียจ และคิดว่าหากพิมสานต่อความสัมพันธ์กับใครถึงขั้นมีอะไรกันจริง คงจะถูกนำไปพูดคุยในวงเหล้าที่หนึ่งทีใดเป็นแน่ พิมใช้คำพูดว่า “เราจะถูกเอาไปพูดว่าเป็นเมียใครเมื่อไหร่บ้างไหมนี้ มันไม่ไหว นะอย่างนี้ เรา รู้สึกว่าอาจจะยังไม่ไว้ใจผู้ชายเท่าไร หรือเรายังไม่เจอคนที่ใช่จริงๆ” นอกจากนี้ ข้อมูลข่าวสารที่พิมได้รับยังชวนให้พิมคิดว่า หากผู้หญิง จะผูกใจผู้ชายไว้ได้ ก็ต้องใช้ความพยายามทำให้สามีพึงพอใจด้วย พิมบอกว่า “พอเป็นสามีภรรยา ก็ต้องคิดว่ามันต้องมีเรื่องเซ็กส์ เขาคงบอกว่าวันนี้เธอต้องมีลีลาชนิดหนึ่งนะ เธอไม่ไหว เดียวทำเองดีกว่า อะไรทำนองนี้”

ความสัมพันธ์กับผู้ชายที่จะก้าวไปลึกซึ่งโดยมีเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งก่อนและหลังจากแต่งงานแล้ว เป็นสภาวะการณ์ที่สามารถคาดการณ์ได้ อย่างชัดเจน พิมไม่เคยมีภาพแบบโรแมนติกที่วาดไว้แบบเทพนิยายเพื่อฝัน การแต่งงานมีครอบครัวตามบรรทัดฐานของสังคมจะมีข้อเรียกร้องเกินกว่า ที่พิมจะรับได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ผู้ชายเป็นฝ่ายเรียกร้องจากการที่ผู้หญิงต้องยอมรับหากสามีไปมีผู้หญิงอื่นแบบชั่วคราวชั่วคราวเป็นสิ่งที่พิม ยอมรับไม่ได้ และไม่คิดว่าในชีวิตนี้จะได้พบผู้ชายที่ตรงตามความต้องการของ

พิมพ์ ภาพของพิมพ์ในสายตาของคนรู้จักจึงเป็นภาพของทอมที่สนใจคบหาผู้หญิง ไม่สนใจผู้ชาย แต่พิมพ์บอกว่า “เราถูกแบรินด์ไปแล้ว แบรินด์ของเราคือเราชอบผู้หญิงไปแล้ว แต่มันก็จริง คือพิมพ์ไม่ได้มองผู้ชายจริงๆ แต่ชีวิตในแต่ละวันของพิมพ์ มีเข้ามาทุกเพศเลย แต่เราเลือก เลสก็์เข้ามา ไปผับหญิงล้วนก็ถูกดึงเข้าไปจูบ พิมพ์ว่า วันนี้เราจะเป็นอะไรดี วันนี้เดินเข้ามา ไม่รู้จะเป็นเพศไหนดี”

2. สร้างตัวตนผ่านอัตลักษณ์ทางเพศหลายแบบ

ในทางเพศศาสตร์ คำว่าเพศหมายถึงสิ่งที่บ่งชี้ลักษณะทางชีวภาพ (เช่น อวัยวะเพศ ฮอริโมน โครงสร้างโครโมโซม) แบ่งออกได้เป็นเพศชายและเพศหญิง ส่วนผู้ที่มีสองเพศจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่ามีลักษณะทางเพศไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือ ซึ่งถูกมองว่าเป็นปัญหาทางด้านชีวภาพ ส่วนอัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) หมายถึง การที่บุคคลตระหนักว่าตัวเองเป็นเพศอะไร เช่น การตระหนักว่าตนเองเป็นเพศหญิงหรือเป็นเพศชาย ซึ่งโดยทั่วไปมักเชื่อกันว่า อัตลักษณ์ทางเพศย่อมเป็นไปตามเพศที่ติดมากับตัวบุคคล จากการที่บุคคลมองตนเองว่าเป็นหญิงหรือเป็นชาย (หรือมีอัตลักษณ์ทางเพศเป็นหญิงหรือเป็นชาย) บุคคลจะเริ่มถูกขัดเกลาจากสังคมและวัฒนธรรมให้สวมรับบทบาทต่างๆ ตามอัตลักษณ์ทางเพศ ก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (gender identity) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลในฐานะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงตระหนักว่าตนเองถูกคาดหวังจากสังคมให้มีบทบาทอย่างไร หรือบทบาททางวัฒนธรรมคาดหวังว่าบุคคลควรทำอะไร อัตลักษณ์เพศสภาพของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัยหรือวงจรชีวิต เนื่องจากเพศสภาพที่กำหนดโดยสังคมและวัฒนธรรมมีความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล อัตลักษณ์เพศสภาพจึงมักถูกแบ่งออกเป็น 2 แบบตามอัตลักษณ์ทางเพศ ดังนั้น จึงมักมีการนิยามคำว่าเพศสภาพว่าหมายถึงบทบาทชายหญิงไปด้วย อัตลักษณ์เพศสภาพจึงถูกมองอย่างง่าย ๆ ว่าหมายถึงการที่บุคคลตระหนักในความเป็นผู้หญิงหรือเป็นชายของตนเอง ส่วนการที่บุคคลจะมีความพึงพอใจทางเพศเป็น

อย่างไร เช่น รักเพศเดียวกัน รักต่างเพศ หรือรักสองเพศ เป็นเรื่องของทิศทางทางเพศ (sexual orientation) ในทางเพศศาสตร์จึงมักมองเรื่องของรักเพศเดียวกัน รักต่างเพศ หรือรักสองเพศ ว่าเป็นเรื่องของพฤติกรรม ไม่ใช่เรื่องของตัวบุคคล (Diamon, 2002)

ชุดของความรู้ที่เสนอว่า การรักเพศเดียวกันหรือรักต่างเพศเป็นเพียงพฤติกรรมของบุคคลซึ่งแยกส่วนออกจากอัตลักษณ์ทางเพศและอัตลักษณ์เพศสภาพ นำไปสู่การวิเคราะห์ว่าผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ เพศสภาพ และทิศทางทางเพศในแบบที่สอดคล้องกัน เป็นผู้ที่ไม่มีความขัดแย้งในตัวเอง (เช่น ผู้ชายที่ดำเนินชีวิตตามบทบาทเพศชายและรักเพศตรงข้าม หรือผู้หญิงที่สวมรับบทบาทเพศหญิงและมีความดึงดูดใจทางเพศกับผู้ชาย) ส่วนผู้ที่มีอัตลักษณ์เพศสภาพขัดกับอัตลักษณ์ทางเพศ หรือมีทิศทางทางเพศขัดแย้งกับอัตลักษณ์ทางเพศ ต้องเผชิญกับปัญหาของความไม่ลงรอยกันขององค์ประกอบทั้งสาม (เช่น เป็นผู้หญิงที่ชอบแสดงบทบาทเป็นผู้ชาย แต่มีความดึงดูดใจทางเพศกับผู้หญิง หรือเป็นผู้ชาย แสดงบทบาทเป็นชาย แต่มีความดึงดูดใจกับเพศชาย) แนวทางการมองและวิเคราะห์เช่นนี้เท่ากับเป็นการตอกย้ำการดำรงอยู่ของบรรทัดฐานรักต่างเพศ โดยจัดแบ่งประเภทของคนออกเป็นชายกับหญิง ส่วนความแตกต่างของพฤติกรรม (เช่น ชายรักชาย หญิงรักหญิง รักสองเพศ) เป็นเพียงการแสดงออกซึ่งจัดเป็นประเภทย่อยๆ (sub - category) ของกลุ่มเท่านั้น และยังมีส่วนทำให้ผู้ที่ไม่อาจจัดตัวเองอยู่ในประเภทกระแสหลัก (หญิงหรือชาย) มองตนเองว่า เบี่ยงเบน ผิดปกติ ไม่มีตัวตน สับสน หรือมีปัญหาอีกด้วย

แนวคิดในเรื่องความหลากหลายทางเพศแสดงให้เห็นว่า การรักต่างเพศ รักเพศเดียวกัน หรือรักสองเพศ เป็นเพศวิถีซึ่งแสดงออกถึงผลรวมของตัวบุคคล อัตลักษณ์ทางเพศและอัตลักษณ์เพศสภาพอาจมีได้หลากหลาย ไม่จำกัดอยู่เฉพาะหญิงและชายเท่านั้น เมื่อปัจเจกบุคคลสวมรับอัตลักษณ์ทางเพศและอัตลักษณ์เพศสภาพที่มีอยู่หลากหลายนี้ บุคคลไม่เพียงแต่ “มีพฤติกรรม” (doing behavior) เท่านั้น แต่บุคคลได้เลือกที่จะ “ดำรงตัวเอง” (being)

ในแบบนั้นด้วย การที่ปัจเจกบุคคลดำรงตัวเองในแบบรักเพศเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นเกย์ ทอม ดี หรือแบบอื่นๆ ได้นั้น ต้องมีพื้นที่ทางสังคมที่เอื้อให้การใช้ชีวิตที่ต่างออกไปจากรักต่างเพศได้แสดงตัวออกมา (coming out) ด้วย

วัฒนธรรมบริโภคนิยมที่เกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการเจริญเติบโตของเมือง และการเคลื่อนย้ายของคนจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง เช่น เด็กที่เกิดมาในหมู่บ้านหรือเมืองเล็กๆ เมื่อย้ายไปยังตัวจังหวัด เมืองใหญ่ หรือเมืองหลวง เพื่อศึกษาต่อหรือทำงาน ทำให้อาจมีโอกาสเข้าไปสู่พื้นที่ทางสังคมหรือเครือข่ายทางสังคมที่สามารถดำรงชีวิตที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานรักต่างเพศได้ ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถตัดขาดตนเองออกจากสังคมเดิมซึ่งเป็นเครือข่ายของครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือชุมชนเดิมได้ ปัจเจกบุคคลอาจต้องสร้างตัวตนบนอัตลักษณ์เพศสภาพหลายแบบ เพศสภาพจึงเป็นสิ่งที่แปรเปลี่ยนและเลื่อนไหลไปตามบริบทและเวลา

เรื่องเล่าของน็อต แสดงให้เห็นถึงการสร้างตัวตนของเด็กซึ่งเกิดและเติบโตขึ้นมาภายใต้ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมให้ยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศและอัตลักษณ์เพศสภาพของเด็กผู้ชาย เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น น็อตเริ่มสงสัยบทบาททางเพศที่ครอบงำพยายามขัดเกลาให้เป็นเด็กผู้ชาย แต่ยังไม่สามารถเข้าใจตัวเองได้ จนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้น็อตได้เข้าไปสู่พื้นที่ทางสังคมของชายรักเพศเดียวกัน ซึ่งเรียกตัวเองว่าเกย์ น็อตค่อยๆ สร้างการตระหนักรู้ว่าตนเองต้องการอะไร สามารถสร้างความสุขให้กับตนเองและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว สับสน หรือมีข้อสงสัยในตัวเองอย่างที่เคยเป็นมา แต่ขณะเดียวกันน็อตก็รู้ว่า ตัวเองยังมีอีกโลกหนึ่งหรืออีกสังคมหนึ่ง คือสังคม “ที่บ้าน” ซึ่งยังคงคาดหวังให้น็อตเป็นผู้ชายตามแบบของรักต่างเพศ (straight) น็อตค่อยๆ หาดุลยภาพในชีวิตของตนเองตามจังหวะ เวลา และความเป็นไปได้ที่จะแสดงตนเองในแบบที่ต้องการและไม่ทำให้ครอบครัวผิดหวัง หรือเสียใจดูหมิ่น หรือทำให้ตนเองเสียโอกาสในชีวิต น็อตเลือกแสดงความเป็นเกย์ชัดเจนเมื่ออยู่ในหมู่เพื่อน หรือคงไว้ซึ่งความคลุมเครือในบางส่วนเมื่ออยู่กับอาจารย์

หรืออยู่ในห้องเรียน และไม่แสดงความเป็นเกย์ออกมาเมื่อกลับไปบ้านเกิด ซึ่งแวดล้อมด้วยพ่อแม่ญาติพี่น้อง ชีวิตของน็อตสะท้อนการเดินทางของผู้ที่ไม่อาจเดินตามบรรทัดฐานของรักต่างเพศ แต่สามารถสร้างความเป็นตัวตนของตัวเองขึ้นมาได้ แน่หน่อนว่าการสร้างตัวตนหรือเทคโนโลยีแห่งตัวตนนี้เป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง และสามารถปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของบริบททางวัฒนธรรมและสังคม แต่น็อตเชื่อว่า ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาจะทำให้ น็อตสามารถสร้างดุลยภาพระหว่างความปรารถนาของตนเองกับความคาดหวังของสังคมได้

การขัดเกลาให้สวมอัตลักษณ์เพศชาย

น็อตเกิดมาในหมู่บ้านซึ่งแวดล้อมด้วยญาติพี่น้องและคนรู้จัก แม่เลี้ยง น็อตมาพร้อมกับน้องสาวอีก 1 คน ส่วนพ่อของน็อตไปทำงานต่างประเทศ จึงไม่ค่อยได้อยู่บ้าน ตั้งแต่จำความได้จนถึงอายุ 7-8 ขวบ น็อตเข้ากลุ่มกับเพื่อนๆ ซึ่งเป็นเด็กผู้ชายด้วยกัน เล่นเตะบอลตามประสาเด็ก แต่บางครั้งคนในละแวกบ้านจะเรียกน็อตว่า “ตุ๊ด” เพราะน็อตเป็นเด็กผู้ชายผิวขาวและปากแดง ซึ่งน็อตไม่รู้สึกอะไรมาก เพราะชินกับการโดนล้อเลียน น็อตคิดว่าตนเองคือเด็กผู้ชายเหมือนคนอื่นๆ แต่แม่ก็ไม่ค่อยยอมให้ใครเรียกน็อตว่าตุ๊ด และคอยห้ามปรามเพื่อปกป้องน็อต บางครั้งญาติพี่น้องเห็นน็อตมีหน้าตาแบบเด็กผู้หญิงและชอบเล่นกับเด็กผู้หญิงในละแวกบ้าน ก็ซื้อเสื้อผ้าที่ดูเป็นแบบผู้หญิงมาให้ แต่แม่ไม่ให้น็อตใส่เสื้อผ้าเหล่านั้น แม่บอกว่า “ไม่เอา ลูกเป็นผู้ชาย ไม่ใช่ผู้หญิง”

น็อตยังจำเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นเมื่ออยู่ชั้นประถมได้ น็อตต้องออกไปรายงานหน้าชั้น และรู้สึกประหม่า น็อตเล่าว่า “ก็เจินๆ แล้วพูดแบบอายุๆ อาจารย์เขาโหดมาก เรียกแบบจิกเลยว่า ไอ้ตุ๊ด” น็อตร้องไห้ปล่อยโฮออกมาหน้าชั้นเรียนนั่นเอง เพื่อนๆ ก็ให้ร้องแซว น็อตจำได้แต่ว่าอาจารย์ยังคงพูดต่อไปไม่หยุด แต่ไม่รู้ว่าอาจารย์พูดว่าอะไรบ้าง น็อตกลับบ้านและเล่าเหตุการณ์

ที่เกิดขึ้นให้แม่ฟัง แม่ไปพบผู้อำนวยการโรงเรียน เรียกอาจารย์ผู้นั้นมาพบ แม่ทะเลาะกับอาจารย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนดักเตือนและให้อาจารย์คนนั้น ออกไปจากโรงเรียนด้วยเหตุผลว่า พุดกับเด็กนักเรียนแรงเกินไป นับเป็นชัยชนะของแม่ในการปกป้องนို့ต นို့ตเล่าว่า “แม่รับไม่ได้เลย ถ้าใครมาว่าลูกอย่างนี้ สำหรับนို့ตเองยังไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “ตื้อ” มากนัก นอกจากคิดว่า ตัวเองมีหน้าตาเหมือนเด็กผู้หญิง จึงถูกล้อเลียน

จนกระทั่งนို့ตโตขึ้นและเรียนชั้นมัธยมต้นจึงเริ่มสงสัยตัวเอง เพราะ เพื่อนผู้ชายด้วยกันเริ่มสนใจเพื่อนผู้หญิง นို့ตเองคิดว่าเกิดเป็นผู้ชายก็ต้องสนใจ เพศตรงข้ามด้วยเหมือนกัน นို့ตคิดว่า “ผู้ชายต้องคู่กับผู้หญิง” ดังนั้นจึงทำตามเพื่อนด้วยการมีแฟนเป็นเพื่อนผู้หญิง ไปไหนมาไหนด้วยกัน คุยกัน เขียนบันทึกร่วมกัน และมีการเซ็นสัญญากันด้วยว่าจะรักกัน แต่ลึกๆ นို့ตรู้สึกว่าเป็นการบังหน้าหรือลวงคบกันมากกว่า เพราะนို့ตไม่ได้รู้สึกสนใจแฟนที่ลวงคบอย่างแท้จริง นို့ตเป็นเด็กเรียนดีและทำกิจกรรมของโรงเรียน เป็นกรรมการนักเรียน ได้อยู่หน้าเสาธง เรียกได้ว่าเป็นนักเรียนที่โดดเด่นในโรงเรียน นို့ตใช้คำว่า “ติดตื้อไปในโรงเรียน” ดังนั้น นอกจากแฟนที่นို့ตคบหาอยู่แล้ว ก็ยังมีนักเรียนหญิงอื่นๆ มาแสดงความสนใจหลายคน แต่นို့ตไม่รู้สึกสนใจหรืออยากตอบสนอง จึงค่อยๆ รู้สึกว่าตนเองไม่เหมือนเพื่อนผู้ชายคนอื่นๆ

มองหาพื้นที่เฉพาะเพื่อแสดงตัวตน

เมื่อนို့ตเรียนจบชั้นมัธยมต้น แม่ให้ย้ายไปเรียนมัธยมปลายในโรงเรียนในเมืองที่อยู่ไกลออกไปจากหมู่บ้าน ชีวิตของนို့ตเปลี่ยนไปจากเดิม เพราะโรงเรียนมีขนาดใหญ่ขึ้น มีนักเรียนจำนวนมาก ต่างคนต่างจับกลุ่มเพื่อนที่ถูกใจ นို့ตเริ่มไปเข้ากลุ่มเพื่อนนักเรียนกลุ่มใหญ่ นို့ตเล่าว่า “มีทั้งเกย์ ตื้อ เกเทย รู้สึกว่าเราไปคลุกคลีกับเขาทำให้เรารู้สึกเหมือนกระดุกกระดิง รักสวยรักงามเหมือนผู้หญิง เราก็รู้สึกเริ่มเยอะขึ้นแล้ว” ความหมายของนို့ตคือการได้เข้ากลุ่มกับเพื่อนๆ เหล่านี้ ทำให้นို့ตรู้ตัวเองว่าแตกต่างจากเพื่อนผู้ชายอื่นๆ นို့ตร่วม

เล่นกีฬาโอลิมปิก นี้อดเล่าว่า “ทั้งนักกีฬา ทั้งทีมเชียร์ลีดเดอร์เป็นสาวประเภทสองหมดเลย” นอกจากนี้ ห้องเรียนของนี้อดก็ยังเป็นพื้นที่ที่ทำให้ นี้อดไม่รู้สึกละอายใจ เพราะในห้องมีนักเรียน 40 คน เป็นผู้ชาย 9 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ชายจริงๆ เพียง 5 คน ที่เหลืออีก 4 คนเป็นเพศที่สาม นี้อดจึงเรียนอยู่ในห้องเรียนที่ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว นี้อดมีเพื่อนสนิทที่อยู่ในห้อง ทั้งที่เป็นผู้หญิง เพื่อนผู้ชาย และเพื่อนเพศที่สาม นี้อดบอกว่าชอบคุยกับเพื่อนผู้หญิงในเรื่องต่างๆ มากกว่าเพื่อนแบบอื่น เพราะเพื่อนผู้หญิงมักมาปรึกษาเรื่องแฟนผู้ชาย บางครั้งก็ให้ช่วยดูให้ว่าเป็นคนอย่างไร นิสัยดีหรือเกเร หรือ บางทีก็มาปรึกษาว่าควรทำตัวอย่างไร นี้อดมองว่าตนเองสามารถวิเคราะห์ผู้ชายออกว่าเป็นคนอย่างไรได้มากกว่าผู้หญิง นี้อดบอกว่า “เป็นผู้ชายด้วยกัน จะมองกันออกมากกว่า” ดังนั้น เพื่อนผู้หญิงจึงไวใจนี้อด เพราะในอีกด้านหนึ่ง นี้อดมิได้มีนิสัยแบบผู้ชาย เพื่อนผู้หญิงรู้สึกว่ นี้อดเป็นผู้ชาย แต่คบเหมือนเป็นเพื่อนผู้หญิง

นี้อดไม่เคยคุยกับแม่ว่าตัวเองเปลี่ยนไปอย่างไร เพราะคิดว่าแม่คงรับไม่ได้ แต่โชคดีที่ได้พบอาจารย์ที่เคารพมาก เพราะแม่จะไม่ใช่อาจารย์ที่ปรึกษา แต่นี้อดก็กล้าปรึกษาเรื่องความรู้สึกของตนเอง นี้อดเรียกว่าอาจารย์แม่ นี้อดใช้คำพูดว่า “ผมไม่รู้ว่ทำไมผมถึงเปิดใจคุยกับอาจารย์คนนี้ แต่ไม่รู้ว่ทำไมผมถึงไม่เปิดใจคุยกับแม่ผมจริงๆ กลับไปคุยกับอาจารย์” อาจารย์เตือน นี้อดว่า เพื่อนกลุ่มนี้ของนี้อดชอบรักสนุก ชอบพบปะคนจำนวนมาก ทำให้เป็นกลุ่มเสียง และสอนนี้อดให้รู้จักป้องกันตัวเอง นอกจากนี้ อาจารย์ยังสอนเรื่องอื่นๆ สอนให้วางตัว ให้สร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับตัวเอง และอย่าเห็นแก่ตัว นี้อดรักอาจารย์และคิดว่าอาจารย์ได้สอนสิ่งที่ดี ๆ ให้ นี้อดจึงอยากทำตัวให้ได้อย่างที่อาจารย์สอน

ในช่วงที่เริ่มเรียนมัธยมปลาย นี้อดยังคงความสัมพันธ์กับเพื่อนผู้หญิงที่คบหาเป็นแฟนกันตั้งแต่ชั้นมัธยมต้น นี้อดเคยแสดงความรักกับแฟนด้วยการกอดจูบบ้าง แต่ไม่ได้ทำให้นี้อดรู้สึกว่าเป็นการทำตามความปรารถนาทาง

เพศ เพียงแต่เป็นการทดลองดู เมื่อการคบกันดำเนินต่อไปได้สักระยะหนึ่ง แพนเริ่มสังเกตเห็นการคบหาเพื่อน ๆ ในโรงเรียนของน็อต และตั้งข้อสงสัยว่าทำไม น็อตจึงไปทำกิจกรรมร่วมกับสาวประเภทสอง เมื่อก่อนน็อตดูเป็น “แมน” มาก แพนของน็อตได้ใช้คำพูดที่น็อตไม่เคยลืมน่า “แต่มีคำหนึ่งที่เขาพูดมาผมยัง จำได้เลยว่า ประมาณว่า ผมจะเป็นอะไรก็ได้ เขาก็ยังรักเหมือนเดิม เขาบอกว่าจะรอให้กลับไป” น็อตเริ่มห่างแฟนผู้หญิงของตนเองออกไปเรื่อยๆ จนเรียน อยู่มหาวิทยาลัย น็อตบอกว่า “ตอนนี้เขาคงรู้แล้วว่าผมอยู่ในสถานะอย่างไร ผมคิดว่าเขารู้แต่ไม่พูดออกมา”

ก้าวไปสู่การเป็นเกย์

มหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่ที่ทำให้ น็อตมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เป็นเกย์ด้วยกัน โดยตระหนักว่าสังคมและวัฒนธรรมของเกย์คาดหวังอะไรบ้าง จากผู้ที่เป็นเกย์ สังคมเกย์ทำให้น็อตรู้สึกถึงความปรารถนาในตัวเองกับการแสดงออกไปด้วยกันได้อย่างกลมกลืน ในช่วงที่เป็นเด็กและเติบโตเป็นวัยรุ่น น็อตรู้สึกว่าจะต้องพยายามทำตามความคาดหวังของคนอื่น และพยายามกดความปรารถนาและความรู้สึกที่อยู่ในส่วนลึกของตนเองเอาไว้ บางครั้งน็อตไม่แน่ใจว่าตนเองต้องการอะไรด้วยซ้ำ แม้ว่าในช่วงเรียนมัธยมปลาย น็อตจะมีกลุ่มเพื่อนที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน มีเพื่อนผู้หญิงและเพื่อนผู้ชายที่ยอมรับการแสดงออกของน็อต แต่น็อตก็ยังไม่ชัดเจนว่า ตัวเองมีความปรารถนาสิ่งใด และตัวตนที่อยากจะเป็นแสดงออกมาคืออะไร

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปลาย น็อตสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพฯ ได้ น็อตได้เห็นบรรยากาศของเมืองใหญ่ที่มีผู้คนมากมาย ทั้งในคณะและในมหาวิทยาลัย และทั้งภายนอกมหาวิทยาลัย ช่วงที่เรียนปี 1 น็อตเห็นคนมากมาย แต่ยังไม่รู้จักใครมากนัก จึงทำตัวเงียบๆ และไม่ได้เปิดเผยตัวเอง น็อตใช้คำว่า “ยังแอบแมนอยู่” แต่เมื่ออยู่ปีสอง น็อตเริ่มมีเพื่อนสนิทที่สามารถคุยกันเปิดเผยได้มากขึ้น รู้สึกว่ามีเพื่อนที่เข้าใจ ได้มีโอกาสไปเที่ยวผับเกย์/บาร์เกย์ ได้ไปพบ

คนเป็นเกย์มากหน้าหลายตา นี้อดค่อยๆ สังเกตจากคนอื่นๆ ว่าต้องใส่เสื้อผ้าอย่างไร เครื่องประดับควรเป็นแบบไหน ควรวางอากัปกิริยาอย่างไร และหากมีคนเข้ามาตีสนิทด้วยควรวางตัวอย่างไร ถ้าเจอคนที่ชอบจะแสดงตัวอย่างไร จากปีสองจนถึงเวลาที่เล่าเรื่องของตัวเองคือกำลังเรียนอยู่ปี 4 นี้อดได้สร้างตัวตนขึ้นมาในแบบที่ต้องการ

นี้อดพอจะแยกออกกระหว่างการแต่งตัวตามฐานะของตนเอง แต่ยังคงบุคลิกภาพความเป็นเกย์ เพราะในแวดวงของเกย์จะมีเกย์ที่ดูหรูหรา มีเงิน หรือเรียกว่ามีระดับ ใช้จ่ายของแพง ของทุกชิ้นต้องมีแบรนด์ที่มีชื่อเสียง แต่นี้อดมองว่าสิ่งนี้เป็นเพียงเปลือกนอก เมื่อยังเรียนหนังสืออยู่ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ของที่มียี่ห้อแพงเกินไป นี้อดชอบดูการแต่งตัวและการใช้ชีวิตผ่านภาพยนตร์ของทางยุโรป และหาดาราที่เป็นตัวอย่างที่ชื่นชอบ ซึ่งนี้อดเรียกว่า “เป็นไอดอล” ของตนเอง นี้อดยกตัวอย่างเลดี้กาก้า ซึ่งมีแฟชั่นที่แปลกแหวกแนว ทำให้นี้อดพยายามมองหารูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองบ้าง นี้อดไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้ของแบรนด์ดังๆ ทุกอย่าง แต่อย่างน้อยควรต้องมีบ้าง บางครั้งนี้อดจะเลือกรองเท้าหรือนาฬิกาที่ดูดี เสื้อผ้าไม่จำเป็นต้องใช้แบรนด์ที่มีชื่อเสียง เพียงแต่แต่งแล้วต้องมั่นใจในตัวเอง นี้อดจะพิถีพิถันกับการดูแลผมและหน้าตา ใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงต่างๆ เช่น ซีรั่ม โลชั่น โทนเนอร์ ใช้น้ำหอมบ้าง นอกจากนี้ยังกินอาหารเสริมและวิตามินเพื่อบำรุงผิว นี้อดบอกว่า คนเป็นเกย์จะประณีตกับการดูแลตัวเองและการแต่งตัว คือ “ต้องเนียบ” มิฉะนั้นเมื่อเข้าไปในสังคมเกย์ก็จะถูกเพื่อนๆ บอกว่า “โทรมเชียว” นี้อดเรียนทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ จึงทำให้พอมีรายได้พิเศษจากการรับตัดโมเดล หรืองานอื่นๆ ที่มีคนมาจ้างทำรายได้พิเศษส่วนนี้นี้อดนำมาใช้ปรุ้งแต่งตัวเองตามแบบที่ต้องการ นี้อดสรุปเกี่ยวกับการแต่งตัวว่า “สถานะการเงินของผมก็ไม่ได้รวย ผมก็รับสภาพอยู่แค่นั้น แต่งได้แค่นี้ก็แค่นั้น”

สิ่งที่มีความสำคัญและทำให้นี้อดรู้ว่าความปรารถนาเล็กๆ ของตนเองคืออะไร คือการมีแฟนซึ่งเป็นเกย์ นี้อดบอกว่าพอใจที่จะเป็น “ฝ่ายรับ”

ซึ่งเรียกว่าเป็นเกย์ควิน และได้พบเกย์ที่เป็นฝ่ายรุกหลายคน แต่ละคนมีความสัมพันธ์กันไม่นานก็เลิกรากันไป นี้อตมองว่าการคบหากันระหว่างเกย์ในฐานะคู่สัมพันธ์มักเป็นแบบเริ่มง่ายและจบง่าย ไม่ยุ่งเหยิงเหมือนคู่สัมพันธ์ระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง นี้อตใช้คำพูดว่า “ในสังคมของพวกผมนี่จะพูดคุยกันง่ายอยู่แล้ว รู้สึกว่ามันง่ายเกินไปด้วย” แต่นี้อตมีโอกาสพบโน้ตในคลับ ได้พูดคุยกันอย่างถูกใจ โน้ตเป็นเกย์ที่ชอบแต่งตัวตามสบาย นี้อตบรรยายว่า “เขาจะแต่งตัวแบบเสื้อยืดธรรมดา กางเกงยีนส์ขากระบอก ใส่รองเท้าผ้าใบคอนเวอร์สธรรมดาๆ” หากดูแบบผ่านๆ โน้ตจะดูเหมือนผู้ชายทั่วไป นอกจากเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนหรือเข้าไปคลุกคลีด้วยจึงจะมีกริยาบางอย่างที่แสดงออกว่าเป็นเกย์ นี้อตไม่ได้มีอะไรกับโน้ตในวันที่พบกันที่คลับ แต่ขอเบอร์โทรศัพท์และติดต่อกันนัดพบปะกันหลายครั้งจนรู้สึกว่าคุณใจกันจริงๆ จึงได้คบหากันแบบคู่รักจากการพูดคุยกันนี้อตได้รู้ว่าโน้ตชอบเป็นฝ่ายรับ นี้อตจึงเปลี่ยนตัวเองให้เป็นฝ่ายรุก ทำให้นี้อตมองว่า ตัวเองได้เปลี่ยนจากเกย์ควินซึ่งเป็นฝ่ายรับไปเป็นเกย์โบ๊ต คือเป็นได้ทั้งเป็นฝ่ายรุกและฝ่ายรับ นี้อตบอกว่าช่วงเวลาที่คบหากับโน้ตเป็นช่วงเวลาที่มีความสุขมาก กลับจากมหาวิทยาลัยก็มักกินข้าวด้วยกัน บางทีก็ดูหนัง วันเสาร์อาทิตย์ก็ไปเดินเที่ยวตามห้างสรรพสินค้าบ้าง บางครั้งนี้อตก็จะจูมือนี้อต นี้อตไม่รู้สีกังวลว่าจะมีคนมองแบบแปลกๆ นี้อตคิดว่าเป็นความสุข เป็นการแสดงความโรแมนติกและความผูกพัน เมื่ออยู่ด้วยกันก็มีการแสดงความรักแบบคู่รัก นี้อตใช้ถุงยางอนามัยเป็นประจำ นี้อตบอกว่า “เราตกลงกันก่อนว่า เวลาเราจะมီးอะไรกัน เราต้องป้องกันให้ดีที่สุด ก็บอกเขาว่าเมื่อก่อนผมก็มีคนอื่น ไม่ใช่เพิ่งมามีคนเดียว มีหลายคน ก็ป้องกันมาตลอดก็เพื่อตัวเองและเพื่อเขาด้วย” นี้อตได้รับความรู้เรื่องการป้องกันตัวเองจากสื่อซึ่งมักมีข่าวว่าเพศที่สามเป็นกลุ่มเสี่ยงและติดเชื้อเอ็ดส์กันมาก ทำให้นี้อตพยายามป้องกันตนเอง แต่นี้อตยอมรับว่า แม้จะพยายามระวัง แต่เมื่อเมามากๆ บางครั้งก็จะพลาดไป ซึ่งก็ต้องเลยตามเลย

น็อตไม่เคยสัญญากับโน้ตว่าจะอยู่กันให้ยืดยาว เพราะทั้งน็อตและโน้ตต่างรู้ว่าสัญญาแบบนั้นไม่มีความหมายอะไร น็อตมองว่า ชีวิตคู่ของเกย์ไม่เหมือนผู้หญิงกับผู้ชาย ที่เมื่อตัดสินใจแต่งงานกันก็จะอยู่กันยืนยาว ที่ผ่านมาน็อตไม่เคยอยู่กับใครนาน แม้แต่กับโน้ตซึ่งอยู่ร่วมกันนานกว่าคนอื่น ๆ ก็ยังไม่ถึงปี น็อตไม่แน่ใจว่าจะอยู่ด้วยกันไปได้อีกนานแค่ไหน จนถึงทุกวันนี้โน้ตก็ยังมีความสุขกับโน้ต ต่างคนต่างดูแลกัน น็อตอยากได้อะไร โน้ตก็พยายามหามาให้ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือกันเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ โน้ตกำลังเรียนปี 3 อยู่ต่างมหาวิทยาลัย ส่วนน็อตเรียนอยู่ปี 4 บางครั้งทะเลาะกันบ้าง ส่วนใหญ่เกิดจากการที่น็อตไปกินเหล้ากับเพื่อนๆ เมื่อกลับมาโน้ตก็จะต่อว่า สำหรับน็อตแล้ว การกินเหล้ากับเพื่อนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาของคนที่เป็นเพื่อนฝูงกัน โน้ตเป็นคนไม่กินเหล้าจึงไม่ต้องการให้น็อตกินเหล้าด้วย แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้น็อตไม่มั่นใจว่าจะอยู่กับโน้ตได้นานแค่ไหนเพราะน็อตคิดว่า “ผมยังไม่แน่ใจ คือในใจผมรู้สึกว่ามันยังไม่หยุด ผมเคยบอกแฟนผมว่า ทำให้ผมหยุดให้ได้นะ ถ้าทำให้ผมหยุดได้ ถือว่าโอเคแล้ว” น็อตเคยคิดถึงตัวเองในอนาคตเหมือนกันว่าเมื่อแก่เฒ่าจะอย่างไร ตัวอย่างที่น็อตเห็นมาโดยตลอดคือ ลูกๆ จะเป็นคนเลี้ยงดูพ่อแม่ในตอนที่แก่ชรา น็อตเองก็ตั้งใจจะเป็นคนดูแลพ่อแม่ไม่ให้ลำบาก น็อตพูดถึงเรื่องนี้ว่า

ก็เคยกังวลนะว่า ถ้าเราแก่ไปเราจะอยู่อย่างไร จะวางแผนอนาคตของเราอย่างไร จะมีคนมาดูแลเราไหม เราจะทำงานตลอดหาเงินเลี้ยงดูพ่อแม่ แต่ว่าพ่อแม่เสียไปแล้ว เราจะอยู่กับใคร ในเมื่อน้องเป็นผู้หญิง น้องก็ไปอยู่กับสามี ก็คิดไปเรื่อยๆว่าจะทำอย่างไรดี แบบว่ายังหาหนทางอยู่ ก็ยังได้แต่คิด ยังไม่มีข้อสรุป

รับมือกับอัตลักษณ์หลายแบบ

การพยายามสร้างความเป็นเกย์ของน็อตประสบความสำเร็จในพื้นที่ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคมของเกย์ การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในเมืองใหญ่

อย่างกรุงเทพฯ ทำให้เน็ตได้มีโอกาสทบทวนและใคร่ครวญความปรารถนา
ที่เคยพยายามกดทับเอาไว้ได้แสดงความเป็นตัวตนออกมา การเข้าสู่สังคมเกย์
ทำให้เน็ตตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองต้องการ และสังคมรอบข้างก็ช่วยให้เน็ตแสดง
ตัวตนออกมาตามแบบที่ต้องการมากขึ้น เน็ตยืนยันอย่างชัดเจนว่าตนเอง
เป็นเกย์ และมีความสุขที่ได้ใช้ชีวิตแบบเกย์ อย่างไรก็ตาม เน็ตตระหนักดีว่า
การดำรงชีวิตแบบเกย์มีข้อจำกัดอีกหลายประการ ตอนนี้นี้อดีใกล้จะเรียนจบ
และรู้ว่าอีกไม่นานต้องทำงาน สังคมของที่ทำงานอาจไม่ยอมรับคนที่ เป็นเกย์
เน็ตกล่าวถึงความวิตกกังวลนี้ว่า “กลัวเขาอาจจะไม่รับ หรือเขาอาจจะ *anti*
ในองค์กรนั้นเขาอาจจะ anti เรา” เน็ตเล่าให้ฟังว่า ที่เทศบาลตำบลซึ่งอยู่ใน
ละแวกบ้านของเน็ตมีการพูดกันว่า มีกะเทยมาสมัครงานที่เทศบาลตำบลนั้น
เทศบาลตำบลนี้ แต่ทางเทศบาลไม่รับ เน็ตเตรียมการไว้ว่า หากไปสมัครงาน
ก็จะปิดบังไม่ให้ใครรู้ว่าเป็นเกย์ เน็ตให้เหตุผลว่า ต้องแยกแยะให้ออกว่าสามารถ
ทำอะไรได้แค่ไหน เน็ตเรียนรู้จากการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน
หากอยู่กับเพื่อนๆ ที่เป็นเกย์หรือสาวประเภทสอง เน็ตจะแสดงออกเต็มที่
ว่าเป็นเกย์ แต่เมื่อต้องไปพบอาจารย์หรืออยู่ในห้องเรียน เน็ตก็จะแสดงตัว
อีกแบบหนึ่ง คือแต่งตัวให้พอมองออกว่าเป็นเกย์ แต่ไม่แสดงกริยาแบบ
กระตุงกระตึ่ง หรือไม่พูดจาด้วยสำเนียงแบบเกย์ ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับสถานที่
ที่จะเข้าไปทำงาน เน็ตเคยมีเพื่อนที่แสดงท่าทางเป็นผู้หญิงได้ทำงานที่โรงแรม
โดยไม่มีปัญหาอะไร แต่หากเป็นองค์กรใหญ่ๆ บางแห่ง ก็อาจไม่ยอมรับเกย์
เน็ตคิดว่า จะพยายามระวังตัวเพื่อจะให้ได้งานทำ

พื้นที่อีกแห่งที่เน็ตยังต้องแสดงตัวตนว่าเป็นผู้ชายก็คือที่บ้าน ช่วงเรียน
มหาวิทยาลัย เน็ตใช้เวลาอยู่ที่บ้านน้อยมาก เพราะสาขาที่เน็ตเรียนมีโครงการ
ที่ต้องทำค่อนข้างมาก บางทีในช่วงปิดเทอมเน็ตกลับไปอยู่บ้านได้เพียง 5 วัน
ก็กลับมาอยู่กรุงเทพฯ เน็ตจึงคิดว่าพ่อกับแม่แทบไม่รู้ว่าลูกเปลี่ยนไปอย่างไร
บางครั้งเมื่อกลับไปบ้านจะได้ยินแม่บ่นถึงลูกบ้านนั้นลูกบ้านนี้ว่าไปอยู่กรุงเทพฯ
ไปเป็นตุ๊ดเป็นกะเทยกันหมด บางครั้งเน็ตจึงอดคิดไม่ได้ว่าแม่ไม่ยอมรับ

คนเป็นเกย์ นี้อดเชื่ออยู่สักๆ ว่า หากเล่าให้แม่ฟัง แม่ก็คงจะยอมรับได้ แต่นี้อดไม่แน่ใจว่าพ่อจะรับได้ นี้อดยังไม่แน่ใจในเรื่องนี้จึงยังรอไปก่อน เมื่อกลับไปบ้าน นี้อดจึงทำตามปกติอย่างที่เคยทำ นี้อดกล่าวก่อนจบการสนทนาว่า

เขาสร้างให้เราเป็นอย่างนี้มากกว่าเป็นผู้ชาย เหมือนฟ้าลิขิตให้มาแล้ว
ว่าให้เป็นแบบนี้ ให้มาไม่ใช่มีแค่ผู้ชายผู้หญิง ต้องมีอีกหนึ่งอย่าง ที่มา
सानมาเติมสีสันให้กับโลกใบนี้ สังคมน่าจะยอมรับแล้ว สิ่งต่างๆ ที่เกิด
บนโลกน่าจะเป็นอย่างในวงการบันเทิง ถึงแม้เบื้องหน้าจะเป็นอย่างไร
แต่เบื้องหลังอาจจะเป็นเพศที่สาม เป็นคนกลุ่มนี้มากกว่าด้วยซ้ำไป

3. ฤกษ์การดำรงอยู่ของเกย์ซึ่งมีเพศวิถีเป็นหญิง

การปรากฏตัวของผู้มีเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันนำไปสู่การเปลี่ยน
ฐานคิด จากการมองเพศวิถีว่าเป็นสิ่งที่ธรรมชาติสร้างให้ไปสู่การมองว่าเพศวิถี
ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม สิ่งที่เกย์และเลสเบียนมีร่วมกันในฐานะคนรักเพศเดียวกัน
มิใช่เรื่องของความปรารถนาภายในหรือเป็นเรื่องบุคลิกภาพ แต่เป็นการถูก
รังเกียจเดียดฉันท์จากวาทกรรมที่สร้างขึ้นโดยสถาบันต่างๆ เช่น รัฐ ศาสนา
การศึกษา ครอบครัว สื่อ ฯลฯ การยอมรับการดำรงอยู่ของเพศวิถีแบบรัก
เพศเดียวกันนำไปสู่การจัดคนเข้าไปไว้ในประเภทของเพศวิถีที่เป็นคู่ตรงข้าม
ระหว่าง “รักต่างเพศ” กับ “รักเพศเดียวกัน” ในกลุ่มเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกัน
มักจะหมายถึงเกย์ ซึ่งมีนัยแบบกว้างๆ ถึงชายรักชาย และเลสเบียนซึ่งมีนัยถึง
หญิงรักหญิง ในกลุ่มของเกย์หรือเลสเบียนอาจมีพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่าง
หลากหลายออกไป เช่น การเป็นฝ่ายรุก ฝ่ายรับ หรือเป็นทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับ
อย่างไรก็ตาม ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นในสังคม และมีส่วนสำคัญ
ทำให้ผู้ซึ่งเป็นเกย์หรือเลสเบียนสามารถแสดงอัตลักษณ์ของตนเองว่าเป็น “เกย์”
หรือ “เลสเบียน” และเป็นการบอกสังคมว่า การเป็นเกย์และเลสเบียนมิได้มี
ความหมายเฉพาะพฤติกรรมทางเพศ แต่หมายถึงการได้รับการยอมรับจากสังคม

ในฐานะของผู้ใช้ชีวิต (being) แบบเกย์หรือเลสเบียน ดังนั้น สังคมจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการจัดระเบียบบรรทัดฐาน (เช่น กฎหมาย วิถีปฏิบัติ กฎ ระเบียบ) ในบางเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของผู้มีเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกัน

แน่นอนว่าการจัดแบ่งประเภทย่อมมีผลต่อผู้ที่ถูกกันออกไป อันเนื่องจากไม่มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์การจัดแบ่งประเภท โดยเฉพาะการจัดแบ่งประเภทแบบคู่ตรงข้ามให้กับเพศวิถีซึ่งเป็นสิ่งที่เลื่อนไหล รวมทั้งอัตลักษณ์ทางเพศก็เป็นสิ่งที่ไม่มีความเสถียรภาพ เพราะความปรารถนาของมนุษย์ไม่หยุดนิ่ง แต่เลื่อนไหลไปได้หลายทิศทาง เรื่องเล่าของกัณฑ์แสดงให้เห็นถึงการขัดขืน การปรับเปลี่ยนตัวเอง และจัดวางการกระทำ/การปฏิบัติของตนเอง ให้สามารถยืนยันความปรารถนาของตัวเอง แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้คนที่อยู่รอบข้างไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่เรียน ที่ทำงาน และกลุ่มเพื่อน ต้องยอมรับและปรับตัวเองตามไปด้วย กัณฑ์เรียกตัวเองว่าเป็นเกย์ แต่มีความปรารถนาทางเพศกับผู้ชายที่ต้องไม่ใช่เกย์ ซึ่งกัณฑ์เรียกว่า “ผู้ชายแท้ๆ” กัณฑ์ไม่คิดว่าตนเองเป็นกะเทย และไม่ชอบให้ใครเรียกว่าตุ๊ด เมื่อถามว่าอยากให้เป็นใครๆ เรียกว่าอย่างไร กัณฑ์ตอบอย่างไม่รีรอว่า “ให้เรียกชื่อ เรียกชื่อที่ดีที่สุด ชัดเจนที่สุด” คำตอบของกัณฑ์บอกถึงการปฏิเสธ “การจัดประเภท” ที่คนชอบทำ และต่อต้านการ “เรียกชื่อตามประเภท” เพราะกัณฑ์เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองว่า ประเภทต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยเชื่อมโยงกับเพศ ความปรารถนาและความพึงพอใจทางเพศเท่าที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ชาย ผู้หญิง เกย์ กะเทย ตุ๊ด เพศที่สาม สาวประเภทสอง รักเพศเดียวกัน หรือรักต่างเพศ ล้วนไม่สอดคล้องกับความเป็นบุคคลที่กัณฑ์ต้องการ กัณฑ์อยากให้ทุกคนเป็นคนเหมือนๆ กัน และสามารถเลือกดำเนินชีวิตในแบบที่ตนเองต้องการโดยไม่ทำให้ใครเดือดร้อนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กัณฑ์พยายามสร้างดุลยภาพให้กับตนเองในทุกๆ ด้าน ขณะนี้กัณฑ์อายุได้ 27 ปี กัณฑ์เชื่อว่า ชีวิตคงยังมีจุดเปลี่ยนอีกหลายจังหวะหลายขั้นตอน แต่กัณฑ์พร้อมจะรับมือและจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น แม้ว่ากัณฑ์เกือบไม่มีบรรทัดฐานอ้างอิงที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

เหมือนกับอีกหลายๆ คนที่สามารถจัดตัวเองลงในประเภทที่สังคมวางไว้ อย่าง ผู้หญิง ผู้ชาย เกย์ หรือกะเทย

เติบโตภายใต้อัตลักษณ์เพศชาย

กัณฑ์เกิดมาในครอบครัวคนจีนซึ่งมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย พ่อของ กัณฑ์มีพี่น้องรวมกันถึง 15 คน เมื่อเติบโตขึ้นบางคนมีครอบครัว มีลูก บางคน อยู่เป็นโสด แต่พี่น้องของพ่อทั้ง 15 คนยังอยู่รวมกันในบ้านที่มีลักษณะเป็น ทาวน์เฮาส์ แยกครอบครัว แต่บ้านอยู่ติดกัน จึงเดินไปมาหาสู่กันได้ กัณฑ์จึง เติบโตมาในวงศาคนญาติที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม ไม่เคยมีการทะเลาะ เบาะแว้งกันอย่างจริงจัง พ่อแม่ของกัณฑ์มีลูก 2 คน กัณฑ์มีพี่สาว 1 คน แต่ มีลูกพี่ลูกน้องหลายคน ทุกคนสนิทสนมเล่นด้วยกันมาตั้งแต่เด็ก กัณฑ์เล่าว่า “ต้องรู้จักปรับตัวมาตั้งแต่เด็ก เพราะอยู่กับญาติพี่น้องจำนวนมาก ใครเข้ามา รูปแบบไหน ก็ต้องปรับตัวเข้าหากัน” กัณฑ์มองตัวเองว่า เป็นคนไม่มีปัญหา ในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

เมื่อมองย้อนกลับไปสมัยยังเด็ก กัณฑ์จำได้ว่าถูกเลี้ยงมาแบบเด็กผู้ชาย ทั่วๆ ไป เป็นการเลี้ยงแบบธรรมชาติ ไม่มีการแบ่งว่าเด็กผู้ชายเล่นอะไรได้หรือ เล่นอะไรไม่ได้ บางครั้งกัณฑ์ก็เอาตุ๊กตาของพี่สาวมาเล่น บางทีก็เล่นของเล่น จำพวกปืน แต่เท่าที่จำได้ กัณฑ์มักถูกสอนว่าเป็นผู้ชายต้องอดทน นอกจากนั้น กัณฑ์ไม่รู้ว่าจะตัวเองถูกกีดกันไม่ให้ทำอะไรที่ผู้ใหญ่มองว่าเป็นเรื่องของผู้หญิง ในช่วงที่อยู่ชั้นประถม กัณฑ์มีแฟนเป็นเด็กผู้หญิงเพราะชอบเด็กน่ารัก กัณฑ์ เชื่อว่าในช่วงก่อนขึ้นชั้นมัธยมต้น กัณฑ์ไม่รู้สึกรัดแสบกับความเป็นเด็กผู้ชาย ของตนเอง กัณฑ์บอกว่า “ตอนนั้นยังจำได้ว่า เราเคยเป็นผู้ชาย เคยชอบผู้หญิง แต่ตอนนี้เปลี่ยนไปแล้ว”

ความรู้สึกกับเพศตรงข้ามของกัณฑ์เริ่มเปลี่ยนไปบ้างเมื่อกัณฑ์อยู่ ชั้นมัธยมต้น กัณฑ์จำได้ว่าช่วงนั้นเริ่มมองผู้ชาย แต่ไม่ได้มีแฟน เพียงแต่คิดว่า ผู้ชายคนนี้น่ารัก รู้สึกชอบ อยากจีบ กัณฑ์จำได้ว่าความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นเรื่อยๆ

โดยไม่รู้ตัว จนกระทั่งต้องยอมรับกับตัวเองว่าเป็นเกย์ กัณฑ์มีทัศนคติว่า การเปลี่ยนจากผู้ชายไปเป็นเกย์ไม่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูของทางบ้าน แต่เป็นสิ่งที่กัณฑ์เกิดความพอใจ มีความสนใจผู้ชาย และไม่มีความรู้สึกดั่งดูใจทางเพศกับผู้หญิง

สภาวะคลุมเครือของความรักและการแสดงความรัก

เมื่ออยู่ชั้นมัธยมปลาย กัณฑ์รู้ว่ามีความรักและสนใจผู้ชาย แต่ดูเหมือนเพื่อน ๆ จะไม่สนใจความรู้สึกของกัณฑ์มากนัก กัณฑ์ต้องเผชิญกับความรู้สึกเจ็บปวดที่เพื่อนผู้ชายที่กัณฑ์แอบสนใจมาปรึกษาให้ช่วยเป็นพ่อสื่อให้กับเพื่อนผู้หญิงถึงสองครั้ง กัณฑ์สนิทกับเพื่อนผู้หญิงมากกว่าเพื่อนผู้ชายคนอื่น ๆ ทำให้เพื่อนผู้ชายในกลุ่มต้องมาขอความช่วยเหลือ กัณฑ์เล่าถึงเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า ยอมทำให้ ผู้หญิงรู้ว่ากัณฑ์ชอบผู้ชายคนนี้อยู่ แต่เพื่อนผู้หญิงก็บอกกัณฑ์ตรงๆ ว่า “กูชอบมันจริงๆ อย่าโกรธกันนะ” กัณฑ์ก็ได้แต่ตอบว่า “ก็โอเค ไม่เป็นไร กูจะไปว่าอะไร มึงมันเป็นผู้หญิง มันเป็นผู้ชาย จะคบกันมันก็โอเค ไม่ต้องมา รู้สึกว่ากูจะโกรธหรือจะเสียใจ” กัณฑ์ได้รับรู้ความจริงอย่างหนึ่งว่า เป็นการยากที่กัณฑ์จะแข่งกับผู้หญิงได้ กัณฑ์คิดว่าเป็นธรรมชาติของผู้ชายที่จะชอบผู้หญิง กัณฑ์ไม่อะไรที่จะไปแข่งได้ กัณฑ์เริ่มรู้จักความเจ็บปวดของการเกิดมาเป็นเพศชายแต่ใจเป็นผู้หญิง ซึ่งยากที่จะสมหวัง

กัณฑ์มีความรักที่ไม่เคยลืมจนถึงทุกวันนี้ และยังหวังลึกๆ ว่าอาจสมหวังในความรักกับผู้ชายคนนี้ วินทร์เป็นเพื่อนในละแวกบ้าน เรียนหนังสืออยู่ห้องเดียวกัน วินทร์เป็นคนไม่ค่อยสนใจเรียน จึงมาขอลอกการบ้านจากกัณฑ์อยู่บ่อยๆ เมื่อแรกเริ่มกัณฑ์ไม่ค่อยชอบวินทร์นัก เพราะที่บ้านวินทร์ฐานะดี กัณฑ์รู้สึกว่าการที่วินทร์ชอบโอ้อวด บางทีก็ขอให้กัณฑ์ทำสิ่งนั้นให้บ้างสิ่งนี้ให้บ้าง ครอบครัวยุคใหม่ของกัณฑ์กับวินทร์รู้จักกันดี กัณฑ์จึงไม่ปฏิเสธที่จะช่วยเหลือวินทร์ จุดเปลี่ยนเกิดขึ้นเมื่อวินทร์มาหากัณฑ์ที่บ้านในวันหนึ่งและเริ่มร้องไห้ กัณฑ์ตกใจและชวนวินทร์ออกมานั่งคุยกัน จึงได้รู้ว่าครอบครัวยุคใหม่ของวินทร์ไม่ได้อบอุ่น

อย่างที่เห็น และวินทร์ต้องเผชิญกับสภาวะแวดล้อมที่กดดันและไม่มีความสุข
กัณฑ์บอกว่า “จากการที่ผมมองเขาในแง่ไม่ดี ผมก็เลยมองกลับใหม่ว่าจริงๆ
แล้วเขาเป็นคนน่าสงสาร ก็เลยเป็นที่เราเริ่มสนิทกันมากขึ้น” จากความสนิทสนม
ที่มีมากขึ้น กัณฑ์รู้สึกว่าตัวเองตกหลุมรักวินทร์ แต่เป็นการรักข้างเดียว เพราะ
กัณฑ์ไม่เคยแสดงออกว่ารักวินทร์ แม้ว่าบางครั้งกัณฑ์จะรู้สึกอยู่เหมือนกันว่า
วินทร์ก็มีใจให้อยู่บ้าง แต่ก็ไม่เคยแสดงออกอย่างชัดเจน ไม่เคยพูดกันตรงๆ

วินทร์เคยขอให้กัณฑ์ช่วยติดต่อผู้หญิงให้ กัณฑ์รู้สึกเสียใจ แต่ก็ช่วยพูด
จนผู้หญิงมาเป็นแฟนกับวินทร์อยู่พักหนึ่ง ในช่วงนั้นกัณฑ์รู้สึกน้อยใจ คิดว่า
วินทร์น่าจะรู้ว่ากัณฑ์มีใจให้ แต่กัณฑ์ไม่ได้แสดงปฏิกิริยากับวินทร์ เพราะ
อย่างน้อยวินทร์ยังคงคบหากัณฑ์เป็นเพื่อนอยู่ การที่วินทร์มีผู้หญิงเป็นแฟน ทำให้
กัณฑ์รู้สึกถึงความหึงหวงของตัวเอง บางครั้งรู้สึกไม่พอใจ แต่ก็พยายามบอก
ตัวเองว่า ผู้หญิงคนนี้เป็นคนที่วินทร์รัก ในที่สุดวินทร์ก็เลิกกับผู้หญิงคนนี้ไป
ส่วนกัณฑ์ก็ยังคบกับวินทร์เหมือนเดิม

บางครั้งวินทร์มีคำพูดที่ทำให้กัณฑ์มีความหวัง วินทร์พูดบ่อยๆ ทำนอง
ว่า “ตอนนี้มีงส์สนิทกับกูที่สุดเลย ถ้าโตขึ้นมีอะไร มีงส์ยินดีช่วยกูไหม แล้วอยู่กับ
กูดลอด” กัณฑ์คิดว่าผู้ชายกับผู้ชายไม่น่าพูดกันในลักษณะนี้ บางทีกัณฑ์ไปนอน
ที่บ้านวินทร์ วินทร์ก็เข้ามากอด ทุกครั้งที่กัณฑ์ได้มีโอกาสนอนเตียงเดียวกับวินทร์
กัณฑ์ยอมรับว่ามีความสุขมาก แม้จะเป็นเพียงความใกล้ชิดแบบถูกเนื้อต้องตัว
กันเล็กๆ น้อยๆ กัณฑ์บอกว่า “ความสุขของผมคือความโรแมนติก ได้นอน
ด้วยกัน เตียงเดียวกัน ไม่มีอะไรกัน ต่างคนต่างนอน บางทีมันนอนหลับแล้ว
ก็นอนมองหน้ามัน ก็ sweet ไปอีกแบบหนึ่ง เราคิดไปคนเดียว เขาไม่รู้อะไร
ด้วย” กัณฑ์พยายามสังเกตว่าวินทร์มีใจให้บ้างหรือไม่ ก็ไม่แน่ใจ เพราะบางครั้ง
กัณฑ์อดเข้าข้างตัวเองไม่ได้ว่า วินทร์มีใจให้ กัณฑ์ได้แต่คิดสองจิตสองใจ
ใจหนึ่งก็อยากจะถามให้แน่ใจ ให้ได้คำตอบชัดเจน เพราะอย่างเลวร้ายที่สุด
ก็คือการปฏิเสธ แต่ก็ยังเป็นเพื่อนกันได้ แต่อีกใจหนึ่งก็ไม่อยากเผชิญกับ

ความผิดหวัง การอยู่อย่างมีความหวังไปเรื่อยๆ ก็เป็นความสุขที่เพียงพอแล้ว
กัณฑ์บรรยายความรู้สึกว่า

ผมคิดว่าเขารู้ แต่ผมยังไม่เคยชี้ชัด ไม่เคยที่จะไปบอกตรงๆ เขาอาจจะ
รอฟัง แล้วเขาอาจจะมีคำตอบในใจหรือเปล่าผมก็ไม่รู้ ถ้ามาบอกไปนี้
เราจะต้องเลิกคบกันหรือเปล่า ผมไม่กลัว เพราะผมรู้ว่าสุดท้ายแล้ว
ถึงผมบอกรักมันไป ถึงมันไม่ชอบ มันรับไม่ได้ แต่มันก็ยังเป็นเพื่อนผม
อยู่ ก็ตัดกันไม่ขาด อย่างมากร้ายแรงที่สุดก็แค่โดนมันปฏิเสธมา แต่ก็
ยังเป็นเพื่อนกันได้ ใจผมอาจจะกลัวไปเอง เราไม่กล้าที่จะพูด เพราะพูด
ไปแล้วโดนปฏิเสธกลับมา ก็รู้สึกหิวแล้ว

เมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ได้ กัณฑ์เริ่มห่างจากวินทร์
แม้วินทร์จะเรียนอยู่ในสถาบันอีกแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ เช่นกัน แต่สถานที่อยู่
ห่างไกลกัน จึงเกือบไม่ได้ติดต่อกัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสาขาที่กัณฑ์เรียนมีงาน
ที่ต้องทำอยู่ตลอดเวลา และกัณฑ์เป็นคนตั้งใจเรียนและมุ่งมั่นจะเรียนให้ดี
ให้ประสบความสำเร็จ จึงไม่มีเวลาว่างมาก ส่วนวินทร์ก็สนใจทำธุรกิจเล็กๆ
ขณะเรียนไปด้วย จึงไม่ค่อยได้มีโอกาสพบกัน นอกจากบางโอกาสที่ได้ไปพบกัน
เมื่อต่างฝ่ายต่างกลับบ้าน แต่ความรู้สึกผูกพันที่กัณฑ์มีต่อวินทร์ก็ยังไม่น้อยลง
จนทั้งสองเรียนจบ ได้ทำงาน กัณฑ์เป็นอาจารย์ในคณะที่เรียนจบและเรียนต่อ
ปริญญาโท ส่วนวินทร์ทำธุรกิจของตัวเอง เวลาผ่านไปจนกัณฑ์อายุ 27 ปี
วินทร์ก็ยังไม่แต่งงาน กัณฑ์อดมีความหวังลึกๆ ไม่ได้ว่าวินทร์อาจจะมามีใจให้กัณฑ์
อย่างไรก็ตาม กัณฑ์มองตนเองในเรื่องของความรักว่า

พยายามไม่มองให้เป็นเรื่องของความรักที่เราจะต้องสมหวังในอนาคต
กลายเป็นว่ากลัวที่จะรัก ก็เลยไม่คิดที่จะเสี่ยง เลือกที่จะแค่นี้ พอแล้ว
มีความสุขแล้ว ถ้าถามผมว่ามีความสุขไหมที่มีความรักแบบนี้ มันมี
ความสุข แต่ว่าทุกข์มาก ต้องบอกว่าทุกข์มาก

กัณฑ์เรียนรู้ที่จะอยู่กับการไม่มีอำนาจต่อรองในการสานสัมพันธ์กับผู้ชายให้ก้าวไปถึงการอยู่ร่วมกันอย่างจริงจัง ภาพของผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานกันได้อยู่ด้วยกัน เป็นสิ่งที่ดูห่างไกลจากความเป็นจริงในชีวิต กัณฑ์เริ่มชินกับการไม่พยายามมองหารักแท้ ส่วนใหญ่แล้วเมื่อเห็นผู้ชายหน้าตาดี ก็อาจเข้าไปคุยเล่นเพื่อความสนุกสนานแต่ไม่คิดจะสานสัมพันธ์ต่ออย่างจริงจัง เพราะประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้กัณฑ์เริ่มสร้างกำแพงให้กับตัวเอง ไม่กล้าเปิดใจรักใครจนกว่าจะแน่ใจ แต่ความแน่ใจก็ไม่เคยเกิดขึ้นง่ายๆ กัณฑ์มองสิริระของความเป็นผู้ชายว่าทำให้กัณฑ์ไม่มีโอกาสได้รับความรักจากผู้ชาย แต่หากจะให้กัณฑ์รักหรือมีอะไรกับเกย์ กัณฑ์ก็ไม่ต้องการ จนอายุ 27 ปี กัณฑ์ก็ยังไม่ได้ลงมีเพศสัมพันธ์กับใคร กัณฑ์พูดถึงการมีอะไรกับเกย์ว่า

ถ้าเป็นเกย์ผมมีความรู้สึกที่ว่า เกย์นี่มันชนกัน ผมมีความรู้สึกว่าคุณก็เกย์ ผมก็เกย์ มัน case เดียวกัน มันชายชาย หญิงหญิง เพราะว่าผมเป็นคนที่ชอบผู้ชายร้อยเปอร์เซ็นต์ ทำให้ผมไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องพวกนี้ เพราะว่ามันยากที่ผู้ชายร้อยเปอร์เซ็นต์จะเปลี่ยนใจ แล้วมาชอบเรา

การต่อรองกับปฏิกิริยาจากสังคม

กัณฑ์ไม่เคยคิดมาก่อนว่าการตกอยู่ในสถานะของเกย์ที่มีเพศสภาพเป็นหญิงจะทำให้กัณฑ์แตกต่างจากคนอื่นๆ จนเกือบจะเรียกได้ว่า ต้องตกเป็นเหยื่อของปฏิกิริยาจากบางคนทีแสดงอาการปฏิกิริยาเหมือนเป็นมิตรแต่ดูหมิ่นดูแคลนอยู่ในที เมื่อเข้าเรียนมหาวิทยาลัย มีกลุ่มเพื่อนผู้ชายที่ชอบตะโกนเรียกกัณฑ์ว่า “อิกะเทย” กัณฑ์บอกว่าเขาตั้งใจจะให้คนอื่นได้ยิน เป็นเรื่องสนุกสนานจนวันหนึ่งกัณฑ์ไม่อาจทนได้อีกต่อไป กัณฑ์ไปพบกลุ่มคนเหล่านี้ และขอให้หยุดการเรียกกัณฑ์แบบนี้ในที่สาธารณะ กัณฑ์เล่าถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า

มีอยู่ทีหนึ่ง ผมทนไม่ไหวจริงๆ ผมเรียกมาส่งคายนาทั้งหมดว่าไม่ชอบเลย ที่ทำอย่างนี้ เป็นการเสียมารยาท ไม่ใช่ว่ากูไม่เปิดเผยว่ากูเป็นอยู่นะ

แต่ว่าคุณไม่จำเป็นต้องมาทำเสียงดัง ถามว่าอายไหม ไม่ได้อาย แต่มันไม่ใช่สิ่งที่คุณจะมาพูด ถ้าผมจะพูด ผมก็พูดของผมเอง

ปฏิกริยาของกัณฑ์ได้ผลอยู่บ้าง กลุ่มผู้ชายเหล่านี้มีท่าทีระวังมากขึ้น ให้เกียรติมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้อัดไป ใช้เสียงที่เบาบางบ้าง กัณฑ์ไม่ได้โกรธเพื่อน ๆ กลุ่มนี้ แต่ต้องคอยปราม เคยมีคนมาพูดกับกัณฑ์ว่า “อิกะเทย วันนี้มึงจะไปกับผู้ชายที่ไหน” กัณฑ์เห็นว่าเป็นคำพูดที่เกินเลย เกินจุดของความเหมาะสม จึงพูดจากรับความเข้าใจ ซึ่งคนพูดก็บอกว่า ไม่คิดว่าจะเป็นการพูดที่หนักเกินไปก็ขอโทษ เรื่องจึงจบลง กัณฑ์เล่าว่าบางคนไม่ยอมเรียกชื่อ แต่จะเรียก “ไอ้เตย” ซึ่งมาจากคำว่ากะเทย เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว หากทนได้กัณฑ์ก็จะทำเฉยๆ หากทนไม่ได้ก็จะปรับความเข้าใจ กัณฑ์พยายามทำตัวเองให้ชินกับปฏิกริยาจากเพื่อน ๆ ในลักษณะนี้ นอกจากการใช้คำพูดแซวในลักษณะนี้แล้ว กัณฑ์ก็คบกับเพื่อน ๆ ได้ตามปกติ

กัณฑ์เป็นคนมีเพื่อนมากทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เพราะกัณฑ์คุยสนุก ร่าเริง และพยายามปรับตัวให้เข้ากันได้กับเพื่อน ๆ ซึ่งมีหลายแบบ กัณฑ์บอกว่า ที่เป็นแบบนี้ น่าจะเป็นเพราะกัณฑ์มาจากครอบครัวใหญ่ ต้องหัดปรับตัวมาตั้งแต่เด็ก มีเพื่อนบอกว่า “มึงต้องภูมิใจนะว่ามึงเป็นกะเทยคนเดียวที่ทั้งเพื่อนผู้ชายและเพื่อนผู้หญิงยอมรับ และคุยกันได้แบบสนิทและปกติ กะเทยคนอื่นพวกกูไม่เคยนะ ผมก็บอก ขอบคุณพวกมึงมากเลย แต่กูก็ไม่เดือดร้อนที่มึงจะไม่คุยกับกู”

ความขัดแย้งในบทบาทเพศ

แม้กัณฑ์จะพยายามจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการมีความรัก คนรัก และการอยู่ร่วมกันกับเพื่อน ๆ ได้ในระดับที่สามารถมีความสุขในชีวิตได้ แต่สิ่งที่กัณฑ์ยังรู้สึกผิดและกังวลคือ ความรู้สึกของพ่อแม่และญาติพี่น้อง กัณฑ์รู้ว่าเกิดมาเป็นลูกชายคนโตของพ่อ พ่อต้องอยากให้กัณฑ์มีลูกเพื่อสืบสกุลต่อไป แม้ว่าญาติคนอื่น ๆ จะมีลูกหลานให้พ่อกับแม่ได้ชื่นชมไปแล้ว กัณฑ์ก็เข้าใจความปรารถนาของพ่อและแม่ พยายามทำตัวเป็นลูกที่ดีในเรื่องอื่นๆ ตั้งใจ

เรียนหนังสือจนได้เกียรตินิยม เรียนจบก็ได้ทำงานเป็นอาจารย์ที่คณะ ได้เรียนต่อปริญญาโท เป็นที่ภาคภูมิใจของพ่อแม่ญาติพี่น้อง และแม้จะทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ก็ยังกลับบ้านทุกเสาร์อาทิตย์ ก็นั่งทำอะไรก็ได้ที่ทำให้พ่อแม่มีความสุข แต่สิ่งที่กัณฑ์ให้ได้คือการแต่งงานและมีลูกเหมือนกับลูกผู้ชายของบ้านอื่นๆ กัณฑ์บอกว่า

ก็ยังรู้สึกท้อใจที่คิดค้างเขา มันอาจจะไม่ใช่ความรู้สึกผิด อาจจะเป็นความรู้สึกผิดค้างใจในส่วนที่ว่าทำให้เขาผิดหวังในบางเรื่อง ไม่ใช่ทุกเรื่อง เรื่องนี้เรื่องเดียวในชีวิต ที่ผมรู้สึกว่าผมจะทำให้เขาผิดหวังคือที่เป็นเกย์ แต่เรื่องอื่นผมมั่นใจว่า เขาภูมิใจในตัวผม ยิ่งการที่เขาเป็นคนไม่พูดอะไรเลย ไม่แสดงอะไรเลย เขาดีกับเรามาก เราก็รู้สึกดีมากๆ แต่ว่าในขณะที่เดียวกัน เราารู้สึกว่าพ่อแม่เราดี ทำไมเขาต้องมาเจอกับสิ่งที่เขาควรได้แล้วไม่ได้ ชีวิตของคนดีที่เขาควรจะมีหลาน เขาควรจะได้เจอกับลูกที่เป็นชายแท้

กัณฑ์ไม่คิดว่าจะแต่งงานกับผู้หญิงเพื่อมีหลานให้กับพ่อแม่และแม่ กัณฑ์เชื่อว่าหากต้องแต่งงานก็คงพยายามฝืนได้ แต่การทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่โหดร้ายสำหรับผู้หญิง เท่ากับให้ผู้หญิงต้องมารับกรรมด้วย และเมื่อมีลูก ลูกก็จะไม่มีความสุข กัณฑ์บอกว่า สักวันลูกคงต้องถามว่า “พ่อเป็นอย่างนี้แล้ว มีลูกทำไม” ดังนั้น ทางเลือกที่จะแต่งงานกับผู้หญิงตามบรรทัดฐานของรักต่างเพศจึงปิดตายสำหรับกัณฑ์

ส่วนความหวังที่จะมีชีวิตที่มีความสุขกับผู้ชายก็ดูจะเกินความคาดหวัง และหากต้องแปลงเพศเพื่อให้สามารถดึงดูดใจผู้ชายได้ กัณฑ์ก็ไม่คิดจะทำ กัณฑ์พอใจในร่างกายของตนเอง ไม่อยากเปลี่ยนร่างกายให้เป็นผู้หญิง “ชีวิตนี้ไม่เคยคิดเลยว่าอยากใส่กระโปรง อยากมีนม อยากผ่าตัด แม้กระทั่งการทาส์ลยกรรมหน้าตัวเองก็ไม่เคยคิด” แต่กัณฑ์ก็บอกว่า หากวินทร์รักและตกลงใจจะร่วมชีวิตกับกัณฑ์ และขอให้กัณฑ์แปลงเพศ กัณฑ์ก็จะทำเพื่อให้ได้มีชีวิตอยู่กับคนที่รัก กัณฑ์กล่าวย่ำว่า

ผมเคยคิดว่าถ้าแปลงเพศแล้วคนที่เราชอบสามารถรักเราแบบชายหญิงได้จริงๆ ผมยอม แต่ผมคิดว่ามันไม่จริง มันไม่ใช่ มันเป็นไปได้ คุณเจ็บตัวไปแล้ว สุดท้ายเขาไม่ เพราะฉะนั้นอยู่อย่างนี้ดีแล้ว อย่าไปมันใจเลย ไว้วางใจไม่ได้หรอกพวกผู้ชาย อย่างนี้ดีที่สุดแล้วอยู่ของเราอย่างนี้ดีกว่า

กัณฑ์บอกว่า “ชีวิตผมตอนนี้ถือว่าลงตัว ผมมีความสุข แต่ถ้าผมเลือกได้ ผมอยากให้มันตรงเพศ ยังไงมันก็ดีกว่า ถามว่าเป็นเกย์ผิดไหม ไม่ผิด แต่ถ้าตรงเพศจะดีกว่า”

4. การเลือกโหลของเพศวิถีรักสองเพศ

มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะดึงดูดทางเพศทั้งกับเพศตรงข้ามและเพศเดียวกัน ศักยภาพนี้อาจดำรงอยู่กับบุคคลนั้นๆ ตลอดชีวิต หรือดำรงอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ แต่ก็พร้อมที่จะถูกกระตุ้นให้เกิดขึ้นได้

แนวคิดในเรื่องการปรับทิศทางทางเพศ (sexual orientation) พยายามอธิบายว่า ปัจเจกบุคคลจะปรับทิศทางทางเพศของตนเองว่ามีลักษณะของรักต่างเพศหรือรักเพศเดียวกัน ซึ่งมีนัยว่า ความพึงพอใจทางเพศ (sexual preference) เป็นสิ่งที่เสถียรหรือคงทน คือเมื่อปัจเจกบุคคลได้ปรับทิศทางทางเพศตนเองในลักษณะของรักต่างเพศหรือรักเพศเดียวกัน บุคคลนั้นก็จะดำรงชีวิตทางเพศในลักษณะนั้นต่อไปโดยไม่เปลี่ยนแปลง การมองเรื่องเพศในลักษณะนี้ไม่เปิดพื้นที่สำหรับการมองเรื่องความสัมพันธ์แบบรักทั้งสองเพศ (bisexuality) ว่าเป็นเรื่องปกติ และมีแนวโน้มจะเชื่อว่าผู้ที่รักทั้งสองเพศมีความสับสนเกี่ยวกับการปรับทิศทางทางเพศของตนเอง ดังนั้น การเป็นคนรักสองเพศจึงถูกมองว่าเป็นการปฏิเสธอัตลักษณ์ทางเพศ ทั้งที่เป็นคนรักเพศเดียวกันและรักต่างเพศ

การที่สังคมปฏิเสธการดำรงอยู่ของคนรักทั้งสองเพศอาจทำให้ผู้ที่ผ่านประสบการณ์ของการรักทั้งสองเพศบางคนคิดว่าตนเองกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากการเป็นบุคคลที่รักต่างเพศ (heterosexuality) ไปสู่การรักคนเพศเดียวกัน (homosexuality) หรือในทางกลับกันจากคนรักเพศเดียวกันไปสู่การรักต่างเพศ โดยไม่ตระหนักในการเป็นคนรักสองเพศของตนเอง นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่พยายามปฏิเสธความรู้สึกของการรักเพศเดียวกันเพื่อรักษาภาพในฐานะเป็นคนรักต่างเพศ ซึ่งอาจสับสนและไม่แน่ใจ นำไปสู่ความวิตกกังวลและความเครียดได้ ทั้งนี้เพราะเมื่อบุคคลค่อยๆ พัฒนาเพศวิถีของตนเอง บุคคลไม่เพียงแต่ค่อยๆ เรียนรู้ความสุขหรือความพึงพอใจจากร่างกายของตนเอง แต่ยังเรียนรู้ด้วยว่าความสุขหรือความพึงพอใจมีความหมายอย่างไร ความหมายเกี่ยวกับเพศวิถีถูกส่งผ่านไปยังบุคคลในช่วงที่กำลังเรียนรู้เกี่ยวกับเพศสภาพ (gender) ซึ่งมักถูกสังคมตีกรอบให้คนรับรู้ว่าเป็นเพศชายและเพศหญิงต้องมีคุณลักษณะอย่างไร เช่น ความเชื่อในเรื่องเพศหญิง/เพศชายจะมีอิทธิพลต่อการที่บุคคลคิดว่าจะมีเพศสัมพันธ์กับใคร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร รวมไปถึงสิ่งที่เรายอมรับได้หรือรับไม่ได้ และแม้กระทั่งความรู้สึกของเราจะรู้สึกโรแมนติกกับใคร ดังนั้น ภายใต้ระบบความเชื่อเรื่องรักต่างเพศ คนที่พบว่าตนเองตกอยู่ในข่ายของการรักต่างเพศจะรู้สึกยากลำบากที่จะเชื่อมโยงลักษณะทางเพศของร่างกายตนเองกับความสุขและความพึงพอใจทางเพศ ในขณะที่ผู้ที่รักเพศเดียวกันก็จะปฏิเสธความพึงพอใจของการรักต่างเพศและพัฒนาความพึงพอใจทางเพศกับคนเพศเดียวกัน พัฒนาการของความพึงพอใจทางเพศของคนรักต่างเพศและคนรักเพศเดียวกันดูจะคล้ายคลึงกัน เพียงแต่สังคมทำให้คนรักเพศเดียวกันได้รับแรงกดดันจากบรรทัดฐานในเรื่องเพศมากกว่าคนรักต่างเพศ และสังคมมีแนวโน้มจะสนับสนุนการรักต่างเพศและพยายามให้คนหลีกเลี่ยงการรักเพศเดียวกัน

คนที่รักทั้งสองเพศจึงถูกมองว่าไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่สามารถเรียนรู้ความพึงพอใจทั้งจากการรักต่างเพศและการรักเพศเดียวกัน เพศวิถีของ

การรักทั้งสองเพศจึงเป็นเรื่องซับซ้อน และมีผลทำให้คนที่รักทั้งสองเพศมีความสับสนในเพศวิถีของตนเอง คำถามสำคัญคือผู้ที่รักทั้งสองเพศได้นำคุณลักษณะของเพศวิถีของการรักเพศเดียวกันและรักต่างเพศเข้ามาสู่การพัฒนาเพศสภาพของตนเองได้อย่างไร มีการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่รักทั้งสองเพศสามารถเรียนรู้การมีความสัมพันธ์ทางเพศจากคนเพศเดียวกันหรือคนต่างเพศได้เป็นอย่างดี แต่ผู้ที่รักทั้งสองเพศไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้สึกทางเพศกับเพศสภาพของตนเองได้ ดังนั้น คนที่รักทั้งสองเพศจึงมีแนวโน้มจะแยกเพศสภาพของตนเอง (ความเป็นหญิงหรือความเป็นชาย) ออกจากเรื่องความพึงพอใจทางเพศ (ชอบคนเพศเดียวกันหรือชอบคนต่างเพศ) ดังนั้น บุคคลอาจเริ่มต้นจากรักคนต่างเพศและเริ่มชอบพอกันหรือเริ่มจากชอบพอกันเพศเดียวกันและเริ่มรักคนต่างเพศ การศึกษานี้เสนอว่าบุคคลที่เปิดรับเพศสภาพที่ไม่ยึดติดตามเพศสภาพแบบประเพณี มีโอกาสที่จะเลือกการมีความสัมพันธ์ทางเพศที่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ โดยเฉพาะเมื่อเหตุการณ์หรือบริบทที่ตนเองดำรงอยู่เปลี่ยนไป (Weinberg, Williams, & Pryor, 1994)

อัตลักษณ์ทางเพศเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยสังคม เป็นการบอกว่าบุคคลมีเพศวิถีแบบใดโดยนิยามจากเพศของผู้ที่ตนเองมีความสัมพันธ์ด้วย อัตลักษณ์ทางเพศจึงมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจทางเพศ (เช่น พฤติกรรมทางเพศ ความรู้สึกทางเพศ) ดังนั้น หากเรายอมรับว่ารักทั้งสองเพศเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ทั่วไป การกำหนดอัตลักษณ์ทางเพศว่าเป็นรักต่างเพศ (straight) หรือรักเพศเดียวกัน (gay หรือ lesbian) จึงเท่ากับเป็นการสร้างข้อจำกัดให้กับผู้ที่ต้องการจะเป็นคนที่รักทั้งสองเพศ คนที่รักทั้งสองเพศอาจรู้สึกว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะยอมรับอัตลักษณ์ของการเป็นคนรักเพศเดียวกันหรือรักต่างเพศ ในขณะที่เพศเดียวกัน การรักทั้งสองเพศก็ไม่มีหมวดหมู่หรือนิยามที่แน่ชัด คนบางคนไม่รู้เลยว่าตนเองมีอัตลักษณ์ของคนรักสองเพศ รู้สึกผิดกับการกระทำหรือความรู้สึกของตนเอง และอาจพยายามเก็บหรือซ่อนความรู้สึกหรือความพึงพอใจทางเพศของตนเองไว้

พื้นที่สาธารณะสำหรับคนรักต่างเพศดูจะมีอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสถานบันเทิง สถานประกอบพิธีกรรมต่างๆ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสำหรับคนรักเพศเดียวกันก็เริ่มมีพื้นที่สำหรับการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมมากขึ้น แต่สำหรับคนรักทั้งสองเพศอาจถูกบังคับให้ต้องเข้าไปในพื้นที่สาธารณะของคนรักต่างเพศหรือรักเพศเดียวกัน เพราะไม่มีพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาอัตลักษณ์และพฤติกรรมของคนรักทั้งสองเพศด้วย

เรื่องราวของปรานค์สะท้อนชีวิตของผู้หญิงซึ่งมีอัตลักษณ์ทางเพศแบบรักทั้งสองเพศ แต่ปรานค์เกือบจะไม่ตระหนักในเพศวิถีของการเป็นคนรักทั้งสองเพศของตนเอง ปรานค์พยายามสร้างตัวตนขึ้นมาแบบลองผิดลองถูก และดำรงชีวิตอยู่ภายใต้ความไม่แน่นอนของความพึงพอใจทางเพศของตนเอง ขณะที่เล่าเรื่องราว ปรานค์อายุได้ 20 ปี แม่เสียชีวิตไปแล้วด้วยโรคไตวายเมื่อปรานค์เรียนอยู่ชั้นมัธยม 1 ปรานค์เสียใจมาก บอกว่า “เหมือนชีวิตขาดอะไรไป เหมือนแพแตก จากที่มีคนอยู่บ้าน กลับบ้านมาก็ไม่เจอใคร”

การผสมผสานความพึงพอใจกับทั้งสองเพศ

เมื่อแม่เสียชีวิตไป พ่อก็ใช้ชีวิตแบบที่ปรานค์เรียกว่า “เพลย์บอย” คือมีแฟนหลายคนจนปรานค์จำไม่ได้ พ่อชอบไปเที่ยวฟังเพลงตามผับและบาร์ และมักจะพาปรานค์ไปด้วย ปรานค์ไปเที่ยวฟังเพลงกับพ่อและเพื่อนๆ ของพ่อทั้งผู้หญิงและผู้ชายอย่างสนุกสนาน พ่ออายุมากกว่าปรานค์เพียง 20 ปี ดังนั้นเมื่อปรานค์อายุได้ 16 ปี พ่อเพิ่งอายุได้ 36 ปี ปรานค์จึงรู้สึกสนิทสนมกับพ่อเหมือนเป็นเพื่อนกันมากกว่าเป็นพ่อที่คอยดูแลควบคุมลูกสาว ปรานค์ก็กล่าวถึงพ่อว่า “พ่อหนุ่ดีค่ะ พ่อเขารับฟังทุกอย่าง เข้าใจหนูทุกเรื่อง คงไม่มีลูกคนไหนที่คุยกับพ่อได้ทุกอย่างเหมือนหนู” ปรานค์ใช้ชีวิตวัยรุ่นภายใต้การเลี้ยงดูของพ่อ ปรานค์เรียนหนังสือได้คะแนนดี จนจบชั้นมัธยม 3 จึงย้ายมาเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนอาชีววะ เรียนหนังสือไปได้เพียง 1 เทอมปรานค์ก็เริ่มเที่ยวเตร่กับเพื่อน ไม่อยากเรียนหนังสือ ช่วงนี้พ่อไปทำงาน

รับเหมาซื้อไม้ที่ลำปาง ทำให้ปรางค์เหงาเพราะเมื่อกลับมาบ้านไม่เจอใคร เมื่อโทรศัพท์หาพ่อ บางทีก็มีผู้หญิงเป็นคนรับโทรศัพท์ ปรางค์พยายามบอกให้พ่อกลับมาอยู่บ้าน แต่พ่อบอกว่าต้องทำงาน

เมื่อต้องอยู่ห่างพ่อซึ่งเคยไปไหนมาไหนด้วยกัน ปรางค์จึงเริ่มสนิทสนมกับแจน ปรางค์เล่าว่าแจนเป็นทอมและมาจีบปรางค์ ปรางค์รู้สึกว่าการเจอแจนมีความสุขที่แจนมาหา ให้ความเอาใจใส่ ทุกวันเมื่อเลิกเรียนก็จะมาพบกับแจนที่ร้านขายไอศกรีม นั่งคุยกัน แจนมักซื้อของมาฝาก เป็นตุ๊กตาบ้าง ดอกไม้บ้าง บางทีก็เป็นช็อคโกแลต แจนเคยซื้อเตียงให้ปรางค์เพราะเห็นว่าชอบ ยี่งนานวัน ปรางค์ก็รู้สึกที่แจนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ความสัมพันธ์ทางเพศของปรางค์กับแจนก็เป็นการกอดและจูบกัน ไม่มีอะไรมากไปกว่านั้น สิ่งที่ทำให้ปรางค์ยังข้องใจในตัวแจนคือ แจนมีผู้หญิงอื่นมาชอบหลายคน และแจนไม่ัดรอน ทำตัวเหมือนคนเจ้าชู้ ทำให้ปรางค์ไม่พอใจ ทะเลาะกันบ่อยครั้ง เพราะหึงหวง

ช่วงที่ความสัมพันธ์กับแจนเริ่มไม่ราบรื่น ปรางค์เริ่มคบกับมิวซึ่งเป็นเพื่อนผู้ชายที่เรียนปี 1 เหมือนกัน แต่อยู่คนละห้อง ผู้ชายคนนี้มาชอบปรางค์ ตั้งแต่ปรางค์ยังคบอยู่กับแจน แต่ปรางค์ไม่ชอบเพราะเห็นว่าผู้ชายคนนี้ชอบวางท่า เป็นคนมีเงิน พ่อแม่เป็นเจ้าของร้านทอง เพื่อนๆ ยุให้ปรางค์ยอมรับเป็นแฟนกับมิว เพราะเป็นคนมีฐานะ สามารถเลี้ยงดูปรางค์ได้ เมื่อแจนรู้เรื่องก็เกิดการทะเลาะหึงหวงกันอีก ปรางค์เล่าว่า “แจนก็มามีแฟนใหม่ ประชดหนู เขาจีบคนโน้นประชด ก็ประชดกันไปประชดกันมา” ปรางค์จึงเริ่มไปไหนมาไหนกับมิวมากขึ้น จนได้เสียกัน ปรางค์เล่าให้พ่อฟังและบอกว่า มิวจะมาขอแต่งงานกับปรางค์ พ่อไม่ชอบมิว เพราะมิวไม่ค่อยพูดจากับใครๆ จนดูเหมือนเป็นคนหยิ่ง เมื่อมิวมาคุยกับพ่อเรื่องการแต่งงาน พ่อพูดแบบประชดว่า “อีกสองวันให้มาแต่งเลย เงินสองแสน ทองอีกสิบบาท” ปรางค์เล่าว่าพ่อไม่รู้ว่าทางบ้านของมิวเป็นร้านขายทองและมีฐานะดี จึงพูดประชดออกไป แต่ปรากฏว่าอีกสองวันมิวให้พ่อแม่นำสินสอดตามที่พ่อบอกไว้มาขอปรางค์แต่งงาน พ่อจึงต้องยอมให้ปรางค์แต่งงาน แต่ไม่ยอมให้จดทะเบียนสมรส

เข้าสู่ความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศ

หลังจากแต่งงาน พ่อพยายามให้ปรานค์กลับมาอนที่บ้าน ปรานค์จึงไปๆ มาๆ ระหว่างบ้านของมิวกับบ้านของพ่อ โดยปรานค์ยังไปเรียนหนังสือ การอยู่กันฉันท์สามีภรรยาระหว่างปรานค์กับมิวไม่ดีนัก ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพ่อไม่ชอบมิว ทำให้มิวไม่สามารถไปมาหาสู่กับพ่อของปรานค์ได้ เมื่อปรานค์ไปนอนบ้านพ่อ มิวไม่ได้ไปด้วย นอกจากนี้ มิวยังถามปรานค์ถึงเรื่องของแจน มิวรู้ว่าแจนเป็นทอม ปรานค์ก็เล่าความจริงให้ฟังว่าเคยเป็นแฟนกับแจน แต่ไม่ได้มีอะไรกันนอกจากการกอดจูบ แต่มิวไม่เชื่อและพูดจาประชดประชันว่าปรานค์มีอะไรกับทอม ความระหองระแหงกันที่เกิดขึ้นทำให้ปรานค์ไปนอนที่บ้านพ่อบ่อยมากขึ้น

ต่อมาอีกไม่นาน ปรานค์ตั้งท้อง หยุดเรียนไปพักหนึ่ง เมื่อคลอดลูกจึงกลับไปเรียนต่อ ทางบ้านของมิวให้พาลูกไปเลี้ยงที่บ้าน ปรานค์จึงเริ่มห่างจากพ่อไปบ้าง เพราะต้องอยู่กับลูก แต่พ่อไม่ละความพยายาม ขอให้ปรานค์พาลูกมาเลี้ยงที่บ้านพ่อ ทางบ้านมิวไม่ยอม ปรานค์จึงเริ่มไปๆ มาๆ ระหว่างบ้านของมิวกับบ้านพ่ออีกครั้ง ในช่วงนี้ปรานค์เริ่มออกไปเที่ยวกลางคืน ฟังเพลงกับพ่ออีก ทำให้มิวไม่พอใจ เมื่อปรานค์ไปนอนที่บ้านมิว ปรานค์เริ่มบ้ายเบี่ยงที่จะมีความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยากับมิว ปรานค์ไม่แน่ใจว่าเป็นเพราะอะไร แต่ไม่รู้สึกว่ามีความสุขที่จะทำเช่นนั้น และไม่อยากฝืนใจตนเอง จึงทะเลาะเบาะแว้งกับมิวบ่อยครั้ง มิวมักขึ้นเสียงว่า ปรานค์มีแฟนใหม่จึงไม่ชอบกลับมาอนบ้าน มิวเชื่อว่าปรานค์มีแฟนเป็นทอมจึงไม่ยอมมีอะไรกับมิว มิวเริ่มใช้ความรุนแรงด้วยการตบตี ปรานค์จึงมาบอกพ่อว่า ต้องการจะเลิกกับมิว ซึ่งช่วงแรกมิวไม่ยอม แต่ปรานค์บอกว่าจะฟ้องตำรวจ ปรานค์เล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า “เขาไม่ยอมเลิกง่ายๆ แต่หนูบอกพ่อว่า หนูไม่ยอมอยู่แล้ว เขาถูกกลับมาเลี้ยงเถอะให้ป่าช่วยเลี้ยง แล้วหนูจะฟ้องเขา เขาก็บอกจะฟ้องเขาหรือ ไม่เห็นแก่หน้าเขาจะเอาอย่างไร” ในที่สุดมิวก็ยอมเลิก โดยขอเอาลูกไว้ ส่วนปรานค์จะมาเยี่ยมลูกเมื่อใดก็ได้

คืนสู่ความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกัน

ปรางค์กลับมาอยู่ที่บ้านกับพ่อได้ไม่นานก็กลับไปคืนดีกับแจนซึ่งเลิกกันไป เพราะปรางค์ไปแต่งงานกับมิว พ่อสนับสนุนให้เป็นแฟนกับแจน โดยใช้คำพูดว่า “เป็นผู้หญิงด้วยกัน สบายใจ คงไม่ทำร้ายกัน” ส่วนพ่อแม่ของแจนก็ชอบปรางค์ และอยากให้ปรางค์ไปอยู่กับแจนด้วยกันที่บ้าน บ้านของแจนเป็นโรงกลึง ลักษณะเป็นห้องแถวสองห้องติดกัน พ่อแม่ของแจนเตรียมจัดห้องชั้นบนเป็นเรือนหอ ให้ปรางค์กับแจนอยู่ด้วยกัน

การกลับมาคืนดีครั้งนี้ ปรางค์มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับแจน ปรางค์เล่าถึงการมีความสัมพันธ์ในครั้งแรกว่า ครอบครัวของแจนซึ่งมีพ่อแม่ และตัวแจนเองกับครอบครัวของปรางค์ซึ่งมีปรางค์กับพ่อไปเที่ยวชายทะเลด้วยกัน ปรางค์นอนห้องเดียวกับแจนและมีอะไรกัน ปรางค์เปรียบเทียบความสัมพันธ์กับผู้หญิงและผู้ชายว่าต่างกัน “ผู้ชายมันรุนแรง หนูไม่ชอบ”

ปรางค์เรียนรู้การมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงด้วยกันจากแจน เพราะแจนเคยมีประสบการณ์กับผู้หญิงอื่นมาแล้ว ปรางค์กล่าวว่า “ก็คือเวลามีอะไรกัน ก็เหมือนผู้ชาย แต่แค่เขาไม่มีอะไรเหมือนผู้ชายแค่นั้น แต่เราก็ไม่ได้ใช้เครื่องใช้ อะไร แค่นี้ปากกับนิ้ว พอเสร็จเขาก็ถอนออก แล้วก็หอมไปหอมมา” ปรางค์ไม่ได้เป็นฝ่ายทำอะไรให้กับแจน ปรางค์บอกว่า “หนูไม่ได้ทำอะไรเขา เขาไม่ถอดเสื้อผ้า หนูไม่เคยเห็นอะไรเขาเลย เห็นแต่ท้อง ขา แขน หน้า เห็นแค่ตรงนี้ หนูถามเขาว่า ไม่คิดจะถอดหรือ เขาบอกว่าไม่ถอด พอโตมาพ่อแม่เขาก็ไม่เคยได้เห็น แต่เขาไม่มีหน้าอก” เวลานอนด้วยกันแจนจะใส่กางเกงบ็อกเซอร์และเสื้อกล้าม บางครั้งปรางค์พยายามถูกต้องร่างกายของแจน แต่แจนจะเอามือออก ปรางค์ค่อยๆ เรียนรู้การแสดงความรู้สึกและความรักระหว่างปรางค์กับแจน ปรางค์มีความสุขที่มีอะไรกับแจนตามแบบที่แจนต้องการ ซึ่งต่างจากเมื่ออยู่กับมิว ปรางค์เล่าว่า ตอนที่อยู่กับมิวแรกๆ ก็ชอบ ปรางค์ใช้คำว่า “ยังห่อ ยังสนุก” แต่พอเวลาผ่านไป ปรางค์เริ่มไม่ชอบและพยายามบ่ายเบี่ยงไม่ยอมมีอะไรกับมิว ทำให้มิวไม่พอใจ บางครั้งมิวจะพูดประชดว่า “ก็ใช้สิ ไม่ใช่หอม”

เมื่อมามีความสัมพันธ์กับแจน ปรางค์บอกว่า “เขาไม่รุนแรง เขาทะนุถนอมเรา” หลังจากกลับจากเที่ยวทะเล บางวันปรางค์ก็จะขออนุญาตพ่อกับแม่ไปนอนที่บ้านแจน ซึ่งพ่อกับแม่ก็ไม่ได้ว่าอะไร

แจนไม่เคยพูดถึงเรื่องราวเก่าๆ ที่ปรางค์ไปแต่งงานกับมิว นอกจากถามเพียงครั้งเดียวว่าทำไมจึงไปแต่งงาน ซึ่งปรางค์ตอบว่า ต้องการประสดที่แจนมีผู้หญิงเข้ามาวุ่นวายหลายคน แจนบอกปรางค์ว่า “ไม่ต้องคิดอะไร มันผ่านไปแล้ว เขาไม่เคยเอาเรื่องนี้มาทักถาม” ปรางค์ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างแจนกับมิว มิวชอบพูดจาประสดประชัน เมื่อปรางค์ไม่ยอมนอนด้วย

ปรางค์จะเลือกเพศวิถีแบบรักคนเพศเดียวกันโดยไม่ยากลำบาก ทั้งพ่อแม่ของแจน และพ่อแม่ของปรางค์ ไม่เพียงให้การยอมรับแต่ยังสนับสนุน พ่อแม่ของแจนยอมรับว่าลูกของตนเองเป็นทอม พ่อของแจนยังขอโทษลูกด้วยว่าลูกอยากเป็นผู้ชาย แต่พ่อแม่ใส่ให้ลูกผิด คือเอาเพศหญิงมาใส่ให้แจนแทนที่จะเป็นเพศชาย พ่อของแจนใช้คำว่า “ไอ้เสือ พ่อขอโทษที่ใส่ให้ผิด”

การเลือกเพศวิถี

ปรางค์ไม่ได้มองว่าตนเองมีเพศวิถีแบบรักทั้งสองเพศ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะปรางค์ไม่ได้คิดว่าจะจัดตนเองให้เข้ากับกลุ่มไหน ปรางค์เพียงแต่รู้สึกที่ไม่สมหวังหรือไม่มีความสุขและไม่มีความพึงพอใจกับมิวหลังจากที่อยู่ด้วยกันมาไ้ระยะหนึ่ง แต่เมื่อมาคบกับแจนและมีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง ปรางค์กลับรู้สึกมีความสุขและพึงพอใจกับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ปรางค์คิดว่าจะอยู่กับแจนแบบเป็นคู่ชีวิต สิ่งที่ปรางค์กำลังคิดอยู่คือการมีลูก ปรางค์อยากมีลูกเหมือนคู่สามีภรรยาอื่นๆ ปรางค์กำลังคิดจะให้แพทย์ผสมเทียม เพื่อจะได้มีลูกให้แจนและตนเองได้เลี้ยงดู

ปรางค์มิได้ปฏิเสธว่าตนเองสามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศได้ทั้งกับผู้ชายและผู้หญิง ปรางค์เริ่มจากการมีแฟนที่เป็นเพศเดียวกันโดยยังไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศ ได้แต่งงานกับผู้ชายอย่างเป็นเรื่องเป็นราว มีลูกด้วยกัน

1 คน จากนั้นเลิกจากกันและกลับมามีความสัมพันธ์กับแฟนคนเดิมซึ่งเป็นผู้หญิง
ปรางค์สามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างชัดเจนว่า มีความสุขและความพึงพอใจ
กับการมีความสัมพันธ์กับแฟนที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เพราะเป็นความสัมพันธ์
ที่อ่อนโยน ทะนุถนอม ไม่รุนแรง ปรางค์เรียนรู้การมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงจาก
คู่สัมพันธ์ของตนเอง โดยไม่มีความรู้ในเรื่องนี้มาก่อน ปรางค์จึงอ้างอิงลักษณะ
ของการมีเพศสัมพันธ์กับประสบการณ์การเดิมซึ่งเป็นความสัมพันธ์กับผู้ชาย

ปรางค์อยู่ในบริบทที่คนใกล้ชิด พ่อของปรางค์และพ่อแม่ของแจน
ไม่เพียงแต่ไม่ปฏิเสธการมีความสัมพันธ์กับเพศเดียวกันเท่านั้นแต่ยังให้
การสนับสนุนเป็นอย่างดีด้วย นอกจากนี้ยังไม่ต่อต้านประสบการณ์เดิมที่ปรางค์
เคยแต่งงานกับผู้ชายมาก่อน ภายใต้อุปสรรคเช่นนี้ ทำให้ปรางค์ไม่รู้สึกว่ากำลัง
กระทำการที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของบุคคลที่มีนัยสำคัญ ทำให้ไม่เกิด
ความรู้ขัดแย้งหรือสับสน อย่างไรก็ตาม แม้ปรางค์จะเรียกแจนว่าเป็นทอม
แต่ก็ไม่เรียกตัวเองว่าเป็นดี เพราะมองว่าดีจะเป็นผู้หญิงที่ไม่ยอมมีความสัมพันธ์
ทางเพศกับผู้ชาย ซึ่งปรางค์มิได้มองตัวเองว่าเป็นเช่นนั้น

ความพึงพอใจในการมีความสัมพันธ์กับคนเพศเดียวกันของปรางค์
โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับการมีความสัมพันธ์กับผู้ชาย สะท้อนการปฏิเสธ
การพยายามมีอำนาจเหนือของฝ่ายชายในการมีความสัมพันธ์ทางเพศ ปรางค์
ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับมิวเมื่อรู้สึกว่ายังไม่มีความต้องการ เพราะไม่มี
ความสุขกับการมีเพศสัมพันธ์กับมิว แต่แทนที่มิวจะเข้าใจและพยายามหา
ทางออกร่วมกัน มิวกลับแสดงอำนาจเหนือโดยกล่าวร้ายว่าปรางค์มีคนอื่น
โดยเฉพาะการชอบมีอะไรกับทอม ต่อมาก็ตบตี แต่เมื่อมีความสัมพันธ์กับแจน
ปรางค์รู้สึกถึงความรัก ความอ่อนโยน และการที่แจนพยายามทำทุกอย่าง
เพื่อให้ปรางค์มีความสุข ปรางค์ไม่รู้สึกว่าแจนพยายามมีอำนาจเหนือในการมี
ความสัมพันธ์กัน เป็นความสัมพันธ์ที่มีดุลยภาพของอำนาจและการกำกับ
แจนไม่พยายามควบคุมให้ปรางค์ทำตามต้องการ ทำให้ปรางค์รู้สึกว่าได้อยู่
กับแจนเป็นความสุขและความอบอุ่นใจมากกว่าเมื่ออยู่กับมิว

5. นิยามความสัมพันธ์ทางเพศผ่านเพศวิถีหญิงรักหญิง

เพศวิถีของหญิงรักหญิงมักถูกตั้งข้อสงสัยในแง่มุมมองของการกระทำทางเพศ โดยเฉพาะการตั้งคำถามว่า การกระทำทางเพศ (sexual conduct) แบบใดที่สามารถนำมาใช้ตัดสินได้ว่า ผู้หญิงมีอัตลักษณ์ทางเพศเป็นเลสเบียน (ซึ่งในสังคมไทยอาจหมายถึงเป็นทอมหรือดี้) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการพิสูจน์ได้ว่า ผู้หญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศหรือเป็นผู้สัมพันธ์ทางเพศแบบหญิงรักหญิงแน่นอนว่าการตั้งคำถามในลักษณะนี้สะท้อนความคิดความเชื่อที่ว่า ความหมายของเพศสัมพันธ์มิได้สร้างขึ้นโดยสังคม แต่มีสารัตถะที่เป็นความจริงหรือเป็นสภาวะธรรมชาติ อันได้แก่การสอดใส่อวัยวะเพศชายในอวัยวะเพศหญิง การเชื่อในความหมายทำนองนี้ย่อมนำมาเอาความสัมพันธ์ทางเพศไปผูกติดกับการสืบพันธุ์ และนำไปสู่การให้ความหมายต่อไปอีกว่า ตราบใดที่ผู้หญิงยังไม่ผ่านการสอดใส่ของอวัยวะเพศชาย ย่อมถือว่าผู้หญิงยังคงเป็นสาวบริสุทธิ์ แม้ว่าผู้หญิงจะผ่านประสบการณ์ทางเพศในแบบอื่นๆ มาแล้ว กฎหมายในหลายๆ สังคมยังนิยามการข่มขืนทางเพศว่าจะต้องมีการสอดใส่อวัยวะเพศชายในอวัยวะเพศหญิง ทักษะเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เรื่องเพศของหญิงรักหญิงหรือเลสเบียนถูกมองว่าเป็นเพศวิถีที่ไม่มีวุฒิภาวะ ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ทางเพศ และเป็นเพศวิถีชั้นสอง (second-best sex) แม้ในการกระทำทางเพศของหญิงรักหญิงจะมีการใช้การสอดใส่โดยวิธีอื่นๆ แต่ก็ยังถือว่าไม่ใช่การร่วมเพศแบบของแท้ (authentic sex) เพราะผู้หญิงยังต้องการเลียนแบบเพศสัมพันธ์แบบรักต่างเพศ หรือมีความต้องการให้มีการสอดใส่อวัยวะเพศชายในอวัยวะเพศตนเอง และในบางกรณีก็มองว่า ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิงเป็นเพียงการพยายามเล่นบทบาท (role playing) ของผู้ชายกับผู้หญิงเท่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความจริงในความสัมพันธ์ของหญิงรักหญิงว่าเป็นเรื่องของอารมณ์ ไม่ใช่เรื่องทางเพศ เพราะผู้หญิงไม่มีศักยภาพ

ที่จะเป็นผู้กระทำในเรื่องเพศ ผู้หญิงมีธรรมชาติของการเป็นฝ่ายตอบสนองเรื่องเพศ เรื่องเพศที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ของหญิงรักหญิงจึงเป็นเพียงของปลอม (Richardson, 1992)

วาทกรรมเรื่องเพศข้างต้นเป็นการตอกย้ำว่า เพศสัมพันธ์ (sexual intercourse) กับความสัมพันธ์ทางเพศ (sexual relationship) เป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งหมายความว่า เฉพาะอวัยวะบางส่วนของร่างกายเท่านั้นที่สามารถทำหน้าที่ในเรื่องเพศได้ จึงเท่ากับเป็นการสร้างข้อจำกัดหรือทางเลือกให้กับคนที่บุคคลจะพึงพอใจหรือมีความสุขทางเพศ รวมทั้งการแสดงออกถึงความรู้สึกทางเพศหรือความรักของตนเองกับคู่สัมพันธ์ โดยนัยนี้จึงยากที่จะจัดความสัมพันธ์ทางเพศของหญิงรักหญิงว่าเป็นแบบใด ทำให้สังคมเกือบจะไม่มีบรรทัดฐานเรื่องเพศของหญิงรักหญิง และทำให้เรื่องเพศของหญิงรักหญิงไม่ปรากฏตัวในฐานะสิ่งที่เป็อันตรายต่อสังคม

เรื่องเล่าของซ้อยแสดงให้เห็นว่า เพศวิถีแบบหญิงรักหญิงมิใช่เป็นเพียงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่มีนัยสำคัญต่อตัวบุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่เป็นเรื่องของการดำรงอยู่ (being) ชีวิตของซ้อยมิได้เข้าสู่เพศวิถีแบบหญิงรักหญิงตามแฟชั่น ซ้อยสร้างความเป็นตัวตนขึ้นมาในฐานะของทอมซึ่งปรารถนาและรักผู้หญิง ซ้อยไม่เคยมีความดึงดูดใจทางเพศกับผู้ชาย แต่สามารถคบเป็นเพื่อนได้ ถึงแม้ซ้อยจะเติบโตมาภายใต้บรรทัดฐานแบบรักต่างเพศ ได้รับรู้พฤติกรรมทางเพศแบบกระแสหลักจากคนใกล้ชิดในครอบครัวมาโดยตลอด แต่ซ้อยก็พยายามหาหนทางของตนเองในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้หญิง รวมถึงการแสดงออกของความรักและความพึงพอใจทางเพศในแบบที่สร้างความสุขให้กับตัวเอง เรื่องเล่าของซ้อยนำไปสู่การให้ความหมายใหม่กับคำว่าความสัมพันธ์ทางเพศที่ถูกกำหนดโดยเพศวิถีกระแสหลัก และเปิดมุมมองใหม่ในเรื่องเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงจากประสบการณ์ของตนเอง

เติบโตนอกกรอบการแบ่งประเภทหญิงชาย

ช้อยเติบโตมากับตาในกระต๊อไม้ไผ่หลังเล็ก ๆ แม่เลิกกับพ่อและไปทำงานที่กรุงเทพฯ ช้อยจำได้ว่า แม่มักซื้อของเล่นพวกรถถังหรือเสื้อผ้าชุดทหารส่งมาให้ ช้อยคิดว่าเป็นเพราะช้อยชอบทำอะไรแบบเด็กผู้ชาย แม่อยู่ไกลอยากตามใจช้อย จึงซื้อสิ่งที่ช้อยต้องการส่งมาให้ ส่วนตาก็มักจะนำกระสอบทรายมาผูกไว้หน้าบ้านให้หัดชกหัดเตะตั้งแต่เด็ก ช้อยไม่รู้สึกรู้ว่าแม่และตาต่อต้านหรือห้ามการทำตัวเป็นเด็กผู้ชายของช้อย

ช้อยจำได้ว่าชอบผู้หญิงมาตั้งแต่เด็ก ช้อยเล่าอย่างสนุกสนานว่า “มีแฟนมาตั้งแต่เด็กเลยนะ ช้อยมีแฟนตั้งแต่ ป. 4 ชอบผู้หญิง มีนะ มีผู้ชายมาจีบแต่รู้สึกรำคาญ เฉยๆ แต่ถ้าเห็นผู้หญิงจะชอบนะ รักเค้านะ นี่หน้าตาดีนะ ขาวนะ อยากรู้อยากดูด้วย” ช้อยหยุดชกมวยตอนอายุ 12 ขวบ เพราะแม่แต่งงานใหม่และย้ายไปอยู่เชียงราย ช้อยจึงตามไปเรียนหนังสือที่นั่น และไม่ได้อยู่กับตา ช้อยขึ้นชั้นประถมปีที่ 6 แต่เรียนได้เพียง 2 วันก็ต้องออกจากโรงเรียน เพราะแม่ไม่มีเงินส่ง และช้อยอยากออกมาช่วยแม่รับจ้างซักผ้า ทำงานรับจ้างเล็กน้อย ไปเรื่อยๆ ตอนอายุ 14 ปีช้อยรับจ้างทำงานขายของชำในตลาดได้ค่าจ้างวันละ 50 บาท ต้องไปทำตั้งแต่ตี 5 ช่วงนี้มีคนชวนไปทำงานบ้านและเลี้ยงเด็กที่ภูเก็ต ช้อยนึกสนุกจึงตัดสินใจไปภูเก็ต ทำงานได้ค่าจ้างเดือนละ 1,500 บาท ช้อยเล่าว่า ถ้าอยากได้อะไร เจ้าของบ้านก็ซื้อให้ ช้อยทำงานได้เพียง 3 เดือนได้ข่าวว่าตาเสียชีวิต จึงกลับมาบ้านที่เชียงราย และยังคงทำงานเป็นลูกจ้างที่ร้านขายของชำ ในช่วงนี้เองที่ช้อยเริ่มอยากมีเพื่อนฝูง อยากรู้อากมีเพื่อนชวนไปเที่ยวก็อยากไป ช้อยเริ่มมีเพื่อนฝูง หัดดื่มเหล้า ตอนกลางคืนชอบหนีออกไปเที่ยวฉับ ถึงแม่แม่จะปิดบ้านและห้ามไม่ให้ออกไปเที่ยวตอนกลางคืน แต่ก็ยังแอบป็นหน้าต่างลงมา เพราะบ้านที่อยู่เป็นบ้านยกพื้นไม่สูงนัก ช้อยออกไปเที่ยวกับเพื่อนผู้หญิงและกลับมาดี ๆ ตอนเช้าก็จะตื่นตั้งแต่ตี 5 เพื่อไปทำงาน ช้อยได้ยินแม่พูดกับพี่ป้าน่าอ่าวว่า “ก็ดีใจ อย่างน้อยก็ไม่ต้องท้องไม่มีพ่อ”

การที่ตาและแม่ไม่ต่อต้านหรือห้ามข้อยที่ทำตัวเหมือนเด็กผู้ชาย ทำให้ข้อยไม่ต้องกังวลกับการแสดงความเป็นตัวของตัวเองเมื่ออยู่ที่บ้าน แต่ในสังคมนอกบ้านข้อยยังต้องหาวิธีการที่จะทำให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของผู้หญิงที่สนใจ และมีความปรารถนาจะ “ได้มาเป็นแฟน” ข้อยเริ่มอยากได้รถมอเตอร์ไซค์ เพราะเพื่อนๆ มีมอเตอร์ไซค์กันหมดทุกคนแล้ว ข้อยจึงอยากมีบ้างเพื่อจะได้ไปไหนกับเพื่อนฝูงสะดวกและให้ผู้หญิงซ้อนท้ายได้ ข้อยทำงานหนักขึ้น นอกจากรับจ้างขายของชำในตอนกลางวันแล้ว ตอยเย็นยังไปทำงานที่ร้ายขายหมูย่างเกาหลี ต้องทำงานตั้งแต่ 5 โมงเย็น เสาร์งานตอน 5 ทุ่ม ได้เงินวันละ 80 บาท และได้ทิปด้วย ข้อยเก็บเงินได้ 3,000 บาท ก็นำไปดาวน์รถเวฟ-100 เป็นรถมอเตอร์ไซค์คันแรกในชีวิต การมีมอเตอร์ไซค์ทำให้ข้อยมีเพื่อนมากขึ้น และเป็นที่น่าสนใจของผู้หญิงหลายคน ช่วงนี้เองที่ข้อยเล่าว่า “จากมีเพื่อน ก็มีเมีย”

อายุได้ 19 ปี ข้อยก็เริ่มติดพันผู้หญิงคนหนึ่งอย่างจริงจัง พอเลิกงานข้อยก็จะซื้อข้าวไปทำอาหารที่บ้านผู้หญิงและไปอยู่กินที่นั่น โดยพ่อแม่ของผู้หญิงก็ไม่ได้รังเกียจ เพราะข้อยคอยช่วยทำงานบ้าน ช่วยทำกับข้าว และทางบ้านของผู้หญิงไม่รู้ว่่า ข้อยมาทำอะไรกับลูกสาวของตนเอง ข้อยใช้คำพูดว่า “แต่ครอบครัวเค้าไม่รู้ว่่า ว่าเราเป็นอะไรกับลูกเค้า” การมี “เมีย” ทำให้ข้อยไม่ค่อยได้กลับบ้านของตนเอง เริ่มทะเลาะกับแม่ เพราะแม่ไม่คิดว่าข้อยจะไปไกลถึงขนาดไปรักชอบผู้หญิงและมีความสัมพันธ์กันแบบคนรัก ข้อยจึงออกจากบ้านมาเช่าห้องอยู่กับเพื่อนๆ และให้ “เมีย” มาอยู่ด้วยกัน

การปฏิบัติในเรื่องเพศ

ก่อนหน้าที่จะตกลงอยู่กับคนที่เรียกว่า “เมีย” ข้อยมีแฟนมาบ้างแล้ว ข้อยแยกความสัมพันธ์ที่เรียกว่า “แฟน” กับ “เมีย” จากการปฏิบัติในเรื่องเพศ (sexual conduct) กับแฟน ข้อยจะมีการพบปะพูดคุย ไปตามรับตามส่งไปไหนมาไหนด้วย ชื่อของบ้าง เมื่ออยู่ด้วยกันสองคนบางครั้งก็แสดงความรักด้วยการกอดจูบ ถูกเนื้อต้องตัว คนที่เป็นแฟนกับข้อยอาจจะคบหาคนอื่นอยู่บ้าง

แต่ก็ต้องเกรงใจซ้อย ไม่ทำอะไรรอกนอกหน้า แต่สำหรับคนที่เรียกว่าเมีย ซ้อยจะนอนด้วย มีการแสดงความรักต่อกันไม่เพียงกอดจูบ แต่จะเข้าไปสัมผัส ส่วนที่ซ้อยเรียกว่า “ส่วนล่าง” มีการใช้นิ้วหรือลิ้น โดยก่อนจะทำ ซ้อยจะทำความสะอาดให้ก่อน เพราะซ้อยเป็นคนระมัดระวังเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยมาก ขณะที่ทำอะไรกัน ซ้อยยังคงใส่เสื้อผ้าอยู่ ส่วนคู่จะถอดเสื้อผ้าออก ซ้อยเป็นฝ่ายทำให้คู่ โดยคู่ของซ้อยไม่ได้ทำอะไรกับซ้อย “เราชอบไปยุ่งกับเขา แต่ไม่ชอบให้ใครมายุ่งกับเรา ไม่ชอบเลยถ้าใครมาวุ่นวายกับส่วนไหนของเรา ถึงจะเป็นคู่ก็เถอะ” ซ้อยมั่นใจว่าการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคู่ของซ้อยทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความสุขมาก เมื่อความสัมพันธ์มาถึงขั้นนี้ ซ้อยเรียกคู่ของซ้อยว่า “เมีย” และต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ต่างฝ่ายต่างห้ามไปยุ่งกับคนอื่น ซ้อยใช้คำพูดว่า

อย่างนอนด้วยกันแล้วนะ แบบมีอะไรกันแล้ว นั่นถือเป็นของเรา แต่ถ้ายังไม่ถึงขนาดนั้น เขาอาจจะยังมองหาใครได้ เราเป็นคนเปิดใจ ถึงจะรักแค่ไหน คนเราก็ต้องเลือกสิ่งที่ดีที่สุดอยู่แล้ว เขาอาจจะมองหาใครอีกได้ที่ดีกว่าเรา แต่ก็ต้องรักษาหน้าเราด้วย ไม่ใช่ไปด่วยกันกับเรา แล้วไปเล่นกับคนอื่น

ซ้อยออกจากบ้านแม่มาอยู่ตามลำพังเพื่อยืนยันความต้องการและความปรารถนาของตนเอง ซ้อยยอมรับสถานะที่ต้องปกปิดแม่ของ “เมีย” ในเรื่องความสัมพันธ์ฉันที่ซู้สาว ความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนแรกยุติลงเพราะซ้อยเป็นฝ่ายถูกบอกเลิก ซ้อยเสียใจกินเหล้าประชดชีวิตได้ไม่นานก็มีแฟนคนใหม่ ผู้หญิงคนนี้เป็นรุ่นน้อง ซ้อยคอยไปรับไปส่งโดยยังไม่ได้มีอะไรกัน ต่อมาผู้หญิงบอกกับซ้อยว่าถูกพ่อซ้อมทุกวัน ทนไม่ไหว ขอให้ซ้อยพาหนี ซ้อยสงสารจึงพาแฟนหนีไปอยู่เชียงใหม่ ไปขออาศัยอยู่กับคนที่ซ้อยเรียกว่าพ่อน้ำ ซึ่งเคยอยู่กินกับแม่พักหนึ่งตอนที่ซ้อยอายุได้ประมาณ 13 ปี เมื่อเลิกกันไป ซ้อยไม่คอยได้ไปมาหาสู่ แต่รู้ว่าพ่อน้ำอยู่เชียงใหม่ พ่อน้ำให้ซ้อยอยู่ด้วยและเขียนจดหมายบอกแม่ว่าไม่ต้องเป็นห่วง ในช่วงนี้ซ้อยมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับน้องผู้หญิงคนนี้

ช้อยไปทำงานที่คาราโอเกะหาเงินมาเลี้ยงดูเมียคนที่สอง แต่ช้อยก็รู้สึกอึดอัดใจ อยู่บ้างที่อยู่บ้านพ่อน้ำ ซึ่งจากกันไปนานทำให้กลับมาคุ้นเคยกันยาก ช้อยพยายามอดทน แต่อยู่ด้วยกันได้ไม่นาน แม่ก็เขียนจดหมายมาบอกว่า ทางบ้านพ่อแม่ของผู้หญิงรู้ว่าช้อยพาลูกสาวหนีไปจึงไปแจ้งความตำรวจ แม่บอกให้ช้อยพาผู้หญิงกลับมาส่งคืนเพราะอาจจะถูกจับ ช้อยรู้สึกอึดอัดกับชีวิตที่เชียงใหม่อยู่แล้วจึงพาผู้หญิงกลับมา และต้องเลิกรักกันไปเพราะเข้าบ้านฝ่ายผู้หญิงไม่ได้

ช้อยไม่อยากอยู่บ้านที่เชียงรายได้ แม่ จึงไปทำงานอยู่ลำปาง โดยทำงานอยู่กับรถเร่ขายของ และกินอยู่กับนายจ้างด้วย ได้ค่าจ้างวันละ 100 บาท ทุกวันช้อยจะไปกับรถขายของจีปาดะเหมือนกับร้านขายของชำเคลื่อนที่ของทุกอย่างราคา 10 บาท ช้อยไปทำงานอยู่ได้ 3-4 เดือน ก็กลับมาบ้านและย้ายไปทำงานเป็นผู้ช่วยกูกในรีสอร์ทแห่งหนึ่งที่ตอยตุง ได้เงินเดือน 4,700 บาท มีที่พักให้เป็นห้องเล็กๆ ในแฟลต ช้อยได้พบผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่นี่ เริ่มต้นด้วยการคบหาเป็นเพื่อนที่ถูกต้องและไปมาหาสู่กัน ช้อยไม่ได้คิดอะไรกับผู้หญิงคนนี้ถึงขั้นที่จะมีอะไรกัน แต่วันหนึ่งผู้หญิงคนนี้โทรมาชวนช้อยไปที่บ้านมานั่งกินเหล้า ในที่สุดต่างคนต่างเมา ช้อยนั่งดูทีวีอยู่ ช้อยเล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดสิ่งที่เลยตามเลยว่า “เฮลละลื เราเหงื่อแตกแล้ว เขาเล่นแก้ผ้าหมดเดืนมานั่ง ยังไม่เอานะเรา ยังไม่พร้อม ช้อยพยายามเดินออกมาจากห้อง เขากลับตามมา เหมือนจะข่มขืนทอมประมาณนั้น ขึ้นคร่อมเลยนะ ต้องเอาให้ได้ เอวอะไหนๆ ก็มาแล้ว เขาก็เอา” ในที่สุดช้อยก็มีอะไรกับผู้หญิงคนนี้ แต่สุดท้ายเลิกกันไปเพราะช้อยอดคิดไม่ได้ว่า ผู้หญิงคนนี้อาจจะไปทำกับคนอื่นอย่างที่ทำกับช้อยด้วยเช่นกัน

การสร้างอัตลักษณ์ของความเป็นทอม

ช้อยแสดงออกอย่างชัดเจนว่าตัวเองเป็นทอม ไม่เคยมีความดึงดูดใจทางเพศกับผู้ชาย ช้อยจะดูแลผู้หญิงที่ช้อยรักหรือสนใจอย่างดี อยากรับประทานอาหารให้ อยากรู้อะไรก็บอกให้ ช้อยจะดูแลตัวเองให้สะอาดเมื่อแฟนหรือเมียไม่สบาย

ซอยบอกว่า “ทำให้ได้ทุกอย่างโดยไม่รังเกียจ” ซอยบอกว่า “ถ้าอยู่กับเมีย ต้องนอนกอดเขานะ เราต้องคอยดูแลเขา” ซอยจะแยกผู้หญิงที่คบออกไปตามลักษณะความสัมพันธ์ที่ซอยมีให้ เช่น ผู้หญิงที่คบเป็นเพื่อน ผู้หญิงที่กำลังอยู่ระหว่างการจีบ และผู้หญิงที่เป็นเมีย การเรียกผู้หญิงที่ซอยมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยว่าเป็น “เมีย” เป็นการยืนยันความเป็น “ทอม” ของซอย แต่การมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเกิดขึ้นอย่างไม่ได้ตั้งใจ อย่างกรณีที่ซอยเรียกว่าเกือบจะโดนข่มขืน ซอยไม่เรียกผู้หญิงคนนั้นว่าเป็นเมีย

อย่างไรก็ตาม การจัดตัวเองไว้ในหมวดหมู่ของทอม ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการมี “เมีย” ซอยยังสร้างภาพลักษณ์ของการเป็นทอมของตนเองในลักษณะของการเป็นผู้ปกป้องผู้หญิง คอยดูแลเพื่อนผู้หญิงอื่นๆ ที่ไม่ใช่ “เมีย” ซอยมองตนเองว่าเป็นคนรักเพื่อน ถ้าเพื่อนขอยืมเงิน จะต้องพยายามหาให้เพื่อนให้ได้ บางทีถึงกับเอาโทรศัพท์มือถือไปจำนำเอาเงินมาให้เพื่อนยืม เพื่อนไม่ใช่คืนซอยก็ไม่กล้าทวง ให้เพื่อนยืมรถมอเตอร์ไซด์ ซอยอยากดึงเพื่อนๆ ไว้ให้นานที่สุด ซอยมองย้อนหลังกลับไปว่า “ซอยคิดอยู่อย่างว่า ถ้าเราไม่มีเงิน ไม่มีรถแล้ว เพื่อนไม่มาหา ซอยเลยพยายามดึงเพื่อนไว้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเงิน ไม่ว่าจะรถ ยืมๆ ไป เงินยืมก็ยืมไป แล้วไม่กล้าทวงเค้าด้วยนะ” ซอยมีรายได้ในแต่ละวันไม่มาก การผ่อนสิ่งของต่างๆ จึงเป็นวิธีการที่ทำให้ได้ของที่อยากได้ ซอยทำงานในตลาดและซื้อของต่างๆ ไม่ว่าจะเสื้อผ้า กางเกง รองเท้า ด้วยการผ่อนของ “ผ่อนทั้งนั้นเลย อย่างเบิกมา 50 บาท ก็จ่ายค่าเสื้อผ้า 20 ค่ากางเกง 20 รองเท้า 10 บาท แล้วเวลาเพื่อนมาบอกว่ามีหารุ่นใหม่ บ้านเค้ามีเงิน เราไม่มี แต่เราอยู่ในตลาด กางเกงตัวหนึ่ง 600 กว่าบาท ต้องผ่อนก็เดือนละ เดือนหนึ่ง 600 ผ่อนสองเดือนหมด อ้าว รองเท้าคอนเวอร์ส มาใหม่ ไปดูราคา พันสอง เอ้า ผ่อนก็ผ่อน”

ซอยมองตนเองว่าเป็นคนมีเพื่อนมาก ดูเท่ ซอยมีทั้งเพื่อนผู้หญิงและเพื่อนผู้ชาย เวลาเพื่อนผู้ชายยกพวกไปตีกับใคร ซอยก็จะไปด้วย ซอยเป็นคนตัวโต แข็งแรง เวลาตีกันซอยออกไปอยู่แถวหน้า ซอยเล่าว่า “เวลาเค้าไปตี

แบบไปเป็นพวก ยกพวกไปเยอะๆ เราเท่านั้น ส่วนมากช้อยจะอยู่ข้างเค้าหมด หรือเพราะเราโง่ หรือเพราะเราอวดเก่ง เพราะเราห่าม อวดเก่ง แบบเราตัวใหญ่ เราไปอยู่ข้างหน้า คือรับหมด เป็นมิดบ้าง เป็นไม้บ้าง”

ช้อยมีประสบการณ์ของเพื่อนผู้หญิงซึ่งเป็นทอมถูกกลุ่มผู้ชายลากตัวไป เรียงคิวข่มจีน ช้อยจึงชอบไปไหนกับเพื่อนเป็นกลุ่ม หากไปกับเพื่อน ช้อยจะคอยดูแล ถ้าเพื่อนอยากกินเหล้า ช้อยจะกินเหล้าเพียงเล็กน้อย พอเพื่อนเมาก็จะพาเพื่อนไปส่งบ้าน ช้อยเล่าว่า “ให้เพื่อนกินเต็มที่ ช้อยจะกินน้อยๆ สามารถพาเพื่อนกลับบ้านได้หมด จนพ่อแม่เค้าไว้ใจ” นอกจากบางวันที่ช้อยมีความมั่นใจ ช้อยจะขอเป็นคนกินเหล้าจนเมาและให้เพื่อนพาลกลับบ้าน ส่วนความสัมพันธ์กับคนรัก ช้อยจะให้ความรักอย่างเต็มเปี่ยม ไม่ว่าจะมึนอะไร ช้อยสามารถให้คนรักได้หมด ช้อยมองตนเองว่าเป็นคนขาดความอบอุ่น “เวลามีเมีย เค้ามาแสดงว่าเค้ารักเรา เรายังรักเค้า ให้เค้าไปเต็มร้อย คือมีอะไรให้เค้าหมด ช้อยจะเป็นแบบประเภท ไม่ด่า ไม่ทุบ ไม่ตี”

ในการทำงาน ช้อยเป็นคนหนักเอาเบาสู้ ทำงานได้หลายอย่าง เช่น เป็นผู้ช่วยก๊ักในร้านอาหาร ช้อยจัดเตรียมผัก เนื้อสัตว์ และเครื่องปรุงต่างๆ ให้แม่ครัวเป็นนำไปปรุง ช้อยชอบงานนี้มาก นอกจากนี้ยังทำงานเลี้ยงเด็ก ล้างถ้วยล้างจาน ดูแลบ้าน เป็นเด็กปั๊ม เด็กล้างรถ ช้อยกล่าวว่าถึงจะเป็นทอม แต่ก็ทำงานที่คนมองว่าเป็นงานของผู้หญิงได้ แต่ช้อยเบื่อสภาวะของร่างกายที่แสดงความเป็นผู้หญิง อยากรจะตัดเต้านมออกเพราะรำคาญ ตอนนี้อยู่คอยใช้ผ้ารัดไว้ให้หน้าอกดูแบนลง แต่ที่ยังไม่ทำเพราะไม่มีเงิน แม้แต่อวัยวะเพศที่มีก็อยากจะไปเย็บให้ติดกัน เพราะไม่ชอบ รำคาญ ประเด็นนี้เป็นทัศนคติที่ผู้เขียนรู้สึกไม่สบายใจที่ได้ยินและอยากแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับช้อยอย่างจริงจัง ผู้เขียนพูดถึงผลที่จะตามมาหากไปตัดเต้านมทิ้ง เพราะมีผู้หญิงจำนวนมากที่เป็นมะเร็งเต้านม ตัดสินใจตัดเต้านมทิ้งและมีผลข้างเคียงหลายอย่าง เช่น ไหล่เอียง ยกของหนักไม่ได้ ช้อยจะรับฟังแต่ก็มีได้บอกว่าจะเปลี่ยนใจหรือไม่

การจัดตนเองให้เข้าไปอยู่ในหมวดหมู่ของทอมซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตของซอย เป็นสภาวะของการเข้าไปอยู่ในหมวดหมู่ที่ไม่มีความชัดเจนในเรื่องต่างๆ หลายเรื่อง ความชัดเจนที่มีดูจะมีอยู่ในเฉพาะเรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศ ซึ่งซอยมองว่าเป็นความสัมพันธ์ของคนที่เกิดเป็นเพศหญิง และมีความปรารถนาความพึงพอใจกับผู้ที่เป็นเพศหญิงเท่านั้น การเลือกใช้คำว่า “เมีย” สะท้อนการไม่มีภาษาที่จะแสดงออกถึงความสัมพันธ์แบบสามีภรรยาหรือผัวเมียในแวดวงของทอม ซอยอายุได้เพียง 22 ปี แต่มีผู้หญิงที่เรียกว่า “เมีย” แล้ว 2 คน อาจสะท้อนระบบสังคมที่ไม่เอื้อให้ทอมสามารถสร้างพันธะสัญญาที่ยืนยาวระหว่างกันได้เหมือนกับกรณีของความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ในส่วนของการพยายามสร้างอัตลักษณ์ของทอม ซอยเลือกที่จะสร้างกลุ่มเพื่อนของตนเองซึ่งมีทั้งหญิงและชายขึ้นมา ความสัมพันธ์กับผู้หญิงซอยเลือกที่จะทำหน้าที่ของการเป็นผู้ดูแล ปกป้อง ค้ำครอง ซึ่งอาจมีรูปแบบในอุดมคติของสังคมในเรื่อง “ฝ่ายชายต้องเป็นฝ่ายปกป้องฝ่ายหญิง” ส่วนในความสัมพันธ์กับเพื่อนผู้ชาย ซอยจะมีลักษณะแบบรวมหัวจมท้าย ไม่ทอดทิ้งเพื่อน การดูแลปกป้องซึ่งอาจคล้ายกับความสัมพันธ์ในอุดมคติระหว่างกลุ่มผู้ชายที่เป็นเพื่อนแท้ นอกจากนี้ ซอยยังได้ใช้การบริโภคสินค้าต่างๆ และเงิน เป็นเครื่องมือที่ทำให้ซอยสามารถรักษากลุ่มเพื่อนและความเป็นเพื่อน ในกลุ่มเพื่อน สถานะของซอยโดดเด่น เป็นผู้นำ กล้าได้กล้าเสีย ให้เพื่อนได้ทุกอย่าง ทำให้เพื่อนๆ ยอมรับการเป็นทอมของซอย

6. ยืนยันอัตลักษณ์เกย์ภายใต้บรรทัดฐานรักต่างเพศ

ภายใต้วัฒนธรรมที่ถูกตีกรอบด้วยบรรทัดฐานรักต่างเพศ ไม่มีเด็กคนไหนที่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความมุ่งหวังว่าจะเติบโตขึ้นมาเป็นเกย์ โดยทั่วไปเด็กผู้ชายจะได้รับการขัดเกลาและคาดหวังให้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้ชาย ดังนั้น ปัจเจกบุคคลซึ่งมีความปรารถนาหรือเริ่มรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถเป็นผู้ชายอย่างที่สังคมคาดหวังจะต้องต่อสู้กับการเป็นตัวของตัวเองกับสิ่งที่เป็น

เรื่องของสังคม ในสภาวะการณ์เช่นนี้ปัจเจกบุคคลมีทางเลือกที่จะปฏิเสธความปรารถนาของตนเองและพยายามกดทับความรู้สึกของตนเองไว้ หรือปฏิเสธความคาดหวังของสังคมและก้าวเข้าสู่เพศวิถีของการรักเพศเดียวกัน อันเป็นกระบวนการที่เรียกว่าการเปิดเผยตัวตน (coming out) อย่างไรก็ดีตาม อาจมีบางคนที่ยอมมีชีวิตอยู่กับความไม่ลงรอยกันซึ่งอาจออกมาในรูปของการประนีประนอมระหว่างความปรารถนาส่วนตัวกับความต้องการของสังคม (Davies, 1992:76)

การปิดบังหรือซ่อนตัวตนที่เป็นเกย์เป็นประสบการณ์ร่วมกันของเกย์ปฏิบัติภายในทางลบบที่สังคมมีต่อเกย์ทำให้บางคนต้องใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อหลบซ่อนความปรารถนาในคนเพศเดียวกัน และแสดงบทบาทในแบบของการรักต่างเพศ สภาวะการณ์เช่นนี้อาจเป็นการสร้างความตึงเครียดหรือความกดดันให้กับปัจเจกบุคคล รวมทั้งอาจส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ที่ไม่ใช่ทั้งแบบรักต่างเพศและไม่ใช้รักเพศเดียวกันได้ การเปิดเผยตัวตนเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นตั้งแต่การที่ปัจเจกบุคคลยังไม่ตระหนักในทิศทางทางเพศของตนเองและอาจเชื่อว่าความรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ผิดศีลธรรม หรือเบี่ยงเบน ไปจนถึงช่วงที่ปัจเจกบุคคลตระหนักในความต้องการของตนเองว่าเป็นเกย์และสามารถนำความปรารถนาค้นหาลมรวมกับชีวิตสังคมของตนเอง รวมถึงการเปิดเผยตัวตนต่อสังคม กระบวนการนี้สิ้นสุดลงด้วยการที่ปัจเจกบุคคลมีความสุขกับเพศวิถีของตนเอง และนำการตระหนักนี้มาสร้างเป็นตัวตนได้ การเปิดเผยตนเองอาจเป็นเส้นทางที่ยาวและคดเคี้ยว โดยปัจเจกบุคคลต้องคิดทบทวนและประเมินสถานการณ์ครั้งแล้วครั้งเล่า จนกว่าจะถึงจุดที่สามารถยืนยันอัตลักษณ์เกย์ของตนเอง

อัตลักษณ์ (identity) เป็นเครื่องหมายหรือสื่อสัญลักษณ์ที่คนนำมาใช้บอกว่าตนเองเป็นใคร เครื่องหมายนี้เป็นภาพตัวแทนตัวตนของบุคคลภายใต้สถานการณ์หนึ่งๆ การยืนยันอัตลักษณ์แห่งตัวตน (self identity affirmation) เป็นการจัดวางตนเองให้เข้าไปอยู่ในหมวดหมู่ทางสังคม (social category)

เช่น เกย์ เลสเบียน กะเทย สาวประเภทสอง ฯลฯ การยืนยันอัตลักษณ์เป็นสิ่ง
ที่เกิดขึ้นหลังจากการเปิดเผยตนเอง โดยทั่วไปการเปิดเผยตัวตนจะเกี่ยวข้องกับ
กับทั้งส่วนที่เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล อันได้แก่การที่บุคคลตระหนักใน
ความเป็นเกย์ของตนเอง กับส่วนที่เป็นการเปิดเผยตัวตนคือให้คนอื่น ๆ ที่รู้ว่า
ตนเองเป็นเกย์ การเปิดเผยตัวตนให้คนอื่นได้รู้ว่าตนเองเป็นเกย์ เปิดโอกาส
ให้ปัจเจกบุคคลนิยามความเป็นตัวของตัวเองขึ้นมาใหม่ และอัตลักษณ์ใหม่นี้
จะมีผลต่อการเปิดเผยตัวตนของบุคคลนั้นด้วย เส้นทางการเปิดเผยตัวตน
จึงมิได้มีลักษณะเป็นเส้นตรงที่เริ่มต้นจากขั้นตอนหนึ่งไปสู่อีกขั้นตอนหนึ่ง
จนกระทั่งถึงจุดที่การเปิดเผยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ แต่กระบวนการเปิดเผย
ตัวตนมีลักษณะของการสะท้อนกลับไปมาระหว่างการตระหนักในเพศวิถีของ
ตนเองกับการเปิดเผยตัวตน หากการเปิดเผยตนเองต้องเผชิญกับการต่อต้าน
จากคนรอบข้าง ปัจเจกบุคคลอาจสงสัยหรือกังวลใจกับการสร้างตัวตนขึ้นมา
ในสถานะของเกย์ ซึ่งจะส่งผลต่อวิธีการหรือรูปแบบที่ปัจเจกบุคคลเลือกใช้
เปิดเผยตัวตนได้

เรื่องเล่าของบรู๊คแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการเปิดเผยตัวตนในสถานะ
ของเกย์ วันที่เล่าเรื่อง บรู๊คอายุ 30 ปี มีอาชีพการงานที่มีเกียรติ มีรายได้
มั่นคงระดับหนึ่ง มีคอนโดมิเนียมเป็นของตนเอง มีรถขับ มีเงินใช้เพื่อการพักผ่อน
หย่อนใจ และมีความสุขกับชีวิตที่เป็นเกย์ ขณะเล่าเรื่องราวของชีวิตที่ผ่านมา
บรู๊คเต็มไปด้วยอารมณ์ขัน แม้ว่าเส้นทางการเปิดเผยตัวเองของบรู๊คจะเผชิญ
กับการล้อเลียน การปฏิเสธ และการต่อต้านมาโดยตลอด แต่บรู๊คไม่เคยยอมแพ้
และมองหาพื้นที่สำหรับแสดงออกถึงความปรารถนาของตนเองตลอดมา
บรู๊คชอบเข้าสังคัมกับกลุ่มเกย์ที่นัดพบกันเป็นกลุ่มใหญ่ๆ เป็นประจำ การพบปะ
สังสรรค์แบบนี้จะมีทั้งเพื่อนที่คุ้นเคยและคนที่เข้ามาสมทบเพื่อพบปะและทำ
ความรู้จักกัน เมื่ออยู่หมู่ของเพื่อนเกย์ด้วยกัน บรู๊คจะพูดคุยสนุกสนาน บรู๊คใช้
คำว่า “กรีดกรีด” เมื่ออยู่ในสังคัมของที่ทำงาน บรู๊คจะพยายามแสดงความ
สามารถพิเศษของตนเอง เช่น เล่นกีฬา ร้องเพลงประกอบการเต้นแบบร่วมสมัย

เพื่อให้คนอื่น ๆ ยอมรับในตัวตนที่ไม่หลบซ่อนความเป็นเกย์ บรู๊คพยายามทำให้คนอื่นยอมรับในแบบที่เป็นอยู่

รู้สึกถึงในความต่างของตนเองจากปฏิกิริยาจากสังคม

บรู๊คพูดถึงตัวเองว่าเป็นลูกคนเดียว ตั้งแต่เด็กชอบดูแม่แต่งตัว แม่แต่งหน้า แต่งตัวสวย ใส่รองเท้าส้นสูง ไปไหนต้องถือร่ม ทุกอย่างดูดี เหมาะเจาะกลมกลืนไปหมด บรู๊คจึงชอบเลียนแบบแม่ด้วยการแต่งตัว ใส่รองเท้า และกางร่ม บรู๊คชอบแสดงออกให้เป็นที่สนใจมาตั้งแต่ยังเป็นเด็กอนุบาล คุณครูให้รำละครก็ทำด้วยความเต็มใจและสนุกสนาน บรู๊คพูดถึงตัวเองว่า “ชอบทำอะไรก็ได้ที่ให้คุณสนุก” แต่บรู๊คไม่ได้มองว่าตัวเองแตกต่างจากเด็กคนอื่น ๆ บรู๊คบอกว่า “เด็กทุกคนนั่นแหละต้องทำอะไรเพื่อเรียกร้องความสนใจ” ในวัยเด็กบรู๊คมองว่าการแต่งตัวเป็นเรื่องสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจของคนอื่น ๆ บรู๊คตัดผมบ๊อบแทนที่จะตัดผมสั้นแบบเด็กผู้ชาย และเลือกเสื้อผ้าที่ไม่ดูเป็นเด็กผู้หญิงหรือเด็กผู้ชาย บรู๊คไม่ใส่กระโปรงเพราะดูเป็นเด็กผู้หญิงชัดเจนเกินไป แต่บางครั้งก็เอาเสื้อผ้าของแม่มาใส่เล่น

บรู๊คจำได้ว่าตั้งแต่อยู่ชั้นอนุบาล บรู๊คไม่เหมือนเด็กผู้ชายคนอื่น ๆ บรู๊คเล่าว่า “เป็นผู้ชายแต่ชอบเล่นแบบเด็กผู้หญิง เล่นตุ๊กตา” เมื่อโตขึ้นมา บรู๊คชอบเลือกดูการ์ตูนที่มีตัวแสดงเป็นผู้หญิงเก่งที่เหาะได้ ต่อสู้ได้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีความสุขยาม ตัวการ์ตูนใส่เสื้อผ้าพลิ้วไหว เหาะไปมาอย่าง ภาพยนตร์การ์ตูนเซเลอร์มูน บรู๊คไม่ชอบดูการ์ตูนที่มีผู้ชายต่อสู้กันแบบแข็งๆ ไม่สวยงาม บรู๊คไม่คิดว่าตัวเองต่างจากเด็กผู้ชายคนอื่น หรือมองตัวเองว่าเป็นเด็กผู้ชายที่ชอบทำตัวเป็นผู้หญิง บรู๊คเพียงแค่ทำตามสิ่งที่ตนเองชอบเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ปฏิกิริยาจากคนรอบข้างบางคนทำให้บรู๊ครู้สึกว่าคุณดูหมิ่น มีคนเรียกบรู๊คว่า “ตุ๊ด” บรู๊คบอกว่า “ตอนเด็กก็เจ็บใจ” บางครั้งบรู๊คก็ได้ตอบด้วยการแสดงกริยาที่เรียกว่า “บู๊” ด้วยการใช้กำลังกายต่อสู้ เตะบ้าง ต่อยบ้าง การบู๊กลายเป็นส่วนหนึ่งของนิสัยส่วนตัวของบรู๊ค บรู๊คชอบความสนุกสนาน

ชอบแต่งตัว ชอบทำตัวให้เป็นที่สนใจของคนอื่นๆ และก็ชอบบู๊กับคนที่มาแสดง
กริยาดูหมิ่นหรือล้อเลียน เมื่อขึ้นชั้นมัธยมต้น บรู๊คมีเพื่อนชายมาชอบ ซึ่งดูจะ
เป็นเรื่องปกติของเด็กในวัยนั้น บรู๊คบอกว่าไม่ได้เรียกว่าเป็นแฟนกัน ในยุคนั้น
ใช้คำว่า “รักเล่นกัน”

สร้างตัวตนในพื้นที่เฉพาะของผู้อยู่นอกกรอบรักต่างเพศ

บรู๊คเรียนหนังสือที่โรงเรียนเอกชนมีชื่อของจังหวัด ช่วงที่เรียนอยู่ชั้น
มัธยมหนึ่งและสอง บรู๊คมีเพื่อนผู้ชายไปไหนมาไหนด้วยกัน แม้จะรู้ว่าตัวเอง
ชอบแต่งตัวหรือแสดงออกไม่เหมือนกับเด็กผู้ชายคนอื่นๆ และถูกล้อเลียนบ้าง
ถูกเรียกว่าตุ๊ดบ้าง แต่บรู๊คก็ใช้ความสามารถในการเล่นกีฬา โดยเฉพาะ
วอลเลย์บอล ทำให้เป็นที่ยอมรับในบรรดานักเรียนของโรงเรียน บรู๊คจึงทำตัว
กลมกลืนไปกับเพื่อนๆ ทั้งเพื่อนผู้หญิงและผู้ชาย

ชีวิตของบรู๊คเปลี่ยนไปเมื่อขึ้นชั้นมัธยมสาม วอลเลย์บอลกลายเป็นกีฬา
ยอดนิยมอย่างหนึ่งของโรงเรียน บรู๊คเป็นนักกีฬาที่โดดเด่น เป็นที่ยอมรับของ
เหล่าบรรดานักเรียน บรู๊คมีอาภักดิ์ปกริยา การแต่งกาย และท่าทีที่ไม่เหมือน
เด็กนักเรียนชายอื่นๆ กับความเป็นนักกีฬาซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในโรงเรียน
บรู๊คใช้คำพูดว่า “เราไม่ได้ว่าเป็นตุ๊ดอย่างเดียว คือเราเป็นนักกีฬาด้วย”
บรู๊คกลายเป็นแกนนำในการรวมกลุ่มนักเรียนที่ถูกมองว่าเป็นเกย์ ตุ๊ด กะเทย
สนามวอลเลย์บอลของโรงเรียนกลายเป็นพื้นที่ของการพบปะสังสรรค์ของ
นักเรียนชายที่รู้สึกว่าคุณแตกต่างจากการเป็น “ผู้ชาย” ตามที่สังคมตั้งภายใน
ภายนอกโรงเรียนคาดหวัง

ตอนเช้าของทุกวันที่โรงเรียนเปิด สนามวอลเลย์บอลของโรงเรียนจะ
คลาคล่ำไปด้วยเกย์ ตุ๊ด กะเทย ซึ่งทยอยเข้ามาใช้สนามทำกิจกรรมต่างๆ
นักกีฬาของโรงเรียนหรือคนที่ชอบเล่นวอลเลย์บอลก็จะเล่นกันอยู่กลางสนาม
มีคนเชียร์อยู่เป็นกลุ่มๆ ริมขอบสนามจะมีคนที่ไม่สนใจวอลเลย์บอลมากนักจับกลุ่ม
คุยกันส่งเสียงกรีดกรีด บางคนนำเครื่องสำอางมาแต่งหน้าให้กันอย่างสนุกสนาน

บรู๊คเล่าถึงบรรยากาศที่สนามวอลเลย์บอลว่า “ก็จะมีพวกตุ๊ดๆ ตลกอะ มุมหนึ่งนั่งแต่งหน้าทาลิปกัน แต่งสั้น ใส่เสื้อในมากี่มี” ตัวบรู๊คเองจะมาโรงเรียนแต่เช้าและตรงไปที่สนามวอลเลย์บอลทันที เป็นที่ซึ่งบรู๊คมีความสุข สามารถแสดงออกอย่างต้องการได้เต็มที่ การพูดคุยหยอกล้อเป็นไปอย่างสนุกสนานมีชีวิตชีวา บางคนเข้ามาใหม่ก็คอยสังเกตคนอื่นๆ ว่าแสดงอาการปฏิกิริยาอย่างไร ดูแลรูปร่างหน้าตาผิวพรรณอย่างไร เมื่อมีคนนำนิตยสารหรือแม็กกาซีนต่างประเทศที่สั่งซื้อจากร้านหนังสือ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเกย์ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางเพศของเกย์หรือแฟนเกย์ก็จะนำมาดูกันอย่างสนุกสนาน บางครั้งถึงกับเก็บรวบรวมเงินเพื่อไปซื้อมาอ่านมาดูกัน เมื่อได้เงินครบจำนวนก็รวมกลุ่มพากันไปซื้อ บางครั้งก็ซื้อนิตยสารหรือแม็กกาซีนมือสอง ซึ่งเป็นหนังสือออกใหม่และมีมาวางขายเล่มละ 80 – 200 บาท เมื่อได้มาก็ต้องคอยเก็บซ่อนไม่ให้ครู/อาจารย์เห็น เพราะหากพบเมื่อไรก็จะถูกริบไปทันที บางครั้งก็สั่งซื้อรูปทางไปรษณีย์มาดูกัน บรู๊คเล่าว่า “สั่งซื้อ สั่งรูปทางไปรษณีย์ สมัยก่อนมันไม่มีคอมฯ สั่งรูปมาดูกันก็รู้ดีๆ ก็ตลก ชีวิตตลก”

สังคมของสนามวอลเลย์บอลทำให้คนที่มารู้สึกเป็นตัวของตัวเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้สึกและประสบการณ์ หรือช่วยตอบข้อสงสัยที่มีกับตัวเอง สังคมสนามวอลเลย์บอลมีเกย์ ตุ๊ด กะเทย เพิ่มจำนวนเข้ามาหนาตาขึ้นเรื่อยๆ การพบปะกันมีมากขึ้น ในช่วงพัก 15 นาที หรือพักกลางวัน จะมีคนวิ่งกรูกันไปที่สนามวอลเลย์บอล เพียงเพื่อพบกัน ดูรูป ดูแม็กกาซีน หรือพูดคุยหยอกล้อกัน บรู๊คไม่ได้รู้สึก “เจ็บ” กับการถูกเรียกว่าเป็น “ตุ๊ด” เหมือนที่เคยรู้สึกเมื่อยังเป็นเด็ก บรู๊คบอกว่าตุ๊ดคือเกย์ที่มีท่าทางอ่อนแอ เป็นผู้หญิง ไม่เกี่ยวกับเกย์คิงหรือเกย์ควีน หรือการเป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายรับ เกย์คิงซึ่งมีท่าทางอ่อนแอ ก็เรียกว่าตุ๊ด บรู๊คเองก็มองว่าตัวเองเป็นตุ๊ด ความเป็นเกย์ของบรู๊คค่อยๆ ก่อรูปขึ้นมาจากการเปิดเผยว่าตนเองเป็นเกย์ และได้เข้าสังคมของผู้ที่เป็นเกย์ด้วยกัน การได้รับการยอมรับ การมีคนชื่นชม และมองบรู๊คเป็นโมเดลของเกย์ไม่ว่าจะเป็นกริยาอาการ ท่วงท่า การพูด การแสดงออก การแต่งตัว ไปจนถึง

การเป็นนักกีฬาโอลิมปิกระดับโลกหน้า บรู๊คมีความสุขและพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ ความเป็นเกย์ของบรู๊คมิได้จำกัดอยู่ที่ความชอบพอหรือพึงพอใจคนเพศเดียวกัน แต่หมายถึงตัวตนโดยรวมทั้งหมดของบรู๊ค

การก่อตัวของสังคมเกย์ในโรงเรียนถูกต่อต้านโดยผู้บริหารโรงเรียนซึ่งประกาศชัดเจนว่านักเรียนที่เป็นเกย์เป็นผู้มีพฤติกรรม “เบี่ยงเบน” ผู้ปกครองของกลุ่มแกนนำถูกอาจารย์ใหญ่เชิญมาพบ และขอให้ดูแลกดดันนักเรียนที่อยู่ในปกครองไม่ว่าจะเป็นลูกหรือหลานให้เข้ารูปเข้ารอย ไม่แสดงพฤติกรรมที่เรียกว่า “เบี่ยงเบนทางเพศ” พ่อแม่ของบรู๊คถูกเชิญมาหลายครั้ง แต่ดูเหมือนจะไม่เกิดผลอะไรนัก บรู๊คเล่าว่า “สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่ธรรมดา เป็นเรื่องผิดปกติของโรงเรียนเลย จนต้องออกกฎว่าพวกนี้เป็นพวกพฤติกรรมเบี่ยงเบน” แต่บรู๊คก็ยอมรับว่า การรวมกลุ่มของเกย์ในโรงเรียนเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพราะเมื่อการปรากฏตัวของสังคมเกย์ที่สนามวอลเลย์บอลก่อรูปขึ้นและดำรงอยู่จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ก็มีนักเรียนคนอื่นๆ เปิดเผยว่าตนเองเป็นเกย์มากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่เคยเป็นมาก่อนในโรงเรียน บรู๊คบอกว่า “เพราะมันเยอะมาก เยอะจริงๆ ทุกห้องต้องมี พอเลิกพักเที่ยง พักกลางวัน มาเป็นฝูงเลย เขาถึงเริ่มไม่ไหวแล้ว ออกกฎ” บรู๊คไม่เชื่อว่าการแสดงตัวตนว่าเป็นเกย์ในยุคนี้เป็นเรื่องแพะชนที่มีคนชื่นชอบนักเรียนเกย์ จึงแสดงตัวว่าเป็นเกย์บ้าง เพราะในช่วงนั้น การต่อต้านของผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียนทำให้การเป็นเกย์ไม่ใช่สิ่งที่คนจะแกล้งแสดงตนเองว่าเป็นเกย์ เกย์ถูกทำให้เป็นเรื่องผิดปกติหรือเบี่ยงเบน เพียงแต่ผู้ที่เป็นเกย์มีความกล้าที่จะเผยตัวตนออกมา มากกว่าในอดีต

การต่อต้านที่รุนแรงที่สุดของโรงเรียนเกิดขึ้นเมื่อบรู๊คไกล่จบบัณฑิตมัธยมสามทางโรงเรียนประกาศไม่ให้นักเรียนซึ่งแสดงออกว่าเป็นเกย์ชัดเจนเรียนต่อชั้นมัธยมปลายของโรงเรียน โดยใช้เหตุผลว่านักเรียนเหล่านี้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน บรู๊คมีชื่ออยู่ในกลุ่มของผู้ที่ไม่ได้เรียนต่อ ทั้งหมดประมาณ 20 คนต่างพากันรวมกลุ่มประท้วงหน้าห้องอาจารย์ใหญ่ แต่ไม่เป็นผล บรู๊คใช้คำพูดว่า

“เขาต่อต้าน ไม่ให้มันเรียน ไม่ให้มันอยู่” ในที่สุดนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อทั้งหมด ต้องพากันไปหาที่เรียนใหม่ บรู๊คไปสมัครเรียนที่วิทยาลัยอาชีวะ เป็นการเรียนในระดับปวช. โดยเลือกเรียนในสาขาเทคนิคสถาปัตยกรรม ชีวิตของบรู๊คเริ่มถึงจุดเปลี่ยนอีกครั้งหนึ่ง

เปิดพหุตัวตนในพื้นที่สาธารณะ

บรู๊คเข้าไปเป็นน้องใหม่ในวิทยาลัยเทคนิค ได้พบเพื่อนๆ ที่เข้ามาเรียนพร้อมกันมากมาย ประสบการณ์การเปิดเผยความเป็นเกย์ตั้งแต่ชั้นมัธยมต้น และได้รับการยอมรับในหมู่ผู้ที่เป็นเกย์ด้วยกันว่าเป็นเกย์ระดับแนวหน้า ทำให้บรู๊คมั่นใจและเป็นตัวของตัวเอง แต่บรู๊คมิได้บอกใครอย่างชัดเจนว่าเป็นเกย์ การเปิดเผยตัวอย่างเป็นทางการของบรู๊คเกิดขึ้นเมื่อรุ่นพี่จัดประชุมน้องใหม่ และถามว่าใครเป็นตุ๊ด ใครเป็นทอม บรู๊คตอบรับคำท้าทายด้วยการยกมือขึ้นเมื่อหันไปรอบๆ ปรากฏว่านอกจากบรู๊คแล้ว ไม่มีใครยกมือเลย บรู๊คทบทวนการกระทำของตัวเองในวันนั้นว่า “เราก็คือตัวของเรา เรามั่นใจว่าเราเป็นไปไหนก็ดั่ง” บรู๊คยังเล่าต่อไปอีกว่า “เรารู้ว่าไอ้คนนั้นเป็นตุ๊ด คนนี้เป็นทอม เขาบอกให้ยกมือขึ้น ก็ยกสิอะ หันหลังมาไม่มีใครเลย มีคนเดียว ตกใจ” หลังจากนั้นบรู๊คก็ถูกรุ่นพี่เรียกออกไปแกล้งต่างๆ นานา บรู๊คเล่าว่า “โดนลากไปไหนไม่รู้ จำไม่ได้ แต่เขาไม่ทำร้ายร่างกาย เขาจะทรมาน แกล้ง ให้ลุยโคลน หมอบ ยกขา กางมุ้ง รับน้องแบบแกล้งๆ” บรู๊ครู้สึกว่าจะเป็นการแกล้ง แต่ก็ยังมีความรู้สึกแบบรุ่นพี่รุ่นน้อง ไม่ใช่ความรู้สึกเกลียดชัง นับจากวันประกาศตัวว่าเป็นตุ๊ดในที่ประชุม บรู๊คกลายเป็นคนที่เรียกว่า “ดั่ง” มีทั้งเพื่อนและรุ่นพี่ รู้จัก ลึกๆ บรู๊ครู้สึกภาคภูมิใจ บรู๊คกล่าวว่า “ภูมิใจว่าเราเป็นอย่างนี้ ไม่ได้ปิดบังอะไร ตลกจะตายไป เขาจะมาเรียกคุ้ย มีรุ่นพี่เป็นตุ๊ดเหมือนกัน เขาบอกว่าเรากล้านะ เราก็บอกจะไปปู้ได้ยังไง เราก็กยกมือไป ก็จบ ก็ดั่งทุกชั้นปี ดั่งมากเลย เขาไม่เคยมีมาก่อนไง”

บรู๊คกลายเป็นคนที่สังคมวิทยาลัยยอมรับว่าเป็นเกย์ สามารถจัดกระทำกับตัวเองตามที่ต้องการ บรู๊คชอบให้ร่างกายตัวเองดูดี การเล่นกีฬาทำให้บรู๊คแข็งแรง รูปร่างดี มีกล้ามเนื้อ ไม่มีหน้าท้อง บรู๊ครู้จักดูแลใบหน้าผิวพรรณ และเลือกเสื้อผ้าที่แสดงลักษณะเฉพาะของตนเอง บรู๊คจึงต่างจากผู้ชายทั่วไป บรู๊คเป็นคนชอบสนุก ชอบพูดเรื่องตลก ชอบคบกับคนที่รักความสนุกสนานด้วยกัน หลายคนมองว่าบุคลิกภาพของบรู๊คคือตัวอย่างของผู้ที่เป็นเกย์ ในสังคมของนักศึกษาโดยทั่วไป บรู๊คกลายเป็นที่รู้จักว่าเป็นคนกล้า โดดเด่น เป็นที่รู้จักของนักศึกษาอื่นๆ วัฒนธรรมของรุ่นพี่รุ่นน้องทำให้เกิดความสนิทสนม บรู๊คจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของวิทยาลัยอย่างกลมกลืน ความเป็นเกย์ไม่ได้ทำให้บรู๊คต้องกันตัวเองออกไปจากคนอื่นที่ไม่ใช่เกย์ บรู๊คมองว่าชีวิตในวิทยาลัยเป็นชีวิตที่มีความสุข และไม่รู้สึกเสียดายที่ต้องออกจากโรงเรียนเดิมซึ่งมีชื่อเสียง

สังคมของบรู๊คค่อยๆ ขยายออกไปนอกรั้ววิทยาลัย เมื่อบรู๊คได้มีโอกาสออกไปแข่งวอลเลย์บอลกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ติดตามมาด้วยการไปร่วมซ้อมกีฬาหรือได้ไปใช้สนามวอลเลย์บอลของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ช่วงที่อยู่ปี 2 และปี 3 บรู๊คได้พบเพื่อนๆ ต่างมหาวิทยาลัยที่เป็นเกย์จำนวนมาก บางวันบรู๊คไปเล่นวอลเลย์บอลถึงเที่ยงคืน คนที่มาเล่นด้วยกันเป็นเกย์ทั้งหมดจึงเป็นการพบปะสังสรรค์กันไปในตัวด้วย ช่วงปี 2 นี้เองที่บรู๊คมีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์กับรุ่นน้องซึ่งเป็นผู้ชาย บรู๊คบอกว่ารุ่นน้องคนนี้ไม่ใช่เกย์ แต่ต่างคนต่างอยากลองจึงมีอะไรกัน บรู๊ครู้สึกว่าเป็นการเริ่มมีประสบการณ์ทางเพศที่ดี ต่างฝ่ายต่างอยากอยู่ด้วยกัน อยากมีอะไรกัน แต่เมื่อพ้นไประยะหนึ่งก็เลิกกันไป บรู๊คเริ่มต้นการมีเพศสัมพันธ์โดยเป็นฝ่ายรับ แต่เมื่อเวลาผ่านไป การหาคู่ซึ่งเป็นฝ่ายรุกค่อนข้างยาก ในช่วงปี 3 และ ปี 4 บรู๊คเริ่มกลายเป็นฝ่ายรุกบ้าง ซึ่งบรู๊คบอกว่าการเป็นรับกับฝ่ายรุกให้ความรู้สึกคนละอย่าง ขณะเป็นฝ่ายรุก บรู๊ครู้สึกว่าตนเองเป็นฝ่ายควบคุมสถานการณ์ทำให้รู้สึกถึงพลังอำนาจของตนเอง แต่การเป็นฝ่ายรับก็มีทั้งความสนุกและความสุขซึ่งอธิบายไม่ได้

ยืนยันอัตลักษณ์เกย์

ชีวิตของบรู๊คดำเนินไปอย่างที่ใจปรารถนา บรู๊ครู้สึกว่าจะสามารถเลือกทางเดินชีวิตของตนเองได้ หลังจากจบปี 3 จากวิทยาลัยเทคนิค ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ บรู๊คก็สอบเข้ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ได้ การเรียนที่คณะค่อนข้างหนัก มีงานต้องทำนอกเวลาแบบหามรุ่งหามค่ำมาก บรู๊คใช้เวลาไปกับการเรียนมากกว่าเมื่อเรียนที่วิทยาลัยเทคนิค ชีวิตแบบสนุกสนานเริ่มสร้างซาลง แต่เมื่อเรียนจบและเริ่มทำงาน ชีวิตของบรู๊คกลับมาโลดแล่นอีกครั้ง เริ่มมีเงินพอที่จะออกไปเที่ยวฟังเพลง สัngerครีในเกย์ ไปเที่ยวสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของเกย์ที่เรียกว่าชานาหรือการสังสรรค์ตามร้านอาหาร ทำให้บรู๊คได้พบเกย์ที่มาจากที่ต่างๆ เมื่อถูกใจกันก็อาจมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งเมื่อคบกันไปพักหนึ่ง ไม่ถูกใจก็เลิกกัน และมองหาคนที่ถูกใจใหม่ สำหรับบางคนที่ถูกใจกันมากๆ ก็จะอยู่ด้วยกันนาน แต่ในที่สุดก็เลิกกัน บรู๊คยังไม่เคยพบใครที่ถูกใจจริงๆ คนที่อยู่กับบรู๊คได้นานที่สุดคือ 7 เดือน ชีวิตของบรู๊คจึงดูเหมือนเป็นคนเปลี่ยนคู่อ้อย บางครั้งก็มีความสัมพันธ์แบบครั้งเดียวและเลิกกันไป บรู๊คบอกว่าเรื่องเซ็กส์เป็นส่วนสำคัญของชีวิต ขาดไม่ได้ และเมื่อคนอยู่ด้วยกันการมีเซ็กส์ต้องก่อให้เกิดความสุขและความรื่นรมย์ทั้งสองฝ่าย หากไม่เป็นเช่นนั้นก็ควรเลิกกันและหาคนใหม่ที่สามารถให้ความสุขแก่กันและกันได้ บรู๊คบอกว่า “คนอยู่กันสองคน มันต้องคนละครึ่งทาง แต่ถ้าเกิดเราครึ่งแล้วเขาไม่ครึ่ง มันก็เหนื่อย ย้อไว้ก็เหนื่อย” ที่ผ่านมามีบรู๊คจะอายุเพียง 30 ปี ได้คบกับคนจนมีเพศสัมพันธ์กันไม่ต่ำกว่า 30 คน แต่ยังไม่พบคนที่จะอยู่กันได้ยาวนาน บรู๊คใช้คำพูดว่า “ในชีวิตยังไม่มีคำว่าใช่เลย พอบอกว่าใช่ แต่ถึงเวลามันไม่ใช่หรอก เพราะอะไรไม่รู้ใหม่ เพราะว่าทุกอย่างมันไม่ได้เริ่มต้นด้วยความผูกพันไม่ได้เริ่มต้นจากเพื่อน มันรู้เช่นเห็นชาติกัน มันรู้กัน”

การเปลี่ยนคู่อ้อยๆ ไม่ได้ทำให้บรู๊ควิตกกังวลถึงความเสี่ยงที่จะเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ บรู๊คไม่เชื่อว่าเกย์มีโอกาสเป็นเอดส์มากกว่าคนกลุ่มอื่นๆ บรู๊ควิจารณ์งานวิจัยที่บอกว่าเกย์ติดเชื้อเอดส์สูงกว่าคนกลุ่มอื่นๆ ว่า

“ทำวิจัยมาเยอะ แต่ไม่รู้จะทำวิจัยมาจากไหน ถ้าวิจัยตามพวกผ้าบาร์เกย์ก็อาจจะจริง ในโชนกลุ่มนั้น พวกพัทยา สีสม แต่ถ้าเกรดเอก็อีกอย่างหนึ่ง คือทุกอย่างมาพร้อม ตระกูล เงินทอง หน้าตา อย่างนี้เขารู้ว่าจะระวังอย่างไร” การระวังของบรู๊คคือการใช้ถุงยางอนามัยกับคนที่เพิ่งคบกัน หรือมายุ่งกันแบบฉาบฉวย แต่หากอยู่ด้วยกันเป็นแฟนกันก็ไม่มีการใช้ถุงยางอนามัย บรู๊คไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย โดยยั่วว่า “เป็นแฟนกันไม่ใช่อยู่แล้ว มันไม่มีความสุข ถ้าใช้ความรู้สึกมันจะเกิดซ้ำ ถ้าจะเป็นมันก็เป็น ผมมีชีวิตอยู่ถึง 50 ก็หรุแล้ว” จริงๆ แล้วบรู๊คเชื่อว่า คนที่คบด้วยต้องรู้จักระวังตัวเองเช่นกัน ดังนั้นเมื่ออยู่ด้วยกัน รู้จักกันมากขึ้น ก็ต้องไว้ใจกันและหาความสุข หากกลัวมากไปชีวิตก็ไม่มีความสุข

บรู๊คเป็นคนที่ชอบดูแลตนเองอย่างประณีต ไม่ให้หน้าหนักเพิ่ม ดูแลผิวพรรณ หน้าตาให้สะอาดสะอ้าน แต่งตัวให้เข้ากับเทรนด์ของเกย์ โดยเฉพาะหากจะไปสังสรรค์ บรู๊คจะเลือกการแต่งกายที่ทำให้ดูดีเพื่อดึงดูดใจเกย์ด้วยกัน พ่อแม่เคยพูดในทำนองที่อยากให้บรู๊คแต่งงานเพื่อจะได้มีลูก บรู๊คคิดว่าถ้าจะให้แต่งงานและมีอะไรกับผู้หญิงจริงๆ ก็ทำได้ แต่จะให้มีลูกนั้น บรู๊คตอบว่า “ก็อยากมี แต่กลัวเป็นซี้ปาก กลัวลูกมีปัญหา ถูกว่าพ่อมึงเป็นตุ๊ด”

บรู๊คมีความภาคภูมิใจและมีความสุขกับการเป็นเกย์ แม้ว่าชีวิตที่ผ่านมาจะต้องเผชิญกับการถูกปฏิเสธหรือถูกกระทำเพราะความเป็นเกย์มาบ้าง แต่บรู๊คก็พยายามหาทางออกและดำรงตนตามแบบที่ต้องการ บรู๊คมองว่าตนเองเป็นผู้นำคนหนึ่งในการเปิดเผยตนเองว่าเป็นเกย์ ทำให้คนอื่นๆ ในโรงเรียนหรือวิทยาลัยยอมรับความเป็นเกย์ และมีผู้เข้ามาร่วมในสังคมนั้นมากขึ้น ทำให้เกย์ซึ่งครั้งหนึ่งต้องหลบซ่อนตัว และไม่มีใครตระหนักว่ามีเกย์อยู่ในสังคมนั้นได้มองเห็นและยอมรับความเป็นเกย์ การยืนยันอัตลักษณ์เกย์ของบรู๊คและคนอื่นๆ ที่เข้ามาร่วมขบวนการเดียวกันมีส่วนสำคัญต่อการเสนอสไตล์ทางเลือกไว้กับการดำเนินชีวิตให้กับเกย์ และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ความเป็นเกย์ค่อยๆ ย้ายจากพื้นที่ชายขอบเข้ามาสู่พื้นที่ทั่วไปของสังคม เส้นทางเดินของบรู๊คแสดงให้เห็นว่าการสร้างอัตลักษณ์เกย์ไม่ใช่เรื่องของเพศสัมพันธ์เท่านั้น แต่เป็น

การเมืองของการได้มาซึ่งการยอมรับวิถีการดำรงชีวิตตามแบบของเกย์ และ
ขัดแย้งต่อความพยายามของคนบางกลุ่มที่ทำให้เกย์เป็นสิ่งแปลกปลอม/ไม่ถูกต้อง
หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบรรทัดฐานของสังคม

7. ทางเลือกในเรื่องเพศของหญิงรักหญิง

เพศวิถีของหญิงรักหญิงมักถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่จริงจัง โดยเฉพาะ
เมื่อเปรียบเทียบกับเพศวิถีของชายรักชาย ซึ่งมีภาพลักษณ์ที่ชัดเจนในเรื่องเพศ
สัมพันธ์ และลักษณะอื่นๆ ที่เป็นการแสดงออกทางรูปร่าง การแต่งกาย
ภาษาเฉพาะ ไปจนถึงการมีการรวมกลุ่มกันจนเกิดเป็นสังคมของตนเอง ขณะที่
หญิงรักหญิงมีแนวโน้มจะไม่มีวิถีชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะ บ้างเจอบุคคลที่มีเพศวิถี
แบบหญิงรักหญิงมีแนวโน้มจะใช้ชีวิตกลมกลืนไปกับสังคมของเพศวิถีรักต่างเพศ
จนมีคำกล่าวว่าเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงมีได้มีอยู่จริง จึงไม่มีประเด็นใดๆ ที่จะ
นำไปสู่การถกเถียงทางสังคม ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องสิทธิในกฎหมาย
การทำงาน อนามัยเจริญพันธุ์ ไปจนถึงสิทธิของความเป็นพลเมือง

การนำเรื่องของเพศวิถีไปผูกติดกับเรื่องเพศสัมพันธ์ที่อยู่ภายใต้กรอบ
รักต่างเพศได้สร้างภาพให้เห็นว่า สารสำคัญของความสัมพันธ์ทางเพศ
(sexual relations) ระหว่างชายหญิงคือเพศสัมพันธ์ (sexual intercourse)
ซึ่งมีองค์ประกอบหลักคืออวัยวะสืบพันธุ์ของทั้งสองเพศ ดังนั้น ความสัมพันธ์
ทางเพศของหญิงรักหญิงจึงเป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรมชาติ และเพศวิถีแบบหญิง
รักหญิงก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก การมองเช่นนี้ลดทอนเรื่องของเพศวิถีลงมาอยู่
เพียงแค่เพศสัมพันธ์ภายใต้กรอบรักต่างเพศ เป็นการมองข้ามสิ่งที่เรียกว่า
สภาวะ (being) ของหญิงรักหญิงที่มีวิถีคิดและวิถีการดำเนินชีวิตซึ่งแตกต่าง
จากรักต่างเพศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความรัก ความปรารถนา ความรื่นรมย์
ความสุข และการใช้ชีวิตร่วมกันตามแบบของหญิงรักหญิง เพศสภาพของหญิง
รักหญิงอาจไม่จำเป็นต้องมีเรื่องความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์
(genital contact) แต่อาจเป็นเรื่องของความรักความผูกพันแบบลึกซึ้ง (intimate

relationship) ซึ่งต่างจากความสัมพันธ์แบบเพื่อนหรือความสัมพันธ์ฉันท์คู่รัก หรือสามีภรรยาตามแบบฉบับของรักต่างเพศ

นอกจากนี้อาจมีคำถามว่า เมื่อใดที่จะนิยามว่าปัจเจกบุคคลมีเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง ผู้หญิงซึ่งบอกว่าตนเองไม่มีความดึงดูดใจทางเพศ (sexual attraction) กับผู้ชาย แต่มีความดึงดูดใจทางเพศกับผู้หญิงจัดอยู่ในเพศวิถีหญิงรักหญิงหรือไม่ อายุเท่าใดที่จะบอกได้ว่าการพูดถึงความดึงดูดใจทางเพศเป็นเรื่องจริงจังสำหรับบุคคลนั้น หากเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในชั้นประถมศึกษา จะบอกได้หรือไม่ว่าปัจเจกบุคคลมีทิศทางทางเพศแบบหญิงรักหญิง หรือเมื่อปัจเจกบุคคลเริ่มคบหาอยู่กับผู้หญิงด้วยกัน โดยมีความสนิทสนมผูกพันใกล้ชิด แต่ไม่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ จะเรียกว่าบุคคลนั้นมีเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงหรือไม่ ผู้ที่มีเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงมีรูปลักษณ์และการแสดงออกอย่างไร ผู้หญิงซึ่งแต่งตัวแบบผู้ชาย ตัดผมสั้น หรือมีกริยาท่าทางแบบผู้ชาย มักถูกเรียกว่าทอม แต่ทอมทุกคนเป็นหญิงรักหญิงหรือไม่

เพศวิถีแบบหญิงรักหญิงกลายเป็นสิ่งที่ยากจะปรากฏตัวออกมาในลักษณะของอัตลักษณ์ทางเพศ ที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากอัตลักษณ์ทางเพศแบบอื่นๆ เหมือนในกรณีของเกย์ กะเทย ผู้หญิง ผู้ชาย คำถามสำคัญก็คือ ความคลุมเครือของอัตลักษณ์หญิงรักหญิง มีผลต่อการสร้างตัวตนของปัจเจกบุคคลที่มีเพศวิถีแบบหญิงรักหญิงมากน้อยเพียงใด

เป็ลเป็นสาวแรกเริ่มที่พูดอย่างชัดเจนว่าตัวเองเป็นดีและมีแฟนเป็นทอม เป็ลเต็มใจเล่าเรื่องของตนเอง โดยบอกว่ายังมีเรื่องต่างๆ ที่คนทั่วไปไม่รู้และไม่เข้าใจคนที่รักผู้หญิงด้วยกัน จึงอยากให้เห็นได้รู้ เป็ลไม่ได้เรียกร้องสิทธิอะไรมากมาย แต่อยากให้เห็นทั่วไปรับรู้ว่ามีผู้หญิงอย่างเป็ลอยู่ในสังคมนี้ เป็ลอาจไม่เหมือนคนอื่นๆ ตรงที่รักและสนใจในผู้หญิงด้วยกัน แต่เป็ลมีความสามารถในการเรียน ในการทำงาน ในการดำเนินชีวิตอย่างสุจริตไม่ต่างจากคนอื่นๆ เรื่องเล่าของเป็ลชวนให้เห็นว่า ปัจเจกบุคคลอาจเลือกการดำเนินชีวิตตามเพศวิถีที่ตนเองต้องการ ไม่จำเป็นต้องฝืนทำตามความคาดหวังของสังคม

ขณะเดียวกัน เป็ลก็สามารถสร้างพื้นที่ในการดำเนินชีวิตของตนเองโดยไม่ต้อง
แปลกแยกออกจากสังคมทั่วไป เป็ลไม่เคยอยู่ในสังคมของหญิงรักหญิง เพียง
แต่เลือกทำสิ่งที่ตนเองต้องการและมีความสุข แต่มิได้ทำให้คนใกล้ชิดต่อต้าน
ความเป็นดีของเป็ลได้มีส่วนสำคัญในการสร้างบทเทศ (sexual script) ของ
ผู้ที่มีเพศวิถีแบบหญิงรักหญิง

เริ่มรู้จักตัวเอง

เป็ลเป็นลูกคนโตในครอบครัวฐานะปานกลาง ทั้งพ่อและแม่ทำงานใน
โรงงาน มีรายได้ประจำ แม้จะไม่สูงนักแต่ก็สามารถให้ความสุขกับครอบครัวได้
เป็ลจำได้ว่าพ่อไม่ค่อยพูดคุยมากนัก เป็นคนเข้มงวดและดุ ทำให้เป็ลกลัวไม่ค่อย
กล้าเข้าใกล้ เป็ลพูดคุยกับแม่มากกว่าพ่อ แต่แม่ก็ไม่ค่อยแสดงความสนิทสนม
คลุกคลีกับเป็ล ตอนเด็กพ่อชอบดื่มเหล้าและเมาส่งเสียงดัง ทำให้เป็ลรู้สึกไม่ดี
แม้ว่าเมื่อโตขึ้นพ่อจะเลิกดื่มเหล้า แต่เป็ลก็ยังคงจดจำความรู้สึกเบื่อหน่ายและ
ต่อต้านการดื่มเหล้าของพ่อได้

เมื่อเป็ลอายุ 7 ขวบ แม่มีลูกชายอีก 1 คน ตอนนี้องที่เป็ลรู้สึกกว่าตัวเอง
ไม่ได้เป็นหนึ่งในบ้านอีกต่อไป พ่อกับแม่ให้ความสนใจน้องชายจนบางครั้งลืม
ไปว่าเป็ลต้องการความรัก ความอบอุ่น และความสนใจไม่ต่างจากน้องชาย
เป็ลไม่เคยลืมนึกว่าเคยขอให้พ่อสอนทำการบ้านวิชาเลขคณิต พ่อตอบว่า “ทำไม
ไม่หัดคิดเอาเอง” เป็ลรู้สึกน้อยใจ “เราเห็นพ่อสอนน้องชายทำการบ้าน
เล่นและพูดคุยกับน้องชาย” สิ่งที่พ่อแสดงกับน้องชายต่างจากที่ทำกับเป็ล
พ่อแสดงความรักและใกล้ชิดสนิทสนมเล่นหัวกับน้องชาย จนเป็ลสรุปว่า พ่อรัก
ลูกชายมากกว่าลูกสาว

เมื่อเป็ลและน้องชายโตขึ้น แม่สอนให้เป็ลทำงานบ้านทุกอย่างตั้งแต่
กวาดบ้าน ถูบ้าน ซักผ้า ริดผ้า และทำกับข้าว ขณะที่น้องชายไม่ต้องทำอะไร
เลย เป็ลรู้สึกว่า เป็นสิ่งไม่ยุติธรรมที่เป็ลซึ่งเป็นผู้หญิงต้องทำงานบ้านทุกอย่าง
แต่น้องชายกลับอยู่อย่างสบายไม่ต้องทำอะไรเลย เมื่อถาม แม่บอกว่า ถ้าหัด

ให้น้องชายทำงานบ้าน แต่งงานไปก็ต้องรับใช้เมีย คำตอบของแม่ทำให้เป็ลรู้สึก โกรธและหดหู่ใจ เป็ลได้แต่ตั้งคำถามว่า ทำไมผู้ชายจึงได้อยู่อย่างสบาย แต่ผู้หญิงต้องรับใช้ผู้ชาย ใครเป็นคนกำหนดว่าผู้หญิงต้องทำงานบ้านทุกอย่าง แต่ผู้ชายไม่ต้องทำอะไรเลย

เป็ลเริ่มรู้สึกเป็นปฏิปักษ์กับความเป็นผู้ชาย ตั้งแต่การเห็นพ่อไม่ทำอะไรที่บ้านเลยนอกจากดื่มเหล้า และรู้สึกอิจฉาน้องที่เกิดมาแย่งสิ่งต่างๆ ที่เป็ลเคยได้รับเพียงคนเดียว รู้สึกน้อยใจที่พ่อแสดงความรักและสนิทสนมกับน้องชาย แต่ไม่เคยทำอย่างเดียวกันกับเป็ล ส่วนแม่ก็บังคับให้เป็ลทำงานบ้านทุกอย่าง แต่น้องชายกลับไม่ต้องทำอะไรเลย เป็ลรู้สึกว่าได้รับความยุติธรรมเพียงเพราะเกิดมาเป็นผู้หญิง แต่เป็ลไม่ได้อยากเป็นผู้ชาย เพียงแต่ไม่ชอบผู้ชาย

เมื่อเข้าโรงเรียนที่มีทั้งนักเรียนหญิงและชาย เป็ลเข้ากลุ่มคบหาเพื่อนผู้หญิงที่ล้วนไม่ชอบพ่อหรือมีปัญหากับพ่อ และมักพูดคุยปรึกษากันเรื่องทางบ้านโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับพ่อ เมื่อเป็ลขึ้นชั้นมัธยม 4 เพื่อนๆ ในกลุ่มเริ่มมีนักกีฬาผู้หญิงของโรงเรียนมาแสดงความสนใจ ทำให้เกิดการพูดคุยระหว่างกลุ่มเพื่อนของเป็ลกับกลุ่มนักกีฬาผู้หญิง มีรุ่นน้องซึ่งอยู่ในกลุ่มนักกีฬามาแสดงความสนใจเป็ล ซึ่งเป็ลก็รู้สึกชอบแต่ไม่ได้รักถึงขั้นที่จะเป็นแฟนกัน ทั้งเป็ลและรุ่นน้องคนนี้ได้มีโอกาสพบกันบ่อยนัก มีการโทรศัพท์คุยกัน หรือนัดพบพูดคุยกัน เป็ลบอกว่าสามารถคุยกับรุ่นน้องคนนี้ได้ทุกเรื่อง รุ่นน้องบอกว่าชอบเป็ล แต่เป็นการชอบพอกันอย่างเดียว ไม่เคยแสดงความรักด้วยการถูกเนื้อต้องตัวกัน

เมื่อจบชั้นมัธยม 6 เป็ลสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้และเริ่มห่างจากรุ่นน้องที่คบหากัน เมื่อรุ่นน้องจบชั้นมัธยม 6 ในปีต่อมา สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ คนละแห่งกับเป็ล ต่างคนจึงมีภาระในการเรียนและมีเพื่อนใหม่ จึงค่อยๆ ห่างกันไปในที่สุด การสนิทสนมกับรุ่นน้องทำให้เป็ลเริ่มใคร่ครวญเกี่ยวกับตัวเอง และคิดว่าการคบกับผู้หญิงเป็นความสุขและความอบอุ่นใจ ต่างฝ่ายต่างเอาใจใส่กัน และพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง เป็ลคิดว่าชอบผู้หญิงและคงไม่มีวันชอบผู้ชาย

คนรักหรือเพื่อนรัก

เป็ลพบคนถูกใจเมื่อเข้าเรียนมหาวิทยาลัยได้ไม่นาน วรรณเป็นเพื่อนรุ่นเดียวกันและเข้ากลุ่มกับเพื่อนคนอื่น ๆ อีกหลายคน ตอนแรกเป็นการคบหาแบบเพื่อนทั่วๆ ไป ต่อมาเป็ลกับวรรณเริ่มคุยกันเองมากขึ้นจนสนิทสนมกันมากกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ เป็ลกับวรรณจึงเข้าหออยู่ห้องเดียวกัน โดยแบ่งจ่ายค่าหอคนละครึ่ง เมื่อมาอยู่ด้วยกันเป็ลกับวรรณยิ่งสนิทสนมกันมากขึ้น การเรียนห้องเดียวกันทำให้เป็ลกับวรรณสามารถช่วยกันเรียน บางวิชาที่วรรณเรียนได้ดีก็ช่วยติวให้เป็ล และเป็ลก็ช่วยวรรณในวิชาที่เป็ลเรียนได้ดีเช่นกัน เมื่อมีงานกิจกรรมเป็ลกับวรรณก็ทำด้วยกัน

มหาวิทยาลัยที่เป็ลเรียนตั้งอยู่นอกเมือง ถึงแม้หอพักจะอยู่ไม่ไกลจากที่เรียนแต่ก็ไกลเกินกว่าจะเดินกลับได้ วรรณจึงซื้อรถมอเตอร์ไซด์พาเป็ลกลับหอพักทุกวัน เป็ลใช้เวลาอยู่กับวรรณแทบตลอด 24 ชั่วโมง อยู่หอพักด้วยกันกินอาหารด้วยกัน เรียนหนังสือห้องเดียวกัน ทำกิจกรรมของคณะด้วยกัน ไปเที่ยวไหนก็ไปด้วยกัน วันเสาร์อาทิตย์ก็ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่หอพัก ทำงานเรียน หรือดูหนังจากอินเทอร์เน็ต ตอนนอนก็นอนคุยกัน

เป็ลคิดว่าสามารถพูดคุยกับวรรณได้ทุกเรื่อง ไม่มีเรื่องที่ต้องปิดบังกัน เป็ลเล่าเรื่องทางบ้านและความรู้สึกที่มีต่อพ่อและแม่ให้วรรณฟัง วรรณก็เล่าเรื่องของวรรณเช่นเดียวกัน ครอบครัวของวรรณสนิทสนมกัน ไม่เหมือนครอบครัวของเป็ล วรรณเคยพาเป็ลไปบ้านต่างจังหวัด พ่อแม่ของวรรณกอดวรรณและกอดเป็ลด้วย วรรณบอกพ่อกับแม่ว่า เป็ลเป็นเพื่อน แต่เป็ลคิดว่าพ่อแม่ของวรรณรู้ว่าวรรณเป็นทอม แต่ก็ไม่ได้ซักไซ้อะไร ส่วนเป็ลก็เคยพาวรรณไปที่บ้านในกรุงเทพฯ และเป็ลบอกพ่อกับแม่ว่าวรรณเป็นเพื่อนเช่นเดียวกัน

บางครั้งเป็ลกับวรรณไปเที่ยวผับกับเพื่อนๆ เป็นผับของผู้ชายและผู้หญิงทั่วๆ ไป เป็ลไม่เคยไปผับที่มีแต่ทอมกับดี๊ เป็ลบอกว่า “ถ้าจะไปเที่ยวกัน ก็ไปผับทั่วๆ ไป ไม่มีใครอยากไปผับทอมดี๊” เป็ลไม่สนใจอยากไปผับทอมดี๊กับวรรณเพียงสองคน เป็ลคิดว่าถ้าจะไปผับก็ต้องไปกับเพื่อนทั้งกลุ่ม และไม่รู้สึกรู้ว่าผับ

ที่มีเฉพาะหอมกับดีจะน่าสนใจ เป็ลไม่เคยคิดว่าต้องการจะอยู่ในพื้นที่ๆ มีเฉพาะหอมกับดี การอยู่กันสองคนกับวรรณในหอพักเป็นความสุข และเมื่อต้องเข้าสังคมกับเพื่อนๆ เป็ลก็ไม่รู้สึกแปลกแยกที่ต้องอยู่ท่ามกลางเพื่อนทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

เวลาที่เป็ลห่างจากวรรณมีประมาณ 1 เดือนในช่วงปิดเทอมใหญ่ซึ่งวรรณกลับบ้าน เมื่อจากกันเป็ลคิดถึงวรรณมาก ได้แต่พูดคุยกันทางโทรศัพท์ แต่ในอีกด้านหนึ่งเป็ลก็ชอบช่วงเวลานี้อยู่บ้างเพราะได้อยู่กับตัวเอง เหมือนการเว้นวรรคจากสิ่งที่ทำเป็นประจำ เป็ลมีเวลาเป็นส่วนตัว ซึ่งตลอดทั้งปีเป็ลจะอยู่กับวรรณตลอดเวลา เมื่อเวลา 1 เดือนสิ้นสุดลง ชีวิตของเป็ลก็กลับมาเหมือนเดิมคือมีวรรณเป็นเงาตามตัว

เพื่อนๆ รู้ว่าเป็ลกับวรรณเป็นแฟนกัน เพราะวรรณมีลักษณะเป็นหอม และเป็ลถูกมองว่าเป็นดี เป็ลไม่ได้ปฏิเสธอะไร เป็ลยอมรับว่าไม่ชอบผู้ชาย ไม่รู้สึกสนใจ และไม่อยากคบหาแบบสนิทสนมด้วย แม้คณะที่เป็ลเรียนจะมีนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิง แต่เป็ลก็ไม่รู้สึกชอบหรือติดใจใครเป็นพิเศษ เป็ลจะมองเห็นจุดอ่อนหรือสิ่งที่ไม่ชอบของผู้ชายเสมอ เป็ลวิเคราะห์ตัวเองว่าไม่ชอบผู้ชายเพราะฝังใจมาตั้งแต่เด็กว่าผู้ชายทำให้เป็ลเสียใจ ผิดหวัง และมักจะเอาเปรียบผู้หญิง เป็ลจึงยอมรับอย่างไม่ลังเลว่าไม่ชอบผู้ชาย และทำให้เป็ลมองตัวเองว่าเป็นดี เป็นผู้หญิงที่ไม่รักผู้ชาย แต่รักผู้หญิง

นิยามของความรัก

เป็ลไม่เชื่อว่าคนที่รักกัน เมื่ออยู่ด้วยกันต้องมีเพศสัมพันธ์ เมื่ออยู่กับวรรณสองคนในห้องนอนที่หอพัก วรรณกับเป็ลไม่ความลับต่อกัน เป็ลใช้คำว่า “เป็นผู้หญิงเหมือนกัน” บางครั้งก็จะจับมือ กอดกัน หอมกัน แต่ไม่เคยทำอะไรมากไปกว่านั้น เป็ลไม่รู้สึกว่าอยากให้อารมณ์แสดงความรักกับเป็ลมากกว่าที่เป็นอยู่ และวรรณก็ไม่แสดงว่าอยากแสดงความรักกับเป็ลมากกว่าที่เคยทำ

เปลี่ยไม่เคยคุยกับวรรณเรื่องเพศสัมพันธ์ บางครั้งอาจจะดูหนังประเภทหนังอาร์หรือเอ็กซ์บ้าง ก็เป็นการดูเพราะสนใจและอยากรู้ แต่ไม่ใช่เป็นการดูเพื่อจะนำมาปฏิบัติตาม

เมื่อพูดถึงเรื่องเพศสัมพันธ์หรือเปลี่ยใช้คำว่าเซ็กส์ เปลี่ยจะนึกถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย เปลี่ยมองว่าคนที่รักกันไม่จำเป็นต้องมีเซ็กส์แบบผู้หญิงกับผู้ชาย แต่เปลี่ยบอกไม่ได้ว่าต้องการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงหรือไม่ เปลี่ยยังไม่ได้คิดถึงเรื่องนี้ และเปรียบเทียบว่าผู้หญิงก็ยังสามารถเป็นแฟนกับผู้ชายได้โดยไม่ต้องเพศสัมพันธ์ เปลี่ยรัก/เป็นแฟนกับวรรณ แต่ก็ไม่ต้องมีอะไรกันมากกว่าที่เป็นอยู่

อย่างไรก็ตาม เปลี่ยคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับวรรณไม่เหมือนความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนทั่วๆ ไป เปลี่ยเล่าว่าวรรณเคยแอบไปติดต่อแฟนเก่าระยะหนึ่งและรู้สึกผิดจึงมาเล่าให้ฟัง เปลี่ยหึงหวงและยื่นคำขาดว่าหากจะคบกับแฟนเก่าก็ต้องเลิกกับเปลี่ย เปลี่ยให้วรรณเลือกว่าจะคบกับใคร ซึ่งวรรณก็เลือกที่จะคบเปลี่ยและเลิกคบแฟนเก่า เปลี่ยเล่าว่า “เขาบอกว่าหนูดีกับเขา มีความเอาใจใส่ เป็นกำลังใจกัน ช่วยเหลือกัน ถ้ามีปัญหาหนูจะอยู่กับเขาในวันที่เขามีปัญหา เขาบอกว่าถ้าต้องเลือกคนอื่น ก็ไม่รู้ว่าจะดีอย่างนี้หรือไม่” ส่วนเปลี่ยเองก็มองว่าวรรณดีกับเปลี่ยทุกอย่าง คอยดูแล เวลามีความทุกข์ วรรณก็คอยปลอบใจและอยู่เคียงข้างเปลี่ย การมีวรรณคอยดูแล เอาใจใส่ เป็นห่วง ทำให้เปลี่ยรู้สึกอบอุ่นใจ เปลี่ยบอกว่าความรู้สึกนี้คือความรักความผูกพัน

เปลี่ยไม่เชื่อว่าความรักแบบผูกพันลึกซึ้งจะเกิดขึ้นได้เฉพาะระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายซึ่งสามารถมีเพศสัมพันธ์และมีลูกเท่านั้น ผู้หญิงก็รักกับผู้ชายได้ และผู้ชายก็รักกับผู้ชายได้ ไม่ได้มีกฎตายตัว เปลี่ยใช้คำพูดว่า

หนูคิดว่า คนเรามันรักกันได้ มันอยู่ที่เราสองคน ถ้าเราโอเคต่อกัน ความรักมันไม่ได้ผิด ไม่ได้มาจำกัดเพศว่าผู้หญิงต้องรักกับผู้ชาย เพื่อนบางคนบอกว่ายังไงก็ชอบผู้ชาย หนูถามว่าทำไมต้องชอบผู้ชาย เขาบอก

ว่าผู้หญิงก็คู่กับผู้ชาย หนูดามว่าอะไรมากำหนดว่าผู้หญิงต้องคู่กับผู้ชาย หนูดคิดว่าเซ็กส์มันมีมาตอนที่โลกสร้างผู้หญิงกับผู้ชายให้มาสืบพันธุ์ หนูดามว่าเราจำเป็นต้องสืบพันธุ์จริงหรือเปล่า หนูดคิดว่าคนเรามันรักกันได้ เพื่อนบางคนบอกว่าเห็นเกย์แล้วขนลุก แต่หนูดเฉยๆ หนูดไม่เห็นเขาแปลกอะไร หนูดคิดว่าหนูดยอมรับได้

เป็ลมองว่าการที่คนไม่ยอมรับความจริงว่าผู้หญิงรักผู้หญิงได้และผู้ชายรักผู้ชายได้อาจทำให้เกิดปัญหา เป็ลมีเพื่อนซึ่งบอกว่ามีความรู้สึกตื่นเต้นกับผู้หญิง อยากรักผู้หญิง แต่ในขณะที่คุยกันเพื่อนคนนี้มีแฟนเป็นผู้ชาย เป็ลไม่เข้าใจว่าเพื่อนจะมีความสุขได้อย่างไร เป็ลไม่ชอบที่ผู้ชายเกย์ไปมีแฟนเป็นผู้หญิงเพื่อแสดงว่าตนเองเหมือนคนทั่วๆ ไป เป็ลคิดว่าถ้าคนเข้าใจตัวเองและทำอย่างที่ต้องการก็จะมีความสุข

เป็ลยอมรับว่าความสัมพันธ์กับบรรณพิงก์เริ่มต้นและต่างยังเป็นนักศึกษา เมื่อเวลาผ่านไปอาจมีอะไรเปลี่ยนแปลงได้ ต่างคนอาจได้เจอคนอื่นที่เหมาะสมกว่า เป็ลมองว่าเป็นเรื่องของอนาคต ไม่มีใครคาดเดาได้ แต่ปัจจุบัน บางครั้งเป็ลเห็นรุ่นน้องหน้าตาน่ารักก็อดเหลียวไปมองด้วยความสนใจไม่ได้ แต่ก็เพียงแค่ว่ารู้สึกแวบเดียว เพราะมีบรรณอยู่แล้วและคงไม่นอกใจบรรณ

เป็ลพอใจกับชีวิตที่ได้เลือก การได้ใช้ชีวิตกับบรรณในมหาวิทยาลัยเป็นช่วงเวลาที่เป็ลมีความสุขและอบอุ่นใจ เป็ลค่อนข้างมั่นใจว่าการรักกับผู้หญิงเป็นสิ่งที่พิเศษ เพราะผู้หญิงมีความเข้าใจที่ละเอียดอ่อน เป็ลเป็นคนอ่อนน้อมง่าย และสะเทือนใจกับเรื่องเล็กน้อย เป็ลเคยจะลงไปซื้อของที่ร้านใต้ถุนหอพัก แต่ตอนนั้นค่อนข้างตึกแล้ว เป็ลขอให้บรรณไปเป็นเพื่อนแต่บรรณไม่ไป เพราะเห็นว่าลงไปแค่ชั้นล่างของหอพักเท่านั้น เป็ลน้อยใจและงอน ไม่พูดกับบรรณ บรรณต้องขอโทษและปลอบใจเป็ล เป็ลมองว่าสิ่งนี้คือความละเอียดอ่อนที่ผู้หญิงมีต่อกัน และสรุปว่า “นี่คือความรัก เป็นความรักที่ได้รับจากผู้หญิง”

สร้างตัวตนจากเพศวีกีทัญญุรักัญญุ

เป็ลรู้สึกดีกับตัวเอง พ่อกับแม่ส่งเสริมให้เป็ลเรียนหนังสือ เป็ลก็ตั้งใจเรียน ทำคะแนนได้ดี เมื่อต้องไปฝึกงานในบริษัท เป็ลก็ประสบความสำเร็จ เป็ลเชื่อว่าเมื่อเรียนจบจะหางานที่ดีทำได้ เป็ลคงจะตอบแทนพ่อแม่ที่พยายามส่งเสริมให้เรียนมหาวิทยาลัย แม้จะมีรายได้ไม่มากนัก แม้เป็ลจะไม่สนิทสนมกับพ่อแม่ แต่เป็ลก็คิดถึงพระคุณของพ่อและแม่ที่สร้างอนาคตให้เป็ล ความสำเร็จทำให้เป็ลกล่าวพูดว่า “เพศไม่ได้จำกัดว่าใครเรียนเก่ง เรียนไม่เก่ง หรือใครทำงานเก่ง ทำงานไม่เก่ง เพศที่สามก็ทำงานเก่ง หนูไม่เชื่อว่าเพศนี้ต้องเก่งกว่าเพศนี้ไม่ได้เอาเพศมาตัดสินงานที่ทำ บริษัทที่หนูฝึกงานก็มีเกยทำงานเก่ง”

ส่วนการมีครอบครัว เป็ลไม่ได้เป็นห่วงว่าจะไม่มีลูก เพราะผู้หญิงไม่จำเป็นต้องแต่งงานมีลูกเสมอไป หากทำงานได้พึ่งตัวเองได้ก็อยู่ได้ อย่างไรก็ตาม เป็ลไม่ยืนยันว่าจะไม่แต่งงานอย่างแน่นอน ในอนาคตหากเจอคนที่ดี คนที่ถูกใจ ก็อาจแต่งงานมีลูกได้ การมีลูกก็เป็นสิ่งที่ดีโดยเฉพาะในตอนแก่ แต่เป็ลเชื่อว่าความเป็นไปได้ที่จะเจอผู้ชายที่พร้อมจะแต่งงานด้วยมีน้อยมาก เพราะเป็ลมักเห็นสิ่งที่ไม่ชอบในตัวผู้ชาย และรู้สึกดึงดูดใจทางเพศกับผู้หญิงมากกว่า เป็ลคิดว่าเรื่องของอนาคตเป็นเรื่องที่คาดเดาได้ยากและไม่จำเป็นต้องคิดมาก

ชีวิตในปัจจุบันของเป็ลดำเนินไปอย่างเรียบง่าย ใช้จ่ายอย่างประหยัดเท่าที่จำเป็น เป็ลไม่คิดว่าจำเป็นต้องใช้สินค้าราคาแพง หรือไปที่เที่ยวที่แพงๆ ไม่จำเป็นต้องแต่งตัวเพื่อดึงดูดใจใคร เป็ลมีความมั่นใจในตัวเอง ภูมิใจในตัวเอง ไม่เคยสงสัยในความปลอดภัยและความต้องการของตัวเอง เป็ลไม่รู้สึกว่าตัวเองแปลกแยกจากสังคมหรือเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน เป็ลมองสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าทัน เป็ลรักผู้หญิง และไม่คิดว่าเป็นเรื่องผิดปกติหรือเสียหาย เป็ลมองว่าคนเรามีความแตกต่างหลากหลาย และสามารถทางเลือกสำหรับตัวเองได้

8. ต่อรองกับบรรทัดฐานรักเพศเดียวกัน

บรรทัดฐานเป็นสิ่งบอกว่าคุณควรประพฤติปฏิบัติอย่างไร บอกว่าการกระทำใดเป็นสิ่งยอมรับได้และไม่ได้ รวมทั้งควรดำเนินชีวิตอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม เป็นชีวิตที่ดี กฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ ทำให้บรรทัดฐานเป็นสิ่งสมจริงและมีผลบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ปัจเจกบุคคลต้องทำตาม บรรทัดฐานถูกนำมาใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีกในชีวิตประจำวัน จนคนจำนวนมากเชื่อว่าบรรทัดฐานเป็นสิ่งที่มีน้ำหนัก มีเสถียรภาพ และทำให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้น การทำตามบรรทัดฐานของสังคมเป็นสิ่งหนึ่งที่บ่งบอกว่าคุณคนนั้นเป็นคนดีและมีคุณค่าต่อสังคม

บรรทัดฐานรักต่างเพศทำให้คนทั่วไปเชื่อว่าการมีชีวิตแบบรักเพศตรงข้ามเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ทั้งยังกำหนดอีกด้วยว่าผู้หญิงควรปฏิบัติอย่างไร ผู้ชายควรปฏิบัติอย่างไร นำไปสู่การแยกผู้หญิงกับผู้ชายออกเป็นสองขั้วอย่างชัดเจน ปัจเจกบุคคลถูกกำหนดว่าต้องเข้าไปสู่ขั้วใดขั้วหนึ่ง คือเป็นผู้หญิงหรือเป็นผู้ชาย การเลือกนี้สามารถทำได้อย่างอิสระ เพศสรีระ (sex) เป็นตัวกำหนดว่าคุณจะต้องดำเนินชีวิตตามบรรทัดฐานของเพศหญิงหรือเพศชาย ความเป็นผู้หญิงกับความเป็นผู้ชายจึงถูกสร้างขึ้นโดยมีบรรทัดฐานรักต่างเพศเป็นตัวกำกับ เช่น การแต่งกาย ท่วงทีกิริยา การทำงาน การพักผ่อนหย่อนใจ การหาคู่ การสร้างครอบครัว ฯลฯ สถาบันต่างๆ ของสังคม เช่น สถาบันการศึกษา ศาสนา ครอบครัว ต่างช่วยกันทำหน้าที่ในการตอกย้ำบรรทัดฐานของความเป็นหญิง ความเป็นชาย และปฏิสัมพันธ์อันพึงมีพึงเป็นของผู้หญิงกับผู้ชาย ระหว่างผู้หญิงด้วยกันเอง และระหว่างผู้ชายด้วยกันเอง เมื่อปัจเจกบุคคลเข้าไปอยู่ภายใต้สถาบัน นิยาม และข้อกำหนดต่างๆ ของสถาบันเข้ามากำกับตัวบุคคล บรรทัดฐานจึงเป็นพลังอำนาจทางสังคมที่ทำให้คนสร้างตัวตนขึ้นมาตามแบบที่สังคมต้องการ

อย่างไรก็ตาม แนวคิดของกลุ่มสร้างสรรค์สังคมได้นำเสนอว่า บรรทัดฐานมิได้ดำรงอยู่ในลักษณะคงที่และทรงพลังเสมอไป เพราะการทำทลาย โด่แย่ง ขัดจีน ปฏิเสธ หรือไม่ทำตามบรรทัดฐานเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา แน่แน่นอนว่าสังคม

มักมีมาตรการเชิงลงโทษผู้ไม่ทำตามบรรทัดฐานด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การตำหนิ การกล่าวหาว่า การดูถูก การทำให้อับอาย การจำกัดสิทธิ การทำร้าย การกักขัง ฯลฯ แต่ไม่สามารถยับยั้งหรือห้ามการไม่ทำตามบรรทัดฐานได้อย่างสมบูรณ์หรือเด็ดขาด บุคคลที่ไม่อาจจัดตนเองให้ลงไปในรอบบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดจำนวนหนึ่งยังคงหาวิธีการที่ไม่เพียงไม่ทำตามบรรทัดฐานหลักของสังคมเท่านั้น แต่ยังพยายามสร้างบรรทัดฐานใหม่ขึ้นมาแข่งขัน/ประลองกับบรรทัดฐานเดิมอีกด้วย

บรรทัดฐานรักเพศเดียวกันก่อรูปขึ้นมาจากการที่ปัจเจกบุคคลไม่ต้องการจัดกระทำตัวเองให้อยู่ภายใต้กรอบบรรทัดฐานรักต่างเพศ และพยายามต่อรองกับบรรทัดฐานและนิยามของเพศวิถีผ่านการกระทำระหว่างกันทางสังคม ปัจเจกบุคคลไม่จำเป็นต้องยอมถูกกำหนดให้กระทำตามความคาดหวังของสังคมเสมอไป หรืออีกนัยหนึ่งปัจเจกบุคคลมีศักยภาพที่จะกระทำตามความปรารถนาของตนเองได้ แนวคิดนี้ได้เคลื่อนย้ายความเชื่อเรื่องอำนาจซึ่งผูกติดอยู่กับบรรทัดฐาน ไปสู่ความเชื่อว่าปัจเจกบุคคลสามารถสร้างหรือพัฒนาอำนาจขึ้นมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและเงื่อนไขของสถานการณ์ได้ พฤติกรรมทางเพศไม่ได้ถูกกำหนดโดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่เกิดขึ้นภายใต้สถาบันครอบครัว แต่เป็นผลผลิตของกระบวนการที่คนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และจากกระบวนการนี้เองที่บทเพศ (sexual script) ถูกสร้างขึ้นมา คนรักเพศเดียวกันสามารถต่อรองกับบรรทัดฐานรักต่างเพศผ่านปฏิสัมพันธ์กับคนรอบๆ ตัว ท่าทีและการแสดงออกของปัจเจกบุคคลซึ่งไม่ทำตามบรรทัดฐานรักต่างเพศ มีส่วนทำให้คนที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์ด้วยต้องปรับท่าทีของตนเอง เช่น ยอมรับการแสดงออก ท่าที หรือความปรารถนาทางเพศของคนรักเพศเดียวกัน หรืออาจทำให้คนรักเพศเดียวกันต้องการแสดงออกตามใจปรารถนามากกว่าที่เป็นอยู่ ภายใต้สภาวะการณ์เช่นนี้ บรรทัดฐานรักเพศเดียวกันค่อยๆ ก่อรูปขึ้น และสามารถสร้างพื้นที่ทางสังคมของคนรักเพศเดียวกันขึ้นมาได้

เรื่องเล่าของแจ๊คแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการต่อรองกับบรรทัดฐานรักต่างประเทศ นับจากที่แจ๊คได้ตระหนักว่าตนเองไม่เหมือนวัยรุ่นผู้ชายอื่นๆ เพราะมีความดึงดูดทางเพศกับผู้ชายด้วยกัน จากนั้นแจ๊คก็เริ่มหาข้อมูล ใครครวญและกำหนดบทบาทของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ แทนการให้คนอื่นมากำกับว่าควรทำและไม่ควรทำอะไร ในวันที่เล่าเรื่องของตนเอง แจ๊คเพิ่งมีอายุได้ 20 ปี แต่ก็สามารถตระหนักถึงความปรารถนาของตนเอง ฐานะของตนเอง และสามารถเผชิญกับบริบททางสังคมที่ถูกตีกรอบด้วยบรรทัดฐานรักต่างประเทศ แจ๊คนิยามตนเองว่าเป็นเกย์คิง และดำเนินชีวิตในฐานะที่เป็นผู้กำหนดการกระทำของตนเองมากกว่าผู้ถูกกระทำ

ก้าวออกจากกรอบรักต่างประเทศ

แจ๊คเกิดมาในครอบครัวใหญ่ คือนอกจากจะมีพ่อแม่และพี่สาวอีกหนึ่งคนแล้ว แจ๊คยังมีป้าและยายอยู่ด้วยกัน แจ๊คเหมือนกับเด็กผู้ชายอื่นๆ คือถูกเลี้ยงดูมาให้ป้าเป็นเด็กผู้ชาย แจ๊คจำได้ว่าคนในบ้านมักบอกว่าเมื่อโตขึ้นอยากให้ป้าเป็นตำรวจ ต้องเข้าโรงเรียนนายร้อย ขณะที่แจ๊ครู้สึกที่ตัวเองสนิทสนมกับแม่ป้า ยาย มากกว่าพ่อ เมื่อเข้าโรงเรียนแจ๊คสนิทสนมทั้งกับเพื่อนผู้หญิงและผู้ชาย แต่แจ๊คก็อดรู้สึกไม่ได้ว่าเป็นคนอ่อนไหวง่าย ชอบงอนเพื่อน และยังมีรูปร่างที่ค่อนข้างจะออกไปทางผู้หญิงคือตัวเล็ก ดูอ่อนแอ ซึ่งแจ๊คสรุปว่าลักษณะของตนเองคล้ายกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

เมื่อเริ่มอยู่ชั้นมัธยม 1 มีเพื่อนผู้หญิงมา “จีบ” ซึ่งแจ๊คก็คบหาดูด้วย แต่ต่อมาผู้หญิงก็เลิกไป แจ๊คใช้คำว่าต้องออกหัก เพราะตัวเองไม่พร้อมที่จะมีแฟนเป็นผู้หญิง จากนั้นแจ๊คจึงมาคบเพื่อนผู้ชาย เป็นเพื่อนสนิทกันมาก เมื่อทะเลาะหรือขัดใจกัน แจ๊คจะแสดงท่าทางงอน ทำให้เพื่อนๆ พากันล้อเลียนแจ๊คเล่าว่า “ชอบเพื่อนผู้ชาย กังนอนกัน คือเรื่องเล็กน้อย แล้วเรองอนด้วยนิสัยของผู้หญิง เพื่อนคนอื่น ๆ ก็เลยสังเกตว่าเราชอบกันหรือเปล่า ก็เลยมาคิดทบทวนดูว่ามันยังไง” เพื่อนของแจ๊คที่โดนล้อเลียนด้วยไม่ได้มีปฏิกิริยาอะไร ยังคง

คบหากับแจ๊คต่อไป แจ๊คใช้คำพูดว่า “ก็รู้ว่าโดนล้อโดนแซว แต่เขาก็ไม่ได้รังเกียจอะไร ก็เป็นเพื่อนกัน” จากการถูกเพื่อนล้อเลียนและทบทวนตัวเอง แจ๊คเริ่มตระหนักว่าตัวเองไม่เหมือนผู้ชายอื่นๆ แจ๊คมีความสนใจในเพศเดียวกัน

นับจากชั้นมัธยม 1 แจ๊คมีเพื่อนผู้หญิงเข้ามาแสดงความสนใจอยู่เรื่อยๆ แต่แจ๊คปฏิเสธ ความจริงแจ๊คอาจคบผู้หญิงเป็นแฟนเพื่อบังหน้าหรือกลบเกลื่อนว่าชอบผู้ชายด้วยกัน แต่แจ๊คไม่ยอมทำ จึงไม่พยายามสานต่อ แจ๊คกล่าวว่า “คือผมไม่ยอมไปปิดบัง หรือไปหลอกเขา เพื่อจะคบเขาบังหน้า ก็คือบอกเขาว่าเรายังไม่พร้อม หรือว่าเราไม่คบกัน” ผู้หญิงบางคนก็พูดว่าเสียดายที่แจ๊คไม่ได้เป็นอย่างที่คิดไว้ หลังจากชั้นมัธยม 1 แจ๊คคบหาเพื่อนผู้ชายมาตลอด แต่ที่ตั้งคำถามว่า “ผมไม่ได้อยากเป็นผู้หญิง แต่ผมเป็นผู้ชายที่อาจจะชอบในตัวผู้ชายด้วยกันเอง อย่างนี้เขาเรียกว่าเกย์หรือเปล่า” แจ๊คมีแฟนจริงจังตอนอยู่ชั้นมัธยม 5 ก่อนหน้านั้นแจ๊คมองว่าตัวเองยังสับสน ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ทำถูกหรือผิด และเป็นสิ่งที่ตนเองต้องการจริงๆ หรือไม่ แจ๊คทบทวนความคิดในครั้งนั้นให้ฟังว่า

คือกำลังค้นหาตัวเองอยู่ เราเป็นทางนั้นจริงหรือเปล่า ตลอดเวลาที่เรากำลังสับสนอยู่ ผมก็สอนตัวเองว่าเราคือเพศอะไร แล้วทำไปเพื่ออะไรต่อไปในอนาคตเราจะต้องมีครอบครัว เราจะต้องหยุดนะ เราจะต้องเป็นผู้ชาย เราจะต้องมีครอบครัว มีแฟนเป็นผู้หญิง นั่นคืออนาคตของผมในตอนที่เรากำลังสนุกอยู่หรือเปล่า อะไรประมาณนั้น

แม้ว่าการรักใคร่ชอบพอเพื่อนผู้ชายในโรงเรียนจะไม่ได้เป็นเรื่องต้องห้ามหรือระบุว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน ส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีกรจับกลุ่มเปิดเผยตัวเป็นเรื่องเป็นราว แต่จะดำเนินชีวิตกลมกลืนกับคนอื่นๆ การชอบพอกันเพศเดียวกันถูกมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน แจ๊คไม่มีโอกาสได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือเรียนรู้จากผู้ชายที่รักผู้ชายด้วยกัน แจ๊คจึงหาทางออกให้กับความสับสนระหว่างความปรารถนาของตนเองกับสิ่งความคาดหวังของสังคมด้วยตัวเอง

ปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยม 6 แจ็คสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ จึงเริ่มต้นชีวิตนักศึกษาและต้องแยกจากแฟนซึ่งคบกันมาตั้งแต่ชั้นมัธยม 5 ทำให้ไม่สนิทสนมกันเหมือนเดิม การอยู่ในมหาวิทยาลัย แจ็คมีเพื่อนและคนรู้จักมากขึ้น โดยเฉพาะเพื่อนที่เรียนชั้นเดียวกันเท่านั้น บรรยากาศในมหาวิทยาลัยดูจะผ่อนคลายในเรื่องเพศที่สามมากกว่าในโรงเรียน แจ็คเห็นเกย์ ทอม ดี เกเทย ที่แสดงตัวเองอย่างเปิดเผย บางคนแต่งตัวและแสดงกริยาอาการที่ชี้ชัดว่าตนเองเป็นใคร โดยเฉพาะในคณะที่แจ๊เรียน ที่มีความหลากหลายทางเพศมากกว่าบางคณะ แจ็ครู้สึกสบายใจขึ้น มีเพื่อนคุยมากขึ้น แจ็คมีทั้งเพื่อนผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งมักจะคุยกันเรื่องความคิดความรู้สึกของคนเพศต่างๆ การคุยทำให้แจ๊ครู้จักความต้องการของตัวเองมากขึ้น แจ็คบอกว่า “มันได้ความคิดว่าทำไมเราถึงรู้สึกชอบทำไมเราถึงรู้สึกอยากคบกับเพศนี้ มันดีอย่างไร แล้วทำไมเราถึงไม่เป็นแบบที่เขาเป็นกันตามปกติ” แจ็คมองว่าการได้พูดคุยกับเพื่อนที่มีหลากหลายรูปแบบช่วยให้แจ๊คมีโอกาสใคร่ครวญเกี่ยวกับตัวเอง ดีกว่าการเข้าไปในอินเทอร์เน็ตที่แม้จะมีคนเข้ามาโพสต์ประสบการณ์ของตนเอง แต่ก็ไม่ได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอย่างจริงจัง แจ็คจึงไม่ชอบเข้าไปหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ตมากนัก

แจ๊คเป็นคนจริงจังกับชีวิต เมื่อเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยก็อยากเรียนให้ดี ให้ประสบความสำเร็จ จึงทุ่มเทเวลาให้กับการเรียนและการทำโครงการต่างๆ ตามที่อาจารย์มอบหมาย แจ็คเป็นนักศึกษาในกลุ่มเรียนดีและมีฝีมือในการทำงาน สาขาที่แจ๊คเรียนเกี่ยวกับการออกแบบ ซึ่งแจ๊คเรียนได้ดีและมีฝีมือพอที่จะรับงานประเภทตัดโมเดลหรือทำโมเดลในเวลาว่าง บางครั้งแจ๊คส่งเงินให้แม่ซึ่งไม่มีรายได้มากนัก แม่ต้องดูแลตัวเอง พ่อเสียชีวิตไปตอนแจ๊คเรียนอยู่ชั้นมัธยม 3 ส่วนพี่สาวเรียนจบแล้วแต่ยังไม่มีงานทำ ภาระรับผิดชอบทำให้แจ๊คไม่มีโอกาสเที่ยวเตร่ไปในที่ที่ต้องใช้เงินมาก แจ๊คอยู่อย่างประหยัดแต่ก็ไม่ลืมดูแลตัวเอง แจ๊คเห็นตัวอย่างเกย์คนอื่นๆ ซึ่งต้องผิวพรรณสะอาดรูปร่างดี เสื้อผ้ารองเท้าอาจจะมีแบรนด์บ้าง แต่ไม่จำเป็นเสมอไป ที่สำคัญคือ

ต้องดูดีมีสไตล์ ใช้น้ำหอมบ้าง เพื่อให้ดูเป็นคนพิถีพิถันและมีรสนิยม แจ็คบอก
ว่า “เพศนี้เป็นเพศที่ต้องเนียบ ต้องแต่งตัวดีมีระดับ” แต่ไม่ใช่ว่าจะต้อง
สร้างภาพจนใช้เงินเกินฐานะ แจ็คพยายามประคองตัวว่าควรจะอยู่ ณ จุดไหน
ควรทำตัวอย่างไร แจ็คพูดเกี่ยวกับตัวเองว่า “บางทีก็ใช้แบรนด์เนมบ้าง แต่
ไม่จำเป็นต้องใช้เสมอไป ขอให้ดูดีก็พอ”

แจ็คคบเพื่อนผู้ชายทั่วไปด้วย และเห็นว่าการมีเพื่อนมีความสำคัญสำหรับ
ชีวิตในมหาวิทยาลัย บางครั้งแจ๊คก็นัดเพื่อนดั่งวงดื่มเหล้าและพูดคุยกัน
แจ๊คชอบบรรยากาศแบบนี้ ส่วนใหญ่แล้วถ้าตั้งวงแบบนี้ก็อยู่กับจนดึก แต่ไม่ได้
เมาหรือส่งเสียงรบกวนคนอื่น ๆ เมื่อคุยกับเพื่อนผู้ชาย ก็จะคุยกันได้ทุกเรื่อง
ส่วนใหญ่เป็นการคุยสนุกสนาน บางครั้งก็พูดคุยปรึกษาเรื่องแฟน เรื่องผู้หญิง
แจ๊คไม่รู้สึกแปลกแยกจากเพื่อน เมื่ออยู่กับเพื่อนผู้ชายแจ๊คก็เหมือนคนอื่น ๆ
เพื่อนรู้ว่าแจ๊คเป็นเกย์ แต่ไม่รู้สึกว่า เป็นเรื่องแปลก แจ๊คเรียกเพื่อนที่คบกัน
แบบนี้ว่า เพื่อนรู้ใจ เป็นเพื่อนแท้ ซึ่งมีได้ทั้งผู้หญิงผู้ชาย ไปไหนมาไหนด้วยกัน
ทำกิจกรรมการเรียนด้วยกัน กับเพื่อนผู้หญิงแจ๊คจะให้คำปรึกษาว่าต้องสังเกต
อย่างไรจึงจะไม่ถูกหลอก คือเป็นเกย์ที่มาหลอกจีบผู้หญิง แจ๊คอธิบายว่า “เรา
ต้องดูเขาแต่งตัว ถ้าเนียบเกินก็น่าสงสัยแล้ว เพราะผู้ชายปกติจะไม่ค่อยใส่ใจ
อะไรมากกับตัวเอง โดยเฉพาะพวกเครื่องสำอาง น้ำหอม หรือต้องดูการแต่งตัว
ว่าเข้าข่ายที่จะเป็นเกย์หรือเปล่า”

ปฏิสัมพันธ์กับคนชอบพอ

ชีวิตในมหาวิทยาลัยทำให้แจ๊คได้พบคนหลากหลายกว่าในโรงเรียน
มีผู้ชายบางคนมาแสดงความชอบพอ แต่ถ้าแจ๊คไม่ชอบก็จะไม่สานต่อ สิ่งแรก
ที่จะทำให้แจ๊คประทับใจคือรูปลักษณ์ภายนอก แจ๊คบอกว่า “ต้องหน้าตาดี
บุคลิกดี” เมื่อถูกใจก็จะชวนกันไปดูหนัง กินข้าว ฟังเพลง จากนั้นก็คุยกันได้เลย
ว่าสนใจจะมีอะไรกันหรือไม่ มีประสบการณ์อย่างไร เป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายรับ
การคบกันของเกย์ไม่ต้องรอดูใจกันนานเหมือนผู้หญิงกับผู้ชาย กว่าจะไปถึงขั้น

ที่ยอมรับเป็นแฟนกัน แจ็คกล่าวว่า “มันไม่เหมือนผู้หญิงกับผู้ชาย กว่าจะได้ เบอร์โทรก็ต้องมองตากันก่อน กว่าจะได้กินข้าว กว่าจะได้จับมือ แต่ถ้าผู้ชาย กับผู้หญิงเราจะพูดกันเลยว่าเราชอบนะ จะคุยกันใหม่ เรื่องมีเช็क्स้อาจจะเร็ว กว่าผู้หญิงกับผู้ชาย คือคุยกันได้สองสามวันก็มีเช็क्स้อแล้ว” แจ็คมองว่ากรณี ของผู้หญิงกับผู้ชาย ผู้หญิงต้องสร้างภาพตัวเองให้ดูดีเพื่อให้ผู้ชายสนใจ เหมือน กับการสร้างภาพของสินค้า แต่สำหรับผู้ชายกับผู้ชายไม่จำเป็นต้องสร้างภาพ แบบเดียวกัน การมีเพศสัมพันธ์จึงเกิดขึ้นง่ายกว่าและเร็วกว่า

แจ๊คมีความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับคนที่จะคบแบบแฟน คำว่าแฟนของแจ๊ค หมายถึงทั้งสองคนพอใจซึ่งกันและกัน และตกลงจะมีความสัมพันธ์ที่จริงจัง ไม่ใช่แบบฉาบฉวย เมื่อตกลงกันแล้วทั้งสองฝ่ายต้องไม่ยุ่งกับคนอื่น แจ๊คย้ำว่า “สำหรับผมแล้ว ถ้าเราเป็นแฟนกัน เราก็ต้องอยู่ด้วยกัน คือไม่นอกใจ มีกันแค่ สองคน จะมีบุคคลที่สามไม่ได้” ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายต้องซื่อสัตย์และรักษาคำพูด หากคบกันแล้ว อีกฝ่ายไปพบคนอื่นที่ถูกต้องกว่าก็ต้องบอกเลิกกันตรงๆ แจ๊ค มองว่าเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับเกย์ที่จะรักง่ายหน่ายเร็ว จึงไม่ต้องคาดหวัง ความสัมพันธ์ที่ยืนยาวเหมือนผู้ชายกับผู้หญิง แจ๊คผ่านประสบการณ์ทั้งกับ คนที่ชอบพอกันไม่นาน มีอะไรกันแล้วก็เลิกกันไปเพราะไม่ถูกใจ หรือบางที ได้พบคนที่ถูกใจแต่อีกฝ่ายไม่สนใจก็ต้องผิดหวัง แจ๊คได้พบคนที่ถูกใจอยู่บ้าง และอยู่ด้วยกันหลายเดือน แต่ยังไม่คิดว่าจะลงเอยกับใครจริงจัง

แจ๊คระมัดระวังเรื่องการติดเชื้อเอดส์มาก เมื่อพอใจใครและตกลงมี เพศสัมพันธ์กัน แจ๊คใส่ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันทุกครั้ง แจ๊คกล่าวว่า “ก็ต้อง ป้องกันอยู่แล้ว เพราะว่าเราดูหน้าไม่รู้ใจ ว่าเขาเคยนอนกับใคร หรือยังไม่มาก น้อยแค่ไหน แล้วเรื่องแบบนี้เขาก็จริงจังให้เราป้องกันอยู่แล้ว” อย่างไรก็ตาม การป้องกันของแจ๊คทำเฉพาะกรณีความสัมพันธ์แบบฉาบฉวยเท่านั้น สำหรับคนที่อยู่ด้วยกันจริงจัง เมื่อป้องกันไปได้ระยะหนึ่ง มีความไว้วางใจกัน ก็จะหยุดใส่ถุงยางอนามัย แจ๊คกล่าวว่า “ถ้าเกิดเรารักกันจริง มันก็ต้องใช้เวลา ครั้งแรกเลยเราจะไม่ป้องกันเลยมันก็ไม่ใช่ ก็ต้องใช้เวลาไปสักระยะหนึ่งถึงจะ

ไม่ใช่ หรือว่าเลิกป้องกัน ให้มันแน่ใจจริงๆ เสียก่อน” คำว่าแน่ใจจริงๆ ของแจ๊ค ไม่ได้หมายถึงการที่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันไปตรวจว่ามีเชื้อไวรัสเอชไอวีหรือไม่ แต่หมายถึงความมั่นใจว่าต่างฝ่ายจะไม่ไปมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นเท่านั้น

ในการทำตัวให้เป็นที่สนใจของคนอื่นๆ แจ๊คพยายามดูแลตัวเอง ทั้งหน้าตา รูปร่าง การแต่งกาย และการวางลักษณะท่าทาง แจ๊คประเมินตัวเองอยู่เสมอว่าเป็นที่สนใจหรือดึงดูดใจคนอื่นๆ มากน้อยแค่ไหน หากมีคนมาแสดงความสนใจแต่ยังไม่ถูกใจก็จะปฏิเสธตรงๆ หรือไม่สานสัมพันธ์ต่อ เช่น ไม่นัดพบกัน ไม่รับโทรศัพท์ บางคนเข้ามาแสดงความสนใจในลักษณะของ “เจ้าบุญทุ่ม” ซึ่งแจ๊คไม่ชอบ แจ๊คคิดว่าการยอมรับของราคาแพง หรือการต้องไปกินอาหารในร้านที่มีราคาแพง ไปเที่ยวสถานที่แพงๆ โดยให้อีกฝ่ายจ่ายเงินทำให้แจ๊คต้องตกเป็นฝ่ายรับอย่างเดียว ดูไม่มีศักดิ์ศรี แจ๊คจะพยายามปฏิเสธการใช้ชีวิตที่ต้องใช้เงินมากเกินไปเกินฐานะของตนเอง หลักการสำคัญในการคบหากันคือทั้งสองฝ่ายต้องมีเสมอภาค ในเรื่องการใช้จ่ายเงินก็ต้องช่วยกันจ่าย ต้องไม่ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอยู่ในฐานะพึ่งพิงอีกฝ่ายตลอดเวลา แจ๊คบอกว่า “ผมเป็นคนที่แฟร์ๆ ด้วยพื้นฐานครอบครัวตัวเองแล้ว คือถ้าเราจ่าย เขาก็จ่าย ไม่ใช่จะทำให้เราทุ่มหรือเขาทุ่ม เราไม่ได้ต้องการให้เขาให้เราแต่ฝ่ายเดียว ถ้าเขาให้เราได้ เราก็ต้องให้เขาได้เหมือนกัน ก็คือแฟร์ๆ ด้วยความจริงใจ”

แฟนที่แจ๊คใช้เวลาคบนานที่สุดคือ 6 เดือน เป็นช่วงเวลาที่แจ๊คมีความสุข เพราะเหมือนมีเพื่อนพูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกัน บางทีก็ปรับทุกข์กัน แต่บางทีก็ทะเลาะกันเพราะแฟนไม่ชอบให้แจ๊คไปตั้งวงสังสรรค์ดื่มเหล้ากับเพื่อนๆ แจ๊คให้คุณค่ากับการที่ยังคงมีเพื่อนๆ ทำกิจกรรมเรื่องเรียนด้วยกัน การมาตั้งวงดื่มเหล้าเป็นทั้งความสุขและการสร้างความมั่นใจว่ามีเพื่อนที่เรียกว่า “เพื่อนแท้” เมื่อแจ๊คกลับดึก แฟนก็มักต่อว่าและทะเลาะกัน แจ๊คบอกว่า “เขาบังคับไม่ให้เราสังสรรค์กับเพื่อนๆ ซึ่งก็ซื้อเข้ามากินกันที่บ้านเล็กๆ น้อยๆ มันเป็นการปิดกั้นระหว่างเรากับเพื่อนที่เราจับไม่ได้ แล้วเราก็ไม่สามารถที่จะปรับได้เลย ก็เลยต้องแยกกัน...คือในความคิดของเขามันอาจเป็นเรื่องเล็กน้อย

แต่สำหรับเราคือมันมากเกินไป เราต้องมีสังคมของเรา มีเพื่อนฝูงได้” แจ็คสรุปว่า “อาจเป็นไปได้ว่า ในช่วงวัยนักศึกษาเนี่ย เรายังต้องการเพื่อนมากกว่าแฟน”

ปฏิสัมพันธ์กับตัวเอง

จากอายุ 15 ปี จนถึง 20 ปีที่แจ๊คก้าวออกจากโลกของคนรักต่างเพศ สู่วิถีชีวิตของคนรักเพศเดียวกัน โลกของคนรักเพศเดียวกันยังไม่มีบรรทัดฐานที่ชัดเจนและครอบคลุมเรื่องต่างๆ ในการดำเนินชีวิตเหมือนโลกของคนรักต่างเพศ แจ็คต้องใช้คุณค่าที่ยึดถือเป็นหลักในการกำหนดแนวทางปฏิบัติต่างๆ ให้กับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างแจ๊คกับเพื่อนนักศึกษาหรือกับคนที่ชอบพอ แจ็คให้ความสำคัญกับการมีเพื่อนนักศึกษาในฐานะกลุ่มเพื่อนที่สามารถปรึกษาหรือทำกิจกรรมร่วมกัน การตั้งวงสังสรรค์กัน สามารถคุยกันได้ทุกเรื่อง ทำให้แจ๊คได้เรียนรู้ความคาดหวังที่คนมีต่อผู้หญิง ผู้ชาย และเพศที่สาม เมื่อใครมีปัญหา ก็จะมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน การที่แจ๊คเลือกที่จะมีชีวิตแบบรักคนเพศเดียวกันไม่ได้ทำให้แจ๊คต้องขาดเพื่อนๆ ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

ในการสร้างตัวตนของความเป็นเกย์ แจ็คเรียนรู้ที่จะดูแลตัวเอง รักษา รูปร่าง และแต่งตัวให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของเกย์ แต่ในโลกของเกย์ก็มีความหลากหลาย สินค้าที่มีอยู่ในสังคมบริโภคทำให้ผู้เป็นเกย์มีทางเลือกที่หลากหลายในการเลือกซื้อและใช้สินค้าเพื่อแสดงตัวตน แจ็คมาจากครอบครัวที่ไม่สามารถเลือกใช้สินค้าราคาแพง หรือสินค้าประเภทแบรนด์เนมได้ตลอดเวลา แต่แจ๊คก็ใช้วิธีหาสิ่งทดแทน โดยเฉพาะการสร้างสไตล์ของตนเองที่ผสมผสานระหว่างการใช้ของแบรนด์เนมกับสินค้าที่ราคาไม่แพงแต่ดูดีเป็นที่ยอมรับ ในการเข้าสังคมของเกย์ แจ็คเลือกที่จะไม่เข้ากลุ่มกับคนที่ชอบใช้ของฟุ่มเฟือย โดยจะวางแผนปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคบหากันอย่างเสมอภาค ไม่มีใครเป็นฝ่ายให้หรือเป็นฝ่ายรับอยู่ตลอดเวลา กับคนที่ชอบพอ แจ็คมีหลักว่าต้องคบกันอย่างจริงจัง สื่อสัตย์ต่อกัน เมื่อรักกันแล้วต่างฝ่ายต้องไม่มีคนอื่น แจ็คยังไม่คิดจะลงหลักปักฐานกับใครอย่างจริงจัง ยังอยากใช้ชีวิตนักศึกษา

ไปกับการเรียนและกับเพื่อนๆ การมีแฟนจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตของแจ๊คเท่านั้น

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างแจ๊คกับเพื่อนๆ และคนที่ชอบพอ ได้สร้างบทเทศที่กลายเป็นแนวปฏิบัติของตัวแจ๊คเองและเพื่อน รวมทั้งคนชอบพอ ภายได้สังคมของคนรักเพศเดียวกัน ซึ่งด้านหนึ่งผูกติดอยู่กับกรอบกติกาของการรักต่างเพศ ทำให้คนรักเพศเดียวกันต้องต่อรองกับบรรทัดฐานรักต่างเพศเพื่อสร้างบรรทัดฐานของคนรักเพศเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับความปรารถนาและความต้องการของตนเอง แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำให้คนแวดล้อมยอมรับในวิถีปฏิบัติของคนรักเพศเดียวกันด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Davies, P. (1992). The Role of Disclosure in Coming Out among Gay Men. in Plummer, Ken (ed.) *Modern Homosexualities: Fragments of Lesbian and Gay Experience* (pp.75–84). London: Routledge.
- Diamon, M. (2002). Sex and Gender are Different: Sexual Identity and Gender Identity are Different. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 7(3): 320–334.
- Jenness, Valerie. (1992). Coming Out: Lesbian Identities and Categorization Problem. in Plummer, Ken (ed.). *Modern Homosexualities: Fragments of Lesbian and Gay Experiences* (pp. 65–74). London: Routledge.
- Richardson, D. (1992). Constructing Lesbian Sexuality. in K. Plummer (ed.). *Modern Homosexualities: Fragments of Lesbian and Gay Experiences* (pp. 187–199). London: Routledge.
- Scherrer, K. (2008). Coming to an Asexual Identity: Negotiating Identity, Negotiating Desire. *Sexuality*, 11(5): 621–641.
- Weinberg, M. S., Williams, C. J., and Pryor, D. W. (1994). *Dual Attraction: Understanding Bisexuality*. New York: Oxford University Press.

5

เพศวิถีในครอบครัวต่างเพศ

กิตติกร สันคติประภา

IWFC วิถีกระแสหลักในสังคมไทยเป็นเพศวิถีแบบรักต่างเพศ กฎเกณฑ์ทางสังคมที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมจึงเป็นไปตามวิถีหลักแห่งเพศนี้ นำไปสู่ความเชื่อที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่เป็นธรรมดาและเป็นธรรมชาติเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเท่านั้น

การหล่อหลอมขัดเกลาพลเมืองจึงยึดแนวทางดังกล่าว คนในฐานะผู้มีชีวิตเพศถูกกำหนดให้มีลักษณะของผู้ชายและผู้หญิงอย่างใดอย่างหนึ่ง หากผู้ชายและผู้หญิงเหล่านั้นไม่ดำเนินชีวิตตามตัวบทที่กำกับในการดำเนินชีวิตเพศ ก็จะถูกจ้องมอง ตัดสิน และตีตราโดยสังคม เช่น ถ้าอยู่ในบ้านก็อาจถูกมองว่าเป็นคนหัวรั้น/ดื้อดึง ถ้าอยู่ในโรงเรียนก็เป็นคนเกเร ถ้าไม่เป็นชายหรือเป็นหญิง

ตามสรีระรูปร่างก็ถูกมองว่าเบี่ยงเบน ผิดปกติ หรือวิปริต ถ้าทำผิดกติกาทางศีลธรรม/จริยธรรมตามหลักคิดทางศาสนา เช่น การทำแท้งก็จะเป็นคนบาป เป็นต้น ดังนั้น คนในสังคมจึงต้องปฏิบัติตนไปตามที่สังคมคาดหวังบนพื้นฐานของความเป็นเพศตามเพศสรีระที่ปรากฏ

การปิดกั้นวิถีทางเพศไม่ให้ปรากฏตามจริงโดยใช้กฎเกณฑ์ที่เข้มงวดและตายตัวและกำหนดกติกาทางสังคมแบบเดียว หลายกรณีทำให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่สบายใจในการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม และไม่สามารถเลือกดำเนินชีวิตเพศตามที่ตนเองปรารถนา ชีวิตเพศที่เป็นไปตามวิถีเพศของแต่ละคนนั้นอาจไม่อยู่ภายใต้บรรทัดฐานในสังคม แต่เป็นชีวิตจริงที่ถูกปฏิเสธเพราะอยู่นอกกรอบความคิดเรื่องเพศ นอกจากนี้ การที่สังคมยึดหยุ่นในเรื่องเพศน้อยยังทำให้ความรู้เรื่องเพศถูกปิดกั้น และคนจำนวนไม่น้อยไม่สามารถเข้าถึงหรือมีความรู้เพียงพอในการเผชิญความจริงในสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ทำให้ผู้ที่ประสบกับเหตุการณ์เรื่องเพศในชีวิตประจำวันไม่มีความรู้ที่จะแยกแยะสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ และไม่รู้ที่จะจัดการกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับเพศวิถีในชีวิตประจำวันได้เพียงพอ ส่งผลต่อสุขภาพทางเพศในภาพรวม ตั้งแต่เรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การปฏิบัติต่อเพศตรงข้ามหรือคู่ของตนอย่างเหมาะสมในฐานะมนุษย์ที่เสมอกัน การมีคู่/การมีแฟน การมีเพศสัมพันธ์ การอยู่กินด้วยกัน การจัดการกับความขัดแย้งในความสัมพันธ์ และการแก้ไขความผิดพลาดต่างๆ จากความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

ในฐานะผู้มีชีวิตเพศ (sexual being) หลายคนสยบยอม และเป็นไปตามกติกาของสังคมโดยอาจไม่รู้สึกรู้สิดัว แต่อีกหลายคนก็หาทางดิ้นรนเพื่อแสดงความเป็นตัวตนทางเพศในวิถีทางที่ต่างกัน โดยใช้การปฏิบัติหรือการกระทำในชีวิตประจำวันเพื่อแสดงตัวตน และให้ความหมายของชีวิตผ่านการกระทำให้เป็นที่รับรู้และยอมรับ ซึ่งจะทำได้มากน้อยเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับทั้งตัวบุคคลนั่นเอง ความคาดหวังจากสังคม และบริบทสังคมแวดล้อม ว่าเคร่งครัดเข้มงวด

ตามกรอบของบรรทัดฐานทางสังคมมากนักน้อยเพียงไร และมีพื้นที่เปิดให้แสดงตัวตนหรือไม่อย่างไร

การขัดเกลาพลเมืองของสังคมในเรื่องเพศนั้น แม้จะมีสถาบันหลักในสังคมคอยดูแล เช่น ครอบครัว โรงเรียนและสถานศึกษาต่างๆ สถาบันทางศีลธรรม สถาบันทางกฎหมาย และอื่นๆ แต่ยังคงพิจารณาฐานคิดที่กำกับความรู้เรื่องเพศเหล่านั้นว่าครอบคลุมและเพียงพอกับการทำให้พลเมืองมีสุขภาพทางเพศ จัดการกับความเปลี่ยนแปลง และประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับเพศในชีวิตประจำวันได้ หากยังถูกตีกรอบภายใต้ความเชื่อที่จำกัดวิถีเพศของคน โดยไม่ยอมรับการมีชีวิตเพศอย่างที่เราจะเห็นว่าเยาวชนขาดโอกาสดูแลตนเองอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การครอบงำสังคมด้วยอุดมการณ์ทางเพศที่ไม่เท่าเทียมยังนำไปสู่ปัญหาที่เชื่อมโยงตามมาอย่างไม่จบสิ้น

คนที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มรักต่างเพศ แม้จะมีแนวทางในการดำเนินชีวิตเพศอย่างชัดเจน แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ชายหรือผู้หญิงทุกคนจะใช้ชีวิตทางเพศที่เหมือนกันและเป็นแบบแผนเดียวอย่างตายตัว อัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) ถูกสร้างขึ้นภายใต้บริบทวัฒนธรรม ผ่านวาทกรรมที่สร้างความรู้เกี่ยวกับตนเองของมนุษย์ในพื้นที่และเวลาหนึ่ง กระทำผ่านสังคมทั้งในระดับเล็ก เช่น ครอบครัว ระดับกลาง เช่น ประชาคม หรือองค์กรต่างๆ และระดับมหภาค เช่น สถาบันทางสังคมต่างๆ ผ่านผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ทำให้มนุษย์คิดและเชื่อว่าตนเองเป็นใครในทางเพศ ตัวตนทางเพศเหล่านี้เป็นผลผลิตของวัฒนธรรม (cultural product)

แนวคิดที่จัดแบ่งความเป็นหญิงความเป็นชายตามสรีระยังคงดำรงอยู่ในสังคม แม้จะถูกวิพากษ์จากกลุ่มสตรีนิยมและกลุ่มที่สนใจศึกษาเรื่องเพศสภาพก็ตาม สังคมยังคงคาดหวังให้คนที่มีความเป็นชายเป็นผู้ชายและผู้หญิงมีลักษณะต่างกันตามแบบสากลทั่วไป เช่น ผู้ชายต้องเป็นผู้นำ เข้มแข็ง ไม่อ่อนไหว กล้าเสี่ยง เป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้นำในเพศสัมพันธ์ ส่วนผู้หญิงต้องเรียบร้อย น่ารักนุ่มนวล อ่อนไหว ละเอียดอ่อน เป็นผู้ตามในเพศสัมพันธ์ เป็นต้น แต่ใน

วัฒนธรรมบริโภคนิยมที่เสนอทางเลือกหลากหลายแก่คนในสังคม ทางหนึ่ง ก็เป็นการเปิดพื้นที่ให้กับการแสดงออกซึ่งความเป็นเพศ (sexual expression) ของกลุ่มคนที่ถูกจัดเป็นชนกลุ่มน้อยทางเพศ (sexual minorities) ขณะเดียวกัน ก็ตอกย้ำความเป็นเพศตามวัฒนธรรม และทำให้เกิดคำถามต่อความเป็นแบบแผน หนึ่งเดียวของเพศวิถีแบบรักต่างเพศเช่นกัน

สำหรับลักษณะของผู้ที่อยู่ในกลุ่มรักต่างเพศ และการปฏิบัติของผู้ถือครองเพศแนวทางรักต่างเพศ (doing heterosexuality) นั้น Schwartz (2007:81 – 91) ศึกษาคนในสังคมอเมริกัน ระบุว่าอุดมการณ์รักต่างเพศ มีความสำคัญในการสร้างตัวบทสร้างเพศ กล่าวคือ 1) รักต่างเพศสัมพันธ์กับการแสดงออกทางเพศภาวะ (gender performance) ความเป็นหญิงความเป็นชายในสังคมปรับเปลี่ยนไปตามการเป็นรักต่างเพศและเพศภาวะที่มีความชัดเจน และเป็นไปตามแนวทางของวัฒนธรรมในช่วงนั้นๆ ซึ่งกำกับทั้งการแต่งกาย การวางตัวและท่าทีการแสดงออก มีการนำแนวทางของบุคคลที่ชื่นชอบ (idol) เช่น ดารา คนดัง มาเป็นแนวทางปรับเปลี่ยนความเป็นเพศของตน เช่น การแต่งตัวโชว์รูปร่าง การสร้างความเป็นผู้ชายบิกีนิน ทำให้มีการปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อสร้างความมั่นใจในความเป็นเพศหญิงเพศชายของตน เนื่องจากความรู้สึกว่ามีช่องว่างระหว่างตนเองกับบุคคลที่ตนเองชื่นชม และนำมาสู่การปรับเปลี่ยนตนเองในรูปแบบต่างๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ต่างๆ และการทำศัลยกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้วิถีรักต่างเพศ มีความชัดเจนและเป็นไปตามมาตรฐานแห่งเพศ เช่น การสร้างยาไวอะกร้า โดยบริษัทผลิตยาเพื่อประสิทธิภาพของอวัยวะเพศชาย หรือการสร้างความเป็นผู้หญิงผ่านการกำหนดมาตรฐานแห่งปีของ “ภาพลักษณ์” ผู้หญิงโดยนิตยสาร ดังนั้น การเป็นรักต่างเพศนั้นจึงไม่ใช่ธรรมชาติ แต่เป็นอัตลักษณ์ที่เปราะบาง และถูกทำให้เปลี่ยนไปได้ง่าย

2) การปฏิบัติตนตามแนวทางของรักต่างเพศต้องได้รับการยอมรับและตอบรับจากสาธารณะ ซึ่งการตกแต่งตัวเองของคนจัดอยู่ในกลุ่มรักต่างเพศ

ต้องเป็นทั้งการดึงดูดเพศตรงข้าม และปกป้องตนเองจากการถูกจัดเป็นคนรักเพศเดียวกัน 3) บุคคลถูกคาดหวังให้มีลักษณะเฉพาะบางอย่างทางร่างกายที่แสดงความเป็นคนรักต่างเพศ ดังนั้นความเป็นชายและหญิงต้องสามารถแยกแยะได้อย่างชัดเจนผ่านร่างกาย ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยประเมินอัตลักษณ์ทางเพศที่รวดเร็ว เมื่อเป็นเช่นนี้ หากบุคคลมีลักษณะของเพศทั้งสองแบบคือชายและหญิง (androgyny) จะถูกมองว่าเป็นความล้มเหลวของความเป็นเพศ (sexual failure) 4) การพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นคนในกลุ่มรักต่างเพศจะดูจากการถูกกระตุ้นเร้าทางเพศได้จากเพศตรงข้ามเท่านั้น 5) การกระตุ้นเร้าทางเพศของบุคคลในกลุ่มรักต่างเพศมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ และ 6) บุคคลที่มีเพศตรงข้ามกับบุคคลในกลุ่มรักต่างเพศจะเป็นผู้ที่แสดงความสนใจทางเพศกับคนในกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นเรื่องเหมาะสม แต่มีข้อสังเกตว่าอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลอาจสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้จากการได้รับการเอาใจใส่จากอีกบุคคลหนึ่ง ไม่ใช่ความรู้สึกของบุคคลนั้น จากประเด็นที่นำเสนอทั้งหมดนี้ ทำให้เข้าใจว่าบุคคลที่อยู่ในกลุ่มรักต่างเพศคาดหวังกับตนเอง และถูกคาดหวังจากสังคมอย่างไรในการปฏิบัติตัวทางเพศ อย่างไรก็ดี การเป็นบุคคลรักต่างเพศถูกสร้างขึ้นมาภายใต้ความคิดทางวัฒนธรรม ณ เวลานั้น ซึ่งในการยึดหยัดความเป็นรักต่างเพศต้องมีกระบวนการตอกย้ำ หรือยึดความเป็นบุคคลรักต่างเพศไว้ขณะเดียวกันอัตลักษณ์ทางเพศของคนกลุ่มนี้ก็ถูกทำลายและสั่นคลอนได้เช่นกัน

บุคคลที่ถูกหล่อหลอมภายใต้อุดมการณ์รักต่างเพศมีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมบริโภคนิยมอย่างไร ในการศึกษาของ Jagger (2005) เพื่อต้องการทราบว่าอายุและเพศสภาพในสังคมบริโภคนิยมมีผลต่อผู้ชายและผู้หญิง (heterosexual male/female) ในการแสดงตนเพื่อสร้างสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามที่เป็นคู่ได้อย่างไร ซึ่งต่อยอดจากการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า วัฒนธรรมการบริโภคนิยมต่อผู้หญิงและผู้ชายไม่เหมือนกัน สำหรับผู้ชายแล้วเป็นการส่งเสริมการสร้างความชอบธรรมให้กิจกรรมแบบผู้ชายในความสัมพันธ์ชายหญิง เช่นเป็นผู้ริเริ่มความสัมพันธ์รักหรือในเพศวิถีเชิงประเวณีกับผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิง

จะมีบทบาทต่างไปจากเดิมที่เป็นฝ่ายรับ ในการนำอายุและเพศสภาพเข้ามาศึกษาร่วมด้วยนั้น หากเชื่อว่าวาทกรรม “วัย ความงาม และรูปร่างดี” เป็นตัวสร้างภาพลักษณ์ทั่วไปของผู้บริโภคแล้ว การบริโภคได้เสนอทางเลือกและรูปแบบของการใช้ชีวิตที่ต่างไปจากเดิม สำหรับผู้ชายยังเป็นการต่อยอดความเป็นชายในเพศวิถีรักต่างเพศ เช่น ยิ่งผู้ชายได้คู่ (ผู้หญิง) ที่อายุน้อยกว่ามากเท่าไร ยิ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของเขามากเท่านั้น ส่วนผู้หญิงนั้นมีทางเลือกมากขึ้น การมีลูก/ครอบครัวเป็นเพียงทางเลือกหนึ่ง และอำนาจในการดึงดูดเพศตรงข้ามของผู้หญิงขึ้นกับความอ่อนเยาว์ รูปร่าง หน้าตา นอกจากนี้ในส่วนที่การศึกษาายังไม่มีข้อสรุปคือ ผู้หญิงที่มีงานทำ มีเงิน สามารถเลือกผู้ชายมาเป็นคู่ของตนที่มีอายุอ่อนกว่า (Jagger, 2005:101 – 103)

นัยจากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า บุคคลในยุคบริโภคนิยมสามารถใช้ในการบริโภคเพื่อตอบสนองเพศวิถีของตนที่อาจไม่เป็นไปตามแบบแผนที่ถูกกำหนด ขณะเดียวกันบุคคลก็สร้างตัวตนทางเพศขึ้นได้จากการบริโภค โดยเฉพาะวัยรุ่นและเยาวชนที่ถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรมสมัยนิยม (popular culture) ที่สานการผลิตซ้ำวาทกรรมต่างๆ เรื่องเพศ เช่น ผู้หญิงสวยต้องขาว เสื้อผ้า ผู้หญิงต้องสวยหวาน ความหล่อความสวยแบบเกาหลิเป็นความงามแห่งยุคสมัยนี้เป็นต้น ผ่านตัวแปรกระจายวาทกรรม (discursive flow) เช่น ละคร ดนตรี โฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อแฟชั่น และอื่นๆ เสนอทางเลือกให้คุณคนสร้างอัตลักษณ์โดยเลือกจากลักษณะบุคคลที่ชื่นชอบ ที่ประกอบสร้างจากการเลือกสิ่งของต่างๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างตัวบุคคล ดังนั้น อัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลจึงเป็นผลผลิตของการบริโภคและมีความหลากหลายและเลื้อนไหล (fragmented sexual identities)

ในบทนี้ผู้เขียนต้องการนำเสนอความหลากหลายของบุคคลที่จัดอยู่ในกลุ่มรักต่างเพศในวัฒนธรรมบริโภคนิยม ว่าแสดงอัตลักษณ์ทางเพศในสังคมอย่างไร เป็นการต่อยอดหรือแสดงให้เห็นความหลากหลายภายในเพศวิถีแบบรักต่างเพศอย่างไร รวมทั้งอัตลักษณ์ทางเพศมีผลต่อการสร้างสุขภาวะทางเพศ

อย่างไร ผ่านการศึกษาความจริงที่ปรากฏในสังคม จากบุคคลที่เป็นเจ้าของประสบการณ์เพื่อให้เห็นความเป็นไปเรื่องเพศว่าเป็นอย่างไร และจะช่วยขยายขอบเขตของความรู้เรื่องเพศในกลุ่มรักต่างเพศ โดยผู้เขียนได้สนทนากับผู้ชายและผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 19–35 ปี ครอบคลุมผู้ที่อยู่ในช่วงกำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่และวัยทำงาน และเลือกเรื่องที่สะท้อนมิติต่างๆ ในการใช้ชีวิตเพศเรื่องเล่าทั้งสิบเรื่องจะนำเสนอภาพชีวิตเพศของผู้หญิง 5 คน และผู้ชาย 5 คน ประกอบอาชีพต่างกัน มีวิถีชีวิตและวิถีทางเพศที่ต่างกัน มีทั้งแรงงานรับจ้าง ผู้ประกอบอาชีพอิสระ นักศึกษา ลูกจ้างร้านอาหาร ลูกจ้างโรงงาน เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ ลูกจ้างบริษัทเอกชน ฯลฯ การนำเสนอประสบการณ์เรื่องเพศและการดำเนินชีวิตทางเพศที่สะท้อนความคิดความเชื่อ การตีความ และการนำมาปฏิบัติที่หลากหลายแง่มุมที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางเพศในเรื่องเล่าประกอบด้วย สร้างอัตลักษณ์ทางเพศด้วยการบูรณาการความรู้ เพศวิถีตามบรรทัดฐานความเป็นหญิง ปฏิบัติการเพื่อยืนยันความเป็นชาย การต่อต้านจัดชินบรรทัดฐานเรื่องเพศในวัยเรียน การสร้างความเป็นผู้หญิงทันสมัยในสังคมบริโภค การรื้อสร้างตัวตนทางเพศ การใช้ชีวิตอ้างอิงแบบแผนความเป็นผู้หญิง การตีตราตนเองเพราะตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ความเสี่ยงในวิถีเพศ และการสร้างตัวตนทางเพศบนฐานครอบครัว

การศึกษาเรื่องเล่านี้อาศัยการตีความประสบการณ์ของผู้เล่า ผ่านการสนทนาที่ผู้เล่าแสดงอัตลักษณ์ผ่านความจริงที่ผู้เล่าเรื่องสร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้แนวทางศึกษาตามวิธีวิทยาสร้างสรรค์สังคม ซึ่งสะท้อนความคิดความเชื่ออุดมการณ์จากการตีความ/ให้ความหมายการกระทำของตนและดำเนินชีวิตตามความหมายนั้น เรื่องเล่าที่นำเสนอประสบการณ์ของผู้ที่เรียกได้ว่าถือครองเพศชาย/เพศหญิง มีนัยของการรับกรอบวิถีคิดแบบรักต่างเพศเป็นสรณะในการดำเนินชีวิต จะแสดงตัวตนของผู้เล่าที่สร้างจากวิถีคิดและอุดมการณ์ทางเพศของสังคมที่อยู่ในกระบวนการขจัดเกลาผู้ถือครองเพศตามบรรทัดฐานของสังคมและสร้างความจริงเรื่องเพศขึ้นมา ผู้เล่าจะตีความประสบการณ์ที่

เป็นทั้งตัวตนที่สยบยอมต่อคำตัดสินเชิงบรรทัดฐาน เช่นการถูกตีตราความผิด บาบ ดังเรื่องเล่าของเกาท์ที่ท้าทั้งเมื่อวัยรุ่นทำให้เขาไม่สามารถสลัดความคิด ทางลบต่อตนเอง แต่ในสังคมยังมีคนเช่นจอยที่ขัดแย้งกับบรรทัดฐานเรื่องเพศ และสามารถมีชีวิตอยู่อย่างเท่าทันและมีความสุข หรือพัซท์ที่เลือกใช้ชีวิตเพศตาม บรรทัดฐานของผู้หญิงอย่างเข้มงวดและเลือกปฏิเสธเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เป็นสรณะในการใช้ชีวิตเพศ การเปิดพื้นที่ให้บุคคลสร้างตัวตนผ่านวัตถุในสังคม บริโภคและเชื่อมโยงกับวิถีเพศดังเรื่องเล่าของหนูเล็ก ที่ใช้สินค้าเป็นช่องทาง ในการแสดงความเป็นคนทันสมัย และมีชีวิตเพศแบบคนในสังคมสมัยใหม่ และคนที่ใช้สินค้าแสดงตัวตนความเป็นหญิงและนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศตามบรรทัดฐานรักต่างเพศ เรื่องเล่าของวินแสดงอัตลักษณ์เพศชายผ่าน การใช้ชีวิตเที่ยวเตร่กินเหล้าในสถานบันเทิงกลางคืน วิชิตผู้สร้างตัวตนที่เพศ ตรงข้ามขึ้นชอบผ่านสินค้า ซึ่งวัฒนธรรมบริโภคนิยมสร้างความชอบธรรมให้กับ บทบาททางเพศแบบผู้ชายและเชื่อมโยงชีวิตเข้ากับความเสี่ยงทางเพศ

นอกจากนี้ เรื่องเล่ายังเสนอให้ขบคิดถึงประเด็นของความรู้ในสังคมเรื่อง เพศที่มีแหล่งเรียนรู้หลากหลาย ซึ่งอาจไม่สมบูรณ์ แต่หากบุคคลมีวิคิดที่ เปิดกว้าง ตั้งอยู่บนการเคารพความเสมอภาคทางเพศ และเคารพศักดิ์ศรีของ ความเป็นมนุษย์ ก็สามารถแยกแยะ เลือกบูรณาการความรู้ที่หลากหลายนั้น และสร้างจริยธรรมเรื่องเพศในชีวิตประจำวันของตนขึ้นมา ในการนำเสนอเรื่อง เล่าของป้อ หากบุคคลติดกับอยู่กับอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่และไม่มีความรู้ ก็อาจไม่สามารถเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ที่ครอบงำและเลือกใช้ชีวิตที่ไม่เอื้ออำนวย ต่อสุขภาพทางเพศของตน อย่างไรก็ตาม ตัวตนทางเพศนั้นไม่ตายตัวและหยุด นิ่ง แต่สร้างขึ้นใหม่ได้ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิต และปฏิสัมพันธ์ กับคนรอบข้างที่มีความสำคัญกับตน โดยเฉพาะในเหตุการณ์ที่เป็นวิกฤติของ ชีวิต ซึ่งมีผลต่อการปรับสร้างตัวตนทางเพศดังในเรื่องเล่าของคณัน ขณะเดียวกัน เรื่องเล่าของไก่อี้ก็ทำให้เห็นว่าอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลที่อยู่ในกลุ่มรักต่างเพศ

สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามพื้นที่และเวลา ผ่านการสะท้อนความคิดของตนเอง ซึ่งมีนัยต่อการดำเนินชีวิตเพศของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป

1. สร้างอัตลักษณ์ทางเพศด้วยการบูรณาการความรู้

แม้ว่าบรรทัดฐานทางเพศในสังคมถูกกำหนดด้วยอุดมการณ์รักต่างเพศ แต่การให้ความหมายและการตีความของบุคคลที่มีต่อบรรทัดฐานรักต่างเพศนั้น อาจแตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อการแสดงออกหรือการปฏิบัติของบุคคลในฐานะ บุคคลรักต่างเพศแตกต่างกันออกไป การเรียนรู้เรื่องเพศเป็นเรื่องสำคัญและ ละเอียดอ่อน ดังนั้นเมื่อเริ่มต้นชีวิต บุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญ (significant others) จะเป็นผู้มีบทบาทหลักในการสร้างตัวตนทางเพศของบุคคล มีการศึกษาพบว่าบุคคลในครอบครัวที่มีความสำคัญในการให้ความรู้แก่ลูก ในเรื่องเพศศึกษาอย่างเป็นทางการเป็นธรรมชาติคือแม่ แต่การสอนเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะกับลูกผู้ชาย ซึ่งมักพบว่าลูกชายจะขาดโอกาสหรือพลาดการเรียนรู้ เรื่องเพศ (Walker, 2001:142) อย่างไรก็ตาม ในช่วงเติบโต บุคคลจะมีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ นอกบ้าน โดยเฉพาะสถานศึกษาในวัยเรียน และบุคคล ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเรียน ในการดำเนินชีวิตนักเรียน/นักศึกษา ปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลต่างๆ ความรู้เกี่ยวกับความเป็นเพศและเพศสภาพที่สร้างฐานคิดเกี่ยวกับตนเอง และแนวทางปฏิบัติในวิถีเพศแบบรักต่างเพศตามที่ครอบครัวเข้าใจ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างอื่นๆ มีส่วนสัมพันธ์กับการสร้างสรรค์อัต ลักษณ์ทางเพศของบุคคล และกำกับแนวทางการเลือกใช้ชีวิตของบุคคล แยกแยะ สิ่ง queer ที่คิดว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติตามเพศที่ตนถือครอง ซึ่งเกิดจากการบูรณา การความรู้เกี่ยวกับตนเองกับความรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ เรื่องเล่า และการใช้ชีวิตของปอสะทอนภาพของวัยรุ่นผู้ชายที่สร้างอัตลักษณ์ทางเพศผ่าน ปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างที่มีความสำคัญในแต่ละช่วงชีวิตที่สัมพันธ์กับเรื่องเพศ โดยเฉพาะอาศัยความรู้ที่ได้มาจัดการกับชีวิตของตนในการใช้ชีวิตเพศของผู้ชาย แบบรักต่างเพศ

ปออาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม พ่อเป็นคนมีความรู้ในสายการแพทย์ ส่วนแม่เป็นแม่บ้าน ปอมีพี่น้องสามคนเป็นผู้ชายทั้งหมด อายุไล่เลี่ยกัน ห่างกันประมาณคนละ 2 ปี ปออายุ 19 ปี เป็นลูกคนกลาง พี่น้องของปอดำเนินตามรอยเท้าพ่อในด้านการเรียน ส่วนปอเรียนมหาวิทยาลัยคนละแนวทางเพราะเรียนไม่เก่ง เข้าเรียนในคณะที่ตนเองสนใจด้วยโควตานักกีฬา ส่วนใหญ่เวลาต้องการอะไรปอมักจะขอจากแม่ ปอสนิทกับแม่มากกว่าพ่อ สามารถคุยกับแม่ได้ทุกเรื่อง พ่อค่อนข้างเข้มงวดและดุ จึงทำให้ปอรู้สึกเกร็งมากกว่า หากจะขออะไร พ่อจะให้จนขวยหาเอง ปอมักจะสอนปอและพี่น้องในเรื่องต่างๆ อย่างเปิดกว้าง

ความรู้เรื่องความสัมพันธ์ชายหญิง

พ่อของปอแนะนำเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย เพราะเห็นว่าโตแล้ว ในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้หญิงพ่อสอนว่า “ต้องให้เกียรติผู้หญิงและอย่าทำร้ายผู้หญิง” นอกจากนี้ ยังสอนให้สังเกตลักษณะที่ดีของผู้หญิงว่าควรจะเป็นอย่างไร “พ่อผมสอนอย่างหนึ่งว่า ผู้หญิงมีห้าอย่างที่ที่ดีคือ หนึ่งการศึกษา สองเป็นคนดี สามฐานะครอบครัว พ่อแม่เขาเป็นอย่างไร อันที่ห้าคือเรียนรู้ด้วยกัน” ครอบครัวของปอยยอมรับความจริงที่ว่าวัยรุ่นมีโอกาสมีเพศสัมพันธ์ได้ จึงไม่ได้คิดว่าเป็นเรื่องเสียหายที่จะแนะนำลูกให้มีความสัมพันธ์ที่ปลอดภัย แม้เป็นผู้สอน เพราะสนิทสนมกันจึงไม่เคอะเขิน แม่เน้นเรื่องป้องกันโดยกำชับปอให้ดูแลตนเองหากไปมีเพศสัมพันธ์กับใคร และกำชับว่าต้องดูแลไม่ให้คูของปอตั้งครรภ์ด้วย การสั่งสอนของพ่อและแม่มีผลต่อความคิดของปอ ทั้งในแนวทางการปฏิบัติทั่วไปกับเพศตรงข้ามและในความสัมพันธ์เชิงเพศประเวณี แม้บางครั้งในช่วงเรียนมัธยมศึกษาที่ปอรู้สึกมีอารมณ์เพศกับผู้หญิงที่ชอบ แต่ปอก็คิดว่าไม่ควรแสดงออกอย่างประเจิดประเจ้อ “คือผมเป็นคนให้เกียรติผู้หญิงอยู่แล้ว เราจะไปนั่งจูบ กอด ดูดปาก อะไรมันก็ไม่ใช่ใจ”

นอกจากการอบรมของพ่อแม่ ปอยังได้ความรู้จากการเรียน เนื่องจาก ปอเรียนสายวิทยาศาสตร์จึงได้เรียนวิชาชีววิทยา ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับร่างกาย อย่างละเอียด เช่น เรียนรู้ว่าอวัยวะเป็นอย่างไร แต่พอเล่าว่าวิชาสุขศึกษา สอนเรื่อง “เพศธรรมดา” และไม่เพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตจริงนอกห้องเรียน เพราะในสังคมมีคนหลากหลาย ตั้งแต่เห็นแก่ตัว นิสัยดีและไม่ดี ไม่เหมือน ในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัยที่จะพบคนในวงจำกัดและคุ้นเคยกัน ทำให้ เรียนรู้ว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร นอกจากนี้ ที่โรงเรียนก็ไม่ได้ให้ความรู้เรื่อง เพศสัมพันธ์และการป้องกัน เช่น ถุงยางอนามัย เพราะอาจารย์ส่วนใหญ่ใน โรงเรียนมักเห็นว่าการสอนให้ใส่ถุงยางอนามัย “น่าเกลียดจนเกินไป”

การเรียนรู้เรื่องเพศและนำไปใช้จริงของปอได้มาจากกลุ่มเพื่อน จากการคุยเปิดเผยกันตามประสาเด็กผู้ชายในลักษณะที่เรียกว่า “การแซว” ซึ่งเป็น การเรียนรู้อย่างเป็นกันเองระหว่างเพื่อน การแซวทำให้ปอได้ความรู้เรื่องวิธีการใส่ถุงยางอย่างชัดเจน

คือมันแซวกัน เพื่อนมันแซวกัน “เฮ้ย! มึงใส่เป็นหรือเปล่า” อะไรอย่างนี้ ตอนแรกผมก็ใส่ไม่เป็น เอาจริงๆ ผมก็ใส่ไม่เป็น แต่ว่าคือมันแซวกัน “ไหนมึงใส่ยังไง?” เราก็เรียนรู้ไป ว่าใส่ต้องบีบหัวก่อนนะ อันนี้ลงมา ใช้นิ้วใหม่ อันนั้นคือวิธีที่ถูก ถ้าเกิดเราไม่บีบอย่างนี้ คือ น้ำ บางทีอากาศ มันอยู่ในนั้นล่ะก็... แต่ว่าถ้าเกิดมีอีกอย่างหนึ่ง เพื่อนมันก็แซวกัน “เฮ้ย! มึงใส่สองถุงหรือเปล่าวะ” คือถ้าเราใส่สองถุงรวมกัน โอกาสที่มันจะ ติดเชื่อมันก็มีมากกว่า เพราะว่าถุงมันเสียดสีกันอาจจะทำให้ถุงแตกได้

การแซวกันนั้นรวมถึงเรื่องของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วย ดังนั้น เมื่อเพื่อนๆ แซวว่า “มึงเป็นเอดส์หรือเปล่า” ทำให้ปอต้องรีบไปตรวจเลือดไว้บ้าง ด้วยอิทธิพลจากเพื่อนๆ ที่ไปตรวจกันหมดแล้ว การเล่นกีฬาก็นับว่ามีส่วนดี ที่ทำให้ปอดูแลตนเองให้ร่างกายแข็งแรง สอนให้ปอรับผิดชอบต่อตนเอง รู้จัก แยกแยะ มิวนัย รวมทั้งรู้จักป้องกันตนเองเพื่อจะได้ไม่เป็นโรค ปอชี้ให้เห็น

ถึงความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพและการกีฬาว่า “เราต้องสุขภาพแข็งแรง เพราะเราแข่งขันเกี่ยวกับสุขภาพเราด้วย”

ความหมายของความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม

ปอเริ่มมีแฟนในช่วงมัธยมต้น เนื่องจากเป็นนักกีฬาของโรงเรียนจึงมีโอกาสไปแข่งขันกีฬาในงานต่างๆ ทำให้มีเด็กผู้หญิงมาสนใจ โดยเด็กผู้หญิงเป็นฝ่ายติดต่อก่อน ซึ่งปอคิดว่าต้องวางตัวพอสมควรเพราะเด็กคนนั้นเป็นรุ่นน้องในโรงเรียนเดียวกัน เมื่อคุยกันมากขึ้น ปอรู้สึกชอบพอจึงตกลงคบเป็นแฟน ความสัมพันธ์ระหว่างปอกับแฟนดำเนินไปได้ประมาณ 1 ปี ปอก็เลิกด้วยสาเหตุหลักคือ “เบื่อ” เนื่องจากว่าแฟนคอยติดตามปออยู่ตลอดเวลา “ผมไม่ชอบผู้หญิงตามจิก ไหน? ทำอะไร? อยู่ที่ไหน?” ซึ่งทำให้ปอรู้สึกว่าไม่มีอิสระและขาดความเป็นส่วนตัว

การมีคนรักสำหรับปอหมายถึงการที่คนสองคนอยู่ด้วยกันและปรึกษากันได้หากมีเรื่องทุกข์ร้อนใจ ให้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเวลาที่รู้สึกตกต่ำหรือไม่มีใคร ซึ่งปัจจุบันเวลาพูดถึงแฟน คนมักจะมุ่งไปที่การมีเพศสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว ในการเลือกแฟนปอจะมีกระบวนการคัดเลือกขั้นต้นหรือสกรีนก่อน ดูทั้งนิสัยใจคอและความจริงใจ เพราะปอเคยพบว่าผู้หญิงบางคนตั้งใจหลอกผู้ชายเพื่อให้ชื่อของต่างๆ ให้ ส่วนปอนั้นถ้าจะคบกันก็ต้องเอาความดีมาแลก

ปอเล่าว่าการมีความสัมพันธ์กันระหว่างวัยรุ่นไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของความรักเสมอไป และแต่ละคนก็ให้ความหมายความรักไม่เหมือนกัน บางคนอาจจะให้ความหมายว่าเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ที่ดี ส่วนบางคนอาจจะเห็นว่าเป็นเรื่องของ การแลกเปลี่ยน ปอยกตัวอย่างประสบการณ์ของเพื่อนทั้งผู้ชายและผู้หญิงรุ่นราวคราวเดียวกันว่า มีทั้งที่ผู้ชายปกอลอกผู้หญิงและผู้หญิงปกอลอกผู้ชาย กรณีเพื่อนผู้ชาย เป็นคนมีเงินและมีแฟนคนหนึ่ง แต่แฟนของเพื่อนกลับไปคบกับผู้ชายอีกคนหนึ่งซึ่งปอแอบไปเห็นเข้า ปอบอกเพื่อนแต่เพื่อน

ไม่เชื่อ ภายหลังจากปอจึงพาไปดูให้เห็นกับตา ทำให้เกิดการทะเลาะกันระหว่างเพื่อนกับแฟนของเขา อย่างไรก็ตาม เพื่อนยังเลือกที่จะให้เงินผู้หญิงเพราะคิดว่าอย่างไรก็เป็นแฟนกันและส่งสารผู้หญิงที่ไม่มีเงิน

ส่วนเพื่อนสนิทผู้หญิงอีกคนหนึ่ง ที่บ้านมีฐานะดีมาก เรียกได้ว่าเป็นเด็กเรียน แต่พอเรียนจบและเข้ามหาวิทยาลัยก็เปลี่ยนไป ไปรักกับเพื่อนผู้ชายคนหนึ่งที่อยู่จอกอย่างไม่มีลิมลิมิตาและอยู่ด้วยกัน ซึ่งปอเชื่อว่าเขามีเพศสัมพันธ์กันแล้ว เพราะอยู่ด้วยกันในห้องเดียวเป็นปี เนื่องจากเป็นห่วง ปอจึงถามเพื่อนผู้หญิงคนนั้นตรงๆ ซึ่งเพื่อนก็ยอมรับ แต่สิ่งที่ปอไม่ชอบก็คือผู้ชายคนนี้นิสัยไม่ดี ขอเงินผู้หญิงไปเป็นหลักแสนซึ่งเพื่อนของปอก็ยอมให้ไป

นอกจากนี้ ยังมีกรณีพี่ชายปอ ที่ค่อนข้างเรียบร้อย หน้าตาจัดว่าดีและเรียนเก่ง จึงมีผู้หญิงมาชอบมากมาย ซึ่งเขามักจะนำเรื่องแฟนมาปรึกษาพูดคุยกับปอ ให้ช่วยดูผู้หญิงและให้ความเห็นว่าเป็นอย่างไร ปอมีความรู้สึกไวกับลักษณะของคน ผู้หญิงบางคนพยายามคบกับพี่ชายเพราะต้องการ “จับ” พี่ชายของตน ในจำนวนนั้นปอเคยพบมาแล้วคนหนึ่ง จึงเตือนพี่ชายเพราะรู้สึกว่าผู้หญิงเป็นคน “มีพิษมีภัย” ในสายตาของปอ ถ้าผู้หญิงเป็นคนไม่ดีแล้วคนนั้นจะไม่น่าสนใจและไม่น่าคบ ปอสะท้อนความรู้สึกของตนว่า “ผมมีเซ็นส์อย่างหนึ่งสามสี่คนละ คือพี่ผมพามาให้ผมดู แล้วมีแบบครั้งหนึ่งพาไปแข่ง (กีฬา) ด้วยแต่ว่าผมแข่งอยู่ ผมมาเอาของที่อึดจรรยา ผมเจอหน้าผู้หญิงคนนี้ ผมขนลุกพริบ ไม่รู้เป็นอะไร แล้วสักพักพี่ผมก็บอกว่า คนนี้ดีดายนะ”

การบริโภคในชีวิตเพศของวัยรุ่น

การเริ่มสร้างความสัมพันธ์ของวัยรุ่นมักจะเริ่มจากการพูดคุยโดยการใช้อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ เช่น การแชทผ่านอินเทอร์เน็ต การใช้มือถือแบบเครือข่ายที่คุยสื่อสารกันในกลุ่ม เมื่อปอเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาก็อยากได้โทรศัพท์เช่นกัน แต่พ่อแม่ไม่ให้ เนื่องจากปอมีเงินส่วนตัวที่ได้จากการแข่งกีฬาจึงแอบซื้อโทรศัพท์เพื่อเอาไว้คุยกับแฟน ปอไม่นิยมเปลี่ยนมือถือโดยไม่จำเป็น เว้นแต่ใช้เทคโนโลยี

ทันสมัย จึงเป็นการบังคับให้ต้องหาซื้อโทรศัพท์รุ่นใหม่ๆ เนื่องจากมีระบบติดต่อสื่อสารแบบกลุ่มที่พิมพ์ข้อความคุยกับเพื่อนๆ ได้โดยไม่เสียค่าโทรศัพท์ สำหรับปอโทรศัพท์มีประโยชน์โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในที่ห่างไกล “เพื่อนเล่นเยาะด้วย แล้วก็แบบเวลาไปไหนมาไหนคุยกันได้ ไม่ต้องโทรหากัน...มีประโยชน์ใหม่ก็มีนะ ถ้าเกิดเราอยู่ไกลๆ กันไม่มีเบอร์ แต่มีพิน (pin) เพื่อนคุยกันได้”

สถานที่เที่ยวกลางคืน เช่น ผับ และบาร์ เป็นที่สังสรรค์ของเพื่อนและการสร้างความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามในหมู่วัยรุ่นที่มีระดับ เวลาไปเที่ยวผับหรือไปเที่ยวกลางคืนตามที่ต่างๆ เป้าหมายของวัยรุ่นชายจำนวนไม่น้อยที่พอเห็นคือไปหาผู้หญิง บางครั้งถูกใจกันก็ชวนไปมีเพศสัมพันธ์กัน อย่างที่เรียกว่าเพศสัมพันธ์ชั่วข้ามคืน ไม่มีการคบกันต่อเนื่อง การสานสัมพันธ์ขณะไปเที่ยว เช่นนี้ฝ่ายชายมักจะเข้าไปทักทายฝ่ายหญิงที่สนใจ หรือเรียกว่า “เข้าไปชนแก้วแล้วขอเบอร์ (โทรศัพท์)” ทำให้พอคิดว่า การคบกันเป็นแฟนของวัยรุ่นในปัจจุบันเป็นเรื่องของความต้องการมีเพศสัมพันธ์เป็นหลัก

ผู้หญิงที่พบเวลาไปเที่ยวสามารถคบหากันเป็นแฟนจริงๆ ได้ยาก เพราะพอไม่แน่ใจว่าผู้หญิงเหล่านี้จะเป็นคนดีหรือไม่ และต้องการคบผู้ชายเพื่อหวังผลประโยชน์หรือสิ่งตอบแทนหรือไม่ พอสรุปตามความเข้าใจของตนให้ฟังว่าเงื่อนไขของการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงเกิดได้ในสองสถานการณ์คือ ผู้หญิงต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์ด้วยความเต็มใจ กับผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ขณะที่ไม่มีสติ เช่น กินเหล้าเมา อย่างไรก็ตาม ยังมีบางโอกาสที่ผู้หญิงโศกเศร้าพบกับผู้ชายไม่ดี ใช้ความรุนแรงและทำร้ายผู้หญิงเพื่อหวังมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งพอไม่เห็นด้วยและรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่เลวร้าย พอเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบกับตนเองให้ฟังว่า “...มีจ๊ คือไปผับ ลากผู้หญิงมีตลอด มีแบบ...ผู้หญิงหน้าตาดีมากไปจีบเขา ชวนเข้าห้องก็ไปแต่ไม่ยอมมีอะไรด้วย ...ต่อย่ทองทีเดียวเลย”

เงื่อนไขในการมีความสัมพันธ์ทางเพศ

บางครั้งการมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามอาจเกิดขึ้นชั่วข้ามคืนเพียงครั้งเดียว แต่ในการมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้งพยายามป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย เพราะกลัวติดเชื้อและการตั้งครรภ์ของฝ่ายหญิง นอกจากนี้ แม้ว่าปอเป็นผู้ชาย แต่ก็ต้องรู้เรื่องของผู้หญิงด้วยเช่นกัน ทั้งเรื่องสรีระร่างกาย ระยะเวลาที่ปลอดภัย และวิธีการคุมกำเนิดของผู้หญิง ซึ่งปอคิดว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้ “อันนี้ผมเรียนรู้เลยนะ คือถามว่าระยะเวลาปลอดภัยที่สุดคือช่วงไหน คือช่วงประจำเดือน ถ้าเกิดเรามีอะไรช่วงประจำเดือน ถามว่ามันท้องไหม ไม่มีทาง”

ปอยังได้เรียนรู้ประสบการณ์ของเพื่อนในการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ผู้หญิงต้องกินภายในระยะเวลา 5 ชั่วโมงหลังจากมีเพศสัมพันธ์ ปอยกตัวอย่างกรณีนี้ว่า เพื่อนเคยประสบปัญหาเรื่องผู้หญิงที่คิดว่าต้องการ “จับ” เขา แต่เขาก็แก้ไขด้วยการออกอุบายให้ผู้หญิงกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ปอเล่าว่า

ผมไม่รู้ว่าคุณผู้หญิงจะจับเพื่อนผมหรือเปล่านะ คือเพื่อนผมรู้ทันและรู้มากด้วย มันก็สอนผม ก็คือมันไปแตกในเสริจู๊บ เพื่อนผมรู้ละ เพื่อไม่กินยาคุม ถ้าเกิดกินยาคุมฉุกเฉินมัน 5 ชั่วโมง ภายใน 5 ชั่วโมงเอาอยู่ แต่ว่าถ้าเกิดไม่กินภายใน 5 ชั่วโมงก็ต้องไปกินยาคุมปกติ แต่ผู้หญิงไม่ยอมกิน มันก็เลยซื้อน้ำส้มมา ไปกินข้าวกัน ใส่น้ำส้ม บดยา (คุมกำเนิดฉุกเฉิน) ใส่น้ำส้ม...

การใช้ชีวิตเพศในวันข้างหน้า

ปอคิดว่าคนที่ปอเป็นผู้ชายและอายุน้อย อาจจะยังไม่ถึงเวลามีครอบครัว เพราะยังใช้ชีวิตไม่คุ้ม ตอนนี้ปอเริ่มรู้สึกกับเรื่องการมีแฟนเปลี่ยนไป เมื่อก่อนนี้ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายตามปอ แต่ช่วงที่ผ่านมากลับกลายเป็นปอตามผู้หญิงที่ตนเองชอบ แฟนของปออายุมากกว่า ซึ่งคบกันได้เพราะความคิดของปอเป็นผู้ใหญ่จึงคุยกันเข้าใจ แฟนปอเป็นคนมีความคิดและมีความเป็นผู้นำ อาจเป็นเพราะเป็นพีคนโต ปอรู้สึกถึงความผูกพันที่มีต่อแฟนและรู้สึกหึงหวงโดยผู้หญิงไม่รู้ตัว

พอจะพยายามโทรศัพท์หาผู้หญิงและติดตามตามสารทุกข์สุกดิบ แต่ระยะหลัง การติดต่อขาดหายไป พอพยายามคิดในแง่ดีว่าอาจเป็นเพราะงานยุ่ง หรือไม่ บางทีผู้หญิงอาจคิดว่าอายุและวิถีชีวิตแตกต่างกัน คนหนึ่งกำลังเรียนปริญญาตรี แต่อีกคนหนึ่งทำงานแล้ว แวดวงสังคมต่างกันจึงอาจไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้

พอและเพื่อนบางคนคิดว่าคนที่ เป็นแฟนกันและรักกันจริงไม่จำเป็นต้อง มีเพศสัมพันธ์กันได้ ถ้ายังไม่ถึงเวลาที่เหมาะสม พอและเพื่อนบางคนยอม ไม่มีเพศสัมพันธ์กับแฟน แต่อาศัยการไปเที่ยวตามสถานอาบอบนวดหรือ “ล่องอ่าง” เป็นทางออกแทน พอเคยรับรู้ประสบการณ์ของเพื่อนที่มีเพศสัมพันธ์ กับผู้หญิงและตั้งท้องเมื่อทั้งคู่อายุประมาณ 18 ปีแต่ผู้หญิงไม่ต้องการเก็บลูกไว้ ทำให้พอคิดว่าถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดกับตนเองบ้างจะทำอย่างไร พอมีทางออก ให้ตัวเอง 2 ทาง ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายผู้หญิงที่ตนมีความสัมพันธ์ด้วย ถ้าหากไม่รักผู้หญิงคนนั้นพอคิดว่าคงขอให้ทำแท้ง แต่หากรักผู้หญิงคงขอให้ เก็บเด็กเอาไว้ อย่างไรก็ตามก็ คิดว่าการที่ผู้หญิงบางคนใช้การมีเพศสัมพันธ์กับ ผู้ชายเป็นเครื่องมือต่อรองให้ผู้ชายยอมอยู่ด้วยเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง สำหรับพอ เพศสัมพันธ์ไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุดในความสัมพันธ์รักของเขา

2. เพศวิถีตามบรรทัดฐานความเป็นหญิง

การกำกับตัวเองของบุคคลให้ใช้ชีวิตเพศตามกรอบกฎเกณฑ์ของรัก ต่างเพศ ถูกอธิบายด้วยอำนาจในการจัดกระทำตนเอง (bio-power) บุคคล จะควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ของสังคม สำหรับผู้หญิงแล้ว ความคิด ทางวัฒนธรรมที่สร้างความเป็นผู้หญิงมีความสำคัญในการสร้างและผลิตซ้ำ ความหมายของการเป็นผู้หญิงให้กับบุคคล มาตรฐานของความเป็นผู้หญิงดี ในกรอบรักต่างเพศภายใต้วาทกรรม เช่น รักนวลสงวนตัว รักเดียวใจเดียว และ ข้อห้ามทางวัฒนธรรมต่างๆ (taboo) เช่น ไม่สำส่อน ไม่สำมะเลเทเมา ไม่เที่ยว กลางคืน ไม่แต่งตัวยั่วยวน ถูกผลิตสร้างผ่านพื้นที่ทางสังคมต่างๆ ทำให้ผู้หญิง มีกรอบความคิดที่เชื่อว่าเป็นเหตุเป็นผลในการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิต

รวมทั้งการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของผู้หญิงแบบรักต่างเพศ นำสู่เส้นทางของการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของผู้หญิงดี ทำให้เกิดความรู้สึกผิดหากก้าวล้ำเส้นขอบเขตที่ถูกขีดไว้สำหรับการเป็นผู้หญิงดีภายใต้นิยามทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ภายใต้วิถีเพศแบบรักต่างเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่เป็นธรรมชาติถูกกำหนดให้เป็นเรื่องระหว่างคู่ตรงข้ามเท่านั้น การมีความปรารถนาทางเพศกับเพศเดียวกันกลายเป็นเรื่องไม่ชอบธรรม เรื่องเล่าของพัชนำเสนอให้เห็นปฏิบัติการของบรรทัดฐานทางสังคมเรื่องเพศ ที่ทำให้พัชต้องตีกรอบควบคุมตนเองตลอดเวลา

พัชเป็นนักศึกษาหญิงอายุ 19 ปี พักอยู่ในหอพักของสถานศึกษาแห่งหนึ่ง พ่อแม่ของพัชมีรายได้ไม่มากนัก รวมกันสองคนประมาณ 1 หมื่นบาทต่อเดือน แต่บ้านที่พัชอาศัยเป็นของตนเอง ทำให้ไม่ลำบากมากนัก การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของพัชคือจากเด็กนักเรียนก้าวมาสู่ศึกษามหาวิทยาลัย มีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้น รู้จักคนมากขึ้น ขณะเดียวกันก็พบเหตุการณ์ต่างๆ ที่ทำทลายความเป็นตัวตนของพัชด้วยเช่นกัน

พ่อแม่ของพัชค่อนข้างหัวโบราณและเลี้ยงดูพัชอย่างค่อนข้างเข้มงวด เมื่อเรียนมัธยมปลาย พ่อกับแม่ก็ไม่ให้ไปเที่ยวกับเพื่อนๆ ในโรงเรียน ทำให้พัชรู้สึกว่าตนเองไม่ค่อยรู้อะไร แต่พัชก็อยู่กับวิถีชีวิตแบบนี้ได้ คือไม่ฉันทนว่าต้องไปเที่ยว อาจเป็นเพราะพัชเข้าใจสถานการณ์ของทางบ้านที่สอนให้ประหยัดและการเดินทางไปเที่ยวนอกจากพ่อแม่จะห่วงแล้ว ยังมีเรื่องค่าใช้จ่ายตามมาด้วยอีก ที่บ้านไม่นิยมให้พัชแต่งตัวมาก เช่น แต่งตัวเปรี้ยว หรือแต่งตัวโป๊ เช่น ใส่กางเกงขาสั้นมากและเสื้อคอกลึก ซึ่งพัชคิดว่าการแต่งตัวเช่นนั้นไม่เหมาะสม ดังนั้น ถึงพัชจะใส่กางเกงขาสั้นอย่างวัยรุ่นคนอื่น แต่ความสั้นก็ประมาณหัวเข่าเท่านั้น

อีกประการหนึ่งพ่อกับแม่เป็นห่วงอนาคต เพราะพัชเล่าว่าเพื่อนตั้งครกภัก์ในวัยเรียนกันมาก สุดท้ายต้องออกจากโรงเรียนไปแต่งงานบ้าง แต่ดูเหมือนเขาจะไม่มีความสุข นอกจากนั้นเพื่อนบางคนที่เคยรู้จักกัน แต่ออกจากโรงเรียน

กลางคืนเพราะเรื่องเช่นนี้จะรู้สึกละเอียดใจ เวลาพบกันโดยบังเอิญ ต่างคนต่างก็ไม่กล้าทักกัน เพราะไม่รู้ว่าจะทักกันอย่างไรถึงเหมาะสม พัชจึงรู้สึกว่าการกระทำที่พลาดพลั้งในวัยเรียนทำให้ผู้หญิงหมดอนาคต “ตอนที่หนูเรียน ม.ต้น มีเยอะ...เป็นเพื่อนรุ่นเดียวกันแต่ว่าอยู่คนละห้อง เขาก็ออกไป ไม่ได้มาเรียน” เมื่ออย่างเข้าวัยรุ่น พัชสงสัยการตั้งครรภ์ของเพื่อนและไม่เข้าใจว่าเพื่อนต้องประสบกับอะไร พัชตั้งคำถามว่า “ทำไมท้องแล้วไม่เรียนหนังสือ” ภายหลังเมื่อโตขึ้น พัชเริ่มเปลี่ยนแปลงความคิดจากเดิม โดยเชื่อว่ามนุษย์มีโอกาสพลาดพลั้งได้ แต่เมื่อเป็นผู้หญิงถ้าพลาดไปแล้วคือ “เสีย” จะถูกสังคมตีตราว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ต้องออกจากโรงเรียนเพราะมีกฎเกณฑ์บังคับ และผู้หญิงก็ได้รับความอับอายจากเรื่องเช่นนี้

ธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

เมื่อขึ้นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พัชจำได้ว่าโรงเรียนสอนเพศศึกษา แต่เป็นการพูดถึงสรีระของผู้ชายและผู้หญิงเป็นหลัก “ก็มีรูป มีหนังสือมาให้สอนว่า สรีระอย่างนี้ๆ นะ อวัยวะทางเพศอย่างนี้ ต่อมเพศอะไรอย่างนี้เป็นอย่างนี้ มันจะช่วยให้มีอารมณ์ทางเพศ มีอะไร มีวิธีแก้งังไ้ ไอ้ที่สำเร็จความใคร่ทางเพศ อะไรอย่างนี้ค่ะ” พัชกับเพื่อนๆ ไม่ได้รู้สึกเงินอายเพราะเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ขณะเดียวกัน พัชรู้สึกว่าเป็นเรื่องไกลตัวเสียด้วยซ้ำ พัชเล่าถึงความรู้สึกของตนว่า “ก็เฉยๆ ค่ะ เพราะรู้สึกมันไม่ได้มีอะไรเกี่ยว คือเรารู้ว่ามันคืออะไร ถึงเราไม่เคยทำจริง ไม่เคยทำกับใคร แต่ว่ามันเป็นเรื่องที่ไกลตัวอยู่ อะไรอย่างนี้ค่ะ” ควบคู่ไปกับการสอนเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน พัชรับรู้ว่าการมีเพศสัมพันธ์แบบชายหญิงเป็นอย่างไร เพราะเคยเห็นในโทรทัศน์ ถึงแม้จะไม่ได้หิวหรือและลงถึงการปฏิบัติ เพราะพัชไม่ค่อยสนใจภาพยนตร์ประเภทนั้น แต่ก็พอรู้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ทางเพศแบบสอดใส่เป็นเพศสัมพันธ์ที่เรียกว่าปกติ

แม่ไม่ได้คุยเรื่องเพศกับลูกอย่างลึกซึ้ง เพียงแต่เน้นให้พชดูแลตัวเอง ให้อึด เพราะในสังคมไทยนั้นหากเป็นผู้หญิงจะเสียหายมาก เนื่องจากยังยึดว่า พรหมจรรย์ของหญิงสาวเป็นเรื่องใหญ่ พชพูดถึงการสอนของแม่ว่า “แม่หนู ไม่ได้สอนเลย อย่างวันนี้แค่บอกว่าให้ดูแลตัวเอง คือแบบ...อย่าไปทำอะไร อย่างนั้นเด็ดขาด ถ้าสมมติว่าป้องกันแล้ว มีครั้งที่ 1 ครั้งต่อไปมันก็ต้องมี มันเหมือนกับการเสียไปแล้วค่ะ แล้วยิ่งเราเป็นผู้หญิงอย่างนี้ คือมันยากที่จะ กลับมา”

สำหรับพช ธรรมชาติของความเป็นเพศตามที่ได้รับการสั่งสอนมีผลต่อการสร้างมุมมองเรื่องความแตกต่างทางเพศ พชรู้สึกตะขิดตะขวงใจหากเห็นผู้ชายจูมมือผู้ชาย ถึงแม้จะสังเกตได้ว่าเขาเป็นแฟนกัน เพราะลักษณะท่าทาง และการพูดคุย รวมทั้งการเรียกอีกฝ่ายหนึ่งว่า “ตัวเอง” พชไม่ได้ต่อต้านเพียงแค่รู้สึกแปลก ขณะเดียวกันพชเชื่อว่าคนเพศเดียวกันรักกันได้ พชบรรยายความรู้สึกของตนในเรื่องนี้ว่า

เหมือนกับว่าความรักมันไม่ผิดใช่ไหมคะ เพศเดียวกันมันก็ดี ถ้าเป็นผู้หญิงมันก็ไม่ต้อง สำหรับหนู เป็นผู้ชายกับผู้ชายรู้สึกแบบแย่งยังงี้ไม่รู้ แต่คือเป็นผู้หญิงนะโอเค ผู้หญิงก็อีกคนหนึ่งเป็นทอมอีกคนเป็นดี แต่เลสเบี้ยนก็แยกไป ความรู้สึกหนู เลสเบี้ยนคือไม่ได้คบกันค่ะ คำว่าเลสเบี้ยนความรู้สึกเหมือนกับว่า เป็นผู้หญิงแต่แค่มิมาหอมแก้มกันมาอะไรกันอยู่นั้นะค่ะ แต่ถ้าทอมกับดีคือเหมือนเขารักกันจริง

การได้เห็นคนที่มีเพศวิถีที่แตกต่างมากขึ้น ทำให้พชค่อยๆ รับรู้ความหลากหลายเรื่องเพศ พชจึงปรับมุมมองใหม่โดยมองว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ “ถ้าเป็นเพื่อน เราก็มองเป็นเรื่องขำๆ บอก อู๋ แฟนหน้าตาดี อะไรแบบนี้ ก็จะแซว แต่ถ้าเป็นคนอื่นมันก็ เรายอมรับได้ ไม่ได้แอนตี้แบบนี้ค่ะ คือเขาก็รักของเขาให้หรือเปล่า เราก็มองให้เป็นเรื่องธรรมชาติ” ที่พูดว่าคนเพศเดียวกันรักได้ เพราะพชได้เคยเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนด้วย

พัชเคยเล่น MSN แล้วพบรักกับทอมบอย พัชรู้สึกดีกับเขาจนพูดได้ว่าเป็นแฟน พัชรู้สึกว่าคนเป็นทอมบอยเข้าใจผู้หญิงได้ดีเพราะเป็นผู้หญิงเหมือนกัน ถ้าผู้หญิงต้องการอะไรคนที่ เป็นทอมบอยก็สามารถทำให้ได้ตามต้องการ นอกจากนี้พัชเชื่อว่าคนที่ เป็นทอมบอยเป็นมาแต่กำเนิด ไม่ได้เป็นเพราะผิดพลาดในเรื่องความรักกับผู้ชายที่คนมักจะมอง แต่พัชก็ไม่อาจคบกับแฟนทอมบอยได้อย่างยั่งยืน เพราะพัชยังอยู่ภายใต้ความคิดทางสังคมที่เชื่อว่าผู้หญิงต้องเป็นแฟนกับผู้ชาย และพัชมักจะคิดถึงเรื่องคบเป็นแฟนอย่างละเอียดรอบคอบตามกฎหมายเกณฑ์ทางเพศในสังคม สุดท้ายต้องเลิกกันไปเพราะพัชคิดว่าคงเป็นไปได้ *“เขาเหมือนผู้ชาย เสียงเขาก็เหมือนผู้ชายนะคะ แต่คือพอนึกถึงอีกทีปั๊บ มันคงเป็นไปได้ เพราะเป็นผู้หญิง”*

การกำกับตนเองในการใช้ชีวิตวัยรุ่น

พัชมีแฟนเป็นเพื่อนรุ่นเดียวกันตั้งแต่เรียนหนังสือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตอนอายุประมาณ 16 ปี การทำความรู้จักกันเริ่มจากฝ่ายชายมาดักรอที่หน้าห้องเรียนเพื่อขอเบอร์โทรศัพท์คุยกัน ทั้งสองคนใช้เวลาช่วงทำความรู้จักคุยโทรศัพท์นานมากตั้งแต่ 2 ทุ่มจนถึงเที่ยงคืน จนทำให้รู้ว่าพัชและแฟนมีญาติที่รู้จักกัน แม่ของแฟนมีลูกชายคนเดียวและรักพัชเหมือนลูกคนหนึ่ง เมื่อมีแฟนทำให้พัชรู้สึกว่าต้องแต่งตัวให้ดูสวยน่ารักแบบผู้หญิง พัชจึงเลือกใส่กระโปรงซึ่งทำให้รู้สึกต้องระวังตัวมากขึ้น เวลาทำอะไรต้องระวังจึงทำให้พัชดูสภาพเรียบร้อย เมื่อพบกับแฟนพัชจะยิ้มให้สวยและพูดให้เพราะที่สุด พัชจะพูดเช่นนี้เป็นปกติกับแฟนและไม่ได้เป็นการเสแสร้ง แฟนของพัชก็ตอบรับด้วยการพูดลงท้ายด้วยครับ

เมื่อออกจากโรงเรียนเพื่อเรียนต่อในระดับสูงขึ้น พัชและแฟนสอบได้ที่เดียวกันและมาอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย เพื่อนใหม่ของพัชมีทั้งเพื่อนที่เพื่อนพูดจาหยาบๆ ซึ่งดู “แรง” แต่พัชรู้สึกว่าจริงใจกว่าเพื่อนที่พูดจาเรียบร้อย พัชมีทั้งเพื่อนเที่ยวและเพื่อนเด็กเรียน บุคลิกของเพื่อนสองประเภทนี้ไม่เหมือน

กัน เพื่อนชอบเที่ยวมักเป็นคนสนุกสนาน ถ้าทำงานด้วยกันก็ทำให้มีความสุข มีสังคม และไม่ละเลยตัวเอง แต่เพื่อนเรียนส่วนใหญ่เห็นแก่ตัว เอาแต่เรียน ไม่สนใจกิจกรรมหรืออย่างอื่น การคบเพื่อนทั้งสองประเภททำให้พชเข้าใจคนมากขึ้น และปรับตัวโดยนำเอาส่วนดีของคนทั้งสองประเภทมาประกอบกันเป็นแนวทางของตน “มีทั้งข้อดีข้อเสียทั้งสองอย่าง ข้อดีของการเที่ยวเก่งก็คือ อธิษาศัยดี พุดเก่ง เข้าสังคม ช่วยงานเพื่อน บางคนที่ตั้งใจเรียนแต่เห็นแก่ตัว ก็เอาความขยันเรียนของเขามา มันก็ได้”

ใกล้หอพักของพชมีสถานที่เที่ยวกลางคืนที่วัยรุ่นไปเดินรำและดื่มกินกัน ส่วนในสถานศึกษานั้นไม่อนุญาตให้นำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เข้ามา และถึงแม้จะให้จัดกิจกรรมก็คงไม่ “สนุก” เท่ากับไปเที่ยวโดยไม่ถูกควบคุม ดังนั้น ถ้าเลือกไปเที่ยวก็ต้องรู้จักดูแลตนเอง เพื่อนชวนพชไป “ผับ” ซึ่งทั้งๆ ที่ไม่เคยเห็น พชรู้สึกว่ผับเป็นเหมือนแหล่งมั่วสุม มีแต่เหล้า เบียร์ ผู้หญิงผู้ชายจับคู่คุยกัน ที่พชเห็นมีทั้งผับที่ดูหรูหราถ้าไปเที่ยวต้องแต่งตัวดี และผับธรรมดาใส่กางเกงขาสั้นก็เข้าไปได้ พชรู้สึกว่ผับไม่ใช่สถานที่ที่ดีเท่าไรนักสำหรับผู้หญิง แต่การได้ไปผับก็เหมือนกับการได้ย่างก้าวเข้าไปในพื้นที่ใหม่ของผู้ใหญ่หรือคนที่โตแล้ว เพราะมีเครื่องดื่มจำพวกแอลกอฮอล์ขาย ทำให้รู้สึกสนุกสนาน มีอิสระ ไม่เหมือนครั้งที่เป็นักเรียน

พชออกจากที่พักไปผับประมาณ 4 ทุ่ม ไปกับเพื่อนเป็นกลุ่มและแต่งตัวธรรมดา เมื่อเข้าไปข้างในพชเห็นคนเดินรำดื่มเหล้าดื่มเบียร์ พชรู้สึกว่คนในผับอยากจะทำอะไรก็ทำ อยากจะเดินรำก็เดิน พชเห็นผู้หญิงหน้าตาดีคนหนึ่ง เดินรำอยู่ ผู้ชายก็ยืนมอง “ผู้หญิงหน้าตาดีหน่อย ผู้ชายยืนมอง และผู้หญิงเด่นๆ น้อย ผู้ชายก็ตามไปล้อม” พชรู้สึกว่การไปเที่ยวกลางคืนลักษณะนี้มีความเสี่ยง เพราะมองไม่เห็นว่ใครเป็นใคร นอกจากนี้ยังมีคนเมาเหล้าด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ชายมักจะค่อแข็ง ส่วนผู้หญิงจะเมมาเหล้าง่ายกว่า จึงมีโอกาสที่จะถูกพาไปโดยไม่รุ้ตัวได้

คือเรายังเด็ก คือครั้งแรกที่ไปก็แบบมันเสียวมาก การเที่ยวกลางคืน มันไม่เห็นหน้ากัน มันเห็นแค่เวลาเดินเป็นยังไง ยิ่งมาแต่ละคนยิ่งแบบ ไปกันใหญ่เลย แล้วยิ่งผู้ชาย เขาจะมีสติหน่อย คือเขาจะดึงมา เหมือนกับว่าพระเจ้าสร้างผู้ชายให้มาแบบกินเหล้าแล้วไม่เมื่อง่าย ไม่รู้ละ อันนี้คือส่วนใหญ่ที่หนูคิด แต่ผู้หญิงนี่จะเมื่อง่าย และส่วนใหญ่ผู้ชายจะเป็นฝ่ายพาผู้หญิงไป แต่คือผู้หญิงก็ไม่ได้

พี่เชื่อว่าถ้าอยากไปเที่ยวเช่นนี้ต้องมีสติตลอดเวลา ดังนั้น เมื่อเพื่อนที่ไปเที่ยวด้วยกันสอนให้ลองดื่มแอลกอฮอล์ไว้บ้างจะได้ไม่ถูกมอมเหล้า พี่ก็เถียงว่า “ถ้าไม่ไปเสียอย่างจะโดนไหม”

เงื่อนไขในการรักษาตัวรอดของพี่คือการครองสติให้มัน ต้องรู้ว่าทำอะไรอยู่และหากมีอะไรเกิดขึ้นต้องรู้จักหลบหลีก รู้จักปฏิเสธ เช่นหากมีผู้ชายเสนอเครื่องดื่มให้ กระนั้นก็ดี พี่คิดว่าแม้จะเชื่อว่าเอาตัวรอดได้ แต่ก็อาจเกิดเหตุการณ์เหนือความควบคุมได้เช่นกัน เมื่อตระหนักรู้เช่นนี้แล้ว พี่ก็ดำเนินตนเองและนึกถึงแม่ว่าถ้าแม่รู้เข้าจะว่าอย่างไรบ้าง ถึงแม้จะไม่ได้ทำอะไรเสียหายก็ตาม พี่จึงคิดว่า “พอ ครั้งเดียวจบ” ถึงแม้พี่จะรู้สึกว่าจะไปเดินราในที่แห่งนี้สนุก แต่ก็คิดว่าไม่ควรมาเลย เพราะผับที่พี่พบเห็นไม่ต่างกับที่จินตนาการเอาไว้

บทเรียนครั้งแรกในผับทำให้พี่กลับมานั่งทบทวนว่า การไปเที่ยวกลางคืนไม่เหมาะสำหรับผู้หญิงดี ๆ เมื่อเข้าไปก็เหมือนกับเสียคนแล้ว “ใช่ เพราะเราเป็นผู้หญิงด้วยค่ะ คือความรู้สึกหนูนะ ถ้าไปแบบนี้บ๊อบ ความรู้สึกเหมือนกับว่า อี้ ไปผับมาเธอ คือดูเราเสียไปเลย ความเป็นผู้หญิงนะค่ะไม่ใช่ หนูก็เลยรู้สึกแบบ ยังมาพูดกันในห้องว่า รู้สึกไม่ดีเลยไปมาครั้งแรกอะไรอย่างนี้ ทำเหมือนเราเหมือนเป็นคนไม่ดี” นอกจากนี้เวลาไปเที่ยวพี่จะรู้สึกขัดแย้ง ใจหนึ่งอยากสนุกตามประสาวัยรุ่น อีกใจหนึ่งก็นึกถึงพ่อแม่ “นึกถึงหน้าพ่อแม่ค่ะ แบบนี้มันไม่ดี คือไปก็คิดถึงเขาตลอด เขาเตือนว่าอย่าไปไหน แต่คือสักครั้งหนึ่ง”

เมื่อคิดถึงหน้าพ่อแม่แล้ว พชก็คิดว่าตนเองหยุดเรื่องนี้ได้ ประกอบกับพ่อแม่ไวใจ พชจึงคิดว่าต้องทำตัวให้ดีให้สมกับความไว้วางใจของพ่อแม่

การกำหนดใจตัวเองภายใต้กรอบความสัมพันธ์รักต่างเพศ

พชเห็นและได้ยินมามากเกี่ยวกับผลเสียของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือการยังไม่มีวุฒิภาวะรวมทั้งความรับผิดชอบเพียงพอที่จะดูแลอีกชีวิตหนึ่งที่จะกำเนิดขึ้นมา การมีวินัยบังคับตนเองให้อยู่ในกรอบบรรทัดฐานทางเพศเสมือนการฝึกความอดทนในเรื่องเพศ พชถูกฝึกให้มีวินัยในการใช้เงิน ถูกกำกับในการใช้ชีวิตทั้งเรื่องการแต่งตัว การเที่ยว ทำให้พชอยู่ได้โดยไม่ต้องการอะไรมากนัก ของต่างๆ ที่วัยรุ่นคนอื่นๆ เห็นว่าจำเป็น เช่นโทรศัพท์ พชก็ไม่เคยคิดว่าต้องได้และต้องมีหือ เพียงขอให้ใช้ติดต่อสื่อสารได้ก็พอเดือนหนึ่งๆ พชเสียค่าโทรศัพท์ประมาณ 300 บาท บางเดือนใช้น้อยกว่านั้น การเดินทางไปเรียนหนังสือก็ไม่ต้องเสียค่ารถ เพราะใช้รถจักรยานแทน

พชเรียนวิชาด้านการพยาบาล ดังนั้นเพื่อนผู้ชายซึ่งเรียนที่อื่นจึงโทรศัพท์มาปรึกษาเรื่องส่วนตัว สอบถามถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง และเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะหากผู้หญิงท้องจะทำอย่างไร พชให้คำแนะนำตามที่รู้ว่า ต้องดูแลฝากครรภ์ให้ถูกต้องและไม่ควรทำแท้งเพราะเป็นบาป ถ้าจะมีเพศสัมพันธ์ก็ขอให้คิดให้ถี่ถ้วน ถึงกระนั้นพชก็ไม่สามารถตอบคำถามของเพื่อนได้ทั้งหมด พชไม่ได้ใส่ใจเรื่องนี้ในชั้นเรียนมากนักเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว

ก็บอกว่าถ้าท้องจริงๆ อย่าเอาเด็กออก ก็คือให้เหมือนว่าเขาก็เป็นลูกเรา อะไรอย่างนี้ ให้เก็บไว้ และบอกพ่อบอกแม่ ไปฝากครรภ์ปกติ ก็คือดูแลปกติทุกอย่าง คือไม่ได้รังเกียจอะไร ในเมื่อเราตั้งใจที่จะทำแล้วมันมีขึ้นมา เราก็ต้องดูแล เพราะถ้าเอาออกมันเป็นการทำบาปอย่างนี้ค่ะ... เพื่อนก็ถามหนูว่า รู้จักหน้า 7 หลั่ง 7 โหม หนูก็บอกเรียนมาแต่จำไม่ได้ เพราะหนูไม่เคยมี หนูก็เลยแบบไม่ได้ใส่ใจอะไร แต่อันนี้เสียตรงที่ว่าไม่รู้จะอธิบายให้เขาฟังยังไง ครั้งต่อไปอาจจะพลาดได้

นอกจากนี้ พัทธ์พยายามถามเพื่อนว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศกับแฟนแล้วหรือไม่ โดยแนะนำให้ชะลอไว้ก่อน และอย่าให้คิดถึงเด็กให้มาก เพราะเด็กคือมนุษย์คนหนึ่ง พัทธ์เตือนเพื่อนว่า “เด็กที่เกิดมานะ ไม่ใช่ตุ๊กตา เป็นคน มีชีวิต ต้องกินต้องใช้อีกเยอะ”

ประมาณ 2 ปีที่คบกับแฟน พัทธ์เคยเห็นคนท้องในวัยเรียนและหมอดอนาคต เคยได้ยิน/เคยเห็นเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่างๆ เช่น หนองใน ดูแล้วรู้สึกว่าการชกแย่งแย่ง ทำให้พัทธ์เชื่อในความสัมพันธ์ทางเพศที่ป้องกันโดยการใส่ถุงยางอนามัย พัทธ์ไม่เคยคิดจะมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเรียน แม้ว่าแฟนจะเคยรบเร้าบ้าง แต่พัทธ์ก็บอกอย่างชัดเจนว่าให้อดทนรอ เจื่อนใจหนึ่งก็เพราะพัทธ์เชื่อในเรื่องเพศสัมพันธ์หลังการแต่งงาน และแฟนก็รู้ว่าพัทธ์คิดอย่างไร และอีกเจื่อนใจหนึ่งก็เพราะแฟนกลัวพ่อแม่ของพัทธ์มาก จึงไม่กล้าทำอะไรเกินขอบเขตที่ทางบ้านของพัทธ์จะยอมรับได้ พัทธ์คิดว่าตนเองยังไม่พร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นความพร้อมตามกฎหมายเกณฑ์และแนวปฏิบัติของสังคม พัทธ์พูดถึงความตั้งใจของตนเองว่า “ยังไม่มีความพร้อมตอนนี้ ยังไม่มีเลย... ต้องเรียน ต้องแต่งงาน ตามประเพณีทุกอย่าง”

การเตรียมความพร้อมเรื่องเพศให้กับคนรุ่นใหม่

พัทธ์เชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่จะทำให้คนคิดได้ว่าอะไรควรหรือไม่ควรทำในความสัมพันธ์ระหว่างเพศ นอกจากนี้ การคิดถึงบุคคลที่สำคัญในชีวิตคือพ่อแม่และครอบครัว เรื่องอื่นๆ เช่น การเงิน และการเรียน จะช่วยให้การปฏิบัตินอกกลุ่มนอกทางลดลงเพราะยังไม่มีความพร้อม อย่างไรก็ตาม การเสริมพลังให้เยาวชนเช่นนี้อาจยังไม่เพียงพอ แม้จะเรียนมาเท่ากันแต่นำไปใช้ไม่เหมือนกัน เพราะการรับรู้ของบุคคลต่างกัน ดังนั้นเมื่อห้ามไม่ได้ก็ต้องหาวิธีการป้องกัน

พัทธ์มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์และโรคต่างๆ พอสมควร ปกติพัทธ์ไม่ค่อยออกไปเที่ยวกับเพื่อนฝูง มักจะอยู่บ้านและยึดถือคำสั่งสอนของ

พ่อแม่อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ การรับรู้ประสบการณ์ของเพื่อนมัธยมศึกษาที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้น ต้องทำแท้ง หรือออกจากโรงเรียนมาแต่งงานหรือเลี้ยงลูก ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้รู้สึกขยาดกับชีวิตเช่นนั้น พัชจึงเลือกที่จะชะลอการมีประสบการณ์ทางเพศ อย่างไรก็ตาม พัชตระหนักว่าตนเองเป็นคนที่มีความรู้ในเชิงทฤษฎีเท่านั้น หากไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในอนาคต เช่น มีเพศสัมพันธ์ขณะไม่พร้อม พัชก็เชื่อว่าถ้าบอกแฟนให้ป้องกัน เพราะยังจำได้ดีกับสิ่งที่เคยพบเห็นมา “ถ้ามีจริงๆ ก็ต้องป้องกันค่ะ แต่สำหรับหนูคืออย่ามิดึกว่าเพราะมันอาจจะพลาดได้ คือ หนูกลัวมากเลย รู้สึกกลัวมากเพราะว่าชีวิตเราไม่เคยมี ไม่เคยทำอะไรแบบนี้ ถ้าเกิด...ไม่รู้อะไรค่ะ ส่วนใหญ่การมีบุตรก่อนวัย หรือว่ายังเรียนไม่จบอย่างนี้ ทุกคนจะแย่มากเลยในชีวิต”

3. ปฏิบัติการเพื่อยืนยันความเป็นชาย

ในสังคมรักต่างเพศบุคคลต้องแสดงอัตลักษณ์ทางเพศให้ชัดเจนเป็นที่ประจักษ์ เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของทั้งสังคมและตนเอง การวางแผนทางปฏิบัติในสังคมของบุคคลเพศชายและเพศหญิงไม่เหมือนกัน และบุคคลที่ไม่เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติจะถูกลงโทษตั้งข้อสงสัยและตั้งคำถาม ทำให้ต้องยืนยันความเป็นผู้ชายของตนในกรอบที่ขอบธรรมของความเป็นเพศ ตั้งแต่การแต่งตัว ภาษา ท่าที กิจกรรมตามเพศ เช่น การเล่นกีฬาที่รุนแรงใช้พลังกำลัง การดื่มเหล้าเมายา ลักษณะนิสัยที่ชอบความท้าทายแข่งขันกัน เป็นต้น เพื่อสะท้อนให้เห็นความเป็นชาย นอกจากนี้ ในความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ความปรารถนาทางเพศและความสัมพันธ์เป็นไปได้เพียงกับเพศตรงข้ามเท่านั้น การมีแฟนมีเพศสัมพันธ์ หรือมีคู่ที่เป็นเพศตรงข้าม นับเป็นการยืนยันให้คนรอบข้างรู้ถึงอัตลักษณ์ทางเพศของตน

วิน ถูกตั้งคำถามแต่เด็กเพราะภาพลักษณ์ภายนอกที่คนมองเห็นไม่ชัดเจน การอยู่ในกลุ่มเพื่อนผู้ชายและใช้ชีวิตไปกับการสังสรรค์เที่ยวเตร่ยามค่ำคืนได้สร้างอัตลักษณ์ทางเพศของวิน ปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่และกับผู้คนเป็นทั้งการยืนยัน

อัตลักษณ์ความเป็นชายของวิน ซึ่งเป็นมากกว่าสิ่งที่ถูกให้ความหมายโดยทั่วไปว่าเป็นการแสดงนิสัยหรือพฤติกรรมของผู้ชายชอบเที่ยว นอกจากนี้ ยังทำให้เห็นถึงการจัดลำดับชั้นของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในพื้นที่กิจกรรมของผู้ชายด้วย วัฒนธรรมการบริโภคของวัยรุ่นได้เปิดทางให้วินแสดงความเป็นชายของตนได้ง่ายขึ้น

วินเป็นชายหนุ่มอายุประมาณ 20 ปี กำลังเรียนระดับมหาวิทยาลัย ใช้ชีวิตร่วมกับแฟนมาประมาณ 4-5 ปี โดยที่ครอบครัวของวินและแฟนรับรู้มาตลอด ความสัมพันธ์ของทั้งสองคนเริ่มต้นจากการเป็นเพื่อนที่คบหา รู้จักกันในโรงเรียนเดียวกันตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 4 เมื่อมีโอกาสเข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาที่กรุงเทพฯ ทั้งคู่ก็มาเช่าห้องพักอยู่ใกล้กัน แต่ด้วยความที่วินขลุกอยู่กับแฟนเป็นประจำ ทั้งสองจึงเห็นว่าควรย้ายเข้ามาอยู่ด้วยกันจะทำให้มีความสุขมากกว่า จึงคืนห้องพักที่เดิมพักกันอยู่คนละห้องมาอาศัยอยู่ในห้องเดียวกัน

เมื่อเข้ามหาวิทยาลัยชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงไป อาจเป็นเพราะการที่วินกับแฟนยังเป็นผู้ใหญ่ไม่พอที่จะอยู่กินกันแบบสามีภรรยา และการย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ทำให้วินพบกับความตื่นเต้นต่างๆ และแสงสีในเมืองใหญ่ วินเข้ากรุงเทพฯ พร้อมกับเพื่อนๆ ที่คบหาสนิทสนมเรียน ถึงแม้จะไม่ได้เรียนในสถาบันเดียวกัน แต่ด้วยความสนิทสนมรู้จักกันจึงนัดพบกันเป็นประจำ กลุ่มของวินไม่ชอบเล่นเกมสเหมือนวัยรุ่นคนอื่น แต่ชอบเที่ยวเตร่มากกว่า ส่วนใหญ่แล้ววินกับเพื่อนเที่ยวกลางคืนและดื่มเหล้าเป็นประจำ นอกจากนี้ก็ไปดูภาพยนตร์ ฟังเพลงบ้าง ทำให้ชีวิตคู่ของวินเกิดปัญหา

แสดงอัตลักษณ์ทางเพศด้วยกิจกรรมแบบผู้ชาย

ตั้งแต่เด็ก วินหน้าตาสะอาดสะอ้าน มีพี่สาว 2 คน เมื่อเป็นเด็กวินนั่งเล่นตุ๊กตากับพี่ๆ โดยไม่ได้แบ่งแยกว่าเป็นของเล่นของผู้หญิงหรือผู้ชาย วินจำได้ว่าของเล่นมีทั้งตุ๊กตาและหุ่นยนต์ นอกจากนี้ ยังเล่นเดินแบบกับพี่ผู้หญิง บางครั้ง

ทำให้วินสับสนและสงสัยว่าตนเองเป็นกะเทยหรือไม่ แต่วินรู้ตัวเองว่าไม่ใช่เพราะวินชอบผู้หญิง “เราก็มืดคิดแล้วว่าเราเป็นหรือเปล่า แต่ผมคิดว่าผมไม่ใช่เพราะว่าผมชอบผู้หญิง ผมมีความรักครั้งแรกคิดว่าตั้งแต่ ป.1 เลย...จริงๆ ไปแอบชอบเฉยๆ ผมก็ว่าผมจะเป็นตุ๊ดได้ไงในเมื่อผมชอบผู้หญิง ชอบมากเลยนะผู้หญิงคนนี้ ผมก็คิดว่าไม่ใช่” วินยังถูกตั้งข้อสงสัยจากผู้หญิงที่สนใจและมาขอเบอร์โทรศัพท์ โดยมักจะถูกถามว่า “เป็นเกย์หรือเปล่า” เพราะวินมักจะไปเที่ยวกับเพื่อนผู้ชายเป็นกลุ่ม ด้วยความที่สนิทและรักกันมากจึงแสดงออกอย่างเปิดเผย ซึ่งค่อนข้างยากจะเห็นผู้ชายทั่วไปแสดงออกเช่นนั้น วินเล่าว่า “เขาจะถามว่า เป็นเกย์หรือเปล่า เพราะชอบไปกับเพื่อนผู้ชาย บางทีก็อดกันบ้าง หอมแก้มกันบ้าง อะไรอย่างนี้” วินเชื่อว่าผู้ชายมีหลายแบบ มีทั้งที่เข้มแข็งและอ่อนไหวง่าย แต่ไม่ใช่กะเทยหรือเกย์ “อย่างผู้ชายผมก็มีหลายแบบนะ ก็อ่อนไหวบ้าง บางคนก็เข้มเลยอย่างที่บอก อย่างผมก็ไม่เข้มเต็มร้อยนะ”

วินนับได้ว่ามีฐานะพอสมควร แต่ละเดือนค่าใช้จ่ายรวมค่าที่พักประมาณ 13,000 – 15,000 บาท แต่ถ้าเดือนนั้นมีวันพิเศษ เช่น วันเกิด ค่าใช้จ่ายจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 20,000 บาท วินมักใช้ของมีหยัหรือที่ทำให้รู้สึกว่าคุณมีระดับการใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและข้าวของเครื่องใช้ เช่น นาฬิกา มือถือ ทำให้วินรู้สึกว่ามีความมั่นใจในตนเอง ขณะเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ก็ดูเหมือนเป็นสิ่งดึงดูดผู้หญิงให้มาสนใจวินด้วย วินไม่นิยมใช้ข้าวของเงินทองมาหลอกล่อผู้หญิง เพียงแต่เป็นคนคุยสนุก และดีมีเหล่าแล้ววินจะมีอารมณ์ขัน วินเชื่อว่าเพราะเหตุนี้ผู้หญิงจึงมาชื่นชมตนเอง

เพื่อนๆ ของวินที่กินเที่ยวด้วยกันพบกันเป็นประจำสัปดาห์ละ 3-4 วัน วินชอบอยู่กับเพื่อนจนรู้สึกว่าเป็นคนติดเพื่อนและใช้จ่ายกับเพื่อนมาก เพื่อนบางคนก็ไม่มีเงินมากเท่าวิน วินพูดถึงตนเองว่า “ผมให้เพื่อนมาก ผมคิดว่าเพื่อนหายาก แล้วมันก็มีความสุขมากกว่าอยู่กับแฟน” เพราะได้พูดคุยสังสรรค์เป็นตัวของตัวเองอย่างเปิดเผย กลุ่มของวินไม่ค่อยชอบไปในสถานที่เที่ยวที่เปิดเพลงเสียงดัง วินและเพื่อนจะเสียค่าเหล้าสัปดาห์ละครั้ง ซึ่ง 70% เป็นค่าเหล้า

ราคาแพง เมื่อสั่งเหล้ามาแล้ววินจะช่วยจ่ายกับเพื่อนหรือแชร์กัน การแชร์นั้นไม่จำเป็นต้องให้เท่ากัน ใครมีมากก็จ่ายมากมีน้อยก็จ่ายน้อย แต่ขอให้ได้ช่วยกัน บางครั้งวินกับเพื่อนจ่ายค่าเหล้าสูงถึงขวดละ 7,000 บาท เช่น ในงานวันเกิด นอกจากเพื่อนกลุ่มนี้วินยังมีเพื่อนใหม่ที่คบหากันอยู่ 1 คน มาจากจังหวัดเดียวกัน วินไม่ค่อยคบเพื่อนใหม่และคบคนยาก เพราะวินไม่ค่อยไวใจคน เนื่องจากเคยพบว่าบางคนที่มาคบด้วย ต้องการคบเพื่อหลอกให้วินเลี้ยงเท่านั้น

เมื่ออยู่ท่ามกลางเพื่อนผู้ชาย การพูดคุยก็ไม่พ้นเรื่องผู้หญิง มักจะเล่าว่าใครมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงมาบ้าง แต่ก็เพียงเป็นการบอกเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ไม่ลงรายละเอียด พูดคุยเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเก่งของตน ซึ่งมีนัยของการแข่งขัน แสดงออกความเป็นชาย การวัดว่าใครเก่งในเรื่องนี้ขึ้นกับว่าผู้หญิงเป็นใคร ถ้าเป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือในสาขาวิชาชีพที่กลุ่มเพื่อนให้คุณค่า ก็จะรู้สึกว่ามีใจมากขึ้น เช่น พยาบาล เกษษ แพทย์ ขณะเดียวกัน การวางตัวกับผู้หญิงแต่ละประเภทไม่เหมือนกัน คนไหนที่ตนและเพื่อนให้คุณค่ามากก็จะไม่กล้าทำอะไรร่วมมาก

เวลาเที่ยวกลางคืนวินพบผู้หญิงหลากหลาย ตั้งแต่ผู้หญิงที่มาหลอกกินเหล้าฟรี โดยเฉพาะเวลาเปิดเหล้าราคาแพง ซึ่งวินจะไม่เกรงใจผู้หญิงประเภทนี้และไล่ไป ผู้หญิงเที่ยวไม่เก่งซึ่งส่วนใหญ่จะดูภูมิฐานและมาเที่ยวกลางคืนกับเพื่อนๆ ผู้หญิงด้วยกันเป็นบางครั้ง กลุ่มนี้มักจะนั่งนิ่งๆ และพวกเที่ยวเก่งกร้านโลก มักจะชอบเดินรำ เมามายและแต่งตัวโป๊ ซึ่งวินเรียกว่า “พวกสายเดี่ยว” วินยึดถือเกณฑ์ทางสังคมเรื่องเพศในการตัดสินผู้หญิงว่า ผู้หญิงดีต้องเรียบร้อย แต่งตัวดี เป็นบรรทัดฐานในการเลือกพูดคุย หรือคบกับผู้หญิงเมื่อเที่ยวกลางคืน

นอกจากเพื่อนๆ จะรวมกลุ่มกันเพื่อพูดคุยสังสรรค์ ก็ยังช่วยเลือกสรรผู้หญิงที่เข้ามาทำความรู้จักสัมพันธ์ด้วย เพราะตระหนักว่ามีผู้หญิงที่ไม่น่าคบมีอยู่ไม่น้อย วินเล่าว่า “...ค่อนข้างที่จะสแกนให้กันด้วยซ้ำ เวลาที่ผมจะมีแฟน เขาจะสแกนประวัติให้หมดเลย คือค่อนข้างที่จะรักกันและเป็นห่วงกันมาก” นอกจากนี้ วินจะไปค้นหาตามเฟซบุ๊กเพื่อตรวจสอบข้อมูลของผู้หญิงก่อนว่า

เรียนอยู่ชั้นอะไร มีแฟนหรือยัง เพื่อเป็นการรักษาหน้าของตนเวลาไปสร้างความสัมพันธ์กับผู้หญิง เพราะวินรู้สึกเงินอายุ ผิดกับตอนที่เป็นเด็กกว่านี้ ถ้าต้องการจีบผู้หญิงจะใช้วิธีไปดักรอ แช่ว หรือขับรถตาม ถึงแม้วินและเพื่อนๆ จะชอบเที่ยวเตร่และดื่มเหล้า แต่ก็ไม่ทิ้งการเรียน วินไม่ปิดบังผู้ปกครองเรื่องการใช้ชีวิตของตน และพูดถึงตนเองให้ฟังว่าเป็นคนอย่างไร “...ส่วนใหญ่ร้าย แต่ว่าอยู่ในสายตา กินเหล้าเราก็บอก”

การใช้ชีวิตระหว่างเรียนในสถานี่ใหม่และมีกลุ่มเพื่อนเก่าเที่ยวเตร่ด้วย

การใช้ชีวิตระหว่างเรียนในสถานี่ใหม่และมีกลุ่มเพื่อนเก่าเที่ยวเตร่ด้วย ทำให้วินกับแฟนมักไม่ได้ทำอะไรร่วมกัน เช่น เวลาตื่นนอน และการออกจากที่พัก การคบเพื่อน/กลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ แม้จะอยู่ด้วยกันและพบกัน ในเวลาเย็น เมื่ออยู่กับแฟนวินรู้สึกว่ามีความสุขจากการใช้ชีวิตด้วยกัน กินข้าวด้วยกัน วินเชื่อเสมอว่าตนเองรักแฟน ซึ่งในความหมายของวินคือมีความผูกพันกันและให้เกียรติ วินไม่เคยคิดจะเลิกกับแฟน แต่ด้วยความเอาแต่ใจตนเองของแฟนทำให้มักทะเลาะกัน วินให้เหตุผลว่าต้องไปหากก็เพราะเบื่อ วินจึงมักไม่อยู่ที่พักแต่ออกไปกับเพื่อนๆ การเที่ยวทำให้วินมีโอกาสพบปะผู้หญิงมากมาย และเข้าไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนใหม่อยู่เรื่อยๆ ซึ่งบางครั้งแฟนก็ตามไปจับได้เพราะมีคนบอก

วินยอมรับว่าส่วนหนึ่งของปัญหาในการมีคู่คือความเจ้าชู้ แต่วินก็ไม่เคยเลิก วินเล่าว่า “ก็โดนจับได้ ก็มีคนใหม่ มีทุกเดือน” วินให้ความหมายของคนเป็นกิ๊กว่า “เป็นคนทีกินข้าวด้วย เที่ยวด้วย แต่ไม่ใช่แฟน อาจจะนอนด้วย แต่ไม่ใช่แฟน ไม่ใช่คนที่ผมรัก แค่อชอบ” ต้องใช้เวลาคบกันร่วมเดือนถึงจะเข้าข่ายคนที่เป็นกิ๊ก “อันนั้นมันต้องสนิทพอ คือกิ๊กไม่ได้ว่าคบ 7 วัน มีอะไรกันเลย มันต้องเป็นเดือน เพราะว่าถ้าโผล่มา 2-3 วันแรกมีอะไรกันเลย ผมก็ไม่เอา” อย่งไรก็ดี การเป็นแฟนหรือกิ๊กนั้น วินแยกแยะตั้งแต่เริ่มแรกของการมีความสัมพันธ์กันแล้ว ผู้หญิงที่ถูกจัดว่าเป็นกิ๊กจะมีความสัมพันธ์ทางเพศ

รวดเร็วกว่าแฟน วินบรรยายว่า “ก็อย่างมีอะไรแล้วด้วย มีเรื่องเช็กส์ด้วย แล้วก็เรื่องการออกตัวมันจะไม่เหมือนกัน แฟนกับกิก ก็มันออกตัวไว สปอร์ต เราทำอะไรเลย แต่แฟนมันต้องคิดเยอะกว่านี้” นิยามที่วินใช้เป็นนิยามของผู้ชาย เพราะวินเชื่อว่าผู้หญิงนั้นมีความต้องการที่จะผูกมัดผู้ชายเมื่อมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นเขาจึงไม่คิดว่าผู้หญิงส่วนใหญ่จะยอมรับว่าตนเองเป็นกิ๊กของคนอื่น

วินเลือกผู้หญิงที่จะคบหาด้วยพอสมควร ถึงจะไม่ชอบมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิงที่เพิ่งพบได้เพียง 2-3 วัน แต่วินก็ไม่ปฏิเสธความต้องการของผู้หญิงที่พามาด้วย “...ก็มันนอนด้วยกัน เราเหมือนว่าอยากมีอะไร แต่เราไม่ชอบผู้หญิงแบบนี้” ขณะที่เพื่อนจะเลือกมากกว่า วินใช้คำพูดว่า “...พวกเพื่อนนี้จะคิดกว่า บางทีเลือกพวกพยาบาล เด็กเกสซ์ อะไรอย่างนี้ พวกนั้นค่อนข้างจะเลือกหน่อย”

หากจะจีบผู้หญิง วินจะบอกกับเขาตรงๆ ว่าสับสนหรือ ดึ่มเหล้า และเที่ยวบ่อย หากรับได้ก็ไปด้วยกันได้ วินจะทำให้เห็นชัดเจน เช่น สับสนหรือให้ดูต่อหน้า ซึ่งผู้หญิงจำนวนไม่น้อยแสดงออกว่ารับไม่ได้ วินคิดว่าควรจะให้ผู้หญิงรู้เสียก่อนตั้งแต่แรก ดีกว่ามารู้ภายหลังว่าตนเองเป็นอย่างไร

การเลือกการปฏิบัติในการมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม

ในการมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้หญิงนั้น วินให้น้ำหนักกับสองเรื่องคือ ไรศติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการป้องกันการตั้งครรภ์ อย่างไรก็ตาม วินจัดลำดับความสำคัญให้ไรศติดต่อเป็นสิ่งทีวินกลัวที่สุด วินไม่ต้องการทำให้ผู้ปกครองเสียใจหากต้องเสียชีวิตเพราะไรศนี้ “ผมกลัวเอ็ดส์ ผมเสียตาย พ่อแม่เลี้ยงเราตามเวลา เรามาตายเอาที่สิ่งพวกนี้ ผมไม่ชอบ” นอกจากนี้วินยังไม่ต้องการให้ฝ่ายหญิงตั้งครรภ์ด้วย

วินปฏิบัติกับคนเป็นกิ๊กและแฟนต่างกัน เนื่องจากเชื่อว่าผู้หญิงที่เป็นแฟนนั้นถูกเลือกมาแล้วอย่างดี เพราะแต่ละคนจะเรียบร้อย และเชื่อว่าผู้หญิงเหล่านั้นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับเขาทั้งนั้น จึงมั่นใจว่าไม่มีไรศติดต่อทาง

เพศสัมพันธ์ ดังนั้นวินจึงไม่ป้องกัน วินเล่าถึงแฟนของตนที่คบกันมาว่า “แต่ละคน เขาเรียบร้อย ดูแล้วเขาอยู่บ้านตลอด เขาไม่ได้นอกใจ ผมก็เลยไม่ใส่” วินกลัวโรคเอดส์มากกว่ากลัวเรื่องการตั้งครรภ์ สำหรับผู้หญิงที่วินจัดว่าเป็นเพียงกิ๊กของเขา เขาจะไม่ยอมไม่ใช้ถุงยางอนามัยในระหว่างมีความสัมพันธ์ ยกเว้นกรณีที่เลี่ยงไม่ได้ซึ่งมีน้อยมาก เช่น ไม่ได้มีสำรองเอาไว้ และถ้าเกิดขึ้นวินก็จะกังวล ส่วนการป้องกันการตั้งครรภ์ สำหรับแฟนวินจะใช้วิธีการที่เชื่อว่าปลอดภัยคือ หลั่งข้างนอก “ผมว่าถ้าหลั่งนอกเปอร์เซ็นต์มันน้อย อาจจะไม่ถึง 5 เปอร์เซ็นต์”

มีบางกรณีเช่นกันที่มีการต่อรองเรื่องการใส่ถุงยางในเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงที่วินไม่ถือว่าเป็นแฟน แต่ไม่ใช่ผู้หญิงต่อรองขอให้วินใส่ หากแต่วินต่อรองผู้หญิงให้ใส่ถุงยางอนามัย ซึ่งวินจะยินกรานอยู่อย่างนั้น “ผมก็บอกใส่ถุงยางก่อน เขาก็เหมือนเซ็งๆ ผมก็ใส่ ผมกลัวมากเลย แล้วยังเป็นครั้งแรกด้วย ที่มีอะไรกันกับผู้หญิงคนนั้น ผมก็ไม่ว่าจะมาไม่ไหน ผมก็ใส่เลย” วินมีคำถามด้วยว่าเพราะอะไร แต่ก็ไม่ได้รับคำตอบ คำถามนั้นยังวนเวียนอยู่ในใจว่า “ถ้าไม่มีอะไร ทำไมไม่ใส่”

การเรียนรู้เรื่องเพศและการปฏิบัติในชีวิตจริง

วินมีเพศสัมพันธ์กับแฟนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยไม่มีใครสอน เพราะรู้สึกว่าเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ วินไม่ค่อยได้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาจากโรงเรียน แต่ได้จากหนังสือการ์ตูนโป๊ คลิปปวีดีโอ และการศึกษาด้วยตนเอง เวลาดูคลิปปวีดีโอแรกๆ นั้นวินคิดว่าเป็นเรื่องจริง แต่เมื่อโตขึ้นจึงเข้าใจว่าสิ่งที่ปรากฏในคลิปปเป็นการแสดงเท่านั้น

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นสำหรับวินไม่ใช่ของใหม่ เพียงแต่อาจไม่มีการเปิดเผยมากนักจึงไม่มีใครรับรู้ แต่ปัจจุบันวินคิดว่าความคิดเรื่องเพศสัมพันธ์หลังการแต่งงานเปลี่ยนแปลงไปหมดแล้ว วินยกตัวอย่างเพื่อนสมัยเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ต่างจังหวัดให้ฟังว่า “...ที่บ้านผมเป็นอย่างนั้น ส่วนใหญ่ใครเป็นแฟนกันก็ได้กัน”

ในการสอนเรื่องเพศ ผู้ปกครองของวินจะเน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง พ่อแม่ไม่ค่อยพูดแต่ให้วินเรียนรู้เอง เมื่อรู้ว่าวินเริ่มมีแฟนเป็นตัวเป็นตนแล้ว พ่อก็บอกให้ป้องกันโรคเอดส์และการตั้งครรภ์ รวมทั้งให้ความรู้สึกผิดชอบ ซึ่งวินต้องคิดต่อเองว่าต้องทำอะไร ส่วนแม่ ถ้าไม่ชอบผู้หญิงที่วินคบเป็นแฟนก็จะไม่ยอมรับและแสดงออกให้เห็น สำหรับแฟนคนที่อยู่ด้วยกัน พ่อแม่ของวินให้ความรักความเอ็นดูเหมือนลูก จึงไม่มีปัญหาในเรื่องการใช้ชีวิตร่วมกันเพราะอยู่ในสายตาผู้ใหญ่

ความที่วินชอบเที่ยวกินเหล้าทำให้บางครั้งไม่ได้สติ แต่เพื่อน ๆ จะคอยช่วยดูแล วินใช้คำว่า “เซฟ” โดยเพื่อนจะพากลับที่พัก “เมาแล้วเพื่อนลากกลับห้องตลอด เพื่อนเซฟมาก” วินเชื่อว่าหากมีคนเมามากและมีความสัมพันธ์แต่ไม่ใช่ดูงายไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะยังคงรู้ตัวอยู่ “ผมว่าน่าที่จจะรู้ตัวนะ เขายังมีแรงทำเลย แรงใส่ดูงายทำไมจะไม่ได้”

แฟนอยู่กับวินประมาณ 1 ปี ก็เริ่มถอดใจเพราะพฤติกรรมของวิน ช่วงแรกๆ แฟนคอยตามไปดู แต่ภายหลังแสดงอาการเฉยๆ เพราะระอากับการปฏิบัติตัวของวิน ในที่สุดก็เลิกรักกัน แต่ยังพักอยู่ห้องเดียวกัน นอนเตียงเดียวกันในฐานะที่เปลี่ยนจากแฟนเป็นเพื่อนได้ 3 เดือน แต่การอยู่อย่างนั้นทำให้ทั้งสองคนอึดอัดใจและแสดงอาการหึงหวง เพราะต่างคนต่างได้ยินการคุยโทรศัพท์กับแฟนใหม่ของมันและกัน วินจึงย้ายออกมาอยู่ต่างหาก

การเริ่มกลับมาใช้ชีวิต

เมื่อเลิกกับแฟน วินรู้สึกเสียใจกับการกระทำของคนที่ผ่านมา รู้สึกเหงาและไม่มีความสุข เนื่องจากความผูกพันที่อยู่ด้วยกันกับแฟนช่วงระยะเวลา 4-5 ปี วินรู้สึกว่าความสุขที่เคยใช้ชีวิตด้วยกันกับแฟนหายไปแล้ว จากที่เคยกินข้าวด้วยกันก็ต้องกินข้าวคนเดียว วินทำใจลำบากมากแม้กระทั่งทุกวันนี้

แต่ในช่วงนั้นการคลายทุกข์ของวินคือการเข้าหาสิ่งคุ้นเคยคือเหล้า วินดื่มเหล้าอยู่หลายวัน เมฆาหัวราน้ำ วินเล่าว่า “ผมกินเหล้าจนตาค้าง นอนไม่หลับ และช่วงนั้นเขาหนีผมไปนอนห้องเพื่อน ผมต้องอยู่ห้องคนเดียว กินเหล้าอยู่ห้องไปเที่ยวข้างนอก กลับมากินต่อ ไม่ได้หลับไม่ได้นอน จนไม่ได้โทรหาแม่”

เมื่อวินไม่ได้โทรศัพท์ แม่เป็นห่วงจนต้องเดินทางจากบ้านที่ต่างจังหวัด ซึ่งอยู่ทางภาคเหนือมาหาวินโดยไม่ได้บอกให้รู้ วินนึกย้อนถึงเหตุการณ์ในวันนั้นที่ตนเองกำลังจมอยู่กับความเสียใจ ดื่มเหล้ามาแล้ว 4-5 วัน แม่เปิดประตูห้องพักเข้าไปจึงพบกับภาพของวิน “ไม่มีใครอยากให้เห็นหรอก ภาพนั้น วันนั้นแม่บินมา ผมไม่รู้ เปิดห้องเข้ามา นอนเทแก้วเหล้าอยู่เลย ซ็อคเลยผม เครียดมาก” เมื่อแม่ซึ่งเป็นคนสำคัญในชีวิตเดินทางมาดูแลลูกชายด้วยความห่วงใยทำให้วินสำนึกได้ว่าแม่ต้องร้องไห้และลำบากกับตนในเรื่องไม่เป็นเรื่อง วินบรรยายความรู้สึกของตนว่า “ก็มานั่งเสียใจที่ตัวเองทำอะไรลงไป พอเริ่มทำใจได้ก็รู้สึกที่เราทิ้งเจ้าเหมือนกันเรื่องแค่นี้ แต่แม่ต้องมานั่งร้องไห้กับผมว่า ทำไม่ทำอย่างนี้ล่ะ ผมสงสารแม่มากกว่าผม เลยทำใจได้ ลำบากเขาบินมา มาถึงร้องไห้อย่างนี้” นอกจากนี้ วินยังมารู้ภายหลังอีกว่า แม่เดินทางไปที่บ้านแพนเก่าตอนปิดเทอม เพื่อไปสอบถามถึงสาเหตุการเลิกคบกัน เพราะแม่ก็รักแพนเหมือนลูกคนหนึ่ง จึงทำให้วินคิดว่าตนเองต้องตัดใจให้ได้ และเป็นความผิดของตนที่ทิ้งแพนก่อนเพื่อไปมีผู้หญิงคนอื่นเรื่อยๆ ซึ่งแม่ก็รู้ว่าวินผิดในเรื่องนี้

การที่ผู้ปกครองสอนวินโดยการบอกดี ๆ และไม่คอยดูดำทำให้วินเกรงใจ ทำให้วินคิดได้ว่าต้องทำอะไรกับชีวิตตนเอง เลิกกับแพนวินอยู่คนเดียว ทุกวันนี้วินอยากจะใช้ชีวิตอีกแบบหนึ่ง เพราะเริ่มรู้สึกเบื่อการเที่ยวเตร่ของตนเอง วินปรารถนาอยากจะเป็นคนใหม่ ในใจของวินอยากจะใช้ชีวิตเหมือนคนอื่น ๆ และเรียนต่อ “ผมอยากนอนอยู่ห้องเฉยๆ ประหยัดตั้งค้ำข้าง หรือว่านั่งอ่านหนังสือทุกวันๆ เหมือนคนอื่นเขาบ้าง”

4. การต่อต้านขัดขืนบรรทัดฐานเรื่องเพศในวัยเรียน

แม้ความเป็นเพศชายเพศหญิงในสังคมรักต่างเพศจะทำให้บุคคลเชื่อว่าต้องดำเนินชีวิตเพศตามกรอบที่กำหนด และสร้างให้บุคคลมีวิถีทางเพศแบบหนึ่ง แต่วิถีเพศนั้นไม่จำเป็นต้องมีแบบแผนตายตัว และไม่ใช้ทุกคนที่จะสยบยอมโดยไม่ตั้งคำถามหรือทำตามโดยไม่ขัดขืน โดยเฉพาะหากบุคคลมีเทคโนโลยีของตัวเองรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ตนต้องการและเหมาะสมกับตน บุคคลก็สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างรู้เท่าทันกติกาสังคมที่บีบรัดอยู่ กระบวนการสร้างตัวตนที่ขัดขืนต่อกฎเกณฑ์อาจเกิดจากความรู้จักตนเองของบุคคล และเปิดพื้นที่ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตเพศที่มองเรื่องเพศเป็นเรื่องเปิดเผยได้ ทำให้บุคคลใช้ชีวิตอยู่ในกติกาทางสังคมอย่างยืดหยุ่น เรื่องเล่าจากประสบการณ์การใช้ชีวิตของจอย สะท้อนภาพชีวิตของผู้หญิงที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ที่เลือกใช้ชีวิตที่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์แห่งเพศอย่างเข้มข้น

...หนูว่าชีวิตคุ้มมันไม่กลัวนะ ถ้าสอนกันดีๆ อย่างเรื่องเพศสัมพันธ์ ถ้าคุณบอกว่าไม่ป้องกันแล้วจะเกิดอะไร บอกไปตรงๆ เลยว่าป้องกันแล้วจะดีอย่างไร ถ้ามันให้ผู้หญิงป้องกันฝ่ายเดียว ผลเสียของผู้หญิงคืออะไร มีลูกไม่ได้ก็ว่าไป หรือผู้ชายจะยังไง คือต้องบอกทุกอย่าง เดี่ยวนี้เท่าเทียมกันแล้ว เพราะเดี๋ยวนี้หนูออกมาทำงานก็บอกว่าฉันทำงาน เธอไม่ได้ทำงาน ฉันมีเงินเดือน เธอว่าอะไรฉันไม่ได้นะ...

จอยพูดถึงเรื่องการมีชีวิตคู่ว่าต้องให้ความรู้ที่ครอบคลุม ไม่จำเป็นต้องปิดบังหรือทำให้รู้สึกว่าเป็นความน่ากลัว เพราะหากไม่ให้อะไรที่ครบถ้วนทั้งผู้ชายผู้หญิง สิ่งที่จะเกิดขึ้นก็มีแต่ปัญหาตามมาต่อตนเองและสังคม

จอยอายุได้ 19 ปี กำลังเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ อยู่กินกับแฟนมาแล้ว 2 ปี โดยที่พ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายรับรู้ จอยและแฟนพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ของแฟนโดยมีห้องส่วนตัวห้องหนึ่ง พ่อของจอยมีอาชีพก่อสร้างส่วนแม่เป็นแม่บ้าน แต่จอยกับพ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกันเพราะทั้งสองคน

อยู่ที่ต่างจังหวัด ส่วนพ่อของแพนก็ทำมาหากินลักษณะเดียวกันกับพ่อของจอย และแม่ก็เป็นแม่บ้านเหมือนกัน ต่างกันที่บ้านจอยค่อนข้างอนุรักษ์นิยม ส่วนที่บ้านแพนมีอิสระมากกว่า โดยเฉพาะในเรื่องเพศ หากนำวิถีชีวิตของจอย มาเทียบกับบรรทัดฐานในสังคม จอยอาจถูกมองว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศ ก่อนการแต่งงานและอายุน้อย แต่จอยคิดว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่พอสมควรแล้ว และครอบครัวยอมรับได้ จอยไม่เชื่อว่าการแต่งงานสำคัญ เป็นเพียงพิธีกรรม ที่ให้คนนอกรับรู้ สำหรับจอยการที่ครอบครัวรับรู้และชีวิตรักของจอยราบรื่น เท่านั้นก็เพียงพอแล้ว

...ถ้าเป็นความคิดของหนูนะ บางทีการแต่งงานกัน มันก็แค่พิธีหนึ่งที่ ประกาศให้ทุกคนรู้...มันไม่จำเป็นต้องประกาศให้คนนอกรู้ สำหรับหนู แค่กินข้าวในครอบครัวแล้วมีเพื่อนสนิทจริงๆ มา หนูขอแค่นี้ เรื่องงาน แต่งงานกับแพนก็เคยคุยกัน สรุปกันว่าไม่ได้ต้องการงานที่ต้องจัด ในโรงแรม 5 ดาว เราอยากไปเลี้ยงข้าวพระสงฆ์ที่โรงพยาบาลสงฆ์ อยากให้ผู้ใหญ่ให้พรเรา อยากให้เพื่อนสนิทมางานเราแค่นี้พอ จบ ไม่อยากได้อะไรมากมาย...

การสร้างวินัยของความเป็นหญิงผ่านกติกาของสถาบัน

จอยคิดไม่เหมือนที่ครูเคยสั่งสอนในโรงเรียนหรือที่แม่สอนให้จอยยอมรับ กฎเกณฑ์ต่างๆ ของความเป็นหญิงในสังคม ตั้งแต่เด็กจอยเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสหศึกษา และเปลี่ยนเป็นโรงเรียนสตรีล้วนในชั้นมัธยม ซึ่งมีกฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ มากมายที่พยายามหล่อหลอมจอยและเพื่อนๆ เป็นกุลสตรี มีกฎ เกณฑ์บางอย่างที่จอยรู้สึกว่ามันไม่สมเหตุสมผล เช่น การห้ามซอยผมสั้น ห้าม ไขว้มวยเก็น 8 นิ้ว ห้ามถักผมเปียก้างปลา จอยจำได้ว่าบางคนตัดผมสั้น เป็นทรงที่โรงเรียนไม่ยอมรับ ถูกไล่ออกโดยผู้ปกครองไม่สามารถเถียงได้ จอยและเพื่อนไม่เข้าใจว่าการซอยผมสั้นผิดอย่างไร ทำให้การเรียนตกต่ำหรือ อย่างไร คำตอบที่จอยได้รับจากครูคือ "ไม่มีศักดิ์ศรีในความเป็นผู้หญิง"

ในฐานะนักเรียนจอยจึงต้องพยายามมองโลกในแง่บวกและยอมรับกติกา เพื่อให้ตนเองผ่านพ้นข้อกัฏขาตรงนี้ไปได้ ถึงแม้จะไม่เห็นด้วย “...หนูก็ไม่เข้าใจ เขาบอกว่ามันไม่ใช่ทรงที่ถูกต้อง หนูก็เลยมานั่งคิดว่าถ้าซอผมแล้วจะเรียนไม่จบ ใช้ใหม่ หนูก็พยายามคิดในแง่บวก เขาอาจจะให้เรา มีंहงเฮ้งดี...”

เรื่องทรงผมนี้สำหรับจอยยังพอทำได้ แต่สงสารเพื่อนที่เป็นทอมบอย เพราะถ้าซอผมสั้นแบบผู้ชาย ครูจะนำวิกผมทรงบ๊อบมาบังคับให้ใส่

...เจที่ไหนก็คือ ต้องมีวิกบ๊อบอยู่ที่หัว พวกหนูก็จะแบบ ตายแล้ว แก จะต้องใส่วิกบ๊อบหรือ แกไปเดินสยามกับฉันแล้วเจอเขา แกต้องควักบ๊อบขึ้นมาใส่ แต่พวกหนูก็ทำเป็นเรื่องขบขันนะ แกใส่วิกหรือ ก็เอาวิกมาใส่กันทั้งห้อง ถ่ายรูปกัน แล้วมีอยู่ครั้งหนึ่งเพื่อนหนูโดน พวกหนูก็สงสารเพื่อน เห็นเพื่อนโดนตัดผมไปเท่าตั้งหูแล้วยังต้องใส่วิกอีก...

จอยสงสารเพื่อน ทำให้จอยและเพื่อนในห้องพากันไปซื้อวิกผมทรงอื่น มาให้เพื่อนใส่ แต่เป็นทรง “แอฟโฟร” หรือทรงผมพองหยิกฟูแบบคนอัฟริกันอเมริกัน จอยเล่าว่า “...ไปซื้อแอฟโฟรให้มันใส่ ก็โดนกันทั้งห้องอีก” เพราะเมื่ออาจารย์เห็นเข้าก็ถูกตีความว่า “ทำทาย” ครู แต่จอยเถียงด้วยเหตุผลว่าการซอผมนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนเก่งหรือการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเรียน ทำให้ครูโกรธมาก

นอกจากเรื่องทรงผมที่ต้องสมกับความเป็นหญิงแล้ว ยังมีเรื่องเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายนักเรียนที่ต้องอยู่ในระเบียบและปฏิบัติตนให้สมเป็นกุลสตรี เช่น หากเสื้อนักเรียนไม่ดิ่งก็จะถูกว่ากล่าว เด็กนักเรียนหญิงจึงถกกระโปรงเพื่อดิ่งเสื้อขึ้น จอยไม่รู้สึกว่าน่าอายเพราะมีแต่เด็กผู้หญิง แต่ก็ไม่ใช่ที่ยอมรับ แม้แต่การเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเมื่อถึงชั่วโมงพลศึกษาก็ไม่พ้นสายตาของครู ซึ่งต้องคอยกำกับการปฏิบัติตนของเด็กผู้หญิงเรียนร้อยตลอดเวลา

...ก็มันมีแต่ผู้หญิง ไม่มีผู้ชาย มันจะอายอะไร เขาก็บอกจะถกทำไม นักหนา อยากรจะให้คนอื่นรู้หรือว่าใส่อะไร บางทีเด็กผู้หญิงเปลี่ยน

กางเกงพละในห้องเรียน บางคนถ้าอายน้อยก็สวมทับกระโปรงไปแล้ว ค่อยถอดกระโปรง บางคนเขาไม่อายก็ถอดกระโปรงแล้วค่อยใส่กางเกง มันถนัดกว่า เขาก็บอกทำไมเธอทำกันแบบนี้...

จนแล้วจนรอดจอยไม่เห็นว่ามีโรงเรียนมีเหตุผลเพียงพอที่ต้องเข้มงวดกับนักเรียนหญิงในเรื่องเหล่านี้ ขณะที่เวลารับประทานอาหารกลางวัน เมื่ออยู่ด้วยกันแล้วเด็กผู้หญิงไม่ได้เรียบริ่อย ในลักษณะที่จอยบรรยายว่า “โรงเรียนหญิงล้วนนี้ข้าวเต็มโต๊ะเลย คุณกันโซ่งเซ่ง เสร็จแล้วก็สับตูดกันไป จานก็ไม่ต้องล้าง มีคนทำให้” ไม่เหมือนกับโรงเรียนสหศึกษา เพราะเด็กผู้หญิงต้องควบคุมตนเองมากกว่าเวลารับประทานอาหารกลางวัน เพราะกลัวเด็กผู้ชายมองเชิงตำหนิ

ความหลากหลายในโรงเรียน

จอยเล่าว่าที่โรงเรียนมีนักเรียนที่เป็นหญิง เป็นทอมบอย เป็นเลดี้ เป็นเลสเบี้ยน เป็นกะเทย แต่บางครั้งครูบางคนแสดงออกให้เห็นว่าไม่ชอบ จอยคิดว่าอาจเป็นเพราะครูคนนั้นมีลูกเป็นกะเทยจึงพาลไม่ชอบเด็กกะเทยคนอื่น ๆ ด้วย ครูแสดงออกมาด้วยคำพูด จอยเล่าพร้อมกับแสดงความคิดเห็นในทางตรงกันข้าม “เขาบอกว่าพวกนี้จิตวิปริต เป็นพวกอารมณ์รุนแรง รักแรงเกลียดแรงฆ่ากันตายก็เพราะพวกนี้ เอดส์มาก็เพราะพวกนี้ ในความคิดหนู ถ้าคุณไม่ปิดกั้น คุณสอนดี คุณทำดีแล้ว เขาจะเป็นอย่างนี้ไหม กะเทยดีจี้มีเยอะแยะ”

จอยรับได้กับความหลากหลายที่เห็นในโรงเรียน การที่เพื่อนๆ ดูแตกต่างกันไปไม่ทำให้จอยรู้สึกอึดอัดแต่อย่างใด ขณะเดียวกันจอยก็กังวลบ้าง เนื่องจากว่าสังคมรอบตัวไม่ค่อยเปิดรับความแตกต่างหลากหลายนี้ สิ่งที่จอยกลัวแทนเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนที่เป็นทอมบอยก็คือ กลัวเด็กผู้ชายจะรังแก ซึ่งจอยรู้สึกว่าจะอาจเกิดเนื่องจากความอิจฉาของเด็กผู้ชายบางคนหรือบางกลุ่มที่มีต่อคนเป็นทอมบอย

...ผู้ชายอิจฉาเพราะเขาเรียนชายล้วนแล้วเขาไม่มีผู้หญิงไป พอพวกทอม มา จริงๆ หน้าตาดี ถ้าเป็นผู้หญิงก็น่ารักเลยแหละ แล้วพอเขามีแฟน หน้าตาน่ารัก มันก็เหมาะกับหน้าตาเขา ก็เหมือนกับผู้ชายมีแฟนเป็นผู้หญิงน่ารัก มันเกิดจากความอิจฉาในตัวเขาเอง หนูก็แค่เป็นห่วงเพื่อน ว่าเพื่อนเป็นทอม กลัวเพื่อนไปเจอผู้ชายที่มันจะมาทำไม่ได้ด้วย...

จอยมีเพื่อนที่เป็น “ดี” หรือเลดี้ด้วย ซึ่งเพื่อนให้เหตุผลว่าไม่ต้องการมีแฟนเป็นผู้ชาย เพราะไม่ต้องการมีปัญหาการตั้งครรภ์และต้องกังวลเรื่องการป้องกัน จึงมีแฟนเป็นผู้หญิง บางครั้งคนเป็นดีก็เปลี่ยนแปลงเมื่อโตขึ้น เช่น รุ่นพี่คนหนึ่งของจอยที่เมื่อเข้าเรียนมหาวิทยาลัยก็เปลี่ยนจากทอมเป็นผู้หญิง เปลี่ยนใจไปชอบผู้ชาย จอยใช้คำว่า “รีเทิร์น” กับการเปลี่ยนกลับเช่นนี้ โดยเพื่อนรุ่นพี่ได้เปลี่ยนแปลงบุคลิกภายนอก จากผมสั้นมาเป็นไว้ผมยาว เป็นลอน สวมรองเท้าส้นสูง และเสริมหน้าอกเพราะเคยเอาผ้ารัดไว้จนแบน จอยอธิบายถึงการแสดงออกซึ่งความเป็นสาวหรือเป็นผู้หญิงของเพื่อนรุ่นพี่ว่า “ถ้าทอมมาเป็นผู้หญิงจะแจกว่าผู้หญิงธรรมดาอีก เพราะเขาไม่เคย”

ความจำกัดของความรุ้เพศศึกษา

ในการจัดเวลาจอยให้เป็นกุลสตรี สถาบันที่มีบทบาทเด่นชัดคือโรงเรียนและครอบครัวโดยเฉพาะแม่ ในโรงเรียนจอยต้องปฏิบัติตามวินัยต่างๆ เพื่อให้เป็นนักเรียนที่ดี ตามแนวทางปฏิบัติและวินัยของนักเรียนหญิงตั้งแต่เรื่องภายนอก เช่น ทรงผม กริยาท่าทาง การแต่งกาย และเรื่องละเอียดปลีกย่อย โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างเพศ รวมทั้งเพศศึกษา

จอยรู้เรื่องเพศศึกษาจากโรงเรียนและชีวิตจริง ที่โรงเรียนจอยและเพื่อนรู้สึกว่าครูสอนให้เด็กกลัวการมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงผู้ชาย ขณะเดียวกันหากทำเกินเลยจากสิ่งที่ครูหรือโรงเรียนเห็นว่าไม่เป็นไปตามบรรทัดฐาน เด็กก็จะถูกประณาม อาจไม่ได้จากครูโดยตรง แต่กติกาสังคมที่ส่งผ่านการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนช่วยกันรักษากติกาอันนี้ไว้ โดยมีการให้ความหมาย

นักเรียนหญิงที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์ของเพศวิถีแบบผู้หญิง จอยเล่าให้ฟังว่า “โรงเรียนหญิงล้วนตอนนั้นที่หนูเรียนคือ พยายามสอนให้เด็กกลัวมากกว่า ให้อยากลอง อย่างสอนเด็กผู้หญิงว่า เธอจะต้องรู้สึกไม่ดีไปตลอดเลยนะ ถ้าเธอเริ่มไม่ดี เด็กทุกคนก็จะหงอแล้วก็นั่งกลัวกัน นอกจากพวกกำกั้นจริง” การสอนเรื่องเพศที่ตั้งอยู่บนความกลัวมีผลให้จอยกลัวจนเกินไป จอยเล่าว่า ตอนที่เรียนอยู่โรงเรียนหญิงเวลามีโอกาสได้อยู่ใกล้เด็กผู้ชายจะรู้สึกขุ่นลุก

สำหรับจอย นอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนจะไม่เพียงพอแล้ว ยังไม่ค่อยเหมาะสมกับวัฒนธรรม เพราะความรู้ที่ได้นั้นค่อนข้างข้ามขั้นตอน กล่าวคือ จอยไม่ได้รับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับสรีระร่างกาย ไม่รู้ว่าจะต้องป้องกัน หรือคุมกำเนิดอย่างไร ปฏิกริยาของผู้หญิงเมื่อตั้งครรภ์มีอาการอย่างไร แต่จอยรู้ถึงการคุมกำเนิดของผู้ชายโดยการให้สวมถุงยางอนามัย “...เขาจะสอนข้ามไปเลย อย่างเช่น ผู้หญิงโตแล้วพอเวลาจะมีอะไรกันผู้ชายต้องใช้ถุงยาง” จอยคิดว่าการสอนให้ครบถ้วนในเรื่องการคุมกำเนิดทั้งผู้ชายและผู้หญิงเป็นเรื่องจำเป็น โดยเฉพาะกรณีฉุกเฉินว่ามีทางออกแก่เด็กอย่างไร สิ่งเหล่านี้ควรเปิดเผยข้อมูลให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และไม่น่าจะเป็นเรื่องเสียหาย

ในบางโอกาสจอยได้ไปศึกษาหาความรู้นอกสถานที่ เช่นในงานนิทรรศการ การศึกษาครั้งหนึ่ง ทำให้จอยมีทัศนคติในเรื่องเพศที่กว้างขึ้น เพราะการเรียน การสอนที่เปิดกว้างมากกว่าในโรงเรียน อย่างเช่น มีโรงเรียนชายล้วนแห่งหนึ่ง สอนให้เด็กเห็นว่าสรีระผู้ชายผู้หญิงเป็นอย่างไร ทำให้จอยรับรู้ว่ามี การป้องกันหรือการคุมกำเนิดที่ดีแล้ว โอกาสผิดพลาดจะมีน้อย ขณะเดียวกันก็สอน อย่างเป็นกันเอง ทำให้จอยคิดว่าการเรียนการสอนแบบนี้ดีกว่า เพราะไม่ทำให้ เด็กเกิดความกลัว และเป็น การให้ข้อมูลทุกอย่างที่มีประโยชน์ แต่จอยก็พบว่า มีบางโรงเรียนให้รายละเอียดถึงความแตกต่างระหว่างอาการของคนที่ประจำ เดือนและคนตั้งครรภ์ ที่สำคัญคือครูสอนเพศศึกษานั้นไว้ใจได้ เก็บเรื่องหรือ คำปรึกษาเป็นความลับระหว่างเด็กกับครู แต่จอยจะไม่มีโอกาสไปปรึกษาครู เป็นการส่วนตัวเช่นนั้น

จอยเล่าว่าบางครั้งขณะที่เรียนอยู่ ครูก็พูดโพล่งออกมาว่า หากต้องการใช้ถุงยางจะต้องทำอย่างไร ซึ่งอาจเป็นเทคนิคในการสอนของครู แต่สังคมไทยเป็นสังคมที่ปิดและจอยไม่คุ้นเคยกับสิ่งเหล่านี้ เพราะโรงเรียนเองก็ขัดเกลาจอยมาในแบบอนุรักษนิยม ทำให้จอยคิดว่าการสอนเช่นนี้ไม่เหมาะสมและทำให้เกิดความอาย จอยทบทวนคำพูดของครูและสะท้อนความรู้สึกของตนและเพื่อนผู้หญิงให้ฟังว่า

นี่...เวลาเธอจะใช้ถุงยางนะเธอต้องทำอย่างไร ของเขาจะเตรียมมาพร้อมเลย แล้วบางทีพวกหนูก็รับไม่ได้ เราไม่เคยไปนั่งเรียนอย่างนี้กับใคร... ก็ยังอายอยู่ดี เพราะเพื่อนผู้หญิงบางคนเขาไม่เคยเลยจริงๆ ไม่เคยเห็นไม่เคยดูหนึ่งปี พวกหนูยังมีแอบๆ บ้างบางที เวลาเขาบอกซีดีคนนั้นหลุดคนนั้นหลุด ก็ไปหามาดูกัน...

เพศวิถีกับความกลัว

เรื่องเพศที่จอยเรียนรู้ในโรงเรียนตั้งอยู่บนพื้นฐานของความกลัว กฎเกณฑ์การปฏิบัติตนให้เป็นผู้หญิงดีมีระเบียบ รวมทั้งการสอนทางอ้อมต่างๆ ทำให้จอยและเพื่อนๆ รู้สึกว่าการมีแฟนในวัยเรียนไม่ถูกต้อง เช่น ถ้าหากครูเห็นเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายเดินด้วยกันก็จะถูกเรียกเข้าห้องปกครองและเชิญผู้ปกครองมาพบ ทำให้เด็กผู้หญิงหลายคน “ปิดกั้น” ตนเองในการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ เพราะกลัวปัญหาที่จะเกิดตามมา อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี บรรทัดฐานการปฏิบัตินี้ไม่อาจห้ามจอยให้มีแฟนในช่วงมัธยมศึกษาได้ จอยมีคู่ดวงครั้งแรกที่เรียกว่าเป็นความรักแบบเด็กหรือ “บ๊อบบี้เลิฟ” การคบกันก็เพียงไปรับไปส่งเวลาเลิกเรียนคงไปเที่ยว และมีแฟนไว้อวดเพื่อน ซึ่งจอยไม่ได้จริงจังมากนัก ขณะเดียวกันจอยก็รู้สึกรำคาญและในที่สุดก็เลิกกับแฟน เพราะความหึงหวงที่ไม่ยอมให้คุยกับเพื่อนผู้ชายคนอื่น ๆ จนทะเลาะกัน

ด้วยความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศสัมพันธ์ ทำให้จอยได้มีโอกาสดู “คลิปหลุด” หรือวิดีโอสั้นๆ ที่เป็นการมีเพศสัมพันธ์อย่างโจ่งครึ่มของคนดัง

ที่จอยได้มาจากเพื่อนผู้ชาย เมื่ออายุประมาณ 14 ปี จอยดูคลิปนี้พร้อมเพื่อนผู้หญิง คลิปนั้นมีเนื้อหารุนแรงมากจนทำให้รู้สึกว่าการเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องน่ากลัว “หนูรู้สึกกลัวเพราะตอนนั้นหนูยังเด็ก แล้วทำไมมันถึงเป็นขนาดนี้เลย” ขณะที่เพื่อนบางคนเมื่อดูคลิปเรื่องนั้นแล้วกลัวจนร้องไห้ ซึ่งจอยสังเกตจากบุคลิกของเพื่อนว่านอกจากจะมีลักษณะเป็น “คุณหนูหน่อมน้ำนม” แล้ว อีกสาเหตุหนึ่งเป็นเพราะโรงเรียนสอนให้เด็กกลัวจึงเป็นเช่นนี้ อย่างไรก็ตามเพื่อนคนหนึ่งที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วพยายามชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่มีอยู่ในคลิปไม่ใช่เรื่องจริง แต่เป็นการแสดง ทำให้เพื่อนรู้สึกผ่อนคลายจากความกลัว

ความรู้เพศวิถีจากครอบครัว

ในความคิดของจอย แม่เป็นผู้หญิงหัวเก่าสอนให้จอย “ไม่ควรทำอะไรให้มันเกินเขา” จอยเข้าใจว่าหมายถึงการให้ผู้ชายเป็นช่างเท้าหน้า เรื่องนอกบ้านผู้หญิงไม่ควรเป็นผู้นำ ซึ่งจอยคิดว่าบางทีเพราะผู้ชายอาจจะอายุ และในขณะเดียวกันเมื่ออยู่บ้านผู้หญิงก็ควรทำหน้าที่แม่บ้าน ทำงานหนักทุกอย่าง อย่างไรก็ตามจอยไม่เห็นด้วยกับแม่เพราะทุกวันนี้ผู้หญิงและผู้ชายเท่าเทียมกัน

จอยเคยสงสัยว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นอย่างไร จึงถามแม่ถึงประสบการณ์การมีความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ในตอนที่ยังคิดว่าพ่อใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่ คำถามของจอยทำให้แม่อายไม่กล้าตอบ จอยจึงสงสัยต่อไปว่า แล้วในเรื่องเหล่านี้จะไปปรึกษาใครได้ “หนูก็ว่า แล้วฉันจะรู้จากใคร หนูอยากรู้ เพราะเราจะได้อะไรที่เราควรจะทำยังไง แต่พ่อแม่ที่เขาหัวโบราณเขาก็ไม่บอก... พ่อแม่หนูเขาจะไม่ตอบ หนูก็ถามเขาว่าหรือว่าอยากให้หนูมีแฟนตอนอายุ 30 หรือแม่ หรือ 50 ดี เขาก็นิ่งๆ คือเขาไม่ค่อยเปิดใจกับเรื่องพวกนี้” สำหรับจอย การปิดบังเด็กนั้นไม่มีเหตุผล เพราะเรื่องเพศหรือเรื่องต่างๆ ที่ผู้ใหญ่ห้ามเด็ก เด็กก็ทำทั้งนั้น

อย่างไรก็ดี เมื่อจอยมีแฟนและอยู่ด้วยกัน สิ่งที่จอยเรียนรู้จากครอบครัวของแฟนทำให้โลกทัศน์เรื่องเพศกว้างขวางขึ้นมาก เริ่มตั้งแต่การกอดคอกันของ

พ่อกับแม่ของแพนทำให้จอยเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ แม้ว่าแม่ของแพนจะเป็นแม่บ้านเหมือนกับแม่ของจอยและค่อนข้างขี้อายในการพูดเรื่องเพศ เมื่อจอยถามถึงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก็บอกจอยแบบอ้อมๆ จอยถามถึงการใช้ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์ก็ได้คำตอบว่า “แม่ว่าใช้ก็ดีนะ” ส่วนพ่อของแพนนั้นเป็นคนเปิดเผยและเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดา ให้แพนพกถุงยางอนามัยในกระเป๋าตังค์ตั้งแต่เป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นบทเรียนที่พ่อได้มาจากการที่มีผู้หญิงมาอ้างว่าท้องกับลูกชายเพราะเขาไม่สนใจ ผู้หญิงคนนั้นต้องการผูกมัดเพราะกลัวเขามีคนอื่น ทำให้พ่อของแพนหาวิธีดูแลลูกใหม่ โดยเน้นการป้องกันมากกว่าห้ามปราม “พ่อเขายังคิดเหมือนวัยรุ่นอยู่ เขาบอกถ้าเขาคิดแบบโบราณนะเขาจะเครียดตาย ในเมื่อห้ามไม่ได้ก็ส่งเสริมไปเลยดีกว่า” การได้อยู่ร่วมกับครอบครัวของแพนทำให้จอยเห็นว่าการใช้ถุงยางอนามัยเป็นเรื่องธรรมดาของการป้องกันการตั้งครรภ์และการติดโรค ทำให้จอยกล้ามากขึ้นที่จะเดินเข้าร้านสะดวกซื้อหรือร้านขายยาเพื่อซื้อถุงยางอนามัย แม้ว่าจอยจะอายุ “เวลาหนูไปซื้อหนูก็อายนะ แต่บางทีหนูคิดว่าอายกับท้อง หนูเลือกอาย เพราะหนูกลัว หนูเห็นวิดีโอที่เขาทำตอนคลอด หนูว่ามันน่ากลัวมากเห็นเลือดเห็นอะไร หนูซาส์นเลย ไม่อยากมีก็เลยคิดว่ายอมอายดีกว่า”

การขายถุงยางอนามัยในร้านสะดวกซื้อไม่เป็นที่นิยมของวัยรุ่นแม่แต่ผู้ชาย เช่น แพนของจอยยังรู้สึกอายเวลาต้องไปหาซื้อถุงยางอนามัยในร้านประเภทนี้ เพราะคนขายส่วนใหญ่นอกจากเป็นผู้หญิงแล้วก็ยังมีความรู้สึกเหมือนประจาดตนเองว่ากำลังจะมีเพศสัมพันธ์ ถ้ามีถุงยางอนามัยขายในหิ้งน้ำผู้ชายก็น่าจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีกว่า จอยคิดว่าไทยเป็นประเทศที่ปิดในเรื่องเพศ จึงทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกเช่นนี้ จอยเปรียบเทียบว่า “ในหิ้งน้ำผู้หญิงก็จะมีผ้าอนามัย มีกระดาษทิชชู ส่วนในหิ้งน้ำผู้ชายเขาก็จะมีเป็นกระดาษทิชชูกับกล่องถุงยาง...อย่างนี้มันก็ดีนะ มันก็มีคนกดนะ พอเข้าไปในหิ้งน้ำมันก็มีแต่ผู้ชายด้วยกัน ผู้หญิงก็ไม่เห็น”

การเรียนรู้จากวิถีชีวิตทำให้จอยมีโลกทัศน์ต่อการใช้ชีวิตเพศอย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้น เมื่อเห็นที่บ้านแฟนสนับสนุนการใช้ถุงยางอนามัยเป็นเรื่องปกติ จอยก็ปรับวิธีคิดมองเรื่องนี้อย่างยืดหยุ่นมากขึ้น บางเรื่องก็สัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนมา เช่น ควรมิถุนยางอนามัยพกติดตัวกรณีหากถูกข่มขืน ซึ่งจอยหวนคิดถึงสิ่งที่โรงเรียนสอนว่า ให้ลองสมมติดูว่าหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ จะทำอย่างไร อย่างน้อยถ้าเกิดขึ้นก็อาจจะไม่ติดโรค หรือการซื้อของขวัญให้น้องชายที่กำลังจะโตเป็นถุงยางอนามัยสีรุ้ง เนื่องจากน้องชายมีแฟนมาก การให้ถุงยางอนามัยเพื่อบอกเป็นนัยให้ป้องกันโรค เพราะความรักน้องและไม่ต้องการให้ติดโรคโดยเฉพาะโรคเอดส์

เพศวิถีภาคปฏิบัติ: การต่อรองกับวิถีวัยรุ่นกระแสหลัก

กฎเกณฑ์ทางเพศและการห้ามการมีความสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน โดยเฉพาะผู้ที่กำลังอยู่ในวัยเรียน ไม่อาจนำมาตีกรอบการใช้ชีวิตเพศของจอยได้ เพราะถึงแม้กำลังเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัย แต่จอยก็อยู่กับแฟนเป็นครอบครัวเดียวกัน โดยความสัมพันธ์ของทั้งสองเป็นลักษณะเกื้อกูลกัน แฟนของจอยเคยเผลอ ไม่ใส่ใจเรียนมาก่อน แต่เมื่อพบจอย จอยก็ทำให้เขาดีขึ้น กลับมาตั้งใจเรียนอีกครั้ง ดังนั้น พ่อแม่ของแฟนจึงรักจอยมากและคอยดูแลทุกอย่าง ทำให้จอยรู้สึกสบายใจอยู่ในบ้านเดียวกัน นอกจากนี้ น้องสาวของแฟนก็ไปด้วยกันกับจอยได้ดีมาก

เนื่องจากจอยเป็นคนรักการเรียนและพ่อแม่มักจะให้จอยวางแผนและคิดถึงข้างหน้าเสมอ จอยจึงวางอนาคตของตนเองอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตลอดเวลาว่าจะมีลูกเมื่อไร เรียนจบแล้วทำอะไร ซึ่งจอยคาดหวังอยากจะเรียนต่อปริญญาโท ขณะเดียวกันจอยก็ไม่ได้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่ทำงานพิเศษเป็นพนักงานรับโทรศัพท์ซึ่งมีรายได้เป็นหลักหมื่น เพราะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วย นอกจากนี้ จอยยังนึกถึงอนาคตของชีวิตคู่ด้วย เพราะถึงแม้แฟนจะเป็นคนที่จิตใจอ่อนโยนและเอาใจใส่ เช่น เวลาจอยไม่สบายเป็นหวัดก็

จะคอยดูแลเช็ดตัวให้ หากปวดท้องประจำเดือนก็จะคอยเอากระเป๋าน้ำร้อนมาวางที่ท้องให้ ซึ่งทำให้ประทับใจก็ตาม แต่จอยต้องวางแผนข้างหน้าไว้ด้วย

แม้ว่าจะรักกันและตัดสินใจอยู่ด้วยกันโดยพ่อแม่ทั้งสองฝ่ายรับรู้ แต่เมื่อจอยกับแฟนต่างคนต่างเรียนมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องการมีชีวิตของตนเองกับเพื่อน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน โดยแฟนจะหึงหวงจอยเพราะมีเพื่อนผู้ชายขณะเดียวกัน จอยก็ไม่พอใจแฟนเพราะชอบดื่มเหล้ากับเพื่อน ซึ่งต้องใช้เวลาปรับความเข้าใจและปรับนิสัย โดยมีพ่อแม่ของแฟนคอยให้คำแนะนำ ในความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งของจอยและแฟนนั้น จอยต้องให้มีการป้องกันทุกครั้งเพราะจอยคิดถึงการตั้งครรภ์ การติดเชื้อเป็นหลัก ขณะเดียวกันจอย “แอนตี้” ผู้ชายที่ไม่ใช่ผู้ชายเพราะเป็นการเอาเปรียบผู้หญิง เนื่องจากการกินยาคุมกำเนิดไม่เป็นผลดีกับร่างกายผู้หญิง ผู้หญิงเองต้องมีประจำเดือน ต้องท้องและคลอดลูก เป็นภาระที่หนักอยู่แล้ว แฟนของจอยไม่ชัดเจนที่จะเป็นฝ่ายป้องกัน โดยยึดหลักความสบายใจของจอย จอยเคยถามแฟนว่าส่วนใหญ่ผู้ชายไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัยแต่เหตุใดแฟนของจอยถึงใช้ จอยได้รับคำตอบว่าที่ผู้ชายไม่ใช้เพราะผู้หญิงไม่ไว้ใจและต้องการสัมผัสแบบใกล้ชิด แต่ในความเห็นของเขาคิดว่าไม่ต่างกันเพราะถุงยางอนามัยสมัยใหม่นั้นบางมาก

จอยยังไม่ต้องการมีลูกเพราะคิดว่าต้องพร้อมมากกว่านี้ก่อน ถึงแม้ว่าจอยจะมีรายได้หมื่นกว่าบาท แฟนของจอยก็มีเงินที่ได้จากพ่อรายเดือนประมาณ 2 หมื่นบาท แต่จอยตั้งใจว่าต้องเตรียมพร้อมให้ลูกค่อนข้างดีก่อนที่จะมีลูก เพราะจอยไม่ต้องการให้ลูกเกิดมาอย่างไร้คุณภาพ

การดูแลสุขภาพสภาพทางเพศของนั้น จอยยึดหลักสองประการคือ ความพร้อมและความสะอาด ความพร้อมคือรู้จักที่จะป้องกัน นอกจากนั้นต้องมีความพอประมาณในการมีความสัมพันธ์ กรณีนี้จอยเล่าให้ฟังถึงเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันที่ไม่ดูแลตนเอง บางคนเปลี่ยนคู่นอนบ่อย เช่น ในปาร์ตีวันศุกร์ที่ผู้หญิงเมาและไม่มึนสติ ไม่รู้ว่าตนทำอะไร หรือผู้หญิงที่ถูกใช้เป็นรางวัลในการแข่งรถ หรือบางคนเป็นพวก “ล่าแต้ม” ซึ่งจอยเล่าให้ฟังว่าเป็นเกมส์ของ

ผู้หญิงที่ค่อนข้างรวยและเสียงต่อสุขภาพมาก เพื่อนเช่นนี้บางคนถึงกับต้องตัดมดลูกเพราะเป็นโรคเมื่ออายุประมาณ 16-17 ปี จอยเล่าถึงเพื่อนคนหนึ่งที่ชอบใช้ชีวิตเช่นนั้นว่า “หนูถามเขาว่าเขาทำไม เขาบอกว่าไปแข่งรถ แฟนเขาแพ้อแล้วให้เขาทำไงล่ะ เขาไม่ยอมยกโดนิง โดนชู รถมันแพงขนาดนั้น... สารภาพว่า เฮ้ยแกมันก็ดี เปลี่ยนไปเรื่อยๆ ก็สนุกดี”

ในชีวิตวัย 19 ปี ซึ่งเป็นวัยเรียน จอยใช้ชีวิตคู่อย่างเป็นทางการเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกันเห็นว่าจอยใช้ชีวิตเกือบจะเป็นผู้ใหญ่ ขาดอย่างเดียวคือ การแต่งงานให้คนอื่นรับรู้ แต่จอยไม่ต้องการแต่งงาน โดยเฉพาะการแต่งงานอย่างหรูหราฟุ่มเฟือย เพราะไม่รู้สึกรู้ว่าเกิดประโยชน์และเป็นเพียงพิธีกรรม ถ้าจะทำพิธีเช่นนั้นอาจเป็นการทำบุญเลี้ยงพระหรือการบริจาคน่าจะดีกว่า ทุกวันนี้จอยมีความสุขกับชีวิตการมีครอบครัวเช่นนี้

หนูก็เลยรู้สึกดีว่าหนูคบกับแฟนคนนี้ นอกจากเขาจะดูแลหนูได้ พ่อแม่เขาก็ไม่ได้รังเกียจ พี่น้องเขาก็ไม่ได้รังเกียจ ครอบครัวทางญาติเขาก็ไม่ได้รังเกียจ ทางบ้านหนูก็ยังโอเคอยู่ หนูก็เลยคิดว่าแค่นี้ก็พอแล้ว หนูถือว่าวิน (win) แล้ว แค่นี้ได้เรียนต่อปริญญา แค่นี้พ่อแม่รับได้ มีงานทำ มีเงินเดือนกินเกินกว่าที่คนวัยเดียวกันจะมี แค่นี้หนูว่าก็วินแล้ว ก็โอเค มีความสุข

5. สร้างความเป็นผู้หญิงกับสมัยในสังคมบริโภค

วัฒนธรรมบริโภคนิยมช่วยหนุนสร้างความเป็นเพศตามวิถีคิดเชิงวัฒนธรรม ให้เด่นชัดขึ้น สินค้าต่างๆ ถูกนำมาใช้แสดงตัวตนและอัตลักษณ์ทางเพศ ของบุคคล เมื่อใช้หรือครอบครองสินค้า ตัวสินค้าเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าเขา/เธอเป็นใคร แตกต่างหรือเหมือนกับคนอื่นอย่างไร สินค้าจึงเป็นสินค้าอัตลักษณ์ (identity product) ขณะเดียวกัน สินค้าที่หลากหลายและเปลี่ยนไปตามยุคสมัยทำให้บุคคลต้องการซื้ออย่างไม่จบสิ้น เพื่อบริโภคตามรสนิยมและ

รูปแบบการใช้ชีวิต ขณะเดียวกัน สินค้าก็กลายเป็นสิ่งที่ผลิตสร้างอัตลักษณ์
ของตนและขับเคลื่อนสับเปลี่ยนการสร้างอัตลักษณ์และแปรเปลี่ยนไปตามระบบ
ทุนนิยมอุตสาหกรรมที่ให้นุชนัยต้องการบริโภคสินค้าจำนวนมากอย่างไม่หยุดนิ่ง
การกระตุ้นให้บริโภคมักกระทำผ่านโฆษณาเพื่อให้เกิดความต้องการเทียม
และหาซื้อสินค้านั้น การใช้ชีวิตของหนูเล็กซึ่งอายุ 28 ปี นำเสนอกระบวนการ
สร้างความเป็นผู้หญิงทันสมัยผ่านการบริโภคสินค้าที่เปลี่ยนไปตามความคิดต่อ
อัตลักษณ์ของตนเอง ณ บริบทหนึ่งๆ ในสังคม

หนูเล็กเป็นลูกคนสุดท้องของครอบครัว มีภูมิลำเนาอยู่ในแถบจังหวัด
ทางภาคใต้ เรียนหนังสือแถวบ้านจนกระทั่งจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง หลังจากนั้น หนูเล็กต้องการเรียนต่อในระดับปริญญาตรีใน
กรุงเทพฯ เพราะเชื่อว่าจะมีอนาคตที่ดีกว่าการศึกษาต่อแถวบ้าน “กรุงเทพฯ นี่
มันเป็นเหมือนศูนย์รวม ศูนย์กลางเทคโนโลยี ความทันสมัยของการศึกษา ทำให้
เรารู้สึกว่า ถ้าเราจบมหาลัยในกรุงเทพฯ นี้ จะทำให้เราอัพเกรดตัวเอง”
หนูเล็กออกจากบ้านมาพร้อมเพื่อน 21 คนมาหาที่เรียนในกรุงเทพฯ การศึกษา
เป็นสิ่งที่หนูเล็กให้ความสำคัญมาก เพราะจะสร้างโอกาสในอนาคต จึงเลือก
ชื่อเสียงของสถาบันในสาขาที่ศึกษาเป็นตัวกำหนดว่าจะเลือกเรียนที่ไหน อย่างไร
เมื่อได้สถานที่เรียนแล้วหนูเล็กก็ลงชั้นกับเพื่อน 4 คน เช่าห้องพักแถวมหาวิทยาลัย
รวมค่าเช่าอยู่ด้วยกัน

สินค้าสร้างความเป็นผู้หญิงเมืองกรุง

เมื่อเรียนหนังสือที่บ้าน หนูเล็กได้ค่าใช้จ่ายเดือนละ 3,000 บาทจากพี่ๆ
แต่เมื่อย้ายมาเรียนในกรุงเทพฯ ก็ได้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า คือ 6,000 บาท
หนูเล็กจ่ายค่าที่พักในราคาถูกลง เพราะถึงแม้ห้องจะมีค่าเช่าเดือนละประมาณ
3,000 บาท แต่หนูเล็กเช่าห้องอยู่กับเพื่อนอีก 3 คน แบ่งจ่ายเท่าๆ กัน ค่าใช้จ่าย
เรื่องที่พักจึงลดลง ทำให้หนูเล็กมีเงินเหลืออีกมากไว้จับจ่ายใช้สอย แถวที่พัก
มีของขายมากมายน่าตื่นตาตื่นใจ สำหรับผู้หญิงมีเสื้อผ้าสวยๆ กระเป๋า รองเท้า

ราคาไม่แพงมากนัก ตั้งแต่ 80-200 บาท หนูเล็กเดินผ่านแผงขายของเหล่านั้นทุกวัน เห็นสินค้าที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงไป ผู้คนรอบตัวแต่งตัวกันทันสมัย หนูเล็กอยากเป็นเหมือนคนอื่นๆ เหลือบมองคนโน้นทีคนนี่ทีเพราะอยากรู้ว่าเขาแต่งตัวกันอย่างไร หนูเล็กให้หนียามตนเองว่าเป็น “เด็กบ้านนอก” เมื่อเข้ามากรุงเทพฯ เห็นเสื้อผ้าข้าวของมากมายจึงดูน่าซื้อไปหมด หนูเล็กเริ่มซื้อและสะสมเสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า แต่สินค้าที่ซื้อมีราคาไม่แพงมาก สินค้าราคาแพงที่สุดที่ซื้อชิ้นละไม่เกิน 200 บาท

...พอเรามีเงินเหลือ ณ ตอนนั้น แล้วหน้ารามฯ มีของเยอะ ยั่วใจขนาดนั้น ซ้อปเยอะมาก อยากได้นุ่นอยากได้นี้ตลอดเวลา แต่ถามว่าตอนนั้นอยากได้แบรนด์เนมใหม่ ก็ยังไม่อยากได้แบรนด์เนม ยังไม่อยากได้แพงๆ แต่อยากได้เยอะๆ อยากได้รองเท้าแบบนี้ แบบนี้ แบบนั้น... กระเป๋าหลากหลายสี วันนี้ใส่เสื้อสีเขียวกระเป๋าเขียว อะไรประมาณนี้ อย่างนั้นมากกว่า แต่ยังไม่ถึงกับแบรนด์เนมยี่ห้อแพงๆ ส่วนใหญ่หน้ารามจะเป็นของถูก 99-100, 200 อย่างนี้ มันทำให้เราได้เยอะ

หนูเล็กซื้อสินค้าบ่อยๆ ทุกอาทิตย์ต้องได้ซื้อเสื้อผ้า รองเท้า หรือกระเป๋า และหยุดซื้อไม่ได้ เวลาซื้อก็จะซื้อให้เข้าชุดกัน เช่น รองเท้าและกระเป๋าต้องสีเดียวกันหรือไปด้วยกันได้ เมื่อได้สินค้ามาแล้วจะรู้สึกว่ามีความสุขมากของที่ซื้อใหม่จะนำมาใช้ทันที เช่น เสื้อผ้าใหม่ก็จะนำมาใส่ไม่ต้องซักร่อน

เสื้อผ้าที่เลือกใส่จะเป็นแนวที่เน้นความเป็นผู้หญิง เช่น เสื้อเข้ารูป และกางเกงที่ดูพิดเน้นรูปร่าง หนูเล็กเล่าว่าสมัยเป็นเด็กก่อนมากรุงเทพฯ ไม่สนใจการแต่งตัวแบบผู้หญิง มักใส่เสื้อยืดตัวโตของพี่ชายเพื่อซ่อนรูปร่างและใส่กางเกงขาสวมสามส่วน เพื่อออกไปเล่นยิงนกตกปลากับหลานผู้ชายที่อายุไล่เลี่ยกัน จนแม่ถามว่าตกลงแม่มีลูกผู้ชายหรือผู้หญิง การทักของแม่เช่นนั้นทำให้หนูเล็กฝังใจและต้องการแสดงออกให้คนเห็นว่าตนเป็นผู้หญิงไม่ใช่ผู้ชาย หนูเล็กเห็นพี่สาวใส่เสื้อผ้าสีชมพูและรู้สึกว่าสวยเหมาะกับผู้หญิง ตั้งแต่นั้นมาก็เลือกใส่เสื้อผ้าสีชมพูหรือโทนสีชมพูเพราะเป็นสีของผู้หญิง

การเลือกซื้อสินค้าของหนูเล็ก นอกจากจะเดินดูสินค้าที่โชว์ตามแผง ก็เลือกซื้อสินค้าตามที่เห็นจากหนังสือดาราและโทรทัศน์ เมื่อเข้าห้องใหม่ๆ หนูเล็กกับเพื่อนแบ่งกันซื้อของใช้ร่วมกันในห้อง เช่น พัดลม เตารีด และเครื่องเล่นวิดีโอ ด้วยรู้ว่าขาดโทรทัศน์ไม่ได้และเพื่อนมีเงินน้อยกว่า หนูเล็กจึงเสนอซื้อโทรทัศน์ซึ่งราคาแพงที่สุดในบรรดาสิ่งของที่คิดว่าจำเป็นต้องใช้ในห้อง เวลาดูละครก็เห็นดารานางงามใส่เสื้อผ้าสวยๆ และเครื่องประดับต่างๆ หนูเล็กจะดูว่าเสื้อผ้าไหนที่ดารานางงามใส่สวย หรือสินค้าอื่นๆ ที่ดารานางงามใช้ และเลือกซื้อสิ่งของที่คล้ายกับที่ดารานางงามใส่ ดังนั้น การดูละครสำหรับหนูเล็กจึงไม่ใช่เพียงเนื้อหาเรื่องราวของละคร แต่เป็นการดูสินค้า เหมือนกับการเลือกซื้อสินค้าในแค็ตตาล็อก โดยมีดารานางงามเป็นผู้นำเสนอสินค้าแก่ลูกค้าผ่านจอโทรทัศน์

หนูเล็กซื้อของมากมายให้ตัวเองด้วยเงินที่ไม่ได้หามาเองโดยไม่ต้องคิดมาก และมีเวลาว่างเพราะเรียนหนังสือในช่วงเวลาเย็น ต่อมาเพื่อนจำเป็นต้องใช้เงินจึงไปหางานทำระหว่างเรียน เช่น ทำงานเป็นพนักงานคีย์ข้อมูลได้ค่าจ้างวันละ 200 บาท หนูเล็กมีเพื่อนเที่ยวบ่อยลง อยากรางานทำบ้างจะได้ไม่ว่าง ดังนั้นจึงไปสมัครทำงาน

เริ่มทำงานใหม่ๆ ก็เริ่มรู้จัก “ยี่ห้อ” หนูเล็กมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกจากที่เคยได้รับและไม่หยุดซื้อสินค้า การมีรายได้มากขึ้นไม่ได้ทำให้ซื้อมากขึ้น แต่เปลี่ยนแปลงรสนิยมในการซื้อสินค้า แม้ว่าหนูเล็กจะไม่ซื้อของมียี่ห้อ แต่ก็จะหาของที่เทียบเคียงกัน เช่น เสื้อผ้ากระเป๋าคู่ที่ราคาแพง ก็จะเลือกซื้อสินค้าลอกเลียนแบบหรือของก๊อปปี้ ซึ่งหนูเล็กเห็นว่าใช้แล้วทำให้ดูดี ดังนั้นจากที่เคยซื้อของราคา 100 – 200 บาท เช่น นาฬิกา ก็เปลี่ยนไปเป็น 300 – 400 บาท

กล่าวได้ว่า สภาพแวดล้อมรอบข้างมีส่วนทำให้หนูเล็กเปลี่ยนแปลงความคิดที่มีต่อสินค้า โดยดูจากพี่ๆ ผู้หญิงที่ทำงานว่าสิ่งของใดสวยและน่าใช้ เช่น รองเท้า กระเป๋า ซึ่งเหมาะสมกับการทำงาน ทำให้หนูเล็กอยากได้บ้าง รสนิยมใหม่ที่เกิดขึ้นในที่ทำงานทำให้รู้สึกว่าการใช้ของแบบเดียวกับที่คนทำงาน

ใช้แล้วจะทำให้ดูมีระดับมากขึ้น ไม่ใช่ได้ก๊วยรุ่นที่แต่งตัวใช้เสื้อผ้าทันสมัย แต่งหน้าทาปากให้สวยงาม หนูเล็กเริ่มเป็นผู้ใหญ่วัยต้น การแต่งตัวจึงต้องให้ดูน่าเชื่อถือมากขึ้น หนูเล็กยังคิดว่า การแต่งตัวลักษณะนี้เหมาะสมกับการดึงดูดเพศตรงข้ามมากกว่าการแต่งตัวแบบเดิมๆ ในช่วงวัยรุ่น

การบริโภคสินค้าของหนูเล็กเปลี่ยนแปลงจากการซื้อหรือมีของจำนวนมากไปเป็นการซื้อจำนวนน้อยลงแต่ดูมีรสนิยมมากขึ้น เป็นคุณค่าที่หนูเล็กให้กับสินค้าและการบริโภค หนูเล็กเชื่อว่าการมีรสนิยมทำให้ตนเองเป็นคนมีระดับและแตกต่างออกไปจากคนอื่น

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสร้างความต้องการไม่สิ้นสุด

นอกจากเสื้อผ้าแล้ว ความเป็นคนมีรสนิยมและทันสมัยก็มาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยี พี่สาวของหนูเล็กทำงานในบริษัทขายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับโทรศัพท์มือถือแห่งหนึ่ง จึงได้โทรศัพท์จากพี่สาวโดยไม่ต้องซื้อ หนูเล็กมีโทรศัพท์ตั้งแต่เรียนระดับปวส. โดยพี่สาวซื้อให้เป็นรางวัลที่สอบเข้าเรียนสถาบันการศึกษาของรัฐบาลได้ หนูเล็กพูดถึงโทรศัพท์ของตนเองว่า

ตอนนั้นจำได้ว่าเป็นรุ่นแรกที่ฟังวิทยุได้ ดีใจมาก แล้วจริงๆ ไม่รู้ว่าพี่ซื้อให้ คิดว่าเอาของเขามาให้ด้วยซ้ำ แต่ว่ามันคือรุ่นที่ฟังวิทยุได้รุ่นแรก อันเล็กๆ แค่นี้ รุ่นแรก ซึ่งให้รุ่นนั้นถือว่าดูดีมากเลย ไฮโซมาก แล้วเราได้ แต่เราก็ไม่รู้ว่าพี่เอามาจากไหน แต่พี่เขาทำงานที่ (ชื่อบริษัท) ไรคะ บางทีเขาได้มาอย่างนี้ ดีใจมากแล้วซื้อให้รุ่นนั้น รู้สึกว่าตัวเองทันสมัย มีโทรศัพท์รุ่นที่ฟังวิทยุได้ ตอนนั้นเป็นอะไรที่ดูดีมาก

หนูเล็กรู้สึกว่าคุณแตกต่างจากคนอื่นและภูมิใจ เพราะสิ่งที่หนูเล็กมี มีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่มีใช้ โทรศัพท์เครื่องนั้นพิเศษกว่าของคนอื่นแถวบ้าน ที่ทำได้เพียงโทรศัพท์ธรรมดา แต่พอมากรุงเทพฯ โทรศัพท์ที่ดูพิเศษกลายเป็น

โทรศัพท์ที่ดูเซยไปเสียแล้ว เสียงเรียกเข้าของโทรศัพท์รุ่นใหม่ขณะนั้นไม่ใช่เสียงกริ่งธรรมดาอย่างที่หนูเล็กมี แต่เป็นเสียงโพลีฟอรันิค หน้าจอก็เปลี่ยนจากขาวดำเป็นหน้าจอสี กระตุ้นให้หนูเล็กอยากได้มาครอบครอง พี่สาวของหนูเล็กรู้ว่าน้องสาวทำงานแล้ว จึงบอกว่าถ้าอยากได้ก็ให้ซื้อหาโทรศัพท์มาใช้เอง

ช่วงประมาณปี พ.ศ. 2548 โทรศัพท์ที่หนูเล็กอยากได้ราคาประมาณ 5,000 บาท ซึ่งนับว่าแพงมากเมื่อเปรียบเทียบกับโทรศัพท์ทั่วไปที่มีราคาประมาณ 2,000 กว่าบาท หนูเล็กคิดว่าต้องซื้อมาให้ได้ หนูเล็กบรรยายถึงความรู้สึกปรารถนาของตนเองว่า “...เหมือนใจมันคิด ต้องเอาให้ได้เหมือนเขาเหมือนทำ เราต้องเอาให้ได้ แล้วก็เหมือนกับรู้สึกทำงานก็เก็บตังค์ ตอนนั้นไม่หยุด ไม่ลา ไม่อะไรเลย ได้ 4,500 คือได้ตามจำนวนวันเลย ได้ 4,500 แล้วเหลืออีกนิดหนึ่งก็ซื้อได้” หนูเล็กเดินดูโทรศัพท์ที่ตนเองอยากได้เกือบทุกวัน และตื่นเต้นมากเมื่อได้ซื้อโทรศัพท์ที่อยากได้ เมื่อได้ของใหม่ก็จะเอามาลองเล่น กดปุ่มคำสั่งต่างๆ ทั้งกดทั้งแกะ ทำอยู่เช่นนั้นประมาณ 1-2 สัปดาห์จึงเลิก

โทรศัพท์ที่ซื้อมาเป็นของใหม่แกะกล่องและจ่ายในราคาเต็ม แต่พอใช้ไปสักพักก็เริ่มรู้สึกเบื่อ หนูเล็กเดินผ่านศูนย์การค้าแห่งหนึ่งทุกวัน การเดินผ่านร้านสินค้าโทรศัพท์มือถือมือสองที่มีอยู่มากมายในศูนย์การค้าและราคาไม่แพง ทำให้หนูเล็กเกิดความอยากได้ขึ้นมาอีก จนยอมขายโทรศัพท์ที่อุดส่าห์เก็บเงินซื้อไปเพียง 1,000 บาท โดยไม่รู้สึกเสียดาย เพราะมีสินค้ารุ่นใหม่มาล่อตาล่อใจ หนูเล็กเล่าว่า

มือสองเยอะมาก แล้วแบบมือสองมันต่อได้ แต่มือหนึ่งมันต่อไม่ได้ พอได้รุ่นนั้นมาแล้วไปเห็นมันมีมือสอง รุ่นที่หลากหลายมาก แบบโน้นแบบนี้ ใช้ได้สักพักหนึ่งเริ่มมีความคิดว่าถ้าเราใช้มือสองเราก็เปลี่ยนได้เรื่อยๆ นะ จะเอารุ่นไหนยังไงก็ไม่แพง ใจคิดนะ เพราะว่าเราไปเห็นบ่อย เห็นอยู่เรื่อยๆ เห็นเยอะ มันมีเยอะมาก ใช้ไปสักพัก เบื่อแล้ว มันมีรุ่นใหม่ออกมาแล้ว แล้วก็มาขอรุ่นไฉนี้อีก อันที่มันเป็นไปไม่ใหญ่ๆ 6 พันกว่า มันมีเล่นเกมส์ได้ แล้วความรู้สึกมัน เราเห็นทุกวัน เรารู้สึก

ว่ามือสองไม่แพงมากนักนะ แบบรู้มาแล้วว่า เอาไปเทิร์นแล้วมาซื้อเครื่อง
อะไรอย่างนี้ได้แล้ว จะบอกว่าหลังจากนั้นเปลี่ยนโทรศัพท์เยอะมาก
เพราะเหมือนกับว่าอยากได้รุ่นไหนก็ไปเปลี่ยน อยากได้รุ่นนี้ก็ไปเปลี่ยน
มือสอง

ความเป็นพิเศษเฉพาะเจาะจง (uniqueness) สร้างความแตกต่างให้กับ
ผู้เป็นเจ้าของสินค้า หนูเล็กรู้สึกที่ตนเองไม่ได้ใช้ของโหล รู้สึกเท่ที่ใช้โทรศัพท์
รุ่นที่ต้องการอยู่เพียงคนเดียว แม้จะเป็นสินค้ามือสองซึ่งราคาถูกลงกว่าของใหม่
หนูเล็กซื้อโทรศัพท์รุ่นไปไม่ราคา 6 พันกว่าบาทมาใช้ และไม่ได้หยุดเพียงเท่านั้น
หนูเล็กอยากได้รุ่นที่ฟังเพลงได้ มีไฟกระพริบ จึงเปลี่ยนอีก โทรศัพท์รุ่นนั้น
มีราคา 8,000 บาท หนูเล็กวิ่งตามเทคโนโลยีมือถืออย่างไม่หยุดยั้ง เวลาเปลี่ยน
เครื่องแต่ละครั้งต้องเพิ่มเงิน เพิ่มระดับของตนสูงขึ้นไปเรื่อยๆ การสามารถใช้
โทรศัพท์ที่มีฟังก์ชันมากขึ้นๆ ทำให้หนูเล็กรู้สึกว่าตนเองเก่ง หนูเล็กลองทุกอย่าง
ที่มีในเครื่อง โทรศัพท์สร้างความเป็นคนทันสมัยให้หนูเล็ก ถ้าหนูเล็กไม่มีโทรศัพท์
รุ่นใหม่จะทำให้รู้สึกว่าด้อยกว่าคนอื่น หนูเล็กบรรยายถึงความรู้สึกของตนว่า

เรารู้สึกว่าเป็นคนทันสมัยมาก มีรูปแบบใหม่มาเราก็มี เวลาเห็นคนอื่น
ใช้รุ่นที่ด้อยกว่าเรา เรารู้สึกใช้รุ่นนี้เองหรือ รุ่นนี้เรามีแล้วนิ...เคยรู้สึก
เวลาเราเห็นคนอื่นเขาใช้รุ่นที่แบบใหม่กว่า เราก็ออยากได้ ชายตามอง
อะไรแบบนี้ ก็คือจะมีความรู้สึกว่า คนข้างๆ นี้อด้อยกว่าเรา ก็เลยหยิบ
โทรศัพท์มาโทรหาเพื่อนดีกว่า คือให้เขาเห็นว่าเรามากกว่าเขา จริงๆ นะ
เป็น แต่ถ้าเราเห็นเขามากกว่า เราก็ก๊เบ็ชของเรา

การตัดสินใจซื้อของง่ายและเปลี่ยนบ่อยของหนูเล็กถูกทำให้สะดวกด้วย
การใช้ผ่านบัตรเครดิตชำระสินค้ายี่ห้อหนึ่งที่ติดโฆษณาตามร้านขายโทรศัพท์
มือถือซึ่งมีอยู่มากมาย หนูเล็กเห็นช่องทางที่จะได้ของมาก่อนแล้วค่อยผ่อนชำระ
เมื่อซื้อโทรศัพท์มือถือราคาแพงมากขึ้นก็ไม่ต้องกังวลกับการหาเงินก่อนมาจ่าย
ในครั้งเดียว

ค่าใช้จ่ายที่หนูเล็กนำมาซื้อโทรศัพท์และเปลี่ยนเป็นว่าเล่นได้มาจาก น้ำพักน้ำแรงของหนูเล็กเองที่ทำงานพิเศษในช่วงเวลาราชการ 8.00 – 16.30 น. หลังจากนั้นหนูเล็กต้องรีบไปเรียนในช่วงเย็น พอใกล้สอบการบ้านที่ได้รับมา หนักมาก หนูเล็กจึงปรึกษาพี่สาวและตัดสินใจเลือกเรียนเพียงอย่างเดียวเพื่อให้เรียนสำเร็จ เมื่อออกจากงานก็หยุดการซื้อไปประมาณ 2 – 3 เดือน พอเรียนจบหนูเล็กได้งานที่บริษัทแห่งหนึ่ง เป็นธุรกิจที่บริหารแบบครอบครัว ไม่มีระบบ และไม่มีเวลาทำงานแน่นอน ขณะเดียวกันรายได้ก็ไม่ดีเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับปริมาณงาน เมื่อมีคนรู้จักแนะนำงานใหม่ให้ หนูเล็กจึงออกจากงาน

ค่าใช้จ่ายเมื่อเรียนจบแตกต่างจากช่วงก่อนหน้าเพราะที่บ้านยังส่งเสียอยู่ หนูเล็กตั้งใจว่าจะไม่ขอเงินที่บ้านแล้ว จึงเริ่มจัดสรรค่าใช้จ่ายให้ลงตัวกับเงิน ค่าจ้าง 7,000 บาท หนูเล็กเริ่มประหยัดและคิดใช้จ่ายเงินอย่างละเอียด เสื้อผ้า เครื่องแต่งตัว โทรศัพท์ที่ใช้ของเก่าที่มีอยู่เพราะเริ่มคิดได้ว่าหาเงินมาได้ด้วยความเหนื่อยยาก การทำงานแลกเงินไม่เหมือนกับตอนเป็นเด็กที่พี่สาวจ้างหนูเล็กให้ไปช่วยทำงานที่บ้าน เช่น เปลี่ยนผ้าปูที่นอน ทำความสะอาดห้อง รดน้ำต้นไม้ ซัดส้วมแล้วก็ให้เงินค่าขนมมา ซึ่งเป็นลักษณะของการฝึกหนูเล็กให้รู้จักทำงานแลกเงิน แต่ไม่ใช่เป็นการทำงานอย่างจริงจังเหมือนเมื่อเรียนจบแล้ว

ภาระการผ่อนสินค้าทำให้หนูเล็กคิดได้ เริ่มรู้ว่าโทรศัพท์ที่มีต่อไปข้างหน้า บริษัทก็จะผลิตสินค้ารุ่นใหม่ๆ มาอีก และก็ต้องวิ่งตามเทคโนโลยีตลอดเวลา ทั้งๆ ที่ซื้อมาแล้วก็ไม่ได้ใช้อะไร เช่น ฟังก์ชันที่ใช้อัดเสียงก็ไม่ว่าจะใช้อัดอะไร กล้องถ่ายรูปก็ใช้ถ่ายไม่ได้ดีเพราะไม่ชัด นอกจากนี้ การมีโทรศัพท์ใหม่ตลอดเวลาทำให้ต้องผ่อนชำระค่าสินค้าอย่างไม่จบสิ้น เมื่อเริ่มคิดได้ หนูเล็กก็คิดถึงสินค้าอื่นๆ ที่ซื้อ ตั้งแต่เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า หนูเล็กตระหนักว่ากว่าจะหารายได้มานั้นเหนื่อยมาก และไม่ใช่วัยรุ่นที่ต้องเปลี่ยนตามแฟชั่นบ่อยๆ เวลาซื้อเสื้อผ้าหนูเล็กจะตั้งคำถามกับตนเองว่า เสื้อตัวหนึ่งใส่ไปไหนได้บ้าง ใช้ได้กี่ครั้ง นอกจากนี้ เพื่อนๆ ก็จะคอยเตือนสติ “...ซื้อแล้วคิดหรือยังว่าจะใส่

เมื่อไหร่...ถ้าไม่ได้ใส่ ไม่ได้ใช้ ไม่ต้องซื้อเลยนะ เปลือง...ประจำ อยากได้อะไรก็ได้ เอานหมด คิดบ้างสิ" ทำให้หนูเล็กคิดได้และพยายามเปลี่ยนแปลง

หนูเล็กเริ่มมีสติคิดในการซื้อ โดยคิดก่อนซื้อว่าคุ้มค่าไหม หลังจากจ่ายเงิน 8,000 บาทสำหรับโทรศัพท์มือถือ หนูเล็กเปลี่ยนเป็นครั้งสุดท้ายซึ่งแพงกว่าเดิม เพราะมี MP3 ด้วย แต่ตั้งใจว่าถ้าซื้อเครื่องนี้ครั้งนี้แล้วก็จะใช้จนคุ้ม "...ดูมาหลายรุ่นแล้ว อยากได้รุ่นนี้มากๆ แต่เหมือนกับเราซื้อรุ่นนี้แล้ว ไม่มี ความอยากเหมือนเดิม ว่าจะต้องเปลี่ยนไปเรื่อยๆ แต่เราคิดว่าอยากได้รุ่นนี้แล้ว ก็จะใช้ไปจนพังเลย" หนูเล็กใช้โทรศัพท์เครื่องนี้อยู่เกือบ 4 ปี เลิกซื้อโทรศัพท์ รุ่นใหม่ เสื้อผ้าก็เลิกตามแฟชั่น ตั้งต้นประหยัดและเก็บเงิน เพราะพี่สาวคอย เตือนตลอดเวลา นอกจากนี้ หนูเล็กก็หันมาใส่ใจสิ่งที่มีสาระมากกว่า เพราะ ต้องการมีอนาคตที่ดีจึงรู้สึกรู้สึกว่าอยากเรียนต่อในระดับปริญญาโท และอยากมี บ้านเป็นของตนเองหากจะมีครอบครัว

การสร้างตัวตนทางเพศผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ คนใกล้ชิด

หนูเล็กได้รับการดูแลจากพี่สาวพี่ชายแทนพ่อแม่เพราะเป็นลูกคนสุดท้อง พี่ๆ เห็นว่าพ่อแม่เหนื่อยแล้วเพราะมีลูกถึง 7 คน จึงอาสาดูแลน้องแทนเพื่อให้พ่อแม่ได้พัก พี่สาวและพี่ชายช่วยดูแลเรื่องค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกัน พี่สาว 2 คนซึ่งอายุห่างจากหนูเล็กประมาณ 7-8 ปี คนหนึ่งอายุ 38 ปี อีกคนหนึ่ง อายุ 34 ปี คอยให้คำปรึกษาในการใช้ชีวิตตลอดเวลา ตั้งแต่ช่วงที่เริ่มเติบโต จนกระทั่งถึงการวางแผนชีวิตและครอบครัว

ช่วงที่เรียนในระดับ ปวส. หนูเล็กและเพื่อนๆ เริ่มมีแฟน เคยมีเพื่อน คนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันเป็นที่รับรู้ของญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายและเกิดตั้งท้อง ขึ้นมา ได้ประมาณ 2 เดือน ถึงแม้เพื่อนจะบอกกับหนูเล็กว่าเขาป้องกันแล้ว แต่พลาด เพื่อนของหนูเล็กกังวลมากเพราะยังเรียนหนังสือไม่จบ ขณะเดียวกัน

ฝ่ายชายก็ไม่มีงานทำและกำลังเรียนอยู่ แม่ฝ่ายชายดูเหมือนจะต้องการเก็บเด็กไว้ แต่เมื่อผู้หญิงให้เหตุผลว่าไม่สามารถรับผิชอบเลี้ยงดูได้ ฝ่ายชายจึงต้องยอม

เพื่อนเล่าให้หนูเล็กฟังว่าไปปรึกษาที่คลินิกแห่งหนึ่งกับแฟนและทำแท้งที่นั่น เมื่อไปถึงคลินิกให้เพื่อนกินยาทำให้หมดลูกอ่อนตัวซึ่งต้องรอประมาณ 1 ชั่วโมง ขณะนั่งรอคิว เจ้าหน้าที่ในคลินิกก็จะเตรียมตัวเพื่อนและทำความสะอาดเมื่อถึงเวลาเขาเรียกให้ไปนอนบนเตียงที่เรียกว่า “ซาหย่าง” เพื่อนเห็นว่าเขานำไม้ไผ่มาใส่เข้าไปในช่องคลอดและควานๆ หนูเล็กอธิบายตามคำบอกเล่าของเพื่อนว่า “เขาบอกอย่างนี้จริงๆ เจ็บมาก ทรมานมาก และเราก็ด้วยความที่กลัวนะ ทำไม่ไม้ไผ่ล่ะ เขาบอกว่า ไม้ไผ่เป็นไม้ที่สะอาดที่สุด” เสร็จแล้วเขาก็ให้ไปเข้าห้องน้ำ เพื่อนมีเลือดออกเหมือนเป็นประจำเดือนแต่มีจำนวนมากต้องเปลี่ยนผ้าอนามัยทุกครึ่งชั่วโมง เพื่อนของหนูเล็กต้องนอนอยู่ที่คลินิกสักพักหนึ่งแล้วเขาจึงให้กลับ เพื่อนเล่าถึงความเจ็บปวดว่าเมื่อทำแล้วก็เดินไม่ปกติ หลังจากนั้นเพื่อนก็นำชิ้นส่วนลูกไปฝังไว้ที่วัด ตอนที่เพื่อนเล่าเรื่องการทำแท้งให้ฟัง หนูเล็กไม่รู้สึกลัวว่าเพื่อนได้ตระหนักถึงเรื่องของกรรมเวรเลย หนูเล็กไม่รู้ว่เพื่อนเป็นอย่างไรหลังจากนั้น เนื่องจากขาดการติดต่อเพราะเปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์มือถือ แต่หนูเล็กเชื่อว่าคู่นี้ไปทำแท้งต้องเลิกกัน

พี่สาวทั้งสองคนคอยให้คำปรึกษาแนะนำหนูเล็กในการมีแฟนและครอบครัว ทั้งสองมีครอบครัวแล้ว แต่คนหนึ่งเลิกกัน หนูเล็กเล่าว่าถ้าแม่สอนเรื่องแฟนแม่จะสอนให้รักจนลบล้างตัว ไม่จึงสนุกก่อนห้าม ซึ่งเป็นแนวทางอนุรักษนิยม แม่สอนว่า “ให้รักษาความบริสุทธิ์ไว้จนถึงวันแต่งงาน” แต่พี่สาวคิดต่าง ทั้งสองเห็นพ้องกันว่า ปัจจุบันการคิดตามแนวเดิมเป็นไปได้แล้ว ซึ่งหนูเล็กเห็นว่าพี่ๆ เข้าใจ โลกที่เปลี่ยนแปลงไปมากกว่า หนูเล็กจำสิ่งที่คุยกับพี่ๆ ได้ว่า “มันคงหายากแล้วล่ะ มันไม่มีความคิดนั้น” ทำให้หนูเล็กเข้าใจว่ามีทางเลือกในการใช้ชีวิตเพศแบบอื่นที่ไม่ต้องเป็นแนวอนุรักษนิยมมาก แต่หนูเล็กเชื่อว่าการมี

ความสัมพันธ์ต้องไม่รวดเร็วจนเกินไป เช่น พบกันวันสองวันแล้วมีเพศสัมพันธ์ แต่ต้องใช้เวลาศึกษากันพอสมควรเป็นปี หนูเล็กใช้คำว่าต้องเลือก ต้องคิด ต้องแน่ใจก่อน และคิดว่าคนที่คบด้วยเป็นคนจริงใจ เป็นคนดีคบได้ ไม่ใช่คนที่มาจีบเล่นๆ หรือต้องการเพียงมีเพศสัมพันธ์ชั่วคราว ช่วงเดียวกัน ก็ต้องพอใจไว้ด้วย หากความสัมพันธ์ไม่ประสบผลสำเร็จ

นอกจากนี้ หนูเล็กตั้งใจว่าจะไม่ทนกับการเอาใจเอาเปรียบของคนที่มา มีความสัมพันธ์ด้วย โดยเฉพาะเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ที่คนทั่วไปมักจะเชื่อว่าเป็นเรื่องของคนสองคนในบ้าน คนอื่นไม่ควรมายุ่งเกี่ยวและปล่อยให้ ไกล่เกลี่ยประนีประนอมกันเอง ซึ่งในที่สุดผู้หญิงมักต้องเป็นฝ่ายอดทน การที่ หนูเล็กคิดเช่นนี้เพราะเรียนรู้มาจากประสบการณ์ตรงของพี่สาว นอกจากนี้ ยังมีญาติๆ จำนวนหนึ่งที่แต่งงานแล้วเลิกกันเพราะไปด้วยกันไม่ได้ หรือถูกทำร้าย แตกต่างจากความคิดเดิมว่าถ้าผู้หญิงแต่งงานแล้วก็ต้องทนอยู่ หนูเล็ก เล่าถึงการให้คำแนะนำแก่ญาติห่างๆ ที่ต้องเลิกกับแฟนเพราะมีปัญหา กับทางบ้านผู้ชาย หนูเล็กปลอบเพื่อนซึ่งสะท้อนความคิดของตนในเรื่องความสัมพันธ์ หญิงชายในชีวิตคู่ว่า

...ไม่ต้องคิดมาก เดียวนี้เรื่องนี้ไม่ใช่แบบว่าแต่งงานแล้วเราต้องทนเหมือน สมัยก่อน ที่ผู้ชายจะดี ร้าย เลวอย่างไรต้องทน แต่สมัยนี้ถ้าแบบเรา ไม่โอ (โอเค) ก็ต้องเลิกเถอะ คือเราก็ปลอบใจ แต่อย่าไปหวังมากเกินไป ถ้าเกิดวันดีคืนดี ถ้าเกิดมันไม่ใช่ขึ้นมา หรือว่ามันไปด้วยกันไม่ได้ หรือว่าจำเป็นต้องเลิกกันจริงๆ อย่างนี้ ไม่ใช่ที่เราจะแค่เสียตรงนี้ไปแล้ว เราจะไม่มีชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้

หนูเล็กเล่าถึงประสบการณ์ของพี่สาวว่า พี่สาวแต่งงานกับคนใน เครื่องแบบ คบกันมา 9 ปี ครั้งนั้นพี่เขยแสดงออกให้รับรู้ว่าเป็นคนดีมาก เข้ากับพ่อแม่ของหนูเล็กได้ ขณะเดียวกันพ่อแม่ผู้ชายก็รักพี่สาวด้วย แต่เมื่อแต่งงาน กันได้ 2 ปี พฤติกรรมก็เปลี่ยนแปลงไป พี่เขยกลับดึกมากเนื่องจากงานที่ทำ

ต้องไปตรวจฝ้าตามสถานที่บันเทิง เช่น ผับ บาร์ ทำให้พบกับผู้หญิงมากมาย พี่เขยดื่มเหล้าเมาและทำตัวเหลวไหล หนูเล็กเปรียบเทียบกับ พ่อเขาเมาเหล้าแล้วเหมือนผีเข้าสิง ที่พี่เขยทำตัวเช่นนั้น หนูเล็กเชื่อว่าเป็นการกลบเกลื่อนความผิดของเขา เมื่อเขาอารมณ์ไม่ดีและเมาเหล้า เพราะเสียการพนันนับแสนบาท เขาจึงชวนพี่สาวทะเลาะ และเนื่องจากมีอาวุธประจำตัวจึงนำมาขู่พี่สาว ด้วยความหวาดระแวงและหึงหวง เนื่องจากพี่สาวหน้าตาดีกลัวคนมาจีบ

ก่อนเลิกกันพี่เขยเคยจับพี่สาวขังไว้ในห้องน้ำและล็อกกุญแจข้างนอกไว้ แต่เนื่องจากห้องน้ำติดกับระเบียง พี่สาวจึงปีนหนีออกไปอีกบ้านหนึ่งได้ หลังจากนั้นพี่สาวก็โทรศัพท์เล่าเรื่องให้พี่ชายฟัง หนูเล็กเล่าว่ามีพี่ชาย 2 คน คนโตเป็นผู้ใหญ่มีเหตุผล อีกคนหนึ่งเป็นคนอารมณ์ร้อนมีลักษณะเป็นนักเลง พี่ชายคนที่เป็นนักเลงโกรธมากและจะนำไปยิงพี่เขย แต่พี่ชายคนโตห้ามไว้ เพราะคิดว่าถ้ามีเรื่องกันแล้วคงไม่จบ ส่วนพี่สาวเองก็ไม่ยอมให้มีเรื่องเช่นนี้ ในที่สุดจึงหาทางออกด้วยการไปแจ้งความและแจ้งเรื่องให้กับผู้บังคับบัญชา ระดับสูงของพี่เขยให้ช่วยจัดการ

ผู้บังคับบัญชาของพี่เขยเป็นคนดีและยุติธรรม จึงเรียกพี่เขยไปคุยและชี้ให้เห็นว่าเมื่อผู้หญิงต้องการเลิกก็ควรจะเลิกกันไป และถ้าเกิดมีอะไรขึ้นมา เช่น ไปทำร้ายผู้หญิง ก็จะหมดอนาคต และสั่งห้ามยุ่งเกี่ยวเพราะผู้หญิงแจ้งความไว้แล้ว พี่เขยจึงยอมเลิกราและขายบ้านย้ายไป เขาพยายามส่งข้อความถึงพี่สาวเป็นแรมปี แต่พี่สาวไม่ตอบโต้ การเลิกราก็ดูเหมือนจะมีผลกระทบในทางกฎหมายและสังคมต่อพี่สาวไม่มากนัก เพราะไม่ได้จดทะเบียนกัน จากกรณีพี่สาว หนูเล็กได้เรียนรู้ว่าการแต่งงานไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนก็ได้ หากมีบุตรแล้วค่อยจดทะเบียน เพราะหากมีปัญหาเลิกกันจะได้ไม่ยุ่งยากมาก ขณะเดียวกันผู้หญิงเมื่อแต่งงานแล้วก็ต้องเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อ หากหย่าร้างหรือเลิกราก็ไป ผู้หญิงก็จะถูกตีตราว่าเป็น “แม่ม่าย” ซึ่งความหมายของคำนี้มีผลต่อผู้หญิง โดยจัดวางสถานะของผู้หญิงม่ายในสังคมว่า มีสามีมาแล้วคงจีบหรือมีความสัมพันธ์ด้วยได้ง่าย นอกจากนี้กำลังใจและการสนับสนุนจากครอบครัว

ก็มีความสำคัญ หนูเล็กเล่าถึงพ่อและการปฏิบัติของพ่อว่า “พ่อบอกว่า พ่อเคารพในการตัดสินใจของลูก ในเมื่อลูกคิดว่าไม่ดี ลูกก็ไม่จำเป็นต้องไปอยู่กับเขา ชีวิตทั้งชีวิตทำไมต้องไปทนอยู่กับผู้ชายคนเดียว”

ตัวอย่างของพี่สาวทำให้หนูเล็กเข้าใจถึงขีดจำกัดของมนุษย์ และรู้ว่าผู้หญิงสามารถเลือกทางเดินชีวิตของตนเองได้ พี่สาวต่อมาใช้ชีวิตอยู่คนเดียว และไม่ได้แต่งงานใหม่ แต่สอนหนูเล็กไม่ให้ปิดกั้นตนเอง ถ้าพบคนดีสามารถอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งพี่สาวพยายามสอนหนูเล็กให้คิดรอบด้าน อย่างไรก็ดี เรื่องของพี่สาวทำให้หนูเล็กเข้าใจว่า ในชีวิตคู่ชายหญิงนั้นหนูเล็กสามารถเลือกได้ ถ้าคิดว่าคู่ของตนไม่ดีก็ไม่จำเป็นต้องอดทน และไม่ใช้เรื่องเสียหายถ้าเลิกกับแฟน

จุดยืนในการใช้ชีวิตเพศ

สำหรับหนูเล็ก โทรศัพท์เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย หนูเล็กมีโทรศัพท์ตั้งแต่วัยรุ่น เพื่อนผู้ชายก็จะโทรศัพท์มาคุยด้วย หนูเล็กคุยกับผู้ชายหลายคน นอกจากจะทำความเข้าใจคนที่โทรมาแล้วก็ใช้เป็นเครื่องมือในการคัดสรรคนด้วย เพราะปกติหนูเล็กมักไม่ไปพบตัวโดยตรง ถ้าคุยแล้วไม่ค่อยน่าไว้วางใจก็ไม่คุยต่อและไม่รับโทรศัพท์อีก

เวลาไปเที่ยวตามผับบาร์กับเพื่อนๆ หนูเล็กค่อนข้างแต่งตัวทำให้ถูกมองปกติจะเที่ยวกับเพื่อนเป็นกลุ่มมีเพื่อนผู้ชายไปด้วย ซึ่งจะคอยดูแลปกป้องไม่ให้ถูกลวนลาม การไปเที่ยวทำให้หนูเล็กเห็นการกระทำของผู้ชายบางคนที่ไม่ให้เกียรติผู้หญิงและคอยจ้องจะหาประโยชน์ทางเพศจากผู้หญิง เช่น ผู้หญิงที่เมาแล้วไม่ได้สติจะถูกผู้ชายบางคนจ้องจะลากเอาตัวไป หรือมีเพศสัมพันธ์ในที่เปิดเผย เช่น ลานจอดรถในเวลากลางคืน ทำให้หนูเล็กรู้ว่ามิทั้งคนดีและไม่ดีแฝงอยู่ หากเลือกไปเที่ยวกลางคืนก็ต้องรู้จักระมัดระวัง

เนื่องจากมีเพื่อนมาก ทั้งเพื่อนเก่าและเพื่อนที่เรียนด้วยกัน บางคนมีครอบครัวแล้วและอายุมากกว่า เพื่อนๆ เหล่านี้จับกลุ่มคุยกันเรื่องครอบครัว รวมทั้งเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศทำให้หนูเล็กได้รับความรู้มาด้วย เพราะหลายอย่าง

ที่หนูเล็กอ่านจากหนังสือแล้วไม่เข้าใจว่าคืออะไร พี่ผู้หญิงก็เล่าให้ฟังอย่างเปิดเผย ทำให้หนูเล็กค่อยๆ มองเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ

พี่สาวตระหนักว่าหนูเล็กมาอยู่กรุงเทพฯ นานพอที่จะรู้ว่าอะไรเป็นอะไร มิฉะนั้นคงเสียคนไปแล้ว จึงไว้วางใจเพราะมีการปรึกษาพูดคุยกันตลอดเวลา และเคารพการตัดสินใจในการใช้ชีวิตของหนูเล็ก หากมีแฟนก็เล่าให้ฟัง พี่สาวสอนหนูเล็กให้ดูแลตนเองและหากมีความสัมพันธ์ก็ให้ป้องกัน ดังนั้นเมื่อหนูเล็กมีแฟนก็จะป้องกันก่อนโดยเป็นหน้าที่ของฝ่ายชายต้องรับผิดชอบหาถุงยางอนามัยมา หนูเล็กจะศึกษาผู้ชายจนไว้วางใจและคิดว่าไม่ได้มาหลอกลวงจึงจะมีความสัมพันธ์ด้วย หนูเล็กเล่าว่ากว่าจะมีความสัมพันธ์กับคนที่เลือกแล้วก็ใช้เวลาประมาณ 2 ปี หนูเล็กเรียนรู้จากคนรอบข้างในเรื่องของการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างเพศ สร้างตัวตนทางเพศของตนเองขึ้นมา จุดยืนของหนูเล็กเรื่องเพศคือต้องมีความรับผิดชอบ ดูแลตนเอง ไม่จำเป็นต้องอดทนต่อการเอาใจเอาเปรียบทางเพศ และไม่ยึดติดกับสิ่งใดโดยเข้าใจว่าทุกอย่างเปลี่ยนแปลงได้ไปตามกาลเวลา

6. การก่อสร้างตัวตนทางเพศ

ตัวบุคคลถูกสร้างจากความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ (intersubjectivity) แต่ในตัวบุคคลยังมีตัวตนที่อยู่ภายใน (self identity) คือความปรารถนาที่จะเป็นอย่างไรและเป็นใครในส่วนตัว มนุษย์จะเข้าใจว่าตนเองเป็นใครและมีจุดยืนที่ชัดเจนนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย และการนำเสนอจุดยืนของตนในสังคมต้องผ่านกระบวนการสร้างตัวตนที่มีการต่อสู้ต่อรองกับบริบทความสัมพันธ์แวดล้อม จนเกิดเป็นตัวตนของบุคคลที่ชัดเจน ณ พื้นที่ของความสัมพันธ์นั้นๆ ทั้งนี้การสร้างตัวตนขึ้นอยู่กับโลกทัศน์และความเชื่อที่หล่อหลอมตัวบุคคลนั้นขึ้นมา เรื่องเล่าของไก่ อติเตเด็กแว้น นำเสนอกระบวนการปรับเปลี่ยนตัวตนทางเพศจากกระบวนการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นวิภวฤติ (epiphany) ในชีวิต

ปีนี้ไก่อายุ 28 ปี ผ่านชีวิตและความตายมาอย่างโชกโชน เมื่อย้อนคิดถึงการใช้ชีวิต ไก่ก็นึกสงสัยว่าตนเองใช้ชีวิตอย่างนั้นแล้วรอดชีวิตมาได้อย่างไร เพราะที่ผ่านมามีการใช้ชีวิต “ผู้ชาย” อย่างเต็มที่ จนคนรอบข้างเรียกไก่อ่า “เด็กเกอร์”

ชีวิตการเรียนของไก่อายุเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงแม่พ่อแม่จะเป็นชาวนาและต้องการให้ไก่อมีโอกาสเรียนจะได้ไม่ลำบาก จึงส่งเสริมให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา แต่ไก่อใช้ชีวิตนักเรียนอย่างเรื่อยเปื่อย เพื่อนของไก่อไม่ได้เรียนหนังสือ ไก่อติดเพื่อนจึงไม่ยอมไปโรงเรียน ไปคลุกอยู่ที่บ้านของเพื่อน ไก่อเรียกการไปอยู่ที่บ้านเพื่อนว่าเป็นการช่อกสู่มหรือมั่วสู่ม เวลาอยู่กับเพื่อนๆ ก็คุยกัน กินเหล้า และเสพยาเสพติด สิ่งเหล่านี้มีอยู่รอบตัว ไม่ต้องไปตามหรือค้นหาแต่เกิดขึ้นเองเพราะการคบเพื่อน ไก่อพูดให้ฟังว่า “ก็อย่างคบเพื่อนติดยา มันก็ชอบไปอยู่แบบนั้น”

ไก่อเริ่มเสพยาขณะอายุประมาณ 15 ปี เพราะความอยากรู้ เมื่อเสพยาแล้วก็รู้สึกดี รู้สึกสนุกสนาน หากไม่ได้เสพยาจะไม่อยากทำอะไร ไก่อเล่าว่า “พอตอนใช้มันไปมันก็ดี แต่ถ้าไม่ได้ใช้จะบ้า จี้เกียจ ไม่อยากไปไหน ไม่อยากทำอะไร” ไก่ออยู่กับเพื่อนจึงเป็นเหมือนเพื่อนเพื่อให้เข้ากันได้

อิสระทางการเงินกับการเลือกบริโภคสินค้า

เมื่อออกจากโรงเรียน ไก่อมักอยู่กับเพื่อนๆ และทำงานหาเงินใช้บ้าง แต่ไม่ค่อยจริงจังมากนัก บ้านของไก่ออยู่ในพื้นที่ทำนาภาคกลาง ฐานะค่อนข้างยากจน งานที่ไปรับจ้างทำก็จะมีตั้งแต่ย่นา ไถนา ฉีดยาฆ่าแมลงในนาข้าว นอกจากนี้ยังมีงานรับจ้างอื่นๆ เช่น งานก่อสร้างต่างๆ และก่อสร้างท่อบำบัดน้ำเสีย พออายุได้ประมาณ 20 ปี ไก่อมีงานทำเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น รายได้ที่ได้ส่วนหนึ่งใช้ในการกินอยู่ ซึ่งไก่อเพียงขอให้มีกินทุกวัน นอกจากนั้นก็นำเงินไปใช้เที่ยวเตร่กินเหล้าและให้แม่บ้าง

เมื่อมีเงินไก่อก็เริ่มอยากได้สินค้าที่ปรารถนามาครอบครอง แม่ซื้อโทรศัพท์ไว้ให้ใช้เครื่องหนึ่ง “ผมเห็นเขามี ผมก็อยากมี” ความอยากได้ของไก่อถูกแปล

ความหมายให้กลายเป็นความจำเป็น ตอนมีโทรศัพท์ครั้งแรกก็จำได้ว่าอายุ 18-19 ปี แต่พอมีเงินมากขึ้นจากการทำงาน สิ่งที่ได้หมายตาเอาไว้ไม่ใช่โทรศัพท์มือถือ แต่เป็นรถมอเตอร์ไซด์รุ่นที่เป็นที่นิยม ใก่ตั้งใจจะมีรถเป็นของตัวเองให้ได้ “เขามีกัน เราก็คงต้องมีได้ เราก้หาเงิน”

ปกติเวลาเดินทางไปยังที่ไกลๆ ใก่จะขออาศัยรถของคนอื่น เพราะแถวบ้านที่ใก่อาศัยอยู่ความสัมพันธ์ของคนยังมีความเอื้ออาทรในลักษณะของสังคมชนบทอยู่ คนบ้านใกล้เคียงถ้าไม่รู้จักกันก็เป็นญาติกัน แต่ถ้าใก่อยากไปเที่ยวกับเพื่อนๆ ใก่จะขออาศัยรถมอเตอร์ไซด์ของเพื่อนไม่ได้ทุกครั้งเพราะไม่มีที่พื่อให้นั่ง ใก่จึงไม่ได้ไปเที่ยวกับเขา ใก่ไม่เคยนั่งรถประจำทาง ดังนั้นจึงคิดว่าต้องมีรถมอเตอร์ไซด์เพื่อความสะดวกสบาย อยากจะไปไหนก็ไปได้ ข้อดีของการมีรถมอเตอร์ไซด์เป็นของตัวเองสำหรับใก่คือ ทำให้ใก่มีอิสระไม่ต้องพึ่งคนอื่น “มิดีกว่า เป็นของเราเองสบายใจกว่า ไม่ต้องไปพึ่งใคร” ใก่เก็บเงินอยู่หลายเดือนและตั้งใจว่าจะต้องซื้อรถมอเตอร์ไซด์ที่หมายตาไว้ให้ได้ เมื่อเก็บเงินได้แล้วจึงนำเงินค่ามัดจำไปจ่าย 8,000 บาท แต่ใก่ไม่ต้องการผ่อนส่งนานจึงเลือกการผ่อนส่งประมาณ 30 เดือน เพราะใก่มีเหตุผลว่า “ส่งนาน ส่งแพง” วันที่ไปรับรถมอเตอร์ไซด์ใก่รู้สึกมีความสุขมากและภูมิใจที่ได้มีมอเตอร์ไซด์แล้ว ความดีใจของใก่แสดงออกโดยการนารถที่เพิ่งได้มาออกไปขับเที่ยวในเย็นวันนั้น

การสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของเด็กแว่นผ่านมอเตอร์ไซด์

สำหรับใก่ การมีรถจักรยานยนต์เป็นของตนเองไม่ได้เป็นเพียงยานพาหนะเพื่อเดินทางสัญจรไปมา แต่รถได้สร้างความหมายให้กับการเป็นเด็กแว่นหรือกลุ่มวัยรุ่นที่ชื่นชอบการขับขี่มอเตอร์ไซด์เที่ยวเล่น หรือแข่งกันบนถนนสาธารณะในยามค่ำคืน ที่สำคัญกว่านั้น มอเตอร์ไซด์นำทางไปสู่การจีบผู้หญิงและการมีเพศสัมพันธ์ ใก่ไม่เคยมีแฟนมาก่อน ใก่เล่าว่า “พอมีรถก็ได้ผู้หญิง... พอเย็นก็ขี่รถเที่ยวเล่น ตอนกลางคืนได้ครับ...ผู้หญิงได้ง่ายๆ”

ไก่อเริ่มมีผู้หญิงมานั่งซ้อนท้ายมอเตอร์ไซค์ด้วย ผู้หญิงเหล่านี้ได้พบตอนกลางคืน เวลาไปขับรถเล่นกับเพื่อนละแวกบ้านเดียวกันในเมืองประมาณ 4-5 หมู่ เพื่อนเหล่านี้มีทั้งผู้ชายและผู้หญิง ทั้งมีคู่และไม่มีคู่มาด้วยรวมแล้วประมาณ 20 คน คนไม่มีคู่มัอยู่ราวครึ่งหนึ่งของทั้งหมด เวลาขับรถไปตามถนนในเมือง ตามแหล่งบันเทิงและสวนหย่อม ถ้าเห็นผู้หญิงหน้าตาดีๆ เดินอยู่ก็จะแซว ไก่อไม่คิดว่าหญิงสาวเหล่านี้เป็นคนตลก “คนดีๆ เขาคนนอนอยู่กับบ้าน ถ้าเด็กเก๋ๆ ก็ต้องเที่ยว” ไก่อจะถามว่า “นั่งรถเล่นกับพี่ไหม” ในใจของไก่อคาดหวังว่าอย่างไรก็ต้องได้มีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงที่รับมานี้ เพื่อนๆ ก็เป็นอย่างนี้เช่นกัน ไก่อไม่คิดว่าผู้หญิงเหล่านี้เป็นแฟน แต่เป็นการคบในลักษณะที่เรียกว่าคบผ่านไป ถ้าใครยังอยู่ก็คบไป

ช่วงที่ออกเที่ยวขับรถกลางคืนเช่นนี้เป็นช่วงที่ไก่อได้พบผู้หญิง สำหรับกลุ่มเด็กแว้น ผู้หญิงเป็นแต้มในการพนันแข่งขันความเป็นผู้ชายเก่ง ว่าใครมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงมากกว่ากัน ไก่อเล่าถึงประสบการณ์ขณะนั้นว่า “ตอนผมเที่ยวกันนี้ ถึงกับลงพนันกันเลยว่า ปีนี้มึงได้กี่คน สิ้นปีมาสรุปกันเลยว่าได้กี่คน” รางวัลคือการเลี้ยงเหล้าเลี้ยงเบียร์กัน แม้ว่าไก่อจะสะสมแต้มได้ถึงประมาณ 20 คน แต่ก็ยังแพ้เพื่อนๆ ซึ่งมีแต้มสูงกว่า

ไก่อและเพื่อนมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงหลายคน เวลาอยู่ในวงเพื่อนๆ ไก่อและเพื่อนไม่เคยพูดหรือเล่าอย่างละเอียดถึงการมีความสัมพันธ์ เวลาพูดถึงผู้หญิงก็จะวิจารณ์ความสวย รูปร่าง และตั้งข้อสงสัยว่าถ้ามีความสัมพันธ์กับตนแล้วจะเป็นอย่างไร และหากมีโอกาสสัมพันธ์กันแล้วก็จะมาบอกเพื่อนๆ “คนนี้ไปรับมาแล้ว...รู้แล้วก็กลับมา ว่านี่เรียบริ่อยแล้วคนนี้ ก็เท่านั้นเอง”

เมื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิงที่พบตามทาง ไก่อรู้สึกว่ามันเองเสียงอยู่ ถึงแม้จะเคยรับรู้เรื่องโรคเอดส์มาเมื่อสมัยยังเรียนหนังสือจากเพื่อน รวมทั้งได้รับรู้จากข่าวและจากโทรทัศน์ก็ตาม แต่ตอนที่ช่วงนั้น ไก่อไปเที่ยวผับกินอย่างเดียว ไม่สนใจเรื่องโรค ไม่คิดว่าต้องพกถุงยางเพื่อป้องกันตัว และ

เมื่อมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงก็ไม่มีอะไรป้องกัน ไก่เล่าว่า “พอผู้หญิงเข้ามาเราก็ไม่ได้ใช้ เพราะชั่วโมงนั้นหาไม่ได้แล้ว ไม่หาแล้วชั่วโมงนั้น ไม่ทันแล้วเราต้องเสี่ยงไปก่อน ไม่อย่างนั้นอด คินนี้ไม่ได้แล้ว” แม้จะรู้สึกว่าการกระทำของตนน่าหวาดเสียวและเสี่ยงตาย แต่เมื่อคุณนอนไม่กลัวโรค ไก่ก็คิดว่าตัวเองก็ไม่ยอมเสียศักดิ์ศรีความเป็นชายของตน ไก่พูดถึงผู้หญิงว่า “ไม่กลัว เขาไม่กลัวเราก็ไม่กลัว”

ในการมีสัมพันธ์กับผู้หญิงไก่ไม่เคยบังคับ เพื่อนของไก่ก็เช่นกัน เป็นการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่าย ส่วนใหญ่ตอนที่ไก่เที่ยวช่วงวัยรุ่น ผู้หญิงที่คบหาอายุประมาณ 16-17 ปี ส่วนมากเป็นเด็กผู้หญิงที่มีเงิน เวลาคบผู้หญิงไก่คิดว่าให้เกียรติผู้หญิงโดยพามาที่บ้าน พ่อแม่บางรายอาจมาตาม ถ้ามาตามพบไก่ก็จะพาไปส่งบ้าน เนื่องจากช่วงนั้นไก่อังไม่ได้ทำงานประจำ แต่มีรถแล้ว ไก่มักขอเงินจากแม่บ้างหรือผู้หญิงที่คบกันบ้างเพื่อเป็นค่าน้ำมัน ไก่เล่าว่า “คือว่าพ่อแม่เลี้ยงลูกด้วยเงิน คนมีตังค์ แล้วอย่างผมนี้หากินด้วยตัวเองเพราะว่าโตแล้ว ก็ตอนนั้นยังไม่ทำงาน ขอแม่ แม่ให้มายี่สิบ ยี่สิบก็พอแล้ว เติมน้ำมันรถ มีรถแล้วคันหนึ่ง มียี่สิบบาทก็เที่ยวได้ทั้งคืน แล้วไปรับพวกมา มึงเติมน้ำมันให้กูนะ แค่นั้นผมก็เที่ยวได้แล้ว”

วิกฤติเปลี่ยนชีวิต

ช่วงที่ทั้งเที่ยวเตร่ กินเหล้า และคบผู้หญิงเพื่อทำแถม พ่อแม่ของไก่ก็ได้แต่ตักเตือนให้ระวังตัว “เที่ยวจ้ง ระวังเถอะมึง” แต่ไก่ตอบพ่อแม่ไปว่า “หนูรู้ว่าเป็นอย่างไร” สิ่งที่ไก่อุดออกไปไม่ได้เป็นการตระหนักรู้อย่างจริงจัง แต่ประสบการณ์เรื่องต่างๆ ที่ตามกันมาในชีวิตอย่างต่อเนื่อง ค่อยๆ หล่อหลอมความคิดใหม่ และสร้างความเปลี่ยนแปลงในการใช้ชีวิตช่วงต่อมา เหตุการณ์ที่สำคัญคือการตายของเพื่อนด้วยอุบัติเหตุ การตายของเพื่อนด้วยโรคเอดส์ และการถูกจับเพราะเสพยาเสพติด

การขับขีมอเตอร์ไซค์ของกลุ่มเด็กแว้น ไม่เพียงเป็นการเที่ยวเตร่หรือไว้ใจผู้หญิงเท่านั้น แต่พวกเขารักความเร็ว มอเตอร์ไซค์มีไว้ใช้แข่งขันกัน เวลาแข่งจะขับเร็วมาก รางวัลของการแข่งขันคือให้คนมานั่งซ้อนท้ายด้วย ไม่ใช่ให้ผู้หญิงมาเป็นรางวัลในลักษณะเพื่อไปมีเพศสัมพันธ์กันอย่างที่หลายกลุ่มทำกัน ไก่จำได้ว่าครั้งหนึ่งไต่กับเพื่อนแข่งรถกัน ไก่ขี่รถที่เพิ่งออกมาใหม่ๆ แข่งกับเพื่อนที่ขี่ในลักษณะนอนขับ ระหว่างกำลังจะแข่งกัน เผอิญมีหลุมอยู่ข้างหน้ารถ แต่เพื่อนหลบไม่ทัน รถของเพื่อนแลบชนเสาอย่างแรง เลือดออกเต็มหน้าและแขนหัก อุบัติเหตุครั้งนี้ทำให้เพื่อนคอหักตาย ไก่ต้องอุ้มเพื่อนออกมาจากข้างทาง ไก่เล่าว่า “ต่อหน้าต่อตา คือขี้ตีคู่กันไปนี่ กำลังจะแข่งไม่แข่ง คือว่าช่วงนั้นนี่เป็นหลุม กระเด็น รถแลบชนเสาตายคอหัก คือช่วงนั้นมันนอนด้วย มันนอนเข้าเกียร์ นอนเอามือซ้ายตบลง รถสะบัด มาแรงเป็นร้อย” เหตุการณ์นั้นทำให้ไต่กลัวจนตัวสั่น เป็นครั้งแรกในชีวิตที่เห็นคนตาย และเป็นเพื่อนของตนด้วย แม้ว่าในใจยังอยากขับรถอยู่ แต่เมื่อเป็นเช่นนี้ ไก่ก็บอกกับตัวเองว่าไม่แข่งอีกแล้ว เวลาขับรถผ่านไปบริเวณที่เกิดอุบัติเหตุ ก็ยังนึกถึงเหตุการณ์ครั้งนั้นและจำได้ดี เพราะภาพที่เห็นยังติดตาไต่อยู่

ไต่มีเพื่อนรุ่นน้องที่เป็นโรคเอดส์และเคยติดคุก ไก่เห็นเขาเจ็บบอดๆ แอดๆ หลังออกจากคุก ร่างกายของเพื่อนดูทรุดโทรมและในที่สุดก็เสียชีวิต เมื่อเห็นของจริง ไก่ก็เริ่มกลัวโรคที่มากับเพศสัมพันธ์ นอกจากนั้น ไก่มีเพื่อนบางคนที่เป็นโรคนี้อีก ซึ่งเสียชีวิตไปหมดแล้ว

ผ่านเหตุการณ์ต่างๆ มา แม้ไต่จะเริ่มได้คิดว่าการใช้ชีวิตของตนตั้งอยู่บนความเสี่ยง แต่สิ่งที่ยังไม่ได้คิดคือยาเสพติด กลุ่มเพื่อนที่คบนั้นเสพยาและขายยาด้วย วันหนึ่งขณะที่ไต่อยู่กับเพื่อน ตำรวจก็เข้ามาจับกุม เพื่อนถูกจับข้อหาขายยาเสพติด แต่ไต่ถูกข้อหาเสพยาเสพติด ถูกตัดสินจำคุก 4 เดือน 20 วัน ถูกส่งเข้าคุก ในคุกมีคนมากมายนับพัน สภาพแวดล้อมในคุกนับว่าดี แต่ไต่รู้สึกว่าจะไม่คอยสะอาดเพราะมีคนปะปนกันทั้งเป็นโรคและไม่เป็นโรค ถ้าคนไม่สบายและไม่ได้แจ้งเจ้าหน้าที่ ก็จะไม่ไต่ถูกแยกออกไป ซึ่งอาจนำโรคติดต่อมาแพร่เชื้อได้

เข้าไป 2 วันแรก ใก่อยู่ในส่วนที่เรียกว่าแรกรับ ถึงจะติดยาแต่ใก่ก็ไม่รู้สึกทรมาณเท่าใดนัก แต่สิ่งที่ใก่รู้สึกทรมาณคือ อยากกลับบ้าน อยากออกจากคุก แต่ต้องรอ พยายามบอกตัวเองไม่ให้ร้องไห้ เพราะทุกอย่างใก่ทำเองมีคนเตือนแล้วว่าไม่ดี ก็มันจะทำ แต่กระนั้นใก่ก็อดร้องไห้ไม่ได้ เนื่องจากมีคนมาก เวลานอนในคุกจึงต้องนอนเป็น 2 แถว ส่วนขาของนักโทษชนกัน อยู่ในคุกต้องทำตามระเบียบวินัย ถ้าอยู่ในกฎเกณฑ์ของคุกกี้ไม่มีปัญหา แต่ถ้าออกนอกกฎก็ถูกลงโทษ เข้าไปในคุกได้ 2 เดือนใก่ก็มีเรื่อง ใก่ไม่ได้ต่อยตีใคร แต่วันนั้นมีการตรวจค้น ใก่เล่าว่า “วันนั้นเขาตรวจเจออาวุธ เจอเหล็กอะไรอย่างนี้ โดนทำโทษ ถอดเสื้อผ่านอนกลางแดด” ใก่จำได้ว่าต้องนอนตากแดดบนพื้นดินปนหิน 3 ชั่วโมง ตั้งแต่ 9 โมงเช้าถึงเที่ยงวัน ระหว่างถูกทำโทษ ใก่บอกตัวเองให้อดทนแม้ว่าจะหงุดหงิด “เราต้องทำใจเย็น จะได้ไม่ร้อน ชั่วโมงนั้นไม่ต้องไปคิดอะไร ปล่อยไปตามธรรมชาติ” อยู่ในคุกใก่ไม่อยากยุ่งกับใคร เขาให้ทำงานอะไรก็ทำ ใก่ได้ทำงานทั้งซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ ดายหญ้า ถางป่า

ก่อนหน้าที่จะเข้าคุกใก่เริ่มมีแฟนเป็นตัวเป็นตน เริ่มเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตจากที่เป็นเด็กแว้นมาหลายปี รถมอเตอร์ไซด์ที่ขี่มาไว้แข่งและจับผู้หญิง บัดนี้กลายเป็นมอเตอร์ไซด์เก่าๆ เพราะวิ่งมาเกือบสิบปีแล้ว การติดคุกมีความหมายมากกว่าการเข้าไปรับโทษธรรมดา สำหรับใก่มันเป็นบทส่งท้ายของชีวิตวัยรุ่นที่ผ่านชีวิตมาอย่างโชกโชน แม่และแฟนของใก่พากันมาเยี่ยมเดือนละ 4 ครั้ง ครั้งละประมาณ 15 นาทีตามกำหนดของเรือนจำ ประสบการณ์ในคุกทำให้ใก่สำนึกได้ “ผมรู้สึกไม่ดี รู้สึกว่าต่อไปจะไม่ทำแบบนี้ จะได้ไม่ต้องเข้ามาอยู่ในที่นี่”

การเอาตัวรอดในคุกของใก่คือไม่ยุ่งกับใคร ในคุกใก่พบคนมากมาย และยังพบคนที่มีความแตกต่างไปจากผู้ชายด้วย ใก่เห็นกะเทย 3-4 คนในห้องขังหนึ่ง ช่วงที่อยู่ในคุกใก่ไม่ได้นึกถึงเรื่องพวกเขา มีเหตุผลว่าคุยกันได้ เพราะเป็นผู้ชายเหมือนกัน กะเทยในความหมายของใก่คือผู้ชายที่มีจิตใจเป็น

ผู้หญิง ไก่เชื่อว่ากะเทยอยู่ในคุกไม่มีปัญหาอะไรเพราะมีผู้ชายมากและกะเทยคงจะชอบ บางครั้งก็มีการหึงหวงกันเรื่องแฟนของกะเทย นักโทษในคุกจะมีพื้นที่ของตัวเองห้ามก้าวร้าวกันเรียกว่าบ้าน และต่างคนก็ต่างอยู่ บ้านใครบ้านมัน เด็กใครเด็กมัน ถ้าใครมาวุ่นวายหรือก้าวร้าวก็จะถูกทำร้าย บางครั้งก็แทงกันโดยใช้ด้ามข้อกินข้าวเป็นอาวุธ เช่น แทงที่ต้นคอ คนที่ทำร้ายก็ถูกลงโทษจำคุกต่อไปอีก ไก่สรุปว่าในคุกถ้าไม่มีพวกก็อยู่ไม่ได้

ตัวตนทางเพศในทางเลือกชีวิตที่เรียบง่าย

ไก่นึกถึงคำพูดของแฟน ซึ่งรู้จักกันเมื่อฝ่ายหญิงยังเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ขณะนั้นไก่อายุประมาณ 25 ปี กว่าฝ่ายหญิงจะยอมรับเป็นแฟนก็ใช้เวลานานเป็นปี ไก่หมั่นโทรศัพท์คุยด้วย แฟนเคยถามไก่อ่า “ฉันจะเปลี่ยนชีวิตเธอได้ไหม” ไก่ตอบรับว่าได้ สามารถเลิกได้ ไก่เชื่อว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อแฟน และสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ ผ่านคุกมาแล้ว ตัดสินใจว่าจะเป็นคนใหม่ ไก่พ้นโทษในปี 2552 คิดได้แล้วว่าไม่ควรไปยุ่งกับยาเสพติด ไก่กำหนดใจตนเองว่า “อย่าไปยุ่ง ออกมาพอเลย จบ” ที่ผ่านมามีไก่อไม่ตระหนักถึงผู้คนและสภาพแวดล้อมรอบตัว ไก่กลับมาคิดได้ว่ามีพ่อแม่ น้ำ ญาติ อยู่คอยเป็นกำลังใจและให้อภัยเสมอมา พวกเขาสนับสนุนให้ไก่อเดินทางที่ถูกต้อง พ่อแม่ของไก่อมีชีวิตเรียบง่ายแบบชาวบ้านทั่วไป มักจะสอนให้เป็นคนดี ขยันทำงาน เมื่อออกจากคุกมา ไก่อเล่าให้ฟังว่า

คือว่าบ้านป่าบ้านลุงเขาให้โอกาส เขาบอกว่าถ้ามีไปยุ่งอีก มีงก็ไม่ต้องมาบ้านกูหรอก กูไม่มีอะไรให้มีงกินหรอก เขาพูดอย่างนี้ ผมก็พูดตรงๆ ผมก็ไม่ไปยุ่ง และเขาบอกว่าถ้ามีไปยุ่ง ถ้ากูรู้มีงก็เลิกคบกับกูเลย กูก็ไม่เอาอีกแล้ว คือว่าเขาช่วยเหลือผมอะไรอย่างนี้ ชีวิตเราไม่มีเงิน ไม่มีงาน เขาก็หางานให้ทำ

ไก่อู้แล้วว่าชีวิตวัยรุ่นอยู่ในสถานะเสี่ยงที่มีรอบตัว ถ้าติดเพื่อนไปหาเพื่อนที่เกเร ผลสุดท้ายก็หนีไม่พ้นชีวิตในแบบที่ประสบมา เมื่อออกจากคุกใหม่ๆ เพื่อนๆ รู้ว่าไก่อั้นโทษออกมาแล้วพยายามติดต่อแต่ไก่อ้ปฏิเสธ “เราอยากอยู่ของเราอย่างนี้ ง่ายๆ มิเพื่อนเยอะก็เรื่องเยอะไปอีก” ไก่อ้เชื่อมั่นว่าการเดินทางชีวิตจะเป็นเช่นไร ไก่อ้เป็นผู้กำหนดได้เอง ไก่อ้ไม่ต้องการมีชีวิตอย่างที่เคยใช้ในสิบปีที่ผ่านมา “อยู่ที่ใจเรา ถ้าใจเราแข็งพอไม่กลับไปยุ่ง...ทำได้ มันอยู่ที่ใจอยู่ที่สิ่งแวดล้อมของเราด้วย ถ้าเราไม่ไปเห็น ไม่ไปเจอ ไม่ไปคุยสูงส่งพวกมันก็ได้ ถอนตัวออกมาดีกว่า ตอนแรกก็หลายปี สิบกว่าปี” ไก่อ้คิดว่ายาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตเยาวชนได้เพราะสังคมแวดล้อม วัยรุ่นมักไม่ตระหนักถึงโทษของการเข้ามายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและเครื่องดื่มมีนเมา ซึ่งมีให้เด็กและเยาวชนซื้อง่าย

ไก่อ้ตั้งใจทำมาหากินเลี้ยงตนเอง แพนของไก่อ้เป็นคนในละแวกบ้านเดียวกัน มีแพนคนนี้แล้วไก่อ้รับผิดชอบมากขึ้น ที่บ้านก็รับรู้ว่าไก่อ้มีแพน ความสัมพันธ์ระหว่างไก่อ้กับแพนถึงขั้นลึกซึ้ง เนื่องจากฝ่ายหญิงกำลังเรียนอยู่จึงมีการป้องกันการตั้งครรภ์ แพนของไก่อ้ขอให้ป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยซึ่งไก่อ้เห็นดีด้วย นอกจากนี้ คนรอบข้างก็สนับสนุนการใช้ถุงยางเพื่อป้องกัน ไก่อ้ไม่รู้สึกว่าน่าอาย ถ้าไปซื้อถุงยางอนามัยตามร้านค้า บางครั้งใช้บัตร 30 บาท ไปยื่นที่สถานีอนามัยใกล้บ้านเพื่อขอถุงยางได้รับแจกถุงยางอนามัยมาทั้งกล่อง ไก่อ้ไม่ใช้ชีวิตทางเพศเหมือนสมัยเป็นเด็กแว้น มาถึงจุดนี้ไก่อ้แยกแยะได้ว่าอะไรดี อะไรเลว อะไรควร อะไรไม่ควร ไก่อ้ไม่ได้คิดว่าต้องมองหาคนมาเป็นแพน แต่ถ้ามีแพนก็ทำให้ชีวิตมีความสุขไปอีกแบบหนึ่ง ทำให้มีเพื่อนคุยและไม่เหงา แต่ถ้าไม่มีแพนไก่อ้ก็คุยกับพ่อแม่ กับน้า กับยาย อยู่กับสิ่งแวดล้อมของไก่อ้ ไก่อ้ย้ำว่าความสุขคือความอบอุ่นที่ได้อยู่กับครอบครัวและมีชีวิตเรียบง่าย ชีวิตเพศของไก่อ้เปลี่ยนแปลงไปตามฐานคิดในการเลือกดำเนินชีวิต เท่านั้นที่มีความสุขเพียงพอแล้ว

ไก่อ้กลับไปย้อนทบทวนถึงการใช้ชีวิต ไก่อ้คิดว่าถ้าใช้ชีวิตอย่างนั้น ตอนนี้นี้คงตายไปแล้ว ไก่อ้เห็นเพื่อนตายด้วยโรคเอดส์ บางคนไปเที่ยวโสเภณีกลับมา

ติดเอดส์แล้วก็ตาย เพื่อนๆ บางคนทีติดโรคเอดส์ก็ล้วนตายหมดแล้ว เมื่อเรียนรู้ถึงพิษภัยของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ไก่ก็พยายามแนะนำสอนน้องชายที่กำลังเป็นวัยรุ่นให้ดูแลป้องกันตนเอง โดยใช้ประสบการณ์จริงเป็นตัวอย่างในการสอน เพื่อให้เขามีโอกาสเลือกดำเนินชีวิตเพศอย่างมีสุขภาพ

7. การใช้ชีวิตอ้างอิงแบบเพนความเป็นผู้หญิง

การใช้ชีวิตเพศของคนในกลุ่มรักต่างเพศอ้างอิงบรรทัดฐานหญิงชายในการดำเนินชีวิต ซึ่งขึ้นกับการให้ความหมายเชิงวัฒนธรรมกับความเป็นหญิง ความเป็นชายอย่างไร การรู้ว่าผู้หญิงต้องปฏิบัติอย่างไร (doing gender) ต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาความเป็นผู้หญิงตามบรรทัดฐานของสังคมที่อาจกระทำผ่านทั้งสถาบันที่เป็นทางการ เช่น โรงเรียน ที่ทำงานต่างๆ รวมทั้งในชีวิตประจำวัน ความรู้ต่างๆ ที่ผู้หญิงมีปฏิสัมพันธ์มีส่วนสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงขึ้นมาเช่นกัน ตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่แต่ช่วงเวลาของพัฒนาการของชีวิต เหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นประสบการณ์ในชีวิตมีส่วนหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นผู้หญิง นำสู่การสร้างอัตลักษณ์ทางเพศที่ยึดเพศกระแสหลักเป็นแนวทาง

นก หญิงสาวอายุ 21 ปี อาศัยอยู่กับแม่และน้องสาวก่อนจะมีครอบครัวของตนเอง แม่ของนกทำไร่ไถอยู่ซึ่งเป็นงานหนัก ต้องทำงานเพียงคนเดียวเพื่อเลี้ยงดูนก ขณะที่ทองนงได้ประมาณสองเดือน แม่ก็หาเงินส่งพ่อไปทำงานที่ประเทศสิงคโปร์ โดยตั้งความหวังว่าถ้าพ่อได้ทำงานจะส่งเงินกลับมาเลี้ยงดูครอบครัว ตั้งแต่นั้นมาหลายปีพ่อไม่ได้ส่งเสียครอบครัวเลย จนกระทั่งนงโตขึ้นพอสมควร พ่อจึงเริ่มส่งเงินมาช่วยครอบครัวและกลับมาไทยทุกๆ 3 ปี แต่พ่อก็มีภรรยาอีกคนหนึ่งเป็นคนจังหวัดเดียวกัน แม่ไม่ได้พูดอะไรมาก นอกจากเล่าให้ฟังว่าครอบครัวของพ่อไม่ชอบและกลั่นแกล้งแม่ ทั้งนี้ ญาติๆ ของพ่อก็ยู่ให้พ่อกับแม่เลิกกันโดยที่แม่ไม่ทราบสาเหตุว่าทำไม

นักโตมาพร้อมกับความอึดคึด แต่ก็อดทนช่วยแม่ทำงานตั้งแต่เล็ก ต่อมาแม่มีลูกอีกคนหนึ่ง นกจึงต้องช่วยเลี้ยงน้อง ถึงแม้จะลำบากแต่ที่บ้าน ก็ส่งเสียให้นกและน้องได้เรียนหนังสือ ก่อนที่จะเริ่มเข้าวัยรุ่น นกเรียนได้ดีพอสมควร เป็นนักเรียนในระเบียบ เข้าห้องเรียนตามปกติ ไม่เคยหนีเรียนหนีเที่ยว ไม่เคยมีเรื่องผู้ชายเข้ามาข้องแวะในชีวิต

การเปลี่ยนแปลงตนเองเมื่อเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นกเข้าเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชีวิตของนกเริ่มเปลี่ยนไป เริ่มทำตัวเป็นนักเรียนไม่ดี หนีเที่ยว เช่น ไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า ไปร้องคาราโอเกะบ้าง เล่นเกมส์บ้าง มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ทำเช่นนั้น จนกระทั่งทางห้างฯ ต้องติดประกาศห้ามเด็กใส่ชุดนักเรียนเข้าในระหว่างเวลาเรียน นกตั้งใจเที่ยวเตร่เนื่องจากมีเด็กผู้ชายมาชอบพอและพากันไปเที่ยว

แฟนคนแรกของนกเป็นเพื่อนของเพื่อน อายุมากกว่าประมาณ 4 ปี เมื่อมีแฟนนกก็เริ่มเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดูเป็นผู้หญิงมากขึ้น แต่ด้วยที่ยังไม่มีรายได้ มีเพียงค่าขนมที่แม่ให้มาวันละ 20 บาท นกก็ปรับแต่งรูปลักษณ์ภายนอกเท่าที่ทำได้ นกรู้สึกว่ายากสวยจึงแต่งตัวดีขึ้น เช่น จากทาปากด้วยลิปสติคใสก็เปลี่ยนมาใช้ลิปสติคที่มีสี ไม่ใช่สีแดงเพราะที่โรงเรียนจะสังเกตเห็นชัดเจนเกินไป กระโปรงที่เคยใส่ผ้าธรรมดาที่นักเรียนใส่กันก็เปลี่ยนเป็นเนื้อผ้ายีนส์ เป็นต้น ถ้านกอยากได้เสื้อผ้าที่ชอบ เช่น กางเกงขาเด่ปัสสาวะที่เด็กสาววัยรุ่นนิยมใส่ช่วงนั้น ก็จะคอยดูว่าราคาเท่าไรและเก็บเงินไว้ เมื่อครบก็ไปซื้อ การเก็บเงินของนกคือการอดออม นกจะอดข้าวหรือห่อข้าวกับกุนเชียงไปรับประทานที่โรงเรียน นกเสียเงินเพียงค่าน้ำดื่ม 3 บาท ส่วนเงินที่เหลือจากค่าขนมจะรวบรวมไว้ไปซื้อของที่อยากได้ การเปลี่ยนแปลงตัวเองทำให้นกรู้สึกว่าดูสวยขึ้น มีคนหันมามองมากขึ้น เป็นการแสดงออกทางเพศที่นกเชื่อว่าจะทำให้คนชื่นชม เมื่อมีคนหันมาสนใจ นกก็เริ่ม “เปิดตัว” คือการไปเที่ยวกับเพื่อนๆ มากขึ้น และบางครั้งก็ไปเดินรำ ในที่สุดการเรียนก็ตกลง จากที่เคยเรียนใช้ได้

เกรดก็เหลือเพียง 1.67 เพราะหลงเฟลิดเฟลินกับเส้นทางชีวิตใหม่ที่ได้มาพร้อมความมั่นใจในความเป็นผู้หญิงของตัวเอง

เมื่อผลการเรียนตกต่ำลงในเทอมแรก จึงถูกแม่ตำหนิ แต่คนไม่ได้รู้สึกผิดมากนัก ช่วงนั้นเพื่อนๆ มีโทรศัพท์มือถือใช้กัน นกก็อยากได้โทรศัพท์มือถือบ้าง แม่จึงใช้โอกาสนี้จูงใจให้ตั้งใจเรียน โดยบอกว่าถ้ากลับตัวเป็นนักเรียนที่ดีขึ้น แม่จะซื้อให้ ความอยากได้โทรศัพท์มือถือทำให้กพยายามกลับตัวเป็นนักเรียนที่ดี เรียนได้เกรดเฉลี่ยถึง 3.19 แม่จึงต้องทำตามสัญญา นกอยากได้โทรศัพท์ที่ถ่ายรูปได้ เพราะเพื่อนๆ มีใช้กันจึงอยากได้บ้าง ถ้าไม่ขอโทรศัพท์มือถือจากแม่ นกก็คงไม่สามารถซื้อหามาได้เพราะราคาแพงเกินกว่าจะเก็บเงินซื้อได้ในที่สุดนกก็ได้โทรศัพท์แต่เกินความคาดหมาย เพราะเป็นโทรศัพท์ที่พ่อส่งมาให้จากสิงคโปร์ แม่จะเหมือนกับที่เพื่อนๆ มี แต่ที่แตกต่างไปก็คือเป็นโทรศัพท์มือถือ “ของนอก” ทำให้กภูมิใจมากที่ได้เป็นเจ้าของโทรศัพท์เครื่องนี้ สำหรับนก การมีโทรศัพท์มือถือขณะนั้นทำให้สานสัมพันธ์กับแฟนใกล้ชิดมากขึ้น เพราะมักจะโทรศัพท์คุยกันเป็นเวลานาน บางครั้งเกือบ 2 ชั่วโมง

เทอมที่สอง นกต้องไปฝึกงานที่โรงแรมนอกเมือง ทำให้พบกับแฟนคนใหม่ที่นกรู้สึกชอบมากกว่าคนที่คบกันอยู่ นกจึงตัดสินใจบอกเลิกกับเขา การได้ออกมาฝึกงานทำให้มีเงินมากขึ้น นกได้ค่าจ้างครั้งแรกเป็นเงิน 1,500 บาท ค่าบริการต่างหาก เมื่อนกมีรายได้มากขึ้นทำให้สามารถแสดงตนใหม่ผ่านการจับจ่ายใช้สอย นกเปลี่ยนแปลงสถานะจากนักเรียนมาเป็นคนทำงานจากการห่อข้าวมาโรงเรียนเป็นการซื้อรับประทาน จากการดื่มน้ำหวานเป็นดื่มเบียร์ เมื่อมีรายได้มากขึ้นนกก็สามารถแสดงความเป็นผู้หญิงผ่านการบริโภคสินค้าตามกระแสแฟชั่น นกแต่งตัวมากขึ้นในลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิมครอบครัวของนกเป็นคนจีนจึงค่อนข้างติดกรอบการแต่งตัวของผู้หญิงคือไม่ให้นุ่งสั้น แต่เมื่อนกมีโอกาสฝึกงานและพักอยู่ในที่พักของพนักงานโรงแรมทำให้นกมีอิสระตามใจตนเองมากขึ้น จึงมีโอกาสเลือกสิ่งทีตนชอบ คือเลือกใส่กางเกงขาสั้นและเสื้อกล้าม

ความจำกัดของการเรียนรู้เรื่องเพศ

โดยทั่วไปพูดคุยกับแม่บ้างในเรื่องการใช้ชีวิตและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย แม่จะเล่าเรื่องให้ฟังว่าประสบการณ์ของตนเองเป็นอย่างไร ทำให้نگรับรู้ว่าจะประสบกับอะไรบ้างเมื่อเติบโตขึ้น นกจึงเรียนรู้ไปโดยปริยาย นกเล่าให้ฟังเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรกและบอกแม่ แม่ก็ไปซื้อผ้าอนามัยมาให้ ซึ่งนกไม่ได้ถามอะไรมากไปกว่านั้น "...เพราะว่าแม่เหมือนเคยเล่ามาคร่าวๆ ค่ะ ตอนเด็กๆ ว่าพามีเมนส์อะไรอย่างนี้ ไม่รู้ว่าประจำเดือนมา ก็วิ่งร้องให้ไปฟ้อง แม่ว่าเลือดออกๆ อะไรอย่างนี้ค่ะ เคยเล่าให้ฟังคร่าวๆ ก็เลย...เออ" แต่เมื่อมีประจำเดือนแล้วแม่ก็สอนว่า มีประจำเดือนแล้วนกสามารถตั้งครรรภ์ได้ ให้เตรียมยาคุมกำเนิดไว้ใกระเป๋าเพื่อป้องกันการตั้งครรรภ์ แต่นกไม่เคยตั้งคำถามว่าทำไมผู้หญิงต้องกินยาคุมกำเนิด และผู้ชายต้องทำอะไรบ้างหรือไม่ แม่ย้ำให้นกเรียนให้จบก่อนและอย่าเพิ่งคิดมีเพศสัมพันธ์

นกมีแฟนช่วงที่เรียน ปวช. เทอมแรก คบกับแฟนได้ประมาณ 8 เดือน เขาก็ขอมีเพศสัมพันธ์ อันที่จริงนกปฏิเสธไปแล้ว 2 ครั้ง เพราะรู้สึกว่ายังไม่พร้อม กลัวการตั้งครรรภ์ และเรียนไม่จบ ขณะเดียวกัน สำหรับผู้ชายที่คบกับผู้หญิงมาถึง 8 เดือนในสายตาของเพื่อนๆ ของเขาดูเหมือนเป็นเรื่องแปลกที่ยังไม่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง นกเล่าว่าเพื่อนๆ แฟนตั้งคำถามเพราะไม่เชื่อว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศ

แม้จะมีแฟน แต่นกก็ให้ความสำคัญกับความรักรเป็นหลักโดยไม่ได้คิดถึงการมีเพศสัมพันธ์ เมื่อถูกขอนกก็ปฏิเสธและไม่ได้สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการคุมกำเนิด ต่อมาจนตกลงใจทำตามใจแฟน ด้วยเหตุผลว่าคบกันมานานแล้ว รวมทั้งมีความมั่นใจในเรื่องความสัมพันธ์ เพราะพ่อแม่ ญาติ และเพื่อนๆ รู้จักกันทำให้เชื่อใจฝ่ายชาย

ความสัมพันธ์ครั้งแรกกับแฟน นกไม่รู้ด้วยซ้ำว่าเขาใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่ เพราะนกได้แต่หลับตา ขณะเดียวกัน เมื่อนกถามแฟนว่าป้องกันหรือไม่

แฟนไม่ได้ตอบอะไร ได้แต่เงิบ “ไม่ทราบค่ะ ก็คือเหมือนมีอะไรกลางคืนด้วย ก็คือหลับตา ไม่ได้มองอะไร ก็คือไม่รู้ เขาไม่ได้บอกอะไร” นกคาดเดาเอาเองว่าเขาคงปองกัน เพราะเห็นว่ามิถุนายนามัยใช้แล้วอยู่ในถึงขยะ อย่างไรก็ตาม นกกังวลเพราะไม่มั่นใจว่าเมื่อแฟนมีเพศสัมพันธ์กับตนแล้ว เขาเคยมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นมาแล้วหรือไม่ นอกจากนี้ ยังกังวลว่าตนเองจะตั้งครรภ์หรือไม่ จึงต้องหายาคุมกำเนิดฉุกเฉินมากิน นกมีความรู้เรื่องนี้ไม่พอจึงไปตามเพื่อน แม้ขณะนี้เองก็ตามกไม่รู้ว่ายาคุมกำเนิดชนิดนี้จริงๆ แล้วต้องกินอย่างไร

ตอนแรกหนูไม่รู้ จนปัจจุบันหนูก็ยังไม่รู้ว่ามันกินอย่างไร ตอนนั้นซื้อยามี 2 เม็ด กินเหมือนว่า พอมีอะไรกัน หลังมีอะไรกันไม่เกิน 48 ชั่วโมง กินไปเม็ดหนึ่ง หนูก็เหลืออีกเม็ดหนึ่ง เพื่อนบางคนก็บอกว่าเขาให้กินทีเดียว 2 เม็ด ก็คือพอหลังมีอะไรกันปุ๊บ ให้กินไปเม็ดหนึ่ง พออีก 48 ชั่วโมง ให้กินอีกเม็ดหนึ่ง แล้วหนูกินเม็ดหนึ่งแล้วเหลือเม็ดหนึ่ง พอหนูมีอะไรอีกครึ่งหนึ่ง หนูก็กินอีกเม็ดหนึ่งอะไรอย่างนี้

นกเรียนรู้เรื่องเพศจากเพื่อนเพียงคร่าวๆ และที่โรงเรียนบ้างว่า ถ้าไม่ต้องการตั้งครรภ์ก็ต้องกินยาคุมกำเนิดหรือใช้ถุงยางอนามัย นกได้เรียนเรื่องโรคเอดส์บ้าง แม้จะกลัวแต่ก็ไม่ได้กังวลเรื่องนี้เท่ากับเรื่องตั้งครรภ์ หลังจากมีเพศสัมพันธ์กับแฟน นกก็ไปปรึกษาแม่ ซึ่งแม่ก็ไม่ได้พูดอะไรมากนอกจากเตือนว่าให้คุมกำเนิดให้ดี “คุณแม่ก็พูดแค่ว่า เวลาจะมีอะไรทำอะไร ก็คุมให้ดีก็แล้วกัน อย่าให้พลาดไป เขาว่าอย่างนี้” แต่การคุมกำเนิดในความหมายของแม่คือ การคุมกำเนิดโดยฝ่ายหญิง เพราะแม่พูดถึงแต่ยาคุมกำเนิดเท่านั้น โดยไม่ได้สอนถึงการให้ผู้ชายคุมกำเนิดแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม นกไม่ได้คิดไปไกลถึงวันข้างหน้าว่าหากเกิดตั้งครรภ์ขึ้นมาจะต้องทำอย่างไร

เมื่อนกมีแฟนคนใหม่ซึ่งทำงานด้วยกัน นกตัดสินใจอยู่กับแฟน ถึงแม้ว่าแม่จะไม่พอใจและเสียใจ เนื่องจากนกยังเรียนไม่จบ แม่บอกให้นกลาออกจากโรงเรียน แต่นกก็เพียงพักการเรียนไประยะหนึ่งเพราะยังเห็นความสำคัญ

ของการเรียน ภายหลังจากกลับมาเรียนจนจบ ระหว่างที่อยู่กินกับแฟน นกป้องกันการจัดสรรกิจโดยกินยาคุมกำเนิด แฟนป้องกันด้วยการใช้ถุงยางอนามัย ระยะเวลาเนื่องจากนกและแฟนต้องการมีลูก เพราะเห็นว่าอยู่ด้วยกันมานาน ทำให้นกเลิกใช้ เพราะรู้สึกว่ามีใจกันแล้ว หากแฟนใช้ถุงยางจะกลายเป็นเรื่องแปลกสำหรับนกทันที “ถ้าใช้ถุงยาง ก็จะไม่คิดแล้ว ไปแอบไปมีอะไรกับใครมาหรือเปล่า เพราะอยู่กันมาไม่เคยใช้ 3-4 ปีแล้ว ไม่เคยใช้ เพราะหนูเป็นฝ่ายกินยา ถ้าใช้ก็แปลกแล้ว” ดังนั้น สำหรับนกความหมายของถุงยางอนามัยคือการไม่ไว้ใจกันระหว่างคู่ครอง

การตัดสินใจร่วมกันของครอบครัวต่อปัญหาเรื่องเพศ

นกมีน้องสาวคนเดียวอายุ 16 ปี ปกติน้องไม่ค่อยต้องรับผิดชอบอะไรมาก อาจเพราะเป็นคนสุดท้องและยังเด็กในสายตาของคนในครอบครัว เนื่องจากน้องสบายกว่านกเพราะไม่ต้องทำงานเลี้ยงใครเหมือนที่นกเคยทำ จึงทำให้น้องสาวของนกค่อนข้างเกียจคร้าน เวลาเรียกให้มาช่วยหุงข้าวตอนเช้าก็มักจะอืดออด เบี้ยเลี้ยงค่าขนมที่ได้ก็มากกว่า น้องได้วันละ 100 บาท อย่างไรก็ดี ข้อดีของน้องคือเรียนเก่ง สอบได้ที่ 1

การเรียนของน้องเริ่มเปลี่ยนแปลงในทางลบ เนื่องจากมีผู้ชายมาชอบพอน้องไม่ค่อยปรึกษาเรื่องส่วนตัว ทั้งที่นกรวมจะให้คำแนะนำ โดยเฉพาะเมื่อนกมีครอบครัวเป็นเรื่องเป็นราวแล้ว นกเคยลองถามเรื่องส่วนตัวของน้องก็ได้รับคำตอบอ้อมๆ ว่า “คุยกับเด็กผู้ชายคนหนึ่งอยู่” นกก็พูดในเชิงสอนว่าให้คิดให้ดี เพราะนกเห็นว่าเด็กคนนี้มีแนวโน้มที่อาจจะถูกจับติดคุก เนื่องจากชอบเล่นมั่ว นอกจากนั้น เท่าที่รู้เขามีคดียาเสพติดอยู่ด้วย 2-3 คดี นกจึงห่วงอนาคตของน้องและกลัวว่าน้องอาจจะมีลูกก่อนเรียนจบ และต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพังคนเดียว

ความวิตกกังวลของนกเป็นจริงขึ้นมาเมื่อที่บ้านทราบว่าน้องตั้งท้องกับผู้ชายคนนั้น แม่เรียกฝ่ายชายมาเจรจาว่าจะทำอย่างไร ซึ่งฝ่ายชายยอมรับโดยดีและ

ให้น้องไปอยู่ที่บ้านเขา แต่ฝ่ายชายและพ่อแม่ของเขาไม่คิดจะจัดการแต่งงานให้เป็นเรื่องเป็นราว นกล่าว่าฝ่ายชายไม่แสดงความกระตือรือร้นที่จะทำให้ถูกต้องโดยการหาเงินมาแต่งงานกับน้อง ทำให้แม่ไม่พอใจ “ตอนแรกแม่เขาก็ให้น้องคิด ให้น้องเขาตัดสินใจ ถามว่ามึงว่าอย่างไร มันไม่เอาเงินมาแต่งงาน มันจะเอามึงไปอยู่เปล่าๆ มึงไร้ค่าแล้ว มึงจะเอาอย่างไร” แม่ให้น้องตัดสินใจเอง รวมทั้งติดตามค่าสินสอดเอาเอง อย่างไรก็ตาม ฝ่ายชายดูจะไม่ยินดีในร้าย และไม่มีความรับผิดชอบมากไปกว่านั้น คำพูดของแม่ทำให้น้องเลือกตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรต่อไป น้องของนกดตัดสินใจเด็ดขาดไม่ต้องการอยู่กับฝ่ายชาย

ประเด็นสำคัญที่ถกเถียงในครอบครัวที่ต้องร่วมกันหาทางออกคือ จะทำอย่างไรกับเด็กในท้องของน้องสาว นกและแฟนต้องการเก็บเด็กไว้โดยจะนำมาเลี้ยงให้เอง แต่น้าของนกซึ่งมาให้คำแนะนำด้วยเดือนสติ นกคิดทบทวนอีกครั้ง และพบว่าเป็นไปได้เมื่อคิดถึงภาระต่างๆ และค่าใช้จ่ายที่จะตามมา “ทีนี้ น้าก็บอกว่า มึงรับเลี้ยงให้ ตั้งแต่คลอดเลย ถ้าคลอด เอ็งก็เอาไปเลี้ยงเลย เขาก็ว่าอย่างนี้ ทีนี้หนูก็นึก แล้วมันไม่ใช่ปัญหาของหนู หนูอยู่ดีๆ จะเอามาเลี้ยง ลูกหนูคนเดียวขี้เล็กอยู่ มันก็จะลำบากใช้ไหม” แม่เห็นว่าต้องไปทำแท้ง เพราะแม่เองก็สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง เจ็บหลัง ปวดเข่า เพราะทำงานหนักมาตลอด คงช่วยดูแลเด็กไม่ไหว น้องก็ยังเด็กและไม่ขยัน เรียนก็ยังไม่จบ แม่คิดว่าน้องคงต้องลำบากในอนาคตแน่นอน น้าจึงเสนอให้ทำแท้งเพราะเป็นหนทางออกที่ดีที่สุดสำหรับครอบครัวและน้องสาว แม้ทุกคนจะรู้สึกว่าการทำแท้งนั้นเป็นบาป แต่ก็คิดว่าไม่มีทางเลือกที่ดีกว่านี้

เมื่อตัดสินใจกันในครอบครัวว่าจะให้น้องทำแท้ง นกก็ยังไม่ค่อยเห็นด้วย แต่เมื่อยืนยันให้เห็นถึงความจำเป็น “ตอนแรกจะไม่ไป แม่เขาก็จะเอ็ด คือตอนแรกไม่อยากจะเอาออก แม่บอกว่าไม่เอาออก อนาคตมันก็จะลำบาก เขาบอกอย่างนี้” แม่จึงขอเงินจากพ่อเพื่อพาน้องไปคลินิกวางแผนครอบครัวแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ที่บ้านของนกไม่มีความรู้ว่าการทำแท้งต้องทำที่ไหนอย่างไร บังเอิญมีคนรู้จักสถานที่ทำแท้ง นกล่าว่าที่บ้านรู้มาจากพี่ผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งถูก

สามีทำร้ายและไม่แข็งแรง จึงได้รับคำแนะนำจากแพทย์ให้ทำแท้ง “ที่กรุงเทพฯ ค่ะ ก็มีพี่คนหนึ่งเขาไปทำเหมือนกัน คือเขามีลูกแล้วคนหนึ่ง ทีนี้เขาทะเลาะกับแฟน เตะท้องม้ามแตก แล้วก็ดับอีกเสบแล้วผ่าตัด พอมีท้องอีกคนหนึ่งเอาไว้ไม่ได้ค่ะ หมอบอกว่าให้ไปทำ” นกเล่าว่าเมื่อพาน้องไปที่คลินิก น้องสาวท้องได้เกือบ 3 เดือนแล้ว เมื่อเป็นการตัดสินใจร่วมกันเช่นนั้น ทุกคนก็เดินทางไปกรุงเทพฯ เพื่อให้กำลังใจพร้อมหน้าพร้อมตาทั้งครอบครัว ตั้งแต่พ่อ แม่ น้ำ และนกกับแฟน

หลังจากที่น้องทำแท้ง นกสังเกตว่าสุขภาพของน้องไม่ค่อยดี มีอาการปวดมดลูก ถึงแม้น้องจะไม่ได้เล่าเรื่องส่วนตัวให้ฟังเหมือนเดิม แต่นกก็คอยเตือนน้องตลอดเวลาว่าให้ระมัดระวังการใช้ชีวิตของตน “บอกว่าเออระวังให้ดี และเขาจะปวดท้องบ่อย มดลูกไม่ค่อยดี ก็จะบอกเขา ถ้าเขามีแฟนใหม่ อะไรอย่างนี้ค่ะ ก็จะบอกว่าระวังดีจ้ะ นะ มดลูกก็ไม่ค่อยดีอะไรอย่างนี้ อย่าให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยก็แล้วกัน ก็บอกเขาอย่างนี้” ตอนนี้น้องไม่ได้เรียนหนังสือต่อ เพราะแม่ให้ออกจากโรงเรียนเมื่อรู้ว่าท้องเพื่อไปจัดการตนเอง เมื่อทำแท้งแล้วน้องของนกจึงเข้าทำงานที่โรงงานแห่งหนึ่ง

อนาคตชีวิตคู่

นกทำงานมีรายได้ประมาณ 5,000 บาท ส่วนแฟนย้ายจากที่ทำงานเดิมไปเป็นลูกจ้างชั่วคราวที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) แห่งหนึ่ง นกและแฟนเป็นคนประหยัด ไม่กู้หนี้ยืมสินใคร ถ้าอยากได้อะไรก็ไม่ซื้อเงินผ่อน แต่จะเก็บเงินไว้จนครบจำนวนแล้วก็ไปซื้อของที่ต้องการ อาจเป็นเพราะประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาทำให้คนมีวินัยทางการเงิน แต่กลับถูกคนรอบข้างตัดสินว่านกและแฟนเป็น “พวกจิ้งก” บางครั้งรายได้ของนกกับแฟนก็ไม่ค่อยพอ นกแจกแจงให้ฟังว่าค่าใช้จ่ายโดยเฉพาะค่านมลูกเป็นเงินจำนวนมากเมื่อเทียบกับรายได้ ทำให้บางครั้งนกกับแฟนมีปัญหาหากัน ก่อนมาอยู่ด้วยกันแฟนอยากให้นกจดทะเบียนสมรส แต่นกไม่เห็นความสำคัญ หลังจากอยู่ด้วยกันแล้วนกกถาม

เรื่องจดทะเบียนปรากฏว่าแฟนไม่สนใจ นกเห็นด้านดีของการไม่จดทะเบียนอยู่เหมือนกัน เพราะหากทะเลาะหรือแยกทางกันแล้วจะมีปัญหาตามมา โดยเฉพาะเรื่องลูก ถ้าไม่จดทะเบียนแล้วนกมีสิทธิเต็มทีในตัวลูก

8. ตีตราตนเองเพราะตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

แนวความคิดที่ให้ความรู้เรื่องเพศแก่ประชาชนมี 2 แนวทางหลักคือ แนวทางที่เน้นการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์/เน้นการมีเพศสัมพันธ์เมื่อแต่งงานแล้ว เป็นแนวทางที่มักเชื่อมโยงกับความคิดทางศาสนา กับการให้ความรู้ในแนวทางที่เน้นเรื่องทางโลก (secular) ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลรอบด้านและสมบูรณ์แก่ผู้มีชีวิตเพศ ใดๆ ก็ดี สังคมอาจนึกไม่ถึงว่าผลกระทบต่อตัวบุคคลที่รับความคิดความเชื่อที่ผ่านการขัดเกลาเรื่องเพศจากสถาบันต่างๆ ในสังคม ได้สร้างความจริงเรื่องเพศแก่บุคคลอย่างหนึ่ง เมื่อบุคคลเห็นพ้องกับความจริงที่สังคมคาดหวังจากการปฏิบัติตนในกรอบกำหนดเรื่องชีวิตเพศแล้ว หากบุคคลไม่สามารถเป็นไปอย่างที่สังคมคาดหวัง โดยเฉพาะการกระทำที่ถูกตัดสินว่าผิดบาปแล้ว อັตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้ความผิดนั้นจะคงดำรงในจิตใจของบุคคล เปรียบเสมือนการตีตรา (label) ชีวิต ทำให้บุคคลกำกับตนเองและตอกย้ำความผิดนั้นกับตน เชื่อว่าเป็นคนไม่ดี ความผิดเชิงบรรทัดฐานนี้ส่งผลต่อความคิดต่อตนเอง นำสู่การดำเนินชีวิตที่ยังคิดน้อยลง เรื่องเล่าเรื่องของเกาจะฉายภาพของชีวิตของผู้ที่ถูกตีตราว่ามีผลต่อเนื้ออย่างไร

“ถ้าไม่เลวจริงเขาไม่ทำร้ายลูกตัวเอง...ว่าเลวไหม ใช้คำว่าเลวได้” ประโยคที่เกาพูดเพื่อบอกว่าตนเป็นคน “เลว” สะท้อนให้เห็นความคิดของเกาที่มีต่อตนเอง เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งหนึ่งได้ตีตราชีวิตของเกา เมื่ออายุได้ 17 ปี และยังคงเรียนอยู่ในโรงเรียน เกาจำเป็นต้องทำแท้งเดือนเพราะคิดว่าคือหนทางออกที่ดีที่สุดสำหรับตนเองและแม่ เมื่อรู้ว่าท้อง เกาเชื่อว่าจะถูกดำเนินจากสังคม กลัวครอบครัวจะอับอาย เพราะรู้ว่าเกาท้องไม่มีพ่อ “รู้ (สึก) ว่าอยากจะทำแท้ง ถามว่ามีความรู้สึกอยากรับผิดชอบเรื่องนี้ มันยังวัยรุ่น

ยังเด็ก...คิดแค่ว่าต้องเอาออกนะ เพราะว่า...เอาไว้ไม่ได้ พ่อแม่ก็จะอาย” แม้การตัดสินใจของเกาจะจบลงที่การทำแท้งเดือนในห้องแถวที่ดูเหมือนร้างแห่งหนึ่ง สำนึกผิดก็ยังติดตามมาตลอดเวลาจนถึงทุกวันนี้ เกาคิดว่าการทำไม่ดีครั้งนั้นมีผลทำให้ชีวิตตกต่ำ ทุกวันนี้เกาเป็นสาวโรงงานเป็นแม่เลี้ยงลูกเดียว มีลูก 1 คนอายุ 1 ขวบ เกาทำมาหากินเพื่อนำรายได้ราว 8 พันกว่าบาทรวมค่าล่วงเวลาส่งเสียลูกและแม่ของเกา เกาไม่คิดว่าจะได้เรียนหนังสือต่ออีกเพราะมีภาระต่างๆ มาก เป็นภาระที่หนักอึ้งสำหรับเกาซึ่งมีอายุเพียง 22 ปีเท่านั้น

เกาเล่าย้อนอดีตให้ฟังว่า เป็นลูกคนที่สองของครอบครัว มีพี่น้องเพียงสองคนคือเกากับพี่ชาย แม่ต้องทำงานหนักตั้งแต่เกายังเล็กเพราะไม่มีพ่อ พอโตขึ้นพี่ชายก็ช่วยแม่ทำงานส่งเสียให้เกาเรียนโรงเรียนดีๆ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงมากในสายตาของเกา แม่ทำงานหนักทำให้เกาไม่กล้าคุยปรึกษาหารือเรื่องต่างๆ เพราะเห็นว่าแม่เหนื่อยมากแล้ว เกามักจะคุยกับเพื่อนมากกว่า แต่ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวเกามักจะปรึกษา “พี่สะใภ้” ที่แต่งงานกับลูกพี่ลูกน้องของเกา และพักบ้านอยู่ใกล้ๆ กัน พี่สะใภ้อายุห่างจากเกาประมาณ 9 ปี และมีลูกแล้ว ทำให้เการู้สึกสบายใจหากคุยกับในเรื่องผู้หญิงด้วยกัน

ความเชื่อในความรักและการสร้างครอบครัว

เมื่อเกาอายุ 16 ปี ก็เริ่มมีผู้ชายเข้ามาในชีวิตโดยการแนะนำจากเพื่อนในห้องเรียนด้วยกัน ผู้ชายคนนี้อายุประมาณ 29 ปีมากกว่าเกากว่า 10 ปี การสร้างความสนิทสนมของเกาและแฟนสานสัมพันธ์ผ่านการใช้โทรศัพท์ ซึ่งคุยเรื่องจีบถะทั่วไป แต่ที่สำคัญในความรู้สึกของเกาคือขอเพียงให้ได้คุยกัน เกากับแฟนไปเที่ยวด้วยกันบ้าง เช่นไปไหว้พระ เป็นต้น แต่ไม่ค่อยได้ออกไปเที่ยวกับแฟนมากนักอาจเป็นเพราะแถวบ้านไม่ค่อยมีที่เที่ยว แฟนแสดงออกว่าชอบพอด้วยการให้สร้อยลือกเกิดเส้นหนึ่งในวันเกิด เการู้สึกดีใจเพราะไม่เคยได้รับของขวัญวันเกิดจากใครมาก่อน เกาคบกับผู้ชายคนนี้ได้ประมาณ 2 เดือนก็ตัดสินใจคบในฐานะแฟน ความรักในความหมายของเกาคือคนที่คุยกันได้

ทุกเรื่องปรึกษาหารือกันได้ ซึ่งต่างจากเพื่อนทั่วไป เขาเชื่อว่าเขารักเขา แอบหนีแม่ไปหาแฟนโดยอ้างว่าไปเรียนพิเศษ เขาฝันอยากให้ความรักสิ้นสุดที่การมีครอบครัว เขาเล่าว่าปกติอยู่ตัวคนเดียว เพื่อนๆ ในละแวกบ้านมีครอบครัวแล้ว เขาจึงรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่จะคิดเช่นนั้นแม้ว่าจะยังเรียนไม่จบ

ความเชื่อว่าเพศสัมพันธ์สร้างอำนาจต่อรองให้ผู้หญิง

เมื่อมีแฟนเขาคิดว่าการทะเลาะเบาะแว้งเป็นเรื่องธรรมดา เขารู้สึกว่าอารมณ์หึงหวงแฟนของวัยรุ่นเกิดขึ้นเพราะเหตุผลเดียวคือกลัวแฟนนอกใจ เขามักจะหึงเมื่อแฟนอยู่กับคนอื่นต่อหน้าต่อตาตนเอง ความหึงหวงทำให้เขาคิดว่าหากมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับแฟนอาจเป็นการผูกใจเขาไว้ได้ คบกันได้ประมาณ 2 เดือน แฟนก็ขอมิเพศสัมพันธ์ด้วย ใจหนึ่งเขารู้สึกว่ายังไม่เหมาะสม จึงขัดขืน แต่เมื่อแฟนพูดว่า “ไม่รักเขาหรือ” ทำให้เขาใจอ่อนและคิดว่าถ้าปฏิเสธแล้ว แฟนอาจไปมีผู้หญิงใหม่ที่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับเขา เขาอาจหลงผู้หญิงคนนั้นและทิ้งเขาไป เขาจึงตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์กับแฟน

การมีเพศสัมพันธ์กับแฟนเราสามารถดึงดูดแฟนให้อยู่กับเราได้...ทำให้แฟนรักเรา อยู่กับเราได้นานๆ นี่ก็คือเรื่องหนึ่งที่หนูคิด แต่ว่าไม่ได้คิดถึงผลภายหลังมันจะเป็นอย่างไร ไม่คิดว่าในอนาคตเราจะอยู่ด้วยกันตลอดไป แต่รู้ว่่วันนี้เรามีเขา อยากทำให้เขาพอใจในตัวเรามากที่สุด

เมื่อมีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง แฟนของเขาเตรียมถุงยางอนามัยมาพร้อมขณะนั้นเขายังเด็กและไม่คิดถึงการใช้ถุงยางในเพศสัมพันธ์ แม้ที่โรงเรียนจะสอนการป้องกันการตั้งครรภ์ก็ตาม เขากลับคิดไปว่าการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์คือการไม่ไว้ใจกัน และผู้ชายไม่รักจริง เขาใช้คำพูดว่า “...ไม่ไว้ใจเรา ไม่ได้รักเรา อะไรประมาณนี้ ทำให้ไม่ต้องกลัว ทำให้เราขาดความเชื่อมั่นในตัวเรา ผู้ชายนี่คือคิดว่ากลัวพลาด และเขาต้องมารับผิดชอบ” ขณะนั้นเขาไม่ได้กังวลเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือแม้แต่การตั้งครรภ์ แม้แต่น้อย แต่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เขาคิดว่าเป็นความรัก นอกจากนี้

การยินยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับแฟน แม้จะผ่านการเรียนสุศึกษามาบ้าง แต่ในทางปฏิบัติในชีวิตจริงเกาบอกว่าเมื่อถึงตอนนั้นแล้ว “คิดไม่ทัน” เกาย้อนคิดถึงเรื่องราวของตน และให้คำอธิบายต่อภาพเหตุการณ์ว่า

ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างนี้ แต่ว่าถ้าผู้หญิงโดยรวมแล้ว นึกถึงใหม่ ยาคุม ก่อน – หลัง – ถูกเงิน อะไรอย่างนี้ มันนึกไม่ทันแล้ว เราก็ไม่รู้ด้วยว่า เราจะตั้งใจไปมีอะไรกับคนนี้ เราไม่ได้คาดเดาว่าเหตุการณ์จะเป็น อย่างนี้ๆ แต่ช่วงนั้นมันเป็นแบบว่า บรรยากาศดีด้วย อะไรด้วย รอบตัว มันพาไป ทุกอย่างก็คือมันก็ไม่ทันแล้ว แต่ผู้ชายเขาย่อมรู้ว่าเราว่าเขา จะทำอะไร เหตุการณ์อะไรจะเกิดขึ้น เขาย่อมเตรียมตัวเขาก่อน ผู้ชาย ส่วนใหญ่แล้วมีทุกคน

เมื่อเกาเชื่อว่าการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์คือการไม่ไว้ใจกัน เกาจึงตั้งคำถามกับแฟน จนเมื่อมีความสัมพันธ์กันในปีครั้งที่สาม แฟนจึงไม่ใช่ ถุงยางอนามัย โดยเกาคิดว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการตอบคำถาม ตอบสนอง ความคิดความเชื่อในขณะนั้นของเกา “ไม่ใช่...เรารู้สึกว่าเขาไว้ใจเรานะ เชื่อใจ เราว่ามีเขาคนเดียว แล้วเขาน่าจะรักเรา อะไรประมาณนี้ ว่าเราไม่มั่วกับ คนอื่น” แต่ขณะเดียวกับที่แฟนเลิกป้องกัน เขาบอกให้กินยาคุมกำเนิดแต่เกา ไม่ทำตาม เพราะเกิดทริจขึ้นในใจว่าหากตั้งท้องขึ้นมาแล้วจะเป็นอย่างไร

สำหรับเกาแล้ว การใช้หรือไม่ใช้ถุงยางไม่เกี่ยวกับบรรทัดฐานในการมี เพศสัมพันธ์ ไม่ได้ทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่าง ความแตกต่างสำหรับเกาอยู่ที่ ความคิด “ความรู้สึกก็คือ มันแล้วแต่อุดมคติของแต่ละคน” ดังนั้น การใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัยของผู้ชายแต่ละคนเป็นการให้ความหมายของแต่ละคน ซึ่งไม่เหมือนกัน เกาได้แต่คิดถึงเรื่องของความรักความสัมพันธ์ การสร้าง ความมั่นใจ และการต้องการมีครอบครัวเมื่อมีแฟน โดยไม่รู้ว่าฝ่ายชายคิด อย่งไรในขณะนั้น

ความพิทหวังที่มากกับการตั้งครรภ์

เกาอยู่กับแฟนได้ระยะหนึ่งก็ตั้งครรภ์เนื่องจากไม่ได้คุมกำเนิด เกาไม่รู้ ว่าตนเองตั้งครรภ์เพราะไม่เห็นว่าร่างกายปรากฏอาการความผิดปกติ ประจำเดือนก็มาปกติ จนกระทั่งวันหนึ่งสังเกตว่าบริเวณท้องน้อยดูพองขึ้น เกาจึงไปปรึกษาเพื่อน เพื่อนแนะนำให้เกาซื้อเครื่องมือตรวจครรภ์มาทดลองดู แต่เกา ก็ยังสงสัยเพราะมีประจำเดือนจึงไม่คิดว่าตนเองจะท้อง เกาตัดสินใจไปตรวจ ที่คลินิก ผลปรากฏว่าเกาตั้งท้องได้ประมาณ 4 เดือน “ตอนแรกไม่รู้ ตอนที่ ท้องแรกไม่รู้ว่าจะท้อง มารู้ตอนสี่เดือน ท้องครั้งแรกก็ประจำเดือนมาทุกเดือนเลย จริงๆ มาทุกเดือนเลย พยาบาลเรียกว่าเลือดล้างหัวเด็ก” เกากังวลมากจึงไป ปรึกษาเพื่อนบ้านและได้รับคำแนะนำให้บอกแม่ สิ่งที่เกากังวลมากไปอีกคือ กลัวแฟนจะไม่รับผิชอบซึ่งก็ไม่ผิดคาด เมื่อเกาตัดสินใจบอกแฟนก็ได้รับ คำตอบเชิงตั้งคำถามว่า “ทำไมถึงปล่อยให้ท้อง” คำถามของแฟนทำให้เกา ตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันที่ฝ่ายชายไม่แสดงออกว่ามี อย่างไรก็ตาม เกายื่นข้อเสนอให้แฟนพาผู้ใหญ่ไปคุยกันให้ถูกต้อง เพราะเกาเชื่อในการมี ครอบครัว แต่กลับได้รับคำปฏิเสธโดยอ้างว่า เขาต้องใช้เวลาเก็บเงินและ การใช้ชีวิตด้วยกันต้องใช้เวลาศึกษานิสัยกันอีกนาน ทำให้เกาตระหนักได้ว่า ที่ จริงแล้ว ความเชื่อว่าการแสดงความรักผ่านการมีเพศสัมพันธ์อย่างไว้ใจกันเพื่อ ผูกใจอีกฝ่ายหนึ่งไม่เกิดอำนาจในการต่อรองแต่อย่างใด และเป้าหมายของ การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไม่ใช่เพื่อการมีครอบครัวเป็นจริงเป็นจัง แต่เพื่อ ความสนุกสนานชั่วคราวโดยเฉพาะของผู้ชาย ในความคิดของแฟนนั้นเขาไม่ได้ จริงจังกับเกาเลย

เมื่อผู้ชายไม่รับผิดชอบ เกายังมีความรับผิดชอบต่อตนเองและแม่ เพราะยังเรียนอยู่ จึงตัดสินใจทำแท้งโดยสอบถามพี่สะใภ้ถึงคลินิกทำแท้ง เพราะขณะนั้นเป็นหนทางที่ดีที่สุด แม่แม่จะไม่รังเกียจที่จะเลี้ยงเกาและลูก ทั้งให้กำลังใจให้เกาเริ่มต้นใหม่และบอกว่าที่ผ่านมาแล้วก็ให้ผ่านไป แต่เกาก็ เลือกที่จะทำแท้งเพราะตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่จะตามมาในชีวิต “คิดว่าแกั

ปัญหาได้ทุกอย่างมากกว่า หนึ่ง พ่อแม่ไม่ต้องอายุใคร ไม่ต้องให้ชาวบ้าน มาดูถูกว่าลูกมึงท้องไม่มีพ่อ อะไรอย่างนี้ สอง ยังเรียนไม่จบ ม. ปลาย ก็คือ อยากเรียนต่อ สาม ถ้าเอาลูกไว้ก็ลำบาก ลูกก็จะมาลำบากกับเรา”

การทำแท้งเกือบ

พีสะใภ้พาเขาไปทำแท้งที่คลินิกเถื่อนแห่งหนึ่งโดยแม่ไม่ทราบเรื่อง คลินิกมีลักษณะเหมือนตึกร้าง เมื่อเดินเข้าไปเขาเห็นคนนั่งรออยู่ในห้อง เขาเล่าว่า เขาเอาสายยางใส่เข้าไปในช่องคลอดโดยมียาเป็นก้อนๆ ใส่เข้าไปด้วยและฉีดยาตาม ซึ่งเข้าใจเขาเองว่าเป็นการใช้ยากระตุ้นให้เด็กคลอดก่อนกำหนด คนที่คลินิกกำชับกับว่ายาจะออกฤทธิ์ภายใน 2 วัน ถ้ายังไม่ออกก็ให้กลับไป ที่คลินิกอีก ช่วงสองทุ่มคืนนั้นเขารู้สึกปวดท้องรุนแรงมากเหมือนใจจะขาด เหมือนจะคลอดลูก เขาโทรศัพท์เรียกพีสะใภ้ข้างบ้านให้มาช่วยเพราะไม่มีแรงเรียก เขาไม่เห็นเด็กที่ออกมาเพราะพีสะใภ้ช่วยจัดการทั้งหมด รู้แต่ว่าหลังจาก นั้นตนเองต้องกินยาขับให้น้ำคาวปลาออก

ผลจากการทำแท้งทำให้เขาต้องพักการเรียนและมีปัญหาสุขภาพตามมา หลังทำแท้งใหม่ๆ เขาไปโรงเรียนแต่ผลพวงจากการทำแท้งทำให้เขาเป็นไข้ เรียกว่าเป็นการ “แพ้เลือด” เพราะเสียเลือดไปมาก จนครูต้องพาไปนอนที่ ห้องพัก ครูไม่พาไปที่ห้องพยาบาลเพราะไม่ต้องการให้มีคนรู้เห็นเรื่องของเขา มากจนเกินไป เรียกว่าโชคดีสำหรับเขาที่มีอาจารย์ที่ปรึกษาที่เห็นอกเห็นใจ เขารู้สึกว่าโรงเรียนไม่ได้ซ้ำเติม ทำให้ตื่นตัวใจมาก เขาเล่าว่าโดยทั่วไปแล้ว ในโรงเรียนมัธยม ถ้ามีเด็กตั้งครรภ์มักจะถูกลงโทษไล่ออกสถานเดียว แต่อาจ เป็นเพราะเขากำลังอยู่ระหว่างการสอบจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จึงได้รับอนุญาต ให้พักการเรียน อย่างไรก็ดี แม้จะผ่านพ้นเหตุการณ์นั้นไปได้ แต่การทำแท้งนี้ ก็มีผลต่อสุขภาพในระยะต่อมา

เส้นทางชีวิตเมื่อถูกตีตรา

สำหรับเกาและเพื่อน ๆ นั้น แม้จะมีแฟนแล้ว แต่เรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอายที่จะนำมาพูดถึงกันและเป็นเรื่องส่วนตัวมาก หากใครนำมาเล่าโดยเฉพาะเด็กผู้หญิงก็จะถูกตัดสินว่าเป็นผู้หญิงก้ำกั้น และยิ่งเกาทำเรื่องเสียหายในสายตาสังคม ตั้งแต่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนและตั้งครรรค์อีก จึงเป็นเรื่องลำบากใจและทุกข์ใจมากที่จะพูดให้ใครฟัง หรือขอความช่วยเหลือหาทางแก้ปัญหา การทำผิดบรรทัดฐานของโรงเรียน เช่น การตั้งท้องระหว่างเรียนนั้นถือเป็นความผิดเป็นเรื่องร้ายแรงถึงขั้นไล่ออก เกาเคยมีเพื่อนที่เกิดกรณีเช่นนี้ แต่เพื่อนออกไปคลอດดลुक อยู่กับสามี และไม่กลับมาเรียนอีก เกาไม่กล้าปรึกษาครูเพราะกลัวถูกดู ขณะเดียวกันก็ไม่มั่นใจว่าครูมีประสบการณ์พอที่จะช่วยเหลือได้ เกาไม่กล้าคุยกับแม่เพราะปกติไม่เคยปรึกษาแม่เรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะเรื่องเรียนเท่านั้น เกาได้แต่หาข้อมูลจากเพื่อน และเมื่อรู้สึกตัวก็ไปคลินิกและปรึกษาญาติ เมื่อตัดสินใจทำแท้งจริงๆ ญาติใกล้ชิดที่ไว้ใจก็เป็นพี่ของเกา เกานึกถึงแม่และพี่ชายว่าต้องลำบากส่งเสียให้เรียน เมื่อทำแท้งแล้วจึงต้องการเรียนต่อให้จบ อย่งไรก็ดี ความคิดความเชื่อเรื่องการทำแท้งทำให้เการู้สึกว่าเป็นคนเลว เมื่อครอบครัวบอให้เลิกกับแฟน เกาก็บอกเลิกโดยไม่ได้เถียง “พอเราตัดสินใจว่าจะทำแล้ว ครอบครัวรู้แล้วว่าจะไปทำ เขาก็บอให้เลิกกับผู้ชายคนนี้ ก็เชื่อครอบครัวว่าเราเลวมาแล้วไง ในเมื่อเขาบอว่าให้เลิก หนูก็เลิกกับแฟน”

การที่เกาตั้งครรรค์ก่อนแต่งงานทำให้ถูกตัดสินว่าเป็นคนไม่ดีตามความคิดทางสังคม เพราะไม่ได้ทำตามบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ทางเพศที่ถูกหล่อหลอมมา นอกจากถูกสังคมจ้องมองและควบคุมด้วยการประณามและนินทาว่าร้ายแล้วยังถูกมองว่าเป็นคนบาปตามหลักคิดทางศีลธรรม ซึ่งสร้างความอับอายให้กับครอบครัว แม้คนใกล้ชิดที่สำคัญกับเกาไม่ว่าแม่ซึ่งคอยปลอบใจและให้อภัย และครูอาจารย์บางท่านที่ให้ความเมตตาและเข้าใจ แต่วัยรุ่นที่ตั้งครรรค์ก่อนแต่งงานเช่นเกาก็ยังคิดว่าตนเองมีความผิด เกาถูกผู้ชายที่โตกว่าและมีประสบการณ์มากกว่าหลอกให้เชื่อว่ารักเพื่อหวังประโยชน์จากตัวของเกา

และไม่ได้ตั้งใจรับผิดชอบเขา ขณะเดียวกันก็ไม่มี ความรับผิดชอบเพราะไม่ยืนยันที่จะคุมกำเนิด ถึงแม้ว่าเขาจะไม่ต้องการใช้โดยตีความการใช้ถุงยางอนามัยว่าเป็นเรื่องของความไม่ไว้วางใจ แต่ด้วยความตั้งใจที่ต่างกันมาแต่แรก เขาต้องการมีครอบครัวแต่แฟนต้องการเพียงความสุขสำราญส่วนตัวทางเพศ ด้วยอายุและประสบการณ์ที่ต่างกัน เรื่องที่เกิดกับชีวิตของเขาก็อาจสามารถเปลี่ยนแปลงได้หากแฟนมีจิตสำนึกและรับผิดชอบ แม้โรงเรียนจะสอนการใช้เครื่องมือในการคุมกำเนิดแต่อาจไม่เพียงพอ เมื่อเขาประสบกับเหตุการณ์จริง สิ่งที่เขาเรียนมากมายกลายเป็นเพียงทฤษฎีและไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตจริง เขาเชื่อว่าการนำประสบการณ์ในชีวิตจริงมาสอนจะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์จริงได้

มันเป็นได้แค่ช่วยคิด แต่เวลาที่เราไปเผชิญจริงๆ ทำไม่ได้ มันไม่มีความคิดในแง่ดี ไม่มีเลย เรียนมามันให้แง่คิดได้เป็นบางเรื่อง ส่วนใหญ่การเรียนมันเป็นเรื่องที่สอนเรา วันที่สอนเราเผชิญกับความจริงที่อยู่ ณ จุดนั้น แต่ว่าการที่เราไปเจอกับความจริง เราเอาชีวิตเราไปอยู่ตรงนั้นเลย มันเหมือนเป็นเกมส์อะไรสักอย่าง คือแพ้ก็ล้มอย่างเดียว อะไรประมาณนี้ ถามว่าได้เอาชีวิตจริงไปสอน ไม่ได้เอาการปฏิบัติจริงไปสอนสอนแค่ทฤษฎี อะไรประมาณนี้ แต่สิ่งรอบตัวที่เกิดกับหลายๆ คนในสังคม เขาไม่ได้สอนเป็นรายบุคคลว่าเกิดกับคนนี้ๆ มาแล้วนะ ไม่ได้เจาะจงว่าปัญหาที่ตามมา ถ้าเขาประสบการณ์จริงของใครสักคนไปเล่าให้ฟัง มันน่าจะสะท้อนได้มากกว่านี้ แต่นี่เขาเล่าแค่ว่าเจอมาแล้วปัญหาแบบนี้ เกิดขึ้นบ่อย อะไรประมาณนี้ มันไม่ใช่คนใกล้ชิดตัว เขาจะไม่รู้ว่าผลกระทบมันจะเป็นอย่างไร

เมื่อกลับมาเรียน เขาก็ยังหวนคิดถึงประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาซึ่งทำให้คิดมากในบางครั้ง เมื่อมีคนรอบข้างให้กำลังใจและไม่ถูกซ้ำเติมทำให้เขาสบายใจอดทนพยายามเรียนจนจบประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขาพูดกับตนเองว่า “เราต้องอยู่ให้ได้ เราต้องทำ ในเมื่อเราเลวแล้ว เราทำเพื่อเขาอะ”

เขาเรียนต่อในระดับปวส. เขาเรียนได้ดีแม้จะไม่ค่อยขยันเรียน อย่างไรก็ตาม ก็ดี เขาไม่สามารถเรียนต่อจนจบหลักสูตรเพราะความรักเพื่อนและพวกพ้องในโรงเรียน เขาอยู่ในกลุ่มหัวโจกของโรงเรียน นำอยู่แนวหน้าเมื่อเพื่อนมีเรื่องทะเลาะกับเด็กอีกโรงเรียนหนึ่งเรื่องแฟน (ผู้ชาย) แล้วเกิดการตบตีกัน ก่อนหน้านั้น เขามีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งมาครั้งหนึ่ง โรงเรียนจึงไม่อนุญาตให้เรียนต่อ เขานึกย้อนถึงเรื่องที่เกิดขึ้นและรู้สึกว่าคุณตนเป็นพวกหัวรุนแรงและทริฐสูง เพราะเมื่อโรงเรียนให้ออก เขาคิดในเชิงประชดประชันว่า “ไม่เรียนก็ได้” การกระทำของเขาทำให้แม่โกรธมากและไม่พูดด้วยนานนับอาทิตย์ เขาจึงออกจากบ้าน

เขาก็้าวออกจากบ้านโดยไปอาศัยหอพักของเพื่อนและทำงานพริตตี้ โดยมิงงานทำเป็นชิ้นๆ เช่น โฆษณารถ ขายสินค้าตามศูนย์การค้า การเป็นพริตตี้ ต้องแต่งตัวหวือหวาซึ่งเขาต้องแต่งตัวตามเพื่อนและตามอาชีพ การแต่งตัว ประกอบกับมีรูปร่างหน้าตาดีทำให้มีผู้ชายจ้องมอง เขารู้สึกว่ามีคนชื่นชอบ แต่ละครึ่งที่ทำงานจะได้เงิน 2,000 – 5,000 บาท บางครั้งก็ได้ค่าทิป เขานำเงินที่ได้ไปซื้อโทรศัพท์ เครื่องแต่งตัว เสื้อผ้า เช่น ครั้งหนึ่งมีโทรศัพท์รุ่นที่อยากได้ เขาก็ลงทุนซื้อแม้ว่าราคาเกือบ 20,000 บาท เพราะรู้สึกว่ามีแล้วจะดูเป็นคนทันสมัย ขณะนั้นเขาไม่คิดว่าตนรู้ค่าของเงินเพราะได้มาง่าย ด้วยลักษณะงาน เขาต้องพบกับผู้ชายมีเงินที่เรียกว่า “เสีย” มากมาย เช่น พวกสมาชิกสมาคมใหญ่ๆ สมาคมฟุตบอล หรือชายหนุ่มที่มีสตางค์ ชายเหล่านั้นจะมีของกำนัลมาให้ ส่วนมากเป็นเงินสดพร้อมจดหมายมีข้อความนัดชวนให้ไปด้วยกัน การไปกับเสียเหล่านั้นมีทั้งไปเป็นคู่ควง หรือไปทำงานไนต์ไลน์และมีเพศสัมพันธ์ ตราประทับของสังคมที่ติดตัวเขามาคือการสูญเสียความบริสุทธิ์ ทำให้เขาคิดว่าการออกไปกับคนเหล่านั้นทำได้ง่ายขึ้นและไม่ต้องขังใจมากนัก เพราะตนเคย “เสีย” ไปแล้วเพื่อแลกกับสิ่งที่ต้องการคือ เงิน “เสียเสียจะไรอย่างนี้ มันก็ไป เราได้เงินเอาไว้มากกว่า อะไรประมาณนี้”

ประสบการณ์ซ้ำซ้อนของการแท้งลูก

ช่วงที่ทำงานฟรีดี๊ เภามีแฟนใหม่เป็นเชลส์แมน เภารู้สึกว่าเขารักมาก และยอมตามใจทุกอย่าง เภาคบกับแฟนคนนี้ได้ประมาณ 1 เดือนแฟนก็ให้พ่อแม่มาขอ เภาก็ไม่กล้ากำเนิดเพราะอยากมีลูกเพื่อจะได้มีครอบครัวที่สมบูรณ์ตามที่คาดหวัง แต่ภาก็ไม่ตระหนักว่าการทำแท้งเดือนในครั้งแรกนั้นจะมีผลต่อเนื่องต่อสุขภาพมาก หลังจากทำแท้งเมื่ออายุ 17 ปี เภารู้สึกว่าตนเองปวดมดลูกอยู่ตลอดเวลาแต่ไม่กล้าไปพบแพทย์ พอตั้งครรภ์ลูกคนที่สองได้สักพักหนึ่งก็เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ภ่าเสียใจมากคือการแท้งลูก เภ่าเล่าว่าลูกไหลลงมาขณะที่กำลังเดินอยู่ “เราเดินอยู่เฉยๆ ร่วงลงมาเอง ไหลลงมา” เภารู้สึกเสียใจและคิดในใจว่า “อยากมีลูกแต่เขาก็อยู่กับเราไม่ได้” การแท้งครั้งนี้ภ่าเชื่อว่าเกิดจากความผิดปกติที่ติดตัวมาจากการทำแท้งครั้งก่อน “ไม่ได้ตั้งใจที่จะทำแท้งเหมือนเราก็กทำบาปมาแล้ว” เภาคิดอยู่ในหัวตลอดเวลาว่าตนทำบาป เภ่าใช้คำว่า “ไม่รู้ มันอยู่ในหัว” เพื่ออธิบายถึงความรู้สึกผิดที่ติดอยู่กับตัวตลอดมา ความเชื่อเช่นนี้ทำให้ภ่าผูกโยงคำอธิบายเรื่องแท้งลูกเข้ากับบาปกรรมโดยไม่พูดถึงสุขภาพทางเพศ และการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยที่ตนเคยประสบมา เภ่าไม่ได้แจ้งแพทย์ว่าเคยทำแท้ง แต่เชื่อว่าแพทย์คงดูออก แพทย์ช่วยขูดมดลูกให้หลังจากแท้งลูก ฉีดยาและให้ยามากิน

ภ่าคิดว่าตนเองประสบกับเรื่องต่างๆ มากมายในชีวิต เริ่มตั้งแต่ความเชื่อเรื่องความรักและการมีครอบครัวโดยไม่รู้ว่ามีฝ่ายคิดอย่างไร การถูกเอาไรด์เอาเปรียบจากผู้ชายจนกระทั่งต้องไปทำแท้ง ทำให้ภ่าเชื่อว่าเป็นคนไม่ดีมาจนถึงทุกวันนี้ ในขณะที่ภ่าไม่รู้ว่าจะประสบกับอะไรข้างหน้า มีอายุยืนถึงเมื่อใด แต่การที่ภ่าไม่รู้เท่าทันเรื่องเพศ หมายความว่ามีความรู้ไม่เพียงพอที่จะตัดสินใจหาทางเลือกในการดำเนินวิถีชีวิตเพศที่เหมาะสม และไม่มีผู้ให้คำปรึกษาที่เหมาะสมและสามารถให้ความรู้อย่างเพียงพอถึงทางเลือกต่างๆ เมื่อประสบปัญหา ทำให้ภ่าต้องประสบกับชีวิตที่ตกต่ำ เภ่าเชื่อว่าเป็นเพราะการกระทำของตน อันที่จริงแล้วสิ่งที่ภ่าประสบเป็นเรื่องเดียวกับหญิงวัยรุ่น

อีกหลายๆ คนที่ต้องเผชิญ ทำให้เขาต้องแบกรับบรรทัดฐานทางสังคม รวมถึงความรับผิดชอบต่อการก ต่อตนเอง ต่อครอบครัว อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิงที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะความรับผิดชอบของคู่สัมพันธ์ที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งเรื่องการป้องกันโรคและป้องกันการตั้งครรภ์ของฝ่ายหญิง มิใช่ให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายแบกรับภาระอยู่ฝ่ายเดียว ทุกวันนี้เขายังไขว่คว้าหาความรักและการมีครอบครัว หลังจากเขาทิ้งลูกคนที่สองไม่นานนักสามีก็จากไปเพราะอุบัติเหตุ เขาพบชายคนใหม่ที่มีลูกด้วยกันแต่ก็ไม่อาจใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันได้ เพราะเขามีแฟนใหม่เนื่องจากเขากับเขาอยู่ไกลกัน ทำให้เขาต้องรับภาระเลี้ยงลูกเพียงคนเดียว

9. ความเสี่ยงในวิกิพีท

แม้ว่าการแบ่งเพศอย่างหยาบๆ ในสังคมจะประกอบด้วยคู่ตรงข้าม เช่น กลุ่มรักต่างเพศ กับกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน ผู้หญิงกับผู้ชาย แต่การแบ่งเช่นนี้อาจไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจความเป็นเพศของมนุษย์ได้อย่างครอบคลุมที่กล่าวเช่นนี้เพราะความเป็นเพศแม้จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันใต้บรรทัดฐานรักต่างเพศ แต่กลุ่มคนที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มรักต่างเพศเองก็ให้ความหมายกับกติกาทางเพศไม่เหมือนกัน และดำรงชีวิตเพศแตกต่างกัน เมื่อบุคคลปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ บริบทความสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันของมนุษย์มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลขึ้นกับการสัมพันธ์กับใคร และบุคคลอื่นรอบข้าง มีฐานคิดเรื่องเพศอย่างไร บางคนที่ถูกสร้างภายใต้ปฏิสัมพันธ์ที่สร้างให้เข้าใจเรื่องเพศในทางบวกและมีความเคารพสิทธิของบุคคลอื่นๆ ไม่เอาัดเอาเปรียบ เชื่อในความเสมอภาคผู้หญิงผู้ชายก็จะสร้างอัตลักษณ์ทางเพศภายใต้รักต่างเพศแบบหนึ่ง หากถูกวางทฤษฎีชายเป็นใหญ่ครอบงำ (hegemonic masculinity) ก็อาจปฏิบัติการศึกษาความเป็นเพศภายใต้ระบบรักต่างเพศอีกแบบหนึ่ง เรื่องเล่าของวิจิตน์นำเสนอกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของผู้ชายที่ตกอยู่ภายใต้วัฒนธรรมบริโภคนิยมและอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่อย่างเข้มข้นที่สร้างความจริง

ในเรื่องเพศของเขา ความจริงดังกล่าวทำให้เขาตกอยู่ใต้อำนาจของความจริงนั้น และปฏิบัติความคิดความเชื่อที่มีอยู่ในการตีความและให้ความหมายกับปรากฏการณ์ ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อัตลักษณ์ทางเพศที่ถูกสร้างขึ้นของวิจิต ได้นำเขาเดินทางไปสู่หนทางที่มีความเสี่ยงจากวิถีทางเพศ ทั้งความเสี่ยงในชีวิตที่สัมพันธ์กับการให้ความหมายในเรื่องเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในเรื่องเพศที่ส่งผลต่อบุคคลอื่นๆ ในสังคม ดังเรื่องเล่าของวิจิต ชายหนุ่ม พนักงานขาย หรือเซลส์แมนขายรถยนต์ อายุ 35 ปี

การหล่อหลอมวิถีชีวิตผู้ชาย

เมื่อยังเด็ก วิจิตจำได้ว่าต้องดูแลน้องสาวซึ่งมีอายุห่างกันประมาณ 2 ปี ด้วย จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่วิจิตจะเล่นตุ๊กตา เล่นขายของ รวมทั้งกระโดดยาง กับเด็กผู้หญิง นอกจากนี้ ตอนเด็กๆ ไม่ค่อยมีเพื่อนเล่นมากนัก วิจิตไม่เคยรู้สึกว่าเป็นเด็กผู้หญิงแม้จะเล่นแบบผู้หญิง นอกจากนี้ ความเป็นผู้ชายของเขาก็ บ่งบอกที่คำนำหน้าชื่ออยู่แล้ว วิจิตเล่นกับน้องสาวเป็นประจำ จนกระทั่งเริ่มโตขึ้นและเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิจิตเริ่มถูกกล่อมเกล่าให้ดำเนินวิถีชีวิต เพศแบบผู้ชายโดยใช้การเล่นและของเล่นสร้างอัตลักษณ์ทางเพศ พ่อของวิจิต มีเพื่อนๆ เป็นทหารจึงปลุกฝังให้วิจิตเป็นลูกผู้ชายแบบทหาร หาของเล่นสำหรับเด็กผู้ชายมาให้ ของเล่นที่ได้เป็นครั้งแรกคือปืนอัดลม จากนั้นก็มีอาวุธอื่นๆ อีกซึ่งวิจิตรู้สึกชอบมาก “ตอนเป็นเด็กพ่อมีเพื่อนเป็นทหารเยอะ ปลุกฝังให้ผม เป็นทหาร เวลาวันเกิดทีหนึ่ง เพื่อนพ่อจะทำพวกแมกกาซีนปืน ลูกปืนมา ทำเป็นเครื่องบินเอฟ 16 ให้ รถถังให้ ชอบมาตั้งแต่เด็กพวกนี้”

เมื่ออย่างเข้าวัยรุ่น วิจิตไม่มีใครแนะนำหรือสอนการเตรียมตัวเข้าสู่วัยรุ่นให้ ที่บ้านของวิจิตไม่ค่อยเรื่องเพศกันเลย ทั้งในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การปฏิบัติตัว และการป้องกันตนเอง วิจิตไม่สนิทกับพ่อ สำหรับแม่แล้ววิจิต เห็นว่าเป็นผู้หญิงจึงไม่ค่อยเรื่องเช่นนี้ หากจะรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองก็มีสอนบ้าง ในวิชาสุขศึกษาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งจำไม่ได้ว่าสอนอะไรบ้าง ที่จำได้คือ

การเล่นกันของเด็กผู้ชายในห้องเรียน เพื่อนๆ จะแข่งกันเรื่องขนาดอวัยวะเพศ โดยเขาและเพื่อนจะไปวัดอวัยวะเพศเปรียบเทียบกับกันในห้องน้ำ นอกจากนี้ยังมีการเล่นแซวเด็กผู้หญิง เช่น การดึงเสื้อชั้นใน และการเล่นเปิดกระโปรง โดยวิจิตรู้สึกว่าเป็นเรื่องสนุกสำหรับเขาและเพื่อน

วิจิตเรียนรู้เรื่องเพศและเพศสัมพันธ์จากคนใกล้ตัวคือน้าชายที่พักอาศัยอยู่ด้วยกัน และเพื่อนๆ ที่โรงเรียน โดยเรียนรู้จากวิดีโอโป๊ วิจิตเล่าว่ารู้จักสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเมื่ออายุประมาณ 12-13 ปี เข้าใจว่าอาจเรียนรู้มาจากการแอบดูวิดีโอของน้าชายในห้องพัก นอกจากนี้ก็เคยดูวิดีโอประเภทนี้ที่บ้านเพื่อนใกล้โรงเรียน เพื่อนพาผู้หญิงไปด้วยและมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง และเขาก็แอบดูอีก

วิจิตย้อนเล่าไปถึงประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ ขณะที่ยังไม่มีสำนึกผิดชอบชั่วดีและยังแยกแยะไม่ได้ว่าอะไรถูกไม่ถูก คือการเข้าไปมีส่วนร่วมรู้เห็นการลงแขกผู้หญิง 2 คน โดยผู้ชาย 4 คน คือวิจิต น้าชาย และเพื่อนอีก 2 คน แต่วิจิตคิดว่าตนเองไม่ได้มีส่วนร่วมด้วยเพราะผู้หญิงไม่ยินยอม เมื่อกลับมาถึงบ้านวิจิตบอกว่ารู้สึกปวดที่อวัยวะเพศ จึงถามน้าว่าเขาเป็นอะไรได้คำตอบจากน้าว่าให้ไปปลดปล่อยความต้องการทางเพศด้วยตนเอง

วิจิตไม่ได้พบเห็นการกระทำเช่นนี้เพียงครั้งเดียว วิจิตเคยพบเห็นผู้ชายจำนวนมากมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิง 1 คน วิจิตมีส่วนร่วมโดยคอยจับผู้หญิงเอาไว้โดยวิจิตอ้างว่าผู้หญิงยินยอม ขณะเดียวกันการที่ผู้หญิงมีอาชีพเป็นสาวบิ๋บอยหรือสาวนักเต้น ทำให้เห็นเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้หญิงทำงานเช่นนี้จะยอมรับการกระทำเช่นนั้นได้ วิจิตอ้างว่าขณะนั้นเป็นวัยรุ่นจึงไม่รู้สึกอะไรกับการกระทำเช่นนั้น ประกอบกับกฎหมายบ้านเมืองไม่ได้เข้มงวดเท่าที่สมัยนี้ ไม่มีองค์กรเอกชนต่างๆ คอยปกป้องคุ้มครองผู้หญิงและช่วยเหลือเมื่อถูกกระทำ วิจิตเห็นว่าผู้หญิงที่ถูกกระทำไม่กล้าแจ้งตำรวจเพราะความอาย จึงทำให้เหตุการณ์เหล่านี้ยังอยู่ในสังคม

แสดงตัวตนของบุคคลผ่านสินค้าเทคโนโลยี

วิจิตไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้น ที่บ้านก็ส่งมาเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ตั้งแต่เด็กวิจิตไม่เคยลำบากเพราะที่บ้านค้าขาย ค่อนข้างมีฐานะ เมื่อแรกเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ วิจิตต้องโดยสารรถเมล์ไปโรงเรียนเองจึงรู้สึกไม่สะดวก ขึ้นลงรถเมล์ผิดย่ำ ทำให้รู้สึกว่าจะไม่จำเป็นต้องอดทนกับสิ่งนี้ จึงให้เหตุผลกับที่บ้านว่าการไปเรียนของเขาอยู่ท่ามกลางความเสี่ยงอันตราย เพราะนักเรียนสายอาชีวฯมักติดกันบ่อยครั้ง วิจิตจึงขอให้แม่ซื้อรถยนต์ให้ขับและแม่ก็ตอบตกลง “บอกให้แม่ซื้อให้จะได้ขับเอง เพราะว่าเรียนช่างเสี่ยง ตีรันฟันแทงด้วย” วิจิตได้รถยนต์แบบซิดีคาร์คันเล็ก สีแดงจากแม่เพื่อใช้เดินทางไปโรงเรียน

การมีรถยนต์ขณะกำลังเรียนหนังสือเป็นความพิเศษ เพราะปกตินักเรียนในโรงเรียนจะไม่มีโอกาสเป็นเจ้าของรถยนต์ วิจิตรู้สึกว่าตนเป็นที่สนใจของผู้หญิงแม้จะเป็นรถยนต์คันเล็กๆ เพื่อนคนอื่นไม่มีรถยนต์ ทำให้เขาเป็นเหมือน “ขุนแผนญี่ปุ่น” ในความคิดของเขา รถยนต์บ่งบอกให้คนรับรู้ว่าตนเองเป็นคนมีฐานะดีและดึงดูดให้ผู้หญิงเข้ามาหา ในความคิดของวิจิต รถยนต์มีความสำคัญมาก่อนรูปร่างหน้าตาที่จะทำให้ผู้หญิงสนใจ “ผู้หญิงจะมองหน้าตา กับ เฟอร์นิเจอร์ ผมว่าเขามองเฟอร์นิเจอร์ก่อน เองง่ายๆ เลย มองรถก่อนแล้วแหละว่ารถอะไร เพราะไม่ได้เห็นหน้าเราอยู่แล้ว เราอยู่ในรถยิ่งลงมายังหน้าตาดูอย่างผม อย่างนั้นไม่รอด”

นอกจากรถยนต์ วิจิตยังมีสินค้าที่บ่งบอกความร่ำรวยและความทันสมัย เพราะได้ครอบครองเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าที่สุดในยุคนั้นคือโทรศัพท์มือถือ โทรศัพทเครื่องแรกๆที่แม่ซื้อให้ราคาเครื่องละเกือบ 50,000 บาทในขณะนั้น วิจิตเปลี่ยนโทรศัพท์มือถือทุกปี แต่ละปีเป็นรุ่นใหม่ๆ ที่นำเข้ามาขาย วิจิตเล่าด้วยความภูมิใจว่า เป็นเจ้าของโทรศัพท์มือถือยี่ห้อหนึ่งที่มีอินเทอร์เน็ตใช้เป็นรุ่นแรกของประเทศ “ตอนที่เรียนช่างอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรม) มีคนเดียวในโรงเรียนพูดง่ายๆ เลย มีซิเมนส์ มีคนเดียวในโรงเรียน มือถือนี้”

อุปกรณ์เทคโนโลยีนำมาสมัยต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่แม่ซื้อให้ บางครั้งวิทิตก็ขอจากแม่ บางครั้งแม่ก็ให้มาเอง แม่ตามใจเขามาก แม่ค้าขายและมีร้านค้าอยู่ใกล้ตลาดติดชายแดนจึงทำให้มีเงินหมุนเวียนมาก ไม่ลำบากที่จะจัดหาสิ่งของต่างๆ ให้ลูก เนื่องจากอยู่ห่างไกล แม่จึงซื้อหาสินค้าเทคโนโลยีที่ถูกใจลูกชายให้เพื่อแสดงออกถึงความรักที่มีต่อลูก สิ่งหนึ่งที่แม่คิดว่าต้องให้ไว้เพื่อเป็นการรับรองความมั่นคงของฐานะทางการเงินของลูกคือการให้ทอง แม่เห็นว่าทองค่าสามารถเอาไว้ใช้ได้ในเวลาฉุกเฉิน ลูกจะได้ไม่ลำบาก เพราะเมื่อก่อนไม่มีการโอนเงินผ่านตู้เอทีเอ็มและระบบออนไลน์เหมือนสมัยนี้ วิทิตจำได้ว่าครั้งนั้นแม่ทยอยให้ทองเขารวมทั้งหมดแล้วมีมูลค่าถึงประมาณ 30 – 40 บาท เวลากลับบ้านแต่ละครั้งแม่มักจะให้ทองเขาติดกลับมาด้วย แต่ระหว่างที่เรียนอยู่วิทิตนำทองไปขายจนหมด

การที่แม่สรรหาสินค้าราคาแพงและต้องมีให้ลูก ส่วนหนึ่งเป็นผลจากระสนิยมนในการบริโภคสินค้าของแม่เองด้วย วิทิตเล่าว่า “แม่ผมเขาใส่แต่แบรนด์เนมมาตลอดอยู่แล้ว” วิทิตจำได้ว่าในช่วงวัยรุ่น อายุประมาณ 15 ปี มีกระแสชิ้นชอบกางเกงยีนส์ยี่ห้อดังรุ่นหนึ่ง รุ่นแถวบ้านพยายามหาซื้อมาใส่แต่เป็นของทำเลียนแบบ ที่วัยรุ่นคนอื่นไม่มีและวิทิตมีอยู่เพียงคนเดียวคือกางเกงรุ่นนั้นของแท้ วิทิตภูมิใจกับความแตกต่างที่โดดเด่นของตนเองผ่านการเป็นเจ้าของสินค้าหายากและมีราคา ในทางอ้อมรสนิยมของแม่ได้ถ่ายทอดมาสู่วิทิตด้วย ซึ่งซึมซับจากการปฏิบัติตัวของแม่

วิทิตยังเฝ้ารอเทคโนโลยีมาไว้ในครอบครอง ถึงแม้จะใช้เงินรายได้ตัวเองที่ต้องคิดมากขึ้น แต่ก็เห็นความจำเป็นที่ต้องมีสินค้าเหล่านี้ ในความรู้สึกของวิทิตคือ “ก็ต้องให้มันทันกับเทคโนโลยีที่คนอื่นใช้” ช่วงนี้วิทิตกำลังมองหาไอโฟนอยู่ ถึงแม้จะมีคนซื้อของเลียนแบบจากจีนมาใช้และราคาถูกกว่าครึ่งหนึ่งแต่วิทิตไม่เคยมองสินค้าประเภทนี้เพราะตัวตนทางสังคมเป็นอีกอย่างหนึ่ง “คนอย่างผมไม่เคยใช้ของปลอม” วิทิตดูสินค้าเป็น รู้ว่าอันไหนของจริงอันไหนของปลอม ดังนั้น สำหรับวิทิต นอกจากสินค้าเทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือ

เชื่อมโยงสายสัมพันธ์แม่ลูกแล้ว ยังบ่งบอกถึงความเป็นคนทันสมัยมีระดับ อีกด้วย ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นที่ชื่นชมของคนรอบข้างโดยเฉพาะผู้หญิง

ความสัมพันธ์ที่มากับชีวิตกลางคืน

แม้ชีวิตจะเห็นถึงคุณค่าของเงินมากขึ้นในการซื้อหาสิ่งของมาใช้เมื่อเรียนจบและทำงานแล้ว แต่ก็ยังใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเที่ยวเตร่อยู่เป็นประจำ วิจิต ใช้จ่ายประมาณวันละ 2,000 บาท รวมแล้วเดือนละ 30,000 บาท โดยมี ก๊วนเที่ยวซึ่งมีนิสัยชอบเที่ยวกินเหล้าและรักสนุกคล้ายคลึงกัน เพียงแต่บางคน อาจจะไม่รู้ เพราะภายนอกเป็นคนเรียบร้อย

วิจิตมีแฟนตั้งแต่อายุ 18 ปี เคยคบผู้หญิงมาแล้วหลายคน แต่ที่เรียกว่า เป็นตัวเป็นตนมี 4 คน วิจิตชอบกินชอบเที่ยวเตร่และใช้จ่ายเงินมากในแต่ละครั้ง ไปกับผู้หญิงก็เป็นคนจ่ายเงินให้ทุกครั้ง ทำให้วิจิตถูกมองว่าเป็น “คนสปอร์ดี” และยังเชื่อว่าผู้หญิงชอบวิจิตก็เพราะเรื่องนี้ด้วย นอกจากรูปร่าง หน้าตาและความมีมนุษยสัมพันธ์ ทำให้เขาคบผู้หญิงครั้งละหลายคน แม้จะมีผู้หญิงที่คบกันมานานไปมาหาสู่กันประจำอยู่จำนวนหนึ่งและมีความสัมพันธ์ ลึกซึ้งแล้ว กระนั้นเวลาไปเที่ยวเตร่ตอนกลางคืน หากแฟนไม่มาด้วย วิจิต จะรู้สึกว่ามีอิสระเต็มที่ และไม่ปิดโอกาสที่จะมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นๆ ซึ่งเขามองผู้หญิงที่พบเวลาเที่ยวเตร่ว่าเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้น

เวลาไปเที่ยวตามประสาผู้ชาย เราไปกับเพื่อนผู้ชายโสดกัน มันก็ต้องมีผู้หญิงเข้ามาอยู่แล้ว แต่เข้ามาอย่างไรอีกเรื่องหนึ่ง เข้ามาเพื่ออะไร อีกเรื่องหนึ่ง มันมีทุกครั้งอยู่แล้วที่ไป มีครั้งก่อนไปเที่ยวที่...มีผู้หญิงเข้ามาก็เลยชวนมานั่งกิน สักพักก็ชวนไปส่งที่ห้อง ไปกับเพื่อน 2 คน ขึ้นไปบนห้องก็ชวนกินต่อบนห้อง ก็เรียบร้อย

แม้วิจิตจะเลือกมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงพอสมควร แต่ก็เคยเพลอเธอ จนต้องรีบแก้ไข ครั้งหนึ่งวิจิตไปเที่ยวสถานบันเทิงแห่งหนึ่ง เพื่อนก็จัดหาผู้หญิง มาบริการ วิจิตถูกใจผู้หญิงที่มาให้บริการเขาคนหนึ่ง จำได้ว่าเคยเป็นแฟนเก่า

ของน้ำชาย การไปเที่ยวจบลงที่การมีเพศสัมพันธ์กับเธอ พอกลับบ้านน้ำชาย
เขาสอบถามว่าไปเที่ยวที่ไหนมา พอน้ำรู้ว่าเป็นที่ไหนและรู้ว่าไปมีเพศสัมพันธ์
กับใคร จึงบอกให้เขารีบทำความสะอาดตนเองทันที “ไปเที่ยว...ไปนอนกับใคร
มาบ้าง ก็บอกไอ้...นั่นรีบไปล้างเลย มันบอกว่าไอ้...ไม่ปลอดภัย”

เพศวิถีกับความเสียหาย

วิจิตไม่มีโอกาสเรียนรู้เรื่องเพศจากครอบครัว รวมทั้งการปฏิบัติตน
ที่เหมาะสมในความสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิงชายจากที่บ้านแม่แต่น้อย ยกเว้น
แต่การได้รับความรู้ที่อาจจะไม่ถูกต้องจากวิดีโอโป๊ที่แอบดูจากห้องน้ำชาย
เพื่อน และการปฏิบัติในชีวิตจริง ขณะเดียวกันเด็กมัธยมศึกษาสมัยเขาไม่ค่อย
มีความรู้เรื่องเพศ แตกต่างจากสมัยนี้ที่กว้างขวางกว่าและเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย
กว่า เช่น การหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต “อินเทอร์เน็ตมาแล้วเห็นไหม เด็กสมัย
ก่อนอยากรู้เรื่องอะไรต้องไปหา เดียวนี้กูก็เกิ้ลก็เดี๋ยวก็จบแล้ว”

อย่างไรก็ดี ในความคิดของวิจิต ถ้าให้ผู้หญิงรับรู้ความรู้ข้อมูลเหล่านี้
มากเกินไปก็จะทำให้ผู้หญิงเสียคน “มันเปิดเกินไปเดี๋ยวนี๊ จากที่แบบว่าค่อยดู
ตอนถึงอายุ รู้อเอง ตอนนี้นันรู้ก่อนแล้ว เด็กมันเริ่มแก่แดด ผู้ชายเริ่มจะมาแซว
เริ่มจะมาอะไรอย่างนี้แล้ว ผู้หญิงมันก็ไหวแล้ว อารมณ์หวั่นไหวแล้ว มันก็
โดนซะ” วิจิตไม่คิดว่าควรแนะนำหรือสอนเรื่องเพศแก่ผู้หญิง “...มันก็สอนไม่ได้
อยู่แล้ว เพราะว่าผู้หญิง...นี่เองเป็นผู้หญิง หลานเป็นผู้หญิง” แต่ถ้าเป็นผู้ชาย
ก็ต้องให้ความรู้ให้มาก “ถ้ามีลูกผู้ชายหลานผู้ชาย เอาเลย จัดไปเลย”

สำหรับวิจิต ผู้หญิงมีหน้าที่แม่บ้าน ทำอาหาร ซักผ้ารีดผ้า และต้องเป็น
กุลสตรีคอยปรนนิบัติดูแล ถึงจะอยู่กับเขาในฐานะภรรยาได้ “ถ้าอยู่บ้านเดียวกัน
ก็ต้องเป็นหน้าที่เขา ฎกริเป่ล่าละ แล้วจะมีเมียทำไมละ อยู่คนเดียวดีกว่า” ส่วน
หน้าที่ผู้ชายคือการทำมาหากินหาเงินมาเลี้ยงดูครอบครัว ทุกวันนี้วิจิตยังไม่คิด
แต่งงาน แอบคาดหวังว่าจะมีชีวิตคู่กับผู้หญิงคนแรกที่เขาชอบพอและสนิท
ซึ่งพบกันเพราะอยู่ใกล้ร้านค้าของแม่ แต่ต่างคนต่างมีชีวิตของตนเอง โดย

ผู้หญิงก็มี “ก๊ก” หรือผู้ชายที่คบหาและมีความสัมพันธ์กันลึกซึ้ง ขณะที่ผู้ชายคนนั้นมีภรรยาอยู่แล้ว ซึ่งวิจิตไม่ได้วิพากษ์วิจารณ์แฟน เพียงแต่เล่าว่าได้คุยกับแฟนคนนี้และถ้าอายุ 40 ปีคงจะคิดเรื่องแต่งงานอย่างจริงจัง

การคบหาผู้หญิงของวิจิตมีทั้งจากการพบกันเมื่อเที่ยวเตร่ และจากการทำงานที่ต้องสัมพันธ์กับผู้หญิง ทั้งผู้หญิงในที่ทำงานด้วยกันและที่เป็นลูกค้า วิจิตเล่าว่ามีครั้งหนึ่งลูกค้าเชิญชวนให้เขาไปมีเพศสัมพันธ์ด้วย ซึ่งวิจิตก็ยินยอม เพียงแต่ต้องสงวนท่าทีก่อน “คือลูกค้ามาดูรถแล้วก็ชวนกินข้าว กินเสร็จแล้วกลางคืนก็ชวนไปต่อ ต่อเสร็จก็จะกลับบ้านไปส่งเขา เขาไม่ยอม อันนั้นถามว่าเราสมัครใจไหม เราสมัครใจ แต่มันขึ้นก่อน เราารู้อยู่แล้วว่ามันต้องเอาเราแน่ๆ”

วิจิตบอกว่าในความสัมพันธ์กับผู้หญิงส่วนมากแล้วผู้ชายจะไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย วิจิตมีความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรมชาติ “เวลาเราใส่ไปมันไม่ถนัด มันไม่เหมือนกับเปลียนะ ไม่เหมือนกัน” โดยให้เหตุผลว่าจะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อไม่มั่นใจในตัวผู้หญิง อย่างไรก็ตามแล้วก็เป็นเพียงข้ออ้างเท่านั้น ที่จริงเป็นเพราะมีเพศสัมพันธ์ขณะไม่มีสติสัมปชัญญะ ไม่ได้เตรียมมา และไม่ชวนขวยที่จะไปซื้อหามาใช้ “...จริงๆ แล้วทุกคนก็ไม่น่ามั่นใจหรอก แต่ช่วงจังหวะนั้น หนึ่งเมา สองไม่มี สามขี้เกียจซื้อ” ดังนั้น การไม่ใช้ถุงยางอนามัยของวิจิตคือการไม่ใส่ใจในสุขภาพและความมั่งง่าย วิจิตอาจจะใส่ถุงยางอนามัยหากผู้หญิงพกมา ที่ผ่านมารวิจิตยังไม่เคยพบผู้หญิงที่ขอให้ใช้ถุงยางอนามัยเลย นอกจากนี้ วิจิตยังเชื่อในสิ่งที่เคยได้ยินมาว่าการใช้ถุงยางอนามัยไม่ปลอดภัย โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมว่าสิ่งที่รับรู้มาถูกต้องหรือไม่ “ทุกวันนี้เขาบอกว่าใส่ถุงยังไม่ปลอดภัยเลยไม่ใช่หรือ ตอนนั้นที่เขาบอกไร้สาระ มันต้องปลอดภัยสิ ไม่ได้เกี่ยวเลยว่าต้องมี...ตอนนั้นจำได้ที่เขาบอกว่าใส่ถุงก็ไม่ปลอดภัยเหมือนกัน” ดังนั้น วิธีการคุมกำเนิดและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันคือหลังข้างนอกและให้ผู้หญิงกินยาคุมกำเนิด

วิจิตอาศัยการสังเกตจากผู้หญิงที่คบประจำในเรื่องสุขอนามัยทางเพศ ในบรรดาแฟนของวิจิตมีอยู่ 2 คนที่จะไปตรวจโรคเป็นประจำทุกปี วิจิตจึง คาดว่าคงไม่เกิดโรคอะไร แต่ภายหลังวิจิตเริ่มไปตรวจเลือดด้วยเช่นกันเพราะ ไม่มั่นใจตัวเอง แม้จะคิดว่าการตรวจเลือดเป็นความคิดโบราณ ต้องรอผลตรวจ นาน และไม่ได้คิดว่าผู้ชายและผู้หญิงควรตรวจเลือดก่อนการมีความสัมพันธ์ ทางเพศก็ตาม

ภาพตายตัวของความเป็นเพศ

โลกและกฎเกณฑ์ทางเพศของวิจิตมีแต่ผู้หญิงกับผู้ชาย ความหลากหลาย เป็นเรื่องที่ยอมรับได้ยากสำหรับเขา การเป็นทอมบอย เกย์ หรือเลสเบียนเป็น สิ่งที่เรียกว่าความเบี่ยงเบน วิปริต ผิดเพศผิดผี แต่รับได้มากกว่าหากผู้หญิง อยู่ด้วยกัน วิจิตเชื่อว่าทอมบอยจะเปลี่ยนกลับมาเป็นผู้หญิงเหมือนเดิมหากมี เพศสัมพันธ์กับผู้ชายแต่น้อยราย และผู้หญิงเป็นเลดี้มีโอกาสเปลี่ยนได้มากกว่า การมีคนที่แตกต่างไปจากเพศบรรทัดฐานสำหรับวิจิตนั้นเป็นที่น่าอึดอัด ดังนั้น หากพบเห็นผู้ชายเดินจงมือกันเขาจะรู้สึกว่าเป็นการกระทำที่น่าเกลียด ไม่สามารถ ไปไหนมาไหนกับคนเพศที่สาม เช่น กะเทยกระดุ้งกระดิ่ง เพราะเขากลัวคนอื่น จ้องมอง

วิจิตมีความรู้เรื่องเพศวิถีที่แตกต่างจากกระแสหลักอย่างจำกัดมาก และมักได้ข้อมูลจากการพูดคุยกับเพื่อน ซึ่งคิดว่าเชื่อถือได้ ดังนั้นเขาจึงเชื่อว่าการเป็นเกย์เกิดขึ้นเพราะจิตใต้สำนึก และที่สำคัญเกิดจากการกินฮอร์โมนที่ เร่งการเจริญเติบโตของสัตว์ ซึ่งเป็นการรู้มาอย่างผิดๆ

ไก่อ...เพราะมันมีสารเร่งโต มันมีฮอร์โมน ดูอย่างพวกเกย์ พวกเพาะกาย เห็นไหมล่ะ ส่วนมากเป็นเกย์เพราะอะไร เพราะกินฮอร์โมนให้กล้ามเนื้อ มันกระชับ นั่นแหละมันจะทำให้เราเบี่ยงเบน

10. การสร้างตัวตนทางเพศบนฐานครอบครัว

อัตลักษณ์ทางเพศของแต่ละคนถูกสร้างผ่านการเรียนรู้และจากประสบการณ์ อย่างไรก็ตาม การสร้างความเป็นบุคคลจำเป็นต้องมีกระบวนการที่เอื้ออำนวยให้การสร้างสรรค์ตัวบุคคลปรากฏขึ้นได้ ซึ่งขึ้นกับบริบทแวดล้อม วิธีคิด ความคิดความเชื่อของบุคคลรอบข้างที่มีความสำคัญในชีวิต เป้าหมายในการดำรงชีวิต และตัวตนของบุคคลที่เลือกเป็นอย่างไร แนวทางการดำเนินชีวิตของบุคคลในกลุ่มรักต่างเพศมีความชัดเจนและมีแบบแผนที่บุคคลอ้างอิงได้เสมอ การสามารถต่อรองกับบรรทัดฐานทางเพศของสังคม ทำให้บุคคลมีทางเลือกในการใช้ชีวิต และสามารถมีชีวิตตามแบบของตนได้อย่างมีความสุข ประสบการณ์ของคมม์จะช่วยเปิดประเด็นในเรื่องนี้

ชีวิตก่อนอุณภยาไต่วิถีชีวิตแบบพู้หญิง

คมม์อายุ 31 ปี อาศัยอยู่ในครอบครัวใหญ่ท่ามกลางคนใกล้ชิดที่เป็นผู้หญิงตั้งแต่เด็ก คมม์เป็นลูกชายคนสุดท้องของครอบครัว จึงค่อนข้างถูกตามใจ คมม์รู้สึกได้ว่าแม่รักเขามากเป็นพิเศษ พ่อรับราชการและต้องย้ายไปทำงานที่อื่นจึงไม่ค่อยได้มีโอกาสอยู่บ้าน คมม์จึงสนิทกับแม่มากกว่าพ่อ คำว่าสนิทกับพ่อและแม่ของคมม์มีความหมายแตกต่างกัน โดยลักษณะความสนิทสนมถูกแบ่งด้วยเพศสภาวะ คมม์แยกให้เห็นว่า “ถ้าคุณแม่สนิทในด้านความรักในลักษณะของแม่กับลูกนะครับ แต่นอกเหนือจากนั้นไม่สามารถพูดได้ เนื่องจากท่านมีความละเอียดอ่อน ถ้าเกิดเป็นเรื่องผู้ใหญ่ ผู้หญิง หรือเรื่องเกี่ยวกับพ่อมากกว่าครับ”

เมื่อคมม์ยังเล็ก จำได้ว่าคุณตากับคุณยาย รวมถึงพี่เลี้ยงผู้หญิงเป็นคนเลี้ยงตนเองมา มีพี่สาวคนหนึ่งซึ่งสนิทกันมากและสามารถคุยกันได้ทุกเรื่อง คมม์รู้สึกว่าพี่สาวมีนิสัยเหมือนผู้ชายจึงเชื่อมโยงกันได้ ในคำนิยามทั่วไป ถ้ามองอย่างผิวเผินอาจเรียกพี่สาวคนนี้เป็นทอมบอย แต่ที่จริงแล้วเป็นผู้หญิงที่นิสัยเหมือนผู้ชาย มีความเป็นผู้นำ ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของผู้หญิงที่เชื่อกันมา

นอกจากนี้ยังมีป้าอีกคนหนึ่งซึ่งไม่มีครอบครัว คมมีจึงเป็นศูนย์กลางของความรัก
ในฐานะลูกชายคนสุดท้องและหลานชายคนเดียวของบ้าน

คมมีมั่นใจว่าตนเองเป็นผู้ชาย แต่ไม่ได้มีชีวิตที่เป็นไปตามบรรทัดฐาน
ของความเป็นชายอย่างเข้มข้น คมมีเป็นคนค่อนข้างละเอียดอ่อนและไม่ชอบ
ความรุนแรง ซึ่งคมมีรู้สึกว่าคุณเหมือนผู้หญิงในตอนนี้ พ่อเป็นนักกีฬาและ
พยายามสนับสนุนให้ลองเล่นกีฬาหลายอย่างตามความเชื่อที่ว่าผู้ชายต้องเล่น
กีฬา คมมีสามารถเล่นกีฬาตามที่พ่อให้ลองเล่นได้ทุกชนิดแต่รู้สึกชื่นชอบกีฬา
ใดเป็นพิเศษ นอกจากนี้ การคบหาเพื่อนฝูงก็จะมีผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย และ
คิดว่าเข้าใจผู้หญิงมากด้วย คมมีเล่าถึงตนเองว่า

*คือผมรู้สึกจะเป็นผู้หญิงเยอะ ส่วนใหญ่ นะครับ แต่ผมไม่ได้เป็นแบบ
กะเทย แต่เล่นกันแบบสนิทใจกว่า อะไรรายางนั้นะครับ เพราะว่า
ส่วนหนึ่งนี้อาจจะเป็นว่าตั้งแต่เด็กก็อยู่กับแม่กับยายมา อะไรรายางนี้
เราเลยไม่ค่อยชอบความรุนแรงเท่าไร อาจจะเป็นเล่นแบบเรื่อยๆ
ไม่เห็นความรุนแรง*

ปรัชญาในการดำเนินชีวิตของครอบครัวคมมีคือความสุขและความดี
ดังนั้นในการสอนและแนะนำการดำเนินชีวิตพ่อและแม่จึงไม่ได้เน้นว่าต้องเก่ง
หรือต้องรวย แต่ขอให้เป็นคนดีในสังคม คมมีเล่าถึงสิ่งที่พ่อแม่สอนว่า
“เขาบอกว่าขอให้เป็นคนดีในสังคม เข้ากับคนในสังคมได้ เป็นคนดีก็พอใจ
เขาไม่สนใจว่าต้องเรียนเก่ง เป็นด็อกเตอร์ เป็นหมอ เขาไม่สนใจ เขาสนใจว่า
เราอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุขก็พอแล้วครับ” หลักการใช้ชีวิตของครอบครัว
ไม่ได้ยึดถือในชั้นพ่อแม่ของคมมีเท่านั้น แต่รุ่นตายายก็เช่นเดียวกัน และเนื่องจาก
ว่าคุณตาเป็นครูมาก่อน จึงเน้นเรื่องการมีระเบียบวินัย ซึ่งค่อนข้างจะเป็นแนว
อนุรักษนิยม ระเบียบวินัยที่วันนี้ครอบครัวคมมีเรื่องความละเอียดอ่อนในการทำงาน
ความประหยัดและความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์นี้คุณตาจะเน้น
กับคมมีและพี่สาวอยู่เสมอ

คมม์เรียนหนังสืออยู่แถวบ้านจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากนั้น ก็เข้ามาเรียนต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดซึ่งอยู่ต่างอำเภอ ห่างจากบ้านประมาณ 90 กิโลเมตร เมื่อไปเรียนต่างพื้นที่ คมม์ต้องเริ่มใช้ชีวิตห่างจากพ่อแม่ ด้วยความห่างไกลนี้เอง แม่จึงซื้อโทรศัพท์มือถือเครื่องแรกในชีวิตให้คมม์ เพื่อสื่อสารกับทางบ้านหากมีปัญหา หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน

คมม์ไม่ค่อยสนใจอยากจะมีข้าวของเครื่องใช้มากมายนัก แต่เมื่ออยู่กับเพื่อนๆ ในช่วงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คมม์รู้สึกอยากทำตามเพื่อน เช่น เสื้อผ้า โดยปกติแม่จะคอยดูแลเรื่องเหล่านี้อยู่แล้ว คมม์เพียงขอให้ได้ของคล้ายกับที่ต้องการก็พอใจแล้ว ไม่จำเป็นต้องมียี่ห้อ นอกจากนี้ยังมีมอเตอร์ไซค์ ครั้งนั้นความต้องการอยากได้สิ่งของเป็นตัวกำหนดสำคัญและมาก่อนการศึกษา รายละเอียดว่าสิ่งที่ต้องการเป็นอย่างไร คมม์พูดถึงความรู้สึกของตนเองว่า “...เราอยากจะมีอะไรเหมือนกับคนอื่นเขา เช่น อำนาจความสะดวกหรืออะไรอย่างนี้ครับ ก็อยากมี อยากได้อยู่” คมม์ได้รถมอเตอร์ไซค์จากพี่สาวมาใช้ 1 คัน

การสร้างอิสระทางความคิดด้วยการไม่คาดหวังของครอบครัว

การเรียนของคมม์ไม่ค่อยดีนัก อาจเป็นเพราะติดเกมส์ตั้งแต่สมัยมัธยมต้น จึงไม่ค่อยสนใจบทเรียนเท่าไร แต่สาเหตุหลักคือตอนยังเด็ก คมม์เคยป่วยหนักถึงขั้นช็อคและอยู่ในห้องไอซียูด้วยโรคไขเลือดออก ทำให้ที่บ้านเห็นว่าคมม์สุขภาพไม่แข็งแรงจึงไม่ค่อยคาดหวังหรือกดดันในเรื่องการเรียน คมม์เรียนไปเรื่อยๆ การไม่ถูกคาดหวังจากผู้ปกครอง ทำให้คมม์รู้สึกว่าพ่อแม่ให้อิสระในการเลือกใช้ชีวิตในอนาคต

ก็เลี้ยงดูแบบ...ถ้าในความคิดตอนนี้ก็คือ คำให้อิสระทางความคิด เลี้ยงดูดีมากครับ เขาจะไม่กดดันเราในเรื่องการเรียน เขาจะปล่อยเป็นตัวของตัวเองนะครับ ตามความสามารถของเราว่าเราเรียนได้เท่าไหน ก็เท่านั้น เขาไม่มีการกดดันแล้วก็ดีนะครับ

คมมีรู้ว่าตนเองเรียนไม่เก่ง จึงอยากหาคนช่วยเรียน คมมีมองหาคน เป็นแฟนด้วยความคิดเชิงเหตุผล และเข้าใจความสัมพันธ์ในขณะนั้นว่าเป็น ความรัก คมมีให้ความหมายความรักในครั้งแรกและผู้หญิงในอุดมคติของเขาว่า

ถามว่ารักไหมมันในตอนนั้น ถ้าในความรู้สึกตอนนั้นก็คงเรียกว่ารักนะ ครับ ก็เหตุผลหลักที่คิดแค่ว่าเราอยากจะมีแฟนสักคนหนึ่ง เนื่องจากว่า แต่ก่อนเราเรียนไม่ค่อยเก่ง ตามเพื่อนไม่ค่อยทัน ฉะนั้นเราก็อยากได้ แฟนเป็นผู้หญิงที่ทำงานเก่ง เรียนเก่ง เพื่อจะมาช่วยเราในด้านจุดนี้ มากกว่าครับ

คมมีคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมที่มีแต่ผู้หญิง ทำให้สนิทสนมกับผู้หญิงได้ เร็ว ช่วงเป็นวัยรุ่นมักจะคุยโทรศัพท์กัน 4-5 ชั่วโมงและส่งข้อความถึงกัน คมมี คุยกับเพื่อนผู้หญิงที่ถูกใจประมาณ 1 เดือนก็ตกลงเป็นแฟนกัน ส่วนใหญ่แล้ว พบกันทุกวัน ความรู้สึกที่คมมีมีต่อแฟนเปลี่ยนแปลงไปจากการเป็นเพื่อน รู้สึก หึงหวงถ้ามีผู้ชายคนอื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับแฟน

วิกฤติเรื่องเพศในวัยเรียน

การเรียนรู้เรื่องเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศของคมมีและแฟน ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดหวั่นไหวจากวิกฤติในชีวิตในช่วงวัยรุ่นได้ คมมีมีความรู้ เรื่องเพศจากครูในโรงเรียนบ้าง จากป้ายโปสเตอร์ โฆษณา และหนังสือโป๊ หรือสื่อลามก ซึ่งเด็กวัยรุ่นอาจไปพบเข้าโดยบังเอิญหรือขโมยผู้ใหญ่มาอ่าน คมมีจำได้ว่าได้เรียนเรื่องนี้ในวิชาสุขศึกษาตอนมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหาครอบคลุม เรื่องสรีระเพศของผู้ชายและผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งเรื่องป้องกันบ้างแต่ ไม่มีรายละเอียด ความรู้เรื่องการตั้งครรภ์ที่มีก็เพียงว่าผู้หญิงใช้เวลาอุ้มท้อง ก็เดือน แต่ไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันของผู้หญิง เช่น การนับวันที่ปลอดภัยในการมีความสัมพันธ์กับผู้ชาย นอกจากนี้ยังมีเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แต่ไม่ได้ทำให้คมมีตระหนักรู้ถึงความสำคัญของเรื่องเหล่านี้ คมมีพูด ถึงการรับรู้ของตนว่า

...จะเป็นโรคผี โรค... คือเรารู้แต่ไม่ได้ตระหนัก หรือเราคิดไม่ถึงว่ามันจะเป็นจริงๆ หรือว่ามันจะเกิดกะเรา เหมือนเราฟังผ่านๆ ไปตามบทเรียน แต่เราไม่ได้ตระหนักว่า เฮ้ย! มันเป็นเรื่องจริง เหรอ กับคนนะ หรือว่ามันเกิดจากคนใกล้ตัวเราละ ไม่เคยรับรู้อะไรอย่างนี้

พ่อสอนเรื่องสุขอนามัยของผู้ชายให้บ้าง ซึ่งผมก็ได้ประโยชน์ในเรื่องการรักษาความสะอาดส่วนตัว ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวมาก แต่พ่อไม่ได้พูดถึงความสัมพันธ์ซึ่งระหว่างเพศ ผมเรียนรู้จากหนังสือมากกว่า การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับแฟนเป็นไปโดยสัญชาตญาณ เมื่อนึกย้อนกลับไปถึงประสบการณ์เรื่องความสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่น ผมคิดว่าเป็นความอยากรู้อยากลองปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ความเชื่อเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นนั้นมีผลต่อการปฏิบัติจริง ผมรับรู้จากเพื่อนๆ ผู้ชายที่คบกันว่า การมีสัมพันธ์กับผู้หญิงที่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้คือการหลั่งอสุจิภายนอก “ไม่ได้ป้องกัน (ใช้ถุงยางอนามัย)... มีความเชื่อว่าปล่อยข้างนอกอะไรอย่างนี้ จะปลอดภัยมากกว่า” ผมสังเกตเห็นว่าความสัมพันธ์ที่ไม่สร้างความสุขระหว่างสองฝ่ายนั้นเกิดจากระยะเวลาในการมีเพศสัมพันธ์ที่นานขึ้น ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเจ็บปวด ผมอธิบายเพิ่มเติมว่า

...คือการมีเพศสัมพันธ์ อวัยวะเราก็ต้องมีการเสียดสีเพื่อให้มีการคัดหลั่งออกมาให้ใหม่ฮะ ทีนี้เมื่อใช้ถุงยาง มันก็เหมือนมีบล็อกเข้าไปทำให้เรารู้สึกตัวน้อยลงครับ มันก็ทำให้ระยะเวลาสั้น แล้วผู้หญิงเขาก็จะเริ่มเจ็บตรงช่วงเวลาที่ยาวขึ้น จะเจ็บเพราะน้ำหล่อเลี้ยงเขาจะน้อยลงประมาณนี้ล่ะครับ

เมื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศ ผมมักจะป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย แต่ขณะใช้ประยะหนึ่งผมรับรู้จากผู้หญิงว่าไม่มีความสุข “ก็มีใช้บ้างและก็ไม่ได้อะไร ส่วนมากที่ใช้และเลิกไปนี่ ส่วนหนึ่งคือผู้หญิงเขาไม่ชอบ คือมันเจ็บครับ เพราะว่าถุงยางต่อให้ซื้อยี่ห้อดี ๆ ก็ตาม เหมือนกับน้ำหล่อเลี้ยงเขาไม่มี ผู้หญิงเขาแสบที่ช่องตรงอวัยวะเพศนะครับ ก็เลยเลิกใช้ไป” อย่างไรก็ตาม ผมสังเกตเห็น

ว่าผู้หญิงจะสนใจเรื่องการมีสัมพันธ์ระหว่างเพศน้อยกว่าผู้ชายและมีความรู้ในเรื่องนี้น้อยกว่าด้วย

ดังนั้น เมื่อคอมมีพบว่าแฟนของเขาไม่มีความสุขแล้ว จึงเลิกป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย คอมมีค่านิ่งเสมอว่าหากมีเพศสัมพันธ์ควรป้องกันเพราะจำได้ถึงคำตักเตือนของพ่อแม่ เมื่อรู้ว่าไม่มีวิธีการอื่นจึงเลือกใช้การปล่อยข้างนอกในการป้องกันการตั้งครรภ์ ขณะเดียวกันฝ่ายหญิงก็จะป้องกันตนเองโดยใช้การนับวันของการมีรอบเดือน แต่ก็เกิดผิดพลาดขึ้นช่วงที่คอมมีกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เมื่อคอมมีรู้ว่าแฟนตั้งท้องก็เริ่มรู้สึกกลัว กลัวอนาคตเรื่องการเรียน จากที่เคยพบว่า หากตั้งครรภ์ระหว่างเรียนหนังสือ นักเรียนมักจะต้องออกจากโรงเรียนและหมดอนาคตทางการเรียน ทั้งผู้ชายและผู้หญิงต้องออกจากโรงเรียนเพื่อแต่งงานกัน คอมมีสะท้อนความรู้สึกต่อเด็กในท้องแฟนขณะนั้นว่า “ก็อยากจะทำอะไร อยากให้เขาหายไป เพื่ออยากให้ทุกอย่างเป็นเหมือนเดิม อยากเป็นนักเรียนคนหนึ่ง ไม่มีอะไรเกิดขึ้น” คอมมีไม่เคยประสบเหตุการณ์เช่นนี้มาก่อน ไม่มีความรู้ว่าจะต้องทำอะไร และทั้งสองคนก็คิดว่ายังไม่พร้อมที่จะมีลูก จึงต้องการทำแท้ง คอมมีจึงไปปรึกษาพี่สาวว่าจะทำอย่างไร และได้รับคำแนะนำจากเพื่อนของพี่สาวถึงคลินิกทำแท้งแห่งหนึ่ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะคลินิกนั้นปิดให้บริการไปแล้ว

การพึ่งพาครอบครัวในการแก้ปัญหาเรื่องเพศ

เมื่อมาถึงทางตัน คอมมีไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใคร ขณะเดียวกับแฟนก็ไม่กล้าปรึกษาที่บ้านแม่แต่น้อย เพราะที่บ้านแฟนหวงลูกเนื่องจากเรียนเก่งและพ่อรักมาก เข้มงวดกับลูกสาวมาก จึงทำให้ลูกสาวกลัวการถูกลงโทษ เมื่อแก้ปัญหาด้วยตนเองไม่ได้แล้ว คอมมีจึงปรึกษาพ่อ “ก็คือมันถึงจุดหนึ่งแล้ว ก็คิดว่ามัน...เราไม่สามารถทำด้วยตัวเอง มันอาจจะกลายเป็นด้วยวัยวุฒิด้วยก็คือจะปรึกษาคุณพ่อก่อน จะบอกคุณพ่อเป็นคนแรกก่อนครับ”

คมม์รู้ว่าทำผิดและอยากแก้ไข แต่เมื่อเกินความสามารถจึงหันไปปรึกษาพ่อแม่ ขอให้พ่อแม่ช่วยตัดสินใจว่าจะทำอะไร คมม์ใช้คำพูดว่า “แก้ไขตามเงื่อนไขที่ใหญ่เขาจัดการดีกว่า” เรื่องที่มักเคยได้ยินเกี่ยวกับการตั้งห้องของวัยรุ่นและปฏิกิริยาของครอบครัวคือ ความโกรธและการดูว่ากล่าวลูก ในฐานะผู้กระทำผิดอย่างรุนแรง แต่พ่อแสดงออกอีกแบบหนึ่ง คมม์ไม่ถูกดูว่ากล่าว ไม่มีใครซ้ำเติม มีแต่ให้กำลังใจ และสอนให้ปฏิบัติตัวใหม่เท่านั้น ในขณะที่ฝ่ายหญิงถูกตำหนิจากครอบครัวอย่างรุนแรง คมม์เล่าว่า

คือสงบครับ คุณพ่อฟัง เข้าใจปัญหาแล้วฟัง ก็รับหาทางแก้ไขหรือรับคุย เขาไม่มีการดูว่ากล่าวครับ เนื่องจากว่าอาจจะโศกเศร้าหรือเปล่านั้นคือเขาเป็นคนที่ไม่ถูกคนนะ เขารับฟัง เขาไม่ด่าอะไร เหมือนเขาเข้าใจเรา เข้าใจว่าเรารู้สึกอะไรอย่างไร

พ่อพยายามแก้ปัญหาให้ลูกชาย โดยการนัดพ่อของฝ่ายหญิงมาเจรจา แต่ใช้เวลาพอสมควรเพราะฝ่ายหญิงโกรธมาก คมม์ต้องนั่งคุกเข่าขอมาพ่อแม่ เหตุการณ์ในวันนั้นเป็นสิ่งที่คมม์ไม่เคยลืมและไม่อยากพูดถึงมันอีก การแก้ปัญหาของครอบครัวใช้วิธีการเจรจาประนีประนอมกับอีกฝ่ายหนึ่ง ขณะเดียวกันการพยายามหาทางออกแก้ไขปัญหาเช่นนี้และการพูดคุยกับพ่อแม่ ทำให้คมม์ก็มีความรู้สึกต่อเด็กในท้องเปลี่ยนไป คมม์คิดว่า “อยากให้เขาอยู่ดีกว่า” ที่บ้านของคมม์เข้าใจถึงเหตุการณ์เช่นนี้เป็นอย่างดี ภายใต้อบอบสังคัมและวัฒนธรรมไทย การตั้งครรภ์ในวัยเรียนสร้างความอับอาย และเสื่อมเสียให้กับชื่อเสียงของครอบครัวโดยเฉพาะฝ่ายหญิง ด้วยความตระหนักถึงเงื่อนไขเช่นนี้ จึงรับแฟนของลูกชายมาดูแลที่บ้านเป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องโภชนาการสำหรับแม่ที่กำลังตั้งครรภ์ การฝากครรภ์จนกระทั่งตอนคลอดที่โรงพยาบาลต่างจังหวัด เพื่อไม่ให้ผู้คนทางบ้านของฝ่ายหญิงรับรู้มากนัก จะยังถูกครหาขึ้นมา การจัดการนี้เป็นการตัดสินใจของทั้งสองฝ่าย ครอบครัว

ให้การสนับสนุนและประดับประดาชีวิตของคมมีมาตลอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความทุกข์หรือความสุข ลูกที่เกิดมาก็ได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่จาก ครอบครัว

คมมีกลับไปเรียนหนังสือ แน่ใจว่าในสังคมเล็กๆ ย่อมมีคนรับรู้ จึงไม่ยาก ที่คนจะจ้องมองและนิทาลับหลัง ซึ่งเป็นการกระทำของกลุ่มสังคมแบบหนึ่งใน ลักษณะของการลงโทษทางสังคม (sanction) ต่อคนที่ละเมิดบรรทัดฐาน ทางสังคมของความเป็นเด็กดี คมมีบรรยายถึงความรู้สึกของตนในขณะนั้นว่า

อ้อ ถ้าส่วนตัวนี่ก็ว่าได้เรียนตามปกติ แฟนก็มาอยู่บ้าน แต่สิ่งที่เราเจอ ก็คืออับอายมากกว่า ที่เราตอนนั้นยังเรียนอยู่ในสถานศึกษานั้น เรื่อง ราวก็ยังอยู่อย่างนั้น แต่เราเรียนตั้งแต่เกิดเรื่องจนจบเราอยู่ตรงนั้น ไปไหนก็มีแต่คนกระซิบกระซาบดู เจออาจารย์เขาก็ด่าที่ว่า อะไรอย่าง นี้ครับ มันรู้สึกกดดันมากกว่า

คมมีใช้ชีวิตอยู่กับแฟนเกือบ 10 ปี แต่เนื่องจากคมมีประเมินว่า ความสัมพันธ์ช่วงวัยรุ่นเป็นความสัมพันธ์ที่มากับความใคร่ และยังไม่มีความผูกพัน เพียงพอ จึงทำให้ชีวิตคู่ไปไม่รอด บางครั้งก็ทะเลาะกัน ดบตีทำร้ายกัน เพราะ ความหึงหวงที่คมมีผู้หญิงมาชอบหลายคน ขณะนั้นการมีผู้หญิงมาชอบมากๆ ทำให้รู้สึกเหมือนได้เล่นเกมสล็อต และรู้สึกภูมิใจกับความเป็นชายของตนเองมาก

...สมัยก่อน ถ้าเป็นคนที่เราไม่ได้พิเศษอะไรกับเขา เราคิดว่าเหมือนกับ ทำแต่มี รู้สึกดี รู้สึกว่าเฮ้ย! เราเจ๋งวะ เราเก่งนะ อะไรอย่างนี้...ทำแต่มี หมายความว่าผู้หญิงรัก หลง อะไรอย่างนี้นะครับ เหมือนกับมีแฟน สองคน คนหนึ่งซื้อเสื้อคนหนึ่งซื้อกางเกง เราจะภูมิใจมากกว่าเราเก่งนะ เราหล่อ จะหลงตัวเองไป สมัยก่อนเป็นลักษณะของการหลอกเขาเพื่อ จะได้ของด้วย เป็นสมัยวัยรุ่นที่เราไม่รู้จักสิ่งเหล่านี้ ที่เราไม่ทันคิด

ตัวตนทางเพศกับการสอนลูกชาย

ผมมองความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนไป ช่วงชีวิตวัยรุ่นที่ทะเลาะกันจนถึงขั้นลงมือตบตี ผมทำเพราะหวาดระแวง บางครั้งก็เนื่องจากต้องการกลบเกลื่อนความผิดของตนเอง เช่น เมื่อไปมีความสัมพันธ์ผู้หญิงคนใหม่และเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งหยุดหรือสงบลง แต่เมื่อทำไปแล้วก็รู้สึกตัวว่าผิดเพราะฝ่ายหญิงไม่เคยตอบโต้ด้วยความรุนแรง ด้วยเหตุผลเดียวคือความรักและไม่ต้องการให้ฝ่ายชายเจ็บตัว ผมจึงคิดว่าว่าการทำความรุนแรงต่อผู้หญิงไม่ใช่สิ่งดี จึงมีทัศนคติต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไป

...ไม่ดีครับ มันไม่ดี เหมือนเราเป็นผู้ชายไปทำร้ายผู้หญิง สงสารเขาเนี่ยังเราเห็นคนอื่นที่เขาโดนเหมือนเรา รู้อยู่แล้วว่าผู้ชายมันไม่ดี แล้วผู้หญิงเขายอม เขาก็อะไรอย่างนี้ เราเข้าใจความรู้สึกผู้หญิงมาแล้วอยากจะเข้าไปช่วยหรือแจ้งตำรวจ หรือทำอะไรให้มันยุติลง อะไรอย่างนี้นี้มากกว่าครับ

การที่ผมสามารถเลือกทางเดินของชีวิตด้วยตนเองทำให้ผมมีเติบโตอย่างมีความมั่นใจ ทัศนคติเกี่ยวกับชีวิตที่ผ่านมาตั้งอยู่บนอิสรภาพทางความคิด ในขณะที่พ่อแม่และครอบครัวจะประดับประดา คอยแนะนำ และช่วยหาทางออกหากผมประสบกับปัญหาในชีวิต ทำให้ชีวิตดำเนินต่อไปได้ ซึ่งทำให้ผมมีแนวทางเช่นนี้มาใช้กับลูกชายที่กำลังเข้าสู่ชีวิตวัยรุ่น

เราก็ให้อิสระในสิ่งที่เขาเลือก สิ่งที่เขาทำ แต่ก็อยู่ในมุมมองของเราในการดูแล้วว่ามันเหมาะสมไหม ถ้าส่วนไหนที่เขาเลือกแล้ว เราดูแล้วอ่อน่าส่งเสริม เราก็ส่งเสริมเขา แล้วก็โดยหลักๆ เราดูไม่เหมาะสมอาจจะเป็นเรื่องความรุนแรง เรื่องเพศ หรือเรื่องการทำไม่ดีต่อคนอื่นอะไรอย่างนี้มากกว่าครับ

คम्मเรียนจบระดับปริญญาในสาขาที่สนใจ มีครอบครัว มีแฟนคนปัจจุบันที่รักและเข้าใจคम्मซึ่งอยู่ด้วยกันมานานกว่า 5 ปีแล้ว คम्मคุยกับลูกชายได้ทุกเรื่องจนเหมือนเป็นเพื่อนกัน ตอนนั้นลูกชายกำลังเป็นวัยรุ่นและเริ่มชอบพอผู้หญิง คम्मต้องแนะนำลูกในเรื่องนี้ ตั้งแต่เรื่องของความสัมพันธ์โดยทั่วไป บทบาทของผู้ชาย การป้องกัน การป้องกัน รวมทั้งเสนอทางออกให้ลูก ซึ่งคम्मเชื่อว่าการพูดคุยบนฐานของความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างพ่อกับลูก และประสบการณ์จริงของตนเอง จะทำให้ลูกชายเข้าใจและตระหนักรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศมากกว่าจากตำราเรียน คम्मเล่าถึงการสอนลูกว่า

...คุยกันทุกเรื่อง ถ้าเขาคุยเรื่องผู้หญิงว่าจะจีบผู้หญิงนะ เราอาจจะแนะนำว่าการกระทำของผู้หญิงเป็นอย่างไร เป็นสุภาพบุรุษนะ อย่ารังแกหรือว่าด่าผู้หญิง ถ้าเขาเริ่มจะมีเรื่องความสัมพันธ์ เราอาจจะเอาลักษณะของปราม แต่ก็บอกทางแก้ ถ้ามันถึงจุดที่เราคุมไม่ได้ เนื่องจากว่าเราไม่ได้อยู่กับเขา เราคุมไม่ได้ เราบอกทางแก้เขาดีกว่า...ตอนนี้ก็จะเน้นการป้องกันมากกว่า เราจะพูดถึงผลดีผลเสียว่าถ้ามันเป็นมาแล้วนี่มันจะมีผลตามมาอย่างไร ให้เขาเห็นความน่ากลัวว่า ในอนาคตถ้ามันเกิดขึ้นแล้วมันเป็นอย่างไร จากประสบการณ์จริงของเราดีกว่า ความน่าเชื่อถือมันน่าจะมากกว่าครูสอน

เอกสารอ้างอิง

- นภากรณ์ หะวานนท์. (2552). วิธีการศึกษาเรื่องเล่า: จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมกลุ่มน้ำโขง*, 5(2): 1–22.
- Jagger, Elizabeth. (2005). Is Thirty the New Sixty? Dating, Age and Gender in a Postmodern, Consumer Society. *Sociology*, 39(1): 89–106.
- Schwartz, Pepper. (2007). The Social Construction of Heterosexuality. in Kimmel, Michael. (editor). *The Sexual Self* (pp. 80–92). Nashville: Vanderbilt University Press.
- Szymanski, Dawn M., Kashubeck–West, Susan., and Mayer, Jill. (2008). Internalized Heterosexism: A Historical and Theoretical Overview. *The Counselling Psychologist*, 36(4): 510–524.
- Verdonk, Pwtra; Seesings Hannes; de Rijk, Angelique. (2010). Doing masculinity, not doing health? A qualitative study among dutch male employees about health beliefs and workplace physical activity. *BMC Public Health*, 10:712. Retrived May 2011 from <http://www.biomedical.com/1471-2458/10/712>
- Walker, Joy L. (2001). A qualitative study of parents' experiences of providing sex education for their children: The implications for health education. *Health Education*, 60(2): 132–146.

6

การสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศ ในสังคมไทย

นภาพรณ ะวานนท์, กิตติกร สันคติประภา,
อุษณีย์ ธโนศวรรย์ และธีรวัลย์ วรธโบทัย

เรื่อง เพศเป็นเรื่องซับซ้อนและมีการให้ความหมายแตกต่างกันไปตามเจตจำนงของผู้ที่ต้องการนำคำนี้มาใช้ อาจหมายรวมทั้งลักษณะทางชีวภาพเกี่ยวกับเพศ อารมณ์ความรู้สึก การตระหนักรู้ที่อยู่ภายใน และพฤติกรรมที่คนแสดงออกมา การศึกษานี้ได้นำมาโน้ตศน์ในเรื่องเพศวิถีมาใช้แทนที่หรือสลับไปสลับมากับคำว่าเรื่องเพศ เนื่องจากนักวิชาการจำนวนมากได้สร้างมโนทัศน์ของเพศวิถีขึ้นมาอย่างประณีตและครอบคลุม จนเมื่อนำมาใช้ก็พอจะสามารถทำความเข้าใจร่วมกันได้ว่ากำลังหมายถึงสิ่งใด

ในบทที่ 2 ผู้เขียนได้นำเสนอวงกรอบเพศวิถีซึ่งแสดงให้เห็นถึงความกว้าง และซับซ้อนของนิยามของเพศวิถี อย่างไรก็ตาม เมื่อนำเรื่องเพศวิถีมาเชื่อมโยงกับความฉลาดรู้เรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่องของตัวบุคคล อาจพอสรุปได้ว่า เพศวิถี มีนัยถึงผลรวมของความเป็นตัวบุคคล ทั้งที่เป็นความรู้ ความเชื่อ ทักษะคิด และคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ รวมทั้งพฤติกรรมทางเพศ เพศวิถีถูกสร้างขึ้นมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับโครงสร้างสังคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่นๆ เช่นวัฒนธรรม จริยธรรม ศิลธรรม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์

การสร้างความฉลาดรู้ในเรื่องเพศ (sexual literacy) จึงหมายถึง กระบวนการที่ทำให้ปัจเจกบุคคลตระหนักรู้ถึงนัยสำคัญในเรื่องเพศ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับตัวตนของตนเองไปจนถึงการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม สามารถสื่อสารเรื่องราว/คำพูดของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ สามารถยืนยันสิ่งที่ตนเองถือว่ามีคุณค่า สามารถปฏิเสธ หรือหากจำเป็นก็สามารถยืนหยัดสู้/ปฏิเสธสิ่งที่สังคมถือว่าเป็นบรรทัดฐาน ความฉลาดรู้ในเรื่องเพศมีส่วนสำคัญในการกำหนดตัวตน (self) หรืออัตลักษณ์แห่งตัวตน (self identity) ของบุคคล ความฉลาดรู้ในเรื่องเพศจะช่วยส่งเสริมและปกป้องสุขภาพทางเพศและสิทธิทางเพศ รู้ความต้องการของตนเอง รวมทั้งตระหนักรู้ว่า สิ่งที่เชื่อกันว่าเป็นความจริงในเรื่องเพศล้วนถูกสร้างขึ้นมาจากชุดของความรู้ที่อาจไม่ตอบสนองต่อปัญหาที่บุคคลเผชิญอยู่ การรู้เท่าทันระบบเพศจะช่วยให้บุคคลสามารถประเมิน ปรับเปลี่ยน และต่อกรกับวัฒนธรรมที่มีอำนาจครอบงำได้อย่างรู้เท่าทัน

การสร้างภาพตัวแทนหรือความเป็นหนึ่งเดียวในเรื่องเพศผ่านเรื่องเล่าหลัก (grand narrative) โดยตีกรอบเรื่องเพศให้จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องชายจริงหญิงแท้ และอ้างว่าความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างหญิงกับชาย (heterosexuality) เท่านั้นที่เป็นสถานะทางธรรมชาติของมนุษย์ จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และสมควรได้รับสิทธิตามกฎหมายในหลายๆ ด้าน เช่น การแต่งงาน การมีบุตร การทำนิติกรรม

ต่างๆ ในทางกลับกัน การรักเพศเดียวกัน หรือรักสองเพศ หรือรักข้ามเพศ หรือรักโดยไม่มีเพศสัมพันธ์ ถูกมองว่าผิดปกติ เป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม และถูกปฏิเสธสิทธิต่างๆ กลายเป็นบุคคลชายขอบของสังคม

นอกจากนี้ ไม่เพียงแต่เพียงเพศวิถีแบบรักต่างเพศจะได้รับอภิสิทธิ์ในเรื่องต่างๆ เหนือเพศวิถีแบบอื่นๆ เท่านั้น แม้ภายในเพศวิถีแบบรักต่างเพศเอง สังคมก็มีกฎเกณฑ์กำกับเพศวิถีของหญิงและชาย ให้ฝ่ายชายมีสิทธิอำนาจในเรื่องต่างๆ เหนือกว่าผู้หญิงอีกด้วย โดยทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่างมีแนวโน้มจะปฏิบัติตามบทบาทที่กำหนดไว้ซ้ำแล้วซ้ำอีก ตอกย้ำอัตลักษณ์ของความเป็นหญิงและเป็นชายผ่านวาทกรรมในเรื่องเพศ จนมีผู้กล่าวว่าปัจเจกบุคคลถูกทำให้เป็นหญิงหรือเป็นชายก่อนที่จะตนเองจะอยู่ในสถานะที่สามารถเลือกหรือปฏิเสธอัตลักษณ์ของเพศสภาพได้

อย่างไรก็ตาม ทศนะแม่บทที่ว่าเพศวิถีแบบรักต่างเพศถูกสร้างขึ้นโดยธรรมชาติและเพศวิถีเป็นสิ่งที่มิสสารัตถะซึ่งสามารถนำมาศึกษาได้แบบวัตถุวิสัย ถูกทำลายในยุคของวัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งมีโครงสร้างสังคมประกอบด้วยระบบความสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ วิถีชีวิตของคนไม่ได้ถูกกำหนดโดยบรรทัดฐานแบบหนึ่งแบบใด โดยเฉพาะการผลิตสินค้าขึ้นมาอย่างล้นหลาม ทำให้คนมองว่าตนเองมีทางเลือกในการใช้ชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น มีการสร้างสัญญาขึ้นมาอย่างมากมาย ความหมายของสิ่งต่างๆ ที่อาจเคยเห็นร่วมกันหรือมีเหมือนกันได้เคลื่อนไปสู่สถานะที่เรียกว่าพหุนิยม ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นความหลากหลายของแนวคิดทางวิชาการในสาขาต่างๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงความหลากหลายในประสบการณ์ของมนุษย์ด้วย ภายใต้วัฒนธรรมบริโภคนิยม สิทธิอำนาจต่างๆ ของคนบางกลุ่มในเรื่องหนึ่งเรื่องใดอ่อนกำลังลง คนมีทางเลือกมากขึ้น มีผลทำให้เวลาและพื้นที่ทางสังคมถูกจัดระเบียบใหม่ รวมทั้งสิ่งที่เรียกว่าสถานะธรรมชาติของสรรพสิ่งรวมถึงเพศวิถีถูกรื้อถอน ความแตกต่างเริ่มเป็นที่ยอมรับมากขึ้น นิยามตายตัวกลายเป็นสิ่งที่ผันผวน สิ่งที่เคยเชื่อกันว่ามีความจริงเพียงหนึ่งเดียวค่อยๆ หดความสำคัญลง สถานะเช่นนี้นำไปสู่การเปิดพื้นที่ให้กับ

เพศวิถีแบบอื่นๆ พื้นที่ของเพศวิถีซึ่งเคยถูกรับรองด้วยบรรทัดฐานของเพศ
วิถีรักต่างเพศ ได้เปิดทางให้เพศวิถีแบบอื่นๆ เช่นในในงานนี้เรียกว่าเพศวิถีนอก
กรอบรักต่างเพศ รวมทั้งเปิดพื้นที่ให้การขัดขืน/ท้าทายบรรทัดฐานของความ
เป็นหญิงและความเป็นชายด้วย

อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าภายใต้วัฒนธรรมบริโศค บุคคลมีทางเลือก
หลากหลายที่จะทำอะไรก็ได้ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของการผลิต
เพื่อการบริโภคทำให้สื่อประเภทต่างๆ ถูกใช้เป็นเครื่องมือของการแพร่กระจาย
ความคิด การให้ข้อมูล การโฆษณาสินค้า และการให้ความรู้ สื่อถูกมองว่า
มีอำนาจทำให้คนคิด/เชื่อ/ปฏิบัติตาม ขณะเดียวกันสิ่งที่สื่อนำเสนอก็มีความ
หลากหลาย ทั้งในเรื่องของฐานคิด เป้าหมาย รูปแบบ สาร และยุทธศาสตร์
การนำเสนอ อำนาจของสื่อจึงมิได้เป็นเนื้อเดียวกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
มวลชนที่รับสื่อก็มีได้เป็นเนื้อเดียวกัน นอกจากนี้ สื่อมิได้เป็นเพียงแหล่งเดียว
ที่สามารถผลิต/สร้างวาทกรรม สถาบันอื่นๆ เช่น สถาบันการศึกษา ศาสนา
สถานที่ทำงาน ครอบครัว โครงสร้างของรัฐ ล้วนมีส่วนในกระบวนการขัดเกลา
ทางสังคมและการควบคุมด้วยเช่นกัน ดังนั้น ถึงแม้สื่อและสถาบันทางสังคม
ต่างๆ จะสามารถสร้างอำนาจผ่านวาทกรรมในรูปแบบต่างๆ แต่ผลของวาท
กรรมที่มีต่อคนทั่วไปไม่เพียงแต่จะไม่มีผลเชิงบวกหรือไม่มีเสถียรภาพ
เท่านั้น ยังเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ด้วย

การศึกษานี้เริ่มต้นจากฐานคิดที่ว่า ความคิด ความเชื่อ ท่าที การให้คุณค่า
และการกระทำของบุคคลในเรื่องเพศ เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยกรอบกติกาของ
สังคมผ่านปฏิสัมพันธ์ที่บุคคลนั้นๆ มีกับบุคคลอื่นๆ ดังนั้น แม้สังคมไทยจะมี
ภาษาและเรื่องเล่าหลักต่างๆ ที่เป็นสิ่งสะท้อนคุณค่า กฎเกณฑ์ กติกา และ
แนวทางให้คนคิดและปฏิบัติในเรื่องเพศ แต่บุคคลที่เกิดและเติบโตขึ้นมา
ไม่จำเป็นต้องเดินตามรอยหรือวิถีที่ถูกกำหนดไว้เสมอไป การโต้แย้ง ต่อรอง
ยอมจำนนเป็นบางส่วนหรือบางโอกาสอาจเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะเมื่อบุคคล
ได้รับข้อมูล ข่าวสาร หรือความรู้ที่ช่วยให้อำนาจในสิ่งที่เกิดขึ้น การศึกษานี้

ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งสะท้อนการรู้เท่าทันในเรื่อง
เพศที่แตกต่างและหลากหลาย ความเข้าใจในประสบการณ์ของบุคคลจะช่วยให้
ให้คนทั่วไปเข้าถึงการสร้างสถานะแห่งการรู้หรือไม่รู้เท่าทันเรื่องเพศในลักษณะ
ต่างๆ กันเพื่อบรรลุสุขภาพทางเพศ ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์เหล่านี้จะมี
ส่วนช่วยให้การกำหนดนโยบายเพื่อขจัดความไม่รู้ไม่เห็นและไม่เข้าใจเรื่องเพศ
มีลักษณะที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของบุคคลที่มีความหลากหลายและนำไปปฏิบัติ
ได้จริง

การศึกษานี้ใช้วิธีวิทยาการศึกษาเรื่องเล่า ซึ่งเป็นวิธีวิจัยที่ช่วยให้เข้าถึง
สถานะที่บุคคลสร้างความจริงในเรื่องเพศตามการรับรู้ของตนเอง เป็นการ
ทำความเข้าใจว่าวัตถุ การกระทำ ความสัมพันธ์ และเหตุการณ์ต่างๆ มีความ
หมายต่อบุคคลอย่างไร รวมทั้งกระบวนการที่ความหมายเหล่านี้ถูกสร้าง
ขึ้นมา ความหมายที่กล่าวถึงนี้เกิดจากการตีความจากประสบการณ์ที่บุคคล
มีต่อสิ่งต่างๆ ผวนกับการคาดทำนายว่าคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องคิดอย่างไร
การเล่าเรื่องจึงมีใช้เพียงบรรยายเรื่องของตนเองเท่านั้น แต่ยังไม่บอกปฏิสัมพันธ์
ระหว่างผู้เล่ากับสถานะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เรื่องเล่ามิได้เป็น
อิสระจากสิ่งที่เป็นกฎเกณฑ์ สถาบัน และวัฒนธรรม เรื่องเล่าบ่งบอกถึงความ
สัมพันธ์เชิงอำนาจที่ปรากฏอยู่ในอายุ ชาติพันธุ์ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ฐานะ
ทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งทางสังคมด้วย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งเจตนาว่านโยบายและแนวทางสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศ
ในสังคมไทยควรมีรากฐานมาจกประสบการณ์ชีวิตของบุคคลที่หลากหลาย
เรื่องเล่าของผู้ที่มีเพศวิถีแบบนอกกรอบและในกรอบรักต่างเพศที่ผู้วิจัยนำเสนอ
ในบทที่ 4 และ 5 สะท้อนกระบวนการสร้างความหมายในเรื่องเพศและเพศ
วิถีในวัฒนธรรมบริโภคนิยม เรื่องเล่าช่วยให้เราสามารถเข้าถึงการสร้างตัวตนและ
โลกแห่งความจริงของผู้เล่า รวมทั้งกระบวนการต่อรองกับความหมาย การปฏิเสธ
การยืนหยัด และการสร้างตัวตนของผู้เล่าเรื่อง ซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิง
นโยบายที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของคนในสังคม

ความรู้และแหล่งความรู้ในเรื่องเพศวิถี

ในสังคมสมัยใหม่ เรื่องเพศเคลื่อนย้ายจากการเป็นเรื่องที่อยู่ภายในครอบครัวไปสู่พื้นที่ของสถาบัน เรื่องเพศถูกทำให้กลายเป็นสมบัติสาธารณะ วัตถุประสงค์ของสังคมสมัยใหม่ในการทำความเข้าใจเรื่องเพศ มีไว้เพื่อช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศของตัวเองเท่านั้น แต่เพื่อให้ได้ความรู้ในเรื่องเพศด้วย เรื่องเพศจึงเป็นสิ่งที่ต้องนำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อสร้างความรู้ ซึ่งเชื่อกันว่าจะนำไปสู่ประโยชน์โดยรวมของสังคม เพศวิถีจึงถูกนำไปเชื่อมโยงกับกระบวนการทางการศึกษาที่พยายามถ่ายทอดความรู้จากศาสตร์ต่างๆ ให้กับคนในสังคม ความรู้เหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เรื่องของเพศวิถีเป็นเครื่องมือเพื่อเป้าหมายของสังคม โดยนัยนี้ เรื่องของเพศวิถีจึงถูกลดทอนลงเป็นเพียงเครื่องมือของการสร้างพลเมืองที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศได้ การสร้างความรู้ในเรื่องเพศตกเป็นหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญและมุ่งเน้นไปที่เทคนิควิธีที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยทางเพศในมิติต่างๆ เช่น การควบคุมการเจริญพันธุ์ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม การวิเคราะห์เรื่องเล่าแสดงให้เห็นว่า **ไม่เพียงแต่กรอบในการมองเรื่องของเพศวิถีจะคับแคบอยู่กับบางเรื่องเท่านั้น แต่แหล่งความรู้เรื่องเพศวิถีสำหรับคนทั่วไปก็มีอยู่อย่างจำกัดด้วย** ดังสรุปได้ดังนี้

- (1) ถึงแม้คำว่าเพศวิถีจะไม่ได้อยู่ในวิถีชีวิตของคนทั่วไป แต่เมื่อมีการเล่าเรื่องราวของตนเอง บุคคลจะพูดถึงมิติอันซับซ้อนของเพศวิถีซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ และคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ พฤติกรรมทางเพศ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับสถานะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม อาจแสดงออกมาในลักษณะของการรู้เท่าทัน การขัดจีน ต่อต้าน ต่อรอง ประนีประนอม หรือยอมตาม ซึ่งบ่งบอกสถานะของความฉลาดรู้ในเรื่องเพศของปัจเจกบุคคลและผลต่อการสร้างตัวตนของปัจเจกบุคคล

- (2) ความรู้ในเรื่องเพศวิถีที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะนั้นถูกครอบครองด้วยความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นจากฐานคิดและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางชีวภาพของมนุษย์ เช่น ระบบสืบพันธุ์ โครโมโซม ฮอโมน ซึ่งมีการบัญญัติศัพท์เฉพาะตามขนบของแต่ละศาสตร์ ส่วนความรู้ที่เป็นชีวิตประจำวันหรือเป็นวิถีชีวิตของคนทั่วไปในเรื่องเพศวิถีปรากฏในพื้นที่สาธารณะน้อยมาก ทำให้ความรู้เรื่องเพศวิถีของคนทั่วไปหรือแบบชาวบ้านยังคงเป็นความรู้ที่อยู่กับตัวบุคคล (tacit knowledge) ไม่ได้จัดระบบและเผยแพร่ในสังคมอย่างกว้างขวาง ไม่ถูกนิยามว่าเป็นความรู้ ดังนั้น การให้การศึกษาเรื่องเพศในสถาบันการศึกษาจึงมีแนวโน้มจะวางอยู่บนฐานความรู้ที่สร้างจากฐานคิดและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่อาจไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง
- (3) นิตยสารที่มีเนื้อหาเฉพาะในเรื่องเพศทั้งที่ผลิตในประเทศและต่างประเทศ ภาพยนตร์ที่เรียกว่าหนังเอ็กซ์ หนังอาร์ และเว็บไซต์ต่างๆ เป็นแหล่งความรู้ที่เด็กและเยาวชนสนใจและเข้าถึงได้มาก โดยความสนใจของเด็กและเยาวชนจะอยู่ที่รูปภาพ ทั้งเป็นรูปแสดงสรีระแบบเปลือย การร่วมเพศทั้งต่างประเทศและเพศเดียวกัน นอกจากนี้ อาจมีเว็บไซต์ของกลุ่มของผู้มีเพศวิตินอกกรอบรักต่างประเทศ เป็นความพยายามสร้างเครือข่ายความรู้และประสบการณ์ของผู้ที่มีเพศวิถีแบบเดียวกัน แต่ยังมีอยู่น้อยมาก ดังนั้น การเรียนรู้เรื่องเพศวิถีของเด็กและเยาวชนจึงเป็นการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ทั้งที่มีเพศวิถีแบบเดียวกันและต่างกัน
- (4) ครอบครัวมีข้อจำกัดในการเป็นพื้นที่การเรียนรู้ในเรื่องเพศวิถีของเด็กและเยาวชน มิติที่ครอบครัวจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ในเรื่องเพศวิถีส่วนใหญ่เป็นการเห็นตัวอย่างในการใช้ชีวิตครอบครัวของสมาชิกบางส่วน การให้ความรู้ในเรื่องเพศอาจเป็นคำแนะนำเท่าที่จำเป็นจริงๆ

เช่น เมื่อเด็กผู้หญิงมีประจำเดือน หรือการเตือนให้เด็กผู้ชายรู้จักใช้ถุงยางอนามัย เพศศึกษาในครอบครัวจึงเป็นการสอนให้เด็กดูแลตนเองในบางเรื่องเท่านั้น โดยทั่วไปเด็กและเยาวชนยังไม่รู้สึกสบายใจที่จะพูดคุยกับพ่อแม่ในเรื่องเพศ หากพ่อหรือแม่ใกล้ชิดสนิทสนมและเข้าใจลูกแต่ไม่รู้สึกสบายใจที่จะพูดคุยเรื่องเพศกับลูกโดยตรง เด็กและเยาวชนก็จะมีความมั่นคงทางด้านจิตใจและมีความพร้อมที่จะหาความรู้จากแหล่งอื่นๆ ภายใต้อารมณ์ธรรม ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถสร้างภูมิภาวะในเรื่องเพศวิถิของตนเองขึ้นมาได้

- (5) ลักษณะของการศึกษาในระบบของไทยยังคงแบ่งความรู้ออกเป็นวิชาต่างๆ เรื่องเพศซึ่งมีฐานความรู้ในทางชีววิทยาและมีบางส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยจึงถูกนำไปบรรจุไว้ในวิชาวิทยาศาสตร์ชีววิทยา และสุขศึกษา นอกจากนี้ยังไม่ปรากฏว่ามีวิชาเพศวิถิบรรจุอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนในทุกๆ ระดับ

ระบบการศึกษากับการเรียนรู้เพศวิถิ

ถึงแม้ว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนและอุดมศึกษาจะถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่ให้การศึกษานในเรื่องต่างๆ รวมถึงเพศศึกษาแก่เด็กและเยาวชน แต่สถานการณ์การศึกษายังไม่อาจจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมบริโภคซึ่งเปิดพื้นที่ให้กับเพศวิถิที่มีใช้เพศวิถิของรักต่างเพศ รวมทั้งการขัดแย้ง/ทำลายบรรทัดฐานของความเป็นหญิงและความเป็นชาย ทำให้คนมีทางเลือกมากขึ้นและต้องการความรู้ที่ครอบคลุมเพศวิถิในรูปแบบต่างๆ โดยไม่มุ่งตอกย้ำบรรทัดฐานในเรื่องเพศแบบเดิม แต่พื้นที่ของห้องเรียนยังมีข้อจำกัดในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาค่อนข้างมาก ขณะเดียวกันพื้นที่ของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่นักเรียน/นิสิต/นักศึกษาเข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์กัน

กลับกลายเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญหนึ่งของเด็กและเยาวชน ข้อเสนอที่เกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้ในเรื่องเพศวิถีมี่ดังนี้

- (1) การจัดระบบของโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการต่อยุ่ระบบเพศที่มีเพียงหญิงกับชาย และการจัดระเบียบความแตกต่างในสถานะและบทบาทของชายและหญิง นับตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน บางโรงเรียนจัดแบ่งพื้นที่ในห้องเรียนให้เป็นที่นั่งของผู้หญิงและผู้ชาย บางโรงเรียนมีเฉพาะนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิง การส่งเสริมให้นักเรียนหญิงและชายเลือกเรียนวิชาที่แตกต่างกัน การจัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยใช้ความแตกต่างของชายกับหญิงเป็นตัวกำหนด รวมทั้งยังมีกฎกติกาบางอย่างที่ใช้กับเด็กผู้หญิงหรือเด็กผู้ชายเท่านั้น
- (2) โดยเหตุที่ระบบการเรียนการสอนเกือบทุกวิชาในสถาบันการศึกษา ยังมีลักษณะส่งผ่านความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน การสอนเรื่องเพศจึงใช้วิธีการแบบเดียวกัน ยังไม่มีการใช้วิธีการเรียนรู้ที่ผู้สอนกับผู้เรียนทำกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (interactive learning) ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะในเรื่องเพศวิถี ดังนั้น ผู้เรียนจึงเรียนเรื่องเพศตามความรู้กระแสหลักจากผู้สอน การสร้างความรู้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนยังไม่เกิดขึ้น และมีส่วนทำให้ผู้สอนไม่สามารถเข้าถึงเพศวิถีในชีวิตจริงของผู้เรียน
- (3) การส่งผ่านความรู้เรื่องเพศวิถีในสถานศึกษาไปยังผู้เรียนเป็นความรู้เพียงส่วนเสี้ยวเล็กๆ ของเพศวิถีที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของเด็กและเยาวชน และมีส่วนสำคัญให้เด็กและเยาวชนได้ความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับร่างกาย ระบบสืบพันธุ์ การใช้ถุงยางอนามัย โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรรภ์ ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยสำหรับผู้ชายมุ่งเน้นไปที่การใช้ถุงยางอนามัย และสำหรับผู้หญิง

มุ่งเน้นไปที่การไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนถึงเวลาอันควร ซึ่งมักหมายถึง การแต่งงานหรือการใช้ชีวิตคู่ มากกว่าการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนแต่งงาน แต่ความรู้ในมิติอื่นๆ ของเพศวิถียังมีอยู่อย่างจำกัด หรือไม่มีเลย

- (4) การสอนเพศศึกษาในห้องเรียนยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมองว่าเรื่องเพศ เป็นเรื่องอันตราย มีความเสี่ยง และอาจส่งผลทางลบต่ออนาคต ของนักเรียน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับ เพศตรงข้าม นักเรียนจึงต้องพยายามควบคุมตนเองให้มากที่สุด การสอนลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนรับรู้ว่าการเพศศึกษาในห้องเรียนเป็น เพียงตำราหรือความรู้ในเชิงเทคนิคที่ไม่สอดคล้องกับเพศวิถีใน ชีวิตจริง ซึ่งมีเรื่องของความปรารถนา อารมณ์ ความรู้สึก และ มิติที่เป็นความรัก ความพึงพอใจ ความสุข ความบิด ความสับสน ความผิดหวัง ความทุกข์ การเป็นผู้ให้ และการเป็นผู้รับ
- (5) โรงเรียนเป็นพื้นที่ที่เด็กได้เรียนรู้/พัฒนาเพศวิถีของตนเองขึ้นมา จากปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในแต่ละวัย เช่น จากการมีเพื่อนที่สนิทที่สุด (best friends) ไปจนถึงการมีแฟน (boyfriends/girlfriends) เด็ก เริ่มมองตนเองว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายจากความสนใจเด็กนักเรียน คนหนึ่งคนใดเป็นพิเศษ เช่น ในระดับชั้นประถม เด็กมีแนวโน้มจะ คิดว่าตนเองมีเพศสภาพตามเพศสรีระ และอาจสนใจเพศตรงข้าม คือเด็กผู้ชายสนใจเด็กผู้หญิง เด็กผู้หญิงสนใจเด็กผู้ชาย แต่เมื่อ เติบโตขึ้น เด็กบางคนอาจเริ่มสงสัยและขัดแย้งกับสิ่งที่ตนเอง ถูกคาดหวัง เนื่องจากเริ่มสนใจนักเรียนที่เป็นเพศเดียวกันและอาจ สับสนในเพศสภาพของตนเอง อย่างไรก็ตาม การศึกษาในห้องเรียน ไม่มีการนำเรื่องการพัฒนาเพศวิถีที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทางสังคมของ เด็กมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกระบวนการเรียนรู้และสร้างวุฒิ ภาวะทางเพศให้กับเด็กแต่อย่างใด

- (6) ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการระหว่างครูกับนักเรียนมีผลต่อการพัฒนาเพศวิถีของเด็กและเยาวชน ครูที่เปิดใจรับฟังเรื่องราวอันเป็นชีวิตส่วนตัวของเด็ก และให้คำปรึกษาแนะนำด้วยความรักความเข้าใจ มีส่วนสำคัญให้เด็กและเยาวชนเกิดการตระหนักรู้ในตนเองและสามารถสร้างทางเลือกที่ดีและเหมาะสมกับตัวเองได้
- (7) มหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่เปิดกว้างสำหรับการดำรงความเป็นตัวตนของผู้ที่มีเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่มหาวิทยาลัยมีนิสิต/นักศึกษาจำนวนมากในหลากหลายคณะ มีกิจกรรมที่หลากหลาย ดังนั้น ปัจเจกบุคคลสามารถเลือกเข้ากลุ่มหรือสร้างเครือข่ายทางสังคมตามความพอใจของตนเอง อาจมีทั้งการสร้างเครือข่ายของผู้ที่มีเพศวิถีแบบเดียวกัน เช่น ชายรักชาย รักข้ามเพศ หญิงรักหญิง เพื่อพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ หรืออาจเป็นกลุ่มของผู้ที่เข้าใจกันสามารถคบหากันได้อย่างสบายใจ เช่น เกย์อาจอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนผู้หญิง หรือเลสเบี้ยนรวมกลุ่มกับผู้หญิง อย่างไรก็ตาม ปัจเจกบุคคลมีแนวโน้มจะมีเครือข่ายทางสังคมหลากหลายตามวัตถุประสงค์ เช่น เพื่อการสังสรรค์แบบวงในอาจมีเฉพาะผู้มีเพศวิถีแบบเดียวกัน หากเพื่อทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกันก็อาจเป็นการรวมกลุ่มของผู้มีเพศวิถีหลายแบบได้ กลุ่มหรือเครือข่ายทางสังคมเหล่านี้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้และการพัฒนาเพศวิถีของปัจเจกบุคคล มหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่ที่คนที่อยู่นอกกรอบรักต่างเพศรู้สึกว่ามีอิสระได้เรียนรู้การสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อพัฒนาเพศวิถีของตนเอง ทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น และเพิ่มศักยภาพในการต่อรอง/จัดการเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสภาวะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ถูกครอบครองโดยเพศวิถีแบบรักต่างเพศได้

การผลิตซ้ำบรรทัดฐานรักต่างเพศ

บรรทัดฐานรักต่างเพศเป็นสิ่งที่ถูกนำมาใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อทำให้คนรู้สึกว่ารักต่างเพศเป็นสิ่งถูกต้องและดำรงชีวิตตามบรรทัดฐานนี้ คนถูกทำให้เชื่อหรือคิดว่าอวัยวะบางส่วนของร่างกาย เช่น อวัยวะเพศหญิง อวัยวะเพศชาย เชื่อมโยงกับคุณลักษณะบางประการ เช่น อารมณ์ การใช้เหตุผล การเป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายรับ บรรทัดฐานรักต่างเพศมีแนวโน้มที่จะบ่งบอกว่าสิ่งที่พบในผู้ชายมักไม่พบในผู้หญิง บรรทัดฐานจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของอำนาจทางสังคมที่ทำให้คนตระหนักในความเป็นตัวเอง รู้ว่าจะต้องทำอะไร และคิดว่าตนเองได้ทำสิ่งที่ฉลาด ถูกต้อง เหมาะสม เพศวิถีรักต่างเพศได้เบียดขับ/กีดกัน/ขจัดเพศวิถีแบบอื่นๆ จนทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมเชื่อว่าเพศวิถีแบบรักต่างเพศเป็นสิ่งปกติหรือเป็นธรรมชาติ เพศวิถีแบบอื่นผิดปกติหรือขัดกับธรรมชาติ การศึกษานี้ได้ข้อสรุปสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าสังคมมีภาคปฏิบัติการสำคัญหลายอย่างที่สามารถต่อยอด/ดำรงรักษาบรรทัดฐานรักต่างเพศให้ดำรงอยู่ และทำให้เกิดข้อจำกัดหรือในบางกรณีขัดขวางการเปิดพื้นที่ให้กับความหลากหลายทางเพศ ดังนี้

- (1) การที่บุคคลสำคัญในชีวิต เช่น พ่อแม่มองว่าความสำเร็จสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตคือการมีครอบครัวที่ประกอบด้วยสามีภรรยาและลูก มีส่วนสำคัญทำให้ผู้มีเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศรู้สึกว่าไม่อาจทำในสิ่งที่พ่อแม่หรือญาติพี่น้องคาดหวังได้ และมองว่าตนเองกำลังทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม หรือทำให้บุคคลอื่นที่รักต้องผิดหวัง บุคคลจึงอาจเลือกทำตามบรรทัดฐานรักต่างเพศ คือ การแต่งงานหรืออยู่กินกับเพศตรงข้าม แม้ว่าจะขัดความปรารถนาของตนเอง
- (2) สภาพการณ์ที่คนมองว่าลูกเป็นหลักประกันหรือเป็นผู้ให้ความมั่นคงในยามแก่เฒ่า และยังไม่เห็นทางเลือกอื่นที่จะทดแทนการให้คนมาดูแลลูกได้ มีส่วนสำคัญให้คนตั้งข้อสงสัยในการเลือกดำรง

ชีวิตนอกกรอบรักต่างเพศ จึงเท่ากับเป็นการตอกย้ำคุณค่าและความถูกต้องของบรรทัดฐานรักต่างเพศ

- (3) การที่สังคมยังไม่มีบรรทัดฐาน ทั้งในทางประเพณีและในทางกฎหมายของการอยู่ร่วมกันของผู้ที่มีเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ในฐานะคู่ชีวิต มีส่วนทำให้ผู้ที่อยู่นอกกรอบรักต่างเพศมองว่าไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงได้เหมือนกับหญิงและชายที่สามารถใช้ทะเบียนสมรส หรือพิธีสูขอ หรือการมีลูกเป็นเงื่อนไข/หลักประกันของการที่ทั้ง 2 ฝ่ายยอมรับพันธะที่มีต่อกัน ดังนั้น เพศวิถีแบบรักต่างเพศจึงถูกมองว่าเหนือกว่าเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศ
- (4) ผู้ที่มีเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศอาจยากลำบากในการเข้าสู่งานอาชีพที่ไม่ยอมรับสถานะของผู้ที่แสดงตัวตนว่าไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานรักต่างเพศ บุคคลเหล่านี้จึงอาจจำเป็นต้องยอมรับการปฏิบัติตามบรรทัดฐานรักต่างเพศในส่วนที่จะทำให้สังเกตได้ง่าย เช่น การแต่งกาย การพูดและการแสดงออกทางร่างกาย การคบเพื่อน เพื่อให้ตนเองกลมกลืนกับบรรทัดฐานรักต่างเพศ และไม่ถูกปฏิเสธ/ต่อต้านจากองค์กรที่ตนเองต้องการเข้าไปทำงานหรือได้เข้าไปทำงานแล้ว
- (5) การสร้างความรุนแรงทำให้คนยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเฉพาะอวัยวะบางส่วนของร่างกาย (อวัยวะเพศชาย) ที่สามารถทำหน้าที่เรื่องเพศได้ ทำให้ความสัมพันธ์ทางเพศของหญิงรักหญิง ซึ่งไม่มีอวัยวะเพศชายเข้ามาเกี่ยวข้องถูกตีตราว่าไม่ใช่การมีเพศสัมพันธ์ หรือเป็นการมีเพศสัมพันธ์แบบจอมปลอม ทำให้เพศวิถีของหญิงรักหญิงถูกตั้งข้อสงสัย และไม่สามารถดำรงอยู่ในฐานะชีวิตเพศ (sexual being) ที่มีสถานะในสังคม หรือกลายเป็นสิ่งที่สังคมไม่สนใจหรือไม่ให้ความสำคัญ หรือเป็นเพศวิถีที่ไม่มีอยู่จริงในสังคม ตัวตนของผู้ที่มีวิถีเพศแบบหญิงรักหญิงจึงมีแนวโน้มจะถูกกลืนไปด้วย

เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศ

เทคโนโลยีแห่งตัวตนเป็นวิธีการที่บุคคลพยายามอยู่กับความจริง พูดเกี่ยวกับความจริง และเปลี่ยนตัวเองไปตามความจริง (ในที่นี่หมายถึงความจริงที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยวาทกรรม) เทคโนโลยีที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการรู้จักตนเอง (self-knowledge) ซึ่งสัมพันธ์กับการกำหนดว่าอะไรคือความจริงสำหรับตัวเอง เพราะทำให้บุคคลกำหนดได้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะบรรลุถึงความสมบูรณ์พร้อมได้ หรือกล่าวได้ว่าบุคคลสามารถสร้างตัวตนขึ้นมาในฐานะผู้กระทำที่เหมาะสมกับตนเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ นั่นคือปัจเจกบุคคลสามารถเป็นผู้เขียน (author) ตัวตนของตนเองขึ้นมาได้ วาทกรรมเกี่ยวกับเพศวิถีซึ่งกระจายอยู่ในวัฒนธรรมบริโภคไม่เพียงมีความหลากหลายและซับซ้อนเท่านั้น แต่ความหมายหรือนิยามของสิ่งต่างๆ ยังสลับซับซ้อนไปมาอยู่ตลอดเวลา นำไปสู่ “การอ่าน” หรือรับรู้ความหมายที่แตกต่างหลากหลายไปด้วย เทคโนโลยีแห่งตัวตนช่วยให้ปัจเจกบุคคลสร้างสรรค์ตัวตนขึ้นมาในลักษณะของศิลปะของการดำรงอยู่ ทำให้บุคคลทั้งมีความเป็นอิสระที่จะกำหนดความเป็นตัวเอง และเป็นสิ่งปูทางไปสู่การทำทนายและขัดขึ้นโครงสร้างทางอำนาจด้วย

การศึกษานี้ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงเรื่องเล่าของบุคคลที่มีเพศวิถีแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นไปและไม่ใช่ไปตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้ เป้าหมายสำคัญคือการศึกษากระบวนการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อต่อรองกับบรรทัดฐานของสังคม เพื่อสร้างตัวตนในแบบที่อาจไม่ใช่ไปตามบรรทัดฐาน แต่ทำให้ผู้ที่เข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์ด้วยต้องปรับท่าทีของตนเอง อันนำไปสู่การสร้างบทเพศที่สนองต่อต่อจริยธรรมแห่งตัวตนของบุคคลได้ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นเทคโนโลยีแห่งเพศวิถี การศึกษาเรื่องเล่าได้ให้ข้อสรุปดังนี้

- (1) การสร้างความหมายใหม่ให้กับคำว่าครอบครัว ตามประเพณีปฏิบัติ มีการนำเรื่องครอบครัวไปผูกติดกับการมีคนสองเพศมาอยู่ร่วมกัน และมิลูกเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคง แต่เทคโนโลยีแห่งตัวตน

สามารถทำให้คนสร้างความหมายใหม่กับครอบครัวว่าหมายถึง การมีคู่ชีวิตซึ่งอาจเป็นการอยู่ร่วมกันของคนเพศเดียวกันก็ได้ การมีคู่ชีวิตหมายถึงการมีเพื่อนที่รู้ใจร่วมเดินไปด้วยกัน รักกัน ดูแลทุกข์สุขของกันและกัน ส่วนความมั่นคงในยามแก่เฒ่ามาจากการสร้างหลักประกันให้กับตัวเองและคู่ชีวิตด้วยวิถีทางอื่นที่ไม่จำเป็นต้องเป็นการพึ่งพาลูกเสมอไป

- (2) การถอดรหัสความหมายอันคับแคบของความสัมพันธ์ทางเพศที่เป็นเรื่องของเพศสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายว่าอาจหมายถึงถึงความสัมพันธ์ทางเพศ (ที่ไม่ใช่เพศสัมพันธ์) ที่อาจให้ความสุข ความโรแมนติก ความรื่นรมย์ทางเพศ และมีความหมายที่ลึกซึ้งระหว่างคู่สัมพันธ์ได้ มายาคติที่ทำให้คนเชื่อว่าเฉพาะเพศสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายเท่านั้นที่เป็นของแท้ ความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นเป็นเพียงสิ่งจอมปลอมหรือการเลียนแบบ ได้รับการยืนยันว่าไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้มีเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศ
- (3) ภายใต้อิทธิบาททางสังคมและวัฒนธรรมที่ยึดครองโดยเพศวิถีแบบรักต่างเพศ การสร้างพื้นที่เฉพาะเพื่อให้อีกผู้ที่มีเพศวิถีแบบเดียวกันได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งอาจเป็นเครือข่ายทางสังคม หรือกลุ่มเพื่อน หรือสถานที่ (เช่น สถานบันเทิง สถานพักผ่อนหย่อนใจ) หรือพื้นที่ไซเบอร์ มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้ที่อยู่นอกกรอบรักต่างเพศได้ใคร่ครวญ/ไตร่ตรองถึงความปรารถนาของตนเอง และสามารถสร้างตัวตนขึ้นมาตามแบบที่ต้องการ แทนที่จะพยายามทำตัวให้เป็นอย่างที่คนอื่น ๆ ต้องการเพียงอย่างเดียว
- (4) ภายใต้อิทธิบาทธรรมบรีโกลด์ ปัจเจกบุคคลอาจต้องเผชิญกับอัตลักษณ์ทางเพศหลายแบบ ครอบครัวอาจคาดหวังให้ปัจเจกบุคคลมีความเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงตามแบบประเพณี ส่วนห้องเรียนหรือสถานที่ทำงานอาจยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศแบบคลุมเครือ คือยอมรับ

เพศวิถีนอกกรอบได้ระดับหนึ่งแต่ต้องไม่แสดงออกจนเป็นการก่อกวน บรรทัดฐานรักต่างเพศ ขณะเดียวกัน ในกลุ่มเพื่อนหรือในพื้นที่ เฉพาะของผู้มีเพศวิถีแบบเดียวกันอาจยอมรับหรือคาดหวังการ แสดงอัตลักษณ์ทางเพศนอกกรอบอย่างชัดเจน ความสามารถของ ปัจเจกบุคคลในการรับมือกับอัตลักษณ์ทางเพศหลายรูปแบบทำให้ สามารถดำรงความเป็นตัวตนได้อย่างมีความสุข

- (5) ผู้มีเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศมีแนวโน้มต้องเผชิญกับปฏิกิริยา จากคนอื่นๆ อาจมีทั้งสมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือคนทั่วไป การรู้เท่าทันความต้องการของตนเองและรู้เท่าทันความคิดของ คนอื่นจะช่วยให้ปัจเจกบุคคลสามารถต่อกรกับปฏิกิริยาจากสังคม ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเจรจาเพื่อทำความเข้าใจ การโต้ตอบ การหาคนกลางมาเจรจา การหาพรรคพวกมาช่วยต่อต้าน การ เฉยเมยหรือไม่แยแส ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้เกิด การปรับเปลี่ยนระบบความสัมพันธ์กับผู้มีปฏิกิริยา ซึ่งจะนำไปสู่ การสร้างรูปแบบความสัมพันธ์แบบใหม่
- (6) ปัจเจกบุคคลที่มีพ่อแม่หรือบุคคลสำคัญในชีวิตที่เปิดใจรับบรรทัดฐาน ที่ไม่เป็นไปตามกรอบประเพณีอย่างเข้มข้นและตายตัว เปิดใจรับ ลูกหรือหลานที่อาจไม่ดำเนินชีวิตไปตามบรรทัดฐาน เช่น การมีเพศ สัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การตั้งครรภ์ขณะยังเรียนหนังสือ การมีแฟน เพศเดียวกัน มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ปัจเจกบุคคลสามารถพัฒนา วุฒิภาวะของตนเองได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศ

ผลจากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องเพศวิถีกับความเป็นตัวบุคคล การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในเรื่องเพศ รวมทั้งการศึกษาเรื่องเล่า

ซึ่งเป็นประสบการณ์ของผู้ที่มีเพศวิถีนอกกรอบและในกรอบเพศวิถีรักต่างเพศ ได้ให้แนวทางที่นำไปสู่การวางนโยบายเสริมสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในสังคมไทย ดังนี้

1. **ขับเคลื่อนให้เรื่องของเพศวิถีเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน** พลเมืองของรัฐทุกคนมีเสรีภาพและความชอบธรรมที่จะเลือกว่าต้องการมีเพศวิถีแบบใด トラบเท่าที่มีได้ไปกระทบสิทธิของผู้อื่น อาจเรียกได้ว่าเป็น “สิทธิเพศวิถี” หมายความว่า การละเมิดสิทธิเพศวิถี (เช่น ไม่รับคนเข้าเรียนหรือเข้าทำงานเพราะเหตุผลในเรื่องเพศวิถี) ย่อมเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ และหมายรวมถึงการสร้างบรรทัดฐานในทางบวกที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้พลเมืองซึ่งมีเพศวิถีแบบต่างๆ ได้รับความรู้ สิทธิ และบริการสาธารณะ ที่จะช่วยให้สามารถปกป้องและป้องกันตนเองจากการถูกเอาเปรียบทางเพศและถูกกระทำรุนแรงทางเพศ และสามารถสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อให้มีความสุขและความพึงพอใจในเพศวิถีของตนเอง

2. **สร้างระบบความรู้ในเรื่องเพศวิถีเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง** สังคมไทยบางส่วนโดยเฉพาะสังคมเมืองกำลังเคลื่อนเข้าสู่วัฒนธรรมบริโภคนิยมเป็นยุคที่เพศวิถีรักต่างเพศตามแบบประเพณีเดิมกำลังถูกท้าทาย ความรู้ที่ถูกสร้าง/ผลิตโดยสื่อประเภทต่างๆ ทำให้พลเมืองของประเทศโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนถูกโหมกระหน่ำด้วยข้อมูลข่าวสารที่ใช้เพศวิถีเป็นเครื่องมือทางการตลาด ระบบความรู้ที่ช่วยให้พลเมืองของสังคมสามารถสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อพัฒนาตัวเองไปสู่สถานะที่เรียกว่า “การดูแลตนเอง” ได้อย่างมีคุณภาพ ก็มีอยู่อย่างจำกัด ไม่ครอบคลุมมิติต่างๆ ในเรื่องเพศวิถี และไม่ครอบคลุมความหลากหลายของเพศวิถีที่ค่อยๆ ปรากฏตัวออกมา เพศวิถีหลายแบบถูกมองว่าเป็นเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศและไม่ได้รับการยอมรับความรู้ที่มีอยู่ทำให้เพศวิถีเหล่านี้ถูกปฏิเสธ ถูกต่อต้าน และถูกกล่าวหาว่าเป็นเพศวิถีเบี่ยงเบน การสร้างระบบความรู้ในเรื่องเพศวิถีภายใต้ฐานคิดของการ

เคารพในความแตกต่างหลากหลายจะช่วยให้สังคมไทยสามารถรับมือกับปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงระบบคิดและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีได้อย่างชาญฉลาด

3. ปรับฐานคิดของการมองเพศวิถีว่าเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล หรือพฤติกรรมส่วนบุคคล ไปสู่การมองว่าบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีส่วนในการหล่อหลอมเพศวิถีของปัจเจกบุคคล โดยทั่วไป ปัจเจกบุคคลจะเข้าไปเป็นสมาชิกหรือมีปฏิสัมพันธ์กับสถาบันต่างๆ บางสถาบัน (เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานที่ทำงาน) ปัจเจกบุคคลต้องเข้าไปใช้ชีวิตเป็นเวลานาน บางสถาบันอาจเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นครั้งคราวในเวลาไม่นาน เช่น โรงพยาบาล สถานบริการสาธารณะต่างๆ สภาวะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของสถาบันต่างๆ เหล่านี้ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ร่วมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เคารพในความหลากหลายทางเพศ ให้ความเสมอภาคในสิทธิที่จะได้รับบริการ และไม่สร้างกฎเกณฑ์กติกาที่ทำให้บางคนไม่สามารถเข้าถึงการบริการได้

4. ขยายมุมมองของเรื่องเพศและเพศศึกษาให้ครอบคลุมมิติต่างๆ ของเพศวิถี สังคมไทยยังคงมองเรื่องของเพศศึกษาในขอบเขตจำกัด และทำให้เพศศึกษากลายเป็นเพียงสาระหนึ่งของวิชาเรียนบางวิชา เช่น สุขศึกษา ชีววิทยาดังนั้น ต้องผลักดันให้สังคมตระหนักว่าเพศวิถีศึกษามีความสำคัญต่อบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย และเพศวิถีศึกษาต้องเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) ไม่จำกัดเฉพาะเด็กและเยาวชนเท่านั้น ทั้งนี้ ควรมีการเปลี่ยนจากคำว่าเพศศึกษา (sex education) ไปเป็นเพศวิถีศึกษา (sexuality education) เพื่อสะท้อนมุมมองที่กว้างขึ้นในการศึกษาเรื่องเพศ

5. ปรับเปลี่ยนการมองเรื่องเพศศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน จากการเน้นภาพทางลบไปสู่การเน้นภาพทางบวก การให้การศึกษารื่องเพศกับเด็กและเยาวชนโดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศว่าเป็นสิ่ง

ที่คุกคามสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี หรืออาจทำให้อาคนาคตมิดมน เด็กและเยาวชนจึงควรพยายามปิดกั้นความปรารถนาและความรู้สึกทางเพศ อาจด้วยการเล่นกีฬา การทำงานอื่นๆ หรือการสังสรรค์กับเพื่อนฝูง โดยเฉพาะผู้หญิงควรยึดประเพณีไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ล้วนเป็นการขยายช่องว่างระหว่างการให้ความรู้/คำสอนกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เด็กและเยาวชนมีความโน้มเอียงในการมองเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องของความรัก ความผูกพัน ความสวยงาม การมีความรู้สึกที่ดี ดังนั้นจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการให้การศึกษาเรื่องเพศไปในทางบวก ให้เป็นเรื่องของความรื่นรมย์ ความปรารถนา การมีสุขภาพที่ดี และความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองและผู้อื่น

6. นำประสบการณ์ชีวิตและปัญหาของปัจเจกบุคคลเข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้เพศวิถี โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเพศวิถี ไม่ควรเน้นให้ความรู้แบบทางเดียวในลักษณะส่งผ่านความรู้ การสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาต่างๆ เรื่องเพศวิถีจะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีลักษณะที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กัน จนต่างฝ่ายต่างเกิดการตระหนักรู้และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับประสบการณ์ของตนเองได้

7. การสร้างพื้นที่ของการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีให้กว้างขวางมากขึ้น ห้องเรียนเป็นพื้นที่ที่มีข้อจำกัดในการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน การเปิดพื้นที่ของการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีไปสู่แหล่งอื่นๆ เช่น การสร้างเว็บไซต์ ให้ความรู้เรื่องเพศวิถี การทำนิตยสารเรื่องเพศวิถี หรือการสร้างเครือข่ายผู้มีเพศวิถีแบบเดียวกันเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้เรื่องเพศวิถีอยู่ตลอดเวลา ทำให้การเรียนรู้เรื่องเพศวิถีกลายเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย

รายชื่อหนังสือในชุดโครงการ ‘การวิจัยเพื่อวางรากฐานองค์ความรู้ สู่การขับเคลื่อนนโยบายสุขภาวะทางเพศ’

- **การสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบริโภค**
*นภาพรณี หวานนท์, กิตติกร สันคตปรงภา, อุษณีย์ ธโนศวรรย์
และธีรวิทย์ วรรณโณทัย*
- **สิทธิ เพศ และกรรม: การโต้เถียงสาธารณะและทางเลือกเชิงนโยบาย
เรื่อง ‘ท้องไม่พร้อม’**
ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์
- **งานบริการทางเพศ หรือความชั่วร้ายที่จำเป็น: การโต้เถียงสาธารณะ
และทางเลือกเชิงนโยบายเรื่อง ‘การกำกับการทางเพศ’**
ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์
- **กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว:
ฐานความคิด โอกาส และอุปสรรค**
*วราภรณ์ เช่นสมิท, ศรจิต สุทินดี, เซ็นสุข อาศัยธรรมกุล
และพิมพ์ธรรม เอื้อเฟื้อ*
- **ความรุนแรงทางเพศในสังคมไทย**
กฤตยา อาชวนิจกุล
- **ความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย**
*สุภาวดี ทวีสิทธิ์ บรรณารักษ์; พุทธิชนนทกความ: กิตติกร สันคตปรงภา,
จินเจอร์ นอร์วูด, ไพโรจน์ วิไลบุษ, ตีโหม: โอหะยมะนิน, เทอดศักดิ์ ร่มจำปา,
นันทิยา สุขชนปฏิภาณ, นฤพนธ์ ดิวังวิเศษ, วิลาสินี พิพิธกุล อุดุลยานนท์,
วิจิตร ว่องวาริกพิชัย, สิทธิพัฒน์ เอลินยศ, สุภาสิ ไตกกอง,
อวยพร เขื่อนแก้ว, และอาร์นิศา พุริ์นินัน*
- **นุญชางอนาภัยกับการดำเนินชีวิตทางเพศในสังคมไทย**
นิวัตร สุวรรณพัฒนา และภาณุอนา แดสงกิจ
- **“เรื่อง” เพศจากข่าว 3 ปี: ช่มชืด ท้องไม่พร้อม แม่วัยรุ่น
และเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์**
กุลภา วนนสาร

ราคา 280 บาท

9 786162 791604